

NÁŠ SPASITEL.

Psychologické a dramatické momenty
ze života, utrpení a učení Pána našeho
Ježíše Krista, které ve svém šestidílném
spise „Kristus — můj život“

napsal

dp. Alfred Hoppe,

farář v. v.

Dílo toto bylo upraveno a přeloženo pro zbožný
lid český přičiněním kongregace Školských
Chudých sester de Notre Dame mateřince
v Horažďovicích.

— DÍL III. —

S vrchnopastýřským schválením nejdůstojnějšího biskupského
Ordinariátu v. Čes. Budějovicích.

Praha a Vimperk,
katolické nakladatelství a umělecká knihtiskárna
J. STEINBRENER.

1931.

Obsah.

	Strana
Slavný vjezd Kristův do Jerusaléma .	5
Kristus pláče nad Jerusalémem . .	13
Slavný vjezd Kristův do Jerusaléma	16
Kristus Pán přijímá pohany	21
Já jsem světlo světa	25
Ushlý strom fíkový	28
Druhé vyčištění chrámu	31
Jakou mocí to činíš? .	32
O nešlechetných vinařích	35
Kristus úhelní kámen	44
Peníz daně	47
Další řeči Kristovy na nádvoří chrámovém	53
Největší přikázání .	56
Kristus, syn Davidův	59
„Všecko, což by vám řekli, zachovávejte a číňte!“	62
Honba po lidské chvále	64
Obílené hroby	66
Jerusaléme! Jerusaléme!	67
Oběť vdovina	71
Noční rozmluva Páně s učeníky	74
Zkáza Jerusaléma	76
Navštívení Boží	79
Poslední soud . .	83
Pojďte, požehnání!	87
Odejděte ode mne! .	90
Skutky milosrdenství	93
Začátek utrpení Páně	95
Zrada Jidášova	97
Přípravy na poslední večeři	100
Večeřadlo Páně . .	102
Poslední večeře Páně	105
Vznešenost nejsvětější Svátosti	123
Velekněžská modlitba Kristova	130
Odchod z večeřadla . .	147
Cesta na horu Olivetskou .	155
Kristus na hoře Olivetské .	162
Pán Ježíš jat	171
Kristus před Annášem	182
Kristus před Kaifášem	185
Kristus tupen	190
Petrovo trojí zapření Krista .	193
Kristus po druhé před Kaifášem	196
Kristus po prvé před Pilátem	199
Zoufalství Jidášovo .	210
Kristus před Herodesem . .	214
Kristus po druhé před Pilátem	217
Bičování Páně	223
Kristus trním korunován	226
Ecce homo!	229
Poslední výslech Kristův .	232
Kristus odsouzen na smrt	235
Kristus béře kříž na ramena	239
Kristus klesá pod křížem .	242

Maria spatřuje Syna svého s křížem	245
Veronika podává Kristu potní roucho	248
Kristus klesá po druhé pod křížem	251
Šimon Cyrenský	254
Plačící ženy jerusalémské	257
Příchod na Golgotu	260
Kristus oloupen o šat	264
Kristus přibit na kříž	266
I. N. R. I.	268
Rozdělení roucha Kristova	271
Otče, odpusť jim!	274
Dnes ještě budeš se mnou v ráji!	277
Ženo, hle syn tvůj!	281
Bože můj, proč jsi mne opustil!	284
Žízním!	287
Dokonáno jest!	290
Otče! v ruce tvé poroučím ducha svého!	294
Výkupná smrt Páně na kříži	297
Roztržení opony chrámové	301
Zázračné výjevy v přírodě	304
Obrácený setník a jeho vojáci	308
Otevření boku Kristova	312
Kristus Pán v předpekli	316
Kristus sňat s kříže	318
Kristus uložen v hrob	325
Hrob Kristův zapečetěn a opatřen stráží	330
Ženy galilejské nařikají u hrobu Páně	332
Ženy po první u hrobu Kristova	335
Strážcové u hrobu Páně	339
Kristus zjevuje se Matce své Marii	342
Ženy po druhé u hrobu Kristova	346
Petr a Jan u hrobu	349
Kristus zjevuje se Marii Magdaleně	353
Kristus zjevuje se svatým ženám	356
Pochybující apoštolé	360
Kristus zjevuje se Šimonu Petrovi	364
Učeníci jdoucí do Emaus	367
Kristus zjevuje se apoštolům	376—383
Kristus zjevuje se na jezeře Genezaretském	387
Pasiž beránky mé!	395
Kristus předpovídá Petrovi smrt kříže	399
Kristus zjevuje se na hoře	402
Království Boží na zemi	406
Poslední návštěva Spasitelova	409
Na nebe vstoupení Páně	411
Pohledy v otčinu	415
Kníže tohoto světa na mně nemá ničeho	418
Ne vy jste mne vyvolili!	420
Maličko a neuzříte mne	421
Seslání Ducha svatého	425
První kázání o Ježiši Kristu	429
První křesťané	433
Kristus se zjevuje při muč. smrti sv. Štěpána	435
Smrt Panny Marie	439
Tajemné zjevení sv. Jana	442—453

Slavný vjezd Kristův do Jerusaléma.

(Mat. 21, 1—9, Mar. 11, 1—10, Luk. 19, 29—33, Jan 12, 12—18.)

Nen ještě jediný týden dělil Krista od strašné smrti, jejíž hrozný, krvavý obraz stále v určitějších rysech tanul mu na mysli. Nemožno si tedy jinak mysliti, než že hluboká vážnost jevila se stále v jeho zraku, v jeho tváři, v jeho pohybech i slovech. Co asi cítil, když zrak jeho obrátil se z Bethanie k Jerusalému? —

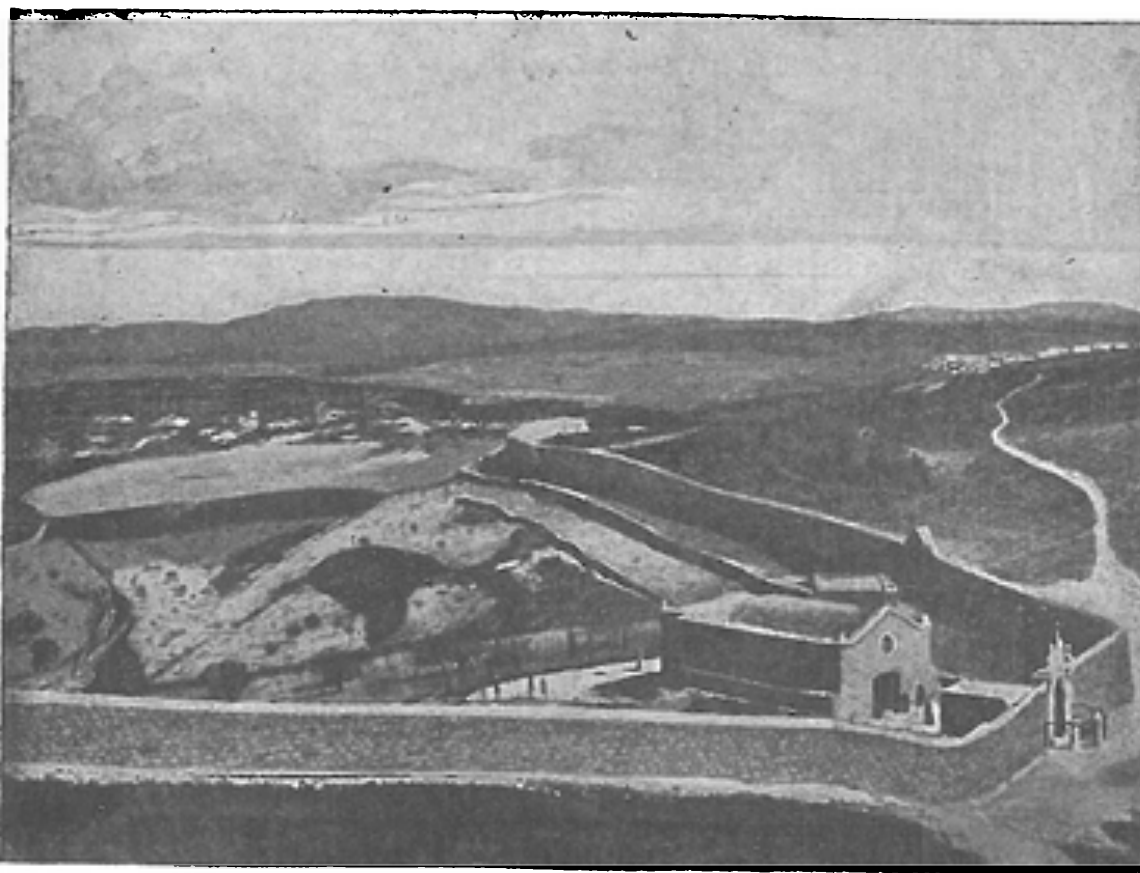
„Zvěděl pak zástup mnohý z židů, že by tu byl (v Bethanii), i přišli, ne pro Ježíše toliko, ale aby Lazara viděli, kteréhož vzkřísil z mrtvých.“ Pozorujme pestré ty zástupy, jak někteří pro svou vážnost a důstojenství zjednávali si přímo přístup do domu Lazarova, ale většina obstupuje pouze dům a třeba celé hodiny čeká trpělivě, až se objeví náhodou některý z hledaných, Ježíš nebo Lazar.

Ale připojují se také osoby, které Kristus dobře prohlédl, vyzvědači totiž a naslouchači, kteří všecko, co zde pozorují, donesou kněžím a starším lidu v Jerusalémě. A tam měli tehdy již jen jediný úmysl: zabítí Krista, ale zabítí též Lazara! „Myslila pak knížata kněžská, aby pak Lazara zabili, nebo mnozí z židů pro něho odcházeli a uvěřili v Ježíše.“

Tak uplynul den nebo dva. Zevně velmi neklidně; pro Lazara pak a jeho sestry i pro apoštoly byly trapné a vzrušující. U všech jevila se asi nervosní napětí, jako se zdává v přírodě před blízkou bouřkou a jemuž hledíme uniknouti; kéž by již bylo po bouři! Kráčeli všichni vstříc velikým, ale spolu zcela nejistým a snad i hrozným událostem.

Nastalo nedělní jitro, den, kdy všechen katolický svět slaví památku slavného vjezdu Kristova do Jerusaléma: Květná neděle, první den velikého, pašijového týdne. Také pro bohoslužbu starých židů byl to důležitý den. Toho dne totiž musil býti oddělen beránek, kterého chtěli zabítí o velikonocích, a přinesen do domu. Obyčejně zdobívali zvíře listím a ratolestmi. Jako bychom tu slyšely truchlivé vyzvánění, vzpomeneme-li si, že téhož dne svatý Beránek velikonoční, Kristus, chtěl býti uveden na místo svého obětování a dal se ozdobiti palmami a květinami a přijímal poctu ode všech, kdo mu poctu připraviti chtěli.

Tedy odchod do Jerusaléma. Shromáždilo se množství lidu. V posledním okamžiku chystá prorok Galilejský všem

Betfage, městečko, odkud Kristus kázal přivésti oslátko. V pozadí hladina Mrtvého moře, vpravo nahoře vesnice Bethanie.

zcela neočekávané překvapení. Již stojí připraven na cestu. Kyne dvěma apoštolům a praví: „Jděte do městečka, kteréž proti vám jest, a hned vejdouce tam naleznete oslici přivázanou a oslátko s ní, na kterémž ještě nikdo z lidí neseděl; odvažte je a přiveďte! A řekl-li by vám kdo: Co činíte? rcete, že Pán ho potřebuje, a hned je propustí sem.“ Oba vyslaní, mezi nimi zajisté Petr, dávno již zvyklí neobyčejným činům a zářným důkazům neklamné vševědoucnosti svého Mistra, vykračují statně jsouce pevně přesvědčení, že naleznou všecko, jak Kristus řekl. Přicházejí do Betfage na rozcestí; a zdaleka již si ukazují: Vidíš tam ty dva osly přivázané u dveří! „I odšedše nalezli oslátko přivázané venku u dveří na rozcestí!“ Pravda-li, že na tomto oslátku „ještě nikdo z lidí neseděl“, nevědí ovšem! Ale Mistr tak tvrdil a ten to ví určitě. „I šli a odvázáli je.“ V cizím městečku přivlastňují si za bílého dne cizí majetek; chápeme, že jejich srdce mocně buší; není jim snadno učiniti, co mezi lidmi platí za nespravedlnost. A již také přibíhá majetník ze svého domu a křičí na domnělé zloděje: „Co činíte, odvažujete oslátko?“ Tedy i o této otázce věděl Pán

předem; proto dávají rychle za odpověď: „Pán potřebuje ho!“ Prostá ta slova působí, že majetník již mlčí; všemohoucí Pán vložil v ně moc nad srdci. Pán! nikoli: tvůj pán, nikoli náš pán, ani ne: pán zvířete, — ne, Pán! Pán všeho světa! Tvor pochopil smysl vznešené té řeči a ochotně přiblíží majetník, jak odvádějí jeho zvířata. Potěš se, človče! Již za několik hodin dostaneš svá zvířata zpět a za několik let obdržíš nekonečnou odměnu za to, co jsi půjčil Pánu!

* * *

Nežli uvažovati budeme o posledním slavném vjezdu Kristově do Jerusaléma, přehlédněme trochu okolnosti jeho! Jeť zajisté velmi podivné, že tolik lidí zúčastnilo se vjezdu toho? Odkud přišli pojednou všichni ti lidé? — „zástupové, kteří napřed šli i kteří vzadu byli,“ jak se mohlo státi, „že všecko město se pohnulo?“

Kristus přišel v pátek do Bethanie. Nikterak nezatajoval svého úmyslu, že zítra, v sobotu, zůstane v Bethanii, ale pozítří ráno že půjde do Jerusaléma. Tato poslední zpráva jest zajímavou novinkou; brzy také našli se poslové, kteří tuto zvěst donesli do blízkého města (vzdáleného jen tři čtvrti hodiny přes horu Olivetskou!): Pozítří ráno přijde prorok Nazaretský do města. Všichni naslouchají: Prorok Nazaretský! Většina lidí jej zná, aspoň podle jména, všichni se oň zajímají. A že jest nedaleko slavnost velikonoční, jest ve městě již také hojnost cizinců. Prorok a jeho blízký příchod do města jsou hned všude předmětem denního hovoru. Látkou k němu jest hlavně veliký zázrak, který vykonal Pán před několika týdny na Lazarovi. Jest zde tolik svědků, kteří jej viděli na vlastní oči; stokrát a tisíckrát vypravovali si o něm ve všech branách města i na všech střeších; šťastní očití svědkové obleháni jsou stále naslouchajícími žasnoucími, dotazujícími se posluchači; zapřisáhají se při všem, aby se jim uvěřilo. To vyvolává přirozeně mocné nadšení v lidu; a — pozítří přijde! Jak snadná tu myšlenka: Půjďme mu naproti, přivedeme jej slavnostně do města!

Takovým způsobem uplynula sobota; s netrpělivostí a napětím očekávají přemnozí nastávajícího jitra. Již časně zrána hrnou se lidé do Bethanie. Nežli se Spasitel vypravil, přišli tam již mnozí zástupové a mnozí jiní jsou ještě na cestě. Cesta do Bethanie pokryta jest zvědavými a nadšenými zástupy lidu. —

A nyní vraťme se v duchu ke Kristu! Tam na výšine hory Olivetské poblíže skupiny domů, jež sluje Bet fage, stojí Pán a čeká, až se vrátí oba jeho poslové. Kolem něho netrpělivě čekající, živě rozmlouvající zástupové. Hle, tam již přicházejí oba apoštolové a přivádějí skutečně dva oslíky. Jak mnozí poblížejí s podivením na tichého proroka a šeptají si dojati: Ten zná všecko, nic není před ním skryto!

Již přišli. Jak se hned tlačí zástupové vpřed! „A učeníci přivedli oslici a oslátka a vložili na ně roucha svá a posadili jej na ně.“ Ó, chudobo a prostoto! Neměli

„Zástupové pak, kteří napřed šli i kteří vzadu byli, volali řkouce: Hosanna synu Davidovu! Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páne! král Israelský!“ (Mat. 21, 9).

ani sedla ani třmenu! Apoštolové pociťují zajisté trpce tento nedostatek, a proto obětují vlastní pláště, ovšem, pláště ty nejsou perské pokrývky koňské! A jak jsou netrpělivi, nemohou se již ani dočkati, až sám vsedne na zvíře, ne, zdvíhají jej nadšeně as nevýslovnou radostí pohlížejí na něj, neboť konečně, konečně vejde do Jerusaléma, a to jakožto Messiáš-král!

Průvod se hnul. Spočátku vládne spíše tichá, vnitřní radost. „A když se již přibližoval k důlu hory Olivetské, počali všickni zástupové učeníků, radujíce se chváliti

Boha hlasem velikým ze všech divů, kteréž byli viděli, řkouce: Požehnaný král, jenž se béře ve jménu Páně! Pokoj na nebi a sláva na výsostech!“ Tedy na úbočí, když spatřili náhle krásné město proti sobě, když uzřeli též četné zástupy, jež ze bran města pospíchaly jim vstříc, majíce „palmy v rukou,“ zmocnilo se učeníků radostné nadšení, takže se jali volati a zpívati. Nadšená radost učeníků nakazila i jiné, takže „zástupové, kteříž napřed šli i kteří vzadu byli, volali řkouce: Hosanna synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Mnohý pak zástup prostíral i roucha svá na cestu a jiní sekali ratolesti se stromů a metali je na cestu.“ Panovalo všeobecné plesání a jásání. A ti, kteří přicházeli zdola, připojovali se hlasy svými ke znějícímu volání. Majíce palmové ratolesti v rukou, „šli proti němu a volali: „Hosanna, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král israelský!“ Zástupové sestupovali s hory, zástupové stáli v hustých řadách jako živá zeď při cestě a připojovali se k průvodu, takže, když Ježíš konečně vjížděl branou do města, byli kolem něho shromáždění tisícové. Byl to slavný vjezd Spasitelův do Jerusaléma!

Právě zúčastnily jsme se s radostí a bez otázky jako dítě všeobecného plesání a naše srdce bylo šťastno a blaženo. Teď pozorujme vznešený ten výjev znova a přemýšlejme a uvažujme o otázce: K čemu to vše? Jaký význam má tento zvláštní vjezd v úradku Božím? Proč chtěl to Pán vše tak a ne jinak? Neobávejme se, že zodpovídání těchto otázek bude nám těžké a unavující; tímto skutkem mluví samo nebe a nebeská slova jsou vždy krásná a vznešená a důležitá.

Veliká událost, již v duchu vidíme, jest tato: Ježíš Kristus, vtělený Bůh, jede na oslátku do Jerusaléma a veliké zástupy lidu, zaslepené národnostní vášní, vyhlašují jej za pozemského krále.

Což si nikdo z horkokrevných těch volajících zástupů nevypočítal, kam s takovým královstvím? Král! Král! Do města s ním! Ale kam potom? Kde má tento král palác královský? Kde má vojsko? Tedy vše jen naplano! Jak slepá a krátkozraká jest náruživost! — Ale podivno, Kristus to vše onoho dne dovolil! Všechno to uspořádání hodilo se mu zázračně do jeho vznešených zámyslů. A dále: Což nikdo, ani jediný člověk z těch, kdož přihlíželi ke zvláštnímu tomu

průvodu vrtice hlavou, se neotázel: Na oslátku přijíždí? Myslí to vážně, či jen žertem? Což tohoto vážného, proslaveného Mistra opustila pojednou všechna velebená moudrost, že skutečně přijíždí jako král na oslu? Kde na veškerém světě jel kdy král při vítězném průvodu na takovém zvířeti?

Či se nad tím nepozastavil ani některý z apoštolů? — Apoštolové znali s dostatek divotvornou moc svého pána. Kolik vševědounosti a moci nad srdci lidskými projevil, aby si vypůjčil toto zvíře od chudého člověka! Nemohl-liž podobně užití své vševědounosti a vlády nad srdci a okolností a říci: Jděte do Jerusalema do dvorní stáje Pilátovy; odvažte tam třináct koní, a to nejkrásnějších, jednoho pro mne, dvanáct pro vás, vezměte stříbrné postroje, nejlepší sedla, a zeptá-li se vás kdo, řekněte: Pán toho potřebuje, a hned vás propustí! — Nebo vezměte nejkrásnější vůz, zlaté polštáře, rozkažte veškerému zlatem premovanému služebnictvu Herodesovu, aby mi přišli naproti, aby mne nesli, — byli by to učinili! Ale ne, dává si přiváděti oslátko! A k tomu bez sedla, bez uzdy, bez třemenu — vydává se na jízdu, jež za jiných okolností byla by vzbudila jen posměch všech svědků.

„Plesej velice, dcero sionská, vesel se, dcero jeruzalémská! Aj, Král tvůj běže se k tobě, spravedlivý a Spasitel. Sám chudý a sedě na oslici a na oslátku mladém oslice.“ (Zach. 9, 9.)

Pozorujeme-li zvláštní protivy, jež se objevují při tomto vjezdu Kristovu, docházíme konečně k přesvědčení: Tito lidé, kteří hlasitě jásajíce ubírají se do města, nevěděli vlastně ani, co dělali; oddávali se velikému, všeobecnému klamu. Abychom si vysvětlili hádanky tohoto skvělého vjezdu, musíme se konečně obrátiti jedině k Pánu. Ten jediný ví, proč všechna ta sláva a jásání.

Spasiteli, začínáme se tázati skromně, děje se vše, co zde pozorujeme, z tvé svaté vůle, nebo, abychom ještě lépe řekli, zařídil jsi vše, aby se to právě tak a ne jinak stalo? A Pán odpoví: Ano, jest to má vůle a mé zařízení.

Ale, Pane, poslyš přece, provolávají tě za krále! — Já jsem král! — Ale vždyť nejsi pozemský král! — To vidí každé dítě na zvířeti, na němž jedu, a na mém okolí. — Ale, Pane, není všechno jejich jásání jen lež a klam? — Ne, jest to pravé a spravedlivé, — neboť blíží se vykoupení; za několik dní dokoná se veliké, nekonečné dílo spásy. Hodno a spravedливо jest, aby lidstvo pozdravovalo ten den s hlasitým plesáním. Právě proto shromáždila zde božská moudrost tyto zástupy, aby ve jménu lidstva pozdravily bližící se vykoupení. Nevědí, co činí, právě jako Pilát ani Kaifáš nepochopí smyslu vlastních slov, ale jako tito dva, jest i lid dnes jen nástrojem Božím. Jejich volání a zpívání jest jen vzorem pro všechny budoucí časy: tak mají velebiti všechna budoucí pokolení milost vykoupení.

Pane, ještě několik otázek. Proč zvolil sis právě toto zvíře? Připomíná Betlem, kde jsem ležel mezi volem a oslem, a praví, že jsem stále týž jako tehdy, jsa malým dítětem. — Ale proč jsi na ně nevstoupil sám, proč jsi se dal posaditi od jiných? — Na smíření jejich skutku, že mne přibijí na kříž. — A palmové ratolesti, jež sekají se stromů? — Na smíření, že mne samého pověsili na strom kříže. — A roucho, které prostírají na cestu? — Na smíření, že mi vezmou všechn můj oděv. — A jejich volání Hosanna? Na smíření za volání: Ukřižuj ho! — A jejich provolávání tě za krále? Na smíření za jejich rouhání a posměch královské mé důstojnosti. — Hle, tak ukázala moudrost Páně na Květnou neděli, čím jest člověčenstvo Spasiteli povinno, na Velký pátek pravý opak toho: co lidstvo Spasiteli skutečně dalo.

Naučení:

1) **Všední život v lesku božské vševědoucnosti.** — Jak jeví se v tomto vypravování i nejobyčejnější, nejvšednější věci řízeny božskou prozřetelností, jak ozářil Pán několik těchto pozemských maličností řadou divů své vševědoucnosti a moci! Zná netoliko lidi, zná i zvířata; ví, kdy které zvíře bude v určitou hodinu na určitém místě, zná způsob, jak je majetník přiváže. Před jeho očima jsou příhody tohoto zvířete jak otevřená kniha; ví, že jeho záda nenesla ještě nikdy nikoho. Ví také, co řekne majitel, jak bude jednati, ví také, že mu svůj majetek ochotně propůjčí. Stojíme překvapeni před takovými důkazy vševědoucnosti o nepatrných pozemských věcech. Ale i naše vlastní osobní maličkosti, příhody a nedostatky neujdou a nemohou nikdy ujíti oku Páně. Slunci nepůsobí obtíží osvětlovati nejnepatrnějšího broučka a tak ani Bohu není těžko znáti a sledovati stále náš ubohý život.— Ježto jest tedy nemožno, abychom unikli oku Božímu, budiž nám tato úvaha pobídkou, abychom chodili stále s úctou a svatou bázni před obličejem vševědoucího Pána.

2) „**Pán tě potřebuje?**“ — Jest milé a povzbuzující pomysli též na majetníka zvířete a uvažovati, zdali Pán odměnil jeho ochotné propůjčení zvířete — zde a na věčnosti. Ze srdce dere se nám přesvědčivé: Ano, zajisté! Kristus dal tomuto muži za odměnu nejvzácnější dar: pravou víru, a tím i blaženost na věčnosti. Jak povzbuzující jest tato představa! — Kdyby dnes přišli ke dveřím mého srdce poslové Boží a žádali ode mne toho a onoho, co opravdu mám, co bych mohl(a) učiniti, a kdyby mi poslové ti pošeptali: Dej to, milá duše, Pán toho potřebuje!“ nebylo by odpovědí pouze ochotné vydání, nikoli, nýbrž blažený výkřik radosti: Vezmi to, Spasiteli, Pane a Bože můj! — A Bůh ti to odplatí. Lidé často zapomínají, — Bůh nikoliv!

3) „**Plesej, dcero sionská!**“ — Dnešní rozjímání jest z těch, jež jsou s to, aby pronikly všemi kostmi, zaujaly celé srdce a naplnily nás nadšenou radostí. Cítíme, že právě toto rozjímání nesmí zůstatí jen v knize tištěno a zavřeno, nýbrž že musí ven, že musí vniknouti do našeho srdce, musí se ho zmocniti, chopiti, otevřítí je, vstoupiti do něho a vnéstí v ně jásavou radost a vtisknouti duši pro celý den posvátný ráz nebeského plesání. Jestli toto rozjímání dobře pochopíme a vykonáme, bude míti blahodárný vliv v celou naši bytost; ovládne nás svaté nadšení, posvátná radost.

Kristus pláče nad Jerusalémem.

(Luk. 19, 41—44.)

Asi uprostřed cesty, jež vede z Jerusaléma na horu Olivetskou, asi v poloviční výšce hory, pozorovati lze bídnu tureckou mešitu, jež stojí na místě starobylého kostela, který měl název: Dominus flevit (Pán plakal). Na tomto místě tedy přihodil se výjev, jenž jest předmětem našeho dnešního rozjímání. Jak se to asi stalo? Nezapomínejme, že se to přihodilo při slavném vjezdu Páně do Jerusaléma. Před ním i za ním táhly obrovské zástupy lidu. Všude nadšení a hlučné projevy radosti. Kristus sám sedí na oslátku, jež jeden nebo dva z apoštolů vedou za uzdu, kdežto ostatní obklopují jej s bouřlivými projevy jásání. Cesta se značně sklání do údolí Cedronského. Vše blíží se vrcholu, cíli, totiž okamžiku, kdy Kristus skutečně projede branou do Jerusaléma. — A náhle takové zpoždění, zdržení, náhle pláč!

Jsme v rozpacích, jak si představit tento výjev. — Kristus jest vždy hádankou přirozenému člověku. — Poručil Kristus sám, aby se zastavilo, aby mohl plakati a pronésti dojemná slova? Jak nehodná a zajisté nesprávná domněnka! Ten, který po celé dopoledne, kdy se jednalo o vnější poctu, zřekl se takořka vlastní vůle nechávaje se voditi, posazovati, nositi podle vůle množství, nevytřásl, abychom tak řekli, slzí svých a pláče z rukávu, nevystavoval jich na odiv. Jinak to asi bylo. Kristus jel, maje srdce přeplněno vzpomínkami na truchlivou minulost, na truchlivější ještě nejbližší doby i na pozdější, rovněž truchlivé časy a duch jeho bloudil daleko, daleko od hlučícího a výskajícího zástupu, na nějž snad úplně zapomněl. Pohled na město, které tolik miloval a které jej tak zapřelo, vynutil mu z očí slzy, o nichž se Písmo svaté zmiňuje. A jeden, snad jen jediný ze sboru apoštolů, pozornější nežli ostatní, viděl třpytící se slzy na řasách Mistrových, viděl potom stékati slzu po blede tváři jeho. Zaražen proto zatáhl snad souseda za plášť, přiblížil se ústy až k uchu jeho a šeptá mu neuvěřitelnou zvěst: Pohleď, Mistr pláče! — Rychlý pohled: Můj Bože, opravdu, Mistr pláče! — A jeden to zvěstuje druhému a brzy ví všech dvanáct apoštolů a ještě několik jiných lidí: Mistr pláče!

Nemohou toho pochopiti, nemohou tomu uvěřiti; co mají slzy společného s jejich opojnou radostí? Veliké to překva-

„A když se přiblížil, vida město, plakal nad ním, řka: Ó, kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji!“ (Luk. 19, 41–42.)

pení působí na ně jako studená sprcha, bezděky zmírňují kroky a nejsmělejší z nich odvažuje se přiodítí slovy otázku, jež se dere ze srdce všem, a skoro vyčítavě zní z jeho úst: Mistře, ty pláčeš? Jak můžeš dnes býti smuten?

Průvod se zastavuje; slza Mistrova zastavila proud lidí. — Prinucen jsa odpovídati, nemlčí Spasitel, a ježto jej násilně zadrželi, ať zvědí, proč přetéká jeho srdce. Ani jednou se na tazatele nepodívav, neboť potom jako napřed pohlíží neodvratně na město, jako kouzlem poután; jenom ruka jeho, jež dosud klidně držela uzdu, pozdvihuje se a toužebně, laskavě ji vztahuje na město ukazuje apoštolům předmět svých nejvroucnějších myšlenek, tužeb a citů. A jenom s ním, jenom s městem hovoří, jenom s ním, s kterým

se již v duchu obíral. Ne příliš hlasitě, ale pronikavě okem i rukou neodvratně směřuje k městu, pronesl as ona slova: „Jerusaléme, ó, kdybys byl poznal, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji! Ale nyní jest to skryté před očima tvýma. Neb přijdou na tebe dnové, a obkličí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a souží tě se všech stran. A porazí tě na zem i syny tvé, kteříž jsou v tobě, a neostaví v tobě kamene na kameni, — protože jsi nepoznal času navštívení svého!“ — Pomalu sklání se rámě božského Mistra, pohled, upřený dosud ztrnule na Jerusaleme, obrací se na kolem stojící apoštoly, ruka chápe se otěží, průvod začíná se opět pohybovati, hádanka slz jest aspoň pro některé rozřešena. Zástupové pak napřed i vzadu, kteří o zdržení vědí jen maloučko, o slzách a řeči Páně však ničeho, zpívají, plesají a výskají jako dříve: Hosanna, Hosanna! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně!

Naučení:

1) Čemu nás učí slza Kristova. — Všechno plesá a já-sá hlučně, jen Kristus jediný pláče, ale nikdo nerozumí jeho slzám. Čemu máme teď dáti za právo: volání lidu: Hosanna, či slze Kristově? Bez rozmýšlení řekneme: Rozumí se samosebou, že Kristu a jeho slzám! Můžeme z toho zajisté vyvoditi hned pravdu: Není vždy nejlepší, co chce velká většina; není tedy vždycky rozhodující, řekne-li se: Jiní také tak jednají, tedy to musí býti správné. Mnohem bezpečnější jest hleděti upřeným pozorováním stále jediné na samého Boha, na Krista; radost Kristova nebo naopak slza Kristova jest pro naše vlastní jednání stále nejlepším, neklamným měřítkem. Této pravdy užij, uvažujíc o všeobecném mínění světa a také o všeobecném názoru a mínění všech členů veliké řeholní rodiny. Neposlouchej příliš toho, co praví mnohé, nýbrž hled na Krista; on jediný jest tvým měřítkem a vůdcem. — Znamená to tedy, abys se vždycky úmyslně stavěla na odpor všeobecnému mínění a chtění? Zajisté ne! To znamená pouze, že musíš míti otevřené oči pro vůli Kristovu; snad souhlasí i ostatní s Kristem, potom jest to dobré a správné! Nesouhlasí-li však, drž se aspoň ty Krista!

Slavný vjezd Kristův do Jerusaléma. II.

(Mat. 10, 11, 14, 17. 21, Luk. 19, 39—40, Jan 12, 19. Mat. 11, 10.)

První část.

„Kamení bude volati.“

Drovázejme v duchu svého Spasitele až do města Jerusaléma! Vcházíme východní branou, tak zvanou Zlatou branou, a ubíráme se ke chrámu. O jeho obrovské zdi odráží se neustávající volání: Hosanna! Pozorujeme mimochodem skupinu židů, o nichž mluví Písmo svaté: „Tedy pravili mezi sebou fariseové: Vidíte, že nic neprospíváme? Aj, všecken svět postoupil po něm!“ — A ježto volání a jásání nemá konce, přistupují někteří z nich ke Spasiteli a praví k němu: „Mistře, zakaž to učeníkům svým!“ To znamená: postarej se, aby příliš nepřeháněli a trochu se zdržovali! Ale dostává se jim krátké, ale památné odpovědi, jež jest hodna veškeré naší pozornosti: „Jimž on řekl: Pravímť vám, že budou-li tito mlčeti, kamení bude volati.“

Podivná slova! — Spočívá tolik velebnosti v této mocné myšlence! Kdo tak mluví, jeví se vládcem a králem kamení a skal, „před nímž setřiny jsou hory věku a sklonily se pahrbkové světa od cest věčnosti jeho.“ (Habak. 3, 6.) Tak jsou slova Kristova slavným zjevením jeho neobmezené všemohoucnosti a panství nad světem. — Zdali se tázající fariseové smáli tehdy odpovědi Kristově? Jsou slova tak ohromující, tak velebná, že po nich umírá všecken smích. A k těmto slovům náleží i výrok Kristův. Pojala je asi spíše tajná hrůza a všechna chuť k posměchu je zajisté přešla.

„Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati!“ Za pět dní po tomto vznešeném tvrzení umkli učeníci skutečně, i promluvilo kamení, neboť při smrti Kristově země se třásla a skály se pukaly, aby vydaly svědectví o jeho božství.

„Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati!“ Užijme těchto slov ještě v jiném, blízkém smyslu! Jest to neustálá tichá mluva horských obrů kamenných hradeb naší vlasti, nebo mohutných vrcholů alpských. Lidská noha nevstoupila dosud na mnohé z nich, vrtací stroje neprozkoumaly dosud nejvnitřnějších jejich útrob. Lidské umění tu selhává, lidský důvtip umlká, ale mohutné horské skupiny a vrcholy mluví vítězně o velikosti a tvůrčí moci Boží.

„Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati!“ Jiné naučení. Nádherné kamenné budovy křesťanských chrámů a všech ostatních kostelů, vysoko čnějící věže, jichž tisíce pokrývá údolí i vrchy, nevolají-liž bez ustání své Hosanna Pánu nebes i země, nejsou-liž kamenným Tedeum? Dávno již zmlkli ve hrobech jejich stavitelé i obětaví zakladatelé staveb těch, ale — tvrdé, pevné kameny ještě volají!

„Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati!“ Oko naše spocívá snivě na mohutných, rozsáhlých budovách klášterních, jež jsou rozesety po světě a mluví vážnou, kamennou svou řečí. Co bylo účelem těchto staveb, proč byly vystaveny s takovým nákladem a obětí času? Mají býti příbytkem těch, jejichž celý život stojí ve znamení ducha Kristova, mají poskytovat vyvoleným duším jistého útulku, aby zde, zapomenuvše na svět a zapomenuty jsouce od světa, nerušeně sloužily jedinému Pánu. Kamení bylo mnohdy věrnější nežli srdce! Ještě stojí budovy na témž místě, ještě zpívají své chvalozpěvy Nejvyššímu. A trvají věrně, až snad zrádný rod lidský je násilím určí k jiným účelům, nebo až ostrá motyka je zuřivě poboří a zničí a rozpráší, budovy Bohu zasvěcené zpustoší, takže věrní, kamenní hlasatelé ti podstoupí takořka mučenickou smrt ve službě Páně. — Vážné napomenutí pro nás: Nezatvrzujte srdcí svých, aby nebyla tvrdší nežli kamení, — nýbrž buďte věrnými hlasatelkami svého Pána a Boha! — Nemlčme, když kameny naše tak věrně a velebně volají své Hosanna!

Druhá část.

Kristus uzdravuje naposledy.

Jak prostá zpráva: „I přistoupili k němu slepí a kulhaví v chrámě a uzdravil je.“ Především dojímá nás představa: ke Kristu se utíkající pozemské utrpení. Potom i místo, kde se tak děje: jest to území jeho úhlavních nepřátel, takže z těchto uzdravení zaznívá vyplnění jeho nadpozemsky krásného přikázání: „Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí.“ Obzvláště však dotýká se nás mocně doba, kdy se tato uzdravení stala; jest to doba krátce před jeho smrtí.

Těmito líbeznými zázraky zanechal nám milý Spasitel povznášející vzor, abychom pozorující jej činili svatá předsevzetí. Chceme býti až do konce svého života milosrdní(é) a dobrotiví(é). Když nás nedůvěřiví, závistiví nepřátelé pozorují, obklopují, chceme býti dobrotiví(é) a

milosrdní(é). Když nám zní vstříc Hosanna a překypující slova vděčnosti, neztrácejme klidu, nýbrž s tichou oddaností Bohu oudme dobrotiví(é) a milosrdní(é)!

Třetí část.

„Kdo jest tento?“

„A když vjel do Jerusaléma, pohnulo se všecko město řkouc: Kdo jest tento? Lidé pak pravili: Tentoť jest Ježíš, prorok z Nazareta galilejského.“ Snadno pochopíme, že takový vjezd, jaký slavil Kristus na Květnou neděli, vzbudil všeobecnou pozornost. Toho hluku, toho volání, toho množství lidu! Všichni vybíhají zvědavě na ulice nebo vstupují na střechy, všichni pohlížejí s úžasem na mohutný průvod. Přemnozí nevědí přirozeně ničeho o celé tě věci. Proto také zajímavá otázka: „Kdo jest tento?“ A poté nadšená, pyšná, radostná odpověď: „Tentoť jest Ježíš, prorok z Nazareta galilejského!“ — divotvorce, který křísí mrtvé! — Tak valí se množství ulicemi. Kam? Rozumí se samo sebou, že do chrámu. Tam konečně na velikém nádvoří zastavuje se průvod, Kristus sestupuje s oslátka a hned také přicházejí služebníci chrámoví a kněží; hluk se tiší, lidé začínají se rozcházeti.

Jakožto nejbližší naučení vyplývá z toho velmi důležitá myšlenka o moci osobnosti. „Kdo jest tento? Tento jediný, totiž Kristus, platil tehdy více nežli tisíc jiných lidí dohromady. Jeho osoba podržela tuto svatozáři beze změny až po dnešní den. „Kdo jest tento,“ táže se a musí se tázati každé nové pokolení na světě. Kristus pohnul nejen tehdy veškerým městem, nýbrž i veškerým světem. „Kdo jest tento?“ Tato otázka nikdy nezanikne až do skonání světa. Vždy znova a znova nřírati budou miliony milionů oči zpytavě, tázavě, snivě, s důvěrou i pochybnostmi na jeho podivný zjev a opakovati věčně otázku: „Kdo jest tento?“

Přejděme v myšlenkách od velikého Mistra k jeho učeníkům, a dokážeme i tu lehkou v tisíci případech velikou moc pevné, význačné osobnosti. Vezměme na příklad svatého Františka z Assisi! Jaká moc jeho osobnosti! Poznáváme snadno, že ani sto, ba snad ani tisíc františkánů nemožno v jejich činnosti ceniti tak vysoko jako toho jediného, nedostižného, serafinského muže! — Vždy znova možno dokázati, že veliké, mocné, trvalé milosti a požehnaná působnost nevíží se na velikou armádu nebo sbor lidí, nýbrž že jsou údělem jednotlivých, zcela určitých osob.

Čtvrtá část.

„A pohleděv na všecko vůkol.“

Svatý Petr zanechal nám skrze svého písaře Marka tuto zvláštní poznámku. Bezpochyby kráčel věrný ten apoštol hned po boku svého Mistra a divil se nemálo, že Mistr prohlíží si všecko důkladně, jako zahálčivý návštěvník trhu prohlíží všecky boudy a výklady.

A přece dává nám právě tato věta výborné naučení. Vezme, že Kristus druhého dne ráno vyhnal z nádvoří chrámového všecky tyto kupce, jejichž krámy si dnes tak pečlivě prohlíží. Bylo snad dnes jejich smlouvání a prodávání správné a teprve zítra bude hříšné? Proč jich tedy nevyhnal hned, proč teprve až ráno? Snad aby nás poučil, že i my při všech třeba jen zpola důležitých podnicích 1) máme právo věnovati mu napřed ně-

„Dítky v chrámě volaly řkouce: Hosanna synu Davidovu !,“
(Mat. 21, 15.)

jaký čas, abychom si vše prohlédli, 2) a že jsme i povinni zkoumati vše napřed, aby snad naše slepá horlivost při prvním pokusu více nepokazila nežli prospěla. A ještě jedno, pro mnohé velmi spasitelné naučení dává nám tato příhoda: neúnavní pracovníci, kteří chtějí konati vždy jen veliké věci, nechť si přitom totiž vzpomenou, že tu a tam v příhodný čas jest

nejen dovoleno a prospěšno, nýbrž i přikázáno vypřáhnouti, zotaviti se a občerstviti. Když náš božský Mistr celou hodinu neb i déle chodil nečinně a zdánlivě zaháleje po nádvoří chrámovém, proč chceme my býti tak pyšní(é) a tajně se trápit, když jednou za čas dostane se nám zdánlivě neužitečného, nicotného zaměstnání? Učme se tedy z této věty moudrosti a pokoře! Jdi a nauč se jim skutečně!

Pátá část.

„Šel ven z města do Bethanie.“

Písmo svaté vypravuje: „A pohleděv na všecko vůkol, když již byla večerní hodina, vyšel se dvanácti do Bethanie a zůstal tu.“ Provázejme tiše svého božského Spasitele na jeho večerní cestě! — Soumrak sklání se nad neklidné město a zakončuje násilně život na trhu. Nastává ticho a klid na velikém náměstí, jež se konečně prázdní, takže na něm není téměř človíčka. Venku od Zlaté brány kráčí potichu sbor unavených mužů do údolí Cedronského. Uprostřed nich největší a nejslechetnější ze všech lidí, již kdy na světě žili, Ježíš Nazaretský. Jeho dni na zemi jsou již sečteny a on to ví. Ale zachovává o tom přísné mlčení. Kolem něho jsou jeho apoštolové, — všech dvanáct; ještě nechybí žádný z nich. Jdou touž cestou, kudy se brali ráno. Již jsou dole v údolí Cedronském, kde začíná stoupání na horu Olivetskou. Snad jest to právě táž polní cesta, po níž kráčeli ráno. Snivě ubírá se svatý Mistr dále. Vzpomíná na uplynulý den. Byl tak vzrušující!

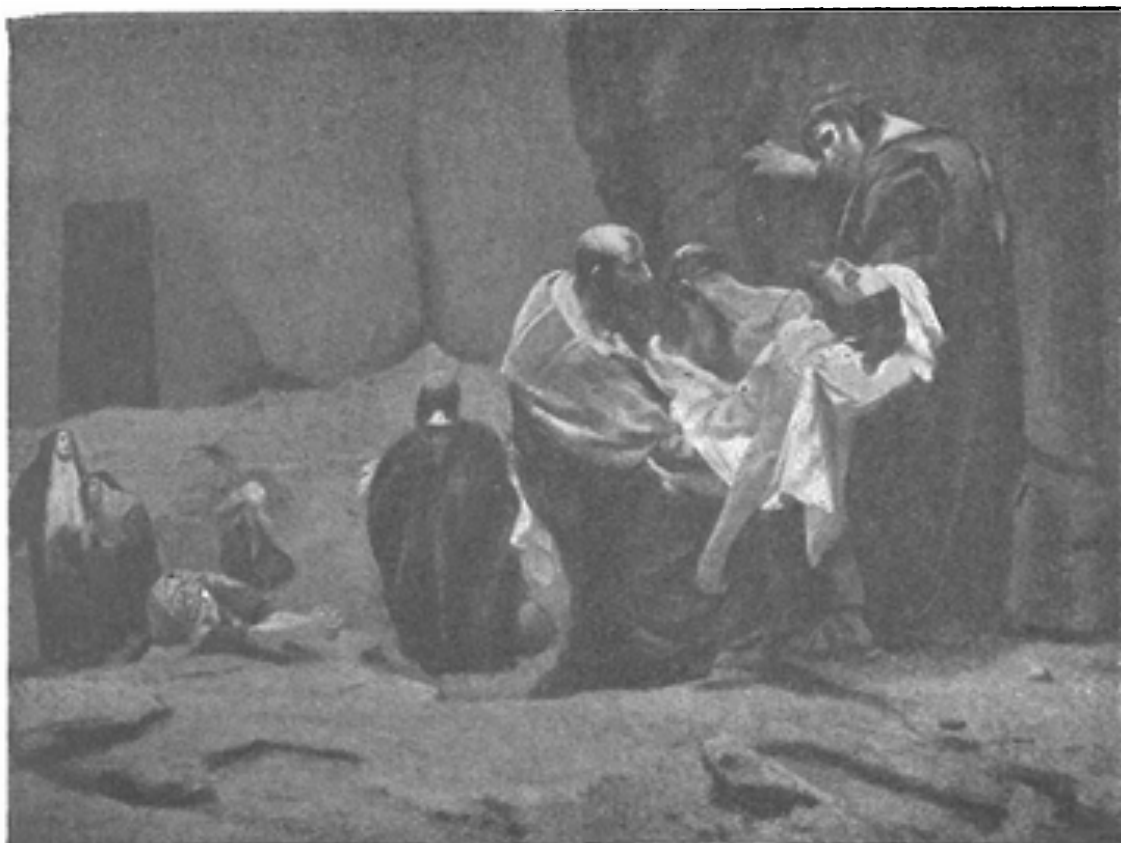
Stoupají stále výš a výše. Kristus se pojednou zastavil; obrací se; tam za potokem prostírá se klidně město. Ale Spasitel vidí i skryté věci a jako v tiché ozvěně od rána šeptají jeho rty: „Ó, kdybys bylo poznalo, co tobě jest k pokoji!“ — Potom ubírá se dále k domu svých důvěrných přátel, do Bethanie; Jerusalém nemá místa a nocleh pro svého krále! A již plíží se krvelačné hyeny po stopách božského Beránka; dnes, zítra a pozítří ještě jim ujde; „ještě nepřišla hodina jeho.“

Pane, zůstaň se mnou, neb se připozdívá,
leká mě a děsí temný hříchů mrak,
pozemský můj den již kvapem se mi stmívá,
marně napínám svůj unavený zrak.
Pane, zůstaň se mnou, dej, ať po tvém boku —
jistě kráčím, hříšná, černou nocí, tmou,
dej, ať nebojím se rozhodného kroku,
jenž mě uvede v tvou říši nebeskou!

Kristus Pán přijímá pohany.

(Jan 12, 20—25.)

Svatý Jan Evangelista zmiňuje se o události, jež se přihodila brzy po slavném vjezdu Páně do Jerusalema na Květnou neděli. Praví: „Byli pak tu někteří pohané, z těch, kteříž byli přišli, aby se modlili na den sváteční.“ Pohané přicházeli na židovské slavnosti v takovém množství, že veliké nádvoří chrámové mělo přímo název „nádvoří (sín) pohanů.“ Slyšme nejprvé,

„Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nezemře-li zrno pšeničné, padši do země, zůstává samotno; zemře-li však, přináší mnoho užitku.“ (Jan 12, 24—25.)
(Položení Krista Pána do hrobu.)

co se přihodilo dále: „Ti tedy (pohané) přistoupili k Filipovi, kterýž byl z Betsaidy galilejské, a prosili ho řkouce: Pane, chceme viděti Ježíše. Přišel Filip a pověděl to Ondřejovi; Filip pak a Ondřej pověděli Ježíšovi.“ Co si máme mysliti o celém tom vyjednávání? Nebyl to zajisté zástup pouhých zvědavých, zbožných pohanů; tajilo se v tom jistě něco důležitějšího. Velebná odpověď Mistrova, jakož i vznešené, zázračné svědectví Boží, jež hned poté následovalo, dávají tušiti, že se věc měla asi tak, jak si to vykládají novější badatelé a vykladatelé Písma svatého; připojujeme se v této knize k jejich domněnce: bylo to poselství Areta, krále arabského, který poslal dopis proroků Nazaretskému.

Jaký byl as obsah tohoto dopisu? Byla to upřímná výstraha před úklady židovskými a spolu laskavé pozvání a vybídnutí, aby Kristus opustil Jerusalém, kde mu hrozí jistá smrt a přijal pohostinství u Areta, kde jsa skryt a jist před záští židovských kněží, bude míti příležitost zvěstovati své učení tamějšímu lidu.

Kristus přečetl list; sbalil opět pergamen a pohlédl laskavě a vděčně na posly, kteří vědí jistě o celé té záležitosti; jsouť určeni k tomu, aby proroka odvedli hned v bezpečném průvodu z lupičského toho pelechu. Ale Kristus dává jim odmlouvavou odpověď ve velebné řeči, jejímuž smyslu snad i poslové a apoštolové porozuměli jen zpola, kdežto lid vůbec slovům těm neporozuměl.

„Přišlať hodina, aby oslaven byl Syn člověka!“ — Sláva! Sláva! Hosanna! zní ihned z úst přítomného lidu, neboť oslavení, o němž Kristus mluví, jest jistě jenom dnešní slavný vjezd a pouhá vzpomínka naň obnovuje jásání lidu. Ale Spasitel nevšímá si jejich volání. Jak zcela jiného způsobu jest oslava, na niž myslí: jeho krvavá smrt na dřevu kříže! „Amen, amen pravím vám: Zrno pšeničné, padší v zem, neumře-li, samotno zůstane; pakli umře, mnoho užitku přinese.“ — Tajemná slova, jež zahaleně sice, ale pro ty, již vědí o věci, přece jasně naznačují: Ne, neuprchnu! Chci a musím umřítí a také umru! Mé tělo jest zrnem, jež musí býti uloženo v zem, pohřbeno ve skalním hrobě. Právě zrno, jež musí býti naříznuto, jak dělávají zahradníci, a to srdce, ruce i nohy mé, aby lépe a rychleji vzklíčilo. Ano, tamodtud, z hrobu, začne pak vzrůst. „Pakli umře (zrno), mnoho užitku přinese.“ — A tento užitek iste vy pohané a vaše děti a dítky vašich dětí až do konce časů. Buďte mi tedy vítáni, vy prvotiny, — národy vaše zanesu jednou jako plné snopy do nekonečných stodol nebeských.

Ale Kristus chce hned využítkovati přítomnosti těchto dobromyslných pohanů, aby jim i jejich potomkům (a také nám) dal důležité základní naučení. Přicházíte. praví jim takořka, a žádáte mne viděti, žádáte mne chrániti, vysvoboditi mne od smrti, uvésti mne mezi sebe. Domníváte se, že byste již tímto snadným způsobem měli ze mne zvláštní užitek? Představujete si, že tyto zevnější služby, jež mi chcete prokazovati, mají skutečně cenu? Nuže, řeknu vám něco jiného. Když já sám musím přijíti jako zrno v zemi a umřítí, dávám tím všem, kdo se ke mně chtějí připojiti, příklad, jehož nemohou nedbati: „Kdo miluje život svůj,

ztratí ho; a kdo nenávidí života svého na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ho. Slouží-li mi kdo, následujž mne; a kdež jsem já, tuť i můj služebník bude. Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj.“ Tedy nemám následovati já vás do Arabie, abych se zachránil, abych měl klid; — ne, nýbrž vy musíte, chcete-li mi náležeti, přijíti ke mně do Jerusalema, abyste tu se mnou duchovně zemřeli a pro zemi zanikli. „Kdež jsem já, tuť i můj služebník bude.“

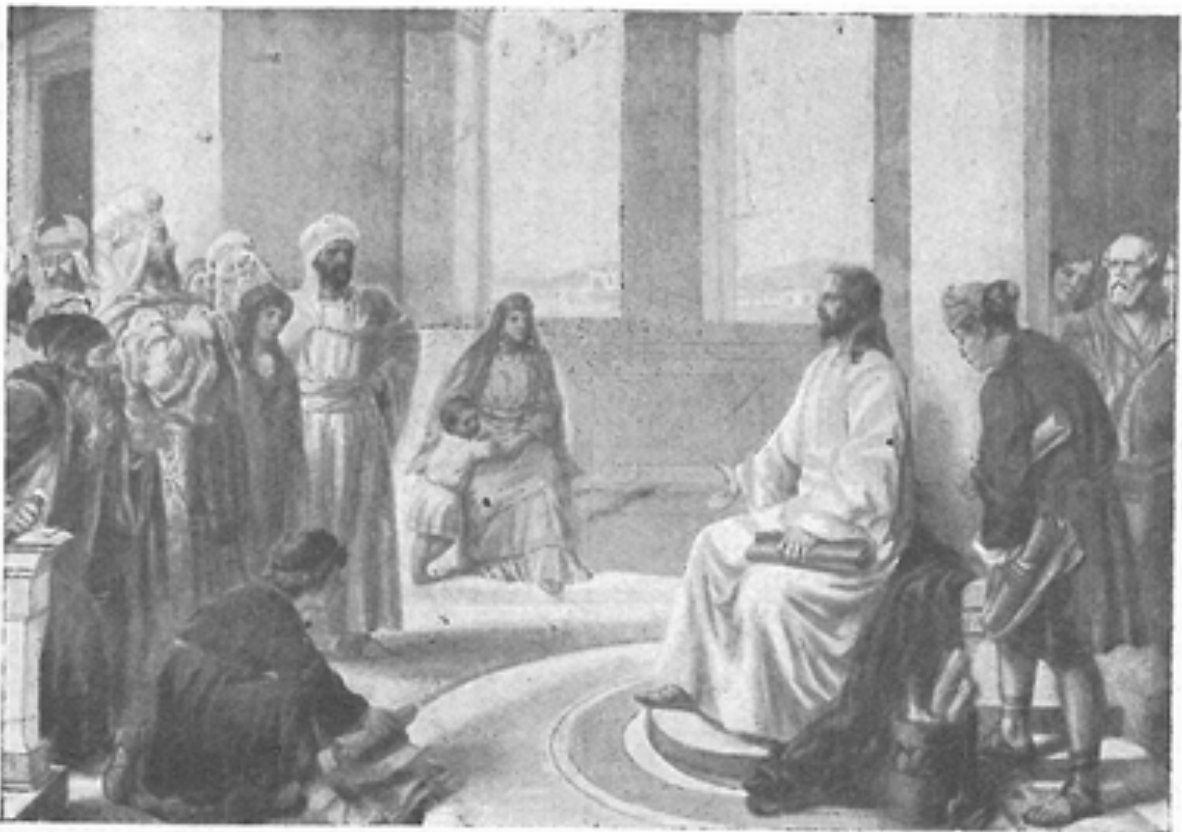
Naučení:

1) Uč se umíratí! — Nejtěžší naučení ve vyučování nebeského Mistra! — Aby mne přesvědčil, přináší mi Pán nyní názor, jakých jest na zemi na biliony: zrno pšeničné. Jak prostičká, pochopitelná, jednoduchá, pravdivá věc: Zrno pšeničné umírá, musí umřítí, a z něho vyrůstá krásná, veliká bylina. A takové jsou i plány Boží. Po celý věk lidský můžeš pozorovati tento názor a máš dosti času k uvažování. Blaze tobě, dospěješ-li jednou k tomu, že Stvořitel zrna pšeničného, jenž jest i Stvořitelem tvého srdce, má přece pravdu! Požehnej ti Bůh, abys to pochopil(a), uvážil(a) a cvičil(a) se v tom!

2) „Chceme viděti Ježíše!“ — O, milí pohané, my též! — Smýšlíme tu právě jako vy! Skoro vám závidíme, že jste tak lehce a snadno mohli přistoupiti k Mistrovi a s ním rozmlouvati. Co bychom dali za to, kdybychom to také mohli učiniti! — Ale prozatím to nelze. Ale rádi bychom viděli, kdo by nám směl zakazovati, abychom se v duchu nepřipojili k vám. A nemáme-li jeho samého, máme celé knihy (svatá evangelia), kde jest přesně a důkladně zapísáno vše, co činil, konal a co mluvil. V knihách těch jest jeho živý obraz, nebo, abychom řekli jinak: jest to nádvoří chrámové, kde ho jistě nalezneme, hledáme-li ho jen. Ať si jini zahálčivě a lenivě bloudí po ulicích města, my jsme již našli pravé nádvoří chrámové. S jakou pozorností a nábožností, s jakou sebraností a shromážděností myslí chceme uvažovati o každém skutku, o každém slovu Páně, stále znova a znova o nich rozjímati; obracetí takorůzka každý kámen na nádvoří chrámovém. Potom nám znenáhla vzejde světlo a řekněme si: Opravdu, nyní vidím Ježíše mnohem jasněji a zřetelněji nežli dříve; půjde-li to, chci se ještě blíže k němu dostatí. — Tato kniha rozjímání jest ve tvých rukou! Ta tě povede k Ježíši — Duše, chceš? — Ale ovšem, s tisící radostí!

3) „Slouží-li mi kdo, následujž mne!“ — Přečti si napřed v rozjímání ještě jednou slova, jež Kristus řekl na konec pohanům. — Toť zázračné naučení pro všechny poloviční a nedbalé a povrchní křesťany, kteří chtějí stále uštipovati z křesťanství, kteří jsou vždy ochotni chváliti je, ale nikdy ochotni vytrvati u Krista.

Pozorujme lidi ve světě! Veliký učenec — jak ten se namáhá a obětuje pro vědu! — Nebo vůdce politický! — Jest opravdu neúnavný v horlivých řečech, jízdách a pořádkání schůzí; nepřeje si odpočinku ve dne ani v noci. až i onemocní. — Nebo s jakou věrností slouží děti tohoto světa

L. M. Roth.

Kristus vyučuje v chrámě.

bůžkům, jež si samy zhotovily! Jak se namáhá boháč, aby rozmnožil své bohatství, jak přemýšlí moderní dáma, otrokyně požitku, stále o tom, jak by si zjedнала vždy nové zábavy! — A jen Syn Boží měl by od nás požadovati méně? Měl by se spokojiti s nedbalou službou? A kdežto všechny prapory světa se mohou chlubit, že jejich vojska jsou jim oddána s tělem i s duší, měl by jen Kristus zůstatí osamělý? Opravdu

jest slušno a spravedливо, aby všichni, kteří se chlulí, že jeř milují, byli také ochotni dáti za jeho království na zemi i život tak ochotně, jak ochotni jsou zlí, kteří ho nemilují, stále proti němu bojovati.

Já jsem světlo světa.

(Jan 8, 12 a 12, 35.)

V řeči na Květnou neděli na nádvoří chrámovém setkáváme se u Krista opět s jeho oblíbeným, častěji užívaným výrokem o „světle světa“. Pokusme se porozuměti aspoň z části bohatému obsahu tohoto obrazu! „Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě.“ — Obrazotvornost naše vymaluj si podrobně přiložený obrázek se všemi stíny a zvláštnostmi! Celý svět plný temnoty. Temnoty na všech stranách. A v těchto temnotách plno lidí, kteří jsou nuceni jíti vpřed. Tyto temnoty projevují se zvláště tím, že lidé nevědí jednak, odkud přišli (ztratili orientaci), jednak že ani nevědí, kam je vede pout jejich v temnotách. Putování ve tmách jest jim proto trapné, znepokojuje je.

Na černém tom obraze, jemuž se zdánlivě nedostává ani nejnepatrnějšího lesku hvězd, rozsvěcuje Kristus vítanou záři mocného světla. Noční poutníci vidí, nejprve v dálce, potom stále blíže, jasněji a zřetelněji přicházející světlou postavu: Krista, jedinou jasnou postavu mezi miliony temných bytostí.

Jeho lesk jest mocný, takže vniká až do nejodlehlejších končin země. Ale nemává snad zářící pochodní v ruku, nemá slunce jako korunu na hlavě, — ne zcela jinak jest s ním: on sám jest světlo; veškera jeho osoba jest prazdrojem světla, jež jest jeho podstatou, jehož nemůže odložití, jehož nemůže umenšiti.

Chápeme, že celé zástupy, ano celé proudy lidí pospíchají po stopách této světlé bytosti. A nelitují toho, že se k ní přiblížili. Čím více se přibližují, tím více mizí neklid a smutek dosavadního putování. Oblažující myšlenka jest jim odměnou: „nechodí již ve tmě.“ Již v pouhém vyslovení těchto slov jest štěstí. A kdo nechápe tohoto štěstí, nepoznal nikdy hrůz temnoty vůbec.

Šťastní poutníci! Obklopuje je nyní vůdčí světlo. Jsou světlem ozářeni. Velebné světlo Boží, jež kráčí před nimi,

osvětluje jim mnohé věci: kráčejíce radostně ve světle Kristově, nabývají pojmů o svém původu, o svém cíli, o svém určení, o své budoucnosti. Není jim již třeba tápati nejistě ve tmách, jejich údělem jest kráčet vpřed za jistým cílem.

Nádherné divadlo! Za velebnou, světlou postavou Kristovou táhne se jako proud stříbrné záře, nebo chceme-li, jako zářící mléčná dráha na obloze nekonečná řada lidí, jež se stále ještě doplňuje a rozmnožuje, odlišujíc se zřetelně od temného okolí: jsou to křesťané!

A co jest nejcennější, nejlepší a nejdůležitější při tomto nebeském světle? Vědomí, že toto světlo jest světlo života, jež oživuje již zde na světě a zaslubuje šťastný život na věčnosti. Tak putují dítky světla světem stále věrně po stopách nebeského svého vůdce. — Toť asi vznešené základní myšlenky, jež rozvínoval Kristus tehdy na nádvoří chrámovém před očima naslouchajících židů a fariseů. —

Varovně připojuje božský mluvčí ještě jinou myšlenku: „Ještě na malý čas jest mezi vámi světlo. Chodte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma!“ My víme předobře a přesně, jak dlouho trvala poslední lhůta, o níž Světlo světa tehdy mluvilo: Byly to jen 4 a půl dne. V neděli pronesena byla ona slova, v pátek poté zhaslo světlo světa Jerusalemu, aby mu nikdy více nazazářílo. — Vážné myšlenky! I nám zhasne jednou, musí zhasnouti světlo života i světlo milosti.

Naučení:

Nejbližší u Světla světa. Upřeme oči své na připojený dnes obrázek! Noční tma rozkládá se po veškeré krajině, v matných obrysech zdvíhají se hory na obzoru. Na zemi jest tma, jest noc. A noční temnotou putují tři osoby, Ježíš, Maria a Josef, tři světlé postavy v temnotách je obkličujících; a zvláště dvanáctiletý Ježíš zdá se pramenem světla a ohniskem veškerého lesku. Nezdá se, jako by mladistvý světloňoš mluvil k naslouchajícím mu průvodcům právě tak slova, jež dnes zvěstoval zástupům na chrámovém nádvoří: „Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmách, ale má život věčný?“ — Hluboce dojata naslouchá těmto slovům matka jeho. Zdá se, jako by bezděky zdržovala kroky, z jejích očí září lesk mateřské lásky a nejvyšší úcty, ruce své tiskne na bušící srdce, aby snad nepřekypovalo svatou horoucností a velebením Boha.

Tolik let putují již tyto dvě osoby, Josef a Maria po boku bytosti, jež jest všemu světu zřídlem světla a opravdu

„nechodí ve tmě.“ Jejich pozemský život, jenž byl věrným následováním Krista, sám sebou je uvedl do království věčného, nezměnitelného blaha, kde právě tito dva stálí průvodčí věčného Světla mají nejvyšší, nejpřednější místa; opravdu, dosáhli života věčného.

Maria a Josef jsou po všechny časy nejlepšimi, nejslavnějšími žáky školy Kristovy a všecken lesk jejich veleběných ctností jest jen odlesk a pablesk onoho Světla světa, v jehož oblažujících paprscích trávili svůj pozemský život.

„Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě.“ (Jan 8, 12.)

Maria a Josef jsou veškerému lidstvu nejzářnějšími vzory, jež nám praví: Hle, tak vysoko dospěje ubohá, slabá, nepatrná lidská duše, chodí-li ve světle Kristově! — Nuže: Má-li i z tebe býti něco, — a toho si přeješ jistě z plna srdce, — musíš ke zřídlu světla, a toto zřídlo světla slove Kristus. Všecko ostatní, i kdyby to zářilo sebe jasněji a krásněji, světlo ctnosti, světlo milosti, světlo zázraků, jest jen přenesené světlo, světlo ze druhé ruky, jehož prazdrojem jest Kristus. Nemáš příčiny, abys si v tomto směru mohla stěžovati, že jsi snad odstrčena nebo že máš špatné

místo; nejsi ovšem jako Maria a Josef a nebudeš taková nikdy: — ale přístup k božskému prameni světla není ti opravdu těžký. A kdybys všechno světlo, jehož se ti již z milosrdenství Božího dostalo, sebrala, kdybys byla neztratila ani jediného paprsku milosti Boží, jenž ti poskytnut, — ó, milá duše, jakým andělem světla mohlas již dnes býti! — S důvěrou a bez starosti můžeme ti zajisté ponechat, abys dále přemýšlela a učinila náležitě předsevzetí pro dnešní den, jenž bude jistě dnem světla.

Jako slunce po obloze plyne,
všecko v světě živí, zahřívá,
v jeho lesku temno mi í, hyne,
jeho teplem všecko okřívá: —
tak jsi, Kriste, naše Slunce jasné,
Slunce duší, krásy nehynoucí,
zazáří-li kde Tvé světlo spasné,
proudí rozkoš v srdce touhou mroucí.

Uschlý strom fíkový.

(Mat. 21, 18—22, Mar. 11, 12—14 a 19. 24.)

Začíná se veliký pašijový týden, týden smrti Ježíše Krista. Jest pondělí, časně ráno. Jsme v Bethanii, kde Kristus byl hostem Lazarovým; odcházíváť každého večera z Jerusaléma do Bethanie. Po uplynulé noci, jež zajisté věnována byla více modlitbě a vážnému přemýšlení nežli spánku, povstal Kristus: Vzhůru, půjdeme do Jerusaléma! Marně jej zdržují. Jeho rozhodnutí jest pevné, nezvratné.

Rozumí se samo sebou, že apoštolové připojili se ke svému Mistru. Bylo jistě krásné jitro; první dni jarní v dubnu bývají ve Svaté zemi nejkrásnější dobou roční. Ubírají se tedy všichni do Jerusaléma po jižním úbočí hory Olivetské. Když došli na vrchol její, objevil se před nimi v jarní nádheře Jerusalém a rozsáhlé budovy chrámu.

A Kristus pocítil pojednou hlad. „A druhého dne, když vycházeli z Bethanie, lačněl;“ možná, že to byl skutečný hlad, možná také, že slovy „lačním“ označiti chtěl velikou duševní touhu, aby městu i chrámu přinéstí mohl pokoj. „A uzřev zdaleka fík, au má listí, šel, zda by co našel na něm; a když přišel k němu, nic nenalezl kromě listí; nebo nebyl čas fíků. A promluviv řekl k němu: Již více na věky ni žádný z tebe ovoce nejez! A slyšeli to učeníci jeho.“

Ale ani jediný z nich nepochopil, co tím Mistr chtěl říci. Divili se jen velice přísnosti svého Mistra, tím více, že nikdo z lidí nemohl v tu dobu požadovati ovoce od fíku.

Pán nedal jim také dalšího vysvětlení, nýbrž šel do Jerusaléma a ztrávil celý den v chrámě, kdež, jak uslyšíme v dalším rozjímání, provedl veliké vyčistění chrámu. — „A když byl večer, vyšel z města,“ a to opět do Bethanie; ale zvolil bezpochyby jinou cestu.

Druhého dne ráno šli opět všichni do Jerusaléma. — Ale jaká událost: „A ráno jdouce mimo, uzřeli fík, an usechl od kořene.“ Představme si překvapení apoštolů! Jak asi pohlíželi střídavě na holý strom, brzy s tajnou hrůzou na mocného svého Mistra!

Vždyť řekl pouze: „Nikdy neroď se z tebe ovoce,“ a hle, zázračně poslouchajíce, splnily síly přírodní tento rozkaz až do úplného zničení stromu, jako by chtěly co nejochotněji vykonati, co jim bylo možno, jen aby slovo Páně se splnilo. Zděšení, ustrašení stáli apoštolové, neboť byl to prazvláštní zázrak; jakým mistrem jest jejich Pán, že ho poslouchají i kořeny v hloubi země i lístky a snítky v nejvyšší koruně!

„I divili se apoštolové a Petr řekl ve jménu všech: Mistře, aj fík, kterému jsi zlořečil, usechl!“ Převeliká, tajemná moc, jež byla zřejmě ve slovech jejich Mistra, byla jim nepopíratelná a naháněla jim strachu. Stáli tu jako děti a myslili jedině: Jak veliký, jak mocný jest přece náš Mistr!

Naučení:

Osud Jerusaléma. — Jest na bílé dni, že náš Spasitel zamýšlel tehdy něco zcela jiného, nežli jak se zdálo podle vnějšího zdání. On, stále nejvyšš spravedlivý, nemohl připisovati mrtvému, nerozumnému stromu něco, zač ubohý strom vůbec nemohl, nemohl konati stromu kázání o trestu za hřích, jehož se strom nemohl dopustiti. Trest uschnutí jevil by se pak jen jakýmsi trestem dětské svévole. Ale takovým nebyl náš Pán nikdy. — Fík, který vlastně míní, stojí zcela jinde; tam naproti, za úbočím hory Olivetské, krásné město — toť vlastní fíkový strom! A když Kristus dnes ráno vyšel, poháněl jej skutečně duchovní hlad, touha, aby pomohl tomuto městu a je přivedl ke spáse. A tu vidí množství zelených listů, to jest vnější bohoslužby v hojnosti; a zvláště nyní před blížícími se svátky: jaké množství obětí, sborových modliteb a žalmů bez počtu. Ale — jeho božské oko nevidí mezi bujným listím žádného ovoce,

aspoň ne takového, jež by potěšilo jeho Srdce a oko, jehož by se mohlo užiti pro věčnost; i pronáší kletbu. — V témž okamžiku neměla jeho kletba zvláštního účinku. Než hle, sotva uplynul jediný věk lidský, jaká změna se stala! Pohleďte na košatý, listy bohatý kdysi strom, na Jerusalém! Vidíte turecký půlměsíc nad svatyní israelskou? Nevidíte, že ze všech těch listů, jež zdobily strom ještě včera, není dnes ani jediného, že přestaly veškeré židovské oběti a bohoslužby? A nevidíte, že pyšný strom usechl od kořene tak,

„Petr řekl jemu: Mistrě, aj fik, kterému jsi zlořečil, usechl.“ (Mar. 11, 21.)

že stojí již po dva tisíce let jako suchý pahýl, který nikdy již neožije? Toť fik, jemuž Bůh zlořečil. Jemu platila kletba, je také stihla. A proč si zvolil právě strom z tolika nečetných neživých věcí? Snad vzpomněl si na původ neštěstí pokolení lidského, jehož pád zavinil strom v ráji; z rozkazu Spasiteleova usychá strom hříchu, ale zatím na druhé straně města na Golgotě vyrůstá nový strom, krvavý strom kříže, jehož sláva nikdy nepomine, jehož plody neuschnou na věky.

Druhé vyčištění chrámu.

(Mat. 21, 12—13, Mar. 11, 15—16, Luk. 19, 45—46.)

Nastalo jitro, — podle našeho určování času pondělí pašijového týdne; — na rozsáhlém nádvoří chrámovém bylo od prvního úsvitu živo a hlučno. Obchodní duch židovský slavil právě nyní, krátce před slavností velikonoční, pravé triumfy; že veliké nádvoří chrámové jest vlastně místem modlitby, svatým místem, na to nepomyslel vážně nikdo z četných prodavačů a kupujících; nádvoří bývalo od nepaměti tržištěm pro obětní zvířata.

Ale tu přichází galilejský prorok; přichází se svými učeníky z Bethanie, tedy východní branou. Pozornost všech obrací se ihned na proslaveného Mistra. Snad zaznělo ještě tu a tam volání: Hosanna jak ozvěna od včerejška. Ale proslavený učitel začal práci dnešního dne zcela neočekávaným zaměstnáním: „Počal vymítati ty, již prodávali a kupovali v chrámě; a stoly penězoměnců a stolice prodávajících holuby zpřevracel. A nedopustil, aby kdo jakou nádobu nesl skrze chrám.“ —

Včera prohlédl si všecko, dnes přistupuje k činu. Ví, co počíná; pevným krokem, klidně a vážně přistupuje k první skupině kupujících a prodavačů. Všichni naň pohlížejí udivení; na okamžik utichuje všecken lomoz, všeliký obchod ustává. „I učil je,“ to znamená asi, že začal klidným, ale důrazným hlasem, — „řka jim: Zdaliž není psáno: Dům můj dům modlitby slouti bude všem národům?“ Snad se zamlčel po této otázce na chvíličku a zrak jeho spočinul pevně na oslovených. Ale prodavači hleděli naň zaražení, nerozumějíce mu. I vysvětlil jim to; v jeho oku se zablesklo, jeho hlas nabývá síly, jeho postava se vzpřimuje: „Vy pak jste jej učinili peleší lotrovskou!“ — Přísná slova provází také hned rychlý čin; nežli se kdo nadál, leží již první stůl penězoměnců převrácen, jako by jej byly překotily neviditelné ruce duchů; nízké stolice prodávajících holuby válejí se po dláždění, ženy křičí, muži spílají, prodavači utíkají ze svých bud, zachvácení jsouce náhlým strachem; cestou volají na ostatní: Ven, ven! Prorok nás vyhání! I nastal shon, běhání, utíkání. — Ven, ven z chrámu! A veliké nádvoří jest v okamžiku prázdné! K neuvěření; nelze ho ani poznati! Jaké ticho zde zavládlo! Jak slavnostní nálada! A jak vážně a velebně ubírá se prorok jakožto vítěz, následován jsa uctivě zástupy, ale též jedovatými pohledy nepřatel.

„I všel Ježíš do chrámu Božího a vymital všecky prodávající a kupující v chrámě a stoly penězoměnců a stolice prodávajících holuby zpřevracel.“ (Mat. 21, 12.)

Tam z dolního konce chrámu přicházejí nosiči s vodou. Kristus jde jim naproti: Kam? — Do města! A to nemáte jiné cesty nežli chrámem? Což dům Páně jest průchodným domem? „I nedopustil, aby kdo jakou nádobu nesl skrze chrám.“ Taková přísnost a moc naplňuje mysli všech podivením a hrůzou. — Bylo to slavné svědectví o nadlidské, tajemné síle proroka galilejského.

Jakou mocí to činíš?

(Mat. 21, 23—27, Mar. 11, 27—33)

„**I** přišli zase do Jerusaléma. A když chodil v chrámě, přistoupili k němu nejvyšší kněží a zákoníci a starší a řekli jemu: Jakou mocí to činíš? A kdo tobě dal moc, abys tyto věci činil?“ — Tato událost, jež se zde několika řádky vypravuje, jest slavné, nepopíratelné svědectví o veliké úctě a vážnosti, již požíval Kristus v Jerusalémě; ano, skoro bychom řekli: jest to jakési nedobrovolné volání Hosanna jeho úhlavních nepřátel. Slyšely

jsme dobře, kteří to páni přistoupili k Ježíši? Nejvyšší kněží, tedy ti, kteří měli nejvyšší duchovní moc v zemi, náčelníci duchovních úřadů; dále zákoníci, tedy zástupcové náboženské vědy, učitelského úřadu; a starší lidu, to jest mužové, kteří pro svůj pokročilejší věk a pro vlivné občanské postavení zvoleni byli za stálé zástupce obyvatelstva jerusalemského, tedy asi tak, jako naši radní páni. A že se tato vznešená společnost sešla a vydala se k Ježíši, nebylo pouze náhodou, nýbrž byl to výsledek zralého uvažování a přemýšlení. Celé dva dni čekali, nežli se k tomuto kroku odhodlali; snad se již před tím uradili o něm ve zvláštní schůzi a teprve potom šli ke Kristu. Šli ke Kristu! Ano, toť nejpodivnější! Myslili bychom, že tito představení chrámu předvolali Krista před sebe. Ale nikoli; jdou sami k němu! Jak mocný byl tehdy Kristus, jaký vliv měl cizí ten prorok, že se taková věc mohla státi! Jejich příchod jest uznáním a vyznáním jeho velikosti! —

A Starý zákon dává zdánlivě pánovitě, vskutku však s plachým podivením základní otázku hlasateli nového učení: „Jakou mocí to činíš? A kdo ti dal moc, abys tyto věci činil?“ Přicházíš do chrámu jako král, dáváš se oslavovati od lidu, rozkazuješ v chrámě, učíš, shromažďuješ kolem sebe lid, chováš se jako neobmezený pán a vládce ve chrámě, — kdo ti dal moc, abys tyto věci činil? Pozorujme dobře: neodvažují se zapověděti mu jeho jednání, ačkoliv by tak byli rádi učinili; spíše jim jeho jednání přerostlo takorůzka přes hlavu, ale chtějí aspoň uchovati zdání své bývalé moci a svých práv; proto se má před nimi alespoň něčím vykázati, legitimovati se. Ale jak ihned uvidíme, nedopřává jim Kristus ani tohoto zbytku jejich starozákonního panství; skřípající tajně zuby, pokořili se neslýchaně před tímto novým hlasatelem světla tím, že přišli k němu osobně; ale přišli jen, aby si odnesli ještě poslední koš. Pochopujeme, že jejich nenávisť tím vzrostla nesmírně, takže jen smrt jeho mohla jim dáti dostiučinění.

A nejmoudřejší všech učitelů odpovídá jim: „Otážit se i já vás na jednu věc; odpovězte mi, a povím vám, jakou mocí to činím. Křest Janův s nebe-li byl, čili z lidí? Odpovězte mi! — Ale oni mysleli sami mezi sebou a řekli:“ (Kristus ponechal jim tedy zřejmě času, aby poodešli a uradili se spolu o otázce. Tam tedy řekli vespolek): „Díme-li: s nebe, řekne nám: Proč jste mu tedy neuvěřili? Pakli díme: z lidí, bojíme se lidu; nebo všichni měli Jana za pravého proroka.“

— Přicházejí tedy konečně k rozhodnutí dáti tazateli odpověď, již považují za nejmoudřejší a nejchytřejší a již by se co nejméně uváděli v posměch. „I odpověděvše řekli Ježíšovi: Nevíme.“ Že se přitom nezardívají do krve, ježto se, jsouce přec nejvyšším úřadem v náboženských věcech, přiznávají ke své nevědomosti a bezradnosti v takové důležité otázce! Proto také dostávají za odpověď neočekávanou, ale dobře zaslouženou a vhodnou ránu: „A Ježíš

„Ježíš řekl jim. Otážíť se i já vás na jednu věc, odpovězte mi; a povím vám, jakou mocí to činím.“ (Mar. 11, 29.)

odpovídaje řekl jim: Aníž já vám povím, jakou mocí to činím.“ Jest to strašně studená sprcha pro tento vybraný, úřední sbor zástupců náboženských. Před očima a u přítomnosti lidu, dětí, prodavačů a cizinců musí slyšeti, že zde na chrámovém nádvoří dohráli svou úlohu, že jejich mínění, dovolení, úsudku vůbec netřeba dbáti. Toť smrtelná rána v srdce jejich, na niž odpovědi po třech dnech smrtelnou ranou do srdce jeho.

Pozorujme ještě několik okamžiků pochod myšlenek Kristových při této odpovědi! Chce jim objasniti: Když vám, nejvyšším kněžím, zákoníkům a starším lidu nyní, půl druhého roku po smrti Janově, ještě není jasno, co máte mysliti a říkati

o něm a jeho vystupování, — jste prostě neschopní k úřadu, jež vám Bůh svěřil, — a každé mé vysvětlení o mně samém bylo by mluveno do větru, neboť i po nejlepším mém vysvětlení řekli byste konečně o mne jako o Janovi: Nevíme, co máme o něm souditi. A proto by bylo marno mučiti vás s výklady; nerozumíte tomu! — Odpověď Kristova jest strašně ostrá a pokořující.

Naučení:

2) Právo a povinnost. — Každý i nejnepatrnější člověk má jistá práva a každý člověk má povinnosti. Nejvyšší kněží měli mimo jiné také povinnost dohlížeti na všechny události v chrámě, ale měli mimo jiné také povinnost rozhodovati platně o všech důležitých náboženských otázkách. Nyní se rozpomínají pojednou hrdě na své právo: Máme právo vypověděti tohoto nemilého proroka z chrámu. Kristus však táže se jich, jak plní své povinnosti, a praví jim potom jemně: Hle, povinností svých neplníte, pozbyli jste tedy i svého práva. — Ó, jak důležitá jest tato úvaha pro obyčejný život! — Jak býváme rychlí a odhodlaní, jedná-li se o to, abychom hájili svého práva, ale jak snadno a rádi zapomínáme na své povinnosti!

Toť hlavní zásada zapírání sebe. Toť vlastně zkušební práce: Zapomeň na sebe a pracuj pro mne, výhradně pro mne, svého Boha! — „Na vinici!“ — Těžká práce; ale každý ví, že po práci na vinici přiblíží se požehnaná doba vinobraní; radostné vinobraní slaviti budeme již v nebi.

O nešlechetných vinařích.

(Mat. 21, 33, Mar. 12, 1—9, Luk. 20, 9—16.)

Niné podobenství slyšte: Byl člověk hospodář, kterýž vzdělal vinici a opletl ji plotem a vykopal v ní lis a ustavěl věž a pronajal ji vinařům a odšel pryč přes pole.“ Toť úvodní slova k podobenství, jež náleží k nejuchvatnějším z celého evangelia. Pozdržme se dnes při těchto úvodních slovech, jež nám poskytují mnoho látky k přemýšlení. Mluvíť tolik pečlivosti, tolik oddané lásky z prostých těch slov Kristových! Předvedený obraz jest bohatým zdrojem útěchy a radostné důvěry v Boha.

Vinařům palestinským jest předmět podobenství velmi dobře znám; každý z nich má vlastní vinici, všechno

sám prodělal a rozumí velmi dobře rozmanitým citům hospodářovým, o němž se v podobenství vypravuje. První, s čím setkáváme se v tomto podobenství, a čeho si snad ani nejsme dobře vědomi, jest láska tohoto muže k vinici; vinice jest jeho radostí, jedinou jeho nadějí, jeho pýchou; srdce jeho přirostlo k vinici, rád by ji viděl nejkrásnější a nejúrodnější a nejlepší v celé zemi. A aby taková byla, neštítí se nijaké námahy ani práce, neštítí se výloh ani ztráty času. — „V z dělal vinici.“ Kdo se jen trochu vyzná v práci na vinici ví, že jest to dílo pro mnoho budoucích let. Tři léta uplynou, nežli uzrají první hrozny; po celou tu dobu bude vinice vyžadovati jen obětí a práce. Ale hospodář pracuje přece; naděje dodává mu síly, aby pracoval neomrzele; dočká se však plodů? To ví jediný Bůh!

A nyní pozorujme v duchu, co hospodář podle vypravování učinil pro vinici; jak mocně spoutáno jest tím jeho srdce s vinicí! „Opletl ji plotem.“ Byla to zajisté kamená zeď, jak bývalo zvykem na východě; a kamení potřebné? Sám „kamení vybral z ní,“ (Is. 5, 2.) Co bylo tedy dříve půdě na škodu, proměnil tak v ochranu a ve výhodu.

Po dlouhých, lopotných dnech únavné práce byl plot konečně hotov. S radostnou pýchou pohlíží hospodář na své dílo, neboť plot mluví zřetelně: Ó vinice, jsi má! Nikdo nemá práva choditi sem, nežli já, pán! A již nyní, ač jsi ještě mladá, nová, viničko má, postaral jsem se o tvou bezpečnost, abys měla později spolehlivou ochranu před zloději a liškami.

„A osázal vinici na tučném, úrodném pahorku ušlechtilou révou.“ (Is. 5, 1.) Snad si tuto révu objednal z daleka, snad za ni zaplatil mnoho peněz, ale co mu na tom záleží? Chce míti vzornou vinici! A již nyní těší se myšlenkou na budoucnost: Až, jak krásná bude jednou vinice má! — „A vystavěl věž uprostřed ní.“ Jest věž ta jen pro ozdobu nebo jen pro potěšení pána? Nikoliv, jest jí skoro nezbytně třeba. Když nastane léto, když po odkvetení révy začínají se hrozničky nalévati, odchází vinař na východě i se ženou a s dětmi na vinici do věže; tam přebývá a hlídá ve dne v noci. Víť zajisté, že kdyby neopatroval bedlivě svého majetku, že by v jeho vinici hospodařili zloději, kteří by mu odnesli hrozny třeba ještě nezralé. Ale je-li pán na vinici a bdí, jest réva bezpečna a jista před nimi. A vinaři palestinstí říkají, že právě dva měsíce hlídání révy jsou nejkrásnější dobou v roce.

„A vykopal v ní lis.“ Dlouho před tím, nežli nová vinice má první plody, stojí v ní lis. Kdyby mohla vinice přemýšleti,

byl by čekající lis stálým napomínáním pro ni: Vinice, uvaž, že pán očekává od tebe plodů.

— Tak krásně, tak dojemně mluví nakonec Písmo svaté o hospodáři: „A čekal, že přinese hrozny.“ Kouzlo radostné naděje dýše z těchto slov, ale spolu i myšlenka, že pán učinil pro vinici vše, oprav-

Nešlechtní vinaři na vinici. — „Byl člověk hospodář, kterýž vzdělal vinici a opletl ji plotem a vykopal v ni lis a ustavěl věž.“ (Mat. 21, 33.)

du vše, co učiniti mohl. Nyní mu nezbývá nežli čekati. Tři léta pracoval jsem já, nyní, vinice, jest na tobě, nyní dokaž, že práce má nebyla nadarmo!

* * *

„A hospodář pronajal vinici vinařům a odešel a byl přes pole po mnohé časy.“ Představme si toto pronajímání hodně živě a barvitě! V obci roznesla se zpráva: Hospodář chce odcestovati do cizí země a pronajímá svou překrásnou vinici po částech vinařům. Jak se všichni hrnou do zámku nebo k domu správce, jen aby nepromeškali tak vhodnou příležitost. S jakou pokorou a ponížeností přicházejí lidé prositi, jak skromně tu stojí, jak pokorně drží čepice v rukou; prosí, zda by nemohli také najmouti si kousek vinice. A skutečně se dohodli, sepsali a

podepsali smlouvy nájemné; nájemníci odcházejí vítězně domů, mnou si radostí ruce; šťastný to den pro ně!

Hospodář odcestoval. Kudykoli se ubírá cestou, všude mu kynou na rozloučenou šátky, všude se s ním srdečně loučí; jsou mu všichni tolik vděční! — Potom nastává nový rok práce za okolností zcela změněných; v zámku jest vše tiché, jako po vymření. Ale v krásné, veliké vinici pracují nyní nájemníci se svými dělníky; jsou tu nyní jedinými pány; o majiteli neslyší nikdy ani slůvka. Nikdo nepřichází, aby na ně dohlédl, aby se na ně pozeptal. — Ubíhají měsíce, nastává podzim; vzdálený hospodář myslí nyní častěji na svou vinici. Jest teď vinobraní, musím tam poslati a dáti odvésti vymíněné nájemné (třetinu sklizeného vína). „A když se přiblížil čas sbírání ovoce, poslal hospodář služebníka k vinařům, aby z užitku vinice dali jemu.“ Služebník přijel s velikými sudy; nalézá vinaře právě při nejpilnější práci pohromadě u lisu. Přijel jsem, praví, abych odvezl pánu smlouvenou třetinu výtěžku.

A nyní dochází k nevysvětlitelné nespravedlnosti. Vinaři zapoměli přes léto úplně na nájemní smlouvu; domnívali se, že kdo ví, zda již nezemřel. A nyní přijíždí jeho služebník! — Aj, kdo jsi? A co chceš letos? Vždyť nic nerostlo! Všechno naše namáhání bylo marné! A o těch několik hrozníčků máme se ještě rozdělit, ač jsme se celý rok dřeli a lopotili! sami! Není tu nic pro tebe! — Ale služebník není na hlavu padlý; ukazuje na hojné zásoby hroznů, na sudy naplněné vínem. Ale vinaři zlostně se rozkřikli, aby jen hleděl se ztratit, jinak že uvidí! „A chopivše ho zmrskali jej a zhaněli a pustili prázdného.“

Teď jsou opět sami. Popichují se navzájem. Mnohému jest ovšem trochu nevolno; kdo ví, jak vše dopadne! Dopustili se přece jen bezpráví. Ale již začali, není možno vrátit se. — Zatím vrátil se vyslaný služebník s prázdným vozem ku vzdálenému hospodáři. Nuže, kde jest víno? Ach, víno; natloukli mi a vyhodili mě! — Pán dal si vše vyprávěti a kroutí skoro nedůvěřivě hlavou. Konečně se rozhoduje. Nehněvaje a nerozčiluje se příliš „poslal k nim opět druhého služebníka.“

Vinaři jsou opět pohromadě u lisu, když přijíždí druhý služebník s vozem. Hle, hle, vůz našeho pána! Chce asi zase odvážeti víno! To tak! „A házeli po něm kamením a ranili ho v hlavu a zhaněli a vyvrhli ven.“ — Co mohl činiti služebník proti takovému násili? S hanbou odjíždí; a za ním

zni ještě potupný smích a volání: Ať ještě někdo přijede! — „Opět poslal jiných služebníků více nežli prvé, a učinil jim totéž, některé zbili, jiné zabili.“ Tak vypukla pravá válka a vzbouření vinaři nemohli se po tolika provineních na své zločinné dráze ani již zastaviti.

„Vinaři pak zjímavše služebníky jeho, jednoho zmrskali, druhého zabili a jiného ukamenovali.“ (Mat. 21, 35.) (Kamenování sv. Štěpána.)

*
*

Podobenství o nešlechtných vinařích náleží k nejkrásnějším, jež máme z úst Ježíšových; hloubkou a citu předstihuje je pouze podobenství o marnotratném synu, nad něž však, jakož i nade všechna jiná vyriká o bšírným předvedením myšlenky o spasení, dávajíc nám nahlédnutí v nesmírnou propast nekonečného, božského milosrdenství a spolu i nutnost a spravedlnost Božích soudů. — Jest to dojemné, prorocké zvěstování krvavé smrti Mesiášovy, jež on sám naznačuje několik dní před strašlivým jeho vyplněním u přítomnosti příštích svých katanů.

„A měl ještě jediného nejmilejšího syna.“ Jak něžným tónem začíná Spasitel! Opouštíme statek i vinici a vstupujeme v rodinnou svatyni. Potřebujeme jen slyšeti tato úvodní slova a všechny naše city zaujaty jsou tímto otcem a synem, jimž přejeme jen všeho nejlepšího. „I toho poslal

k nim nejposlednějšího.“ Neodhodlává se k tomu snadno; vyčkává s tím až do posledního okamžiku. „Tedy řekl pán vinice: Co učiním? Pošlu svého milého syna. Snad když toho uzří, ustydí se.“ Podivuhodný podhod myšlenek tohoto dobrotivého otce! Nevzdává se naděje na polepšení nešlechetných vinařů, kteří potupili množství jeho služebníků; nemůže uvěřiti, že v nich vymřel všechen cit pro čest; jest přesvědčen, že svým velikým, shovívavým milosrdenstvím přivede je přece konečně k poznání, lítosti a nápravě.

I jde k nim jeho syn; naše blahopřání provázejí jej na cestě. Již se blíží známé vinici, již miluje od dětství, již vidí věž i plot, již vstupuje dvířky dovnitř. Vinaři se vzchopili: Kdo to sem jde? Syn našeho pána: „Kteréhož když uzřeli vinaři, myslili sami u sebe řkouce: Tento jest dědic! Pojdte, zabijme jej, a dědictví bude naše!“ Žasneme nad klamným závěrem těchto úkladných vrahů, k němuž je zavedla jejich slepá vášeň; domnívají se, že úkladnou vraždou stanou se sami dědici.

A syn přichází mezi ně; divoké pohledy jsou odpovědí na jeho pozdrav. Poslal mne otec, pán této vinice; vzkazuje vám: Zaplatte nájemné! Jest již čas; pomněte na svou povinnost! — „A javše ho vystrčili jej ven z vinice a zabili ho.“ — Vystrčili jej ven z vinice, — truchlivá slova! Ani mrtvému nedopřávají hrobu na jeho vlastní půdě! Jak mocně zaznívá v podobenství tom žalostná skutečnost: Ven z města, ven z chrámu s Ježíšem Nazaretským! Není hoden, aby zemřel v městě, venku na Kalvarii, na Golgotě ať skončí život!

Zde umlká vlastní podobenství; nepraví nám, jakým způsobem dověděl se nešťastný otec v dáli o tomto strašlivém krvavém činu, zda mu snad rychlí poslové přinesli krvavou mrtvolu synovu nebo jeho srdce nebo krví zbrocený oděv. Podobenství mlčí též o nezměrné bolesti otcově, o jeho nářku nad mrtvolou jediného, vroucně milovaného dítěte.

Ale přesto jest smutný obsah tohoto vypravování tak dojemný a každé poctivé srdce uchvacující, že božský Spasitel žádá lid, aby sám pronesl konečný rozsudek v podobenství: „Protož, když přijde pán vinice, co učiní vinařům těm?“ Slyšme vášnivou, mocnou, bouřlivou, a přece spravedlivou odpověď, jež zaznívá ze středu posluchačů: „Zlé zle zatratí a vinici svou pronajme jiným vinařům, kteříž by mu dávali užitek časy svými.“ Soudcům z lidu přisvědčuje božský Učitel bez výjimky: „Ano, přijde a zahubí vinaře a dá vinici jiným.“

A tu slyšeti bylo zajímavé zvolání. Někteří totiž z posluchačů, pronikající dobře vnějším jádrem podobenství, poznali a pochopili jasně vlastní smysl jeho: že totiž lid israelský jsou oni vinaři, oni vrahové proroků (a vražd těch nemohl nikdo popřít), že národ israelský chystá se právě ke kravému, nejukrutnějšímu ukřižování jediného, nejmilejšího syna Božího, jenž dnes stojí uprostřed nich. A uznávajíce a poznávajíce to všechno, slyší s hrůzou strašlivé proroctví: „Zahubí vinaře“ — vždyť vinaři jsou oni sami! „A dá vinici, to jest milost vyvolení, jiným!“ I volají úzkostlivě, jako by tomu chtěli zabrániti a zapřísahati Krista: „Odstup to!“ Podivná směsice víry a strachu, pýchy a radosti z otcovského náboženství, a přesto i tvrdošíjnost zaznívá z hlasitého toho výkřiku.

„Měl ještě jediného nejmilejšího syna.“ (Mar. 12, 6.)

Naučení:

1) Radostná práce v povolání. — Obrať nyní podobenství poněkud! Ty sám (a) buď ž nyní v duchu oním hospodářem; a tvá vinice? Úřad, služba, již ti Bůh vykázal. Rozumíš-li dobře podobenství, máš vynaložiti všechnu práci, všechnu péči a lásku na svou vinici, na obor své působnosti. Nestarej se příliš o to, abys důmyslně rozvažoval(a), co jest věž a kamení, co lis a plot, nikoli; nýbrž uč se především, že máš milovati povinnosti svého stavu, že máš s nimi takorůka srůsti, že jim máš přinášeti neustálé oběti a pracovati ve jménu Páně! Přijmi je! Posílá ti je Bůh! Starej se jen! Oddej se neomrzele své práci!

2) Lidská zaslepenost, lidské bláznovství, lidský nerozum. — Vinaři v podobenství nebyli lenoši, naopak zdá se, že se hodně namáhali a přičiňovali, takže se v jejich hlavě ustálila myšlenka: Sami jsme vše učinili, nedáme proto nikomu výtěžek své píce a mozolů svých rukou! — Tak daleko zabíhá lidská pýcha! Tu stojí všichni lidé pohromadě na vinici Páně, již nazýváme zemí; nepřekročitelný plot dělí je od nejbližších milionů hvězdných světů; mají mnohé ušlechtilé vlastnosti, pilní a pracovití jsou tito lidé, ale protože Pán odešel a nestará se zdánlivě o tuto zemi, zapominají lidé na něho a popírají jej. A to považují ještě za chytrost, osvícenství, důmysl. Nuže, podobenství Kristovo předvádí a ukazuje nám takové zapominání jakožto věc, nad níž spínáme ruce: Ach, co počínají tito nerozumní nájemci? Vždyť jest to čiré bláznovství! Za to musí pykati! Nejtěžší a nejhorší bezpráví a úplnou zaslepenost možno zde téměř hmatati rukama. Žádný soud na světě nemůže jich sprostiti výčitky nejhrubšího zločinu. — Uvažujeme-li dobře o tomto podobenství, učíme se pravé pokore a skromnosti. S námi není o mnoho lépe; cokoli jsme a máme, vše náleží Pánu. I v duchovních věcech učíme se býti pokornější. Od koho máme nadání a rozum? Vše to jsou jen najaté věci, jež jsou nějakým způsobem poplatny dárci a řediteli jejich.

3) Nájemní smlouvy a povinnosti nájemců. — Kdyby byli oni nájemci, místo aby zabili služebníky, prostě byli odevdali smluvenou část výtěžku, byli by snad proto byli zvláště hodnými nájemci? Nikoli! Byli by jen vykonali svou povinnost, nic více! — Jak jest v tomto směru s lidmi? Když část svého času, své práce, svých peněz věnujeme přímo Bohu, není to zvláštní ctnost, nýbrž prostá naše přirozená

povinnost. Na příklad: Již ve Starém zákoně vyhradil si Bůh jeden den v týdnu pro sebe. Toť vymíněná část plodů lidského času. Když však někdo užívá neděle pro sebe nebo pro jiného, což jest to jiného, nežli co učinili oni nájemci: Nevěnujeme Bohu tohoto času, potřebujeme ho pro sebe! A toto nájemné odpírá veliká část lidí Bohu s usměvavou tváří, ano skoro jako by se to rozumělo samo sebou; ale pohledme na jejich jednání v zrcadle dnešního podobenství, — jak velikým proviněním a jakou pošetitelostí jeví se takové znesvěcování neděle! (Rozumějme dobře, že svěcení neděle jmenuje se zde za příklad místo mnohých jiných povinností, jež má člověk vůči Bohu.)

4) „Dá vinici jiným.“ — Uznej především, že vážné to podobenství dávno již se vyplnilo. Když roku 70. po Kristově narození město Jerusalém bylo úplně zničeno a spáleno, když asi sto tisíc židů bylo přibito na kříž, což to bylo jiného, nežli vyplnění slov: „Zahubí vinaře, zlé, zle zatratí: Ale i další slova se vyplnila: „A dá vinici jiným.“ Kdo jsou tito jiní? My sami! Všechno jest zase, jako bylo dříve; pán odešel, není ho viděti, nelze ho dosáhnouti. Stále ještě jest táž vinice, tento svět. Stojí tu na tisíce najatých lidí, i my jsme mezi nimi. Denně z rána přichází služebník páně, aby nás (v modlitbě) upomenul na daň z našich skutků. A po služebníku přichází denně Syn — při pozdvihování a svatých hodech denního přijímání. Přichází se podívat, jak pokračuje práce životní. Ať má z nás radost! A denně ať vraceje se, zvěstuje Otci svému: Otče, byl jsem u věrných dobrých nájemníků! vinice tvá jest ve spolehlivých rukou. — Jdi milá duše, jdi a poděkuj vznešenému Pánu svému v nebesích, že tě najal za tak výhodných podmínek do práce na vinici, a věz, že v nebi budeš tím více platiti, čím jsi spravedlivější, vytrvalejší, vděčnější a pokornější.

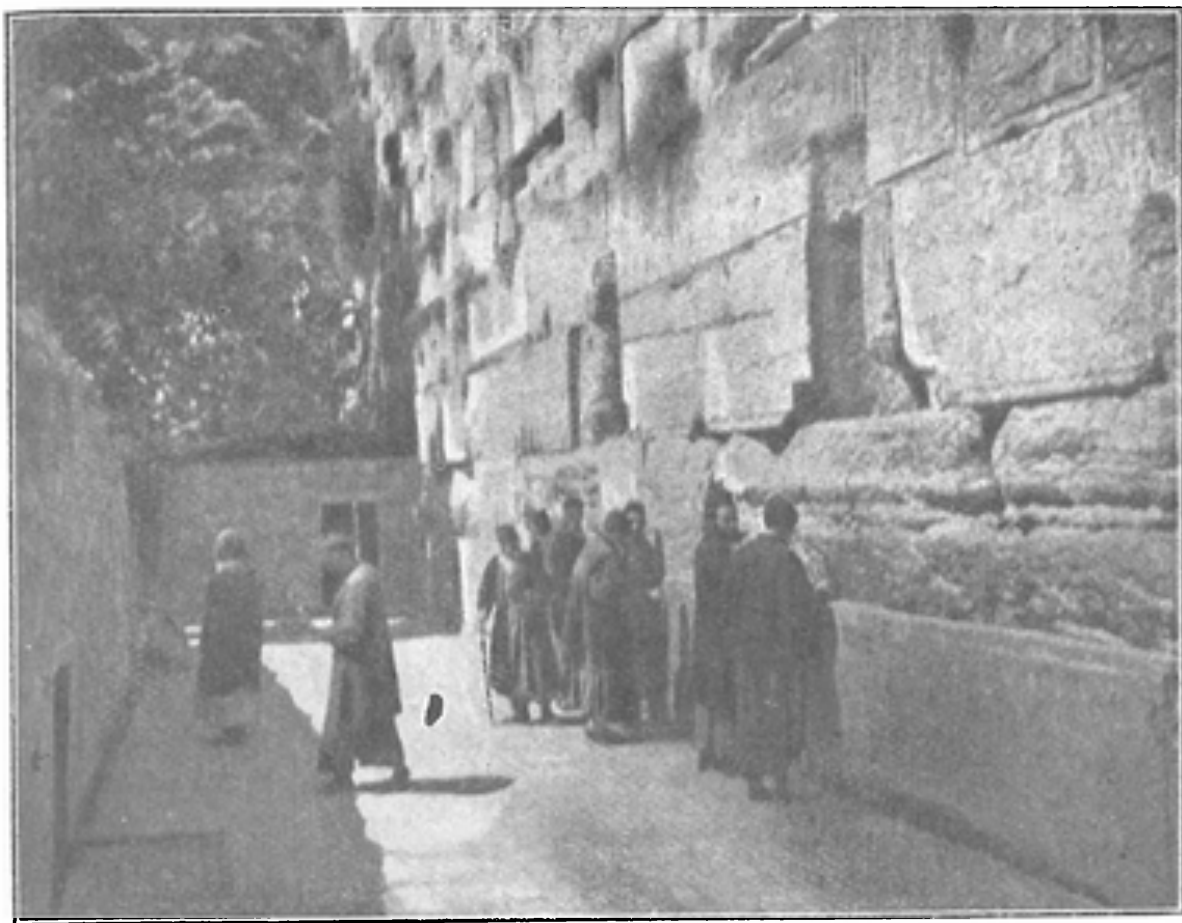
Posle Boží, jenž se s nebe sklání,
aby lidstvu Spasitelem byl,
aby proměnil kříž v požehnání,
hříchy světa božskou krví smyl, —
zastav se též u nás na své pouti,
budiž naším hostem přemilým,
račiž v srdcích našich spočinouti,
aby věčně byla stánkem Tvým!

Kristus, úhelní kámen.

(Mat. 21, 42—46. Mar. 12, 10—22. Luk. 20, 17—20.)

Posloucháme stále ještě památnou rozmluvu, již měl Kristus Pán s náčelníky náboženského i společenského života v Jerusalémě; dnes přicházíme k jejímu dokončení. Smíme-li věriti tvrzení prastarého podání, můžeme dokonce označiti i přesně místo, kde se tato rozmluva konala. Neboť až podnes ukazuje se ve zbytcích mohutné chrámové zdi, a to v tak zvané zdi nářku, veliký balvan, jenž jest přes dva metry silný, na nějž Kristus ukázal, ano snad na něj i poklepal, když se přirovnával k úhelnímu kameni. Tam tedy, až pod vlastní nádvoří chrámové, přišlo za ním poselstvo předních z Israelitů.

A on pohleděv na ně řekl: Nikdy-li jste nečetli v Písmě: Kámen, kterýž zavrhli stavitelé, ten učiněn jest hlavou úhelní? Ode Pána stalo se to a jest divné před očima našima.“ (Žalm 117, 22) — Hojnost střídajících se činů vstupuje před naše oči při tomto krátkém srovnání. Vidíme staveniště, — zajisté pomýšlí každý, hned na nádvoří chrámové, na němž bylo právě tehdy hodně živo, ježto se prováděly rozsáhlé opravy na rozkaz krále Herodesa, — vidíme čilé stavitele. Pozornost naše obrací se na označený, ale nepatrný kámen; stavitelé zavrhli jej jakožto nepotřebný, neuvážující ani mnoho; jest příliš malý, beztvárný! Hodí se jen na zasypání jámy. — Náhle povstává na staveništi — uvedené přirovnání potřebuje nezbytně této představy — veliký, neočekávaný rozruch. Zcela nový stavitel přistupuje ku plánu: sám vládce! Nová stavba neslýchané krásy má býti provedena. Nikdo nemůže odporovati všemohoucnosti nového stavitele. Jeho první pohled, jeho první krok platí onomu nepatrnému kameni, jenž nepovšimnut leží opodál. Toť základní kámen, úhelní kámen! Všichni žasnou. Zdá se, že kámen vzrůstá, ožívuje, zveličuje se, nabývá tvaru. Jako oslnění stojí stavitelé, nevěří svým očím, domnívají se, že sní: Jest to vskutku kámen, který jsme zavrhli? „Opravdu, Pán to učinil, a jest divné před očima našima.“ — A nyní vložme si myšlenku, jež sice není obsažena v evangeliu, ale jest jí nezbytně třeba, abychom porozuměli dalšímu. Nová stavba s novým úhelním kamenem začíná a vzrůstá s obrovskou rychlostí. Opuštěna, zpusťována, opovržena jest pracně začatá stavba předešlých stavitelů. To vysvítá ze slov, jež Pán připojuje k podobenství: „Protož pravím vám, že bude od-

Zed' nářku v Jerusalémě. Zbytky bývalého chrámu, kde až podnes modlivají se židé, aby přišel zaslíbený Messiaš.

ňato od vás království Boží a bude dáno lidu přinášejícímu užitky jeho.“

Ale přistupuje ještě nová, překvapující představa: Opět obrací se myšlenka na nový úhelní kámen a Spasitel mluví varovně: „A kdož by padl na ten kámen, rozrazí se, a na kohož padne, toho zetře.“ Děsný, hrozný jest obsah těchto slov. Úloha tohoto zázračného kamene zabíhá daleko nad určení obyčejného úhelního kamene. „A kdož by padl na ten kámen“ — tajemná slova! Může zde býti míněno náhodné klopýtnutí, zakopnutí a padnutí? Malicherná nepravdivá představa! „Kdož by padl na kámen ten“ — může zde býti jen vědomé, bojovné, úkladné napadení a boj. Ven s kamenem! Pryč s ním! jest válečný pokřik uražených stavitelů. A s kládami a bořícími berany vypravují se proti úhelnímu kameni Božímu. Ale jejich nástroje se lámou a tříští a smrtelně poraněn klesá hned ten, hned onen; až konečně — v době Antikristově — kámen začne se pohybovati, (neboť doba stavby Boží již uplynula), ale začíná se pohybovati jen proto, aby dopadna na zástupy nepřátel rozdrtil a zetřel je,

— „a na kohož upadne, toho zetre,“ — aby po posledním krvavém dni soudném zaujal oslavený a zvelebený místo své jakožto nepohnutelný úhelní kámen ve věčném, nebeském chrámě Božím. — „I hledala knížata kněžská a zákoníci, a by naň vztáhli ruce, ale báli se lidu; nebo porozuměli, že na ně mluvil to podobenství. A nechavše ho odešli.“ Zuřice pro učiněnou urážku obracejí se k němu zády; odcházejí spěšně, stydíce se lidu pro utrpenou porážku. Ale doma popouštějí uzdu své zuřivosti a svému hněvu. Ostrá slova Galilejského pronikla jako šíp napuštěný jedem jejich srdce, v němž usídlila se nyní jediná myšlenka: Smrt tomuto smělci, na kříž s tímto hanobitelem chrámu!

Naučení:

1) Kristus, vyvolený kámen úhelní. — Velmi jemně a případně obráží se v příběhu o kameni osudy Vykupitele světa. Podle své lidské přirozenosti byl kamenem, jež stavitelé, soudíce jen podle lidských výpočtů a záměrů, zavrhlí. Co chce nevzdělaný syn tesařův, jenž chud a bez jakýchkoli prostředků chodí po kraji jako žebravý prorok, jenž se bratříčkuje s nejnižšími vrstvami lidu, jenž směle a urážlivě vystupuje ve svých projevech proti učitelům lidu israelského, od Boha samého ustanoveným, jenž konečně umírá potupnou smrtí zločince na kříži opuštěn ode všech svých přátel a přívrženců, — co chce taková bytost v duchovní budově zjevení Božího, náboženství? Nemá rozhodně ani jediné vlastnosti, jež by jej k tomu doporučovala. — Co však pozorujeme v dějinách tohoto opovrženého muže. „Učiněn jest hlavou úhelní.“ A upřímně a otevřeně můžeme vyznati: „Od Pána stalo se to, jen Pán tak učinil, a jest divné před očima našima.“ Ano opravdu, že se denně skláníme před obrazem Ukřížovaného, že před svatou hostií poklekáme v modlitbách, — jest dílo Boží, zcela zázračné a lidské mysli zcela cizí a nepochopitelné. Hleďme si tuto zázračnou myšlenku křesťanskou vstípati hluboko a živě v srdce!

2) Kristus, tvůj kámen úhelní. — Uznej Krista, svého Vykupitele, za „osvědčený kámen, za vzácnou hlavu úhelní, jež pevně tkví v základech“ své vlastní duchovní budovy. Nenalezneš lepšího, spolehlivějšího kamene. Na něm musíš stavěti svou lásku, své oběti, své bytí v čase i svou věčnost. Co jsi stavěl(a) na něm, jen pouze na něm, z toho máš radost, to jest krásné, to tě blaží a těší. Ale vše, co jsi stavěl(a) mimo něho, chtějíc oklamati jej i sebe, kde jest to vše dnes? Co jsi vystavěl(a) na drobném kamení vlastní vůle, na šterku marné cti

a svévole, padlo, rozpukalo se zaniklo — a zbyla ti jen lítost a zříceniny! Není-liž tomu tak opravdu? Snes tedy dnes věrně všechn svůj stavební kámen na jediný základní kámen — na Krista! Nic mimo něho! Potom na zdar požehnané stavbě!

Peníz daně.

(Mat. 22, 15—22, Mar. 12, 12—18, Luk. 20, 19—26.)

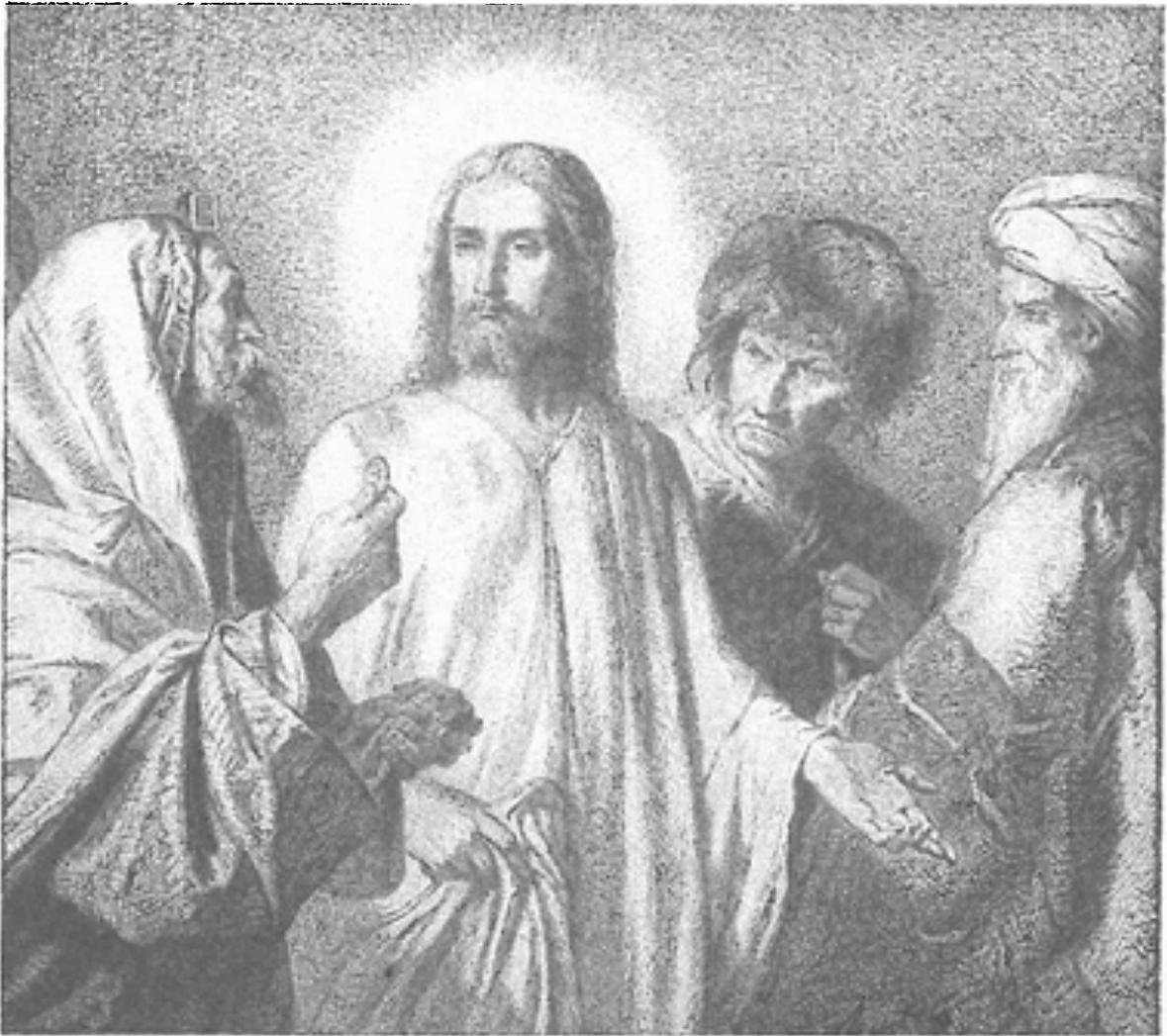
Vraťme se v duchu k oněm nejvyšším kněžím, zákoníkům a starším lidu, jimž se dostalo takového odbytí od Krista a kteří nyní zuřivě přemýšleli doma o pomstě. „Tehdy odšedše fariseové radili se, jak by ho v řeči polapili. A pozorujice ho, poslali vyzvědače, kteříž by se spravedlivými dělali, aby ho polapali v řeči, a aby jej vydali vrchnosti a moci vladařově. I poslali k němu učeníky své s Herodiány.“ Nutno vyznati, že navlekli vše velmi chytře. Ze vznešených, všeobecně známých kněží a zákoníků nejde již nikdo ke Kristu; poznal by je a pojal by hned proti nim podezření. Nutno vyslati neznámé lidi, mladíky, u nichž možno předpokládati touhu po poučení; vybírají tedy učeníky své, jimž ovšem staří dokonale pověděli, kterak mají mluvit. Ale posílají s nimi také Herodiány, totiž přívržence Herodesovy, kteří přáli Římanům; ti náleželi vůbec málo mezi posluchače Kristovy, mohli tedy bez podezření a bez bázně k němu přistoupiti.

Uprostřed sem tam se valících davů bylo poslaným snadno protlačiti se nenápadně až k samému Spasiteli. Vhodné některé přestávky v řeči použili chytře, aby se vytasili se svou záležitostí. Některý z výřečnějších mladíků začíná se strojenou skromností a uctivostí přednáseti to, čemu jej naučili zákoníci a fariseové. Dychtívi jsouce poučení, obklopují jej jeho druhové; jest na nich skoro viděti, jak je předložená otázka zajímavá. „Mistře,“ praví důvěrně mluvčí, „víme, že pravdomluvný jsi“ (to jest: opravdový přítel pravdy) „a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho; nebo nepatříš na osobu lidskou.“ Tyto hlavní myšlenky oslovení, jimž ho chtěli získati, zaznamenávají přesně tři evangelisté.

Čeho chtějí mluvčí docíliti touto úlisnou chválou? Chtějí zřejmě ukolébati tázaného v bezpečnost, chtějí jej učiniti sdílným a znenáhla jej naladiti tak, jakým jej chtějí míti. Neboť praví-li: Nepatříš na osobu lidskou a nedbáš na nikoho,

mířili tím již zřejmě na římského císaře, o němž ihned bude řeč, a napovídají mu tak zastřeně, že by je velice těšilo, kdyby ani tentokrát nedbal na vznešenou osobu císařovu. —

Jest velmi zajímavo naslouchati mezi slovy přiznání nejvyšších kněží. Několik hodin před tím řekl jim Kristus přímo v oči: „Publikáni a nevěstky předejdou vás do království Božího!“ a: „Království Boží odňato bude od vás!“

„A pozorujice ho, poslali vyzvědače, kteříž by se spravedlivými dělali, aby ho polapili v řeči.“ (Luk. 20, 20.)

— A oni mu nyní vzkazují za odpověď: Vlastně máš pravdu, poznáváme velmi dobře, že jsi nám řekl pravdu! Ale přímo skvostná ironie jest v okolnosti, že nejvyšší kněží skrývají vlastní osobu v osobách svých učeníků, a jako by tušili, co přijde, vzkazují Kristu: „Nepatříš na osobu lidskou,“ poznáš tedy zajisté hned, že tito mladíci jsou jen slaměné loutky místo nás samých. A vzkazujice mu dále: „Nedbáš na nikoho,“ mluví opět pravdu a naznačují mu předem,

aby nedbal lstivých slov, jež mu praví v oči; — a když konečně i jméno Boží vplétají ve svou řeč a jemu pochlebují, že cestě Boží v pravdě učí, mají se o tom ihned k největšímu překvapení přesvědčiti: neboť jako blesk z čista jasna zazní jim v uši poučná slova, že mají „dávati Bohu, co jest Božího!“

*

Když vyslanci nejvyšších kněží se domnívali, že Krista již dosti omámili kadidlem chvály, vystoupili s hlavní otázkou: „Mistře, pověz nám, co se ti zdá: sluší li dávati daň císaři čili nic?“ Opravdu záludná otázka. — Dávati daň! Již samo slovo daň jest židům nemilé a neradi o něm slyší. Na širém nádvoří chrámovém jest plno lidu; a mezi těmi tisíci a deseti tisíci jest sotva kdo, jenž by byl aspoň jednou v životě nevzdychal a nenaříkal pro placení daní. Běží tedy o záležitost nejvýše praktickou, jež zajímá a dotýká se každého z přítomných; veřejné prohlášení o ní nelze si mysliti bez vzrušení a pobouření náruživostí. A k tomu ještě daň římskému císaři! Jak bránili se proti ní vlastenečtí, zákona znalí Israelité! Nenávidělit' ji jako málo kterou věc na světě. A před tímto lidem má Mistr jasně a nepokrytě říci buď ano nebo ne!

Řekne-li směle, upřímně: Ne!, zazní širými prostorami chrámovými nekonečný výkřik radosti, volání Hosanua, jež znělo předevčírem, zdvojnásobí se a ztrojnásobí; — ale až se hluk ztiší, přijdou od vchodu, kde nyní líně stojí a se nudí, obrnění římských legionáři pevným vojenským krokem a s krátkým, lesklým mečem v ruce a odvrátnou smělého řečníka před soudnou stolicí římského vladaře, jenž se ho zeptá se zamračenou tváří: Jest pravda, že jsi veřejně prohlásil, že národ židovský nemá dávati daně císaři? A nebude-li moci na otázku tu odpověděti záporně, stačí jedině pokynutí vladařovo, a za několik hodin nebude již smělého oblažovatele lidu mezi živými.

Řekne-li však: Ano, — ano, jest dovoleno dávati daň císaři, rozhněvá se lid na něho a nazve jej zrádcem, bezbožníkem, nepřitelem vlasti, a tím pozbuďte jediného a posledního svého útočiště, totiž přízně lidu.

Opravdu, otázka byla chytře a jemně nastrojena, byla to smyčka, z níž těžko vyváznouti. Mnohý dravčí pohled pásl se snad na okamžik na zdánlivých rozpacích vznešeného

proroka. Ale počkejte jen, — dostane se vám odpovědi, nad jejíž výtečností a přesností užasnete nejen vy, nýbrž o níž se bude vyprávěti ještě po tisíci letech s nelíčeným úžasem. „Poznav pak Ježíš zlost jejich řekl: „Co mne pokoušíte, pokrytci?“ — Při této přísné, jistě pronesené úvodní větě spadl asi těžký kámen se srdce přátel Kristových.

„Dávejtež, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu!“
(Mat. 22, 21).

„Ukažte mi peníz daně!“ Aj, aj, co to as bude? Jak natahují všichni krky, jaké hrobové ticho nastává kolem! Jak rozpačitě a nervosně sahají pokrytečtí tazatelé do svých opasků, aby vyhledali denár, peníz daně. Denárů židé nenesili rádi při sobě; židovské peníze byly jim milejší. Konečně nalezen jeden. „A oni podali mu peníz.“ — Všichni zatajují dech; i padající lístek bylo by slyšeti. Kristus bere denár a zdvihá jej nad hlavu, pokud rukou

dosáhne, aby jej všichni viděli: a hlasitě a zřetelně znějí tichem jeho určitá, zvolna pronesená slova, když se táže: „Čí jest tento obraz a nápis?“ Přitom pohlíží pevně na své protivníky; musí mu odpovědět. Zaražení ale nechápající dosud, odpovídají drze a vzdorně: „Císařův.“ Ruka Kristova klesá; elegantním pohybem vrací důmyslný rabbi peníz, pro-

nášeje hlasitě, ale rozvážným klidem slova: „Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu!“

Byla to velebná podívaná. Překvapující ta slova ochromují na hezkou chvíli jazyky přítomných, všichni mlčí zaraženi. Jak podivuhodně, jak nevystihle moudře promluvil tu Mistr! A vyslanci? „Nemohli slov jeho stíhati před lidem; a divíce se odpovědi jeho mlčeli; a nechavše ho odešli.“ Smyčka, kterou připravili Mistru, pevně se zadržla, ale vězeli v ní zcela jiní, nežli ten, na koho byla připravena.

Naučení:

1) „**Víme, že pravdomluvný jsi.**“ — Veliká chvála, — neboť opravdu vzácné a řídké jsou povahy, jež vždy pravdy se přidržují. A proč řídké? Protože pravdu zde na světě zaplatiti nutno často trapným rozpakem a pokořováním. Vzpomeňme si jen na všední život! Jednalo se často o pouhou bezvýznamnou maličkost, o věc zcela nepatrnou; — ale, když jsme museli vyznati pravdu, zahořela nám tvář ruměncem studu; pravdu bylo nutno vykoupiti zahanbením. Ano, ano, pravda jest drahá, a proto tak řídká. A k této drahotě pravdy s jedné strany druží se na druhé straně snadnost lži a nepravdy. — Ona služebná lež, jež se mi již chvěla na rtech, nebyla by nikomu uškodila, nikoho urazila, nikoho zlým slovem nenapadla, nikomu by bylo prchavé to slovo nikdy již nepřišlo na mysl, nikdo by si byl na ně nevzpomněl, a já byl(a) bych býval(a) ušetřen(a) strašného zahanbení; — nuže, přidržeti se přes to přese vše pravdy, k tomu jest třeba hrdinské mysli heroismu! A právě proto obklopuje pravdu zářný sluneční lesk, proto jest tak překrásné a převzácné, může-li se říci: „Víme, že pravdomluvný jsi!“ Proto: Žádná lež! Ani nejmenší! Za nic na světě! — Toť hrdinství v pravdě!“

2) „**Hledali jej polapiti v řeči.**“ — Čteme-li tato slova, probouzí se ihned v nás starost a horlivost: Ó, jen aby ho nepřelstili! Skoro bychom rádi Spasitele varovali a chránili. Takové city jsou zajisté velmi krásné a chvalitebné, ale úplně zbytečné, neboť — věčná pravda nedá se ani přelstíti ani oklamati. Ale snad byla by na místě podobná starost a péče o nás samé: Jak často již dali jsme se oklamati úlisnými slovy ke své největší škodě! Úlisná slova chvály nebo slova výhrůžná často nás již zmátla. Kéž bychom byli bděli s úzkostlivou péčí: Jen aby mne nikdo neobelstil! —

Ale i vlastní naše slova stala se nám často smyčkami, v nichž jsme se k svému zahanbení chytily. Jak mnohé nerozvážné slovo prozradilo naši vášeň, naši zlobu, náš hněv, naši pomstychtivost! Kdybychom byli mlčeli, byli by nás lidé považovali za mimořádně moudré a ctnostné; ale tu jsme vyjeli svými slovy, a všecken lesk a záře byly rázem zničeny. — Co jest ti tedy činiti? Buď vždy tak opatrný(á) a prozřetelný(á), jako bys jistě byl(a), kdybys věděl(a): Aj, tito fariseové a Herodiáni přicházejí ke mně, aby mne pozorovali, aby mne polapili; dobře, dobře, ať jen přijdou, dám si pozor. Kdybys takto stál(a) vždy na stráži, ušetřil(a) bys sobě mnoho mrzutost. Konečně zapamatuj si světskou sice, ale velmi moudrou průpovídku; budeš-li se jí řídit, nebudeš litovati. Průpovídka zní:

Jedna ústa dal ti Bůh, a dvě uši:
proto více slyšet nežli mluvit sluší.

3) „Co mne pokoušíte, pokrytci?“ Z těchto slov Páně vyzírá svatá vševedoucnost, již nemožno oklamati. Opět dokázal, že zrakem svým proniká srdce lidská. Bez milosrdenství tepá nepravost, jež se mu protiví a jež jest mu nesnesitelná, jako žádná nepravost jiná: přetvářku a faleš. Cítil ji, velmi dobře ji cítil v lichotivých slovech, jež zněla jinak v srdci a jinak splývala se rtů; slyšel z nich zcela zřetelně: Galilejský, pomoz nám sám, abychom tě mohli zardousiti a odpraviti! Proto zamítá lehká, prchavá slova a požaduje pevný, kovový, peníz: „Podejte mi peníz daně!“ Můžeme to výborně obrátiti na sebe: Co mne pokoušíte ústními modlitbami; podejte mi raději skutky! Krásná jsou slova, jež denně častokráte splývají se rtů našich. „Ve jménu Boha! — Buď vůle Tvá! — Posvěť se jméno Tvé!“ — Dobře dvacetkrát, snad čtyřicetkrát i padesátkrát musí trpělivý Pán slyšeti slova ta, — nesmíme se tedy diviti, řekne-li konečně: Mlč již a ukaž mi raději peníze, skutky, jež jsi mi dlužen(a)!

4) „Dávejtež, co jest Božího, Bohu!“ — Toť zajisté obrovský požadavek; neboť pozorujeme-li vše důkladně, všechno, všecičko jest Boží, jediný hřích nikoli! „Dávejtež, co jest Božího, Bohu!“ To znamená každý úder srdce, každý dech, každý krok, každý pohled, každé slovo, každou myšlenku, každou vteřinu, každé přání, každou radost, každou bolest, život i smrt, zdraví i nemoc. — Ale v nesmírném množství majetku Božího jsou zase některé věci, které Bohu náleží

zcela zvláštním způsobem. Tak jsou mezi lidmi zvláštní osoby, jež úplně, v první řadě náleží Bohu. Přináležíš ty sám(a) také k takovýmto osobám? Dej tedy Bohu, co jest Božího! — Snad vzpomínka na tuto myšlenku jest způsobilá, aby tě v těžkém pokušení udržela a dodala ti síly. Nezahazuj se! Budiž veliký(á)! Zůstaň Boží! — A jsou také zvláštní doby Bohu zasvěcené. Ve tvém denním rozvrhu jsou přesně označeny blažené ty hodiny, jež více nežli ostatní jsou věnovány Bohu a jeho službě; hodiny, kdy Pán u tebe prodlévá při mši svaté, kdy s ním hovoříš v modlitbě, když k tobě mluví v rozjímání. „Dávejž tedy Bohu, co jest Božího.“ A což radostné svátky v roce svými milými tajemstvími! Dej Bohu, co jest Božího, s ním žij, s ním se raduj, plesej, oslavuj! A ještě něco pěkného za dodatek: Dávej i své nebeské Matičce, co jí náleží: její svátky, její měsíc máj, její soboty, její různé — a k tomu svou dětskou lásku! Jdi dnes s nejlepšími, nejsvětějšími úmysly po své práci!

Nejvzácnější daň se srdcem platí,
penízem, v němž Bůh svůj obraz vryl,
za něž nerozpakoval se dáti
všecku krev svou, na kříži když byl.
Nesmí obrazu jiného míti
peníz ten, leč Božské Srdce, — kříž!
Nesmí jiné slovo z úst mých zníti
nežli: Tvůj jsem, Pane, ůy to víš!

Další řeči Kristovy na nádvoří chrámovém.

(Jan 12, 37—50.)

První část.

Sláva lidská — sláva Boží!

Ačkoliv tak veliká znamení činil před nimi, neuvěřili v něho, aby se naplnila řeč Isaiáše, proroka, kterouž pověděl: Pane, kdo uvěřil slyšení našemu? a rámež Páně komu jest zjeveno? . Ale však i mnozí z knížat uvěřili v něho; ale pro farisee nevyznávali toho, aby nebyli ze školy vyvrženi. Neboť milovali slávu lidskou více nežli slávu Boží.“

To, o čem se zde vypravuje, toto neklidné moře lidského mínění, jest věc tak všeobecná a obyčejná, že možno vypravování to považovati za novinářskou zprávu dnešní doby. Jest tu jednak nevěra, jednak tajná, zbabělá víra, jest tu lidská bázeň

a konečně pozorování lidí, co činí ostatní. A právě tak jest tomu i dnes; všude slabost, polovičitost a nedůvěra. Proto i záhuba Krista tehdy, odtud i záhuba křesťanství dnes.

Druhá část.

„Kdo vidí mne, vidí toho, kterýž mne poslal.“

Ježíš pak zvolal a řekl: „Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, ale v toho, kterýž mne poslal. A kdo vidí mne, vidí toho,

„kterýž mne poslal.“

— Bůh jest neviditelný. Ale zde, v mé osobě, učinil se viditelným. Pozorujete-li mé lidské skutky, můžete míti aspoň tušení o duchovních vlastnostech věčného, nekonečného Boha; ve mně působí jeho všemohoucnost, září jeho svatost, skví se jeho milosrdenství.

Přejdeme od těchto věroučných znamení do praktického života! Slyšíme zde ideální slova: „Kdo vidí mne, vidí toho, kterýž mne poslal.“ Kdo bys měl po něm pronésti tato slova? Kdo může býti sám živým vzorem

„Nepřišel jsem, abych svět sondil, ale abych svět spasil.“
(Jan 12, 47.)

učení Kristova? — Hle, svaté evangelium Kristovo jest obsáhlá, veliká kniha; a křesťané mají býti živými vyobrazeními v této knize. Obracíme-li listy v knize svatých evangelíí, měli bychom ukázati na křesťany: Hle. hle, co zde stojí

psáno, tam kráčí před vámi život! — A křesťan měl by říkati o sobě: Kdo vidí mne, vidí Krista, mého Pána a učitele; neboť přičiňuji se žiti tak, jak žil On sám!

Nebyl(a)-lis až doposud takový(á), považuj přece slova ta tak, jako by řečena byla pouze tobě. Mají tě provázeti a objevovati se před tebou v rozhodných okamžicích varující, zdržující a povzbuzující tě, tážící se: Duše, co děláš? „Kdo vidí mne, má viděti toho, kterýž mne poslal.“ — Společenství takovýchto slov nebude ti zajisté třeba žalostně vzpomínati.

Třetí část.

Vítězství milosrdenství Kristova.

„A uslyší-li kdo slova má a neostříhá-li jich, já ho ne-soudím! Neboť nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil. Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, máť, kdo by jej soudil. Řeč, kterouž jsem mluvil, tať jej bude souditi v den nejposlednější.“

Vznešené prohlášení Božského Srdce Páně! „Nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil!“ Ať zvědí tito rozvášnění zástupové a slyší znova, že ten, jehož tolik nenávidí, přináší jim jenom lásku a milosrdenství, že jest i nyní ještě ochoten spasiti je. — Jaká vznešená myšlenka jest zde vyjádřena! Myšlenka o vykupitelském díle Kristově, vztahující se na všecken svět, nevyjímající ani největšího hříšníka, chce-li jen užiti nabízených prostředků spásy. Kristova láska k lidem jeví se zde jako věc nesmírně vznešená, čistá, velebná, nebo aj, ani všechny vražedné plány těchto krvežiznivých zástupů nejsou s to, aby uměnšily velikou lásku Spasitelovu. „Přišel jsem, abych spasil lidi.“

Kristus nám také podává vysvětlení, kterak přes jeho osobní milosrdenství, jež hledá vždy a všude, až do posledního okamžiku, naší spásy a našeho blaha, přece dojde k soudu: „Řeč, kterouž jsem mluvil, tať jej bude souditi v den nejposlednější.“ Toť obraz plný dramatické síly; všechna slova Kristova, jež ležela od tisíciletí jako neživá v našich biblích, v našich Písmech svatých, vstanou v soudný den s námi a každé slovo stane se živým soudcem, zasedne na soudnou stolicí, před níž budeme museti vydávati počet. Představme si to vše, uvažujme poté důkladně o tolika slovech Kristových, jež jsme již (i v těchto knihách) slyšeli a přičiňme se upřímně smluviti s těmito slovy mír, a to tím,

že jich budeme poslušni, aby nás nemusila jednou odsouditi a zavrhnouti.

„Nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil.“
Vydejme se sami s touto vznešenou myšlenkou do světa, hledme sami svět podle svých sil oblažiti! Jak porozumíme tu náhle lásce k bližním, jak radostně jí pozdravíme, s jakým nadšením se k ní připojíme: Pojď, nebeský(á) průvodce (kyně) mého života! Jak tu prchají temní ještěři žárlivosti, nenávisti, škodolibosti, nepřízně! A jak nevýslovně krásně a něžně září tu zlatí andílkové mírnosti, tichosti, přívětivosti! A nikdy dosud nezněla ani nejkrásnější hra na varhany tak krásně a mocně, jako zní a zpívá a jásá v srdci: Nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil! — Díky Tobě, nejsvětější Spasiteli, za toto rozjímání! Nikdy na ně nezapomenu!

Mám-li zoufat, — když mi v Srdci Páně
moře milostí jest připraveno,
když mi za krátkou pout přes poušť, pláně
věčné blaho v nebi zaslíbeno?
Nikdy nesmí důvěra má klesat,
jako skála pevná buď má víra,
abych mohl(a) svatou láskou plesat
nad dobrotou Tvůrce všehomíra.

Největší přikázání.

(Mat. 22, 35—40. Mar. 12, 28—31.)

”**I** přistoupil jeden ze zákoníků, kterýž je byl slyšel hádati se, a vida, že jim dobře odpověděl, otázal se ho: Mistře, které jest největší přikázání v zákoně?“ — Tato otázka zdá se nám, kteří jsme od mladosti obeznámeni s pravou odpovědí, velmi prostinká, ano divíme se tajně, že učitel zákona odvážil se vůbec na něco takového tázati. Ale jaký rozdíl mezi nynějškem a dobou tehdejší! Lid byl zcela zmaten nesmírným počtem jednotlivých předpisů, jasný rozhled byl zkalen přísností, s kterou se požadovalo zachovávání právě vnějších předpisů obřadních, a obyčejnému člověku bylo zhola nemožno učiniti si pravý úsudek, co jest vlastně hlavní věci mezi všemi těmi přikázáními. Tak bylo u lidu; a zákoníci? Považovali za čest, když mohli vypátrati novou kraječku a ozdůbku k některému předpisu; z pěti knih Mojžíšových vyhledali šťastně 613 nových předpisů; k tomu vymyslili si na tisíce jiných

zvláštních přikázání a těšili se ze své vynalézavosti; při nejlepší vůli bylo velmi těžko vyznati se ve všech těch předpisech. V tomto ohlušujícím zmatku zní otázka po největším přikázání zrovna jako volání po vykoupení a světle.

Slyšme, co na to odpovídá Ježíš Nazaretský. Již jednou bylo mu odpovídati na tutéž otázku v Galilei, (jest viděti, jak tato věc ležela Israelitům na srdci) bezpochyby snad již častěji opakoval totéž, ale lidé v Jerusalémě aneb aspoň tento zákoník ještě toho neslyšel. Dobře, dostane se mu vysvětlení! „Ježíš, pak odpověděl“ (bezpochyby hodně slavnostně a vážně): „První ze všech přikázání jest: Slyš, Israeli, Pán Bůh tvůj jeden jest! A milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své a ze vši síly své. To jest první přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého! Jiného většího přikázání nad tato není.“

Co tedy činí vznešený Mistr? Sahá v obrovskou hromadu smetí a třísek židovských přikázání a předpisů pevnou, jistou rukou a vybírá z nich tato dvě přikázání, jež v zákoně dávno již byla, ale bylo jich příliš málo dbáno, — vynáší je na světlo Boží a povznáší obě na štít: To jsou dvě největší! Obě tato přikázání ozařovati budou od nynějška jako dva majáky příští, křesťanská století. Budou všem, kteří přísahali na prapor Kristův a přísahu svou také zachovávati chtějí, neomylnými a nevývratnými mezníky, budou všemu křesťanstvu i každému jednotlivému křesťanu, pokud jest mu jméno Kristovo více nežli pouhý zvuk, odznakem, jeho barvou, jeho ctí.

S nelíčeným úžasem, s nevěřicím vrtěním hlavou naslouchal asi slovům těm fariseismus, který dosud udával tón. Kde zůstala sobota, kde obřízka, kde návštěva chrámu a slavnosti? — Milovati? milovati? Jaká prázdná slova! — Jak nicotná služba Boží! — Jak ubohá činnost! — Milovati? milovati? Což nepomýšlí moudrý prorok Galilejský, že k lásce není třeba vlastně ničeho ani mytí, ani desátků, ani postů? Že není třeba soboty, chrámu, beránka velikonočního? Že to, co zde nazývá největším přikázáním, láska, jest výkon, v němž možno se cvičiti konečně v zavřené světnici bez znalosti zákona, bez dohledu? Ano, že tímto způsobem každý poběhlík, každý nádeník, každý otrok, ano i každý nevěřící pohan, může Boha nejdokonalším způsobem uctívati? Běda, toť smrtelná rána našemu zákonu zasazená, toť zánik naší bohoslužby, toť úpadek,

„Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého! . . . Toť jest největší a první přikázání.“ (Mat. 22, 37—38.) (Sv. Kateřina Sien.)

bankrot všeho našeho přičinění, toť zřícení našeho nabožen-
ského systému!

Naučení:

Význam lásky. — Ježíš Kristus, vybíraje ono přiká-
zání lásky k Bohu ze starých židovských Písem, dovolil si
učiní malou, ale ne nezajímavou změnu. Přidal totiž něco:
V knize Mojžíšově stojí psáno: „Milovati budeš Boha z celého
srdce, z celé duše, ze vší síly.“ K tomuto trojímu přidal Kristus
ještě čtvrté: „Ze vší mysli své!“ K čemu tento doplněk?
Praví se jím sotva něco nového! To ne! Ale vyjadřuje se

jím velmi dobře důraz, jež Kristus klade na vnitřní výkony! Všecko jest vniterné: duše, síly, srdce! Ale on chce míru tu ještě „natrásti, osypati, natlačiti“ a proto příkládá navrch ještě čtvrté, mysl! A nepřipojuje snad: Milovati budeš Pána Boha i ve skutcích, v obětech, v utrpení, v modlitbě! Ani slova o vnějších úkonech! Zato ještě zesílení vniterných úkonů: „Ze vši mysl!“ Obrovsky veliký jeví se zde vniterný svět, říše myšlenek, duševní svět. Láska, stavěná Mistrem vždy znova v čelo všech přikázání, půjde od nynějška světem jakožto všemocná milost, oděna v kněžská roucha, neboť jí, lásce bude dáno, zastupovati v nouzi kněze, udílení svátostí, ano i samý křesť svatý. Láska obdrží klíče království nebeského, aby i nejbídnější z bídných v posledním okamžiku, když k němu nemůže přijíti ani papež ani kněz, přece projíti mohl branou nebeskou, veden jsa láskou, to znamená, když šíp bolestné lítosti z lásky proniká jeho srdce. Proto: „Jiného většího přikázání nad toto není!“

Kristus, syn Davidův.

(Mat. 22, 41—46, Mar. 12, 35—37, Luk. 20, 41—44).

V posledních dnech před velikonoce bylo asi okolo božského Mistra stále živo a rušno. Dokazují to rozmanité narážky svatých evangelistů. Také si nesmíme způsob učení Ježíše Krista představovati tak, jako by měl v chrámě určité místo, nýbrž obcházel kolem, prodlel tu i tam chvíli, zastavil se, promluvil, odešel a objevil se znenadání se svými apoštoly zase uprostřed zástupů.

I k příhodě, o níž chceme nyní uvažovati, připojuje svatý evangelista pozoruhodnou poznámku: „A když se sešli fari-seové, otázal se jich Ježíš.“ Kdy se tak stalo? Snad možno mysliti na dobu večerní oběti, když na oltáři zápalném přinášena obět beránka; bylo by to podle našeho času asi ve tři nebo ve čtyři hodiny odpoledne. Nebo možno mysliti na určité, smluvené shromáždění, konané v síních kněžských, kam Kristus beze všeho vstoupil a se jich otázal. Nebo byla to nějaká mimořádná schůze, snad právěk vůli němu, aby se o něm uradili, a Kristus uslyšel o tom, a šel mezi ně.

„I tázal se jich řka: Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn?“ Pode jménem Kristus, což česky znamená Pomazaný, mínil se podle tehdejšího způsobu řeči vždycky zaslí-

Kristus a fariseové. — „A žádný nemohl jemu odpověděti slova.“ (Mat. 22, 46.)

bený Messiáš. Otázka ta zněla tedy: Jakým způsobem přijde zaslíbený Messiáš na zemi? Bude synem některého určitého člověka? Bude mítí tedy zcela lidskou přirozenost jako ostatní lidé? Tedy „čí jest syn?“

Mnoby z vousatých židů poblédl asi udiveně a zamýšlen na tázajícího se Mistra, jehož hlubokou moudrost znali již s dostatek a naslouchal pln zájmu, co jim as chce zjeviti touto palčivou otázkou. „A odpověděli jemu: Davidův.“ Jeden z nich tedy odpovídá na otázku. Ale vyhýbá se dvojím způsobem vlastnímu jádru dané otázky: Předně zdá se, že jest dalek toho, aby vůbec uznal nadpřirozený původ Messiášův, — za druhé nemluví o vlastním otci Messiášově, nýbrž jen o jeho praotci, který žil již před tisíci lety. Odpověď fariseova praví: Víme, že Messiáš bude z pokolení Davidova. Bude to tedy muž z pokolení Davidova. Nic určitějšího nevíme. —

„I dí jim Kristus: Kterakž pak ho David v duchu“ (to jest osvícen jsa prorockým duchem Božím) „nazývá Pánem, řka: Řekl Pán Pánu mému: Sed na pravici mé, dokavadž nepoložím nepřátele tvých za podnoží noh tvých. Poněvadž tedy David Pánem ho nazývá, kterakž jest jeho synem?“ To jest: Váš prorok David mluví ve svém 109.

žalmu o budoucím Messiáši jako o bytosti zcela božské: nazývá jej Pánem; praví, že tento Pán seděti bude na pravici Boží, tedy maje moc od Boha, obdařen jsa dokonalou božskou mocí a božskými vlastnostmi; a tato vznešená bytost že jest synem Davidovým, potomkem Davidovým? — jak se to shoduje, jak to lze vysvětliti?

Kristus dal otázku. Jeho oko bloudí tázavě po veškeré společnosti, jeho ucho naslouchá odpovědi, ale marně. Panuje hrobové ticho: „A žádný nemohl jemu odpověděti slova.“ A ti, kteří tu sedí, nejsou prostí, obyčejní mužové z lidu, jsou to vzdělanci, osvícení, učenci, — ale nedovedou ani slovem odpověděti. Starý Zákon snaží se marně a bezmocně poznati svatá tajemství nastávajícího nového Zákona.

A nesmíme přitom přehlédnouti zvláštní okolnost, že Kristus sám rozvinul tuto otázku. Častokrát byl již tázán na různé věci, jak se právě tomu neb onomu zlíbilo; tuto otázku však dává sám, a to ve shromáždění vzdělanců; zdá se tudíž, že mu právě na otázce o synovství Messiášově mnoho záleží.

Naučení:

1) **Co se vám zdá o Kristu? Či jest syn?**“ Toť nikdy nezanikající otázka, jež myslí všech udržuje v napětí. Toť otázka, jež stojí jako obrovská zeď, oddělující duchy, takže ti, mezi nimiž jest, nemohou se nikdy dorozuměti, nikdy se nemohou (v duchovních otázkách) smířiti. Propast mezi dvojím tím názorem jest tak hluboká jako propast mezi oceánem a kapkou vody. Je-li Kristus pravý Bůh a Syn Boží, pak všichni musíme mu vzdávati neobmezenou úctu a podrobovati se mu bez podmínky, — pak běda jeho nepřátelům, kteří v opovážlivé svévolnosti staví se proti němu, jako komár, stavící se proti řítící se hoře. Je-li však pouze syn Davidův a nikoliv též Syn Boží, tedy pouhý člověk, — pak objevuje se nám rázem strašlivý řetěz bludů a klamů. Potom byl by nejvznešenější člověk, jenž se kdy na zemi objevil, jen sprostým lhářem, nebo domýšlivým pomatenec, pýchou zaslepený blouznivec. Vznešená budova křesťanství byla by pak pouhým domkem z karet bez základů. Slavnosti církevní byly by pak lži-slavnosti, kněžský úřad holým nesmyslem. Potom byla by nejsvětější Svátost pouhým chlebem, naše bohoslužba hrubým močlářstvím, věčné světlo pouhou bludičkou. Potom byla by úcta Mariánská neřestí, každé Zdrávas snižováním lidského pokolení. Není-li Kristus Pán Bohem, pak není vykoupení, není zmrtvýchvstání, — a co jsme potom my sami? Oklamání

ubožáci! — Vzhůru tedy prapor Kristův! „Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn?“ Jest Syn Boží! To jediné může a smí býti naším heslem, to jediné jest naší spásou, naší záchranou, naší útěchou v životě i ve smrti, naší nadějí na věky. — Pomodli se zvolna a nábožně asi první třetinu apoštolského vyznání víry!

2) „A žádný nemohl jemu odpověděti slova.“ — Tato skutečnost jest pro utvrzení naší víry nesmírně důležitá. Neboť co se přihodilo oněm učencům na chrámovém nádvoří, to se přihází až podnes i nejchytřejším z lidí. Jak drze a rouhavě píší často ve svých knihách o božských věcech, jak pyšně mluví na schůzích svých! Co vědí tito lidé o Bohu, o věčnosti, o posmrtném životě? Dosáhl snad aspoň jediný z nich napřaženou paží svou na měsíc? Nikdy toho nedokáže! A o božských věcech, jež jsou jako hvězdy vysoko pro lidský rozum, dovoluje si mluvit tak domýšlivě, jako by u nich byl domovem? Mlčení oněch fariseů a zákoníků bylo by i pro něho nejlepší. — Ale není naším úmyslem kárati takové lidi, nýbrž pilně se jich varovati. Ať nám jen přijdou se svými prázdnými řečmi; budeme hned pohotově s obranou: Mluvte si jen! Víím dobře, že máte mlčeti, ježto nevíte praničeho o božských věcech. — A obraťme se k Bohu: Pane a Bože můj, mluv Ty ke mně — služebnice Tvá slyší hlas Tvůj!

Skutky Tvoje jasně svědčí,
že jsi pravý Boží Syn,
neboť kde jest bytost větší,
mocná, svatá, prostá vin?
Jasněji však nad vše praví,
že jsi vskutku Boží Syn,
posvátný Tvůj kříž krvavý,
na němž Bůh nás sprostil vin!

„Všecko, což by vám řekli, zachovávejte a číňte!“

Tehdy mluvil Ježíš zástupům a učeníkům svým: Na stolicí Mojžíšově posadili se zákoníci a fariseové. Proto (že sedí na stolicí Mojžíšově a jsou tudíž povolání učitelé), všecko, což by vám řekli, zachovávejte a číňte; ale podle skutků jejich nečíňte; nebo praví, a nečiní.“

Trneme, slyšíce takový zdrcující úsudek o učitelích israelských; vskutku, toť vysvědčení chudoby! A mimoděk si myslíme: Tak tedy jest s vámi?

Fariseus.

Snad může živá představa takového starého farisea z dob Kristových a jeho zvláštní tužby naplniti a proniknouti pravým poznáním o nicotnosti pozemské touhy po cti.

Tedy starší, zámožný žid. Kolem něho na sta jiných, podobných, jichž nelze na první pohled od sebe ani rozeznati. Prach jejich kostí rozvál již vítr do všech končin světa. A tento muž konal skutky své jen proto, aby jej ostatních devěta-
desát chválilo. Jak lhostejné a marné jeví se nám dnes po dvou tisících letech tato marnivá snaha starého farisea! Ve vlasech nad čelem, měl zavěšen svítek papíru, na němž napsána byla příkázání Boží, aby tak měl zákon Páně neustále před očima. Jak nesmírně dětinské zdá se nám takové počínání, ale s jakou vážností hleděl na ně stařec ten! A právě tak široké odolky, míra ctností, čím širší, tím ctnost-

nější. Slyšíme-li to, domníváme se skoro, že nám někdo vypráví pohádku, nebo že jest to příběh z blázince. Ale fariseus bral vše velmi vážně. A nyní si vzpomeňme na rozmanité hostiny; ani kohout o tom nezaspívá, zda tehdy vrásčitý fariseus seděl o dvě místa výše nebo níže; a přece pro něho bylo to velikou ctí.

A nyní si pomysli, že i o tobě bude platiti jednou týž úsudek. Co bude platiti ode dneška za dva tisíce let tvůj úřad, tvá čest, tvé domnělé nároky na marnou úctu? Nic, pranic! — Při takovýchto úvahách zajde tě chuť, abys se vyvyšoval(a). Uznej, že všechna světská čest a sláva a všecken pozemský lesk jsou úplně bezcenné; s plným klidem můžeš se jich zcela zříci. Jeden jediný jest tvůj Mistr. K němu jen vzhlížej, třeba, aby jen on byl s tebou spokojen. Co ostatní — všichni ostatní — mluví a říkají, jest proti tomu, co myslí Bůh o tobě, nicotným šuměním listí. Blázen, kdo se ho bojí, — větší blázen, kdo po něm touží!

Honba po lidské chvále.

(Mat. 23, 7—14.)

První část.

Bůh, — Otec náš.

Kristus vytýká fariseům, že se dávají rádi na trhu pozdravovati a nazývati od lidí mistry. K tomu připouje pro své přívržence výstrahu: „Ale vy nechtějte býti nazýváni rabbi, nebo jeden jest mistr váš, vy pak všichni jste bratři. A otce nenazývejte sobě na zemi, nebo jeden jest Otec váš, kterýž jest v nebesích. Aníž se nazývejte mistři, nebo jeden jest mistr váš, Kristus.“

Zní to jako žárlivost Boha, který nás chce poučiti, že název Otec vzhledem k duchovnímu životu náleží jemu jedinému. Co znamená slovo otec, víme vlastně pouze vzhledem na tělesný život. Otcovské povinnosti, otcovská práva, otcovská láska — vše, co těmito slovy myslíme, jest pozemské, časné, tělesné. Ale jak nedokonalí otcové jsou to, kteří davše nám život, nedovedou nám dáti ani o vlas více nebo méně, nežli co nám určil veliký Otec v nebesích. Jací jsou to otcové, kteří v bezmocnosti své nedovedou ochrániti dítě ani blesku ani úkladů dravé zvěře ani nemoci, kteří místo pomoci nedovedou nám mnohdy dáti nic jiného, nežli slzu útrpnosti a poslední stisknutí ruky? — Jací jsou to otcové, je-

„Ale vy nechtějte nazýváni býti rabbi. Ani se nenazývejte mistři, nebo jeden jest mistr váš, Kristus.“ (Mat. 23, 8. 10).

jichž moc a poznání hroutí se náhle na prahu věčnosti, tedy na prahu vlastního života, a kteří — sami ubohé ka-pičky — budou míti co dělati, aby zachránili vlastní kůži?

Jak velebně zní tu slova: „Jeden jest Otec váš, kterýž jest v nebesích!“ To znamená: Nedostatečné jsou všechny pozemské prostředky, nedostatečná jest všecka pozemská láska a péče, a nejsem-li já, váš Bůh, jste ubohými tvory bez domova, i kdybyste vyrostli v domě některého mili-onáře, jste ubohými sirotky, kteří nemají otce. „Jeden jest Otec váš!“

Ale: „Syn ctí otce a služebník pána svého. Jestliže jsem proto já otec váš, kdež jest čest má? A jestliže jsem já Pán, kde jest bázeň má? praví Hospodin zástupů.“ (Mat. 1, 6.)
Doplň tato prorocká slova: Jestliže jsem tvůj Otec, kde jest tvá synovská, dětská láska? Jestliže jest Bůh opravdu tvým jediným, spolehlivým Otcem, jak často a ráda a důvěrně povzneseš zraků svých ze svého dětského pokojíka, z této země, k nebesům, kde tvůj otec přebývá. Jak často

zastavíš se snivě a s láskou u jeho dveří, sledujíc zrakem svým dobrotivého Otce! Jakými city radosti a rozkoše naplní tě pokaždé vzpomínka na něho! — Hleď tedy dnes upevniti pouta mezi svým Otcem a sebou!

Druhá část.

„Kdo z vás větší jest, bude vaším služebníkem.“

Kristus sám vyvodil ze slov, o nichž jsme právě rozjímaly, naučení vyznívající ve slova: Buďte pokorní! — Neomylný ukazatel, jak chce, aby se rozumělo jeho napomenutí: „Otce nenazývejte sobě na zemi!“ Neběží tu ani tak o název jako o hrdost z názvu. A tak rozlévá se po učenicích jeho jako stříbrný proud jemný odlesk jeho napomínání k pokoře, nebeská řeč, jež nás dojíhá a uchvacuje pokaždé, kdykoliv o ní rozjímáme: „Kdo z vás větší jest, bude vaším služebníkem.“ Největší jakožto mistr, jakožto otec, jakožto učitel, vyzbrojený zvláštními vlohami, velikým bohatstvím a silou, vynikající nade všechny své bližní, má veškeré své pozemské velikosti užití k tomu, aby tím sloužil svým menším, nepatrnějším bratřím. Takovéto zásady nemají původu na této sobecké zemi, ty byly přineseny z ráje, snesly se tamodtud jako jasní andělé. Štasten, kdo přijímá anděly Boží!

Obílené hroby.

”**B**ěda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, nebo jste podobni obíleným hrobům, kteříž se zdají lidem zevnitř krásní, ale vnitř jsou plni kostí umrlých i vši nečistoty. Tak i vy zevnitř zajisté zdáte se lidem spravedliví, ale vnitř jste plni pokrytství a nepravosti!“ — Pozorujme dobře: není to nový čerstvý hrob, — nýbrž hrob plný umrlých kostí a ztrouchnivěliny, tedy zajisté starý, zapomenutý hrob. Jak upomíná živě na rozdíl mezi prvním neb jednotlivým klesnutím ve hřích a přestupek a mezi dlouhým, zrezavělým, pevně zakořeněným zvykem! První hříchy mají svůj vlastní ráz, podobajíce se náhlé smrti. Jak děsný nářek zaznívá tu nad rakví, s jakým pláčem a nářkem přicházejí známi, jak strašlivě zeje tu právě se otvírající hrob, jak dutě ozývá se hrouda dopadající na rakev, jak děsně zní šoupající se provazy! Také duše, jež upadla ve smrtelný hřích, nemá pokoje; jest poháněna ostnem svědomí z žalosti do žalosti, upadá v tupé, němé snění, vzpomíná s bolestí ztraceného života milosti.

Ale jak zcela jinak jest po létech zlého zvyku! Nikdo nestará se o starý, zašlý rov, ani slzička neskane po bledé líci, lítost oněměla, nedbale kráčíme mimo hrob. Uvnitř jsou umrlčí kosti; čas hlodal na nich po léta, vše, co upomínalo na ústrojný život, zpráchnivělo; nepříjemný hrobový zápach naplňuje úzkou jámu. Co jest nám činiti? Jako kdyby byl den Dušiček, vykonejme v duchu pout ke hrobům našich duševně mrtvých! Obětujme dnes svaté přijímání také za naše mrtvé, aby se opět probudili k životu milosti. „Pojďme, klanějme se a padněme a plačme před Hospodinem, kterýž učinil nás“ (žalm 94, 5) a volejme ve jménu našich němých mrtvých: „Pane všemohoucí, Bože israelský, duše v úzkostech a duch soužený volá k tobě! Slyš, Pane, slyš modlitbu mrtvých israelských a synů jejich, kteříž hřešili před tebou!“ (Bar. 3, 1, 4) Snad smiluje se Hospodin a zavolá v noc hrobu mocná slova: „Surgite mortui!“ „Vstaňte mrtví!“

Pane žítí, nedej zníti — marně hlasu mému z hrobu noci,
kde v temnosti bílé kosti — práchnivěji bez pomoci.
Ó, jak děsné — v hrobce těsné — bez Tebe tak dlouho dlíti!
Slyš mé lkání, splň mé přání: — Z říše smrti rač mě k Sobě vzíti!

Jerusaléme! Jerusaléme!

(Mat. 23, 29—39.)

S nad jsme se divili v duchu odvaze a přímosti, se kterou Kristus vyčítá shromážděným fariseům do očí, bez milosrdenství před přítomným lidem jejich hříchy. Ale zbývá nám ještě poslední, nejpřísnější část odvážného kárání k rozjímání. A nechceme-li ostrý jeho obsah olopiti s polovice o sílu, musíme si Krista při dalších slovech představit jako rozhněvaného Eliáše, vzpřímeného stojícího před shromážděním s roznicenou tváří, s bleskem v oku a hlas jeho jako dunění a rachot zaznívajícího hromu:

„Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, kteříž vzděláváte hroby proroků a ozdobujete hroby spravedlivých a říkáte: Kdybychom byli žili za dnů otců našich, nebyli bychom účastníci jejich v krvi proroků. Pročež jste na svědectví sami sobě, že jste synové těch, kteříž proroky zabíjeli. I vy naplňte míru otců svých! Hadové, plémě ještěřčí, kterak utečete před soudem pekelného ohně? Protož aj, já posílám k vám proroky“ — slyšme, jaká slova

tu pronesena: „Já posílám k vám!“ Nepokrytě mluví tu božství, já, který před vámi stojím, já, Bůh a Pán — „já posílám k vám proroky a moudré a učitele,“ (na př. Pavla, Štěpána, Jakuba,) „a z těch některé zabijete a ukřižujete!“ Již tedy božský Spasitel nevzpomíná starých zemřelých vrahů proroků, ostří jeho slov obrací se na vrahy proroků v přítomnosti, kteří před ním sedí v hustých řadách, a odhaluje jim nejbližší budoucnost, jak si ji jejich zločinná, zlotřilá vůle upraví a vynutí, — a některé z nich bičovati budete ve školách svých a budete je honiti z města do města, aby přišla na vás všeliká krev spravedlivá, kteráž vylita jest na zemi, od krve Abele spravedlivého až do krve Zachariáše, syna Barachiášova, kteréhož jste zabili mezi chrámem a oltářem. Zajisté pravím vám, přijdou všecky ty věci na pokolení toto.“

Náhle měkne mysl božského karatele, neboť vzpomněl si opět na Jerusalém, pro nějž již tolik učinil, a s upřímným soucitem volá. „Jerusaléme, Jerusaléme, kterýž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteříž k tobě posláni jsou, kolikrát jsem chtěl shromážďiti syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi! Aj, zanechá se vám dům váš“ (vaše město, váš chrám) „pustý. Neboť pravím vám, neuzříte mne od této chvíle, až když dite: Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně!“

„A vyšed Ježíš z chrámu bral se odtud.“

Naučení:

1) „Aj, já posílám k vám proroky!“ — Jest všeobecně známo o lidech, že se rádi chlubívají, jsou-li vrstevníky velikých mužů nebo žijí-li jim nablízku. Přeneseme-li to na pole náboženské, projevuje se tato touha přáním, abychom směli žítí pospolu s velmi svatými lidmi, na př. s velikými oprávcí, zakladateli řádů, s divotvorci. Z takového vysněného obcování slibujeme si mnoho velikých věcí; jak bychom svatě žili, jak věrně bychom užívali všech příležitostí k dobrému. A přece jsou takové myšlenky hodně přehnané. Tažme se jen zkušenosti, a musíme na př. vyznati, že právě doba, kdy Kristus žil, byla pro židy dobou zvláštních milostí. Mistr nad mistry, vtělený Bůh, žil uprostřed nich. Žili také ti, kteří zůstanou povždy nejkrásnější ozdobou a nejskvělejšími vzory v církvi katolické; žila tehdy Panna Maria, svatý Josef, žil a působil, podoben

jsa zářící kometě, sv. Jan Křtitel, žili knížata apoštolští Petr a Pavel, žil vysokoletný orel ducha Jan Evangelista, žil prvomučeník sv. Štěpán; dále div svatosti, svatý biskup Jakub, tedy nebe plné hvězd první velikosti. Kdyby bylo pravda, že přítomnost takových neobyčejných lidí již sama sebou strhuje v témž čase žijící lidi, bylo by se tedy Judsko muselo státi zemí světců. A bylo tomu tak skutečně? Nikoliv! Naopak nemohli se takovými milostmi obdaření Israelité ani nasytiti prolévání krve a

„Jerusaléme, Jerusaléme, kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromáždí pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!“ (Mat. 23, 37.)

vraždění těchto proroků, jako by byli propadli zuřivosti, jež je zaslepovala a zbavovala rozumu, takže měli pro největší světlo největší nenávisť.

Máme se tedy snad domnívati, že právě tehdy žili sami vyvrhelové lidstva, sami vybraní zločinci? Nikoliv! Spíše nutno vyznati, že tehdejší lidé žili příliš blízko vynikajících svých vrstevníků, takže si nedovedli utvořiti o nich správného úsudku. Neděje se nám podobně?

Praktický důsledek pro nás, že nemáme nižádné příčiny ohlížeti se po velikých vrstevnících a teprve dlouho čekati, až některý přijde, který by nás takořka na křídlech andělských donesl do nebe. Snad bychom dlouho a bezpochyby marně čekali. — Ostatně má každá z nás v srdci dostatečnou zásobárnu, takže můžeme s milostí Kristovou slavně kráčet po cestě ctnosti, a to i tehdy, kdyby kolem nás byla holá poušť a divoké křoví. Nepomáhá-li nám nikdo z lidí, dobře, pomůžeme si sami, půjdeme sami. Ano, můžeme říci, a Bůh nám snad smělost tu odpustí, nebude-li nám ji počítati přímo za zásluhu: Je-li pravda, že lidé potřebují vždycky vznešených vzorů, aby vykonali důkladnou věc, dobře, my sami chceme předcházeti jiné dobrým příkladem, býti ostatním vzorem; my sami chceme býti těmi světci(ícemi,) na něž naše okolí čeká! Mocná, povzbuzující myšlenka!

2) „Aj, já posílám k vám proroky!“ — Tato slova mají ještě jinou, pozoruhodnou stránku. Jest totiž možno, aby velicí světci mluvili k nám svými knihami vždy znova. Četba nemůže ovšem nikdy nahraditi účinkem svým osobního obcování, ale přesto má přece zvláštní moc. Čteš na příklad knihu, kterou napsal sv. Augustin nebo sv. František Saleský nebo sv. Terezie; hle, oni sami psali každé to slovo, slova ta jsou nezfalšovanou řečí jejich srdce. Poté čteš jinou knihu, v níž vypisuje se život některého světce; zdá se ti, byť i jen v mlhavých rysech, jako by před tebou stál, před tebou žil, jako by ti dával svým skvělým příkladem dojemná naučení. Proto jdi k mrtvým, kteří žijí dosud ve svých spisech, abys sám(a) unikl(a) smrti a naučil(a) se žíti.

Jak blaze jest mi, Božský příteli,
když spočinout smím v lásce Tvé!
Ined přechá smutek, žalost z tváře mi,
když láska Tvá mne v náruč zve!
Zde mizí noc a strasti stíny,
vždyť láska slaví v srdce vjezd,
zde rajské slasti, blaho kyne,
zde zlatá brána k nebi jest.

Oběť vdovina.

(Mar. 12, 41—44, Luk. 21, 1—4.)

Prostraný dvůr ve chrámě, tak zvané nádvoří žen, jest stavěno do čtverce, jehož každá strana má délku sto kroků. Třeba-li, jest zde místa až pro třicet tisíc osob. Kolkolem táhnou se vysoké mramorové stěny a pyšná sloupořadí. Na četných galeriích ve výši tlačí se ženy, jež jediné mají zde právo dlíti. Dole v nádvoří smějí ovšem prodlévat i muži. Panuje zde věčná tlačnice, neboť se tudy prochází do vlastního chrámu. Dva obrovské svícny, každý 26 m vysoký, zdobí jako stěžně nádvoří. Aby na nich rozsvítili svíce, musí levitě vystupovati po vysokých žebřících do závratné výše. Vpravo při stěně stojí veliké pokladnice; jest jich třináct.

Tam v tlačnici před svátky panující přichází i Ježíš Kristus se svými apoštoly. „A sedě Ježíš proti pokladnici díval se, kterak zástup metal peníze do pokladnice; a mnozí bohatí metalí mnoho.“ Pozornost jeho byla tím probuzena, i začal si bedlivěji všimati obětujících. Upřený zrak Kristův obrátil záhy také oči apoštolů na pokladnici i oddali se bedlivému pozorování přicházejících a odcházejících obětujících. A co viděli? „Mnozí bohatí metalí mnoho.“ Dívali se zajisté hodnou chvíli, že to tak dobře viděli. Tato zpráva svatého evangelia umožňuje nám také, abychom si učinili představu o obětovnosti tehdejších židů. Ovšem jest jejich štědrost kalena touhou po cti, neboť tážeme se rozvážně. Jak mohli apoštolové vůbec pozorovati a zjistiti, že bohatí metalí mnoho do pokladnice? Či nechávali židé schválně zlaté a stříbrné peníze chvíli na slunci zářiti, či je pozvedli jako pokrytci při modlitbě na minutu vzhůru? Či provázeli svůj dar snad hlasitou modlitbou: Pane, hle, obětuji ti dnes tolik a tolik denárů? Či máme snad pojímati doslovně slova Kristova v kázání na hoře: „Když dáváš almužnu, netrüb před sebou jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby vidíni byli od lidí?“ (Mat. 6, 2.) Ale takové vytrubování bylo by přece jen příliš ošklivé, za takový skutek museli by se lidé přec jen stydět.

Ať tomu již jakkoli, Kristus a jeho apoštolové viděli zřetelně veliké dary. Ale zástup přešel, přítomní boháči, kteří snad právě k vůli Galilejskému chtěli se zablesknouti velikými almužnami, odešli od pokladnic, — „tu přišla jedna chudá vdova“ — skromně a stydic se čekala, až oni boháči odešli, a užívá nyní příhodného okamžiku, kdy nastalo trochu ticho,

„Zajisté pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla než všichni ostatní.“ (Mar. 12, 43)

zorovati mohli i vzdálenější apoštolové. Volaní rychle se shromáždili. Kristus pak natáhl ruku; tam, několik kroků vzdálena, ale tak, že ji bylo ještě viděti, kráčela chudičká vdova netušíc, že se o ní právě mluví; na ni jejíž oběť apoštolové viděli vlastníma očima, ukázal Mistr prstem řka: „Zajisté pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla než všichni, kteříž metali do pokladnice. Nebo všichni z toho, co jim zbývalo, metali; ale tato uvrhla ze své chudoby, všecko co měla, všecku živnost svou.“

Naskýtá se otázka: Dověděla se vdova již zde na zemi o chvále, které se jí dostalo? Nelze tu říci nic určitého; ale velmi se pravdě podobá, že mezi mnohými, kteří to slyšeli, byl přece někdo, jemuž působilo upřímnou radost, že mohl chudičké a

„a uvrhla dva halíře, což jest čtvrtá částka peníze.“ I to postřehli pozorovatelé zcela dobře. Snad políbila vdova po způsobu našich venkovanů ještě jednou peníze, nežli je vhodila do pokladnice — jeden po druhém — a pak odešla.

„A Kristus svolal učeníky své“ — pravděpodobně živým kýváním, jež po-

snad opovrhované té osobě donésti co možno nejdříve takovou pochvalu z úst takového slavného učitele. Pomysleme si, jakou blaženost, jakou rozkoš cítila ubohá žena! Co živa byla, nezapomněla nikdy na obětované ty halěře — proč? Protože Bůh shlédl milostivě na její oběť.

Naučení:

„Tato více uvrhla než všichni ostatní.“ — Toto rozhodující slovo Páně jest nebesky krásné. Pochopí-li kdo dobře, co se tím praví, uváží-li se, že tento výrok učinila nejvyšší instance, věčný Soudce světa, nebylo by možno se diviti, kdyby vše, co jest na zemi malé a chudé a nízké, radostí a rozkoší skákalo do stropu. Ó jak nezemský, neslýchaný jest tento výrok! Když známá dáma z Turina podělila na sta katolických spolků, podniků, chrámových staveb, missijních společností přebohatými dary, když věnovala své miliony nejrůznějším zbožným účelům, a při tom jest možnost, že chudá žena, která svých pár halěrů vhodí do chrámové pokladničky, uslyší snad jednou: „Tato učinila více, neboť dala všecko,“ jest to tvrzení, od něhož se duch světský odvrátí s rozvážným, pohrdlivým úsměvem. Ale zdá se, že u Boha platí jiná míra: Každý člověk (bez výjimky) má jedno srdce, jeden život, má denně dvacet čtyři hodiny, má sílu k práci a pozemské statky. A rozhodující otázka bude zníti: Rci, kolik z toho (po kupecku řečeno: kolik procent z toho všeho) věnoval jsi mně, Bohu svému? A kdo může říci: Všecko, Pane, ten nemůže býti předstižen žádným milionářem. — K tomuto nadpozemskému tvrzení zaznívá jako ozvěnou to, co Kristus pravil o bohatství: „Amen pravím vám, že bohatý nesnadno vejde do království nebeského.“ (Mat. 19, 23.) Ovšem, když se užívá takové míry, jak stojí dnes v evangeliu, potom opravdu jest bohatým těžko vejíti do nebe!

Ó Bože, před nímž světská sláva
jest marný sen a plachý stín
a bohatství — jen polní tráva
a hodnost králů — pouhý dým:
znič všecku pýchu v mojí hrudi
a pokoř hrdou mysl mou,
ať všecko pravdu ve mně budi,
že červ jsem jenom před Tebou.

Noční rozmluva Páně s učeníky.

(Poslední prorocství Páně I. Mat. 24, 1—6, Mar. 13, 1—6, Luk 21, 5—9.)

Nastal večer; zajisté večer ve středu před utrpením Páně. Kristus chystal se právě odejít z chrámu, aby se odebral přes horu Olivetskou do Bethanie, jak to činil každodenně v této době. Kolem něho byli jeho apoštolové. Ubírali se podél dlouhých zdí a nemajíce důležitějšího, podívovali se na hromadným tu obět-ním pokladům, rozmanitému válečnému nářadí a zbraním, jež židé ukořistili ve válkách; potom zlatému a stříbrnému nářadí a korunám, uschovaným zajisté v pevných schránkách; mnohé z těchto věcí přivezeny byly z dalekých pohanských zemí za oběť Bohu israelskému. Poté obrátili zraky své na obrovské sloupy a kameny, o jejichž velikosti nemají dnešní stavitelé ani potuchy; vždyť některé z kamenů byly dva, tři, pět, ano i deset a dvanáct metrů zdělí a dva, tři, až šest metrů zvýší a zšíří. Leckterý z apoštolů otázal se asi svého souseda: „Pohleď, jaké to kameny,“ a to vše že by mělo býti zničeno? Vždyť jest to stavěno pro věčnost! Šimon Petr krčí však rameny a praví: Mistr tak říká; a rychle dodává: Počkej, zeptám se ho!

A již k němu zaměřil. (Mar. 13, 1.) Odpouštíme mu, že tentokrát, aby vyloudil na milovaném Mistru žádané vysvětlení, staví se hodně udiven a poklepává rukou na jeden z mohutných kamenů praví důvěrně ke Kristu: „Mistře, pohleď, jaké to krásné kamení a jaké stavení! A jiný dodává: A tolik krásných darů zlatých a stříbrných!“ (Luk. 21, 5) Dobrotivý Mistr pohlédl laskavě na věrného, účelivého Šimona, porozuměl mu. Chce mu zjeviti důležitou věc. Pozdvihuje ruku a ukazuje na všechny ty budovy kolem. A vážně, slavnostně zní jeho slova, an odpovídá krátce: „Vidíš všecka ta veliká díla. Zajisté pravím vám, přijdou dnové, že nebude tu zůstaven kámen na kameni, kterýž by nebyl zbořen.“ Tak praví a kráčí pak mlčky dále; ani slova již o strašlivé té zvěsti.

Zaražení tímto určitým výrokem vznešeného Mistra mlčí také učeníci; ale v jejich srdci doutná plamének vzrušení a mocné touhy, aby směli nahlédnouti v tajemnou budoucnost. Přicházejí k hoře Olivetské. Jest jejich zvykem, zdržeti se tam chvíli. I dnes se Kristus zastavuje: „a když seděl na hoře Olivetské proti chrámu.“ Ozářen jsa měsícem skoro již v úplňku, skví se bílý, mramorový chrám v kouzelném světle

Apoštolové usadili se ve skupinách, nebo snad odešli, jsouce unaveni, napřed do Bethanie. Ale čtyři z nich vybraní a Pánem vyznamenávaní Petr, a Jakub, Jan a Ondřej, nemohou se uklidnit. Snad se již cestou umluvili, co učiní. A když se ostatní vzdálili, přicházejí důvěrně k Mistru, usedají k němu a táží se polohlasitě: „Pověz nám, kdy to bude? a které znamení bude, když se tyto všechny věci počnou dokonávati? Které bude znamení příchodu tvého a skonání světa? Jedné věci nutno si zde zvláště povšimnouti. Ze smělé otázky: „Které bude znamení příchodu tvého?“ mluví již pevná víra v soudcovskou moc Mistrovu, který zde sedí na hoře Olivetské. Kéž jsou nám apoštolové v tom zářícím vzorem! —

Spasitel projevuje ochotu — jak jsou tomu rádi! — hovořiti o tom, nač se tázali. Jaká to čest pro tyto čtyři! — Ale první slovo, jež k nim pronáší, není vysvětlení žádaného předmětu,

„A když seděl na hoře Olivetské proti chrámu, otázali se ho obzvláště Petr a Jakub a Jan a Ondřej.“ (Mar. 13, 3.)

nýbrž upřímný důkaz jeho láskyplné péče o ně: „Vizte, aby vás žádný nesvedl! Nebo mnozí přijdou ve jménu mém řkouce: Já jsem Kristus, čas se přiblížil. Protož nenásledujte jich, nebo svedou mnohé. Když pak uslyšíte o válkách, a pověsti o válkách, nestrachujte se; nebo musí to býti, ale to bude počátek bolestí. Ale není hned konec.“

Naučení:

„Nebude tu zůstaven kámen na kameni.“ — V udiveném zvolání apoštolů: „Mistře, pohleď, jaké to krásné kamení!“ — jakož i v odpovědi Kristově projevuje se krásně a jasně protiva: co lidé míní a co Bůh míní. Lidé rádi se divívají sobě samým a svým dílům, ano možno říci, že mnozí lidé upadají v opojné nadšení, pomyslí-li jen na rozmanitá lidská umění, vědy, pokroky a vynálezy. Zdají se vlastním očím tak mocní, tak silní, tak velicí! Ale naopak slova Kristova značně je ochlazují: „Nebude zůstaven kámen na kameni!“ Zdůrazňuje tedy zvláště pravdu, že všechny pozemské vymoženosti nemají dlouhého trvání; najednou bude po všem. I nejlétkomyslnější hejskové vědí velmi dobře, že země a lidstvo nebudou se vyvíjeti do nekonečna, že musí jednou nastati konec. K čemu byly potom všechny ty věci? Co na tuto otázku odpovídají nevěrci a neznabozi, podobá se až příliš ubohé mydlové bublině; i kdyby nevím jak krásně měnila barvy, náhle splaskne, a co jest potom ze vši její nádhery? — Čemu se učíš z napomenutí Kristova? Že všecko, co pochází od lidí, co nabízejí lidé, co lidé vědí, co lidé dělají, co lidé vymýšlejí, že vše jest již od přirozenosti nicotné a zasvěceno smrti. Buď proto moudrý(á), přidrž se toho, jenž i potom ještě žije a působí a odměňuje, když i poslední kámen Šalamounova chrámu bude proměněn v prach.

Zkáza Jerusaléma.

(Poslední proroctví Páně. II. Mat. 24, 15—26, Luk. 21, 20—24.)

Obsah řeči, již Kristus Pán mluvil onoho večera ke svým učeníkům, možno rozdělití ve tři hlavní oddíly: proroctví o zkáze Jerusaléma, proroctví o rozmanitých strastech až do skonání světa a proroctví o dosledním soudu. V dnešním rozjímání zaměstnávejme se proroctvím o zkáze města Jerusaléma!

Jsou to ona slova, jež jsou zčásti známa z evangelia na poslední neděli po svatém Duchu. „Když pak uzříte Jerusaleém od vojska obležený, tedy vezte, že se přiblížilo jeho zpuštění. A když uzříte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, anať stojí na místě svatém (ve chrámě), tehďáž ti, kteříž jsou v Judsku, nechť utekou na hory; a kdo na střeše jest, nesestupuj, aby vzal něco z domu svého, a kdo na poli, nevracej se, aby vzal sukni svou . . . Nebo bude tehďáž soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude, a dnové pomsty, aby se naplnilo všechno, což psáno jest. I padati budou od meče a zjimaní vedeni budou mezi všechny národy. A Jerusaleém bude pošlapán od národů, dokudž se nenaplní časové národů.“

Co se týče vyplnění tohoto předpovědění, jest známo z dějepisu, že 33 let po smrti Kristově začala strašlivá ona židovská válka, která trvala čtyři léta a skončila obležením, vyhladováním a úplným zničením města Jerusaleéma roku 70 po Kr. Jednotliví spisovatelé vypravují o tom přímo strašné podrobnosti. Se všech stran sevřené a obklíčené město, ve kterém bylo stěsnáno přes milion lidí, trpělo strašným hladem, který řádil k nepopsání. Co jindy vzbuzuje odpor, bylo hltavě požíváno: stará kůže, suché seno, kůra stromů, a j. Mužové rvali ženám sousto od úst, rodiče dětem, děti rodičům. Ano, kterási žena zabila i vlastní nemluvňátko a snědla je. Jest nemožno, praví dějepisec Josef Flavius, aby se vypočítaly všechny zločiny obyvatelstva: nikdy netrpělo žádné město tolik, a nikdy, od počátku světa, nebylo v některém národě spácháno tolik zlého. Celé domy, celé rodiny vymřely hladem. Ploché střechy byly pokryty vyhublými ženami a dětmi, ulice vychrtlými starci. Jinoši a mužové vrávorali jako stíny a padali všude mrtvi. Mnozí, aby nezůstali nepohřbení, doplížili se ke hrobům, aby tam čekali na smrt. K tomu zuřila v městě strašná nenávisť mezi měšťany a občanská válka mezi třemi mocnými stranami, jejichž přívrženci se navzájem vraždili. Za dva měsíce bylo vyneseno jedinou branou 116 tisíc mrtvých, a ježto se nedostávalo rukou k pohřbívání, 600 tisíc mrtvol vyhozeno přes hradby.

Když bylo den ze dne hůře, když vojevůdce Titus dobýval města část po části, jest přímo dojemné a k pláči, jak učinil poslední návrh židům shromážděným ve chrámě, aby se dobrovolně vzdali. Vzkázalť jim: Volám všechny naše bohy i každého Boha, jenž kdy shlížel na toto město, —

Křesťané jerusalémští, pamětlivi jsouce prorocství Páně, utíkají z ohroženého města.

neboť nevěřím, že by tak činil ještě nyní, — jakož i své vojsko a všechny židy, kteří jsou v mém ležení, za svědky, že vás nenutím, abyste poskvrňovali svůj chrám. Jestliže se poddáte, nepřiblíží se žádný Říman vaší svatyni. Zachovám chrám, i kdybyste vy nechtěli!

Marná byla poslední tato smířlivá slova. Nevylicitelný boj, strašlivá řež bylo poslední jednání neslýchané té truchlohry. Vojáci založili úmyslně oheň ve chrámě; vojevůdce přispěchal sám, aby hasil, ale nebylo možno, — Bůh jinak ustanovil. Židovský chrám proměnil se v prach a popel. — A na zuhelnatělých troskách židovské svatyně vztýčili Římané své orly a přinášeli bohům oběti.

Dva dni a dvě noci hořelo město; třetího dne zbyly z něho jen hromady trosek, pod nimiž pohřbeno bylo přes 200 tisíc

mrtvých. Když Titus vtáhl do města, podivoval se zvláště pevným hradbám a obrovské síle a pevnosti tří věží, zvaných Hippikus, Phasael a Mariamne, a pravil: Bůh pomáhal nám v bojích; Bůh sám vypudil židy z těchto pevností. Neboť co by nám byly prospěly lidské ruce a lidské nástroje proti takovýmto věžím?

Naučení:

„Tehdáž utikejte, kdož jsou v Judsku!“ — Pozorujeme-li slova Páně důkladně, vidíme, že nepoutalo onoho večera jeho srdce tolik zničení Jerusaléma jako spíše láskyplná péče o věřící. Jako kdysi vyvedl Lota z hořícího města Sodomy, tak pečoval nyní o to, aby křesťané unikli útrapám v Jerusalémě. A skutečně toto napomenutí Páně působilo, křesťané opouštěli v zástupech Jerusalém, sotva římské vojsko vtrhlo do Judska, a usazovali se v horách za Jordánem. — I ty milá duše, musíš mít své útočiště v horách když tě ohrožuje nepřítel, když tě skličuje soužení, když ohavnost zrušení na místě svatém připravuje srdci tvému hořký zármutek. Tvými horami jest říše nadpřirozených pravd, oněch pravd, jež k tobě mluví o Bohu a věčnosti a spasení. Hle, každodenně ráno má duše tvá, toužící po čerstvém, volném vzduchu výšin vystupovati v oblast nadpřirozeného světa; toť právě podstata rozjímání. Tu přecháš ze země, tu blížíš se Bohu, tu máš volný rozhled, tu hledíš chvíli s výše na svět a jeho shon. Jak jest ti tu lehký, kolik útěchy vstupuje tu ve tvé srdce, kolik obětovnosti, kolik odvahy k sebezapírání! Ó, kéž jsou ti takové výlety do hor vždycky nepostrádatelnou potřebou srdce, kéž toužíš po takových hodinách a raduješ se: Ach, nyní smí duše má opět vzhůru do říše světla! Odlož svou lenivost při těchto velepotřebných a veleužitečných výletech ducha! Doba rozjímání budiž ti nejbláženější dobou denní!

Navštívení Boží.

(Poslední proroctví Páně. III. Mat. 24, 4—14, Luk. 21, 8—20.)

Druhý oddíl prorocké řeči Páně možno nejlépe vztahovati na všechny doby jež uplynou mezi prvním a druhým příchodem Kristovým, tedy i na doby, v nichž také my žijeme. Kristus o nich prorokuje: „Budete slyšeti boje a pověsti o bojích, ale ne-

strachujte se; nebo musejí tyto věci býti, ale ještě není konec. Nebo povstane národ proti národu a království proti království; a budou morové a hladové a zemětřesení na různých místech a znamení veliká budou. Ale tyto všechny věci jsou toliko počátkové bolesti.“

„Tehdy řekl-li by vám kdo: Aj, tutoť jest Kristus nebo tamto, nevěřte; nebo povstanou falešní Kristové a falešní proroci a činití budou divy veliké a zázraky, takže by v blud uvedeni byli, kdyby možno bylo, také i vyvolení. Aj, předpověděl jsem vám! Protož řeknou-li vám: Aj, na poušti jest, ne vycházejte, aj v skrýších, nevěřte!“

„Ale přede vším tím vztáhnou ruce své na vás a pronásledovati vás budou, vydávající do škol a žalářů, vodíce ke králům a k vladařům pro jméno mé, na svědectví jim. Protož složte to v srdcích svých, abyste napřed nemyslili, kterak byste odpovídali; ale co vám bude dáno v tu hodinu, to mluvte! Jáť zajisté vám dám ústa a moudrost, kteréžto nebudou moci odolati ani odmlouvati všichni vaši protivníci. Budete pak vydáváni od rodičů a od bratrů a od příbuzných a od přátel; vydáť pak bratr bratra na smrt a otec syna: a povstanou děti proti rodičům a usmrtí je. A budete v nenávisti všechněm pro jméno mé; ale ani vlas s hlavy vaší ne zahyne. V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými. A tehdy budou se mnozí horšiti a vespolek zrazovati a jedni druhých nenáviděti. A že se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých. Ale kdo setrvá až do konce, ten spasen bude. A budeť kázáno toto evangelium o království Messiašově po všem světě, na svědectví všem národům; a tehdáž přijde skonání.“

Naučení:

„A že se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých.“ — Co jest psáno v evangeliu sv. Matouše v 24. kapitole, od verše 9 do 14, jest překvapujícím, jasným zrcadlem mravů našich nynějších, křesťanských dob; projevuje se v tom tolik duševní bystrosti, tolik trefné pravdy, že sotva lze uvěřiti, že ten, kdo tak mluvil, seděl před dvěma tisíci lety v noční době na úpatí hory Olivetské; spíše bychom se domnívaly, že žije dnes uprostřed zmatků a bídy naší doby a že vše to pozoruje vlastnímá očima.

„Budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé!“ Toť známo a nepopíratelno; vždy znova a znova se o tom

přesvědčujeme. Ale všimněme si zajímavé věci: „A tehdy budou se mnozí horšiti a vespolek se zrazovati a jedni druhých nenáviděti.“ Kdo jsou tito mnozí? Jsou to dobromyslní křesťané; nebudou moci pohlížeti na zdánlivou slabost křesťanství, budou se pohoršovati pro chyby a zbabělost přemnohých svých vůdců a tak povstane jakási nelibost proti těmto zdán-

livě nehodným vůdcům v jejich srdci; nebudou na sebe již pohlížeti s láskou, neboť jeden o druhém bude mysliti: Ty jsi špatný služebník Kristův! Ale kdo tak smýšlí, trpí snad sám velikými vadami srdce, jež nejsou opravdu důstojny služebníka Kristova.

„A povstanou mnozí falešní proroci a svedou mnohé.“ Takové falešné pro-

roctví pochází často z nejlepšího úmyslu: Musíme jednati lépe, musíme vyčistiti chrám Boží podle svých sil. A tak se považují za Bohem nadšené, za nástroje Páně, za poslance Boží. Jejich začátky jsou dobré, pokračování však většinou bludem, jejich konec pak — zabynutí. To možno dokázati ze sta a tisíců příběhů takových pobloudilých lidí.

„Budete slyšeti boje a pověsti o bojích, nebo povstane národ proti národu; ale tyto všechny věci jsou toliko počátkové bolesti.“
(Mat. 24, 6–8.)

„A že se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých.“ Jaká to smutná pravda! Bezbožnost pozdvihá stále pyšněji hlavu, odpadání od Boha jest téměř na denním pořádku. I začíná láska stydnouti. Truchlivé slovo! — Láska byla tedy dříve vroucnější, ale znenáhla stydne.

Vše, co jsme posud pravili, jest hodně zkormutlivé a nikterak není s to, aby nás naplnilo radostnou nadějí. Ale ihned přichází uklidnění a bezpečné ukázání cesty. Tak krásně praví Pán: „Ale kdo setrvá až do konce, ten spasen bude.“ Ó, jak krásná to slova! Budou tedy i takoví, kteří přese všecku zvlažňelost setrvají až do konce svého života, až do konce svých sil.

Pane, i já, ano i já! — Nejde nám v první řadě jen o spasení, nikoliv, již pouhá myšlenka zůstati pevným, když všecko kolísá, zůstati ve výši, když všecko klesá, jest tak velebná a povzbuzující, že pro ni všecko dovedeme obětovati.

Jednoduše a prostě praví Pán: „A bude kázáno toto evangelium o království Messiášově po všem světě, na svědectví v šem národům a tehdaž přijde skonání.“ Zde máš, dobrá, příčinnivá duše, svůj program, svou úlohu: evangelium o království Messiášově; jak vycházelo před dvěma tisíci lety z úst Kristových, tak je musíš přijímati, nezkomolené, nevybírajíc si, bez odmluvy. Ne, co ten a onen k němu vymyslel a je překroutil, nikoliv, nýbrž s prostou myslí dětskou naslouchati mu a poté říci: Tak mluví Pán Ježíš, tak jest psáno v evangeliu, tak to chci zachovávat a poslouchati. Ani nenávisť, ani závist, ani zloba neplní tvého srdce, ty máš lepší ideály: Pane, tvou svatou vůli! Nezabýváš se dlouho naříkáním nad zkázou mravů u jiných, nýbrž pohlížíš nejraději do vlastního srdce a modlíš se: Pane, pomoz mi, abych zde měla vždy všecko v pořádku, aby zde neustydla má láska! Potom budeš jako skála.

Pane, uděl mi zde na zemi vytrvalosti a jednou u Tebe věčné blaženosti! — Dej, ať náležím k těm nemnohým, kteří jsou věrní a pevní a stálí, kteří nikdy nekolísají, kteří láskou, nadějí a vírou náležejí tobě, ano, tobě jedinému!

Poslední soud.

(Poslední proroctví Páně. IV. Mat. 24, 27—30, Luk. 21, 25—28, Mar. 13, 24—27.)

Obratme dnes pozornost svou na prorocká slova, jimiž náš božský Mistr líčí neobyčejné zjevy přírodní a znamení, jež předcházetí budou poslední soud. „Jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka. A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padatí s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. A na zemi bude soužení národů po bouři hluku mořského a vlnobití, takže schnouti budou lidé strachem a pro očekávání těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět. A tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tehdy budou kvíleti všecka pokolení země; a uzří Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností.“ Toť slova předpovědění. Jest na naší slabé obraznosti, aby vnikla do tajné hlubiny těchto slov, jež pak musí působiti v náš cit.

První část.

„Uzří Syna člověka přicházejícího.“

„Uzří přicházejícího!“ — Tím nemůže býti míněn pouze kratičký okamžik; to znamená pomalé, velebně děsivé přicházení. — Nejprvé dojem tělesného oka: Veškeren obzor zahalen jest neproniknutelnou temnotou, kolkolem černá tma, takže nevidíme ani na krok před sebe. Není pro nás již země, není pro nás okolí, jsme samy. A náhle nahoře jaké světlo! Proniká černými roztrhanými mraky: přichází „Syn člověka s mocí velikou a velebností,“ se zářícími nesmírnými zástupy andělů; nebeské hlasy, jakých nikdy ucho lidské neslyšelo, jásají, plesají, hřmí, — zaznívá zvuk volající trouby, — přichází, přichází nebe! — Tolik pro tělesné oko.

Nesmírně důležitější jest, co prožívá duch. „Uzří Syna člověka přicházejícího.“ Po životě pozemském, plném duchovní slepoty, tápání, nejistoty, kolísání, pochybností — přichází Syn člověka! Vše se naplnilo! Již nelze popírati, není útěku, není pochybnosti, není odkladu, — tu přichází! O čem jsme snili, slyšali, čítali, v co jsme doufali, čeho se obávali, čemu jsme se posmívali, co jsme haněli, tupili, — tu přichází viditelně, slyšitelně, — přichází přímo k nám. Nám platí jeho příchod! — Stůj tiše, člověče! Spoutána jest tvá noha! Nemůžeš uniknouti! Co ti určí nebeský Soudce, to se stane —

„A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým.“
(Mat. 24, 31.)

ničeho proti tomu nezmůžeš. Kterou hráz postavíš proti nebeskému přívalu světla? Kde jsou tvé knihy, tvoji služebníci, tvé vojsko, tvoji přátelé, tvá pýcha? Ničeho, praničeho zde není! Proti takové moci jest všecka lidská síla jako stéblo slámy. A nepozoruješ kolem sebe tmou jako v pytli, duchovní tmou, nevidíš, že jsi zcela opuštěn(a)? Kdo ti nyní pomůže? Nikdo! S tebou samým(ou) vypořádá se tvůj soudce a jeho ne-

beské vojsko. Již jej vidíš přicházeti! Ano, přichází, stále blíže, blíže, blíže!

Když při nočním silném zemětřesení zní temnotou úpěnlivé volání lidské: Pane, smiluj se! Přisaháme, že se polepšíme, — když za hřmění děl vojáci, již jsou hnáni do ohně, upadají v šílenství, — když z velikého strachu vlasy náhle šedivějí a údy chromnou, — jest to jen slabým obrazem nesmírné hrůzy všech hrůz. Viděli jsme snad již častokrát, jaký zmatek jsme způsobili, když jsme odvalili veliký, starý kámen, takže padalo jasné sluneční světlo na všechny červy a brouky, kteří pod ním dosud bezpečně v temnotách se proháněli: tak bude jednou odvalen s naší země obrovský balvan a dopadne na ni světlo nad zemského světa. Výkřik

hrůzy: „Hory, padněte na nás!“ — hodí se výborně k obrazu, jež jsme zvolili!

Druhá část.
Poslové Boží.

Abychom povzbudili svou lenivou, těžkopádnou obrazotvornost, upřeme zraky své na chvíli na přiložený obraz! Zdola vyšlehuji pekelné plameny, shůra spouští se jako bouřné mračno dav obrů, služebníků Páně, silných a rychlých a nezdolatelných, kteří jako by chtěli bojovati s plápolajícím žárem pekelným — a tento boj platí lidským duším — a také tobě. Zdá se nám, jako bychom slyšeli děsný zvuk jejich trub: Venite ad iudicium! Pojdte k soudu! A tam andělé s knihami, se strašnými knihami, jejichž titul volá jeden pronikavým hlasem do hlubin, kdežto druhý ukazuje naň energickým pohybem ruky, jako by pravil: Teď neplatí nic jiného nežli toto jediné! Nepomohou vám slzy, vaše lži, vaše bědování, vaše prosby! — nýbrž jen to, co jest zde psáno! Jest to kniha smrti, *Liber mortis*. — *Omissa officia*, zní první nadpis: Zanedbané povinnosti! Nic není možno dohoniti, neboť když blesk sjede, marně se vyhýbáš jeho lesku. A druhý: *Commissa peccata*, — spáchané hříchy — *in deum, in proximum, in seipsum*, — proti Bohu, proti bližnímu, proti sobě samému! Vše jest nyní zřejmé, jasné, není žádného tajemství, vyšloť slunce Kristus. — Duše má, co učiníš? Již často zazníval ve tvé uši hlas milosti, — slyš jej včas, slyš jej dnes! A knihy? Máš kolem sebe knihy života, užívej jich věrně, užívej jich, pokud máš oči ke čtení, ruku k obracení listů, rozum k uvažování, aby ortel života nemusil ti býti vepsán v strašnou onu knihu, která slove: *Liber mortis*, kniha smrti.

Ale tam nahoře v pravém rohu obrazu jest naše naděje, naše radost. Tam pohlížejí andělkové, držice palmy v rukách, radostně k nebesům, tam přináší Matka milosrdenství v rukou květinové věnce a chce je rozdávat, proto potřebuje lidských hlav, aby je mohla korunovati. Po jejím boku stojí anděl, otvírá jí líbeznou knihu života. A také ve knize života jsou jisté podmínky. Které? Vykonané povinnosti, jmenuje se první. Ano, Pane, chceme věrně plniti své ubohé, nepatrné povinnosti. Varování se hříchů, slove druhá; ano, odříkáme se hříchů! — A zase objevují se ona tři slova: *In deum, in proximum, in seipsum*, proti Bohu, proti bližnímu, proti sobě samému! Toť tedy klíče ke štěstí! Jak prosté, jak snadno přístupné! Ať si potom zní zvuk trouby, nepoděsí

nás. Jsme přáteli Kristovými a byli jsme jimi; ne neupřímní, kolísaví, váhaví přátelé, nikoli, nýbrž rozhodní, obětaví, odhodlaní přátelé. Kristus byl naším životem. A když zazní hlas trouby, ach, jest to pozdrav s nebe, přichází náš přítel! „Pozdvihněte hlav svých,“ došly jste ku branám rodného města, slyšte, již posílá vám bratr váš Kristus své pozdravy na uvítanou. A nyní řekněte, litujete-li toho, že jste přísahaly na prapor Kristův! —

Třetí část.

Kniha smrti? — Kniha života!

Obraťme ještě jednou zraky své na obojí ty knihy při posledním soudu! Ó, v knize smrti stojí něco psáno, psáno mou vlastní rukou, co jsem zapsal(a) v neblahé, slabé hodině. Anděle knihy, slyš můj hlas, půjč mi ještě jednou knihu, daruj mi jen jedinou stránku z ní, abych ji vytrhl(a), jediné slovo, abych je vymazal(a)! — Nikoliv! Pryč ode mne! — Hlas tvůj zaniká beze stopy v děsném zvuku trub. Příliš pozdě, příliš pozdě! — Ale dnes? Hle, osudná kniha jest dnes ještě ve tvých rukou, ve tvé moci. Můžeš ještě obracet listy, můžeš ještě vymazávat upřímnou lítostí, vroucími prosbami! Můžeš ještě tolik napravit! Ó, proč nevyplňuješ všechn svůj pozemský život od rána do večera napravováním, polepšováním, vymazáváním, odstraňováním chyb z knihy smrti?

A nyní protějšek k tomu. Jasnou, zlatou knihu života! Ó anděle Boží, ještě jednou, jen jedinkráte půjč mi tuto knihu! Býval(a) jsem příliš vlažný, příliš leniv(á)! Ach, ještě tolik listů nepopsaných, tolik listů prázdných! — ač měly, ač mohly býti vyplněny! — Ó půjč mi ji ještě jednou, dovol mi ještě jednou psát, vlastní krví, a kdyby to nemohlo býti nic jiného nežli kratičké Ave Maria, nežli jediné zářné slovo: „Pane, Ty víš všechno, Ty víš také, že tě miluji!“ — Ale nikoliv, kniha jest ti odňata a zavřena na věky. Příliš pozdě dostavuje se tvá touha, tvé poznání. — Ale dnes? Viz otevřenou knihu, jest blízko, ano vnucuje se ti, viz péro ve své ruce! Piš, piš, milá duše, ve dne v noci vpisuj dobré skutky ve zlatou knihu života. Jest v ní ještě nesmírně mnoho místa, a kdo ví, jak dlouhý jest čas tvého života!

Až za hromu zvuku, v mořské bouře hluku,
děsných blesků plání, lidstva bédování zazní trouby hlas, —
dej, ať slyším znění Tvého pozdravení,
slova požehnání, andělů Tvých zvaní: Pojď ve slávy jas!

Pojďte, požehnaní!

(Poslední proroctví Páně. V. Mat. 25, 31—33.)

Když pak přijde Syn člověka ve velebnosti své, a všichni andělé s ním, tedy se posadí na trůnu velebnosti své; a shromáždění budou před něj všichni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů.“ Vedeni jsouce těmito slovy, vnikněme v neproniknutelné temnosti a černé propasti budoucnosti, pokud ovšem možno, snad tam zkoumající oko naše vypátrá něco, co by pohnulo naším srdcem a dodalo našemu duchu a naší vůli síly k velikým skutkům.

Prohlédněme si především jeviště tohoto posledního jednání lidských dějin. Může to býti jen země, na níž přebýváme. Nám jest tato země prozatím vším, — ale čím jest Bohu? Kdybychom spojili všechny představy nepatrnosti a maličkosti a bezvýznamnosti v jedno, nebudeme míti přesto správného pojmu, jak nevýslovně nepatrná jest naše zemička mezi obrovskými tělesy nebeskými, viditelnou to říší Boží. A této kuličky zemské platí nyní návštěva věčného Soudce. A proto „shromáždění budou všichni národové země.“ Není to tak těžké. Délka jejich života zabírá dobu šesti tisíc let, nebo řekněme deset tisíc, dvacet tisíc let. Jaká to kapička proti milionům a bilionům let, jež uplynuly před nimi a jež budou po nich! A — nezdá se toto shromáždění lidí skoro zbytečné? Vždyť jsou na tomto prášku zemském, který se vznáší v prostoru světovém, beztoho hustě stěsnáni. Nikdy ještě nepodařilo sa ani jedinému opustiti těsný žalář této země; jsou zde všichni, co jich kdy bylo, od prvního do posledního skoro jako v bedně, ani myška nemůže Pánu, věčnému soudci, uklouznouti.

Této zemi blíží se návštěva z nadpřirozeného světa. Jest to veliký, rozhodný den pro bytosti, jež zde kdy povstaly a byly zkoušeny. „Přijdou všichni andělé“, čemuž nutno rozuměti asi tak: všichni andělé, kteří byli kdy ve spojení se zemí a jejími obyvateli, tedy snad všichni andělové Strážní a ti, kteří stojí kolem trůnu nebeského Krále. A jejich počet? Dole na zemi všichni shromáždění národové — kapička; a nahoře andělé — nepřehledný oceán. A jejich velebnost? Dole všechny trůny a dvory pozemských králů — jako matné světelkování svatojanských mušek; a nahoře zástupy andělské — obrovský zářící proud světla a lesku.

A uprostřed nich „Syn člověka ve své velebnosti, sedící na trůně své velebnosti.“ Toť onen prut z kořene Jesse,

„Pojďte, požehnání Otce mého!“
(Mat. 25, 34.)

vyrostlý ze země, spojující v sobě všecku moc a velebnost Božství; chlouba, sláva, štěstí země. Přichází, aby ukončil krátkou dobu zkoušek, aby učinil definitivní, stálý pořádek. — Představujeme si Soudce; toť příliš jednostranná představa. Spíše jest pravda, že Kristus přichází jako žto Bůh, který nezapomněl ani jediné božské vlastnosti v nebesích. Přichází spravedlivý a vševedoucí, ale také nejvyšší dobrotivý a milosrdný; přichází nejvyšší svatý, jenž každý hřích jistě nesmírně nenávidí, ale také každé dobro s nekonečnou rozkoší a božskou radostí pozdravuje. Přichází jsa věčný, čistý duch, přichází jsa nezměnitelný a nejvyšší věrný.

Tento soud nad zemí a jejími obyvateli není pro něho nic těžkého ani namáhavého; rozhodnutí jest mu lehčí nežli nám — za-

šlápnutí komára. Jeho božské moudrosti jest to pravou hračkou. Co nám zvěstoval předem, že „rozdělí národy od sebe jako pastýř odděluje ovce od kozlů,“ „jako rybář na břehu chycené ryby,“ (Mat. 13, 50.) prozrazuje nám dostatečně neobmezenou moc, která jej činí dokonale pánem situace.

Předpovědění dotýká se jen jako letem vlastních výjevů při soudu a oznamuje nám hned dvojí konečný rozsudek: „Pojďte, požehnání!“ — a „odejděte ode mně!“ Nechce líčiti, nechce ukájeti naši zvědavost, nýbrž jen nás upozorniti, jaký neobyčejný význam má tento den. A poslední soud není také již takovým překvapením pro jednotlivce, neboť každý již ví, co ho očekává; jest to jen mohutný závěr, kde přede všemi

anděly a přede všemi lidmi objevena bude spravedlnost každého jednotlivého rozsudku.

„Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa.“ Nekonečná, božská radost a láska zaznívá z tohoto rozsudku, jenž jest spolu odměnou i pozdravem. Zaznívá z něho uspokojení božské touhy, že konečně vidí přece jednou ovoce vykoupení, že může přece konečně uložití bohaté snopy v nebeskou stodolu. Co získal kříž jeho na Golgotě, teprve dnešního dne objeví se jasně, viditelně a zřejmě.

„I půjdou do života věčného.“ Kdybychom chtěli tento slavnostní průvod nesčetných milionů, tento slavnostní průvod k radovánkám a plesům bez konce posuzovati podle pozemského měřítka, musili bychom vyznati, že jest to slavnost, jaké země nikdy neviděla. Nesmírné množství jásajících činí tento den největším dnem radosti veškerého lidstva. K tomu druží se ještě statisícinásobná upřímná radost ze shledání se s tělem po tisíciletém odloučení, radost, která nás pokaždé naplňuje, když se ukončil důležitý oddíl nový, radost, která má zde zvláštní půvab, ježto v tento veliký den navždy odkládáme vše, co nás bolelo, trápilo, znepokojovalo, ježto smíme dáti navždy s Bohem všelikému soužení, i nejmenšímu, ježto jdeme vstříc novému životu, jenž prost jsa všeho strachu ze smrti, všeho stesku a veškeré bázně, má na sobě pečeť věčného pokoje. Tak kráčíme vzhůru, před námi v oblacích náš vůdce Ježíš Kristus, obklopený zástupy zářících andělů. Zapomenuto vše, co jest za námi, truchlivé mezery v našich řadech jsou uceleny, jako se spojují mořské vlny, jako se vyplňuje prostor za vystřeleným šípem. O těch, kteří byli zavrženi, nevíme ničeho; nepojímá nás bolest, netrápí nás ani nejmenší vzpomínka na ně; zdá se, jako by jich nikdy nebylo na světě.

Tak se ubíráme k zářícím branám rajským. Toť den, o němž jest psáno: „Spravedliví půjdou do života věčného.“ A zde před branami věčného, nebeského života musíme se my, kteří dnes to vše v duchu uvažujeme, rozloučiti. Nevíme, jaké to jest uvnitř, zvědavému oku jest vstup zakázán. Jen jedno víme: Uvnitř panuje věčný život. Blažen, kdo smí podíl bráti na této slavnosti! Chceme učiniti všecko, abychom si zajistili účastenství na něm.

Odejděte ode mne!

(Poslední prorocství Páně. VI. Mat. 25, 41—46.)

Do včerejších slovech, plných světla a radosti, zbývá nám dnes ještě rozjímatí o strašném protějšku obrazu toho. Slyš, mluví týž Bůh, který měl pro dobré jen slova nekonečné lásky; mluví k ostatním, ke zlým. Nemluví tu však předpojatá vášeň, nemluví nepřízeň ani divoká nenávisť lidská, nýbrž mluví tu věčná spravedlnost, neúprosná svatost: **Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho.**“ Odpirali jste mi neustále úctu, jež mi náležela! Nuže dobře, zříkám se navždy vás i vašich služeb; ale také vy musíte se zřici mne a mé milosti! — „Odejděte ode mne!“ Zase táž lehkost, totéž hravě dobyté vítězství: Jsi jen plevem, nuže, pryč s tebou, do věčného ohně s tebou; jsi špatná ryba, nuže, ven s tebou! Zapomenut(a), přeškrtnut(a), zanikl(a); ani v nebi ani na zemi neuroní pro tebe nikdo ani slzičky.

Tak jsou tedy od Boha prokleti. Nešťastní tvorové, jež stihlo největší neštěstí, které si možno vůbec pomysleti. Jsou, abychom mluvili obrazně, stromy, do jejichž vrcholku sjel blesk a roztrástil je až do kořenů na třísky. Jsou mrtvé pahýly, zčernalé, rozbité, holé, bez plodů, oloupené o jakoukoli naději na nový život.

Strašlivá kletba Boží proniká všemi prostory světa. Vyobcování, navždy vyloučení jsou ubožáci z nebeské radosti. A kletba začíná působiti: všichni, jimž platí tento rozsudek, musí se odvrátiti od Boha. Až dosud viděli Boha, stáli před ním. Zástupové se odvracejí, ale tu — oheň! Tam, ještě v dáli, plápolá do výše, blíží se s nesmírnou rychlostí, jest to moře plamenů, nesmírné, dosti veliké, aby pohltilo všecky ty, kdož se zde shromáždili. Strašlivý, pronikavý výkřik hrůzy letí vzduchem, ale mocněji, všecko přehlušuje, volá při prvním pohledu jejich na tyto plameny hlas věčného Boha dále: „Odejděte ode mne — do ohně věčného!“ — —

Celý obzor plane již strašnou, rudou září, moře plamenů, planoucí žár kolkolem. „Oheň, který připraven jest ďáblu a andělům jeho.“ — Hle, již se blíží obyvatelé věčných pekelných muk, již přicházejí, aby odvedli si nové své druhy. — K nám, do naší říše! Pekelná rozkoš zmocňuje se nás při vašem příchodu; jak jsme o vás bojovali, zápasili, snažili se, — nyní jste naší spravedlivou kořistí a nikdo vás již z naší moci nevysvobodí. „A půjdou tito (zli) do trápení věčného, ale

spravedliví do života věčného.“

Tato závěrečná věta velkého proroctví Kristova, prostá a jednoduchá jako konec dětské pohádky, obsahuje přesto tolik velebného a vznešeného, jako málokterá věta jiná v knize knih.

„Tito.“ Kdo jsou tito? Každým způsobem obrovské množství ze všech národů a pokolení; ze všech dob, ze všech míst, ze všech stavů. Ale přese všechnu tu různost spojuje všechny jednot-

„Odejaete ode mne, zlořečení, do ohně věčného (Mat. 25, 41.)“
né pouto, jež jest silnější nežli kterékoli pouto jiné; za svého pozemského života rozešli se s nejvyšším Pánem, zřekli se ho, žili bez něho, tedy bezbožně a proto musí zůstatí bez Boha navždy. Jsou to obři v nepravostech a jejich věrní přívrženci. Všechno, co kdysi mívali, setřel s nich důkladně hrob a cesta hrobem. Čest, blahobyť, vážnost a vše, co s tím souvisí za života lidského zmizelo beze stopy jako mlha, takže ani nejbystřejší orlí zrak nepozoruje z toho nyní ani nejnepatrnější zbytek.

„I půjdou tito.“ Podivno! Týž Bůh, kterýž pravil: „Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe,“ (Lukáš 10, 18) týž Bůh praví dnes, když se jedná o podobný trest, podstatně jinak: „Půjdou!“ Po dlouhé noci v hrobě opatření budou opět údy z masa a krve a nastoupí strašlivou pout do pekla. Svržený

anděl, satan, mohl podle své duchové přirozenosti srovnán býti s bleskem, vzkříšení lidé — „půjdou.“ Ale kromě poukázání na lidskou přirozenost spočívá v tomto slově také nepopíratelně i naznačení jakéhosi vyvíjení, pochodu, jenž vyžaduje určitého času. Nechceme slepě hádati, zdaž měřiti se bude tato doba na hodiny nebo na tisíciletí, neboť o tom nevíme zhola ničeho, kromě jediné věci, že tisíc let před obličejem Hospodinovým jest jako den včerejší, kterýž minul.“ (Ž. 89, 4.)

„Do trápení věčného.“ Krátká slova; — kdo o nich neuvazuje snad se jim zprvu zasměje; kdo o nich uvažuje, zesílel by! Nezapomínejme: těmito slovy ocitáme se již za hranicemi pozemského života. A jako na příklad nedovedeme vůbec chápati nekonečnost prostoru, jenž se klene nad námi do nedozírna, tak uniká našemu pochopení také výraz: „věčné trápení.“ Víme přibližně asi jako ve snu, co znamená slovo věčné, víme také, co se praví slovem trápení, ale nemáme přece představy, co znamená věčné trápení. Myšlenka, že skutečně část lidí, kteří s námi nyní vesele žijí na světě, po celou věčnost trápení budou na duši i na těle, — že známe osobně některé lidi, kteří jdou vstříc tomuto nevýslovně truchlivému osudu, jest tak strašlivá, že by ten, kdo by o ní vážně přemýšlel, navždy zapomněl se smáti. Všemocný Pán na nebesích, o němž víme, že všechno to zná, bere na sebe strašlivou tvář přísného, trestajícího Boha, takže chápeme hrozivá slova Písma: „Strašlivé jest upadnouti v ruce Boha živého.“ (Žid. 10, 31.) A jediným světlým paprskem jest vědomí: Mám osud svůj sám(a) ve svých rukou, a nechci-li, nestihneme takové neštěstí nikdy. —

Naučení:

Toto dnešní rozjímání obsahuje vlastně jediné, veliké naučení, k němuž směřovati musí jako k vrcholu všechny naše myšlenky: Musím napnouti všechny síly, abych se **zajistil(a) před strašným rozsudkem k věčnému trápení.** Které prostředky se mi k tomu nabízejí? Školácká odpověď zní: Uchovej své svědomí vždycky čisté, prosté jakéhokoli těžkého hříchu. Odpověď jest zajisté správná, ale srdci nestačí, jest příliš nedostatečná, příliš obecná. Řídíc se touto odpovědí, kráčím takořka stále jen po hranici ve stálých obavách, abych nekles!(a), a to znepokojuje. Proto vzhůru na palubu lásky, do bezpečné věže upřímného přátelství s Bohem! Byli-li zákon Boží stále v našem srdci, nebylo-li cílem našeho života nikdy nic jiného, nežli Boha poznávati, jej ctíti, jemu sloužiti,

pak není na takový zničující rozsudek u nás ani pomyšlení. Kde by tu bylo místo po těžký lřích, když Bůh jest středem veškeré mé úcty a lásky, když Bohu každého dne znova přináším všechny své oběti, své radosti i práce? — Proto neboj se příliš; vytrvej statečně na dobré cestě, kterou jsi nastoupil(a) potom můžeš s důvěrou hleděti vstříc velikému dni soudnému.

Nápis nad pekelnou branou. (podle Dantovy „Božské komedie.“)

Mnou vchází se do města věčné strasti,
mnou vchází se v bol, který nemá rána,
mnou vchází se do zatracenců vlasti.
Hlas spravedlnosti pohnul světů Pána:
moc Boží sklenula mé brány stinné,
jsem věčným sídlem hrdého satana.
Před vznikem mým nebyly věci jiné,
jen věčné vyjma; já též věčně stojím;
nech naděje, čí noha sem se šine!

Skutky milosrdenství.

(Poslední prorocství Páně VII. Mat, 25, 35—45.)

K požehnanému pozvání dobrých připojí Král k těm, kteří jsou na pravici, ještě slova: „Nebo jsem lačněl, a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi píti; hostem jsem byl, a přijali jste mne; nah jsem byl, a přioděli jste mne: nemocen jsem byl a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně.“ — Byl jsem lačen, žízniv, hostem, nah, nemocen a v žaláři! Jaký to Bůh, o jakém pohané ani nikdy nesnili! A jaká proměna, jaký rozdíl mezi všemi těmi jmenovanými bídami a trůnem soudce světa, jenž obklopen jest anděly!

Podivení zmocňuje se všech těch obrovských zástupů, neboť většina z nich neviděla Krista opravdu nikdy za svého života, vidí jej dnes ponejprv: a přece mluví Kristus tak, jako by s ním již dávno bývali v důvěrném styku. Proto „tehdy odpovědí jemu spravedliví řkouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného a nakrmili jsme tebe? žíznivého, a dali jsme ti nápoje? Kdy pak jsme tě viděli hostě, a přijali jsme tebe? aneb nahého, a přioděli jsme tebe? Aneb kdy jsme tě viděli nemocného aneb v žaláři, a přišli jsme k tobě?“ — Nezaznívá z těchto udivených otázek skoro v ý č i t k a s o b ě s a m ý m, že si dali ujíti vědomost o takové vznešené příležitosti? Či by snad bylo pravdou, že tento přežádoucí host nejen jednou, nýbrž častěji, ano snad velmi často u nich býval? A že by byli — ó té slepoty! — všechno to přehlédli, že by byli chodili

kolem svého štěstí jako mimo hromádku šterku na silnici, nevšímající si ho? — Ale Král rozluští jim nepochopitelnou hádanku a řekne jim zřetelně a jasně: „Zajisté pravím vám, cokoli jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“

Ale zajisté ještě více překvapeni nežli spravedliví na pravici budou nešťastníci na levici, když jim Král řekne totéž, ale obráceně: „Neboť jsem lačněl a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi píti, hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; nah, a neoděli jste mne; nemocen a v žaláři jsem byl, a nenavštívili jste mne.“ Mezi oslovenými budou zajisté mnozí, kteří by byli za pozemského života Krista drze a tvrdě odehnali od svých dveří i kdyby byl sám osobně přišel; aspoň se podobnými slovy často oháněli. Ale nyní, kdy proti

nim šlehají plameny věčného ohně, berou rychle útočiště k přetvářce a pokrytectví, nepomýšlejíce, že na zemi nežilo nikdy většího nepřítele pokrytectví nad Krista, jemuž nyní odpovídají: „Pane, kdy jsme tě viděli lačného, nebo žíznivého, aneb hostě, nebo nahého, nebo nemocného, aneb v žaláři, a neposloužili jsme tobě?“ — Ó, jak uboze znějí poslední slova v takových ústech: „a neposloužili jsme tobě?“

„Cokoli jste učinili jednomu z bratří svých nejmenších, mně jste učinili.“ (Mat. 25. 40.)

Volajíť tak lidé, o nichž každý ví, že služba Boží nebo dokonce služba Kristova nebyla nikdy na jejich rozvrhu denním, kterým pro službu Kristovu nezbývalo nikdy ani hodinky! Ale i jim dostane se na jejich otázku neočekávané odpovědi: „Zajisté pravím vám, pokud jste to neučinili jednomu z těchto nejmenších, ani mně jste neučinili.“ „Povšimněme si při tom všem ještě jedné truchlivé okolnosti: tato rozmluva bude první a poslední, již směji vésti s právě poznaným Spasitelem světa. Nikdy před tím ho neznali, nikdy neviděli, nikdy s ním nemluvili, ale také nikdy ho již neuvidí, nikdy s ním nepromluví, nikdy ho nebudou požívatí.

Začátek utrpení Páně.

(Mat. 26, 1—5, Mar. 14, 1—2, Luk. 22, 1—2.)

Největší truchlohra, již kdy svět od svého začátku spatřil, má nyní počítí: krvavá smrt Páně na kříži. Zvláště dojemnými slovy začíná evangelista sv. Matouš první svou kapitolu o utrpení Páně: „I stalo se, když dokonal Ježíš všechny ty řeči, pravil učeníkům svým: Víte, že po dvou dnech Veliká noc bude a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.“

Domníváme se zajisté právem, že toto poukázání na blízké již utrpení nebylo proneseno hned po ukončení prorocství o zkáze světa. Když božský Spasitel domluvil, panovalo zajisté dlouhé, hluboké mlčení. — Konečně přerušil sám Kristus noční to přemítání a prodlévání venku a napomenul své apoštoly: Pojdme do Bethanie! A snad na této cestě v noci do Bethanie pronesl krátká ona slova o blízké své smrti. Zdaž apoštolové na to odpověděli? Vnitřní cit nám praví, že v takovémto stavu, při takových slovech mohlo býti jen mlčení jedinou odpovědí. Je-li mysl příliš dojata a rozechvěna, ztrácí řeč svá práva.

Jak mocně zachvívala se asi tehdaž mysl těchto mužů! Kamkoliv se obrátil udivený duch jejich, vedený prorockými slovy Mistra — a jakého Mistra! — kamkoliv zabloudila ulekaná jejich obrazotvornost, všude slyšeli zvuk trub, viděli nekonečné proudy lidí, viděli svého zbožňovaného Mistra jakožto soudce světa v nebeské záři a slávě, viděli s hrůzou nekonečné řady zavržených, odcházejících do místa věčného trápení, a v to mísila se jim představa vítězného průvodu vyvolených, kteří ubírají se s radostným Alleluja! do věčné slávy.

— A náhle se řítí do strašlivé skutečnosti: tento muž, tento noční poutník s hory Olivetské, který jim, — sám hluboce jsa zarmoucen, — předpovídá svou bolestnou cestu na smrt kříže.

A co těch pět kráčí s hory Olivetské — alespoň mohlo se to snadno státi v tutéž dobu — vidíme jednotlivé hloučky mužů blížiti se k vysokému domu blíže nádvoří chrámového; „tehdy sešli se knížata kněžská a starší lidu a zákoníci na síň knížete kněžského, který sloul Kaifáš.“ Jsou pozváni k mimořádnému zasedání, nepřicházejí mocí svého úřadu a veřejně, neboť tu by šli do zasedací síně, do „čtverhranné kobky“ u chrámu. Než tentokrát jest důvěrná schůze v domě nejvyššího kněze. Mnoho se jich zde shromáždilo. Nechybí-li nikdo, jest jich 71, a těchto jedenasedmdesát nazývá se obecně Vysokou radou; jest to nejpřednější a nejvážnější úřad národa Israelského.

Svatá Kateřina Sienská, vzor ustavičného rozjímání o utrpení Kristově, vyznamenaná ranami božského Spasitele.

A hle, mezi těmito jedenasedmdesáti a oněmi pěti nočními poutníky na hoře Olivetské sprádají se neviditelné nitky nejužšího vztahu; zde smečka chrtů, a tam vznešený lev z pokolení Judova, který má býti uštván na smrt. „A radili se, jak by Ježíše lstivě jali a zabili. Ale pravili: Ne v den sváteční, aby snad nebyl rozbroj v lidu.“ Toto shromáždění rady jest čestným svědectvím o velikosti protivníkově, ježto jsou přesvědčeni, že jen spojenými silami a lstí jej přemohou.

Naučení:

1) Horlivost v rozjímání utrpení Kristova. — S jakýmsi napětím a touhou hledí zbožná mysl vstříc rozjímáním o utrpení a smrti Ježíše Krista. Jest to zajisté pole, jež jest nám všem velmi dobře známo; jak často jsme je probrali v duchu všemi směry. Ale rozjímání ta jsou a zůstávají stále hlubokou a bohatou studní milostí, a jestliže tělo naše každodenně znova žízni, spěchejme i každodenně znova s toužebností k nevyčerpatelným zdrojům Spasitelovým! Můžeme s důvěrou očekávat, že i my při novém rozvažování těchto tajemství nalezneme mnohé nové, úchvatné stránky, jež jsme až dosud přehlíželi. Zapuďme tudíž všechnu omrzelost; začněme s posvátným nadšením srdce vážně a důvěrně svá rozjímání, potom zasvitnou nám s tmavého nebe utrpení Kristova jasné hvězdy milosti v hojném počtu.

Toť asi směrnice, podle nichž nutno nám bráti se na pole utrpení Páně. A neříkej: Chci získati zvláště to a ono tímto rozjímáním; buď jen zticha, srdce a čekej! Čerpej a lokej potůčky milosti, jež samy od sebe před tebou vytrysknou, ať jsou již krvavě červené jako rubíny, nebo jasné jako diamanty, nebo zakalené a tmavé jako temný lesk uhlí. Pros Pána za moudrost, rozum a požehnání na cestu krajinou božského utrpení.

Zrada Jidášova.

(Mat. 26, 14—16, Mar. 14, 10—13, Luk. 22, 4—6.)

Jedno z nejtemnějších míst při utrpení Páně objevuje se dnes našim zrakům: zrada Jidášova. Jeden z evangelistů, svatý Lukáš, nedovede si tohoto přežalostného zjevu vysvětliti jinak, nežli že takořka na omluvu lidské přirozenosti staví v čelo své krátké zprávy větu:

„Všel pak satanáš do Jidáše.“ A skutečně celé dílo zrady jeví cosi démonického, ďábelského.

„I odšel.“ Neblahá slova! — Kdyby byl mohl aspoň předstíratí polehčující okolnost, že nejvyšší kněží a náčelníci chrámové stráže učinili počátek, že k němu sami tajně přišli nebo vyslali k němu své posly, — ale nikoliv, on sám, Jidáš Iškariotský odešel k nim; v jeho srdci, v srdci apoštolově, zrodilo se černé to símě, zaseté satanem, ne v síni kněžské, ne v srdci veřejných, zjevných nepřátel Kristových. Ti seděli pohromadě, bylo jich jedenasedmdesát. a radí se trochu nerozhodně, jak by to měli učiniti, ale nemohou se na ničem shodnouti; tu přichází k nim ze sboru dvanácti neočekávaný pomocník a vůdce: Vím, kterak byste to mohli provésti, pomohu vám, ukáži vám to!

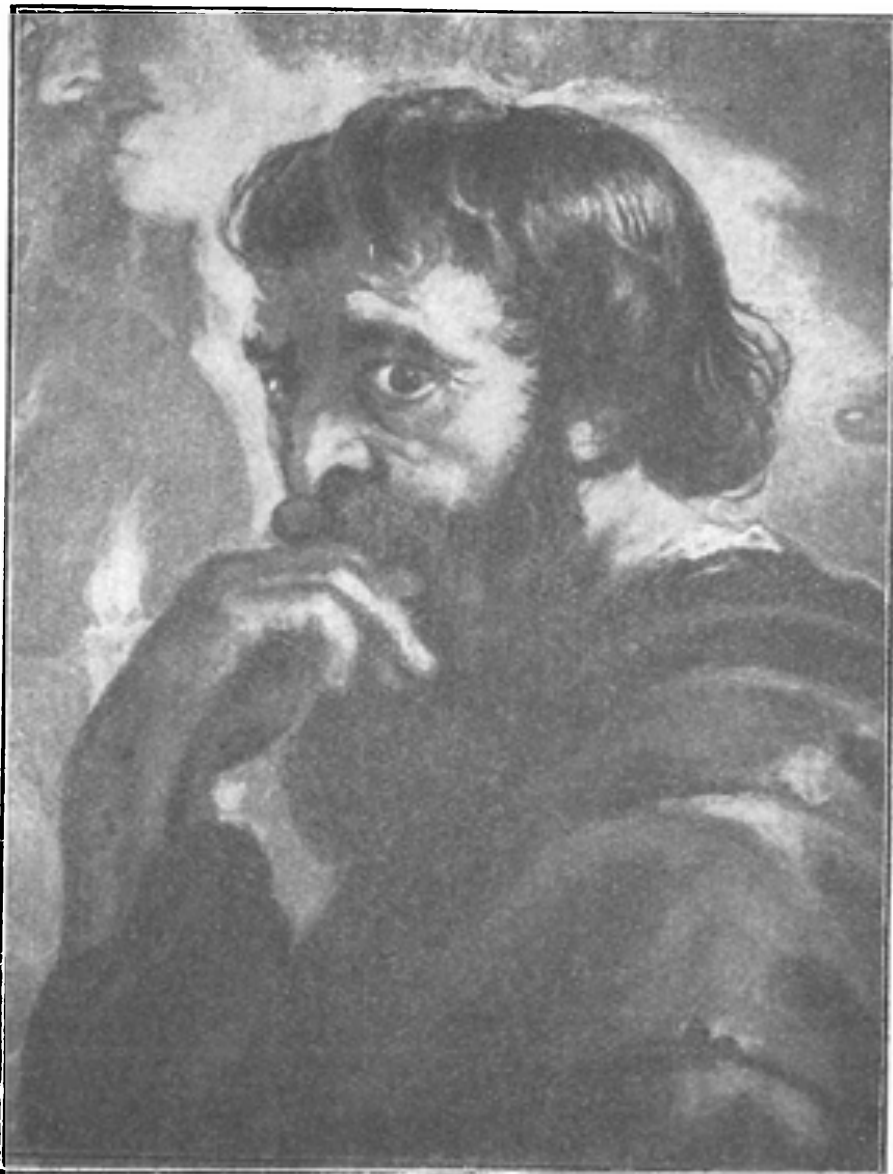
K strašlivému skutku připojuje se odporně ošklivá známka, nízké lakomství, „I řekl jim, knížatům kněžským: „Co mi chcete dáti, já vám ho zradím?“ — Ano, kdyby byl tento „muž z Kariotu“ (Is-Kariot) z vnitřního přesvědčení se odvrátil od učení svého dosavadního Mistra, kdyby byl řekl: Opravdu, nejsi Vykupitel lidu, jsi svůdce a podvodník, tvé učení jest blud a klam, tvé království jest jen snem, odcházím od tebe, musíš zahynouti, aby lid byl spasen, — a kdyby byl potom, puzen svým přesvědčením, předstoupil před shromážděné kněze a nabídl se jim ke zradě svého dosavadního Mistra, zadarmo, dobrovolně, z přesvědčení, — byl by to sice zbabělý, úkladný čin, jehož by se byl dopustil, že po způsobu úkladných vrahů usiloval o pád své oběti, — ale přes to přese vše byl by si získal aspoň zvadlý věnec vavřínový, že se dal svěsti k ďábelskému činu tomu z přesvědčení a poblouzení. Ale potupná slova: „Co mi chcete dáti?“ — stala se zrádcovým zrádcem! S jakým vznešeným předmětem vedl nešťastník ten obchod! Co svět světem jest, nebylo skutečně nikdy takového zboží. Kdyby někdo měl na prodej všechny země a všechny doly i všechno bohatství světa, obchod Jidášův má truchlivou přednost, že se týká lepšího a vzácnějšího zboží. — „Kteříž uslyševše to, zradovali se a slíbili mu dáti peníze; uložili mu dáti třiceti stříbrných.“ Pomysleme si jen, jak se spočátku všichni divili, když se nešťastník ohlásil a vstoupil do jejich shromáždění a projevil jim svůj návrh. Jak všichni udiveně naslouchají, jak většina z nich pohrdá v srdci s tímto přeběhlíkem, ač toho nedávají znáti na sobě a jak konečně tajně na sebe pohlížejí s jiskřícíma se očima a spokojeně si mnou ruce, co zatím Jidáš, který stál bezpochyby po prvé v tomto shromáždění, aby zastřel svůj černý skutek, tupil bezpochyby

svého dobrého Mistra, aby se zdálo, že jen spravedlnost a přímost nabádá jej k odpornému tomu činu. — Tedy všeobecná radost v radě kněží. Ó, jak ohyzdná, nečistá, bezbožná radost! Tisíckráte bylo zřítí takovou radost od onoho okamžiku i v jiných srdcích, v jiných dobách, na jiných místech, kdykoliv se stal některý sluha Kristův odpadlíkem, a

postatou a přidal se k těm, kteří bojují proti království Kristovu.

„Slíbili mu dáti peníze.“ Jeho Mistr slíbil mu jednu ze dvanácti stolic soudcovských v nebesích; peníze byly mu však milejší, sáhl po stříbře.

„A uložili mu“ zasloužené pokorení; neurčil on, nýbrž oni mu uložili! Skoro nám to připomíná odděle-

Jidáš Iškariotský.

nou část jídla, již pán dává psu. A pes žere — a také Jidáš se spokojil; přivolil.

„Třicet stříbrných.“ — Podle zákona Mojžíšova, zabil-li kdo otroka, musil platiti pokutu 30 stříbrných peněz. Skrývala se tedy v této ceně krve hrubá urážka pro Krista se strany kněží: Dáme ti, co se obyčejně platívá za otroka. — A Jidáš spokojil se tímto návrhem a přijal na sebe povinnost. A co měl vlastně činiti? Přinést kněžím zprávu: Pojdte nyní tam

a tam, jest tam samoten, nyní ho můžete zajmouti, aniž lid o tom co zví; „a od té chvíle hledal příhodného času, aby ho zradil bez zástupů.“

Krátká byla tvoje radost,
bez konce však jest tvá žalost,
oklamáný Jidáš! —
Pohlížím-li v takou propast,
pojímá mne úzkost a strast,
co — hřích — lidem přináší!

Přípravy na poslední večeři.

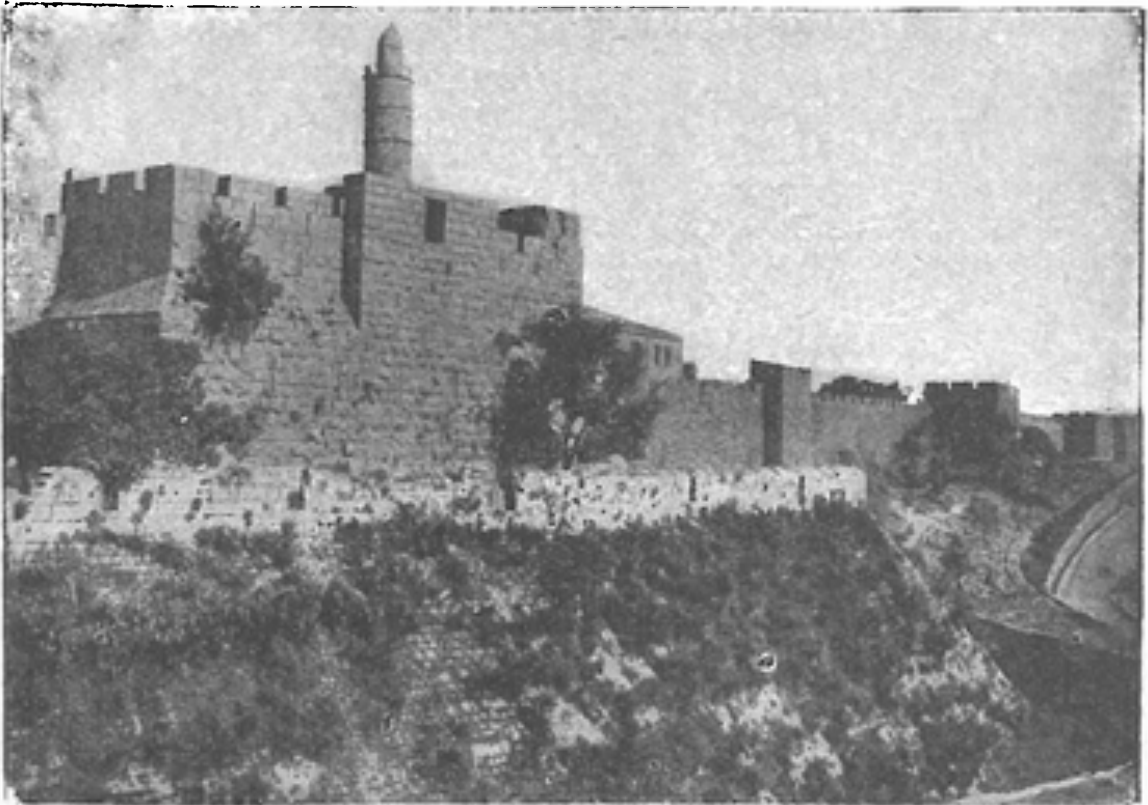
(Mat. 26, 17—19, Mar. 14, 12—16, Luk. 22, 7—13.)

Nejvznešenější život, jež kdy žil kdo na světě, život Ježíše Krista, Spasitele světa, chýlil se ke konci. Bylo to v den zvaný nekvašených chlebů, den před svátky velikonočními, když v odpoledních hodinách vcházeli dva muži, z nichž jeden byl ještě holobradý mladík, do města Jerusaléma. Jakmile prošli branou, jali se bedlivě ohlížeti na všechny strany, ubírajíce se dosti rychle vpřed. Zamýšlejí jistě něco zvláštního.

Kráčeli tak již hezkou chvíli, když náhle jeden z nich zatahl druhého za roucho a radostně vzrušen ukazoval na muže, který zdáli se blížil volným krokem jako všichni výchoďané, nesa na hlavě džbán vody. Spokojeně pokývli oba poutníci hlavou: Ano, ano, jest to on! Právě, jak řekl Mistr. Nyní pozor, kam vejde! —

Zatím přišel muž se džbánem až k nim a bral se mimo nevšímaje si jich. Oni však následovali ho v uctivé vzdálenosti. Konečně po delší či kratší chůzi zastavil se přede dveřmi domu a všel dovnitř. — Ach, zde tedy! U Nikodema! Zde budeme dobře přijati! — A vstoupili dovnitř a tázali se po hospodáři,

Hospodář nedal na sebe dlouho čekati. Aj, Šimone a ty, Jene! Buďte mi srdečně vítáni! Co vás sem vede? — Přicházíme od Ježíše Nazaretského. „Mistr ti vzkazuje: Čas můj blízko jest, u tebe jísti budu beránka s učeníky svými. Kde jest večeřadlo mé, kde bych jedl beránka s učeníky svými?“ Nikodem stojí chvíli překvapením jako zkamenělý; ale brzy se vzpamatoval. Ano, pojdte, ukáží vám večeřadlo. A co tam kráčí, naplňuje se jeho srdce mocným pohnutím pro důvěru a přátelství, jež mu tím svatý Mistr projevil.

Večeřadlo na hoře Sion. -- Proslulé milostně místo, kolébka nejsvětější Svátosti.

Brzy jsou na určeném místě. Zde jest večeřadlo. Plní udivení, vrtíce hlavami stojí učeníci. — I táže se hospodář pečlivě: Co jest? Nejste spokojeni? Nestačí vám? — Petr vrtí záporně hlavou. Ne, ne, Nikodeme, vše jest dobré. Ale žasneme jen nad svým vznešeným, nedostižným Mistrem. Hle, poslal nás dva před hodinou do města. Neřekl nám, kde máme připravit beránka velikonočního, pravil jen: „Jděte do města; a potká vás člověk nesa džbán vody; jdětež za ním!“ A hle, potkali jsme tvého služebníka se džbánem vody, i přišli jsme tedy k tobě. A Mistr řekl dále: „A on (hospodář) ukáže vám večeřadlo veliké prostřené“ (t. j. všelikými věcmi k stolování potřebnými opatřené.) Nuže, Nikodeme, ty sám jsi svědkem toho: Co Mistr řekl, ty jsi učinil. Zde jest tvé veliké večeřadlo, zde všechny věci k večeři potřebné! Opravdu, náš Mistr jest veliký a vznešený!

Oba apoštolové musí kromě jiných potřebných pokrmů opatřit především beránka velikonočního. Odcházejí tedy z hostiného domu a jdou do města, kde na každém rohu ulice zvou je k sobě kupci prodávající beránky; zakrátko koupili již nezbytného ročního beránka a spěchali s ním ke chrámu. Všude strašlivá tíseň, tisíce tisíců židů přichází dnes s beránky na veliké nádvoří chrámové, aby je tam dali zabíti

od kněží neb levitů. Tlačénice jest nesmírná. I Šimon Petr a Jan přicházejí a čekají snad hodně dlouho, nežli na ně dojde. Konečně i jejich beránek zabit, krev jeho vylita na oltář, — mohou odejít, učinili již vše, co zákon předpisuje. — Přicházejí s mrtvým beránkem domů a pekou jej na rožní, připravujíce spolu všechny potřebné věci k večeři.

Večeřadlo Páně.

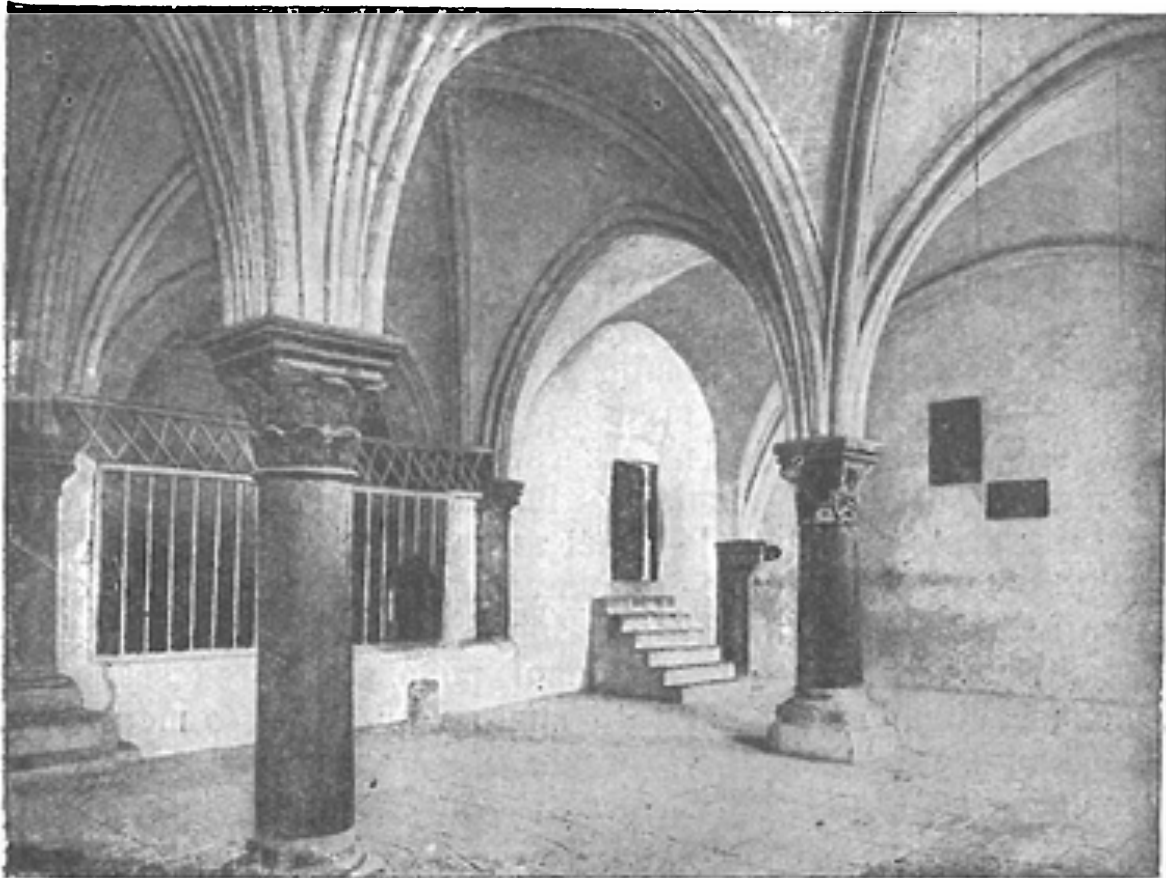
nešní naše rozjímání záležitosti bude v návštěvě onoho posvátného místa, kde Kristus ustanovil podivnou Svátost milosti a pokoje, nejsvětější Svátost oltářní. Se zvědavou touhou obou apoštolů, kteří si neznámou jim dosud síň prohlíželi, pojďme i v duchu na ono místo!

Přicházíme-li jakožto cizí, evropští poutníci, tedy z přístavního města Jaffy po železnici přes svahy pohoří Judského, pozdravuje nás ze svatého města Jerusaléma nejprve hora Sion, na jejímž vrcholu zřítí jest večeřadlo Páně. Hora Sion jest nejvyšší část Jerusaléma a spolu i její jižnější částí vlastního města na horském výběžku, který spadá příkře v kamenité údolí Hinonské a Gihonské.

Vrch Sion má slavnou minulost. Před třemi tisíci lety přebýval na něm pohanský kmen Jebusitů. Nikdo by se o nich ani nezmínil. Ale král David odňal jim mocí vrch ten a vystavěl na něm královský hrad z cedrového dříví. A od té doby jest hora proslulá. Brzy poté přenesl též král David na horu Sion v slavném průvodě archu úmluvy; tam vystavěl svatostánek a obětní oltář, tam byla tedy také, ukryta v arše úmluvy, miska se zázračným chlebem z poušti, s mannou, tajemným předobrazem toho, že Ježíš Kristus právě zde položil základ novozákonní manny, nejsvětější Svátosti oltářní. Poskakuje radostí bral se král David na horu Sion před archou úmluvy, a kdykoliv potom ve svých nadšených žalmech mluví o hoře té, (a činí to 39krát), záznívá z jeho slov nezměrná radost, nezkrotný jásot srdce: „Ať se veselí hora Sion, jež založena byla k plesání veškeré země.“ (Ž. 47, 3, 12). „Bůh bohů, Hospodin mluví; ze Sionu skvělost krásy jeho.“ (Ž. 49, 1—2). — Svatostánek a archa úmluvy byly ovšem po dostavění chrámu přenešeny na sousední horu Moria, ale hora Sion zůstala i potom oslavovaným nejvyšším místem Jerusaléma a kdežto hora chrámová byla náboženským středem a vrcholem země,

spojovala hora Sion v sobě myšlenku na království, státní ideu.

Uplynula tisíciletí. Staré hoře královské mělo se dostat nového lesku. S ustrnutím pozorovali oba apoštolové, že jejich cesta směřuje na horu Sion. A když poté služebník vstoupil do domu, když zazněla otázka: „Kde jest večeřadlo, kde slaviti bude Spasitel beránka velikonočního s učeníky svými?“ — byly vrženy kostky, byla zajištěna sláva této hory na věčné časy. — Hora Sion náleží odtud k nejposvátnějším místům na zemi. Brzy, za několik hodin, za večerního soumraku přijde do tohoto domu sbor vážných mužů

Večeřadlo Páně. Není to již původní ta síň, ale jest vystavěno na jeho místě; jistě jest v něm i mnohý kámen z původní stavby.

a zde stane se s nimi změna, jež bude nesmírně důležitá pro veškeré lidstvo: opustí dům ten jakožto kněží od Boha ustanovení a splnomocnění, vyzbrojení nevýslovně vznešenou mocí proměňovati chléb a víno. Jejich blažené oči spatří zde ponejprv vznešené tajemství nejsvětější Svátosti; tento šťastný dům hostiti bude nejprvnější ze všech po prvé přijímajících.

Postůj tiše, rozjímající duše, a projev svému eucharistickému Spasiteli v duchu nejvroucnější, první pozdrav a modli se — obrácena k Sionu — některou z písní k nejsvětější

Svátosti! — První veliká milost, které se dostalo tomuto místu, nezůstala jediná. Byla jen začátkem v zářícím řetěze smilování Božích. Byla si srdce apoštolů po oné svaté večeři vědoma toho, že tato místnost stala se vlastně prvním křesťanským domem Božím, prvním chrámem? Nevěděli toho snad jasně a určitě, ale jakási neodolatelná moc poutala je k tomuto místu, takže na ně nemohli zapomenouti.

Když ve smrtelných úzkostech rozutekli se s bázní od svého umírajícího Mistra, uprchli mimoděk sem, jako by zde takořka hledali ochrany ve vzpomínce na nezapomenutelnou poslední hostinu lásky. A sem přišel také po třech dnech vzkříšený Spasitel. Jeho nohy dotýkaly se této podlahy, tyto stěny viděly jeho slávu, tyto zdi slyšely jeho slova. Na tomto místě vyprýštil zdroj zázračného milosrdenství, jenž měl obmýti veškerý hříchy poskvrněný svět: „Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim! Tato všemocná slova byla pronesena zde na hoře Sion ve večeradle.

Ale nebeské milosti nebyly tím ještě vyčerpány. — Sem přišel Ježíš opět, aby zahojil zoufající srdce jednoho ze svých apoštolů svou dobrotou a milosrdenstvím, srdce Tomášovo. Sem přišel opět krátce před svým nanebevstoupením, aby apoštolům udělil poslední vznešené rozkazy pro jejich poslání. Apoštolové poznali zatím jasněji posvátnost tohoto místa, a proto se rozumělo téměř samo sebou, že poslouchající rozkazu Páně trvali zde jednomyslně na modlitbách a očekávali dalších pokynů Páně. Zde konala se volba apoštola Matěje. Tato devítidenní pobožnost před sesláním Ducha svatého přetvořila toto místo v pravé místo modlitby. Zvláštního posvěcení dostalo se konečně večeradlu tím, že v něm sestoupil Duch svatý na apoštoly, jakož i na všechny ostatní, kteří tam byli shromážděni a jichž bylo i s Marií, Matkou Páně, asi 120.

Jaké cti dostalo se tudíž tomuto místu! Zde byl později zvolen první mučovník Štěpán za jáhna a zde i posvěcen. V tomto domě byla zajisté i úřadovna svatého Jakuba Mladšího, prvního biskupa jerusalémského. Sem přišel po svém obrácení apoštolů národů Pavel žádaje poznati svatého Petra a jemu jakožto hlavě církve se představit, aby „neběžel nadarmo.“ Odtud rozešli se apoštolové po všem světě, a když se ten neb onen vrátil se svých apoštolských cest na chvíli do Jerusalema, zamířil jistě nejprve do večeradla na hoře Sion.

V sousedním domě žila a zemřela nejblahoslavenější Panna Maria, na jejíž památku vystavěn zde před několika

roky krásný nový chrám, ložnice Panny Marie. Odtud řídili první biskupové jerusalémští svou církev a zde byl také — jak dojemná myšlenka! — první křesťanský hřbitov, kde byl pochován svatý Štěpán a Gamaliel. Není tedy divu, že toto vznešené místo požívalo od pradávna u křesťanů nejvyšší úcty jakožto „svatý Sion.“

Poslední večeře Páně.

(Mat. 26, 21—29, Mar. 14, 18—25, Luk. 22, 15—23, Jan 13, 1—19, I. kor. list. 11, 23—25.)

Pravé stěhování národů zaplavilo město Jerusalém, jeho nejbližší okolí a všechny vesnice kolkolem. Ve tři hodiny odpoledne, po vykonané večerní oběti, zazněly s cimbuří chrámového mocné zvuky trub. A hned valilo se nesčetné množství lidu v proudech se všech stran do chrámu. Nastávalať hodina zabíjení beránek velikonočních. Již od několika dní přiháněla se stáda ročních beránek se všech stran do Jerusaléma; celá země vyslala tam ze svých stád. — A nyní dojemná představa: mezi tisíci tisíců beránek přišel také z Bethanie Beránek Boží, ne z donucení a proti své vůli, nýbrž ochotně, z vlastní vůle, — aby se obětoval za spásu světa jakožto pravý, milostný Beránek velikonoční. Budiž pozdraven, Beránku Boží!

Podle hodnověrné zprávy židovského spisovatele Josefa Flavia byli jednoho roku počítáni zabítí beránci na rozkaz římského místodržitele; dopočetli se neuvěřitelného čísla — 256.000 beránek bylo zabito. Ježto pak se počítal beránek průměrně na deset dospělých osob, zdržovalo se podle toho tehdy ve městě na 2 až 3 miliony dospělých lidí; celé Judsko bylo tu shromážděno na svátky.

V této tlačenci životu skoro nebezpečné jde také o závod s ostatními několik mužů, kteří se ubírají k hoře Sionu. Postupují pomalu, jen krok za krokem.

Schylovalo se již k večeru, když hlouček ten došel k domu Nikodemovu vysoko na hoře Sionu. Vážný Mistr, na jehož tváři jevílo se dnes zvláště mocné pohnutí, rozhlížel se snad chvíli s ploché střechy domu po městě u svých nohou, pohlédl na vystupující chrám i na protější vrch Olivetský. Poté zahleděl se dolů do údolí Hinonského na vesnici Siloa za ním a konečně i na hory na západě, jež vycházející měsíc poléval bledou září. Byl to jeho poslední večer na zemi. — Konečně s stoupil do připraveného večeradla, kde se zatím apoštolové sešli již v plném počtu. Tichounce snášel

se večer v údolí Cedronu. Spasitel posadil se naposledy se svými učeníky k večeři. —

Prostranný sál. Veliké tři stoly, sestavené v podobu podkovy. Na užší hořejší straně po třech sedadlech, na delších stranách po pěti. Pro každého z hodovníků připraveno lehátko. Stůl jest již prostřen, ale není na něm dosud jídel. Opodál vchodu stojí několik umyvadel; ochotně přibíhá jeden z ustanovených služebníků nebo spíše některý

Israelité pojídají podle rozkazu Hospodinova beránka velikonočního stojíce a majíce hůl v ruce.

z apoštolů, aby byl Kristu při mytí rukou nápomocen. Ač-

koliv božský Spasitel zdůrazňoval jindy, že mytí rukou jest vedlejší věci, dnes přece zachovává přesně předepsané obřady — loučí se slavnostně se

Starým zákonem. Dnes chce konati vše tak, jak se to koná snad ve statisících rodinách: chce slaviti starozákonní slavnost velikonoční s veškerou slávou a hlubokým významem. Ale

jest otázka, zda mezi těmi sta-

tisíci otci rodin byl aspoň jediný, který by se mohl srovnati v úctě, vážnosti a velebnosti s Ježíšem Kristem, Synem Božím.

Povzbuzení příkladem svého božského Mistra, blíží se apoštolové bezděky k umývadlům, aby vykonali předepsané umývání rukou. Mistr zatím odešel na své místo v čele stolu;

ale neposadil se, stojí, jak žádá předpis. Kyne Petrovi a Janovi, aby zaujali místa po jeho pravici a levici.

Všichni stojí. Vtom přistupuje služebník k Pánu a staví na stůl dva džbány před něho; v jednom jest červené víno, v druhém voda. Vážně přistupuje Pán ke stolu, nalévá do veliké, připravené číše vína z prvního džbánu, přilévá k němu z druhého trochu vody, vztahuje ruce k žehnání nad první tuto číši („číše z asvěcení“ a začíná poté hlasitě modlitbu, první slova při slavnosti velikonoční: — Požehnán budiž, Hospodine, Pane náš, Králi světa, kterýž jsi stvořil plod vinné révy. Velebíme tě, Bože náš, který jsi nám ustanovil slavnosti, chválíme tě zvláště za ustanovení slavnosti velikonoční. — Modlitba dozněla, Kristus béře číši, přikládá ke rtům, upíjí z ní a podává ji Šimonu Petrovi, který pije rovněž a podává dále. Mlčky pijí všichni kolem stolu z číše zasvěcení.

Potom přinášejí se jídla velikonoční a staví se na stůl. Ve statisících rodin jsou to tatáž jídla, žádné nesmí chyběti; rok po roce, staletí po staletí musí Israelité při slavnosti velikonoční požívatí týchž pokrmů a žádných jiných. 1) Ročního beránka bez poskvrny, který byl na večer pečen na rožni tak, aby se mu nezlámala žádná kost; Israelité považovali tohoto beránka za znamení nerozdílného spojení vyvoleného národa s Bohem netušíce, že beránek jest po tisíce let předobrazem toho, kterýž sám jsa bez viny, jakožto pravý Beránek Boží podstoupil smrt za hříchy světa. 2) Nekvašeného chleba; byly to tenké asi jako talíř veliké placky, zvané též macesy. Připomínaly kromě poroby egyptské také kvap a úzkost, s jakou židé připravovali ponejprv chleby ty v Egyptě, takže neměli ani kdy nechati chléb zkysati. Ale nekvašené čili „čisté“ chleby měly býti také symbolickým napomenutím: Israelite, miláčku Boží, zachovej svou duši čistou od kvasu hříchu! 3) Druh salátu z hořkých zelin, (totiž z kořene křenu, kerblíku, štěrbáku a z mechu stromu datlového), v upomínku na trpkou porobu egyptskou. A k rozmnožení hořkosti přidávala se nádobka octa, do něhož se zelenina namáčela. 4) Hustá kaše nebo kompot, zvaná charosel, z datlí, fíků a mandlí smíšená s vínem a octem, skřící zbarvená na červeno, často ve tvaru cihly předkládaná na vzpomínku, že praotcové Israelitů za těžké poroby v Egyptě nosili svým pánům cihly ke stavbám.

Znovu umývá si Pán ruce, tentokrát sám. Poté béře trochu zeleniny, namáčí ji do octa, drží chvílku tiše a pohlížeje k nebesům modlí se hlasitě: „Požehnán budiž, věčný Bože náš, Králi světa, který jsi stvořil plodiny země.“ — Potom požívá sám zeleniny a podává též ostatním, aby všichni z ní požili jako on.

Sotva se tak stalo, béře do ruky podaný list pergamenový nebo svitek a předčítá slova z knihy Mojžíšovy: „A kdyžby řekli vám synové vaši: Jaké jest to náboženství? — díte jim: Oběť přejití Hospodinova (passah) jest, když pominul domy synů israelských v Egyptě, bije Egyptské a domy naše vysvobozuje. A budeš vypravovati synu svému v ten den řka: Totoť jest, což učinil mi Hospodin, když jsem vycházel z Egypta.“ (II. Mojž. 12, 26—27, 13, 8).

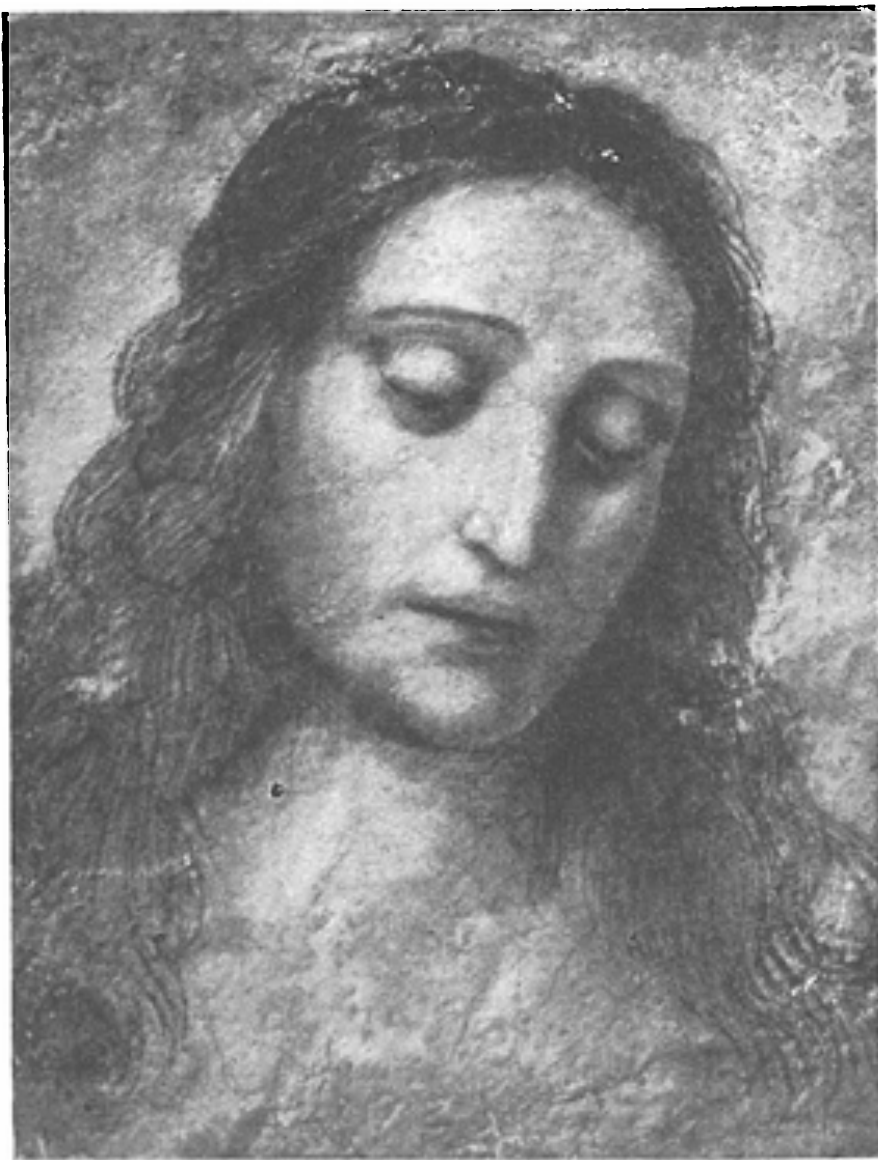
A stoje nalil opět vína a vody do druhé číše a požehnal ji právě jako první; a hned zazněl chvalozpěv: „Proto jsme povinni děkovati, chváliti, velebiti, oslavovati, vyvyšovati, zvelebovati a dobrořečiti tomu, který všecky ty věci učinil pro otce naše i pro nás, kterýž nás vyvedl z otroctví ke svobodě, z temnoty ke světlu velikému, z poddanství k vykoupení, z utrpení k radosti, ze žalosti v plesání; zpívejtež proto před ním píseň novou. Alleluja! — I zantolili všichni předepsaný žalm díků velikého hallelu (ž. 112—117).

Ještě stojí na stole druhý smíšený pohár vína. Žalmy hallelu dozněly, Mistr má se napítí z kalicha a podati jej dále. Ale Pán přerušuje obyčejný obřad neočekávaně slovy: „S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prvé než bych trpěl. Nebo pravím vám, že od této doby nebudu ho jísti, až se naplní v království Božím.“ Tak mluví Kristus, poté usrkuje sám z kalicha, podává jej dále a praví přitom: „Vezměte a rozdělte mezi sebou, neboť pravím vám, že nebudu píti z plodu vinného keře, až přijde království Boží.“ — Nebylo to ještě ustanovení nejsvětější Svátosti, nýbrž starozákonní velikonoční obřad, jež provázel Kristus tentokrát hluboce jsa dojat, prorockými slovy.

Poté opět umývání rukou, jež předchází žehnání chleba. Potom vzal dva z tenkých chlebů, položil je před sebe, přelomil jeden v půli a položil obě půlky na celý chléb. Poté následovalo žehnání: „Veleben budiž ten, který připravuje nám chléb ze země a který rozkázal: Sedm dní přesné chleby jísti budete a slavnost tu slaviti budete

od pokolení do pokolení poctou věčnou.“ A hned vzav chleba obalil jej hořkými zelinami přidal charoselu a modle se pojídal jej; a podobným způsobem brali si a jedli též apoštolové.

Teprve potom začala hlavní slavnost, vlastní večere, vrchol radostné slavnosti. Všichni spěchali znova k umyvadlům, aby si znova umyli ruce podle

„S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prvě než bych trpěl.“ (Luk. 22, 15.)

předpisu. Hned poté bylo díkůčinění za přikázání jísti beránka velikonočního, načež se všichni položili na lehátka, a nastala vlastní večere. I když při větším počtu osob předkládalo se kromě pečeného beránka také jiné maso, začala večere přece tím, že Kristus jakožto první ze všech požil první sousto beránka velikonočního. Při této hostině, jež nesměla se prodloužit přes půlnoc, nebyla již podávána obřadně žádná číše vína, nýbrž každému bylo volno napít se podle potřeby z vína tu stojícího.

Přísné slavnostní obřady ustoupily potom volnější, spíše rodinné zábavě, jak bývá vůbec při jídle. Mělať to býti radostná večere. Každý jedl po chuti a potřebě; za tím účelem bylo po ruce kromě beránka velikonočního, z něhož

každý obdržel kousek, ještě jiné maso, tak zvané maso oběti pokoje. Když se konečně všichni nasýtí, zbylo ještě — podle předpisu — malé sousto beránka velikonočního na míse. Když Pán viděl, že všichni se již nasýtí, vzal toto poslední sousto a snědl je; bylo to znamení skončené večeře.

* * *

Velikonoční slavnost, již slavil Ježíš Kristus se svými apoštoly až po tu chvíli přesně podle předpisu, má mítí nyní netušený, překvapující, neslýchaný obrat. Tohoto památného večera má se ještě něco státi, nač ukazovati se bude ještě po tisíciletím po všem okršku země jakožto na čin nekonečného milosrdenství, má býti ustanovena nejvyšší Svátost oltářní. Ale před slavným tím činem připravuje Kristus své apoštoly na něj neočekávaným obřadem, v němž se skrývá nejhlubší pokora a nejvznešenější naučení.

Když totiž skončila se večeře velikonoční, když všichni apoštolové povstali, aby si podle předpisu umyli ruce, stalo se něco, o čem nám evangelista Jan podává s nenapodobitelným půvabem tuto zprávu: „Přede dnem slavným velikonočním věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel s tohoto světa k Otci, když miloval své, kteří byli na světě, až do konce je miloval. A po večeři, když byl ďábel již vnukl v srdce Jidáše, Šimona Iškarietského, aby jej zradil, věda Ježíš, že všecky věci dal jemu Otec v ruce a že od Boha vyšel a k Bohu jde: — vstal od večeře a složil roucho své a vzav lněný šat přepásal se. Potom nalil vody do mēděnice a počal umývati nohy učeníkům a utírati šatem, kterým byl přepásán.“

Tato prostičká slova náleží k nejkrásnějším perlám svatého evangelia. Největší, nejdojímavější protivy stýkají se zde a dodávají vypravování myšlenkového bohatství a nepopíratelného půvabu, jenž jímá každou ušlechtilou mysl. Kdo tak uvažuje slovo za slovem, větu za větou, dospívá v myšlenkách ve vyšší, nekonečný svět. Slova ta hodí se za vážné rozjímání jako málokterá jiná.

„Věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci.“ Slova ta nám otevírají pohled do duše Kristovy. Věčné úradky řídí a spravují kroky jeho pozemské pouti; věděl vše již předem, od věčnosti. Nepropadá smrti slepou náhodou, proti své vůli, nikoli, ví o ní a jde jí vstříc s pevným odhodláním; — zde jest již! — „Aby šel k

Otci!“ Jak zastírají tato krásná, lahodná slova ukrutnou, krvavou smrt Páně na kříži! Konejšivě, chlácholivě zastírají zející rány, neboť jde k Otci! Všem trpícím a umírajícím křesťanům dostává se těmito zázračnými, nadpozemskými slovy nejdojemnější útěchy.

„Když miloval své, kteříž byli na světě.“ Kdo jsou ty vyvolené duše, jimž platí tato něžná slova lásky? Především jinými dvanáct apoštolů. Ty „si vyvolil,“ povolal k sobě, naplnil srdce jejich vznešenými ideály, osvětlil

„Vstal od večeře a vzav lněný šat přepásal se a počal umývati nohy učeníkům.“
(Jan 13, 4.)

jejich ducha světlem svého učení, proměnil jejich nitro dokonale, obnovil je, byli živými nositeli jeho pečlivé lásky. Nyní musí je zanechat ve světě, vydané tisící nenávisti lidí, bouřlivému přívalu pronásledování, hrozícímu nebezpečství a nehodám. To všechno vidí, ví, cítí v tomto vážném okamžiku jasněji než kdykoli jindy, a proto rozněcuje se láska jeho k neslýchané výši: „Až do konce je miloval,“ to znamená: miloval je až k nejkrajnějším mezím možnosti, jak možno jen mysliti. V nejbližších hodinách zaplanou nejjasnější plameny jeho lásky: nejsvětější

Svátost oltární a jeho smrt na kříži. Toť láska až do konce. Ale i to má jim býti důkazem nekonečné lásky, že se stává jejich služebníkem, že jim pln pokory myje nohy. Nám nejsou všechny ty věci nové, apoštolům však připadaly jako s nebe spadlé.

„Když byl ďábel již vnukl v srdce Jidáše, syna Šimona Iškariotského, aby jej zradil,“ — tedy v době, kdy dozrála nejčernější zrada v srdci Jidášově, má také vyšlehnouti za odpověď nebes nejjasnější plamen lásky až k výšinám nebeským, aby zvěděli jeho věrní, že nejčernější zámysly satanovy setkávají se vždy s nejpodivnějším řízením Božím; aby zvěděli, že stádce, jež se zde chvěje před blížícím se vlkem, může se spolehati na nejbdělejšího pastýře. Ježíš a Jidáš — dnes jsou ještě v téže síni, zdánlivě náleží k sobě a jsou přece již odděleni nekonečnou propastí; kam jde jeden, kam druhý? Ale ať oko zrádcovo plane sebe větším hněvem a nenávistí, Srdce Páně plane vítězněji nekonečnou láskou: „miloval své až do konce.“—

„A věda Ježíš, že všechny věci dal jemu Otec v ruce, že od Boha vyšel a k Bohu jde,“ — kus věrouky, nejhlubší učení víry podává nám trojnásobná ta věta. Uvádí nás v nevyzpytatelné tajemství vtělení Syna Božího. Důmyslným způsobem opisují tyto věty jeho nekonečnou všemohoucnost, jeho věčný původ, jeho budoucí slávu. Nebylo mu zajisté potřebí, aby se stal člověkem a žil na zemi; jeho božské přirozenosti bylo určeno a připraveno něco zcela jiného. Přišel na zemi z nevýslovné slávy, ze sídla věčné blaženosti; utrpení, ponížení a chudoba byla cizí jeho božské přirozenosti.

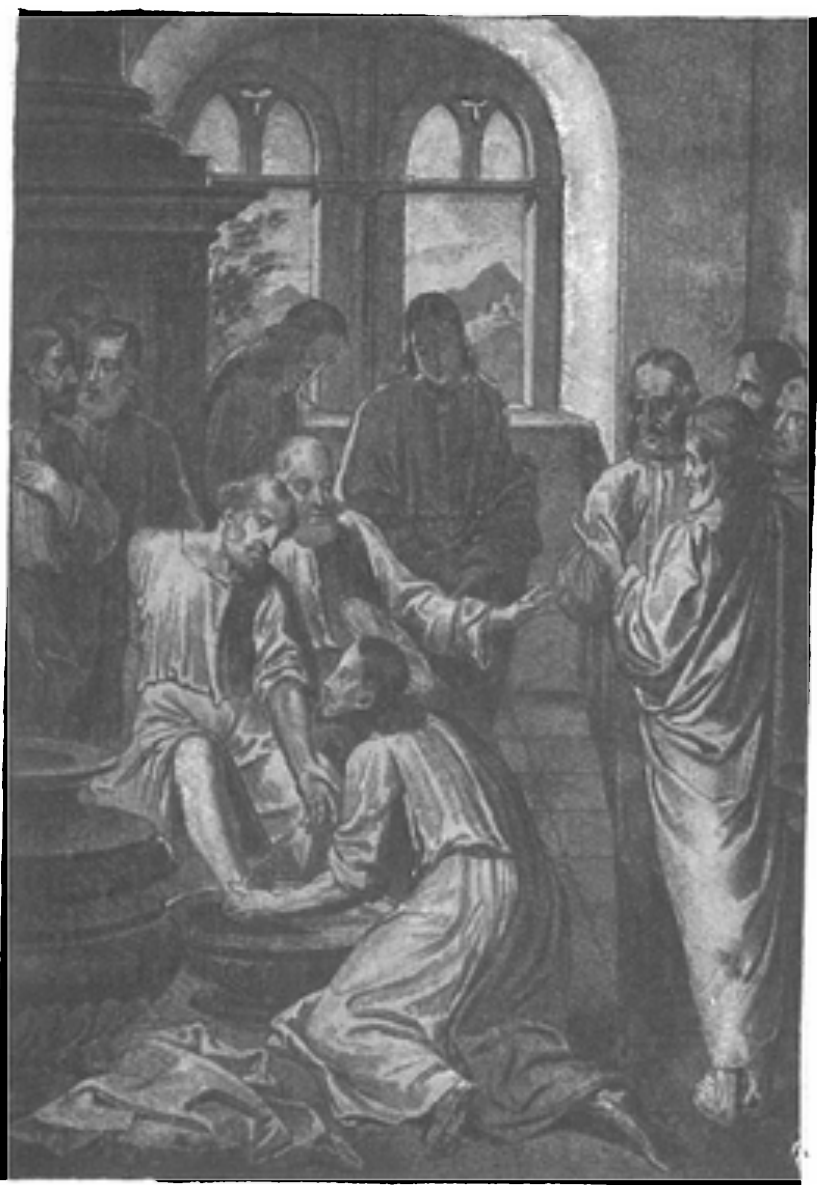
Ale přesto: „Vstal od večeře a složil roucho své.“ — Co jest, co se stane? myslí si učeníci a oči všech tkví tázavě a zkoumavě na Pánu, jehož počínání jest jim hádankou. „A vzav lněný šat přepásal se.“ Beze slova, nevědouce, co se děje, stojí apoštolové. „Potom nalil vody do mēděnice.“ Zvláštní! Co učiní? Kterak si to máme vysvětliti? Brzy uzří rozluštění hádanky. Přistupuje k apoštolům, pokleká před prvního: „a počal umývati nohy učeníkům a utírati šatem, kterýmž byl přepásán.“ To nedělá žádný pán svému služebníku, ale Bůh svým tvorům: „až do konce je miloval.“

Před umýváním nohou odehrál se velmi zajímavý, charakteristický výjev. Zatím co se Mistr připravoval, stáli apoštolové, plni zvědavosti a napětí, co se stane, kolem něho. Kristus byl nezbytně nucen dáti jim pokyn, aby si sedli. Obrátil se přímo k Šimonu Petru: Usedni! — Oslovený poslechl bezděky, ale oči jeho jako všech ostatních apoštolů sledují s největším zájmem počínání Kristovo. Všichni utichli. Kristus pokleká. Postavil měděnici, pravou rukou sahá po noze Petrově, přitahuje ji nad měděnici, namáčí pravici ve vodě, — tu se mu Šimon Petr vytrhuje, v okamžiku vyskakuje a vztahuje odmítavě ruce, vyráží v největším duševním rozčilení slova: „Pane, — ty mně — nohy myješ?“ Tento výkřik jest jako slavné Gloria, jako Credo, ovšem v ústech ohnivé, silné povahy. Souhlasíme s apoštolem v jeho zdráhání, cítíme živě, že ten, který kdysi volal pokorně u nohou Páně! „Odejdi ode mne Pane, neboť jsem člověk hříšný!“ nesmí nyní trpěti tak neslýchané záměny úlohy.

Napínavý okamžik. Apoštolové v udivení tají dech, ale Pán zůstává kliden jako jindy. Kleče na zemi pohlíží vzhůru ke vzpírajícímu se Petrovi: „Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom.“ Pán zkouší to tedy mírným poučením. Ale vašeň jest takové domluvě málo přístupna. Že by toto mytí nohou bylo správné, myslí Šimon, toho nikdy nepochopím; zde neplatí pochopení, nyní ne a později také ne a: „Nebudeš mi noh mytí na věky!“ zní rozhodná odpověď odhodlaného apoštola.

A Pán Ježíš? Dlouhý, vážný pohled. — Poté chápe se měděnice, vstává a praví nápadně chladným, klidným hlasem: „Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou. A vážná ta slova provází skutkem: odvrací se od Petra a staví se před Jana, kyne mu, aby se posadil, pokleká před ním — tu přichází Petr. Chlácholivě pokládá Pánu ruce na ramena a úpěnlivým hlasem prosí vroucně: „Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu!“

Kristus zvítězil. Spokojený pohled, tichý pokyn, a v okamžiku sedí Petr, tiskne ruce na prsa, chvěje se podává nohu Spasiteli. Jedna noha umyta, osušena, potom druhá; práce skončena. Na vysvětlenou praví Mistr: „Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl, a jest čist všecken. I vy čisti jste, ale ne všickni.“ Tak mluvě obrací se k druhému

Ježíš umývá nohy apoštolům

apoštolu. Žádný z nich se neodvažuje již promluvit.

Jest to slavnostní počínání. Neslyšeti ani slova. Apoštolům jest divno u srdce. I nohy Jidášovy umývá Pán; i ten svoluje, nezdráhá se.

„Když tedy umyl nohy jejich a vzal roucho své, posadil se opět zastúl.“ S ním usedli také apoštolové. Jeho přistoupení ke stolu prozradilo apoštolům, že se stane jistě něco

důležitého. Srdce jejich byla nejvýš vzrušena.

„Víte-liž, co jsem vám učinil?“ Touto otázkou začíná Pán další řeč. Byla to nejpalcivější otázka; srdce všech, přemožena nezvyklým tím výjevem, zvědavě se tázala: Proč činí to Mistr? Proč nám myl nyní nohy? Svatý Mistr dává jim jemně a vážně očekávané vysvětlení: „Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a dobře pravíte: jsemť zajisté. Poněvadž tedy já, Pán a Mistr umyl jsem nohy vaše, i vy máte jeden druhého nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož jsem já učinil vám, tak i vy činili. Zajisté, zajisté pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, aniž posel větší nad toho, kdo jej poslal. To když víte, blahoslavení budete, jestli to budete činiti.“

Kdo chce předmět dnešního rozjímání dobře pochopiti, nesmí zapomínati, že i při všem zevnějším klidu byla mysl i srdce všech v největším rozčilení; nitro všech jest vzrušeno neslýchaným činem mytí nohou, jež provedl božský Mistr. Proto nelze se diviti, že přeslechli mnozí důležitá slova, jež pronesl kleče před Petrem: „I vy jste čisti, ale ne všichni.“ Platilo to zřejmě o přítomném zrádci; ale skoro nikdo nevšiml si krátkých těch slov.

Teď sedí zase všichni za stolem. A Pán opakuje tuto myšlenku, zdůrazňuje ji. Neboť sotvaže objasnil klidnou, mírnou řečí umývání noh, o čemž jsme včera uvažovaly, připojuje náhle, ovšem asi po krátké pomlčce, s hlavou pozdviženou a zřetelným hlasem slova: „Ne o všech vás to pravím; — jáť vím, které jsem vyvolil; — ale aby se naplnilo Písmo, jež dí: Kdo jí se mnou chléb, pozdvihne proti mně paty své. Již nyní vám o tom pravím, prvé než se to stane; abyste, když se stane, uvěřili, že já jsem.“

Apoštolové hledí ztrnule, beze slova na božského Spasitele. Nerozumějí mu; tuší jen něco strašného. Ani zdaleka nepomýšlejí na zradu tak hanebnou, jaká se stala skutkem. Ale v návalu nových událostí a slov jim nezbývá ani času na uvažování, neboť hle, již znova trnou pozorujíce svého Mistra, neboť „pověděv to zkormoutil se v duchu.“ Toto zkormoucení v duchu musilo se nezbytně jeviti i zevně, ježto apoštolové je pozorovali; a kterak? Nejspíše takto: Spasitel zakryl tvář rukama nebo položil hlavu na zkřížené ruce spočívající na polštáři a zůstal tak chvíli ležeti bez pohnutí. — Kolem něho jest hrobové ticho. —

Míjejí vteřiny. Konečně se pozdvihuje; usedá rovně, jeho oči bloudí vzrušeně kol kolem a zlomeným hlasem pronáší strašlivá slova: „Zajisté, zajisté pravím vám: Jeden z vás — mne zradí!“ —

Byla to zdrcující zvěst pro apoštoly. Jaký to večer plný vzrušení! Hledí na sebe ztrnulými, ulekanými zraky, musí se teprve vzpamatovati, aby pochopili tak strašnou, tak ohromující věc. Slavnostní, vážná slova Mistrova vylučují všelikou pochybnost o pravdivosti jejich. Ale: Kdo? kdo? hučí a víří jim v mysli. — A pod mocným dojmem strašných těch slov jeví se zmatek a vzrušení i v jejich chování. Žádný z nich již nesedí, vyskočili, stojí, tam se již utvořila skupina. —

Tvrzení Mistrovo jest tak bodavé, tak bolestné, že za každou cenu chtí míti co nejdříve jistotu. Se zřejmým strachem, s planoucími tvářemi, sotva dechu popadající táží se jeden po druhém: „Zdali já jsem to, Pane?“ — A hnedle jest Mistr obklopen živou stěnou s rukama na prsou skříženými, hlasem plným duševního rozčilení táží se všichni: „Zdali já jsem Pane? „Zdali já?“

Jediný Spasitel zůstává klidný a nevzrušen; velitelským pohybem brání se jejich dotěrnosti. Na pokyn jeho couvají

„Zajisté, zajisté pravím vám, že jeden z vás mne zradí. (Mat, 26, 21.)

tlačící se apoštolové a umlkají. I dává jim odpověď, ale odpověď, která nepraví ani o vlas více, nežli předešla jeho slova: „Jeden ze dvanácti, který se mnou omáčí ruku v míše,“ (to jest, který se mnou jedl ze společné mísy), „mne vydá.“ Určitě, rozhodně pronáší Mistr tato slova a nikdo se již neodvažuje dále jej obtěžovati. Neboť již v příštím okamžiku uvádí je nový, neočekávaný výjev v největší vzrušení.

*

*

Dnes dospíváme k nevystižnému vrcholu poslední večere Páně. Kristus Pán sahá po kalichu, jenž stojí před ním. Běře jej do ruky, naplňuje vínem, přilévá trošku vody, na okamžik odvrací se zájem učeníků tímto neočekávaným obřadem od vzrušujícího předmětu zrady Jidášovy. Přicházejí takořka k sobě: Ach, pohár požehnání! Hnedle bychom byli na něj zapomněli; vždyť náleží ještě k velikonoční večeri. Na okamžik ustává všeobecné napětí; se rtů Páně ozývá se díkyčinění, při němž vše se pohružuje v nábožné mlčení. Děkujeme tobě, Hospodine, a velebíme tebe za pokrmy, jež jsi nám připravil, a za všecka dobrodiní, jež jsme od tebe obdrželi. Nejvyšší Slitovník učí nás hodny dne Messiášova a života budoucího světa! — Modlitba skončena, Mistr má se podle předpisu napítí z poháru požehnání a podati jej ostatním. Ale nečiní tak. Nechává kalich nedotčen státi před sebou.

Co to znamená? Všichni pohlížejí naň plni očekávání. Kristus však sahá po jednom z chlebů, které zbyly ještě po večeri na stole. „Ježíš vzal chléb.“ Všeobecný úžas! Po posledním soustu velikonočního beránka nesmí přece Israelita již praničeho požití. — Pán drží chléb zbožně v obou rukou. Vroucí pohled a modlitba k nebeskému Otci. „A vzal chléb a díky učiniv požehnal jej.“ Požehnal jej, zajiště slavnostním požehnáním Israelitů: Hospodine Bože, Králi věčný, děkujeme tobě, že jsi nám dal plody země; a rozlámal jej,“ — rozlomil jednou, ještě jednou a zase, až bylo před ním na stole dvanácte dílů. Apoštolům neušel ani jediný z jeho pozvolných, důstojných pohybů ruky; byl to napínavý okamžik. Nyní pozdvihl hlavy, rozhlédl se kolem, vzal první dvě částky, dal je oběma apoštolům po své pravici i po levici a řekl: „**Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku!**“

Mechanicky, ohromeni novostí a velikostí myšlenky té, v tom okamžiku neschopni pojmuti aspoň zpola smysl těch slov, uposlechli apoštolové, mlčky, mimovolně, plni úcty. Tak putovaly částky chleba za nejhlubšího mlčení z ruky do ruky, až každý obdržel svůj díl.

Ale již začíná Kristus poznovu. A „vzal kalich,“ (jejž prve smísil), „poděkoval nebeskému Otci, pozdvihl jej a pravil: **Pijte z toho všickni; neboť toto jest krev má — Nového zákona, — která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů.**“ — Ruka Petrova se jistě chvěla, když první bral kalich z ruky

Mistrovy, když přiložil k němu rty, aby pil. A týmž způsobem pil i Jan, Jakub, Filip, Matouš a všichni ostatní; a konečně pil i poslední, Jidáš Iškariotský. Ani slova neslyšeti; všichni mlčí. Zraky učeníků lpí v udivení na Mistru, jenž vážně pohlíží na putující kalich. A když Jidáš Iškariotský přiložil jej bez váhání a beze strachu k rtům, pronikla asi nesmírná bolest srdce Spasitelovo; byla to hořká kapka, rušivý zvuk v nebeském, slavnostním souzvuku. — A když vznešený ten čin Boží stal se skutkem, když dozněla nová tvůrčí slova, kdo pochopí a pozná, jaké asi city vířily v Srdci

„A když oni večeřeli, vzal Ježíš chléb a dobrořečil a lámal a dával učeníkům svým a řekl: Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé.“ (Mat. 26, 26)

božského Spasitele! Sladké tajemství, jež chránil věrně ve svém nitru, jest nyní zjeveno, lidem podán nejněžší dar; jež jim mohl Bůh dáti. — Jako otec, který se po celý život pachtil za velikým vznešeným cílem, a to ne pro sebe, nýbrž v nezištné otcovské lásce jen pro své děti za cílem, jemuž všechno obětoval, ale o jehož dosažení se přesto stále snažil, za nějž konečně dali svůj život v sázku, — a konečně přece vznešeného cíle svého dosáhl, může i on předstoupiti před dítky své a říci: Dítky, zde přijměte zástavu mé lásky! Vítězný den lásky! Vítězná hodina milosrdenství!

Propast nesměrné radosti a uspokojení! A až zítra potáceti se bude na Golgotu, zbrocen krví a obtížen křížem, bude jej sílití a těšití vědomí: Jest to krev za mé děti; včera jsem jim ji daroval a odkázal na všechny časy: „krev, která se vylévá za vás a za mnohé!“ A apoštolové? Jsou zajisté dojati, uchvácení, udivení! Na jejich vážných obličejích jeví se zajisté vznešená, tlumená radost. Ale — přece nejsou s to, aby pochopili všecku vznešenou velikost tohoto tajemství. Jsou to děti, které sice hluboce dojaty líbají ruku dobrotivému otci, ale které přece nechápou veškeré hloubky jeho otcovské lásky. Teprve později, až vyrostou, až se jim rozum otevře, až otec dávno bude spáti v hrobě, potom teprve zajdou si hluboce dojaty k hrobu otcovu a vděčně mu řeknou: Otče, poznáváme, že jsi byl k nám nesmírně dobrotiv!

Naučení:

1) Úcta ke starobylým zvykům. — Kristus chce odstraniti Starý zákon, ale přece projevuje úctu k němu tím, že zachovává všechny jeho krásné zvyky zcela přesně. Toto jednání se nám líbí a jest znamením veliké moudrosti. Mnohdy bude i nám užitečno, vzpomeneme-li na toto počínání Páně. Zvláště mládež bývá tu a tam plna ohně a volá: Pryč se vším starým, my děláme všechno lépe! Ale nebývá to vždy pravda. — Nebo když někdo přijde na nové působiště; domýšlivá pýcha a nadutost si myslí: Teď půjde vše jinak nežli za mé(ho) předchůdce(kyně)! Takové pyšné začátky mívaly často žalostné konce. — Proto važme si všeho, co vykonala a čeho dobyla píle a vytrvalost dřívějších pokolení, mějme to v úctě a hleďme toho využítkovati; a dá-li nám Pán Bůh pomocnou milost, stavějme podle svých sil dále na těchto základech! Tak mluví moudrá pokora.

2) „Desiderio desideravi“ — „s toužebností žádal jsem!“ — Těmito slovy stává se nám Spasitel nejvyšším vzorem, s jakým srdcem blížití se máme jeho oltáři; vše v našem srdci má zněti a pěti a vřítí a zvučeti. Ó, toho mrazivého chladu, jenž nás provází tak často až ke stupním oltáře, jenž lásku naši víže smrtelnými pouty, ochromuje naši vůli! Ne, ne, ne tak, milá duše! „Desiderio desideravi“ — „s toužebností žádal jsem!“ Takový oheň chceme v sobě rozlítiti! Hoříce láskou, proniknuty nejvroucnější touhou chceme se modliti, klekati, kořiti před velebnou Svátostí. Chceme se zprostiti veškeré všednosti a alespoň v ranních hodinách náležeti Bohu nerozděleným, vroucím nadšeným

srdce. Tomuto vzletu duše, této povznesené náladě srdce naučili(y) jsme se od Spasitele. Hle, přichází k nám s takovou touhou! Mocněji taženy jsme ke mřížce, k svatému přijímání, slyšíme-li ujištění, že náš příchod jest radostně, ba toužebně očekáván. Nuže, učiňme praktický pokus! Setřesme se sebe, aspoň pro dnešek, všecken pozemský prach a pospěšme toužebným letem holubice k oltáři: Pane, zde jsem! Opravdu, ty víš: „Desiderio desideravi“ — „s toužebností žádal(a) jsem přiblížiti se k Tobě!“

3) „Prvé než bych trpěl.“ — A také: Prvé než umru! Kdo z nás nepraví upřímně, z plna srdce: „Desiderio desideravi“ — „s toužebností žádám“ slaviti tuto přesvatou večeři s Bohem, prvé než umru? — A hle, milá duše, tomuto tvému vroucímu přání vychází Spasitel vstříc s tebou touhou: i on žádá toužebně slaviti s tebou večeři, prvé než zemřeš. Poruč tu své poslední svaté přijímání milosti Boží! Prosiž vroucně o milost posledního nasycení převelebnou Svátostí, pros o poznání svých hříchů, o milost pravé litosti, o svatou lásku a touhu! Pane, který jsi toužebně žádal slaviti poslední večeři s učeníky, nezapomeň na mne, až i na mne dojde, abych požil(a) posledního pokrmu zde na zemi.

4) „Věda Ježíš, že všecky věci dal jemu Otec v ruce.“ — Právě tato vznešenost božské přirozenosti Kristovy činí umývání nohou nejskvělejším vzorem pokory. Co dal tobě, člověče, Otec v ruce? Tys prach, ozářený ode dneška do zítřka sluncem, a nic více, — a tobě přichází pokoření, na cti utržení tak nesnesitelné? Kam to zabíháš v klamném přeceňování sebe? Nech se jen trochu ohnouti v životě, však nezemřeš hned hanbou. Hle, máš takového Spasitele; každý by se domníval, že jsi se od něho za tolik let naučil(a) jistě býti pokorný(á), ale ty toho dosud neumíš! — „Počal.“ — Prazvláštní, zrádný obrat řeči, pravdivý a hluboký. Ano, takovouto pokoru počal teprve Kristus na zemi projevovati. Po něm tak činili neb aspoň se pokoušeli tak činiti tisícové tisíců. Ale nejprvnější, kteří něco vynaleznou, kteří jsou vůdci, jsou největší, chvály nejhodnější! A Kristus jest takovým velikánem v pokoře dosud neslýchané. Ó ty, který(a) jsi tak maličký(á), hleď abys se ve stopách tohoto velikána stal(a) větší!

5) Láska až do konce. — Až do konce tvého ubohého života bude tě provázeti láska Páně. Od největšího výronu božské lásky, jeho krve, jež byla prolita za hříšný svět, jeho těla, jež bylo obětováno za lidstvo, nejsi dále, — vez to! — nežli oněch dvanácte! A svátostné Tělo Páně není jinak

pokrmem tvé duše, nežli jím bylo oněm dvanácti. Že tě Pán miluje, jest tvé největší bohatství, že tě miluje až do konce, jest ti nejblažší nadějí. Odlož tedy bázeň, nedůvěru, váhavost! Neboť lásce má se vycházeti vstříc s láskou. A výraz božské lásky: „až do konce je miloval,“ vezmi dnes jakožto kořist ze Srdce Páně, vlož jej do srdce svého a mluv poté s plesáním: Pane, tvou lásku až do konce mám také já, přinesl(a) jsem si ji z tvého Srdce; i chci také já tebe věrně milovati až do konce, až k nejkrajnějším mezím možnosti.

6) „Zmařil sebe samého, přijav způsobu služebníka.“ (Fil. 2, 7). — Tato slova apoštolova vznášejí se nám před očima, pozorujeme-li Pána, jak nám jej svaté evangelium dnes předvádí. Pozoruj tohoto muže bez vrchního roucha, který se přepásal hrubým lněným šatem, který béře džbán a měděníci, sám si nosí vodu, pokleká, a nezapomíná nikdy na tento obraz! Ještě nikdy (pokud nám známo), nenamaloval malíř obraz Spasitele tímto způsobem. A přec obraz takový náleží na každou stěnu, aby všechny osoby nízké, nepatrné, soužené při své práci pohlédly na chvílička na božského Spasitele s lněnou zástěrou a džbánem, aby jim obraz ten mluvil slova plná útěchy: Milé dítě, milé dítě, zůstaň jen neomrzelé, pilné a veselé při své práci; mně se nevedlo lépe nežli tobě!

7) „Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož já jsem učinil vám, tak i vy činili.“ — Na Zelený čtvrtek umývají vznešení katolíci tímto způsobem nohy chudých starců. Obyčej ten stal se takořka výhradným, čestným právem knížat a králů a představuje tak více jen zevnější uposlechnutí přikázání Páně. Vnitřní stránka jeho spočívá hlouběji: každému křesťanu naskýtá se někdy, nejen na Zelený čtvrtek, nýbrž častěji neočekávaná příležitost, aby prokázal svým bližním pokornou službu lásky. Nikdo toho nevidí, žádné noviny o tom ničeho nenapíší, nikdo nevidí v tom slavného umývání noh a nepochválí toho, a přece to může býti pravý skutek pokory v duchu Kristově. Pozemský život není rájem, v němž žijí sami andělé, kteří se při setkání přívětivě pozdravují, to víme všichni. Naopak, jak často potřebují nás naši bližní, jak často přímo čekají našeho přispění, naší pomoci! Víme dobře, jak často třeba jest (mluvíme ve smyslu duchovním) pokleknouti pokorně před bližním, abychom dosáhli něčeho dobrého i když nám vnitřní cit praví, že bychom měli podle práva

státí a on, bližní, klečeti. — To na myslí majíce vzpomeňme si zvláště dojemných, důrazných slov Kristových na konci: „To když víte, — blahoslavení budete, jestli to budete činiti!“ To znamená: Věděti to jest dobré, ale pravou blaženost získává teprve praktické provádění. Nuže, jdi a jednej tak!

8) Nejsvětější Svátost oltářní, prostinká způsobou, — nezměrná obsahem. — Pozorujme dnes nejsvětější Svátost oltářní především ve způsobě, to znamená: uvažujme zevnější okolnosti, jež provázely ustanovení a první podávání této nebeské svátosti. Již sama myšlenka na nejsvětější Svátost jest dítkem nebes; ku přípravě této hostiny jest třeba užití nebeských sil; země nemá při tom podílu. —

Uskutečnění této božské myšlenky bylo posledním činem božského Vykupitele před jeho utrpením a smrtí; nechal si nejlepší věc až na konec. Ustanovil tuto svátost v Jerusalemě, středisku veškerého náboženského života; o slavnosti velikonoční, hlavních svátcích židovských; hned po požití beránka velikonočního; lepší, vznešenější skutečnost měla nastoupiti na místo pouhého stínu — předobrazu. A převelebné to tajemství uvádí v život s překvapující prostotou; nepřihlížíme-li k rozmanitým předcházejícím obřadům židovské slavnosti velikonoční, jest vlastní obřad nápadně prostinký; několik slov, nic jiného! Zdá se, jako by spořil i slovy obřad provázejícími, jen aby nikoho nenapadlo, že nebeská ta moc závisí snad od pozemských slov a rčení. A předměty k tomu potřebné rovněž nejprostší a nejbližší a to v pranepatrném množství: kousek přesného chleba, trochu vína. Země přispívá k božské té hostině jen nejpotřebnějšími věcmi, vše ostatní zde může a musí učiniti jediný Bůh, a také to vykoná. Skoro zklamáni hledáme ve zprávách o ustanovení nejsvětější Svátosti nějakého dojemného úvodu, nějakého, třeba kratičkého díkůčinění, nějakého vyjádření apoštolů o nekonečné velebnosti tohoto předmětu; nic, pranic! Obřady jsou prostičké, skoro chudičké, ale obsah jest nezměrný, nekonečný, nebeský, božský! Tak tomu chtěl Pán a tak i učinil. Křesťané ovšem připojili brzy k prostičkému jádru slov Páně líbeznou ozdobu obřadů mše svaté, ale vzpomínka na to, jak to činil Pán, napomíná stále ty, kteří pozorně jsou přítomni mši svaté; nejdůležitější nejsou zde obřady, nýbrž zde působí a tvoří tajemná moc věčného Pána.

9) **Co pohnulo Pána, aby nám daroval nejsvětější Svátost.** — Posledním důvodem byla láska. Chtěl nás, své učeníky, obohatiti, vyznamenati nás před každým jiným náboženstvím, chtěl nás poctiti neustálým divem, jehož jest třeba k udržení a zachování nejsvětější Svátosti, chtěl nás potěšiti a povzbuditi, chtěl nám zůstaviti stálou upomínku, kam až sahá jeho všemohoucnost, jak nevýslovně mocný jest Pán, jenž denně dává nám takový dar. Chtěl silným, věřícím duším poskytnouti nezanikajícího předmětu, na němž by denně zkoušely pevnost své víry a tuto víru osvědčovaly, chtěl nám zanechati důkaz své všemohoucnosti a moudrosti, své všudy přítomnosti a nekonečnosti, své dobroty a svého milosrdenství, své věrnosti a nevyzpytatelnosti; a také jeho lidské vlastnosti, zvláště jeho pokoru a mírnost, jeho shovívavost, stědrosť a útrpnost, jeho ochotnost, pomáhati ubohým lidem a jeho nekonečná láska měly zde ještě tisíce let po jeho smrti slaviti vítězství v neutuchajícím, stále stejném lesku. Dobrého Pastýře táhlo srdce k jeho stádcí, — tímto způsobem mohl s ním stále zůstávati! Spasitel toužil, aby mohl osobně zavítati do lidských srdcí a svým příchodem jim přinášeti milost a lásku, — touto svátostí touha jeho se vyplnila.

Budiž naší svatou úlohou, projeviti ke všem těmto tužbám božského Srdce náležitými city a úkony porozumění a díky.

Věčné Slovo, před nímž vše se koří,
Syn, jenž Otcí roven od věčnosti,
který na tisíce světů tvoří,
před svým tvorem klečí v pokornosti;
Činem tímto naučení dává
apoštolům svým i všemu světu,
veškeren že lesk a všecka sláva
jest jen prach a bláto beze vzletu.

Vznešenost nejsvětější Svátosti.

lova, jichž užil Kristus Pán, ustanovuje a podáváje ponejprv nejsvětější, přepodivnou Svátost oltářní, jakož i obřady je provázející byly krátké a skoro nepatrné. A přece obsaženo v nich tak hluboké, nevystihlé tajemství, že jest nám mimovolně přerušiti pořad rozjímání, že musíme zvolati s Josuem: „Slunce, zastav se!“ Ty

eucharistické slunce, zastav se, abychom se ti chvilku podívali, abychom se ti klaněli a potěšili se z tvých nebeských paprsků. — Chceme-li na sobě co nejúčinněji pozorovati pravdy tohoto tajemství, této převelebné Svátosti, nesmíme jak obyčejně děláváme, Svátost samu a všechny v ní obsažené vznešené pojmy považovati za věc známou, nesmíme, abychom mluvili v podobenství, jíti proti zářnému proudu přesvaté Eucharistie, abychom odkryli její prameny, — nikoliv, tak ne, nýbrž musíme se pokud možno vmysliti v postavení apoštolů, kteří o tomto svatém proudu nevěděli, ba neměli ani tušení o jeho blízkosti, až jim náhle vytryskl před očima. Všecky ty věci nové, překvapující, neslýchané, nadpozemské začaly teprve oslňovati udiveného jejich ducha.

Již úvodní krátké obřady, jimiž Kristus tuto nejsvětější Svátost zahájil, dávají tušiti její velikost a důležitost. **Vzal chléb do rukou.** Jen v jeho všemohoucích rukou jest možný tento obrovský skutek, při této svátosti zasáhnouti musí mocné ruka Boží nyní i později vždycky. **Pohleděl k nebi,** neboť měla se tu účinně osvědčiti moc nebes, chtěl nebe sblížit se zemí, aby svým učeníkům i nám naznačil, že při přijímání této svátosti musíme srdce svá pozdvihovati k nebesům vroucím osvědčováním víry, naděje a lásky i dokonalou čistotou. **Díky činil.** Byly to díky Boha za dar vpravdě božský. Vroucí, přirozeností svou nekonečný, nezměný dík Kristův jest jedině opravdu důstojným díkem za dar, jenž převyšuje všechny pozemské pojmy. **Žehnal chléb,** neboť měly se s ním státi věci veliké; a kdyby chléb ten byl měl tenkrát život, byl by se nevýslovně radoval, že jest vyvolen k tak zvláštnímu úkolu. Tak byl požehnan, vyňat a odevzdán svému vznešenému určení, jako až podnes kněz posvěcuje obětní dary při obětování, připravuje je tak k zázračnému proměňování. **Lámal chléb.** Bude to tedy mnohonásobný dar, jež nabízí, ale ani lámáním ani rozdělováním neutrpí škody, nýbrž jeho cena i jeho sláva zachová se bez úhony a celá. — Vše, co jsme dosud pozorovali, jsou pouhé přípravy; dávají tušiti, že se stane něco velikého, připravují nás, ale nic se jimi ještě neprozrazuje. Teprve potom, když Spasitel začal mluvit, otvírají se takorůzka nebeská zřídla a zaplavují zemi nesmírnými proudy milostí.

Veźměte a jezte, totoť jest tělo mé, kteréž za vás vydáno bude. Jaké nové, nesmírné, převelebné myšlenky obsaženy jsou v krátkých těch slovech! Na první pohled jest patrné, že

Spasitel chce založiti a ustanoviti novou a to trvalou, stálou hostinu, jež jest každým způsobem aspoň tak oprávněna jako předepsané požívání velikonočního beránka židovského. Zevnější způsobou jest to jen chléb, prostinký chléb. Ať se oči apoštolů upírají sebe zvědavěji a sebe zpytavěji na chléb ten, o němž Kristus pronesl právě slova tak nepochopitelná, nepozorují přece na něm ani nejmenší změny; ani jazyk jejich

neokouší nic nového: chléb, chléb, obyčejný chléb! Pře-
svatá hostina budoucích křesťanů bude tedy pouhý chléb, tolik jest již jasno. Ale jaký chléb! Všichni to slyšeli, všech dvanácte, co řekl Mistr: „Totť jest tělo mé!“ Úžasná myšlenka, jejíž velikosti nemohou pochopiti. Že jeho tělo hledati jest pod způsobami chleba, toť právě nejpodivnější, nejnepochopitelnější. Novota této myšlenky jest neslýchaná, úplná.

„Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé.“ (Mat. 26, 26.)

Ale co se k tomu ještě dodává: „Vezměte,“ — jest skoro nepochopitelné! Jaký to dar se jim nabízí! — Vezměte, jest to vaše! Budoucně budete míti plnou moc nad tímto chlebem, jenž jest mým tělem. Dávám se vám. Hospodařte s ním podle svého! — „A jezte!“ Ano, kdyby to byl chléb, pak bylo by toto vyzvání srozumitelné. Ale když chléb byl prohlášen za

tělo Kristovo, jest doporučené požívání věci nepochopitelnou, jejíž hloubky apoštolové v prvním okamžiku vůbec nepoznávají.

A ještě jedna věc musí zde býti zvláště zdůrazněna, jež nám snad není tak nápadná, která však apoštolům jakožto Israelitům byla jistě hned jasná. Spasitel řekl: „kteráž za vás lámáno (vydáno) bude,“ a provázek slova ta hned odpovídajícím tomu lámáním. Lámání chleba bylo však u Israelitů úkon bohoslužebný a každý obětovaný chléb byl rozlámán. Proto poznali apoštolové ihned: Ach, toť oběť, toť bohoslužebný úkon! A my víme dobře, že opravdu toto lámání chleba Kristem znamenalo skutečně ustanovení novozákonní oběti, mše svaté.

Jestliže již v první části ustanovování nejsvětější Svátosti hrnou se převelebné myšlenky, dostává se jim v druhé části, již, po lidsku řečeno, nebylo možno nikterak očekávati, zcela zvláštního, netušeného pokračování. Představme si jen udivení apoštolů, když Kristus začal podobné obřady i s kalichem vína a pravil: **Pijte z toho všichni, totoť jest krev má!** — Kdo kdy slyšel, že by se krev oddělovala od těla? Jak cizí jest tato myšlenka Kristova! On ví ovšem dobře, co se pod tím tají, ale apoštolové toho nikterak nevědí. — V této svátosti chce zůstaviti památku svého umučení a smrti a ví již, že nežli uplynou dvacet čtyři hodiny, všechna jeho krev vyteče již z těla jeho do poslední krůpěje, — ale apoštolové nemají o tom všem ani nejmenšího tušení. Stojí před nepochopitelným tajemstvím. Nevědí, že až do nejpozdějších časů bílý chléb přeničný a vedle něho kalich s krví Kristovou na oltářích našich budou mocnou řečí hlásati: Hleďte, křesťané, tolik mne stálo vaše vykoupení! Vydal jsem krev svou, vycedil ji za strašných bolestí a mé bledé, bezkrevné tělo bylo výkupnou cenou vašeho štěstí.

Ale Kristus označuje tuto krev ještě určitěji: **Krev nového Zákona, kteráž za vás a za mnohé vylita bude.** Nový Zákon! Vyslovujeme slova ta bez myšlenky, protože jsme zapomněli, že dějiny lidstva vyplňují jen dvě veliká období: starý Zákon a nový Zákon. Přechod od jednoho ke druhému jest zajisté velevážná, veledůležitá doba. Zde při poslední večeři praví to Kristus nepokrytě, že přišel právě veliký okamžik, kdy starý Zákon ustupuje, nová pak úmluva Boží s lidmi nastává, začíná. A opět vystupuje v popředí myšlenka na oběť: „kteráž za vás vylita bude.“ Byloť starým obyčejem, že se před oltářem vylévalo víno, mléko nebo jiná tekutina. Obřad zůstane, ale obsah, smysl bude nekonečně vznešenější;

krev Syna Božího bude vylita, ano zemi takořka zaplaví, zatopí, — k čemu? Na odpuštění hříchů. Nesmírně potěšitelná myšlenka! Tato svátost nám zůstavená bude tedy především svátostí milosrdenství; plesejte, ubozí kající hříšníci, Bůh sám ustanovil prostředek, jímž možno duši opět očistiti: přesvatou novozákonní obětí, mši svatou, skrze niž se nám přivlastňuje krev Spasitele světa.

A přece koruna všech těchto myšlenek spočívá zcela jinde, v závěrečných slovech, jež všemocný Pán připojuje, září teprve zázračným leskem: **To číňte na mou památku!** Ovšem bylo lze předpokládati již od prvního okamžiku, že když Kristus se odhodlal dáti své tělo a krev svou za pokrm, nezůstane to omezeno na nepatrný počet apoštolů ve večeřadle. Bylyť to takořka věčné důležité myšlenky, určené svou podstatou pro všechny časy. A přece slyšíme-li jej vysloviti velebná, skoro nutná slova: „To číňte na mou památku,“ trneme skoro hrůzou. Že tehdy sám, puze jsa milosrdenstvím, naplněn všemohoucností, ukryl se pod způsoby chleba, — to ještě připouštíme. Ale že se nyní slavně z a v a z u j e, až do konce světa na slovo kněze při proměňování sestupovati s nebe bez odkladu, v každý čas, na každém místě, toť myšlenka, před jejíž velikostí ustupují ve stín všechny myšlenky obsažené v této svátosti. A co přitom ještě nejdojemnějšího: chce tak činiti, i kdyby kněz byl sebe bezbožnější, ano, dejme tomu, že by některý kněz chtěl jen proto proměňovati, aby potom svátostného Spasitele mohl šlapati nohama, — i tehdy sestoupí s nebe! Toť nesmírné moře lásky Kristovy. Přičiňme se, abychom jsouce proniknuti podobnými myšlenkami, obcovali dnes přesvaté oběti mše svaté a přijímali při svatém přijímání nejsvětější tělo Páně s nejhlubší úctou, láskou a s pokornými díky.

*

Nejsvětější Svátost oltářní, stálý div lásky, všemohoucnosti a moudrosti Boží, byla ustanovena. Ale neblahá, - palčivá otázka rušila tuto přelíbeznou, převelebnou slavnost. Neboť sotva pronesl poslední slova, propuká Pán v dojemný nářek: „Ale hle, ruka zrádce mého se mnou jest při stole.“ Snad Kristus vyrazil tento výkřik bolesti v okamžiku, když viděl, že Jidáš pije z posvátného kalicha bez zachvění, se zdánlivou zbožností.

Byl-li již dříve zájem apoštolů palčivou otázkou po osobě zrádce odvrácen mocně od nejsvětější Svátosti, vystupuje nyní týž předmět s dvojnásobnou silou v myslích všech a všem chví se na rtech otázka: Kdo, kdo jen jste zrádcem? Ano již za dlouhé pomlky, když apoštolové podávali si kalich s převelebnou svátostí, událo se něco, o čem nám sám účastník toho, svatý Jan, podrobně vypravuje:

„Byl pak jeden z učeníků jeho, kterýž ležel v klíně Ježíšovu, jehož miloval Ježíš.“ K lepšímu porozumění nutno míti na mysli, že podle tehdejšího způsobu seděli, či vlastně leželi u stolu na nízkých lehátkách, a to na levém boku, opírajíce se levicí o polštář, pravicí pak brali jídlo; soused napravo (v našem případě Jan), ležel tedy právě před očima Mistrovými. Bylo třeba jen nepatrného pohybu, aby jeho hlava dotýkala se prsou Ježíšových.

Tomuto učeníkovi, bezpochyby ještě při rozdělování svátého přijímání, pokynul Šimon Petr s druhé strany, za zády Mistrovými, a oba nadzdvihše se poněkud šeptali si něco. „Tomu tedy pokynul Šimon Petr a řekl jemu: Pověz, (zeptej se), kdo jest ten, o němž to praví?“ Jan, sám zvědav na rozluštění hádanky, má se k dílu. „Ten tedy spolehna na prsy Ježíšovy dí jemu: Pane, kdo jest ten?“ Řekl to tiše, takže to nikdo neslyšel a jen Jan, kterýž to zapsal, věděl o tom. „Ježíš odpověděl jemu“ (rovněž tiše): „Ten jest, komuž já podám (skývu) omočeného chleba.“

Jest pochopitelno, že zatím i někteří jiní apoštolové, plni účastenství a starosti, vstali se svých míst a přistoupili k Ježíši, aby se dověděli pravdy o strašlivé té zradě. I Jidáš se k němu tlačil. Nestoudně a drze pod škraboškou nevinnosti táže se také: „Jsem já to, Místře?“ A tiše, ale určitě „odpověděl jemu Ježíš: Ano, ty jsi řekl. A omočiv chléb, podal ho Jidášovi, synu Šimona Iškariotského.“

Představme si, co se asi dalo v tom okamžiku v srdci Janově. Jak bolestné tajemství odkrylo mu toto sousto! S jakou nevylicitelnou bolestí a s jakým vnitřním odporem pohlížel na zrádného druha: Tedy ty, Jidáši! Ó, mé tušení, mé tušení! —

Ale dovídáme se něčeho i z temných hlubin duše Jidášovy: „A po té skývě všel do něho ďábel.“ Ne, neměl skývy té přijímati; stoje tak blízko Krista, měl se vrhnouti k jeho nohám a zvolati: Pane, nejsem hoden, abys mi podal

chleba! Ale Jidáš neužil příležitosti, nedbal krátké doby milosti, a smrtící pouto ďáblovo sevřelo tím pevněji a těsněji jeho srdce.

„I řekl jemu Ježíš: Co učiniti chceš, učiň spěšně!“ — Nebráním ti ve tvém černém skutku, ačkoliv bych ho snadno zabrániti mohl; nemám ani starosti ani strachu, jsem ochoten nésti, co mi připravuješ. — Těmito slovy Kristus zrádci svému ani neporoučí ani neradí ani ho nevaruje, nýbrž prostě mu sděluje, že ví všechno a že dobře zná jeho nevěrnost. A ještě jiný význam může míti vybidnutí: „Co učiniti chceš, učiň spěšně,“ neboť hodiny tvého života jsou sečteny, za kratičko zemřeš a zahyneš.

Slova ta projela asi duší Jidášovou jak ostrý meč. Pomyšlení, že ho Mistr prohlédl, bylo mu strašné, jakási ďábelská moc pudila jej odtud. „Když tedy on vzal skývu, hned vyšel. Byla pak noc.“ Podivná poznámka na konci vypravování Janova. Či se snad Jan zdrcen tím, co se přihodilo, bezděky přiblížil k oknu, aby se podíval, kam nešťastný Jidáš půjde? Marně se namáhal! Jeho oko nic nerozezualo. Zatím se totiž úplně setmělo. Tmavá noc — a taková byla zajisté i v duši zrádcově.

Vraťme se však v myšlenkách k osobám, které zůstaly ve večeradle. Věděli apoštolové, co znamenal náhlý odchod

„Byl pak jeden z učeníků jeho, kteréhož miloval Ježíš, a ten spolehna na prsy Ježíšovy dí jemu: Kdo jest ten?“ (Jan 13, 23, 25.)

Jidášův? Svatý evangelista Jan ujišťuje, že toho nevěděli. „Ale žádný z přisedících nevěděl, k čemu řekl jemu Ježíš ta slova. Nebo někteří se domnívali, poněvadž měl Jidáš měšec, že mu řekl Ježíš: Nakup těch věcí, kterýchž jest nám potřebí ke dni svátečnímu; anebo aby dal něco chudým.“ Někteří snad již tušili, že Jidáš a nikdo jiný není zrádcem, ale že by se zrada jeho udála již v nejbližších hodinách, ano ještě téže noci, a to způsobem tak odporným a zločinným, toho jistě nikdo nečekal.

A Kristus Pán? Velmi slavnostně, jako by mu byl spadl kámen se srdce, takže může již volněji dýchat, praví ke svým věrným: „Nyní oslaven jest Syn člověka a Bůh oslaven jest v něm,“ a to skrze jeho smrt, jež bude v něm, i Bůh oslaví jej sám v sobě; ano ihned jej oslaví.“

Naučení:

Co učiniti chceš, učiň spěšně?“ — Toto slovo Kristovo možno tak vyložit: V nitru svém jsi odhodlán(a) ke zradě, jsi tedy v mých očích již hotovým zrádcem; zevnější provedení úmyslu učiní tě sotva již horší nežli jsi. Toť poukázání na důležitost myšlenek, základní zásada Kristova. Ani ne tak, co děláš, konáš, provádíš, jako spíše co myslíš, chceš, čeho žádáš, po čem toužíš, jest měřítkem tvé ceny před Bohem.

Velebnějšská modlitba Kristova.

(Jan 17, 1–3.)

Neobyčejně slavnostně uzavírá Pán poslední večer, který tráví se svými apoštoly. Modlí se dlouhou, velebnou modlitbu, již nazýváme velebnějšskou modlitbou Páně, protože Kristus jakožto prostředník mezi nebem a zemí modlí se v tomto rozhodném okamžiku za sebe, za své apoštoly i za všechny budoucí křesťany a modlitbou tou zasnívá se blízké smrti.

Představ si, o čem vypravuje Písmo svaté: „To když pověděl (dřívější slova) Ježíš, pozdvihl oči k nebi;“ jak slavnostní byl to as okamžik, jak pozorně naslouchali mužové kolkolem, jak byli všichni takorůka přemoženi dojmy veliké té hodiny! Vžila-lis se touto představou co možno živě v ony opravdu převelebné okamžiky, počni v největší pozornosti uvažovati jednotlivá slova Mistrova!

První část.

„Otče, přišlať jest hodina!“

Otče! — Právě jsme slyšeli, že Kristus pozdvihl oči svých k nebi. Před jeho očima, božskými očima, leželo tehdy, jako vždycky, otevřeno veškeré nebe; viděl před sebou velebnost Otcovu, viděl svatý lesk nebes. A s prostotou, jakou mluví dítě na matčině klíně k matičce své, mluví i Kristus nyní s všudypřítomným Otcem, ježž vidí před sebou dokonale: „Otče, přišlať jest hodina!“ Ó, kéž bychom i my dovedli tu a tam s takovou prostotou, s takovým živým vědomím o přítomnosti Boží spojovati se s Pánem svým v nebesích! Ó, jak jest se nám hanbiti za to, co tak rádi nazýváme modlitbou.

„Otče, přišlať jest hodina!“ — Nevyhnutelná, dávno určená, strašlivá, ale tak nevýslovně důležitá hodina! Hodina vykoupení, ale spolu hodina bolesti pro mne, hodina smrti kříže! A právě vzhledem k této důležité hodině utrpení a smrti zaznívá modlitba Kristova: „Oslaviž Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe!“ Jaké oslavení jest zde míněno? Hle, když Syn Boží snese všechny ty nevýslovné bolesti s nebeskou trpělivostí, když zapomínaje na své vlastní bolesti, může sám ještě jiné těšiti, povzbuzovati, oblažovati, když umíraje prosí úpěnlivě za své nepřátele, zkrátka, když při bolestné, přehořké své smrti projevuje mravní velikost a vznešenost, které žádný člověk nikdy nedosáhne, — není to vše oslavením Boha? Není-liž Bůh umírající na kříži po všechny časy oslavovaným vzorem všech trpících, králem mučovníků, učitelem a těšitelem ztrápených?

Jak často stojí také člověk před velikým utrpením — musí jím projíti, není proň jiné cesty; — musí trpěti, musí snášeti! Ale slabá duše hrozí se obtížné cesty. A tu poblíží též on(a), jako druhdy Spasitel, k nebesům: „Otče, oslaviž nyní svého(ou) ubohého(ou) služebníka(ci), aby i on(a) oslavil(a) Tebe.“ Dej slabému síly, aby nastávající těžký úkol vykonal se silou křesťanského hrdiny, se statečností, moudrostí, pokorou, trpělivostí! — Nejsi nikdy tak velik(ý)á, tak svat(ý)á, tak dokonal(ý)á, nežli když jsi obtížen(a) křížem — tělesným nebo duševním — ochotně se pod ním skláníš, ano snad se usmíváš kráčeje ve šlépějích Kristových. A zajisté zřídka oslavovati budeš nebeského Otce lépe, nežli když jako Kristus kráčeje budeš k bolestným výšinám pozemské Golgoty.

„Ježíš pozdvihl oči k nebi a řekl: Otče, přišlať jest hodina, oslaviž Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe!“ (Jan 17, 1.)

Druhá část.

„Aby všechněm dal život věčný.“

„Jakož jsi (Otče,) dal jemu (Synu) moc nade vším tělem.“
„Moc nade vším tělem“ — jak cize zní nám tento silný výraz! Rozjímají-li člověče, pohleď na své ruce; s tímto pomíjejícím tělem spojen(a) jsi nyní na několik let. Nestane-li se nic zvláštního, jest toto tělo určeno k tomu, aby za kratší neb delší dobu shnilo a obrátilo se v prach. Než pohleď, tam ve večeradle stojí muž, jemuž Bůh „dal moc nad všelikým tělem.“ Chce-li, — a on skutečně chce, — může tomuto tvému tělu odejmouti všecko nízké, zetlivající a vyzdobiti je vznešenými vlastnostmi a propůjčiti mu zároveň nesmrtelnost; „aby všechněm, kteréž jsi dal jemu, dal život věčný.“ —

Ale ještě jiná, něžná myšlenka zaznívá libezně jako vedlejší tón harfy. „Má moc nade vším tělem,“ tedy i nad svým vlastním, — takže mu může propůjčiti úžas budící schopnost obnovovati se stále a stále milionkrát v nejsvětější Svátosti. — Nuže, a co ty? Mysli na modlíciho se Spasitele ve večeradle a uznej, že rozjímání o slovech jeho modlitby musí i tebe samého bez podmínky nadchnouti k modlitbě. Nenaučíš-li se modliti při velekněžské modlitbě Páně, — kdy se tomu naučíš? — A musíš se modliti totéž co tvůj Spasitel; tvůj malý duch musí se takořka ztráceti v jeho velikém duchu. A tak bude, tak musí dnes z tvého srdce šlehati plamen vroucí modlitby: Ano, Otče, dej nám všem život věčný, proměň svou všemohoucností naše tělo, uděl nám všem blaženého, slavného z mrtvých vstání! — Věř, milá duše, že s dnešním svým rozjímáním můžeš býti spokojena teprve tehdy, až se tvé srdce rozníti, až nalezneš v modlitbě toto vroucí spojení s Bohem.

Třetí část.

„Tentot pak jest život věčný, aby poznali tebe.“

Za kterých podmínek budeš směti očekávati, že tento mocný vládce nade vším tělem i tvé vlastní tělo milostivě požehná a jednou v životě věčném je oslavi? Podmínku tu oznamuje ti velmi zřetelně: „Tentot pak jest život věčný, aby poznali tebe samého, pravého Boha, a kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista.“ Zdá se to dětskou hračkou, neboť opravdu již šestiletým dětem se o tom vykládá. Vzpomeň si jen na první rok ve škole, když se vám vykládalo o vlastnostech Božích, jak jest Bůh nekonečný, všemohoucí, nejvyšší svatý, milosrdný, dobrotivý, vševědoucí, všudypřítomný a věčný. Jak jsi poslouchal(a)! Kolik roků uplynulo již od té doby, kolik knih jsi již přečetl(a), kolik kázání slyšel(a), kolik jsi se sám(a) napřemýšlel(a) a namodlil(a), — ale tak jasně a opravdově jsi od té blažené doby nepoznal(a) Pána nikdy, jako tehdy jsouc šestiletým dítětem. Ano, „nebudete-li jako maličcí!“

A podobně jest i s tajemstvími Spasitele Ježíše Krista. Cítíš snad, že Kristus děl pravdu řka: „Tentot pak jest život věčný, aby poznali tebe;“ neboť toto poznání bylo by nám již zde na zemi předtuchou věčného života.

Čtvrtá část.

„Jáť jsem tě oslavil na zemi.“

V posvátné hodině modlitby své přehlíží Spasitel, loučící se se zemí, svůj krátký pozemský život a praví s pokorným, radostným uznáním významná slova: „Jáť jsem tě oslavil na zemi.“ Tak jeví se i ve své lidské přirozenosti nejochotnějším, nejlepším, nejprvnějším ze všech služebníků Božích, hlasatelem Nejvyššího, věrným poslem Všemocného.

„Dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil.“ Toť šlechetná, skromná, a přece mocná řeč spolehlivé věrnosti, bezvýminečného odevzdání a podřízení se. Když Kristus sestoupil kdysi s výšin nebeské velebnosti, byla to vůle Otce, jež mu ukázala cestu; a Otec vložil mu těžké břímě na ramena: třiatřicet let vyhnanství, život v ponížení, jež bylo strašlivým kontrastem (protivou) slávy, jíž Kristus byl zvyklý od věčnosti, život plný práce a zklámání, stále vzrušující obcování se zlomyslnými, tvrdošijnými, pozemsky smýšlejícími tvory, v jejichž uších zaniká beze stopy čisté, vznešené učení nebeské. — Než hle, Kristus vzal na sebe pozemskou tu práci s podivuhodnou, brdinskou statečností; ustanovená doba třiatřiceti let uplynula konečně, byť strašně pomalu; za celou tu dobu nezapomněl Kristus nikdy věrnosti k Bohu, nikdy nepozměnil ani v nejmenším stanoveného programu, nikdy neznal couvání, nikdy ochabování, — dnes konečně zaznívá jako vítězné fanfáry spasné, velebné slovo: „Otče, dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil.“

Pátá část.

„Sláva, kterou jsem měl u tebe, prve než byl svět.“

Co vypravuje tu Kristus za večerního šera ve večeradle svým apoštolům? O slávě, které žádný z těchto dvanácti rybářů neviděl a již tento svatý mluvčí nazýval svou, prve než povstala kamenná těla horských velikánů. — Otvírá jim kratičký pohled v nekonečné, zašlé dálky, kdy nebylo ještě ani prášku z nynějšího světa, ale kdy již přece tato bytost, jež stojí zde před nimi požívala slávy, jež převyšuje všecky pozemské pojmy. — A nyní, milá duše, jež zde rozjímáš, pohovoř si se svým Pánem a Spasitelem! Ten, který tělům všech lidí, tudíž i tvému tělu zasloužil a vyprosil nebeskou slávu, jest zajisté hoden tvé vděčnosti. Až budeš jednou v nevýslovné

blaženosti a dokonale šťastna, i tělesně dokonale šťastna procházeti se nebeským rájem, budeš museti vyznati, že nikdo jiný než Kristus ti to nejednal; jemu náleží všechny tvé díky.

Šestá část.

„Neprosím za svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal.“

Stále více a více zúžuje je okruh zájmů modlícího se Spasitele.

Stěny večeradla zavírají v sobě to, proč jeho božské Srdce bije v tomto důležitém okamžiku nejživěji: sbor jeho milých učeníků. Před duchovním zrakem jeho nebeský Otec, kolkolem tisíní se jeho nejvěrnější přátelé; a z jeho úst dere se naroty vroucí modlitba:

„Otče, za Otče, dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil.“
(Jan 17, 4.)

Neprosím za svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal; nebo tvoji jsou!“

Jaká čest pro tyto muže! V tomto okamžiku doporučuje je božské dobrotě nejmocnější přimlůvce a ochránce, sám Spasitel světa; brzy k ústní své modlitbě připojí krůpěje své přesvaté krve. V tomto okamžiku předvádí je Bohu

s vyloučením ostatního světa, soustřeďuje na ně, na ně jediné božské milosrdenství, božskou dobrotivost. Nejslavnějším způsobem jsou prohlášeni a uznáni za majetek Boží. V jejich přítomnosti modlí se za ně. Slyší každické jeho slovo. Kdyby modlitba Kristova zůstala nevyslyšena, byli by sami svědky, že Otec nedbal a neslyšel slov Syna svého. Nikdy ještě nebyla jim přítomnost Boží tak zřejmá, že ji mohli takoruka rukama ohmatati, jako právě tohoto večera. — Nevznáší se duch Boží neviditelně ve večeradle? Nenaslouchá slovům Syna svého, tak vroucně promlouvajícího?

Jaký zdroj pravdy prýští z prostinkých, nevýslovně jednoduchých slov, jež Kristus staví v čelo za nejmocnější důvod k získání Božské ochrany: „Neboť — tvoji jsou!“ Jsou tvoji svou přirozeností; když přišli na svět jakožto plačící dítky, kdo je povolal, Otče? Mimovolně poslouchali tvého, jediné tvého tvůrčího slova. A každý z tisíce uplynulých dnů života jejich dal jsi jim — jen ty, Otče! Slituješ se tedy zajisté nad bezmocným tvorem rukou svých. Ale oni jsou tvoji i z vlastní vůle své. Jsou tvoji zcela jinak nežli ostatní svět: tvé jest, Otče, jejich srdce, tobě sloužiti jest jediným jejich cílem, rozšiřovati zájem o tebe jest jejich životním úkolem! — Opravdu, z vroucí modlitby Kristovy jako by zaznívalo nucení, jako násilí činěné srdci Božímu; Bůh zde přítomný nemůže skoro ani jinak, bude, ano musí žehnati těm, za něž taková modlitba se k němu vznáší.

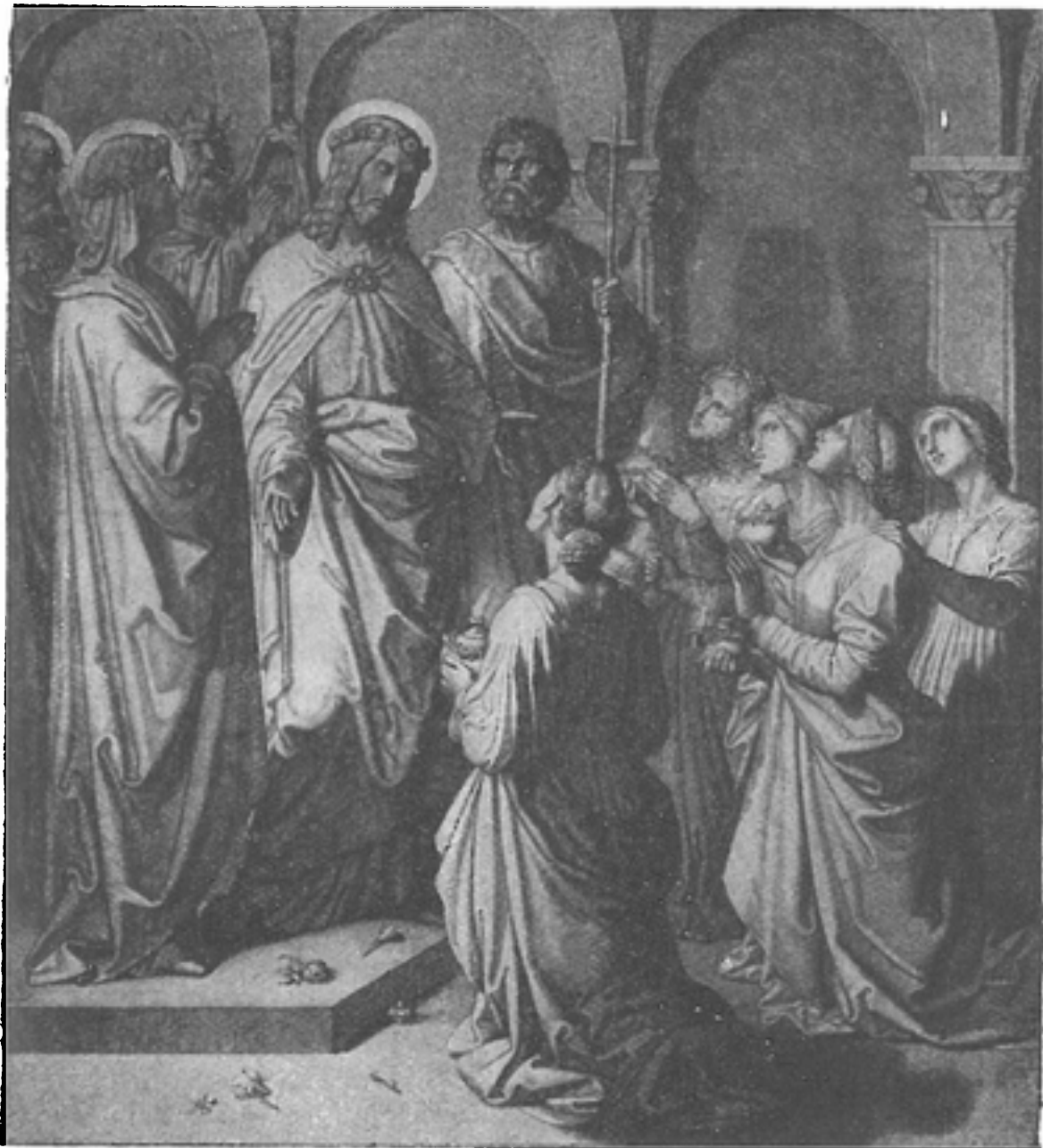
Jiný obraz: Křesťanská obec klečí při mši svaté. Svátostný Spasitel sestoupil právě mezi ně. Jeho prodlévání zde jest modlitba, jeho přítomnost požehnání, jeho příchod jest milost. Nemine ani jediného dne, aby svátostný Spasitel neopakoval tajemná slova: „Já prosím za ně. — Neprosím za svět;“ hle, lidé venku jen chvátají a se honí; marně zaznívá k nim hlas zvonu, nepřicházejí sem; bylo by nespravedlivé, kdyby můj svatý příchod nebyl především ku prospěchu těm, kteří tak věrně a horlivě hledají cesty k mému oltáři. Pohleď do hlubin jejich srdcí a viz, že tě všecky milují! Co jest tam snad kalného a tmavého, jest jen pomíjející, jen povrchní, — v hloubi jest láska k tobě, zlato věrnosti. Hle, právě zase vynášejí toto zlato, s pravým štěstím v srdci jásají, jako kdysi a stále jásaly: Otče, jsme tvoje!

Sedmá část.

„Jsem v nich oslaven.“

Není většího oslavení pro Krista nežli život osoby Bohu zcela zasvěcené, jež zřekla se sama sebe. Slaví-li jeho učení

v životě tvém vítězství za vítězstvím, má-li co možno nejvíce tvých skutků, tvých slov ano i tvých myšlenek na sobě znamení Kristovo, přicházejí-li zásady a názory Kristovy u tebe hned tu, hned tam k platnosti, tážeš-li se při všech svých počínáních jen: Co praví Kristus Pán, co chce Kristus? — poznává-li svět v malomocném vzteku vždy lépe, že jsi proň úplně ztracen(a), záleží-li všechny tvé radosti jediné v tom, když vidíš zkvétati a prospívati zájmy Kristovy, zdvíháš-li i v dobách těžkých bojů, v temných hodinách utrpení prapor Ukřižovaného a štít víry, je-li ti trnová koruna (spletená z trnů tělesného neb mravního utrpení) opravdu milejší nežli slaměný věnec lidské cti a chvály, dospěl(a)-li jsi již na vrchol

„Otče, neprosím za svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal; nebo tvoji jsou.“

hory, takže všechny pozemské věci leží ti již hluboko pod nohama v šedém mlčení, jako těžký mrak, — a nad tebou v tiché, vznešené velebnosti září hvězdné nebe božské lásky, a zachováš-li toto smýšlení den po dni, rok po roce až do smrti, — pak, duše křesťanská, splnila se na tobě slova Spasitelova: „Jsem v nich oslaven!“

Osmá část.

„Abys je chránil od zlého.“

„Neprosím, abys je vzal ze světa, nýbrž abys je chránil od zlého.“ — Z těchto slov zaznívá k nám zvláštní, skoro truchlivá myšlenka; uvážíme-li všechna pronásledování a rozmanité obtíže, které ještě čekají apoštoly pro jméno Kristovo, skoro bychom jim přály a za štěstí jim pokládaly, aby je Bůh před časem odvolal se světa, aby byli uloženi v hrob; neboť jen tam panuje vytoužený pokoj a mír. — Ale nikoli! „Otče, neprosím, abys je vzal ze světa,“ naopak, ať jen žijí, pracují, bojují, trpí, snášejí nenávist a pozemské kříže! Prosím tě jen o jediné: abys je uprostřed všech těch bouří chránil od zlého.

Co jest to zlé, co Kristus zde míní? Jest zřejmo, že to může býti jen mravní zlo, poskvrnění duše vinou a hříchem, nákaza srdce morovým dechem světa. Kristus Pán chce tedy, aby učenci jeho žili sice uprostřed světa, ale aby zůstali nedotčeni jeho kalem, chce, aby chodíce po zemi zachovali si přece nebeské smýšlení, aby kráčejíce plameny přece se uchránili ožehnutí; chce tedy, aby byli stálými, živými zázraky milosti, toť toužebný obraz, jež má Mistr o svých apoštolích.

Nejvážnější naučení pro tebe, bázlivé, nesmělé, často zbaběle se chvějící srdce! Domníváš se snad, že Pán neví o tom, jak trpíš, — jak se ti děje to neb ono příkoří, — že tvůj život zde na zemi jest jen nekonečnou prací, nepřetržitým namáháním a že se přitom zříkáš dobrovolně všeliké chvály a uznání a cti lidské? Či se ti zdá, že stvořitel světla nemůže nahlédnouti do tvého ubohého srdéčka, že zapomněl a přehlédl srdce které se mu zasvětilo tak věrně a radostně, tak upřímně a celou duší? — Pán ví o všem! —

Nyní pak jdi s rozjímáním svým ke kříži! Vidiš jej? — Vzpomeň jeho důtklivých slov: „Abys je chránil od

„Otče, neprosím, abys mne vzal ze světa, nýbrž abys mne chránil od zlého.“
(Jan 17, 15.) (Svatá Barbora.)

zlého.“ Kříž jest kouzelným prostředkem, jímž tvá předsevzetí nabytou původního lesku, kde můžeš znova zase obdržeti vše, všechno, co tě v dobách nejkrásnějšího štěstí nejvíce a nejdokonaleji oblažovalo.

Devátá část.

„Aby měli radost moji v sobě úplnou.“

Tato slova týkají se nás právě tak jako apoštolů. Kristus jest od nás vzdálen, nevidíme ho; ale pevné přidržování se jeho učení, neochvějná důvěra v jeho milost a v jeho přislíbení jest s to, aby naplnila naše srdce opravdu velikou, všechno překonávající radostí. Nechť jest kolkolem temno a mlhavo, duše slyší stále z nebe jasný hlas: Pán tě miluje, — a z toho se

vždy znova těší, neboť máš pevnou víru v milého Pána na kříži, a kdykoli pohlédneš na jeho svaté rány, pocítuješ po každé zázračné ulehčení. A kdybys i zchudl(a) a nezbyla ti nežli žebrácká hůl, — pohlížíš vítězně k nebesům: Tam dlí můj dobrý Ježíš a tato myšlenka činí tě bohatým(ou) a šťastným(ou).

Nedáš--li si těchto potěšitelných myšlenek nikdy vyrvatí ze srdce, zůstáváš-li jim stále věrný(á), přicházíš jim v zápětí tajemství trvalé, úplné radosti Kristovy. Jiní truchlejí, on(a) jest vesel(a), jiní pláčí, on(a) se usmívá blaženě, jiní mají stálou noc a zármutek a soužení, jemu(jí) svítí vždycky slunce radosti a blaha, jiní jsou omrzeli životem, jemu(jí) zdá se cesta žitím plna krásy, jiní se hroutí a klesají, on(a) stojí neustále pevně a stále jde vpřed.

Desátá část.

„Neprosím pak toliko za ně .“

„Otče, neprosím pak toliko za ně (za apoštoly), nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne. Tato slova vznesené modlitby jsou pro modlíciho se Spasitele slovy vítězství, neboť i přes blízkou, hrozící mu smrt kříže mluví s jistotou o budoucích vítězstvích své svaté církve, — jsou pochvalou pro apoštoly, neboť Kristus naznačuje, že slova apoštolů, tedy jejich namáhání a přičinění získají mu mnohé nové duše, — jsou slovy radosti pro nás samé, neboť vždycky míváme radost, víme-li, že jiní se modlí za nás! což teprve, když Kristus sám na nás vzpomíná! A praví tak jasně: „Prosím za všechny, kteří uvěří ve mne,“ — náleží me tedy i my k nim.

Ale slova modlitby Kristovy mají v sobě kromě uvedeného ještě zvláštní krásu. Vedou nás důkladněji nežli co jiného v porozumění tomu, co nazýváme pobožností k nejsvětějšímu Srdci Páně, Toto milé lidské srdce Páně vyrůstá takořka před našima očima při těchto slovech, pronesených při poslední večeři, v obrovské srdce, jež všechny lidi v sebe pojímá a nikoho nevyklučuje. Ve svatém hloubí jeho našli již apoštolové místo; ale nedostí na tom; široko, nesmírně široko otvírají se brány tohoto Srdce, aby v sebe pojalo všechny, kteří kdy uvěří v jeho učení, se svatou, otcovskou péčí a láskou. — Zítřka, na Velký pátek, rozepne ukřižovaný Spasitel paže své, násilím je rozepne, rozepne až po nejkrajnější mez; zázračné to pozvání: Lidé, nechte se obejmouti! A s takto rozepiatými

pažemi zemře a předstoupí tak před nás i po staletích; týž umírající Bůh bude pečovati, aby jeho Srdce, otevřené kopím, bylo otevřeno vždy všem, kteří ho hledají a žádají v ně vejíti; — to bude zítra; a dnes již praví totéž, co zítra zvěstovati bude skutkem, ve vroucí modlitbě: „Otče, prosím za všechny, kteří uvěří ve mne.“

Jedenáctá část.
„Aby všichni jedno byli.“

„Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli.“ Mluvily jsme již o vnitřní, spíše duševní jednotě před několika dny; všimněme si tedy dnes v nější jednoty. Jsme jedno společným místem, našeho přebývání, totiž zemí, jež jest pranepratrnou částčkou světa, jsme spojeny toutéž dobou žití na zemi, jsme jedno přirozeností svéhotěla a původem své duše, podobností vloh, schopností, slabostí, sil, hříchů, nadějí, náruživostí. Jsme v jedno spojeny křesťanstvím, toutéž vírou, křtem, týmiž příkázáními, tresty, příslibeními, spojeny pevnou jednotou církve pod jednou nejvyšší viditelnou hlavou, římským

„Já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal (své přeslavné rány).“ (Jan 17, 22.) (Rány Spasitelovy vtisknuty svatému Františku Seraf.)

Jsme v jedno spojeny křesťanstvím, toutéž vírou, křtem, týmiž příkázáními, tresty, příslibeními, spojeny pevnou jednotou církve pod jednou nejvyšší viditelnou hlavou, římským

papežem, jenž má významné jméno papež, Otec. Není nám opravdu potřeba, abychom si život ztrpčovali a ztěžovali; jsme-li již vůlí Boží tak úzcespojeni, chceme jeden(na) druhé(mu) život zpříjemňovati, ulehčovati, činiti jej milejším a krásnějším. To nám nepředpisuj teprve náš Pán a Spasitel, nikoliv, k tomu nám radí vlastní náš rozum, vlastní náš prospěch. Ano, budeme jedno!

Dvanáctá část.

„A já jsem i jim dal slávu, kterou jsi mi dal.“

Věčný Bůh dal člověčenství Ježíše Krista do vínku jistou slávu. S nekonečnou štědrostí uděluje ji však i dále veškerému křesťanstvu. Nuže, která jest sláva lidské přirozenosti Kristovy, již jako v zrcadle můžeme pozorovati a stopovati v životě každého křesťana?

Když biskup nebo kardinál ve slavném průvodě vchází do vyzdobeného sloličního chrámu Páně, a kolem něho tísni se zářivý sbor přísluhujících kněží, když jeden z kněží pokorně nese dlouhou červenou vlečku, když kardinál, ozdoben mitrou a berlou, běře se středem věřících, uděluje jim požehnání, — jest to vše zajisté krásné, nadherné, — ale není to sláva, o níž mluvil Kristus v poslední své modlitbě. — Nebo když při slavném pohřbu vznešeného některého muže září všechna světla nádherného chrámu v oslňujícím lesku, když není konce nádherných kočárů a automobilů smutečních hostů, když uprostřed chrámu zdvíhá se obrovský katafalk, když sám biskup má krásnou pohřební řeč o zesnulém, když se zúčastní pohřbu všichni, kdož v millionovém městě chlubí se vznešeným úřadem a důstojenstvím, — jest všecko to sice krásné, ale není to sláva, o níž mluvil Kristus v poslední své modlitbě. — Nebo když při eucharistickém kongresu ubírají se statisíce lidí ulicemi zdobenými prapory, když zvony všech chrámů slavně vyzvánějí, když kněžstvo kráčí v nádherném rouchu před nejsvětější Svátostí, když při požehnání nejsvětějším Tělem Páně vše kleká, od panovníka až po nejmenší dítko, — jest vše to sice nádherné, — ale není to přece sláva, o níž mluvil Kristus ve své modlitbě při poslední večeři.

Když však lidská duše, nepochopitelně zohyzděná dědičným hříchem napóývá křestní vodou nebeské krásy, takže se náhle zaskvívá andělskou čistotou, ač byla doposud temná a znetvořena, — nebo když duše na radu Kristovu odhodí všechnu světskou marnost a mluví s přesvědčením:

Blahoslavení chudí, blaboslavení čistého srdce, blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, nebo když v nejtěžším utrpení, v hodinách největší temnoty, když vše ve světě se řítí a klesá a zoufá, pozdvihne se duše křesťanská a praví statečně: „Ne má, ale tvá vůle se staň!“ — jest to vše ona sláva, sláva srdce, sláva milosti, sláva duše, již minil modlící se Spasitel, kterou Otec propůjčil člověčenství Kristovu a již nyní Kristus uděluje dále lidem. Jdi, milá duše, připraví s takovou slávu!

Třináctá část.

„Tito poznali, že jsi ty mě poslal.“

„Otče spravedlivý, svět tě nepoznal; ale já jsem tě poznal; i tito poznali, že jsi ty mě poslal.“ — Kristus připomíná Otcí svému jeho spravedlnost. Jsa pravým dědicem nebeské blaženosti požaduje jí takořka i pro své věřící. A aby byli ve zvláštní výhodě, staví proti nim pustý obraz světa: „Svět tě nepoznal.“

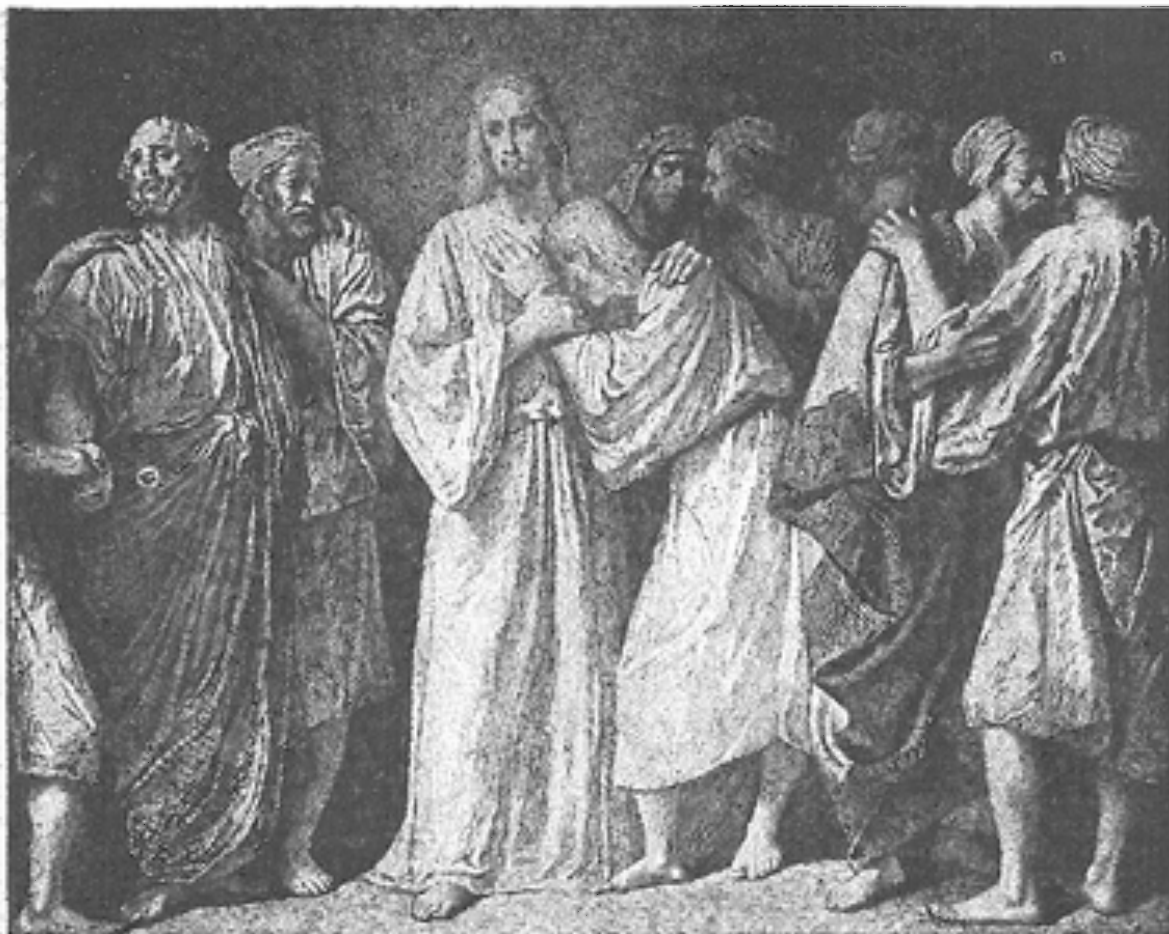
Ano, Otče, kdyby bylo jinak, kdyby všichni lidé neb aspoň většina jich tebe, věčného Otce, poznávala, kdyby jejich pozemský život byl jako jediným vznešeným Alleluja, kdyby pohlížeti k tobě bylo jim potřebou a útěchou a obyčejem, kdyby žili na světě jsouce si jasně vědomi tvé nekonečné velebnosti a své úplné závislosti na tobě, potom, Otče, nebylo by toto poznání, takový bohumilý život nic velikého, nýbrž všední věci.

Ale svět tě nepozná v á. Žije ve stínu smrti, oči k zemi upřené, srdce těžké jak olovo; zapomněl na nebe, rozmrhal milosti, ztratil směr, oněměla jeho ústa, vychladlo srdce, zahrabal se do země, utonul v rozkoších, touží jen po penězích a třpytném zlatě. A jenom řídkou vzácnou výjimkou jsou ti, kteří tě poznali, kteří mají oči upřené k nebesům, jejichž touhy směřují vzhůru, vůle k tobě. Spravedlivo jest, Otče, abys tyto zvláště odměnil. A čím výše se vine jejich stezka, čím čistší jest jejich chtění, čím zbožnější skutky, čím vroucnější láska, čím těžší boje, čím věrnější víra, — tím větší musí býti, Otče, i tvá láska k nim, tím větší jejich odměna. Vždyť jsi spravedlivý!

A co může a má býti odměnou jejich za takovou věrnost? — „Otče, chci, aby kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal.“ Zde projevuje se jedna z nejkrásnějších přirozených vloh lidského srdce: rodinná láska. „Chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i moji.“ Tak přeje si a touží každá matka, která nalézá štěstí svého jen v dětech, které jí Bůh dal, tak přeje si

a touží každý člověk, který si jiného upřímně a nezištně zamiloval. — „Aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal; neboť jsi mě miloval před stvořením světa.“ Tedy vše i svou věčnou slávu, chce sdílet s vykoupenými lidmi, pokud jest to ovšem možno. Toť vrchol lásky Spasitelovy.

Zvláštní předsevzetí a odhodlání ozývají se při tomto uvažování v našich srdcích. Ano, ať si kolem nás panuje

Bída.

„Otče, svět tě nepoznal, ale tito poznali, že jsi ty mne poslal.“ (Jan 17, 24.)

temno a těžké mraky zahalují mysl, ať jsou lidská srdce kolem nás chladná a prázdná a děsně pustá jako hroby, — my víme, co jest naší povinností, co naší svatou úlohou. *Sursum corda!* Vzhůru srdce! Vzhůru pohled k nebes výšinám! Poznání Boha, láska k Bohu, vůle Boží jest naší jedinou směrnicí, náš jediný cíl, naše cesta k blaženosti. Cesty světa nejsou našimi cestami; a cíle světa jsou nesmírně vzdáleny od cílů našich; nepřeklenutelná, nedohledná propast zeje mezi ním a námi. A Bůh jediný jest naším heslem, Bůh jediný naší cestou, Bůh jediný veškerou naší slávou! — Mluvme s vroucností: „Otče spravedlivý, svět tě nepoznal,“ ale my, Otče, poznáváme tebe!

Čtrnáctá část.

„Aby láska byla v nich.“

Myšlenka nejvážnějšího způsobu staví se nám tu před oči k uvažování: „V známost uvedl jsem jim jméno tvé a v známost uvedu.“ Toť pohled ve tvou vlastní minulost, plnou milostí, pohled na kynoucí ti milosti v budoucnosti. Nesmírně mnoho ti již Pán udělil, abys poznal(a) jeho jméno, aby vypěstoval v tobě květinu lásky. Vděčný, uznalý pohled v uplynulé žití budiž aspoň slabou odměnou za takovou lásku Boží! Ale pozor! „A v známost uvedu.“ Tato slova mají svá tajemství, své prohlubně. Jsou skoro tajemná a zní téměř jako vzdálené, slabé dunění bromu, jako tichá výstraha z těchto slov lásky. Máš před sebou ještě vyměřenou dobu milosti, ještě smíš tolikrát a tolikrát píti ze zdrojů poznání ve svatém rozjímání a čtení, ještě se ti dopřeje tolik a tolik svatých přijímání, ještě leží před tebou kus neobdělané role. Vůle Kristova, nejlepší, nejblahovolejší vůle tebe spasiti, tebe obohatiti, oblažiti, bude ještě chvíli nad tebou bdíti. Jak dlouho ještě? — Toť právě strašná otázka, děsné tajemství. Přejde jednou doba, kdy se již nebudeš moci obrátiti, což dnes by ti bylo ještě velmi lehké.

Kéž nezni tato nejposlednější modlitba Kristova marně, kéž se neodráží bez užitku od tvého zatvrzelého srdce!

Tvé srdce má býti obetkáno a opředeno zlatou přízí lásky k Bohu. Máš býti obětí Boží; všecko budiž ve službě Boží a ve tvém srdci plápolej oheň horoucí lásky k Bohu!

Patnáctá část.

Velekněžská modlitba Kristova — vzor modlitby.

Naslouchejme ještě jednou dozrívajícím slovům dlouhé modlitby Kristovy a uvažme: tak modlí se Pán! — Obráťme ve svém rozjímání několik listů zpět a pročtěme si oněch sedm rozjímání, jež jednají o velekněžské modlitbě Kristově, ještě jednou pozorně, aspoň jejich nadpisy. Jaké záležitosti! Jaké prosby! Jaké myšlenky! —

Dvou okolností nutno si zde zvláště povšimnouti: 1) že se modlí, 2) zač se modlí. 1) Že vůbec se modlí za takové věci. Jeho vtělení, jeho přebývání a působení na zemi, jeho učení a všecky jeho činy byly zasvěceny jedinému velikému účelu, aby totiž přivedly lidstvo k Bohu. A k jeho činům přistupuje nyní

ještě vroucí, pokorná modlitba. Skutky samy neprospějí, modlitba musí pomoci! V poznání, že modlitba jest nutná, jest pro nás jakési pokoření; jest nám potřebí státi u dveří Božích a klepati: Otče, dej nám to neb ono! A toho jest nám potřebí i tehdy, můžeme-li si říci, že jsme dosud všechny své síly, ani hodiny nevyjímaje, zasvětili dokonale službě dobré věci; přesto přese vše budeme si museti vyprositi požehnání Božího pokornou modlitbou. Toť vážné, veliké naučení, plynoucí z velekněžské modlitby Kristovy.

2) Zač se modlí. Pozorujeme-li ji dobře, vidíme, že celá jeho velekněžská modlitba jest opsání a rozvedení prvních dvou proseb Otčenáše. Posvěcení jména Božího a spojení mezi Bohem a lidskou duší ovládá úplně a zcela tuto velebnou, vznešenou modlitbu. Statky světa a pozemské věci jsou úplně vyloučeny, jako by jich vůbec na světě nebylo. Nemluví ani o svém utrpení, ač jest tak blízké a bude tak veliké; všechno jeho myšlení a toužení zaujímají jen duchovní, věčné věci. Tak jest jeho modlitba vzorem i nám všem.

Proto se musíme dnes učiti a s touhou po vznešených myšlenkách postaviti se po bok modlíciho se Spasitele: „Páne, nauč nás modliti se!“ Něco snad přece se na nás zachytí a ulpí, snad se nám i podaří nový vzlet v lepší, čistší oblasti. Bůh nám dej k tomu svou milost, pomoc a své požehání!“

Jest opravdu věc těžká tak
být šťastným člověkem?
Jen věnuj Kristu sluch i zrak,
kout každý v srdci svém,
a nejsi pánem, sluhou ne,
jsi jenom dítětem,
jsi šťastnější den ode dne,
vždyť Fán jest v srdci tvém!
Tak blažen každý křesťan jest
tak bohat, bez péče,
kdo jinde hledá štěstí, čest,
jen klam si odnese.

Odchod z večeřadla.

(Mat. 26, 30—35, Mar. 14, 26—31, Luk. 22 33, 35, 38, Jan 13, 36—38.)

”**A** chválu vzdavše vyšli na horu Olivetskou podle obyčeje. Šli pak za ním i učeníci jeho.“ Dozněla velekněžská modlitba Páně. Všichni stojí němí, ve svaté uctivosti; jeť to převeliký, přeslavný okamžik. Učeníci nevědí, bdí-li či sní. Kristus sám musí je napomenouti k odchodu: Nuže, pojďme, dokončeme velikonoční večeři; pomodleme se chvalo zpěv!

Představití si tento společný chvalo zpěv jest věru vděčná úloha. Hlasy galilejských rybářů zní snad drsně, necvičeně, ale ve vážných jejich rysech obráží se nejhlubší dojem; vším, co předcházelo, zvláště pak vznešenou závěrečnou modlitbou Kristovou byli přeneseni v nadpozemské světy. Jak stojí tiše, bez hnutí! Jak mají ruce na prsou zkříženy! Jak uctivě pohlízejí na svého božského Mistra! Žádný cizinec neruší jejich zbožného zpěvu. Vznešená slavnost, večerní hodina, tichý, rozsáhlý sál přispívá jen k jejich zbožné náladě a zvyšuje ji.

Žalm 115, jež zpívají, znají již od mladosti; přičiňují se dojista, aby jej zbožně zpívali, ale nerozumějí jeho vlastního, hlubokému významu. Jak zcela jinak modlí se Spasitel, zasvěcený smrti, v jehož srdci budí každé slovo přívál nejúchvatnějších myšlenek. Pohlížejíme v duchu jen na svého Spasitele! Stojí bled jako mramor; oči jeho jsou pozdviženy k nebesům, ruce složeny na prsou; hlas jeho se chvěje, rty pronášejí slova: „Kalich spasení vezmu a jméno Hospodinovo vzývati budu. Sliby své Hospodinu splním — přede vším lidem jeho. — Draháť jest před očima Hospodinovým a smrt svatých jeho. Alleluja! — Chvalte Hospodina všichni národové, chvalte ho všichni lidé!“

V tomto žalmu jest každá věta jako blesk, jenž ozařuje smrt Spasitelovu na kříži překvapujícím způsobem. V ústech Spasitelových jsou slova tohoto žalmu posledním, slavnostním prohlášením ochoty, s níž přijímá strašlivou veřejnou smrt kříže; neuplyne již ani čtyřia dvacet hodin, a tisíciletá modlitba stane se netušenou krvavou pravdou. —

Ve večeřadle, kde za zpěvu žalmu všichni tiše stáli, nastává teď čilý ruch; připravují se na odchod. Jen Mistr, zdá se, chce zde ještě chvíli prodlíti. Zastavuje se, stojí okamžik a pohlíží zamýšlen na apoštoly. Na časi myslí? Co hýbe jeho nitrem? Zdá se skoro, jako by chtěl promluvit.

Apoštolové to vše pozorují, obklopují je, pohlížejí naň tázavě; nevědí, co by měli činiti.

„Všichni vy,“ — tak začíná Mistr nápadně klidným hlasem, ale pevně a určitě, „pohoršíte se nade mnou — této noci.“ — Rozprchnete se, každý se skryjete ve svém obydlí — a mě necháte samotného. „Nebo psáno jest: Bíti budu pastýře, a rozprchnou se ovce stáda.“ — Kristus pronesl slova ta skoro beze zvuku, — smutným hlasem, zastavuje se po každé větě, a oko jeho spočívalo při tom bolestně na apoštolech.

Dojem těchto slov jest velmi mocný. Někde naslouchají učení; oči všech upřeny jsou na bledého Mistra; jsou tak překvapeni, tak zmateni, že spočátku nejsou schopni slova; co by také měli říci? Jen jediný odvažuje se odpověděti; mocněji nežli ostatní cítí zdánlivou urážku a pohanu, jež se jim všem stala takovou domněnkou; chce a musí zachrániti čest svých druhů. Líce jeho barví se nachem vzrušení, ba

„Všichni vy pohoršíte se nade mnou této noci.“ (Mat. 26, 32.)

skoro rozhorlení; přistupuje až k samému Mistru, zastavuje se krok před ním; pozdvihuje ruku jako k přísaze a hledě Mistru pevně v oči volá hlasem chvějícím se přesvědčením a zdůrazňuje každé slovo: „Mistře, — byť se pak všichni — pohoršili nad tebou, — jáť se nikdy — nepohorším!“ Rozhodná jeho slova dodala všem odvahy; přisvědčují, hledí na sebe s uspokojením, tlačí se blíže, jako by chtěli říci: Děkujeme ti, Šimone, že jsi naše vlastní myšlenky vyjádřil tak výborně!

* * *

Šimon Petr stoje před Pánem ujistil jej právě o své věrnosti. Ale ohnivá slova apoštola nemají zvláštního účinku, Pán zůstává úplně chladný. Sotva pozdvihl poněkud hlavu a řekl přesvědčivým, skoro ledovým tonem: „Zajisté pravím tobě, — že této noci, — prve než kohout zazpívá, — třikrát — mne zapřeš.“

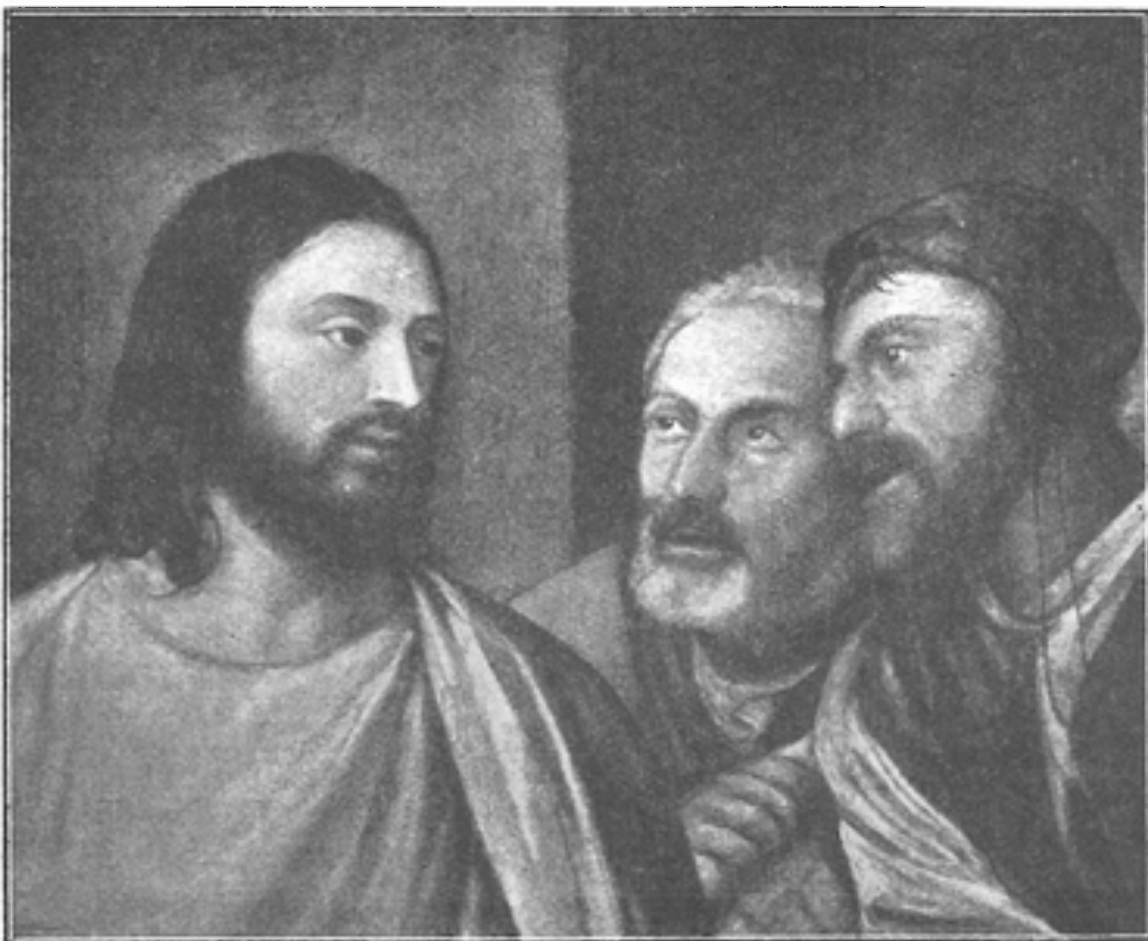
Šimon Petr uslyšev tato slova vzpírá se jim; všechno jeho cit i jeho čest musí se brániti proti takové domněnce. Jeho postava vzrůstá, jeho zrak srší blesky, jeho hlas zní ještě mocněji, an přistupuje ještě blíže, možno-li, k Mistrovi, přitiskuje ruku na srdce a praví: „Bychť pak měl s tebou umřítí, — nezapru tebe!“ —

A v ujišťování Petrovo mísí se i hlasy ostatních apoštolů, „kteří všichni podobně pravili:“ Ne, nikdy, Mistře! Neopustíme tebe! Spoléhej na nás! Zůstaneme u tebe! Jsme ti věrni! — Ješť zajisté líbezné, představití si tento výjev hodně živě.

A Spasitel? — Nechává je mluvití a ujišťovati a — mlčí. Ať si jen mluví a slibují a přísahají, nejbližší hodiny ukáží, kolik pravdy jest v jejich slovech. — A když se proud slov a ujišťování utišil, chystá se k odchodu. Jemným pohybem ruky odstrkuje apoštoly a dí: „Pojďme odtud!“ a bere se ke dveřím. Sbor apoštolů jde v patách za ním.

Ale u samých dveří zastupuje mu Šimon Petr cestu a zastíraje vlastním tělem východ a rozpřahuje ruce jako na obranu, praví mu velmi odhodlaně: „Mistře, kam jdeš?“ — Vžilt se již tak v úlohu ochránce života svého Pána, že chce od nynějška bdíti nad každým krokem svého chráněnce. Nechce ho propustiti, dokud se mu nedostane uklidnění, že Mistru nehrozí nic zlého. Tiše, chlácholivě uchopil jej Spasitel za ruce a praví pohlížeje naň s láskou: „Kam já jdu,

— nemůžeš nyní za mnou jíti, — ale půjdeš potom.“ Šimon Petr nemá v tomto okamžiku ani nejmenšího tušení, že Kristus mluví o cestě kříže, že jemu, svému nejohnivějšímu žáku, předpovídá tutéž cestu křížovou; Petr neví ničeho o tom všem, nýbrž slyší jenom jediné, že jest neschopen jíti za Mistrem; a to jest urážka, pokoření; nikdo na světě nesmí toho tvrditi o něm! A proto slyšeti z jeho rychlé odpovědi tón skoro podrážděný: „Proč — nemohu

„Ježiš řekl Petrovi: Zajisté pravím tobě, že této noci, prvé než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ (Mat. 26, 34.)

nyní za tebou jíti? Hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti. Život svůj — za tebe položím!“

Ó, jak krásná jest tato smělá řeč, jak se nám Šimon Petr líbí! Jak upřímně s ním souhlasíme! — Ale tichý, svatý Mistr ne. Pohlíží na apoštola tak mírně, tak bolestně! Soucitně, smutně zní jeho odpověď: „Život svůj — že za mne položíš? — Zajisté, zajisté pravím tobě: Dnes ještě — této noci, — prvé než kohout dvakrát zazpívá, — třikrát — mne zapřeš.“

Ted, po opětovném, nesmírně vážném tom předpovědění, Petr se zaráží. Bezděky couvá na krok a zakrývá oči a tvář rukama. Co má odpovědět na strašné to obvinění? — Ještě tak stojí, ještě se hledí vzmužiti a odpovědět, když cítí, jak Mistr tiskne mu jemně ruku a druhou klade mu na rameno. A přeněžně zaznívá libý hlas Spasitelův: „Šimone, Šimone! — Aj, satan žádal o vás, aby vás směl tříbiti (prosevat na řešetě) jako pšenici. — Ale já — prosil jsem — za tebe, aby nezhyňla víra tvá, — a ty někdy — obrátě se, — potvrzuj — bratří svých!“

Petr odkrývá obličej, — plaše, vzrušen pohlíží na Mistra, — poté se odvrací, nemůže snést jeho pohledu, — ale v srdci jeho volá mocný hlas: Ne! — nikdy ho nezapru! —

* * *

Poslední slova a výjevy uvedly, jak snadno pochopíme, apoštoly v největší rozčilení. Pán hledí je proto upokojiti a potěšiti. Rád by jim řekl: Ano, přijdou hořké, bolestné hodiny; ale spoléhejte úplně na mne! Mám sám vše v ruce; nejsem bezbranný a bez moci, nýbrž naopak, sám řídím vše a dopouštím, aby se stalo vše právě takto a ne jinak. Aby jim tuto pravdu co možno důtklivě vložil na srdce, volá je samy a jejich zkušenosti za svědky: „Když jsem vás poslal bez měšce a bez mošny a bez obuvi, zdaliž jste v čem nedostatek měli?“ Upřímně, snad i trochu zaražení neočekávanou otázkou odpovídají: Ne! „A oni řekli: V ničemž!“ Musí vyznati, že moc Mistra sahá tak daleko, že i když dleli daleko od něho a byli bez pomoci a pozemských prostředků, chránil je podivuhodně od všelikého nedostatku. Jeho nadpřirozené prostředky jsou tedy jistě veliké, mocné! A tyto zdroje měly by pojednou vyschnouti, býti vyčerpány? — Zajisté ne! Jest stále týž; jeho moc jest stále ještě nezlomena, nezkrácena, nezmenšena!

„Tedy řekl jim: Ale nyní kdo má měšec, vezmi jej a též i mošnu; a kdo nemá, prodej sukni svou a kup meč! Neboť pravím vám, že ještě to, co jest psáno, musí se naplniti na mně: A s nepravými počten jest.“ (Is. 53, 12.) „Nebo ty věci, kteréž psány jsou o mně, konec mají.“

Apoštolové naslouchají. Toť byl přece zřetelný pokyn. Kdokoliv má měšec s penězi, má jej míti připraven a pohotově; těch však bylo asi málo. Jejich společnou pokladnu nosil Jidáš Iškariotský, a ten již odešel. Ale mluvil také

něco o mečích. Odkud naberou mečů? A tu jeden ze dvacíti uzřel náhodou v koutě večeřadla dva meče, zajisté z majetku domácího pána. I pospíchá tam a přináší je. „Tedy oni řekli: Pane, hle zde dva meče!“

S uklidňujícím, pohrdavým pohybem ruky mluví Pán: „Dosti jest“ (o tom mluveno)! Tato odmitavá odpověď na velikou ochotu apoštolů a jejich rychlé doslovné vyplnění přání Mistra praví jim zcela zřetelně: Zase jste mi již neporozuměli, tak jsem to nemyslíl. — Ale nechce se pouštět v další vysvětlování a rozbírání; a ježto již zbraně přinesli, ať je s sebou vezmou.

Šimon Petr opasuje se tedy mečem, druhý si připíná jiný z apoštolů. Zvláštní myšlenka, již se musíme téměř usmáti: Syn Boží pod ochranou Petra opásaného mečem, znamenitého bojovníka, který nedovede ani zasáhnouti lidské hlavy: uťaté ucho Malchovo jest všecken výsledek tohoto zbrojení. Tak jest, rozumí-li se slovům Kristovým doslovně a zvláště ve smyslu příliš pozemském: Kristovo učení vznáší se ve vyšších, božských oblastech duchovního života; ale on

Kristus se svými učeníky na cestě na horu Olivetskou. — Svatý Mistře, zůstaneme ti věrni, neopustíme tě.

nechává častěji dobromyslné lidičky, když chtějí jeho božské, nebeské učení hůlčičkami svého pozemského umění chrániti a podporovati, volně pracovati, až si utrží hodnou ostudu, jako Šimon Petr. —

Naučení:

1) „**Jáť se nikdy nepohorším.**“ — O čem jsme dosud uvažovali, jest jen negativní, strachu nahánějící stránka. My však chceme a musíme získati něco pozitivního, praktického; tažme se proto: Co mohu činiti já, kterých prostředků mám užití, abych se uvaroval(a) takového potupného, nenadálého pádu? Tažme se: Co činil Petr? Jeho rychlá, odhodlaná odpověď: „Byť všichni tě opustili, já tě nikdy neopustím!“ — byla přece krásná a chvály hodná. Z toho září přec předsevzetí! V tom se zračí síla a odhodlanost! Ale co bylo platno dobré předsevzetí? V jediné hodině nezbylo z něho ničeho! V čem byla chyba? V opovážlivém spoléhání v sebe! Neboť jeho poznámka: „Byť všichni ostatní tě opustili“ bylo pyšné nadýmání, jímž si připravil žalostný pád. Vzpomeňme si jen, abychom srovnali, jak týž Petr, klesaje do vln mořských, volá: „Pane, pomoz mi!“ Toto pokorné zvolání přineslo mu záchranu, dnešní domýšlivé ujišťování o zvláštní síle přivádí jej náhle k pádu. Předsevzetí tedy nejsou nic — Bůh musí pomoci!

2) „**A ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých!**“ — Zde proráží opět mocně sluneční záře lásky. Před vševědoucím okem Páně stojí hříšník, ano, co horšího: ne snad kající hříšník, nýbrž takový, který právě se chystá dopustiti se trojnásobného hříchu proti svému nejslechetnějšímu dobrodinci. Není to rozhřešení předem, ale slitovné předpovědění o jeho budoucím upřímném polepšení. „A ty obrátě se!“ Jaká nadějná zář druží se tu k takovému pokoření! Nám samým otvírá se tím pohled v zázračnou velikost a slitovnost Boží. Pýcha duše, která se až příliš často nadýmá v marné samolibosti, zmírá při dvojsečném slově: „A ty obrátě se!“ Sníváme tak rádi a samolibě o velikých cílech a vznešených ideálech. Ale všechna naše duševní bída, naše duševní nedostatečnost uvádí se nám na pamět těmito prostými suchými slovy. Vemnohých věcech kráčí naše noha po bludných cestách. A přece chce nás Boží dobrota užití k užitečné práci: „Posiluj bratří svých!“ Jako z domácího krbu má z nás vycházeti teplo, naším brdinským, křesťanským příkladem

mají býti všichni, kteří se nám přiblíží, povzbuzeni k novému povzletu k nebes výšinám. Pán chce nás milostivě užítí za majáky ve tmách, aby umdlení nabyli nových sil, pokleslí opět se pozdvihli. Kdy již budeš i ty, žáku(kyni) Kristova, smýšlení vpravdě křesťanského?

3) „Ale nyní — kup meč!“ — Dvě skupiny lidí vystupují ze slov Páně proti nám: 1) „Kdo má měšec,“ to jest třída majetných, 2) „Kdo měšce nemá,“ třída chudších. A o první skupině se praví: Vezmi jej, měšec — nač? Aby upotřebil jeho obsahu pro čest a zájmy Boží, aby nakoupil za ně mečů, jimiž má věrně bojovati ve službách Kristových. Nestojí tu nic psáno o poctivém rozdělení na zájmy Boží a vlastní potřeby, nic není psáno o tajném uschování nějaké části, — nýbrž: sem s penězi, se všemi, jež jsou v měšci, radikalismus v obětování peněz pro čest a slávu Boží, čarovný klíč, jímž můžeme působiti nesmírně mnoho.

A druhá skupina? „A kdo ho (měšce) nemá, prodej sukni svou a kup meč!“ To jest jinými slovy: Kdo chce správně rozuměti svým povinnostem k Bohu, musí uznati za nejprůběžnější ze všech povinností mávati mečem pro Krista, s dokonalou věrností náležitě Kristu a obětovati tomu i nejposlednější, i kdyby to bylo tak nezbytné jako oděv. Ostrým mečem jest neúhonné křesťanské smýšlení, neohrožené vyznávání víry a statečné obhajování věci Boží. Vidíme i zde radikální požádání obětí od Krista, vrcholící co nejvýše; snad se toho hrozíme, ale pak hrozíme se nejskvělejšího křesťanského vítězství. Světa nelze přemoci pohodlností a smlouvami a polovičatostí, a pokud máš ještě (obrazně řečeno) sukni na těle, uchopí tě za její záhyby, aby tě mocí přetáhla do svého tábora. A proti světu nemáš jiné zbraně nežli meč; ale pamatuj si: Musíš lépe zasánouti nežli Petr Malcha!

4) „Ty věci, kteréž psány jsou o mně, konec mají.“ — Smíme krátkou tu větu považovati za návěští blízkého konce člověčenstva? Nevíme! Ale pravda jest, že každému člověku blíží se rychlými kroky — někomu až příliš rychlými — konec pozemského žití. Všechna moc a zloba světa není s to, aby působila i za nepatrný pahoreček, jež zveme hrobem. Toť hranice zásluh stejně jako zloby, milosti jako hříchu. Až k této hranici prodluž svá předsevzetí; tam zastrč si v duchu znaménko, až tam, až ke hrobu, budiž věren(na); vše ostatní ponech všemohoucnosti Boží! Bůh tě bude zázračně provázeti.

Cesta na horu Olivetskou.

(Mat. 26, 30, 36, 37 Mar. 14, 26, 32, 33, Luk. 22, 39, Jan 18, 1.)

Umavé duši jest zajisté vděčnou úlohou představit si noční cestu, trvající asi půl hodiny, a to městem do údolí cedronského a zvláště pokusiti se vžiti se dokonale ve vzrušení apoštolů. — Bylo již hodně pozdě, nebylo již daleko do půlnoci, když opouštěl Pán Ježíš večeradlo na hoře Sionu. Zhasla světla a ticho rozhostilo se v místnosti, kde před krátkou chvílí dlela společnost tak svatých lidí. Ale proč nezůstává Pán i na nocleh v tomto domě, když přece zákon předpisoval, aby nikdo až do rána neopouštěl domu, kde jedl beránka velikonočního? Odchází, protože jest nezodpovědným pánem svého času a svého jednání, odchází, protože chce začít svou oběť vznesenou a zdá se mu příhodno, aby se modlil Introitus této oběti na stupních oltáře, dole v údolí cedronském.

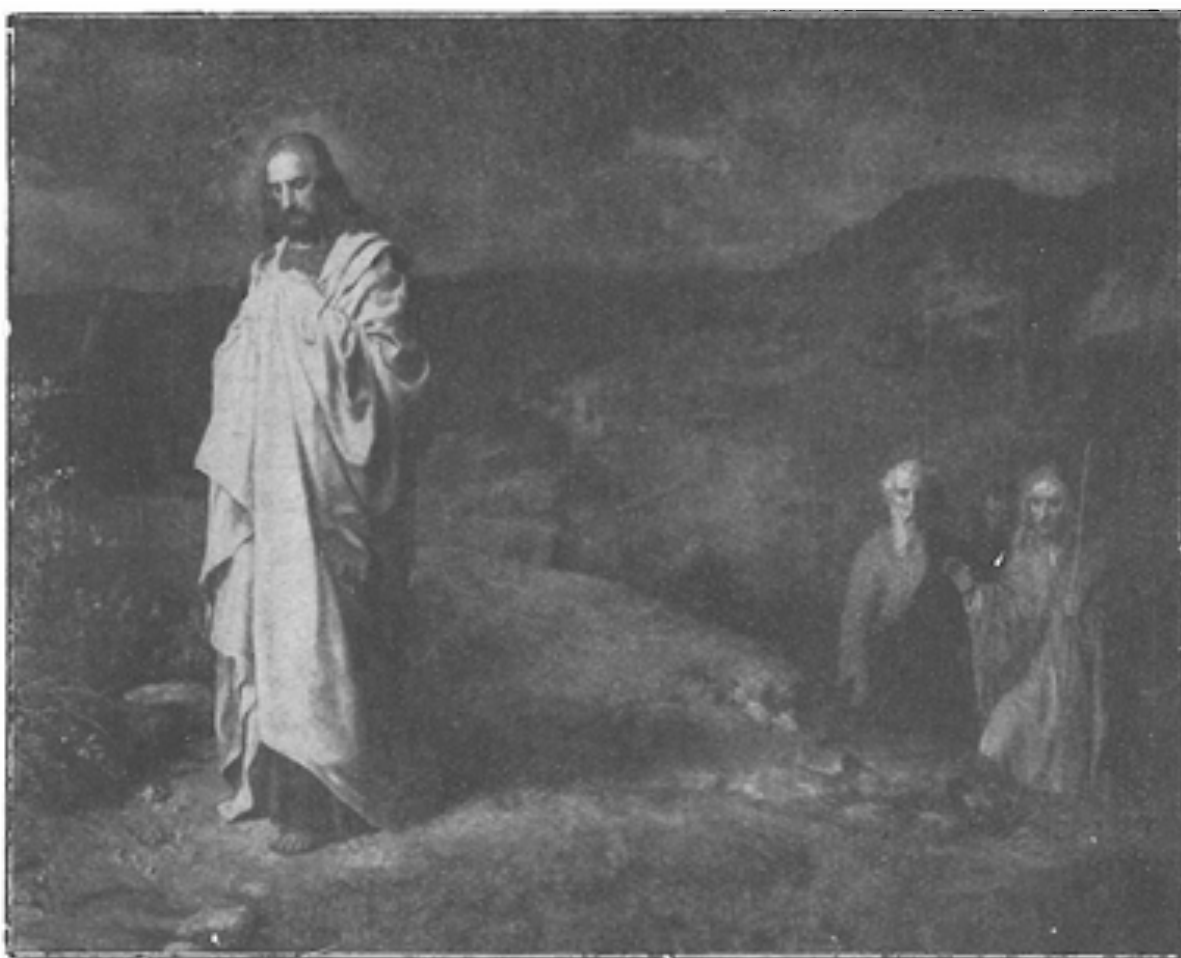
Dvanáct mužů vychází ven. Bledý měsíc ozařuje slabým leskem ztichlé město a jeho úzké uličky. Ve mnohých domech hoří ještě světla, i na ulicích potkávají dosti lidí; velikonoční slavnost nutí mnohé zůstat pro přílišný nával v domech venku za městem. Většina apoštolů kráčí jako ve snách; novota a množství všeho, co prožili v posledních hodinách, ohlušila je a zmátla. Stále ještě přemýšlejí o tajemných řečech Mistrových. „Ještě této noci!“ Tato určitá slova opakoval přece několikrát. Jest tedy jistě něco zcela zvláštního na blízku. Ale, kdo to ví! —

A co jest se zrádcem? Jak byl Mistr dojat při této předpovědi! Kdo jest zrádcem? Nikdo neví. Snad Jidáš? Mnozí tuší něco, ale nikdo neví nic určitého. Ale i kdyby hádali na Jidáše, — že by již za několik čtvrtí hodiny přišel v čele ozbrojenců, jsa jejich vůdcem, toho se přece nedomýšlejí; a kdo by jim byl něco podobného vážně tvrdil, toho byli by považovali za pomatence. — Marně se namáhají svým lidským důvtipem vniknouti v tajemnou budoucnost; před nimi jest nejčernější, nejhlubší temnota.

Takové uvažování o rozmanitých myšlenkách jednotlivých apoštolů lze pro rozjímání vřele doporučiti. Co si as myslí Jan, co Petr, opásaný mečem; jak se rozpomínají na to i ono, co se stalo dnešního večera, jak se dotazují, co praví jeden, co druhý, jak uvažují a rozmlouvají o minulých i budoucích věcech. Celkem kráčí tu zarmoucená společnost pokleslé nálady; a zvláště to, co jim Mistr předpovídal

o všeobecném útěku a nevěrnosti všech, není takového rázu, aby je uvedlo v radostnější míru. Ach, kéž jest již mučivá ta nejistota u konce!

A Kristus? Mluvil-li také cestou? Možno si tu mysliti, co kdo chce. Ale zdá se spíše, že po tak dlouhé slavnostní řeči, zvláště pak po dojemné poslední modlitbě nechtěl již mluvíti. Poučil své učeníky, jak mu bylo možno, doporučil je svému Otci, již se s nimi takořka slavnostně rozloučil. A tato tichá cesta náleží již skoro k nastávajícímu utrpení; zdá se tedy příhodnější představovati si, že Kristus zacho-

„A vyšel podle obyčeje, šel na horu Olivetskou, kdež byla zahrada, do kteréž vešel on i učeníci jeho.“ (Luk. 22, 39, Jan 18, 1.)

vával již nejprísnější mlčení. V jeho Srdci vystupují již první temné mraky nastávajícího zápasu smrtelného.

Tak kráčíme s ním mnohými ulicemi, mimo mohutné sloupořadí vnějších staveb chrámových. Zde jest přes pokročilou noční hodinu ještě mnoho lidí. Jsou tu i kupci nabízející zboží. Celá noc velikonoční jest skoro jako den. — Kristus kráčí dále tak zvanou Štěpánskou branou; jest

otevřena, lidé chodí sem i tam. Již jsou za městem. Nad ním silná opevnění brány, již právě prošli, před ním údolí cedronské, měsícem zpola jasně osvětlené a za údolím mohutná kupa širé hory Olivetské. Sestupovali do údolí cedronského po příkré, kamenité cestě. Kde bylo jen trochu volného místa, tam rozbili cizí poutníci stany po úbočích. Ale žádný z nich nezná mužů tudy jdoucích, nikdo se o ně nestará.

Asi za tři minuty, počítaje od brány Štěpánské, dospěli noční poutníci dna údolí, překročili kamenný most přes potok Cedron vedoucí a ušli ještě asi padesát kroků, kdež stanuli u cíle své cesty, u zahrady Getsemanské: byl to dvůr některého z bohatých přátel Kristových a byl Mistru vždycky otevřen; cizím není dovoleno vcházeti do zahrady, proto byla i v době velikonoční prázdná. Jest to zamilované místo Páně. Zde se již často sám modlíval. Zdá se, že zvláštní přitažlivost měla pro něho podzemní skalní jeskyně, již možno až podnes viděti v původní podobě. Upomíná částečně na jeskyni narození Páně v Betlémě. Jest hezky prostraná, asi dvacet pět kroků dlouhá a dvanáct kroků široká; několik skalních balvanů podpírá strop. Skály jsou stále tytéž, jako byly za časů Kristových. Na jednom místě zřízen byl jednoduchý oltář, na němž se denně slouží mše svatá. Pod oltářem hoří, právě jako v jeskyni narození Páně v Betlémě několik drahých lamp a ozařují mramorový kámen, na němž jest pateronásobný jerusalémský kříž a kolkolem latinský nápis, jenž zní po česku: „**Zde učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem.**“ Jeskyně osvětlena jest skrovně barevným okénkem ve stropě; jest zde tiché, ke zbožnosti nabádající místo.

Vedle jeskyně jest podnes olivová zahrada, prastará, ctihodná, již péče Otců Františkánů proměnila trvale v květinovou zahradu. Pro svou tichou, chráněnou polohu zelená se již a kvete v lednu a únoru, pročez zahrada ta při všem bolestném smutku, jež v nás vzbuzuje, jest přece jen utěšeným a příjemným místěčkem, kde tulipány, hyacinty, rozmarína a karafiáty a červené immortelky (zvané zde krev Spasitelova!) šíří příjemnou vůni, jest malým rájem v pustém jinak, kamenitém, hrobkami hojně posetém údolí Josafatském.

Vzpomněl si aspoň jediný z průvodců Kristových onoho večera, když kráčeli po mostě přes potok Cedron, na událost, jež se přihodila právě na témž místě již před tisícem let? Právě přes potok Cedron ubíral se kdysi král David, opuštěný od většiny svého lidu, provázen jen několika věrnými služebníky. Bos a se zahalenou hlavou vystupoval tehdáž královský uprchlík s pláčem na horu Olivetskou. A tam také to bylo, kde jeden z dřívějších jeho služebníků házel po něm kamením a zlořečil mu: „Vyjdi, vyjdi ze země, muži krve, muži ďáblův! Hle, již tebe sužují zlé věci tvé, nebo muž krve jsi!“ (II. Král. 16, 5—8.) Neshoduje se to zvláštním způsobem s tím, jak se choval Jerusalém ke Spasiteli?

Než pozorujme nyní, jak Pán Ježíš vchází do zahrady a co tam činí. Došli právě ke vchodu zavřené zahrady. „I řekl (osmi) učeníkům svým: Poseďtež tuto, až odejda tamto pomodlím se.“ A pojal s sebou Petra a dva syny Zebedeovy. Opět táhne nám myslí dějinná vzpomínka, jež jest v úzkém spojení s dnešním výjevem, ač se udála dva tisíce let před Kristem. Táž slova jako Kristus Pán: „Poseďtež tuto a počkejte, až já odejda tamto pomodlím se“ promluvil kdysi ke svým služebníkům patriarcha Abraham, bezpochyby v témž údolí, ano snad na témž místě. Podivno, Abraham bydlil tehdy daleko odtud na jih, v Bersabé, a Hospodin mu poručil, aby se vydal na místo Vidění, (na horu Morie), a aby tam obětoval jediného syna svého Isáka. Tři dni šel Abraham, veden jsa řízením Božím, na sever, až stanul u paty hory Moria, jež byla tehdy pustá, neobydlená. Kde byla hora Moria? Jest to táž hora, po níž dnes Ježíš Kristus a jeho apoštolové sestoupili, na níž stál chrám Šalamounův; na ni vystoupil i Abraham se svým synem Isákem, jenž se tam měl státi vznešeným předobrazem krvavé smrti Spasitele světa. A služebníci musili zůstatí dole, na témž místě, kde nyní usadilo se osm apoštolů. Zdá se to snad pouhá náhoda? Tomu věř, kdo chceš věřiti.

Dumavá mysl vidí v osmi olivových stromech, jež stojí podnes v zahradě Getsemanské, symbolickou upomínku na oněch osm apoštolů. — Těchto osm apoštolů! — Hleďme si živě představití, co zažili a uhodnouti, co cítili v duši. Biblické vypravování o těchto osmi apoštolech a jejich čekání posloucháváme obyčejně lhostejně a bez myšlenky;

a přece, co v něm vězí! Jak je měl Kristus již v hrsti, že ho následují slepě o půlnoci, že se spokojují, když je náhle zanechává venku před zahradou, a poroučí jim čekati neurčitou, bezpochyby hezky dlouhou dobu; a oni poslouchají ochotně! A jaké ušlechtilé, vzácné povahy byly mezi těmito osmi apoštoly! Horlivý Bartoloměj, (ji, nak Nathanael, jehož jsme tak dobře poznaly,) omilostněný Matouš, ohnivý Ondřej! Jsou to svíce příští církve, jsou to kandi-

Zahrada Getsemanská na úpatí hory Olivetské.

dáti trůnů věčné slávy, jsou to prvotiny křesťanských mučovníků, ozdoby náboženství Kristova, a přece: čekati, zastaviti se, posaditi se, umřívovati se, zapírati, viděti, jak jiným dává se přednost, — toť škola božského Mistra. Nezapomínejme, že tito mužové nebyli pouhými statisty a diváky, ta-kořka ze dřeva vyřezanými, kteří by stáli bez citu a jen vyplňovali místo, nýbrž že byli živí, útlocitní lidé, v jejichž nitru budily události, jejichž svědky byli, nejživější ozvěnu.

Jak máme oceniti jejich chování onoho večera a oné noci? Bylo jejich čekání na Spasitele chvályhodnou, zvláštní poslušností, jež by nám všem měla býti vzorem? Zajisté, haněti jejich počínání nemůžeme ani v nejmenším, každá neposlušnost byla jich daleka, ale přece zdá se správnější, řekneme-li, že tehdy ani sami dobře nevěděli, co

činili. V té chvíli ztratili všeliký rozhled, ztratili rozvahu; události byly nad jejich rozum, nad jejich chápavost. Podobali se suchému listu, jenž spadl do proudu a nyní jest jím unášen; kam? — Taž se všeho ostatního, jen ne lidu!

Jak jest jim u srdce? Vědí jen jedině, že dnes slyšeli již mnoho podivných věcí; jaké to řeči, jaké skutky, jaké modlitby Mistrovy! Jak byly nevýslovně vznešené! Nevědí sice, co to vše znamená, vědí jen, že to vše bylo překrásné. A nyní jsou zde za chladné noci, v zahradě, — jak sem jen přišli? Již vědí; Mistr jim řekl, Mistr je vedl, šli s ním mimovolně. A kterak smýšlejí o budoucnosti? Ach, nejsou ani s to, aby pojali jasnou myšlenku; jest jim však, jako by je Mistr vedl do temnoty; zdá se, že jim hrozí nějaké nebezpečství, ale odkud a jaké? — Konečně zmocňuje se jich únava, přirozená skleslost a ospalost; nejsou schopni ani nejmenšího přemáhání, klesají na zem a upadají ve spánek; tři hodiny, hodiny nesmírné důležitosti pro veškeré lidstvo, prostě prospí; kdo by jim však proto co vyčítal? Byly bychom na jejich místě zajisté nejednaly jinak.

Naučení:

1) Tiché následování Spasitele. — Apoštolové nevěděli, co se stane; ty toho rovněž nevíš. Země byla pro ně tmavá, jen s nebe zářilo skrovné světlo: oni však následovali Spasitele. Toť důmyslný vzor pro vlastní tvůj život. Proto, i kdyby bylo kolem tebe temno, buď kliden(na), neboj se, pokud víš, že u tebe jest Bůh.

Tichá chůze ve šlépějích Páně bylo jakési následování Krista. Jak dlouho trvalo? Jen několik hodin; potom se všichni rozprchli; následování přestalo. Ale napravili to dokonale; neboť temná cesta táhla se dále, trvala po dlouhá léta; potom vidíme na ní kříž za křížem. Kdo na nich visí? Apoštolové, „pošetilci pro Krista,“ jak je nazývali. To bylo následování! A nyní se podívejme na sebe! Mnohé z nás říkají: Církev musí hleděti, aby pokud možno se všemi svět-skými mocnostmi vyšla po dobrém. Kterému okamžiku následování apoštolů podobá se asi tato zásada? —

2) Myšlenky při mši svaté. — Často jsi již slyšel(a), že mše svatá jest obnovování krvavé oběti a utrpení Kristova; i svými vnějšími obřady má nám připomínati utrpení Páně. Víš, která část jest nejprvé: kněz sestupuje od oltáře ke stupňům oltářním. To má býti ustavičným připomínáním sestupování Kristova do zahrady Getsemanské; na to máš vzpomínati. A tvá obrazotvornost proměň

si kapli, kde klečíš, ve skalní jeskyni! A je-li v oné jeskyni napsáno: „Zde učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve kanoucí na zemi,“ píše ti víra podobný nápis na oltář vaší kaple: Zde, milá duše, kane jeho svatá krev denně do tvého srdce. Přičiňuj se býti přítomna mši svaté hodně nábožně, s pevnou vírou a hlubokým porozuměním!

3) Tiché čekání v noci pozemského života. — Jak obráží se v osudu těchto apoštolů náš vlastní osud! Jak snadné a prosté jest srovnávání, neboť opravdu, náš krátký pobyt na zemi jest jen jediná noční hodina. Ani my všichni dohromady nevíme, oč se vlastně jedná. Nejznameníější učenci táží se a prou marně o tajemství lidského života; nevědí nic; jest noc. Co nám praví náboženství, toho nechápeme dobře; máme jen tušení, že běží o věci nesmírně důležité a vznešené. Jsme prostě strženi v proud; musíme kráčet životem. Většina lidí oddává se po delších nebo kratších marných pokusech, aby pochopili smysl života, lhostejnému spánku; ať přijde co přijde, změnití toho nemohou, ať se tedy stane, co se státi má. My však blahoslavíme ty, kdož se slepě a bez rozmyšlení přidržují Krista; ten ví vše; cokoliv poroučí, to činme; kde nás nechá čekati, tam čekejme; nevíme sice, kam to vše směřuje, ale důvěřujeme jeho božské prozřetelnosti a řízení. Takto-li věc pojímáme, vyplývá pro každého pevný program; chceme všechny i každá jednotlivá slepě poslouchati vedení Kristova. Po svépomoci není ani stopy; zde může raditi a pomáhati jen nadpřirozená bytost. Mluv tedy, Kriste, služebnice tvá tě slyší a uposlechne.

4) „Bděte a modlete se!“ — Toť vybidnutí Kristovo třem apoštolům, které zavedl hlouběji do zahrady. Bděte, i když se veškeré lidstvo oddává spánku. Modlete se, povznete ducha svého k Bohu, i když ostatní lidstvo zahrabalo se ve věci pozemské. — I když při bdění, jakož i při modlitbě zúčastní se poněkud i tělo, zůstává přece obojí tato činnost především záležitostí duše. Bdělý duch, který stále všecko má v přehledu, který nikdy nezapomíná svých povinností a nadpřirozených pravd. A modlíci se duch, který stále dlí u Boha, jehož zrak jest stále upřen vzhůru, jehož všechna naděje i láska má sídlo v nebesích! Není těžko poznati, že dvojímu tomu vybidnutí Kristovu nelze v obyčejném praktickém životě vyhověti lépe nežli vytrvalým, pilným, co možno hojným cvičením v rozjímavé modlitbě.

Kristus na hoře Olivetské.

(Mat. 26, 37—44, Mar. 14, 33—40, Luk. 22, 40—46.)

Pozorujme všechno, co se děje, jako tiší, náhodní svědkové. K zahradě Getsemanské přicházejí tiše zamlklí mužové, dvanáct je jich. Jeden z nich má klíč ode dveří do zahrady; otvírá a všichni vstupují dovnitř. Mluví několik slov, potom se rozdělují, osm mužů zůstává u dveří, dívají se chvíli ještě za ostatními, šeptají to i ono, poté usedá jeden po druhém na zemi. — Ostatní čtyři mizejí zatím v dáli. Blížíme se k osmi sedícím mužům a ptáme se: Kdo jste? Jsme apoštolové proroka Nazaretského; tamto jde on sám. Kdo jsou ti tři s ním? Petr, Jan a Jakub. Proč jej doprovázejí? Nevíme, Mistr tak poručil. Co zde dělá Mistr v noci? Přichází sem častěji, modlívá se rád tam v osamělé jeskyni, často i po několik hodin.

Spěchejme za Kristem a jeho průvodčími! Jsou již mimo doslech, nad to křoví jakési nebo roh zdi zakrývá je již zrakům čekajících soudruhů. Tito tři pozorují právě zjev, nad nímž žasnou, trnou: „mistr počal se rmoutiti a teskliv býti.“ Vidí to dobře, náhle se všecek změnil; obličej pokrývá smrtelná bledost, již pozorovati lze zřetelně ve světle měsíčním; údy jeho se mocně chvějí, ruce tiskne na prsa a jeho oko obrací se toužebně k nebesům, hledajíc tam pomoci. Dojati, plni účastenství tlačí se k němu učeníci; chtějí mu pomoci, podporovati jej, neboť se domnívají, že klesne. Místře, co jest ti? „Tehdy řekl jim: „Smutnáť jest duše má až k smrti!“ Ubohý Místře, jenž můžeš hledati úlevy v bolesti své jen tím, že ji zjevuješ slabým bytostem, které ti nemohou nikterak pomoci! Ubozí apoštolové, kteří sice poznávají smrtelnou úzkost Mistra vroucně milovaného, ale cítí, že nejsou nikterak s to, aby mu pomohli nebo jej potěšili.

„Pozůstaňtež tuto — a bděte se mnou; a modlete se, abyste nevešli v pokušení! A odešel maličko od nich, co by kamenem dohodil.“ S ustrnutím a jako zkamenělí pohlížejí za ním tři učeníci. Potom se táží: Co jest s ním? Víš něco? Nevím nic. Toť hrozné! A co to říkal? Abychom zde zůstali, bděli a modlili se, modlili se s ním? K čemu to všechno? Dejte pozor, dnes čeká nás ještě něco zvláštního: — A hleďte, hleďte, nyní jest u jeskyně, — teď si tam klekl. Jak hluboce se sklání! Teď leží obličejem na samé zemi! Ubohý Mistr! — Dlouho stojí

apoštolové tímto způsobem hovoříce, neodvratně pohlížejíce za milým Mistrem. Nemodlí se; zapomněli na to v rozčilení. Jen se dívají. Hleďte jen, ani se již nehýbe, leží jako mrtev, jakékoli pohyby ustaly. — Teskně vzdychajíce usazují se apoštolové na trávnik. Oko jejich jest unaveno hleděním. Smutně opírají hlavy o ruce; přemýšlejí o slovech Mistrových; jeho slova krouží neustále před jejich duchem. Netrvá dlouho a přemáhá je spánek; usnul jeden, po něm druhý, poté i třetí

Náhle cítí, že je někdo budí, — Mistr stojí před nimi. „Šimone, spíš? Nemohl-lis jediné hodiny bdíti se mnou?“ — Ó, jak pálí tato výčitka, jak se apoštol stydí, jak hořká

„Jejich oči byly obtíženy; spali pro zármutek.“ (Mat. 26, 43.)

jest mu nyní vzpomínka na příliš smělé ujišťování před několika hodinami! Ale Pán nečeká tentokrát na omluvu Šimonovu; opakuje pouze první svůj rozkaz: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; Duch zajisté hotov jest, ale tělo slábo.“ To řka obrací se od ospalých učeníků a jde po druhé, aby se modlil.

Apoštolové se nyní skutečně přičiňují, aby neusnuli; modlí se zajisté také, pamětlivi jsouce rozkazu Mistrova, jejich rty se pohybují vyslovujíce modlitbu, již se naučili od Mistra: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Ale zapuzený

spánek vrací se zase, poutá modlí se jazyk, klade se olovem na těžká víčka a brzy spí všichni tři jako dříve, — až po delší době cítí opět, že je někdo budí; opět stojí před nimi Pán. „A navrátiv se, našel je, ani opět spí; nebo byly oči jejich obtíženy a nevěděli, co by jemu odpověděli.“

Jaké zahanbení! Jaké zmatené omluvy! Ale pomohlo to? Skutečnost mluvila zřetelněji nežli nejkrásnější ujišťování a výmluvy. „A nechav jich, odešel opět.“ Představme si palčivé rozpaky, v zájemné výčitky tří překvapených těch spáčů. Hanbou by si rvali vlasy s hlavy! — Ale aspoň po třetí (—neboť Mistr zajisté opět přijde —) nesníme se dáti překvapiti. Nuže, co učiníme? Hle, zde jest skála — až podnes se ukazuje — na tu si sedneme; ostré její hrany zaplaší naši ospalost. Ale spánek jest silnější než jejich dobrá vůle.

Ale snad za tohoto těžkého spánku prožívali duševně v živém snu smrtelný zápas svého Mistra, jak se také u jiných omilostněných osob může dokázati. Neboť tážeme se s podivením, kterak by se byli tři evangelistové, kteří tak obšírně uvádějí slova Kristova, dověděli o tom všem, jsouce sami od něho vzdáleni a neodvažující se ze svaté bázně blíže?

Spali zajisté velmi pevně. Pojednou stojí před nimi opět Kristus. Přišel tichounce; bolestně zklamán pohlíží na ně chvíli. Ó, kdo by se spoléhal na vás! — Toť tedy vaše bdění, vaše modlení! Ó nespolehlivosti, tvé jméno jest člověk! — Sklání se k nim, uchopil jednoho ze spících: Petře! — Polekáni vyskočili, na jejich rty dere se zoufalá omluva: Mistře! — Ale není již kdy, aby dokončili, neboť — strašlivý, hrůzný pohled! — Obličej Mistra jejich má hojné stopy prolité krve. Apoštolové žasnou, chvějí se; cítí moc nadpřirozených sil, slyší plni zármutku tichouká slova Páně: „Spětež již a odpočívajte!“ — Podivné tajemství! Třikrát je důtklivě napomínal: „Bděte se mnou!“ — a oni třikrát usnuli. Nyní jim praví: „Spětež a odpočívajte,“ a přec můžeme se domnívati, že od té chvíle žádný z nich té noci ani oka nezavřel. Takové protivy jsou lidský obyčej a lidská bída.

Obraťme duchovní zrak na muže bolesti v zahradě Getsemanské! To, co sám chtěl, dochází nyní splnění, Kristus stojí přímo před svým utrpením. Co děje se v jeho duši, prozradila nám jeho slova: „Smutnáť jest duše má až k smrti,“ tedy až do nejvyšší míry, smutnější již býti nemůže. Prchá se svou bolestí do noční samoty; apoštoly, i tři nejlepší, musí opustiti, nerozumějí mu; ví, že usnou, a jejich spánek zvyšuje jen jeho bolesti.

Odchází od nich. „A poodešed maličko, padl na tvář svou, modle se a řka: Otče můj!“ — Duše utíká se k Otci. Nikdo z lidí nemůže mu pomoci. Nikdo z lidí mu nerozumí, musí projednati poslední, nejtrpčí přípravu na své utrpení se svým Otcem, nikým nerušen, nikým neslyšen, ale také bez porozumění se strany lidí.

Podivno, že svatí evangelistové užívají při této noční modlitbě stále a stále výrazu: kalich. Zdá se, jako by se v duši Spasitelově zhustilo všechno utrpení v podobu kalicha, naplněného až po okraj pelyňkem; a k tomu velitelský, prosebný hlas s nebe: Pij! A s nebeským hlasem spojují se miliony hlasů lidských, volající úpěnlivě: Pij! Pij! Ale Kristus hrozí se kalicha toho. Jeho lidská přirozenost se vzpírá, volá: Nechci píti! Hrozím se kalicha toho!

Vrhá se na kolena, ano tváří až na zemi a nad ním táhnou jako černé mraky předzvěsti a hlasatelé nejtěžšího utrpení. Před jeho zrakem vznáší se hrozivě křiva výkřik a na něm lidské tělo, svíjející se smrtelnými bolestmi, a jakýsi hlas volá k němu: To jsi ty! Za několik hodin budeš viseti na kříži! — Vidí trnovou korunu, slyší svištění bičíků, v uších mu zaznívá ohlušující řev kněží a lidu, žádajících jeho smrti, — a jeho lidská přirozenost vzpírá se proti tomu všemu. Ne, ne! nechci trpěti! nechci umřít! — Proto hlasité jeho volání o pomoc, úpěnlivý výkřik žalu: „Můj Otče!“ — Volá tak nejlepší Syn k nejlepšímu Otci, jsa hotov uposlechnouti ho, i kdyby poslušnost mu ukládala, jako zde, nejtěžší a nejtrpčí oběť. Horoucí přání své lidské přirozenosti podržuje však vůli Otcově: „Jest-li možno, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne jak já chci, ale jakž ty!“

Dlouhou dobu zápasí tak v modlitbě, okouší své nastávající utrpení, okouší je ještě jednou, modlí se a znova se modlí, ale ani jediný paprsek útěchy nepadá v noc jeho utrpení.

„Otče můj, jest-li možno, ať odejde ode mne tento kalich; ale však ne jak já chci, ale jakž ty!“ (Mat. 26, 39.)

I zmocňuje se ho nevyslovitelná touha posoucivných přátelích, jimž by si mohl postěžovati: po jeho třech apoštolech. Vyhledati je zdá se mu ulehčením. Namáhavě povstává, pozdvihuje se a jde světlou nocí. Ale v tom svírá se jeho srdce bolesti: jeho tři pomocníci zapomněli naň a leží bez hnutí,

pohříženi v hluboký spánek. Chvíli snad stál Spasitel nad nimi v němé bolesti, pohlížeje na důkazy lidské slabosti a nedostatečnosti. Potom teprve je vzbudil.

„A opět odšed modlil se, touž řeč říká.“ Můžeme toho se domnívati skoro s jistotou, že v hodinách těžkého utrpení provozovaly i ďábelské moci svůj rej. Vždyť sám Kristus krátce před tím, při poslední večeři, řekl zřejmě: „Již nebudu s vámi mnoho mluvit, nebo přichází kníže tohoto světa, ale na mně nemá ničehož.“ (Jan 14, 30.) A snad právě v noci na hoře Olivetské přišel k němu temný kníže tohoto světa.

Jak si máme představití toto ďábelské pokušení? — Snad objevení se satana v lidské podobě nebo v jiném způsobu smyslům přístupném? Možno jest to, ale zasluhuje méně víry.

Správnější byla by snad domněnka, že ozývalo se ze všech koutů a stěn jeskyně, jindy vždy klidné, na tisíce proklínajících, prosících, řvoucích i vášných a svůdných hlasů, brzy hlasitě, brzy tiše, brzy úlisně, brzy v divokém řvaní, brzy výsměšně, brzy hořce plačících. Než to vše jsou jen pouhé domněnky. Lehčí jest pozorovati obsah těchto ďábelských pokušení: Jsi-li Syn Boží, nenech se zabít, nenech se trápit! Není ti toho opravdu třeba! — Pro koho bys trpěl, umíral? Pro lidskou sběh? Haha! Pohleď, tvoji nejlepší přátelé tvrdě spí, zapírají tě, zrazují tě, — tvé město, vaší kněží tě nenávidí, zabijí tě, — přiznej se, že takové bytosti nezaslouží ani desetinu tvé lásky. — Buď rozumný! Učiň, co chtí kněží! Připrav jim skvělé království! Vždyť můžeš, vždyť jest ti to snadné! Všichni tě budou oslavovati, budeš králem, nemusíš vykrváceti na kříži. — Uznej, že jsme silnější než ty! My jsme odvrátili srdce všeho lidu od tebe, budeme pracovati proti tobě až na konec světa; třes se před námi! Kdekoli vztýčíš svůj kříž, strhneme jej a srazíme, kdekoli budeš kazati, budeme vpozadí a budeme všem našeptávati: Nevěřte mu, jest podvodník! V takovýchto trapných mukách svíjí se Srdce božského Spasitele, svírají jej nejhlubší duševní bolesti, a jedinou jeho zbraní jest stále opěťovaná modlitba: „Otče, jest-li možno, ať odejde tento kalich“ (i toto zoufalé pokušení) „ode mne! Ale ne jak já chci, ale jakž ty!“ — A jako by chtěl prehnouti strašným těm hlasům, povstává opět náhle a odchází ke svým apoštolům, — nyní jistě dokáží, že posměšné ty hrozby nejsou pravdivé. „A přišed nalezl je opět spící.“ — O, hoře, o trpký žal! Hledí na spící v hlubokém duševním pohnutí; kolik trpkých zklamání mu již připravili! Tiskna ruce na prsa pohlíží k nebesům a vzdychá: „Pane, — buď vůle tvá!“ Potom teprve přistupuje blíže a budí je.

* * *

Bývali vždycky lidé, kteří lhovostně říkali: Ono chvění a ona úzkost smrtelná na hoře Olivetské neměla u Krista nastati! Tento veliký, vznešený, božský učitel neměl míti hodinu takové slabosti. Jediné vysvětlení této podivné úzkosti smrtelné jest myšlenka: Kristus vzal na sebe tehdy hříchy všech lidí; stál tedy před svým Otcem jakožto zločinec a hříšník. — Ne, nikdy, nikdy! Otče, odejmi tento kalich ode mne!“ Nesnesu myšlenky, že jsem tvým úhlavním nepřítelem, odejmi ode mne, jest-li možno, tuto nejtrpčí hořkost všech muk! Toť tedy příčina, pro niž se jeho

přirozenost tak strašlivě vzpírá; není to slabost, nýbrž neúhonná svatost, jež se hrozí urážky Boha.

„I ukázal se jemu anděl s nebe posiluje ho.“ Ó blažený pohled, když po všech temnotách, po strašlivých pokušeních a zklamání objevila se jasná, čistá postava nebeské bytosti! Nesnesitelné napětí duševní ulevilo v okamžiku, přival bolestí na chvíličku ustává. Jak radostně obrací se oko i ruka božského trpitele ke světlu!

„Posiluje ho.“ Již samo objevení andělovo jest vydatnou posilou: přišel ti pomocník, Otec na tebe nezapomněl, myslí na tebe, v jménu jeho a na jeho rozkaz stojím před tebou, — toť němé, a přece tak důležité poselství andělského zjevu na tomto místě, v tuto hodinu. Ale smíme se zajisté i domnívati, že nebeský posel pronesl i slyšitelná slova, v odvěť na postrašná, vysilující našeptávání ďábelských mocí. A obsah těchto slov? Jsou to sice jen domněnky, ale odpověď jest nasnadě: Zmužilost, božský trpiteli! Vzal jsi na sebe hříchy, abys je odstranil! Jen božská, silná ramena jsou s to, aby obrovskou tu tíži unesla; a jedině ty máš taková ramena! Toto nesení hříchů jest největší čin pokolení lidského, jest nejvyšší oslavou Boha, jest nejnaléhavější nutností pro miliony milionů lidí. Upustíš-li od toho, zbývá pro mnohé jen peklo a věčné zahynutí, satanu tím připravíš radost a ples, nebi však zármutek a ztrátu. Nesmírné množství lidí bude tě pro tvé utrpení chváliti a velebiti, tvůj kříž stane se slaveným znamením spásy, záchrany a vykoupení, nesmírné množství svatých lidí bude tě následovati po cestě kříže, vzpomínka na tvé utrpení bude jim nejmocnějším pramenem útěchy, budou tě milovati a vděčně uctívati za svého krále po celou věčnost. — Tyto a podobné řeči byly snad kalichem útěchy, jež podal anděl božskému trpiteli, jenž z něho pil dlouhými, slastnými doušky.

Anděl odešel, blížil se vrchol utrpení na hoře Olivetské: krvavý pot na čele. — Ve mnohých rozjímáních a kázáních nalézáme pořad událostí poněkud změněný; říká se: Kristus se krví potil, i přišel anděl s nebe posiluje ho. — Evangelium praví jinak: „I ukázal se jemu anděl s nebe posiluje ho. A postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem. A vstal od modlitby.“ Zdá se tedy, že [krvavý pot byl korunou, účelem noci na hoře Olivetské, cíl, jehož Kristus dosáhl jenom, posílen jsa mimořádnou pomocí s nebe.

Naše svatá církev nabádala také od pradávna své děti k rozjímání o těchto krvavých růžích na čele Spasitelově při modlitbě svatého růžence, vkládajíc v ústa modlicích se slova: Který se pro nás krví potil — a nikoli: který se pro nás na hoře Olivetské modlil, který pro nás smrtelnou úzkost trpěl. —

Zdá se tedy, jako by krvavý pot byl dobrovolný, dobře promyšlený výkon trpícího Spasitele: Prolij svou krev!

Prolij ji dobrovolně, dříve než bičky a lřeby, trní a kopí ti ji uloupí. Ne zločin lidí, nýbrž tvá vlastní vůle má krev tvou vydati! — Otče, zde jest, kane z mého čela, ne teprve zítra, již dnes — zde ve svatém nočním tichu, kdy nepřátelé jsou ještě daleko, přijmimou krev! — Toť asi řeč těchto krupějí krve.

Sotvase tak stalo, byl jeho úkol na hoře Olivetské dokonán, — Spasitel povstává; učenci ať nyní „I ukázal se jemu anděl s nebe posiluje ho.“ (Luk. 22, 43.) spí, chtějí-li; ať přijdou nepřátelé; vše jest dokonáno; úmluva mezi ním a Otcem jest již takořka krví podepsána: vykonání může začít!

Legenda vypravuje, že kámen, na němž Kristus klečel, zachoval otisky jeho kolenou; ukazovali jej ještě po staletích zazděný ve vnitřní zdi tamějšího kostela. A slouží-li tam

kněz dnes mši svatou, může si říci: Krev Kristova, která jest dnes opět přítomna na oltáři, tekla kdysi po těchto kamenech teplá a červená.

Naučení:

Pozvání do zahrady Getsemanské. — Pojdme, putujme u velikém průvodu na horu Olivetskou, abychom tam pozorovali Pána a učili se. Jest to pouť všem prospěšná, přinášející hojnost milostí a užitku.

1) Jsou pozváni všichni, kdo již někdy urazili Boha hříchy noci, hříchy ztřeštěnosti a společenskými; uzří tam Syna člověka, který za jejich hříchy činí zadost svou osamělostí a noční modlitbou.

2) Jsou pozváni všichni ti, jimž zdá se podřízení vlastní vůle vůli jiných příliš těžké a obtížné, jimž vzdorovitost a svévole našeptává, aby stáli pevně na svém mínění; ti poznají zde smírnou oběť, již přinesl Syn Boží za jejich hříchy, opakuje neustále slova: „Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!“

3) Jsou pozváni všichni, jimž se zdá modlitba těžká a dlouhá; uzří tu, jak Mistr jejich tráví celé hodiny na modlitbách, jak se nedává vyrušovati ve své horlivosti nevšímavostí svého okolí, ano, jak jest mu modlitba prostředkem a obranou proti nebezpečství a utrpení.

4) Jsou pozváni všichni, jimž Bůh sesílá utrpení a kteří ještě utrpení příliš málo rozumějí. Ti naleznou zde božského znalce utrpení, jehož „duše byla smutná až k smrti,“ a který jim řekne: Pro tebe jsem všechno to snášel a okoušel; nyní ti pravím: „Následuj mne,“ trp i ty, snášej, buď vytrvalá!

5) Zvláště jsou pozváni všichni ti, kteří v bezesných nocích pozbývají často trpělivosti; božský trpitel jim praví: Tak strašlivá jako moje noc není přece žádná z tvých nocí. V božském Spasiteli, jenž modlí se v noci v zahradě Getsemanské, naleznou věrného soudruha a přítele při svém bdění i ve svých bolestech.

6) Jsou pozváni všichni, kdož se cítí opuštěni a osamělí, zvláště jedná-li se o porozumění božským věcem; všichni, kdo nalézají své druhy stále spící a vždycky jen spící. Ti naleznou v zahradě Getsemanské božskou školu, kde jim božský Spasitel domlouvá, aby přesto přese vše neklesali na mysl, nýbrž aby byli pamětlivi, že mají v Kristu věrného druha a v Otci nejlepšího odplatitele.

7) Jsou pozváni všichni, kteří touží po šťastné smrti. Vznešený učitel je naučí, jak mají se vzdáti pozemského, tělesného života, jak život svůj mají položiti jakožto dobrovolnou oběť v ruce Otcovy a jak si mají vyprošovati vytrvalou modlitbou síly proti pokušením dábelským a přítomnost pomáhajícího anděla u smrtelného lůžka; ten pak vezme na sebe zajisté u člověka podobu těšícího kněze.

8) Jsou konečně pozváni všichni ti, kdo chtějí s porozuměním a pochopením rozjímati o utrpení Kristovu; právě zde na hoře Olivetské pochopí lépe než kdekoli jinde, jak nevyřčeně hluboko rozdírala žalost a skutečná, citelná bolest nejsvětější duši Spasitelovu.

Jak smrtelnou se hrůzou srdce chvěje,
jak marně pátrám po místečku klidném;
a marně noha pro útěchu spěje
a marně toužím po pohledu vlídném! —
Jen Ty, můj Otče, nadějí jsi mojí,
ó, pomoz Synu svému v těžkém boji!

Pán Ježíš jat.

(Mat. 26, 47—56, Mar. 14, 41—50, Luk. 22, 47—53, Jan 18, 2—11.)

Pro ducha Kristova není tajemství, jeho oku není nic skryto. Zatím co se opuštěn o samotě modlí v zahradě, vidí současně, vše, co se děje v městě. Vidí, jak zrádce rychle se plíží ulicemi, vidí touhu jeho srdce po svůdném zlatě, vidí jej přicházeti k setniku chrámové strážce, slyší jeho vzrušený hlas: Pojdte rychle, chcete-li se zmocniti Ježíše Nazaretského! — Vidí spěch a ruch, jenž poté nastává, vidí běhání a shánění, horlivé pobíhání mnohých osob. Přicházejí kněží, levité, vojáci; ozývají se rozkazy, v něž mísí se pronikavé, divoké hlasy, tlupa služebníků běhá a snáší, co náhodou popadne, co se zdá komu příhodné a potřebné; ten přináší svítilnu, onen pochodeň; někteří přinášejí zbraně; ten staré kopí, onen mocný kyj; ano, vše, o čem svatý evangelista později vypravuje, viděl Pán již předem, jak se vše připravovalo a vyvíjelo: „Zástup veliký vojáků a služebníků nejvyšších kněží a fariseů přišel tam s meči a kyji a zbraní, s lucernami a pochodněmi.“ Slyší drsné, velitelské hlasy: Jdi napřed! ukazuj nám cestu! Týkají se muže, v němž poznává svého učeníka: Jidáš Iškariotského; „jeden ze dvanácti šel před nimi.“ — Tak

žene se narychlo sehnaná tlupa katanů po dláždění města a chrámového nádvoří, — tam dole v údolí těší nebeský zjev božského Spasitele, pro nějž vše to se děje, který to vše vidí, který právě mluví: „Otče, ne má, nýbrž tvá vůle se staň!“ — Ví přesně, kde v kterém okamžiku jest divoký ten průvod. Teď vidí v duchu, jak plachý vůdce prochází právě Zlatou branou východní a za ním veliký, zdivočelý zástup. — Teď jest čas! —

Povstává, přichází ke svým učeníkům; nediví se již, že spí: „Spěte již a odpočívejte!“ Slova, pronesená nad spícími učeniky, zní jako poslední obět: Ano, zříkám se i potěšitelné bdělosti svých druhů. — Otče, tvá vůle staň se i v tom!“

Zvuk jeho slov a prozřetelnost Páně probudila spící; vyskočili, rozhlížejí se kolem. I promlouvá k nim Pán vážně a slavnostně: „Aj, přiblížila se hodina, a Syn člověka vydán bude v ruce hříšných.“ Hříšných! Jak smutně zaznívá právě toto slovo na tomto místě, kde právě rozjímal o hlubokých propastech hříchu a truchlil nad nimi! — „Vstaňtež, pojďme!“ I vyskočili všichni tři, stojí u něho. Pán však zesiluje hlas a ukazuje rukou k východu mluví: „Hle, — přiblížil se, — který mne zradil!“ — Ó, jak naslouchají, jak napínají zrak, jak hledí tam, kam ukazuje Mistrova pravice! Nadarmo! Co jest jeho vševědoucnosti jasno jako ve dne, jest jejich lidskému zraku zahaleno ještě rouškou noční temnoty.

Ale jen na okamžik. Náhle viděti u vchodu, jehož zeď dosud vše zakrývala, září pochodní, v níž se blýskají římské zbraně. A v témž okamžiku přibíhá osm učeníků, ulekaných objevením se ozbrojeného zástupu. Mistře! Mistře! volají všichni. Mistr však zůstává klidný a bez bázně. Ano naopak, kráčí pevným krokem vstříc nepřátelskému zástupu, kdežto apoštolové skrývají se ze strachu za ním. A ze zástupu pochopů vystupuje náhle postava a spěchá k Mistru; evangelista to zvláště zdůrazňuje: „Hned přistoupil k němu.“ Zaražení pohlízejí apoštolové na muže; jak známá jest jim jeho chůze! Není to snad sám Jidáš? Pro Boha je to on!

Zatím přistoupil Jidáš až k samému Ježiši. Než, co to? Jidáš rozpráhá ramena, objímá Mistra a „líbá jej“ a: „Mistře, Mistře!“ volá, „buď zdráv!“ Radostně naslouchají apoštolové. Toť přece přátelský pozdrav! V temnotě nepozorují, že obličej Mistrův zůstává bled a nepohnut, že ani pohybem neodpovídá na pozdrav. Ale slyší zato slova, nad nimiž trnou:

„Příteli, nač jsi přišel? Jidáš, políbením zrazuješ Syna člověka?“ S neklamnou jistotou ukazuje v tomto okamžiku bezectnému učeníku svou vševědoucnost: Jidáš, myslíš, že nevím, že jsi zástupu „dal tajné znamení: Kteréhožkoli políbím, tenť jest; držte ho a veďte opatrně!“ Vím vše, znám tebe i tvé políbení!

Zděšen ubíhá Jidáš od Ježíše; vidí, že jest prozrazen, že mu stržena maska, proto prchá rychle k ozbrojencům; ženou jej hanba a zlost, snad i lakota; nebo hle, zatím co vojáci poutají Mistra, přijímá tajně od jednoho z kněží vyjednanou mzdu: třicet stříbrných.

Místo, na němž se stal hanebný skutek Jidášův, zachovalo podání nezapomenutelně. Jest to místo hrůzy, kde nasypána hromada kamení, jako by měly přikryti nešťastné to místo; prokleté místo i pro Turky.

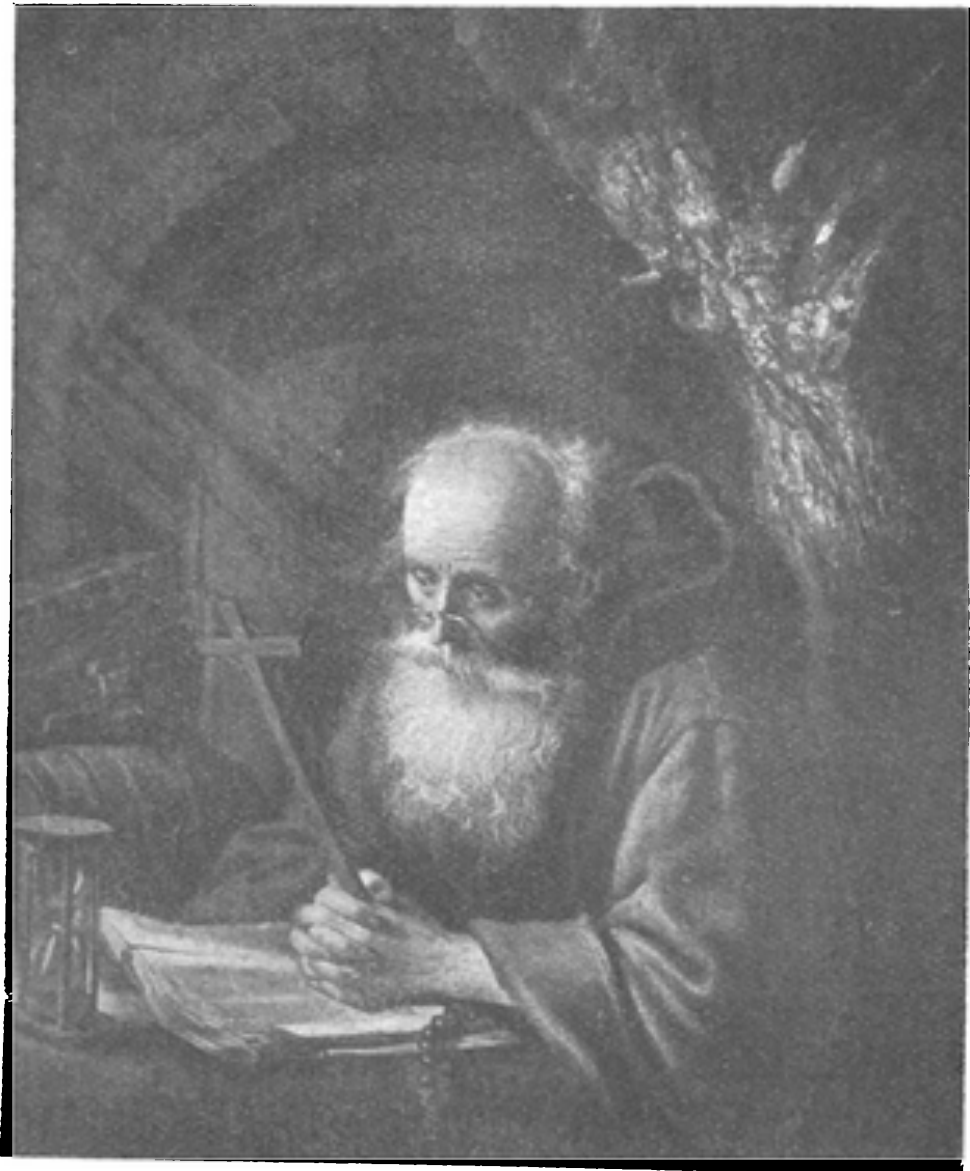
A hned přistoupiv k Ježíšovi, řekl: „Zdráv buď, mistře!“
(Mat. 26, 49).

Hleďme si hodně zřetelně a živě představití všechny okolnosti zajetí Kristova: tichou noc, údolí Cedronské, vpravo chrámová hora, vlevo hora Olivetská, pokrytá starými stromy olivovými, vchod do zahrady, u něhož spí apoštolové; zástup vojáků se zbraněmi a pochodněmi postupuje pomalu vpřed. Viděli přece zcela zřetelně, kterého z mužů políbil Jidáš, jejich vůdce; tam stojí bezbraný, všichni ho vidí; toho mají svázati a odvésti. Slyší i roznécující, povzbuzující slova: Svažte jej! Chopte se ho! Ale nevysvětlitelná moc je drží, brání jim v tom.

Tu přistupuje k nim sám Kristus, zcela sám. On sám si podržel právo učiniti začátek. Zatím co jest slyšeti pouze praskání pochodní, táže se jich jasným, klidným hlasem bez bázně: „Koho hledáte?“ — To zní skoro jako výčitka, že vnikli v noci do soukromé zahrady, ale spolu zní v těch slovech ochota, s kterou jim vychází vstříc, jakož i ochrana pro apoštoly. — Odhodlané vystoupení Kristovo zarazilo na okamžik zástupy; místo aby jej, označeného přesně políbením Jidášovým, ihned svázali, cítí se nuceni odpovídati mu; tento muž je ovládá. „Odpověděli jemu: Ježíše Nazaretského.“ Setník chrámové stráže, který asi odpovídal, věděl tedy zcela jasně a určitě, proč sem přišel, ale hledaného dosud osobně neznal.

„Řekl jim Ježíš: Jáť jsem.“ Bylo jeho velebné vystoupení, jeho pohled, jeho pohyb ruky tak mocné, aby se tím mohl vysvětliti mohutný účinek jeho slov: „A jakž jim řekl: Jáť jsem! postoupili zpět a padli na zem?“ Byť i přirozený účinek zdál se sebe mocnější, nehodí se přece pro takový projev moci; na lidi ty padl zajisté paprsek tajemné, božské velebnosti, paprsek moci, která se projevila ne menší než při vyčištění chrámu, při utišení bouře na moři, při vymítání ďábelství, při obrácení apoštola národů Pavla. — „Postoupili zpět;“ vztáhli ruce jako na obranu proti moci na ně se valící, potom se obrátili, tlačili zpět, mnohý hlasitě vykřikl, padali přes sebe. Jen Kristus stojí tiše, nepohnutě. Zezadu však tlačí se k němu apoštolové, naplnění úžasem, odvahou, radostí. Ó, jakého vznešeného Mistra mají! — Zlostně proklínajíce a nadávající vstávají vojáci a služebníci a nesměle se dívají na mocného, silného Mistra. Žádný se neodvažuje k němu přistoupiti, zůstávají v uctivé vzdálenosti; kdo ví, zda některý z nich nedržel před sebou na obranu okrouhlý štít; a mnohý pověřivý šeptá si s hrůzou: Strašidlo!

Kristus sám musí k nim zase přistoupiti; klidně a bez bázně jako dříve jde opět několik kroků proti nim; padnou opět? ustoupí znova? — Nikoliv, neboť hlas jeho zní chlácholivě, uklidňujícím tónem; „otázal se jich opět: Koho hledáte?“ — „Ježíše Nazaretského,“ odpověděl setník důrazněji, jako by se omlouval. Neznáme tě, nevíme, co jsi učinil, ale máme rozkaz zajmouti jakéhosi Ježíše Nazaretského.

„Dej, ať o Tvých mukách zpívám, soucitem ať se rozplývám, Beránku náš bez viny, jenž neseš mé zločiny!“

„Ježíš odpověděl: Pověděl jsem vám, že já jsem;“ proč tedy ustupujete? Proč mne nespoutáte? — Zaražení pohlíželi asi vojáci na mluvícího Pána; ten měl zřejmě celý ten ozbrojený zástup na provázku. Jaký zvláštní muž! Ale, dodává velitelsky: „jestliže tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou.“ Při těchto slovech obrací se zpola ke svým

apoštolům a natahuje ruku, jako by je chtěl chrániti. V tomto pohybu ruky jest zvláštní velebnost, nikdo, ani jediný z této divoké družiny se dnes neodvážá některému z těchto chráničů Páně zkřiviti vlásek.

*

I největší milosti nemívají účinku při zatvrzelých srdcích; tak i zde. Kněží, schovávající se od počátku spíše vzadu, začínají zajisté hned, když vojáci ustupovali, v malomocném vzteku znova štváti: Chopte se ho! Držte jej! A sotva se vojáci vzchopili, strkají je znova vpřed.

I pro vojíny samé uplynula brzy doba milosti, a když Ježíš slavnostně řekl: „Jestliže mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou,“ — bylo jim náhle jasno: Ach, on dává nám sám právo, abychom se ho chopili, a v okamžiku se blíží, obklopují Ježíše, zmocňují se ho. Vtom — výkřik zděšení! Ze sboru apoštolů vyskočil jeden; s pozdviženou paží vrhá se proti zástupu a: „Mistře!“ — volá mocným hlasem, „máme-liž bítí mečem?“ A již vytrhl lesklou zbraň, v okamžiku zableskla se ocel vzduchem, dopadla na toho, který nejprvnější a nejhorlivější blížil se Kristu, aby jej jal; byl to Malchus, služebník nejvyššího kněze. Prozřetelnost Páně, jež vedla meč apoštolův, zamezila vážnější nehodu; jen ucho Malchovo bylo zasaženo a uřato.

Smělé volání, rychlý čin, výkřik bolesti a zavravorání poraněného i tekoucí krev, — vše způsobilo náležitou vřavu. Vojíní se domnívají, že proti nim stojí ozbrojená vojenská četa a chtějí smělého útočníka na místě zabít. Božský Mistr musí sám zakročiti, aby i v tomto kritickém okamžiku zjednal klid a zadržel zuřivost vojáků. Zní to jako zázrak Boží, že po takovém krvavém výjevu Spasitel domlouvá svému obránci klidně a mírně; položil mu rychle ruku na rameno a promluvil k němu mírným, ale rozhodným hlasem: „O brať meč svůj v místo jeho; nebo všichni, kteříž berou meč, od meče zahynou.“

Šimon Petr stojí zaražen, zahanben, zmaten. Nemůže pochopiti jednání svého Mistra; nemůže si vysvětliti, proč jim dal Pán ve večeradle rozkaz, aby vzali s sebou meče; neboť nesmí-li se jich ani nyní v takové tísní užiti, — kdy tedy vlastně? Ale apoštol má sotva kratičký okamžik na takové úvahy, neboť musí naslouchati s největší pozorností, o jakých vznešených věcech mluví jeho velebný Mistr: „Zdaliž mníš,“

„Otvírají na tebe ústa svá všichni nepřátelé tvoji, sipějí a skřípějí zuby a říkají: Zničme jej! He, totož jest den, jehož jsme očekávali; dočkali jsme se ho a viděli jej.“ (Pláč Jerem. 2. 16.)

obrací se hlasitě k apoštolu Petrovi, ale jeho pozdvižená hlava, jeho zrak prozrazují, že mluví ke všem, k přátelům i k nepřátelům, — „zdaliž mníš, že bych nemohl prositi Otce svého, a dal by mi více než dvanáct pluků andělů? Ale kterakž se naplní Písma, kteráž svědčí, že tak musí býti?“

Ach, jaká myšlenka! Jak živě, jak názorně představuje si ji bujná obrazotvornost Petrova: Dvanáct pluků andělů! Toť sedmdesát dva tisíce andělů! Dovede si představiti anděly ovšem jen jakožto okřídlené, ozbrojené, skvoucí bojovníky. Toť by byla celá hora Olivetská plna skvoucích zástupů, ano i všechny svahy a prostory hory chrámové. Ó, jak krásné, jak úchvatné! Mistře, Mistře, volal, prosil by skoro bouřlivě, ano,

pros, ať přijdou! Aby tvoji nepřátelé viděli, kdo jsi a co umíš! — Marné, jest, Petře, tvoje přání; andělských pluků dnes neužříš!

Ale hleď, co tvůj Mistr právě činí! Odvrátil se od tebe, velitelským pokynem odehnal nepřátele a pochopy, a k podivení a úžasu všech ubírá se tam pod strom, kam právě zanesli krvácejícího Malcha. Tam sedí ubožák, bled a chvěje se, opřen o strom; několik druhů se k němu protlačilo, aby mu zastavili krev a zavázali ránu. Tu přichází Ježíš; mimovolně mu ustupují s cesty; Malchus netuší, že blíží se k němu nejlepší jeho přítel. Kristus běře do ruky ucho, jež drží jeden z přítomných; ten mu je ochotně dává. — Kristus sklání se k Malchovi a přikládá mu ucho na hlavu; na okamžik jest Kristus opět divotvorcem a milosrdným přítelem lidí. — Hle, jak dotekl se rukou krvavé rány, „uzdravil ucho jeho,“ a muž povstává svěží a zdráv. Přinesl-li tento zázrak užitek nepříteli? Doufejme; doufejme, že Malchus, který na rozkaz ukrutného pána svého vyšel, aby jal Ježíše, prolitou krví svou a vytrpěnou bolestí si zasloužil neocenitelné milosti, aby opravdu našel Krista a dal se duchovněm způsobem spoutati od toho, jehož sám chtěl napřed spoutati.

* * *

Příhoda Malchova způsobila zajisté i mezi kněžími, vojáky a služebníky veliký dojem. Nemohlať zajisté zůstatí utajena. S podivením nesla se zázračná zvěst o uzdravení od úst k ústům; Zahojil ucho Malchovi! Ovšem, že se přimísily asi také hlasy odporu: Nic to není! Podvod! Čáry! Klam! Nedejte se oklamati! Chopte se ho! Svažte jej! Každým způsobem byl klidný vývoj událostí porušen. Dojem zázraku byl tak mocný a zřejmý, že Kristus mohl vážně promluvit k těm, kteří jej poutali, a tito lidé mu to dovolili. Podivno! Přišli, aby jej jali, a nyní stojí kolem něho nečinně, pozorně naslouchající; v tomto okamžiku jest on soudcem a oni obžalovaní. „V tu hodinu řekl Ježíš zástupům; knížatům kněžským a představeným chrámu a starším, kteříž byli přišli k němu.“ Podivno! Nemluví k vojákům, ke služebníkům, nýbrž k vůdcům. Prošel tedy předními řadami vojáků až k těm, kteří se skrývali vzadu, ke knížatům kněžským (byl tam zajisté starý Anáš!) a k představeným chrámu a ke starším; neboť ti jsou zodpovědni, nikoli vojáci, ani služebníci.

A co jim říká? „Jako na lotra vyšli jste!“ — To jim říká hned potom, když sami slyšeli, jak poručil svému učeníku, aby schoval meč, hned po laskavém, milosrdném uzdravení Malcha. Hleďte, tak vypadá ten domnělý nebezpečný zločinec! A „vyšli jste s meči a kyji, abyste mne jali. Na každý den sedával jsem u vás v chrámě uče, a nejali jste mne, nevztáhli jste rukou na mne. Ale tatoť jest hodina vaše a moc temnosti. Ale toto všecko se stalo, aby se naplnila Písma prorocká.“

Kristus domluvil. Sám jim poté podal ruce, aby je svázali, a vojáci užili hned surově svobody: „Tedy stráž a tisícník a služebníci židovští jali Ježíše a svázali jej.“

„Tehdy učeníci všichni opustivše ho utekli.“ — Jak nesmírně mnoho vypravuje nám kratičká ta věta! — Apoštolové pozorovali se stále vzrůstající bázní vývoj událostí; až do posledního okamžiku doufali v zázračný obrat. Ale teď viděli, jak ruce Ježíšovy spoutány byly provazy, Ježíš sám pak zmizel v davu obklopujících jej vojáků. I zmocnil se učeníků nesmírný děs, leknutí, jež olupuje o rozvahu; hlasitě křičíce (jak se možno aspoň o mnohém domnívati) prchají zmatčně na všechny strany. Kam? Toť lhostejno, jen pryč, pryč odtud! Venku kdesi na úpatí hory Olivetské nebo někde dole v údolí Cedronském zase se snad dva nebo tři sešli. Lomili rukama, třásli se jak osiky, byli bledí jako smrt, kvíleli žalostně: Ne, ne, tak daleko neměl to nechat dojíti! — Tak se až příliš brzy vyplnilo, co předpověděl Mistr: „Ještě této noci vy všichni pohoršíte se na de mnou.“ — Toť byl tedy konečný výsledek tříletého vroucího, osobního poučování, tolika divů, tolika předsevzetí a slibů! Tato truchlivá noc s apoštolý rozprchlými se do všech konců světa jest jako úpadek lidské věrnosti a vytrvalosti, — jest částí hořkého duševního utrpení Ježíše Krista. — Ale podivno, když všichni apoštolové se rozprchli, našel se místo nich někdo jiný. Evangelista Marek vypravuje: „Jeden pak mládenec šel za ním, odín jsa na nahém těle rouchem lněným, i popadli jej. Ale on opustiv roucho lněné, utekl od nich nahý.“ Kdo byl tento mládenec? Nevíme. Mnozí myslívají na svatého Jana, miláčka Páně; ale ten to nebyl zcela jistě. — Možná, že jest pravdou asi toto: Dvorec a zahrada Getsemanská náležely zajisté dobrému příteli Kristovu, který byl bohat. Jest snadno možno, že syn nebo služebník jeho, vyrušený nočním hlukem ze spánku, vyšel ven pouze v nočním rouchu, aby se podíval, co se

děje. Ke svému největšímu překvapení a žalu poznal Mistra, kterého miloval, a jehož učeníkem (ne apoštolem) bezpochyby byl. Ze zvědavosti asi nebo ze soucitu šel za ním; ale byl záhy polapen pochochy. — Jsou někteří vykladatelé Písma, kteří praví: Protože jen Marek sám mezi všemi evangelisty se o té příhodě zmiňuje, a protože Marek sám nebyl apoštolem, byl snad onen jinoch sám mladistvý Marek. Zajisté milá my-

„Tedy stráž a tisícník a služebníci židovští jali Ježiše a svázali jej.“ (Jan 18, 12.)
„Tehdy učeníci všichni opustivše ho utekli.“ (Mat. 26, 56.)

lenka, jež se nám líbí. Tato domněnka jest možná, neboť evangelista Marek byl synem Marie Jerusalemské, v jejímž domě se apoštolové často scházivali. Byl tedy, i když pro své mládí nemohl býti učeníkem Páně, zajisté mladistvým jeho přítelem a ctitelem vznešeného Mistra.

Naučení:

1) Působení božské milosti. — Tážeme se: K čemu ten záblesk božské všemohoucnosti, kterým byla ozbrojená tlupa pochopů na okamžik poražena a ochromena? Jest více odpovědí na tuto otázku, — zastavme se u jedné z nich, snad nejkrásnější! Co se zevně zdálo mocným odražením, bylo činem mimořádné milosti, a to pro mnohého z vojinů a služebníků největší milosti za celý jeho život. Z těchto třiceti nebo padesáti nebo sto mužů, kteří sem přitáhli, měl každý nesmrtelnou duši, pro každého z nich přišel ten, jehož hledali jakožto zločince, na svět jakožto Spasitel. Jsou tu římské legionáři, kteří před půl hodinou slyšeli po prvé ve svém životě jméno Ježíše Nazaretského; slyšeli je jakožto jméno zločince, psance: potupa a kletby byly dosud průvodkyněmi tohoto jim neznámého jména. Co si asi mysleli vojáci ti o Ježíši Nazaretském? Jaké měli asi představy o něm? Nesprávné jejich pojmy chce Kristus změnit. V zahradě Getsemanské stojí po prvé před ním, spásy potřební před svým Spasitelem. Chce a musí se jim představit svým způsobem. Vojáci cítí náhle moc jeho jména ve svých údech, neboť sotva je vyslovil, kácejí se a padají bez obrany, potupně a bídě. Byla to pro ně nezapomenutelná řeč: Toť tedy Ježíš Nazaretský! Jest jiný, než jak jsme o něm nahoře v chrámě od kněží slyšeli. Zajisté, že mnohý z těchto vojáků zachoval si vzpomínku na setkání s Ježíšem po celý život a mnohému z nich stal se tělesný pád příčinou zmrtvýchvstání jeho duše.

2) Prchající mládenec. — Bohužel, až příliš pravdivý obraz našich bezbožných dnešních časů! Mocní tohoto světa a lid přímo nepřítelem Kristovým, — pomazání Páně na útěku, — tu přichází ubohý mládenec s toužebnou žádostí jíti za Kristem! — Ano, i naše mládež má ideály, má vroucí touhu po Bohu, není slabší ani horší nežli mládež dřívějších dob. Ale protože nenalézá opory, musí utéci. — Kdo to uvažuje soucitným srdcem, ten cítí v srdci hlubokou, — palčivou bolest. — A naše předsevzetí? Kdekoliv se setkáme s mládeží, — — všude máme pečovat o to, aby se tento tesklivý noční výjev neopakoval příliš často. Pravá, byť jen jediná upřímná přítelkyně Kristova měla by se setkat s touto mladou duší, — a to jsme my! A svou modlitbou, svým slovem a příkladem musíme pracovat k tomu, aby neztratila

také ještě poslední roucho víry a nemusila prchnouti nahá do temné noci mravní záhuby.

„Koho hledáte,“ ó lidská srdce,
kdo vám štěstí, blaho přináší?
Kdo vás těší, když bol svírá trpce,
kdo vás v bídě k nebi povznáší?
„Jáť jsem!“ volá Kristus mocně, hlasně,
„Jáť jsem!“ — ó, jak zní ta slova krásně:
„Ježíš Nazaretský!“

Kristus před Annášem.

(Jan 18, 12—24.)

iž se stalo! Vojáci přepadli bezbranného Pána, spoutali mu ruce na zádech a silnými provazy přepásali bedra jeho. Nepřátelé tlačí se kolem něho; zvláště židovští vůdcové ukazovali nepokrytě radost. Jak si jej prohlíželi, jak se mu potupně vysmívali, jak škodolibě říkali: Teď tě máme! Teď nám již neunikneš!

Vpřed, vpřed, křičí netrpělivé hlasy. Kam? táží se vojáci. Do domu nejvyššího kněze Kaifáše, na horu Sion! Tedy dolem podél potoka? Ano, ano, jen rychle dolů a po dolejších mostě přes potok! I dává se průvod na pochod. Vojáci jsou rozjařeni, že se jim lov tak dobře podařil; tropí hrubé žerty. Uprostřed nich jest Ježíš; nemá přítelíčka a nablízku! Po pravé ruce nad potokem vyčnívají, ozářeny matným světlem měsíčním, šedé, truchlivé obrovské zdi chrámové; po levé ruce svahy hory Olivetské; tamodtud pátrá zajisté mnohý z rozprchlých apoštolů pln strachu po Mistrovi a sleduje z bezpečného úkrytu truchlivý průvod. Kroky vojáků duní, pochodně praskají, tu a tam ozývají se rozkazy vůdcovy. Dach spoutaného Spasitele dlí zatím zajisté u nebeského Otce a jeho srdce opakuje vždy znova ochotu, trpělivě snášeti všechna utrpení a zvláště bolesti této trapné cesty.

Přišli k dolnímu mostu cedronskému. Staré podání vypravuje, že vojáci shodili jej svévolně do potoka; kdo ví, zda to pravda; jiní zase říkají, že Pán tam spadl, bezpochyby jej někdo úmyslně strčil; dosud tam ukazují otisk ruky na jednom kameni. Pád jeho do potoka byl zajisté velmi bolestný, ježto neměl volných rukou, aby zmírnil náraz.

Chvilí kráčejí hlubokým údolím, podél rybníka Siloa, poté zase vzhůru na horu Sion. Tam nahoře viděti jest dům

Nikodemův; jest zahalen noční temnotou. Co asi myslil dobrý Spasitel, vida dům, kde před několika hodinami uprostřed svých apoštolů tak veliké věci konal a mluvil! Ale to vše již přešlo a zmizelo. Teď jest vše jiné! Žádný z vojáků nemyslí na dům Nikodemův; jejich cílem jest dům Kaifášův; však není již daleko. — Tak jest i nyní ještě v životě lidském: místa dobrá a místa zlá jsou často hned vedle sebe, jen slabé zdi je oddělují.

V domě Kaifášově hoří ještě světlo; chápeme; vždyť domácí pán čeká dnes ještě určitě, že vydán mu bude nenáviděný Nazaretský. Služebníci jsou na zvědách. Již přicházejí!

Údolí Josafat. Vlevo nahoře cimbuří chrámové, vpravo hora Olivetská. Vpředu dolní most přes potok Cedron skoro uprostřed obrazu zahrada Getsemanská, obehnaná bílou zdí. Vpravo dole hroby Absolonův a Zachariášův, jakož i mnoho jiných náhrobků. — Timto údolím, po této cestě, přes tento most krácel spoutaný Spasitel uprostřed nepřátel.

— ohlašují. Kaifáš vychází zajisté sám naproti přicházejícím.
— Máte jej? Ano, vedeme jej! Velekněz poskočil asi radostí. Nemůže si odepřít, aby aspoň krátce, nesmírně pohrdlivě nepohlédl na nenáviděného zajatce. Potom však koná potřebné přípravy k pravidelnému výslechu. Tucet služebníků rozbíhá se na všechny strany po městě, aby pozvali sedmdesát starších ihned k mimořádnému nočnímu zasedání. V noci velikonoční, kdy beztoho mnozí ještě bdí, není to tak těžké. Ježiše Nazaretského ať vojáci zatím střežou!

Ale starý Annáš, dřívější nejvyšší kněz a tchán Kaifášův, chce se zatím proslaviti; vykoná sám předběžný výslech. Proto dává rozkaz, aby zajatého uvedli ve vedlejší síň. Stalo se. V záři pochodní a louči vystupuje Annáš na řečnickou stolicí; hraje si na soudce. „Tedy otázal se nejvyšší kněz Ježíše o jeho učení a jeho učení.“ Snad asi: Proč shromažďuješ kolem sebe přívržence po veškeré zemi? Proč učíš, nemaje k tomu dovolení od Vysoké rady? Jakým právem rozesíláš své učeníky po vsi Galilei a po Judsku, a to jakožto hlasatele nebeského království? Proč jsi se dal provolati před několika dny za krále? za Messiáše? Čemu učíš vůbec o říši Messiášově? Je to pravda, že se vydáváš za Mojžíše a Eliáše? Že jsi ve spolku s ďáblem? a tak dále. — Každým způsobem projevil se nejvyšší kněz ve svých otázkách bdělým, zchytralým mužem, jenž zkoumavými zraky provázel působení Kristovo.

Tázaný odpovídá zprvu jen mlčením. Ale nejvyšší kněz stává se dotěrnějším, drzejším; jeho hlas zní mocněji, velitelsky, zlobně. Konečně dostává se mu odpovědi, ovšem ne takové, jaké očekával: „Já zjevně mluvil jsem světu; já vždycky učil ve škole a v chrámě, kdežto se všichni židé scházejí, a tajně jsem nic nemluvil. Co se mne ptáš? Ptej se těch, kteří slychali, co jsem jim mluvil; aj, ti vědí, co jsem já mluvil.“

Annáš byl by pukl zlostí! Slyší, jak jej tento Galilejský odkazuje na obyčejné své posluchače. Slyší od něho, že nemá práva jej souditi! A to jest tím trpčí, že má pravdu! A zatím co je snad v rozpacích, co by měl činiti, udeřil pěstí na stůl, uhodl důmyslný služebník tajné přání pánovo a přichází mu na pomoc. Hle, skoro v témž okamžiku „dal Ježíšovi políček řka: „Tak-liž odpovídáš nejvyššímu knězi?“ — Všichni v síni oněměli nad tímto výjevem, jest ticho jako v hrobě; co se asi stane? — Ale hle, potupně udeřený Spasitel obrací se s vážným pohledem na toho, jenž jej udeřil a dí: „Mluvil-li jsem zlé, vydej svědectví o zlém; pak-li dobře, proč mne tepeš?“

Nejvyšší kněz Annáš užil asi chytře toho okamžiku, aby skončil výslech, při němž se mu nepodařilo dosáhnouti toho, co zamýšlel. Spěchal ven a ponechal Spasitele uprostřed vojáků.

Kristus před Kaifášem.

(Mat. 26, 57—66, Mar. 14, 53—64.)

Nejvyšší kněz Annáš mravně podléhl Ježíši; pospíchaje ze síně, poručil rozmrzele vojákům: Dovedte jej ke Kaifášovi! „I poslal jej Annáš svázaného ke Kaifášovi, nejvyššímu knězi, kdežto se zákoníci a starší byli sešli.“ Ale bylo ještě příliš brzy; ještě nebyli všichni pohromadě. Kam se zajatcem? Vojáci si snadno pomohli: vyvedli jej ven a přivázali k olivovému stromu. Na doklad starého tohoto podání stojí až podnes na hoře Sionu armenský klášter, jenž má označený název: klášter olivového stromu; ještě podnes stojí na východním svahu vrcholku hory Sionu prastará oliva, jež prý jest odnož onoho pradávného stromu. Poutníci odnášívají si ratolesti tohoto stromu a z olivových jader jeho dělají se kuličky na růžence.

Tak stál Pán přivázán, až bylo vše připraveno a on předveden do veliké zasedací síně jakožto obžalovaný zločinec. Byla asi hodina s půlnoci. Vydán rozkaz, aby byl předveden. Vpřed! Svázaný Spasitel jde. Již stojí na prahu zasedací síně. Uvnitř sedí jeho soudcové. Jak jej měří, jak jej svými pohledy téměř probodávají, když za úplného ticha přichází doprostřed síně a postaven jest před stolicí nejvyššího kněze Kaifáše.

Poroučejí mu, aby si sedl, vedle něho sedají čtyři vojáci. Kaifáš měří jej chladným, nenávislným pohledem. Kristus nepohlédl vzhůru. Kaifáš začíná jednání. Pozdravuje členy vysoké rady, vykládá jim delší řeči, kdo sem byl přiveden, která jest jeho vina. Obrací se k obžalovanému, aby mluvil a odpovídal a vydal počet ze svého jednání. Kristus mlčí. Připomínají mu, že stojí zde před nejvyšším soudem, že jest povinen odpovídati. Kristus mlčí. Má se zodpovídati ze mnohých těžkých obvinění, jež jsou naň vznesena: z pobuřování lidu, z nevážnosti k náboženství otců, z častého přestupování zákona Mojžíšova, z rouhání proti Bohu, z tajného spolku s ďáblem, z pobuřování proti nejvyšší, duchovní vrchnosti, ustanovené od Boha, ze znesvěcování soboty, z neoprávněného rozšiřování bludného učení, ze svádění lidu klamnými řečmi o Messiáši, z osvojování si královské důstojnosti, z čarodějství, z veřejné urážky kněží, z neoprávněného zasahování v jejich práva atd. Kristus mlčí. Ať hned odpovídá, jinak propadne smrti. Kristus mlčí.

„A oni javše Ježíše vedli jej ke Kaifášovi, knížeti kněžskému, kdežto se zákoníci a starší byli sešli.“ (Mat. 26, 57.)

Dobře, nechce-li mluvit, dokáže svědkové jeho zločiny. Kdo ví něco? — Tu se to hýbe ve všech koncích a koutech; každý ví něco, každý chce býti svědkem. Nejvyšší kněz má plnou práve, aby udělil slovo po pořádku. A svědkové mluví a mluví; jeden vypravuje o vymítání ďábla skrze Belzebuba, druhý o poškozování měst, třetí o popouzení proti fariseům, čtvrtý o zanedbávání předepsaného umývání, pátý o znešvecování soboty a tak jde to dále v přivalu slov, — ale nakonec není ze všeho toho nic, zač by zasluhoval smrti.

„Knížata pak kněžská a všecka rada hledali křivého svědectví proti Ježíšovi, aby jej na smrt vydali, ale nenalezli, ačkoli bylo mnoho křivých svědků přistoupilo; ale svědectví jejich se nesrovnávala.“

Konečně však připomenuto něco, co vzbudilo všeobecný rozruch. „Naposledy přišli dva falešní svědkové a řekli: Tento řekl: „Mohu zbořiti chrám Boží a ve třech dnech jej zase vystavěti.“ I vyskočil asi jeden ze shromáždění v divokém vzteku a volá mocným hlasem ke shromážděným: Ano, chce zbořiti chrám Boží! Kletba naň! A mnozí mu divoce přizvukují, až jeden z mírnějších promluvil: „Zbořte, židé, chrám Boží!“ A tak konečně ani toto svědectví, jež bylo tak hlučně pozdraveno, „se nesrovnávalo“ a nebylo směrodatné.

Nežli přistoupíme k naučení, uvažujme ještě poněkud o jednání Vysoké rady židovské! Tito mužové, kteří volali stále jen: Zákon! Zákon! — kteří prohlašovali nejmenší přestoupení zákona za největší hříchy, neostýchají se dnes na své velebené zákony šlapati nejhorsším způsobem nohama a vysmívati se věrnému plnění zákonů. 1) Zákon jim zapovídal konati shromáždění Vysoké rady v noci, — oni na to však zapominají pro svou nezkrocenou pomstychtivost. 2) Zákon jim zapovídal pronést ortel smrti v den výslechu, — jejich nenávisť je k tomu přece svedla. 3) Zákon vyžadoval, aby každého obviněného zastupoval obhájce, — z bázně toho nedovolili, Ježíš neměl obhájce. 4) Zákon prikazoval, aby svědkové byli zvláště vyslýcháni a předvolávání, — dnes však byli soudcové sami svědky. (Mar. 14, 57.) 5) Židovský zákon dovoľoval odsouzení člověka jen, shodovaly-li se výpovědi aspoň dvou svědků, — zde se svědkové neshodovali, ale rozsudek byl přece vynesena. 6) Zákon předpisoval soudcům, zvláště pak předsedovi, nejprísrnější nestrannost, zde nejvyšší soudce Kaifáš sám před několika týdny veřejně prohlásil, že Kristus musí zemřít. 7) Zákon určoval, že mají býti slyšeni především svědkové obžalovaného, — zde se po nich vůbec nikdo netázal.

*
*

Víme snad z vlastní zkušenosti, že jest velmi nemilé a obtížné, když někdo, kdo má mluvit, vytrvale mlčí. Nedovedou-li všechny naše otázky vylouditi mu ani jediného slova, zmocňuje se nás nakonec nervosní netrpělivost. Tak dělo se tehdy také Vysoké radě a zvláště jejímu předsedovi, nejvyššímu knězi Kaifáši. Trvalé mlčení obžalovaného bylo jim proti mysli, potom nevysvětlitelné, konečně nesnesitelné. A schůze protáhla se beztoho již hodně přes hodinu.

Konečně odhodlává se nejvyšší kněz vynutiti odpověď zvláštním, neobvyklým způsobem. „Tehdy povstav nejvyšší kněz šel doprostřed.“ Učinil tak zajisté hodně nápadně a hlučně. Hřmotně odstrčil asi sedadlo, aby všichni slyšeli, — a pevným, silným, vážným krokem bral se doprostřed síně, kde Kristus seděl s očima k zemi upřenýma. Nejvyšší kněz postavil se až k němu: Kristus se nepohnul. Velekněz zkrížil ruce na prsa a promluvil hlasem zajisté vzrušeným: „Nic neodpovídáš na to, co se tobě od těchto vyčítá?“ V témž

okamžiku zavládlo v síni hrobové ticho. Jak všichni naslouchají, jak napínají zraky! „Ježíš však mlčel a ničeho neodpověděl.“ —

Kaifáš snad, když chvíli upřeně se díval na sedícího Krista, pozdvihl hlavy, ohlédl se kolkolem a zavrtěl hlavou, jak by chtěl říci: Není to k zoufání s tímto tvrdošíjným člověkem? Nechápu ho! A když již hezky dlouho bylo ticho,

„Nejvyšší kněz řekl jemu: Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boha živého? Dí jemu Ježíš: Ty jsi řekl, jáť jsem!“
(Mat. 26, 63—64.)

začal vážně, hlasitě, důrazně: „Zaklínám tě skrze Boha živého,“ (to jest: ve jménu a na rozkaz Boží, za jeho vzývání a svědectví, jako by se tě takořka sám Bůh tázal a ty mu pod přísahou odpovídal, táži se tě jakožto řádný představený) „abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, — Syn Boha požehnaného?“

Tu pozdvihl Kristus hlavy, pohleděl nejvyššímu knězi pevně v oči a odpověděl: „Ty jsi řekl, — jáť jsem! — Ale však pravím vám: Uzříte Syna člověka, an sedí na pravici moci Boží a přichází v oblacích

nebeských.“ — To znamená: Přejde doba, že vy sami bez jakýchkoli svědků, nepotřebující mne teprve zapřísahati, jakožto očití svědkové budete souditi o této věci, až mne, jehož jste považovali vždycky jen za syna člověka, uzříte nepopíratelně a zřetelně přicházeti s božskou mocí jako nebeský oblak z jiného světa.

Nejvyšší kněz pohlížel asi při těch slovech skoro poděšen na Spasitele. Nebyla to u Kaifáše přetvářka, považoval tato slova Kristova skutečně za těžké rouhání. Učiniv krok nazpět a obraceje se k veškerému shromáždění, zakryl si Kaifáš na okamžik obličej na znamení hrůzy, poté zdvihl rozčilen lem svého roucha, roztrhl je zlostným pohybem a pohlížeje jako na divadle vzhůru k nebi, volá theátrálním, patetickým hlasem: „Rouhal se Bohu!“ Nelíčený vztek nad výrokem obžalování se zní z těchto slov. A v nezkrotné nenávisti vyráží výkřik: „Co ž ještě potřebujeme svědků? Vy sami, členové Vysoké rady, všichni jste slyšeli rouhání. Mluvte: Co se vám zdá?“

Takovýmto způsobem od předsedy vyzvání, sami již beztoho roztrpčení příliš dlouhým, bezvýsledným výslechem, propukají mocně ve slova plná nenávisti. Povstávají mimovolně se sedadel a s pozdviženýma rukama přizvukují hlučně ke slovům, jež jeden z nich hlasitě pronesl: „Hoden jest smrti!“ Ano, hoden jest smrti! — Dábelská radost naplnila asi srdce Kaifášovo. Zvítězil! — Pevným krokem vrací se na své místo, aby tam obstaral poslední formality a pronesl obřadně výrok smrti. Zatím jeví se všeobecný rozruch mezi soudci; pohlížeje na sebe hovoří v největším rozčilení o neslychaném tom případě. Ale Spasitel sedí mlčky jako dříve na svém místě; slyšel nyní, co vůdcové židovského lidu o něm smýšlejí a jak jej odsoudili: „Hoden jest smrti!“

Naučení:

Kristus před soudci. — Můj Pane a Bože, proč jsi se vydal v ruce nespravedlivých soudců, jejichž místo bylo u tvých nohou, jejichž jediným úkolem mělo býti skláněti se v úctě před tebou? Proč jsi trpěl takovou potupu? — A odpověď vyznívá opět ve velebnou myšlenku smírnou, jež se vine jako červená nit celým utrpením Páně. — Neboť budou vždycky lidé, i mezi pokřtěnými, kteří budou poháněti nevinné své bližní před svou soudnou stolicí, kteří jak

oni soudcové v Jerusalemě pošlapou a ztrhají čest svého bližního. Nevzpomenou na vlastní chyby, probodnou jen ostrým šípem srdce svého bratra. A za tyto hříchy pyká božský Spasitel.

Cítíš-li se sama vinna takovými přestupky, jdi jen dnes v soudní síň Kaifášovu, pohleď jen na božského trpitele; pro tebe, z lásky k tobě sem přišel! Ó duše, vyveď jej z této síně! Dvěře této síně bolesti nechť jsou, pokud na tobě jest, pro milého Spasitele navždy zavřeny, po této cestě nechť již nikdy nemusí pro tebe kráčet!

Kristus tupen.

(Mat. 26, 67—68, Mar. 14, 65, Luk. 22, 63—65.)

Nelidský, hrubý výjev, jež dnes chceme pozorovati v duchu, vysvětliti lze z počátečního nezdaru dlouhého zasedání Vysoké rady židovské. Dvě hodiny se mučili a namáhali, aby našli zdánlivý právní důvod k odsouzení nenáviděného proroka, ale nepodařilo se jim. Jejich netrpělivost, jejich nervosní rozčilení rostlo každou minutou. Byli by jej rádi roztrhali, ale nemohli. Až konečně! — Odpověď obžalovaného jim ulehčila. Teď mají záminku; teď ho lapili. Ó, s jakou divokou radostí volali: „Vinen!“

Náhly výsledek po tak dlouhém nezdaru byl jako výbuch pekelného stroje; páni zapomněli v návalu radosti své důstojnosti a vážnosti; nepomýšleli již, že jsou soudci, cítili jen radostné uspokojení z nastávající pomsty; nezkrocená zuřivost svedla je až k tomu, že se snížili až k nejotrlejší luze. — Neboť co učinili? „Počali naň plvati!“ To činili starší lidu, kněží! To činili při úředním shromáždění, v úřední místnosti! — „Počali,“ to znamená, teprve tam je to napadlo.

A nyní, něžná, citlivá duše, neodvracej se s hrůzou od odporného toho činu, nýbrž vytrvej zde a uvažuj, že to Kristus opravdu trpěl. Představ si, jak ušlechtilý vynálezce a vůdce židů stává se u přítomnosti veškerého shromáždění před Krista, pak s posměchem a ironií k němu mluví: Ach, Syn Boží! — a plvá mu v obličej! Ó, té nesmírné pohany pro každého člověka! A což teprve pro Krista, jenž byl tak něžný, citlivý! Hlubokým pohnutím zbledl asi jako stěna; ale neodpověděl ani slovem! Jako jeho údy byly

spoutány provazy, tak byly svázány rty jeho vznešenějšími pouty trpělivosti a pokory. — Hrubý, souhlasný smích, jenž byl bezpochyby odměnou hrdinského toho činu, proniká ne-smírnou bolestí potupené Srdce Kristovo. Uličnický kousek zalíbil se několika židům stejného smýšlení; chvátají, aby jej napodobili, a jeden po druhém staví se před Krista a plivá do obličeje bezbrannému, svázanému Spasiteli. A nikdo nepřichází, aby mu setřel potupné sliny.

Konečně vymýšlí jiný něco nového. „Počali tvář jeho zakrývati.“ Možná že to učinil hned první svým pláštěm, jež přehodil ze zadu přes hlavu Kristovu a zuřivě jej trhaje volal: „Nyní prorokuj!“ Bylo-li plivání odpovědí na Syna Božího, mělo býti toto zahalování potupnou odpovědí na jeho veliké pro- roctví o soudu. Rychle pochopili zuřivci podařený žert a „dávali mu zášijky a bili jej ve tvář rkouce: Prorokuj, kdo jest, kterýž tebe nyní udeřil!“ To činili údové Vysoké rady židovské! —

Až konečně, když ukojili poněkud svou zuřivost, „dali jej služebníkům, kteříž mu dávali políčky.“

Služebníci věděli velmi dobře, že mají nyní všelikou volnost; neboť bylo od pradávna u židů zákonem, že ten, kdo byl od Vysoké rady prohlášen za hodna smrti, byl ode všech židů považován za prokletého a hodného zavržení; takovému mohlo se udělati, co kdo

„A muži, kteříž jej drželi, posmívali se jemu tepouce ho a zakrývajíce ho, bili tvář jeho a tázali se ho rkouce: Prorokuj, kdo jest, kterýž tebe udeřil.“ (Luk. 22, 63—64.)

chtěl, nic nebylo nedovoleno. Až podnes ukazují v Jerusalemě místnost, kde ztrávil Kristus poslední hodiny této nesmírně truchlivé noci. Komůrku tu, jež jest nyní pobočnou jakousi kapličkou chrámu Spasitelova na hoře Sionu, nazývají vězením Kristovým. Dnes stojí tam oltář; jinak jest to maličká, uzoučká místnost.

Tam byl Kristus strčen. A ihned začalo se opakovati, co Vysoká rada tak ďábelsky začala, způsobem ještě odpor-
nějším a hrubším. Známe obyčeje nízkého lidu, víme, že bývají mnohdy nesmírně suroví a že při takovéto příležitosti jsou hrdí, předstihují-li se ve zvířecí krutosti. Ne nadarmo dodává svatý Lukáš, když byl znova připomenul, co se dalo nahoře v radní síni, jak naň plvali, jej bili a zahalovali, ještě slova: „I mnoho jiného rouhajíce se mluvili proti němu.“ Nepraví, co říkali; jsouť to příliš hrubé, příliš drsné, příliš divoké výrazy. Plivati a poličkovati — to lze ještě jmenovati, — o ostatním slušný člověk pomlčí. A Kristus to vše trpěl.

Naučení:

1) Messiáš — muž bolesti — vždycky. — Představme si, že by byl odporný výjev v soudní síni býval náhle přerušen, že by se byly náhle otevřely dveře dokořán a že by byl jimi vstoupil dovnitř vousatý, ctihodný muž, který po osmi stech letech smrtelného spánku opustil právě hrob, aby sem přišel. Všichni údové Vysoké rady hledí ztrnule a síni se nese šepot: Prorok Isaiáš! — On však kráčí, neohlížeje se na nikoho, přímo ke Kristu; tam, kde prve stál nejvyšší kněz, stojí teď Isaiáš. Vytahuje ze svého pláště veliký svitek pergamenový, knihu svých proroctví. Rozevírá ji, začíná čísti silným, slavnostním hlasem větu za větou: „Hle, nejpohrdanější a nejposlednější z mužů, — muž bolesti, — jeho obličej skrytý a potupený.“ (Is. 53, 3.) „Tělo své dal jsem bijícím — a líce své rvoucím, — tváři své neodvrátil jsem od lajících a od plijících na mne.“ (Is. 50, 6.) Tak čte a ještě mnoho jiného podobného. Konečně kleká před Kristem a klaněje se mu praví: Pane, po tom, co ti učinili v této síni, poznávám tebe, o němž jsem prorokoval; vpravdě, ty jsi Vykupitel lidstva! — A odchází. — Ale členové Vysoké rady nepoznávají trýzněného. Každý z nich četl již mnohokrát ona proroctví, nikdo z nich jich nepochopil. —

Až podnes děje se podobně. Co provozuje dnešní vysoká rada, tak zvaní vzdělanci, s Kristem! Posmívají se mu a

poutají a bijí jej, kde mohou, tupí jej a plivají mu ve tvář. Ale právě po tomto ustavičném krutém, násilném pronásledování od světa poznává věřící Krista. Otevřme jen oči; Kristus předpovídal vždycky takové jednání. Jsme-li moudré, poklekneme s Isaiášem a klanějíce se řekneme: Kriste, poznávám tě po nenávisti světa. Utrpení bylo vykupitelskou tvou korunou již v proroctvích — za tvého pozemského žití — i teď.

2) Spasitel — smírce za lidskou pýchu. — Dnes má Spasitel světa podati smírnou oběť za rozmanitou pýchu, že člověk tak rád vídá, je-li slaveným středem co možno největšího počtu vznešených lidí; — proto sedí Kristus uprostřed Vysoké rady, jsa předmětem pozornosti všech. Člověku lichotí, provolává-li se mu hlučné: Sláva! a Ať žije! — proto musí slyšeti Spasitel zlostný mnohohlasý ortel smrti: „Hoden jest smrti!“ — Člověk má rád všude první slovo, — proto mlčí Kristus tak nápadně. Pyšný člověk miluje lichocení a chválu, i kdyby byla jen vynucená, — proto si Kristus dává plvati ve tvář. Člověk vidí rád, je-li považován za osvíceného a moudrého, — proto dává si Kristus zahalovati oči a hlavu hustým šatem. Člověk rád předpovídá budoucí věci, aby projevil svou bystrost, — proto slyší Kristus posměšné: „Prorokuj nám!“ Pyšný člověk jest nesmírně citlivý při tak zvané urážce na cti, na smíření této pýchy dává se Kristus bít ve tvář. — Ty však, učeníce Kristova, usedni v duchu ke svému Mistru, uvažuj o tom všem a poznáš brzy, čeho máš zanechat.

Petrovo trojí zapření Krista.

(Mat. 26, 60—75, Mar. 14, 66—72, Luk. 22, 54—62, Jan 18, 15—18, 25—27.)

 temnu noci mizí divoký průvod, jenž vede Pána ze zahrady Getsemanské před Kaifáše. Dozněly radostné výkřiky a jen záře pochodní prozrazuje, kde jest vzdalující se zástup. Tu vynořují se dvě postavy a blíží se k sobě, Šimon Petr a Jan. Pojd', půjdeme za ním, šeptá jeden a druhý s ním hned souhlasí. Plíží se pomalu vpřed se stísněným srdcem, plní úzkosti, hezky povzdálí, aby byli bezpečni. „Šel pak za Ježíšem Šimon Petr a jiný učeník.“ Tohoto učeníka Jana poháněla láska, onoho, Šimona Petra, také probuzená ctižádost. Jeho ujišťování, na něž byl v noci tak štědrý, nutí iei k tomu a napomíná. Ať

nyní více dokáže nežli ostatní! A on koná opravdu více; kde jsou všichni ostatní? Rozprášení, rozprchlí, mnozí bázlivě zalezli v četné jeskyně na hoře Olivetské. A on, Šimon Petr, jde za Pánem.

Kam se ubírá průvod? Podél rybníka Siloa na horu Sion. Ach, zajisté do domu nejvyššího kněze! Hle, právě mizí dlouhý průvod ve bráně; tu přimísil se Jan, rychleji než Šimon Petr, ke vcházejícím. „Ten pak učeník byl znám (služebníkům) nejvyššího kněze a všel s Ježíšem do síně nejvyššího kněze.“ Šimon Petr zůstal venku sám, čekaje; „ale Petr stál u dveří venku.“ Jak dojemný jest vlastně tento prostý rys; jak sympatickým, milým činí nám apoštola! Petr měl dobré, věrné, milující srdce. — „I vyšel druhý učeník, kterýž byl znám nejvyššímu knězi a řekl vrátné a uvedl tam Petra.“ Ale tento druhý učeník nezůstal tam dlouho, měl ještě důležitou, neodkladnou úlohu. Zůstaň zde, pošeptal snad Petrovi, já odběhnu, abych to oznámil matce jeho.

Brána se zavřela za Janem a Petr stál sám a opuštěn v rozsáhlém dvoře. Byl zde úplně neznám. Čím mohl zde ještě svému zajatému Mistrovi prospěti? — Snad chtěl odejít, ale nemohl. Musil se chovati co možno nenápadně. „A když vojáci zanítily oheň uprostřed síně, a seděli vůkol, byl Petr mezi nimi. Kteréhožto když uzřela jedna děvečka, totiž vrátná, an sedí u světla, a naň byla pohleděla, přišla a řekla: (trochu štiplavě a pohrdavě a tak hlasitě, že Petr, který chtěl zůstat nepovšimnut, se zalekl): Nejsi-liž i ty z učeníků tohoto člověka? Nebyl jsi také s Ježíšem Nazaretským? Ale on zapřel: Aniž vím, aniž rozumím, co pravíš. I vyšel ven před síň, a kohout zazpíval.“

Slyšel kohoutí kokrhání? Zajisté, neboť by toho byl nediktoval svému evangelistovi Markovi; neboť ten jediný znamená tuto nepatrnou příhodu. Zdali při tom vzpomněl na předpověď svého Mistra? Tvrditi opak, bylo by skoro nepřírozené. Zajisté si na to vzpomněl a v duši jej bodlo, i hleděl odejít; snad právě s tím souvisí opětovné připomenutí, že vyšel ven před síň. Ale zde stála děvečka, vrátná, která jej byla poznala. Nepustí jej ven, učiní pokřik, vojínové jej chytí, potupí jej, usmrtí! Musí zde tedy zůstat, ať již chce nebo nechce!

Tak miji chvílka, apoštolovi nekonečně zdlouha. Při každém slově služebníků, při každém pohybu hlavy větrí zradu a smrt. Teď přistupuje strašlivá děvečka opět k ohni. „A když opět jej uzřela děvečka, počala říkatí těm, kteříž

tu okolo stáli: I tento jest z nich.“ Proč nezůstala u dveří? Skutečně přistupují k němu někteří ze služebníků a s nimi i děvečka, jeho zlý duch. I tlačí se k němu „a začínají dotíratí na něho otázkami: „Jistě i ty z nich jsi!“ Ubožáka zmocňuje se strašlivá bázeň; vidí již, jak se ho chápají, jak jej svazují, mučí, zabíjejí. Ve smrtelné úzkosti zapírá podruhé: „A on opět zapřel s přísahou: Neznám toho člověka.“

„A Petr opět zapřel s přísahou: Neznám toho člověka.“ (Mat. 26, 72.)

Ale ještě nemá pokoje. Uplynula delší doba, tu přišel snad ze soudní síně služebník a vmísil se mezi ostatní. A zase počalo se mluvití o podivném tom muži, který se sem vetřel. Nově příchozí pohlédl na cizího, plachého muže, poté důkladněji, potom přistoupil vítězně, vyzývavě k němu, provázen jsa několika druhy — a „pravil: Z daliž jsem já tebe neviděl s ním v zahradě?“ Jsem služebníkem nejvyššího kněze, příbuzný Malchův, jemuž jsi uťal ucho. A také jiní

doléhali na něj: „Jistě i ty z nich jsi, neboť jsi Galilejský, i řeč tvá tebe známa činí.“

Teď byl poznán a prohlédnut. Teď pomoz si, jak pomoz! Chce-li teď zachovati život, musí obětovati vše. „Tedy počal se proklínati: Ať mne Bůh trestá, jsem-li jeho učedníkem, a přísahati: Nevím, co pravíte, neznám toho člověka. A hned kohout zazpíval.“

A v tutéž chvíli odváděli Pána ze zavřené soudní síně od výslechu, vedli jej přes dvůr. „A obrátiv se Pán pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slovo Páně, jakž byl řekl: Prvé než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš. I vyšel ven.“ Brána byla nyní otevřena, aby mohli lidé vycházeti; a Petr byl z prvních, kteří se protlačili ven. Jako beze smyslů pádil pryč, pokud mu dech stačil a teprve když uběhl asi kilometr cesty, poblíže rybníka Siloa se zastavil, slyšel se v jeskyni a začal „hořce plakati.“ Podnes ukazují tu jeskyni a nazývají ji jeskyní plačícího Petra.

Naučení:

Milosrdenství Boží. — Petr zapřel Krista po prvé a neplakal, protože se Kristus neohlédl. Zapřel jej po druhé a neplakal, protože se Kristus neohlédl. Zapřel jej po třetí a plakal hořce, protože Kristus na něho pohleděl. A přechal s místa hříchu, protože věděl: Zde ve hluku světa není upřímného pláče. Vážné uvažování o těchto několika větách nás mocně dojme, přinutí nás k pokorné modlitbě: Pane, pohlédni na mne! A uprchneme v duchovní samotu a zvoláme: Pane, pomoz, abych mohla plakati! A upřímný pláč bude působiti blahodárně v naší duši, mnohem blahodárněji nežli lehkomyšlné hřešení.

Kristus po druhé před Kaifášem.

(Mat. 27, 1–2, Mar. 15, 1, Luk. 22, 66–71.)

Možno říci s velikou pravděpodobností, jak skončilo se ono noční zasedání Vysoké rady židovské. Kristus odveden byl právě ze dveří, členové Vysoké rady zůstali sami. I povstává Kaifáš a mluví asi takto: Podařil se nám veliký, krásný lov; Ježíš Nazaretský jest v naší moci. Ale víte všichni, jak nebezpečný

to člověk; proto musíme jednati co možno nejrychleji; hned zrána musíme jej dovésti před soudnou stolicí Pontského Piláta. Jest vám však známo, že vladař neuzná nočního našeho zasedání; jeť nezákonné. Proto vás všechny prosím, abyste se zde opět všichni sešli, jakmile začne svítati, abychom pak měli druhé zákonné zasedání. Tato druhá schůze jest ovšem jen formalita, bude to jen opakování toho, co jsme zde nyní vykonali, ale jest nezbytně nutná. Tedy přijďte jistě na úsvitě! — A všichni údové rady kývají na souhlas a radostně přisvědčují a mnozí z nich volají hlasitě: Ano, přijdeme! —

A skutečně. „A hned časně ráno, jakmile nastal den, sešli se starší lidu a knížata kněžská a zákoníci a vešli v radu proti Ježíšovi, aby ho na smrt vydali.“ S velikým uspokojením pohlíží Kaifáš na scházející se zákoníky a starší; upřímněji, přívětivěji nežli jindy pozdravuje každého z nich. Jednáť se dnes o to, aby se zasadila smrtelná rána nenáviděnému proroku Nazaretskému.

Síň se plní, možno již začítí. Kaifáš kyne služebníku: Přiveďte obžalovaného! „A uvedli ho do rady své.“ Jaký přetruchlivý obraz! Kristus byl poslední hodinu sám a opuštěn v temné komůrce; služebníci, unavení trýzněním Pána, byli na stráži přede dveřmi. — Náhle zarachotily dvěře; vstupuje soudní sluha. Vzhůru, se mnou do soudní síně! Vojáci tahají za provazy a táhnou Pána nelidsky ven. Kristus vychází ze dveří, jde přes dvůr. Je tak nevýslovně kolkolem; nikde přítelicka, nikde učenika! Jenom vysoké, šedé zdi nepřátelského domu jej obkličují. Rozednívá se již; nastává slavnost velikonoční, jež se promění v křesťanský Velký pátek. Jak pozdravuje asi Pán poslední den svého života pozemského, plný vnitřních muk; Ó hořký, ó bolestný a žalostný dni, poslední dni mého utrpení, ježž jsem již dávno předvídal a jehož jsem se obával! Ale od věčnosti jsem také po tobě dychtil, pro tebe přišel jsem na tento svět; buď mi tedy pozdraven!

A vzhůru jej vedou po schodech do soudní síně, kde divoká rota naň již čeká a žízni po jeho krvi. Vstupuje dovnitř, kde nastává rozruch. Služebníci vedou zajatce do prostřed, kde stál již v noci. Stál tam asi schýlen; jeho zraněná hlava sklonila se bolestí; jeho tělo se chvělo, neboť jej řezala ostrá pouta provazů kolem beder.

Toto ranní zasedání bylo podstatně jiné nežli v noci; rychle, jen rychle, abychom se dostali brzy k Pilátovi! Proto praví Písmo svaté výslovně, že v této radě všichni se tázali, všichni mluvili, kdežto v noci Kaifáš sám měl slovo. Byl tedy Kristus v ranním shromáždění hned, když vcházel, pozdraven mnohohlasým voláním: „Všichni se tázali: „Jsi-li ty Kristus, pověz nám!“ Zdá se, že tam nebylo pořádku ani

Kristus před nejvyšším knězem.

klidu. Zdvíhali ruce, křičeli naň, zasypávali jej otázkami. Kristus však odpovídá klidně a pevně: „Povím-li vám, neuvěříte mi. — A pakli se vás otáží, neodpovíte mi, aniž mne propustíte. Od této chvíle bude Syn člověka seděti na pravici moci Boží.“

Soudcové nedbali jeho slov. Chtějí věděti jen jedno, jen jedno slyšeti: zdali se nazývá Synem Božím, aby jej mohli obviniti z rouhání. Proto jejich dotěrná, netrpělivá, hlasitá otázka: „I řekli všichni: Ty jsi tedy Syn Boží?“ Úskočná otázka, plná lsti a zloby. Kristus však zachovává velebný, důstojný klid a opakuje, co jim již v noci řekl: „Vy pravíte, já, jsem!“ —

Tu zdvíhají se divoce pěsti, hlasy divoce křičí a síní zaznívá zlostný, divoký jek: „Což ještě potřebujeme svě-

dectví? Však jsme sami slyšeli z úst jeho!“ Tito soudcové opakovali tedy rychle v divoké vřavě shromáždění hlavní obvinění z nočního výslechu a hleděli hlukem a křikem zakrýti chudobu myšlenek a ubohost žaloby. Ale s výsledkem byli úplně spokojeni. Mohli teď říci Pilátovi: Nalezli jsme při veřejném výslechu ve dne, že se rouhal Bohu.

Kristus po prvé před Pilátem.

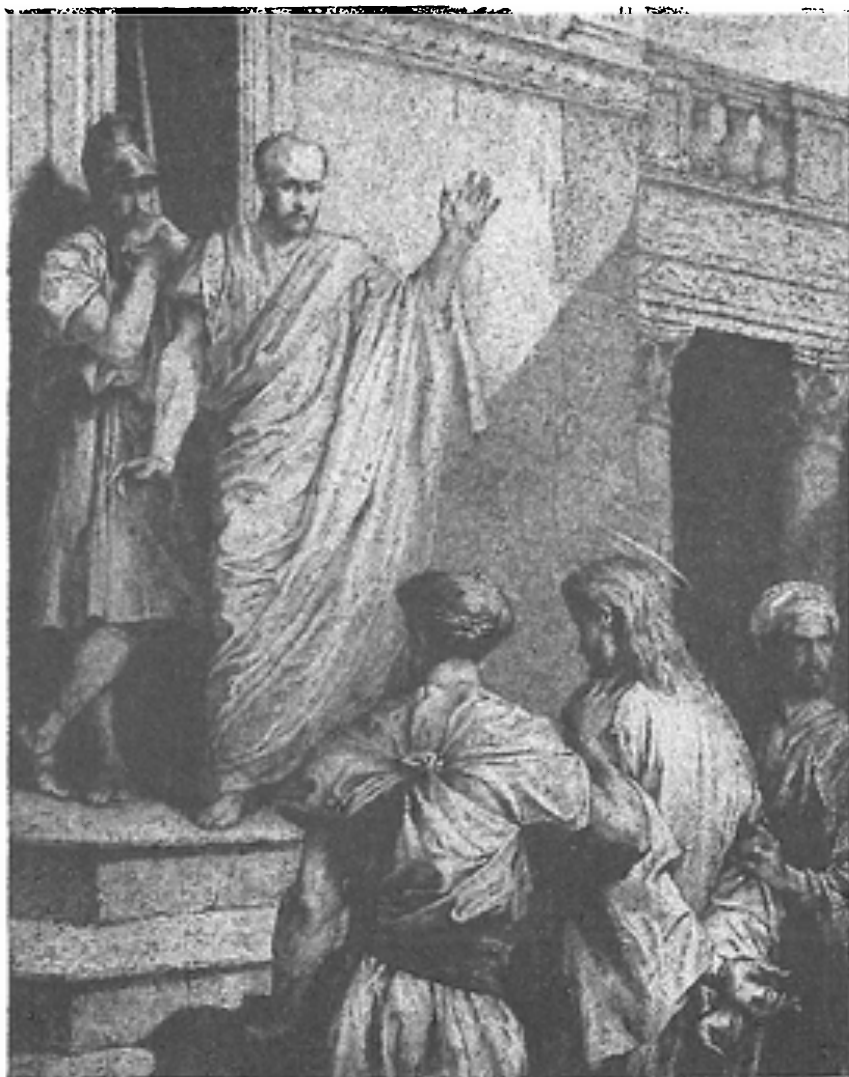
(Mat. 27, 11—14, Mar. 15, 1—5, Luk. 27, 1—7, Jan 18, 28—38.)

Podle zpráv svatého evangelia možno souditi, že zasedání rady bylo velmi bouřlivé: „I povstavši všecko množství jich (kněží, zákoníci a starší) a svázavše ho vedli jej hned a vydali vladaři Pontskému Pilátovi.“ Představme si to vše hodně živě! Když jej po krátkém, hlučném výslechu uznali za rouhače a tudíž za hodna smrti, neměli již stání. Pryč s ním co nejdříve! Ku vladaři, Pontskému Pilátovi! Půjďme všichni s ním! Sluhové, svažte jej opět! Rychle, neztrácejme ani chvíličky!

Nastala nesmírná vřava. Všichni se tlačí, všichni jsou plni zlostné horlivosti. Jak pyšně a domýšlivě si vykračují, jak sebevědomě, jisti vítězstvím! Jak se vynášejí: Ha, vladař se podiví, že všechna Vysoká rada přichází k němu tak časně ráno! — Skoro přes celé město musí se bráti. Průvod budí obrovský dojem. Jest slavnost velikonoční, proto jest již plno lidí na ulicích. Co se děje? Tam přichází všecka Vysoká rada! Jest to možno? Co to as znamená? — Chytili proroka Nazaretského z Galilee a vedou jej k Pilátovi. — Cože? Proroka Nazaretského, divotvorce? — Ano, ano! — Zpráva o tom roznáší se bleskem po celém městě. Jak různé city probouzí! Mnozí považují vše za bájku a pohádku. Není možno, aby toho chytili! — Jiní jsou zmateni a jako bez sebe. Tedy přece ho chytili a vydají jej na smrt! Když to učiní naše Vysoká rada, přece jest jen asi v té věci háček! Či by bylo vše, co konal, pouhým klamem a čarodějstvím? Kdo by si to byl pomyslí! — A mínění lidu začíná se měniti; lid jde vždycky raději s mocnými a vítěznými. A nadto jsou jisti: co Vysoká rada koná, musí býti dobré! A nedovede-li se prorok ani vyprostiti z jejich rukou, jest to s jeho divotvornou mocí bledé. Tak vyměňují se mínění tisícovým způsobem a šíří se od úst k ústům a

celé zástupy zvědavých, zahálčivých povalečů tlačí se za průvodem.

„I vedli Ježíše od Kaifáše do radního domu (k Pilátovi.) Bylo pak ráno: a oni nevešli do radního domu, aby se neposkvrnili, ale aby směli jísti velikonočního beránka“ (to jest tak zvanou oběť míru, beránky, kteří zabijeni byli po celý oktáv velikonoční a byli považováni za posvěcené maso.) Tak přišel veškeren ten četný průvod k paláci vladařovu a blížil se oběma velikým schodištím, (kudy směl každý

„A hned ráno svázavše Ježíše, vedli ho a vydali Pilátovi.“
(Mar. 15, 1.)

vstupovati), jež vedla do veliké veřejné před-síně vladařova domu. Tam poslali židé vojáky: Vezměte vězně a veďte jej nahoru a řekněte vladaři, že my, Vysoká rada, prosíme o vydání ortele smrti pro tohoto člověka.

Sami nesmíme k němu dnes vejít, jeť slavnost velikonoční. — Pontský Pilát vyslechl poselství a stáhl asi uliven brvy: Co? Takto se jedná s vladařem? Ale počkejte jen,

pyšní páni, promluví si s vámi slovíčko. A vychází ven. — „Tedy vyšel k nim Pilát ven a řekl: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomu?“ To nepravil jistě s úsměvem nartech, nýbrž tónem uražené pýchy, jak si smí dovoliti úředník, jenž si jest vědom své moci. Židé jsou uraženi obsahem i tónem otázky. Toť přece urážka? — K čemu sem jdeme všichni společně, všech sedmdesát členů Vysoké rady, (něco

takového beztoho Pilát ještě nikdy neviděl!), když vladař chce ještě zkoumati náš rozsudek? Potřebujeme jen jeho podpisu, ale nepotřebujeme jeho rozumu. Jsme sami dost moudří! To vyznívá ze smělé odpovědi židovské. „Odpověděli a řekli jemu: Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.“

Tu asi vladař nastavil uši. Aha! Odtud tedy vítr vane! Počkejte jen, radní páni, přistřihnu vám křidélka! A ledově chladně a břitce odpovídá jim s posměchem: „Vezměte vy jej — a suďte jej — podle zákona svého!“ — A jak to řekl obrátil se, ukázal jim záda a činí, jako by odcházel. Byla to studená sprcha na pyšné pány. Zuřivý křik a řev, z něhož slyšeti slova: „Nám nesluší zabítí žádného!“ Zůstaň, zůstaň zde, poslyš nás! Při těchto slovech obrátil se vladař znova a zlomyslný, spokojený úsměv přeletěl jeho tváří; myslil si asi škodolibě: Ach, začínáte již mluvit a přiznávati se! Nahlížíte a poznáváte, že mne potřebujete? A opravdu, náhle se jim rozvázaly jazyky „a počali naň žalovati řkouce: „Tohoto jsme našli, an převrací národ náš a brání daně dávati císaři a praví se býti Kristem králem.“

Pilát naslouchal pozorně trojímu hlavnímu obvinění židů; a když se hluk poněkud utišil, řekl krátce a chladně: Dobře, vyšetřím tu záležitost; a zmizel ve dveřích soudního domu, nechávaje netrpělivé žalobce v největších rozpacích státi na náměstí.

Vcházeje do radního domu přemýšlí o žalobě. Králem? — Ten? Zapuzuje tuto myšlenku, jest mu téměř k smíchu. Však si zjedná záhy jistotu. Jde mimo svázaného Krista, nemaje ho za hodna ani jediného pohledu, a vstupuje do své komnaty. Poté poroučí služebník: Přiveď obžalovaného sem ke mně! Sám vchází do komnaty. Nádherné zařízení: ozdobné sloupy, vzácné koberce, zlaté nádoby, na podlaze těžké kožišiny; Pilát usedá pohodlně na lenošku, podpírá hlavu o polštář, chce ukázati již vznešeně nedbalým držením těla, že jest nejmocnějším mužem v zemi. Záclony se rozhrnuly; dovnitř vstupuje spoutaný Ježíš. Pilát kyne a služebník mizí. Ježíš a Pilát jsou sami v komnatě.

Kristus stojí před vladařem, který jej měří přísným pohledem a táže se drsně: „Ty-li jsi král židovský?“ —

Touto pánovitou, závaznou otázkou chce roztítni uzel jedním rázem; chce zajatce zmásti, chce mu imponovati; chce se zvláště přesvědčiti, je-li správná jeho domněnka, že se zde jedná o přemrštěného, pomateného člověka.

Ale tato první jeho otázka vyznívá naplano; dostává se mu odpovědi, již se opravdu nenadál. Kristus upřel oko své pevně na svého soudce a odpovídá mu: „Sám-li od sebe to pravíš, čili jiní tobě pověděli o mně?“ — Pilát zdvihá se mimoděk z pohodlné lenošky; zírá udiven na smělého muže, který se opovažuje obtěžovati nejvyššího soudce otázkou místo odpovědi. Vidí se náhle přinucen odpovídati na otázku toho, jenž jest zdánlivě úplně v jeho rukou.

„Zdaliž jsem já žid?“ odpovídá Pilát skoro uražen, že se musí brániti; „Národ tvůj a nejvyšší kněží vydali mi tebe. Co jsi učinil?“ To znamená jasně a nepokrytě: Vím velmi dobře, že se tu jedná o židovskou, náboženskou záležitost. Můžeš ode mne žádati, abych byl v ní zcela obeznámen? Což já znám vaše proroky, což se starám o vaše písmá? Což mohu přesně věděti, čeho očekávají a več doufají židé? Rozumí se samo sebou, že jsem odkázán v tomto případě jen na to,

Radni dům Pilátův v dnešní podobě. Zde stáli kdysi v hustých řadách nepřátelů Kristovi, zde vyjednávalo se mezi vládařem a kněžími, zde rozléhal se divoký křik: Ukřižui ho! — zde bral Kristus kříž na ramena.

co praví nejvyšší kněží, jež rozhodují o náboženských záležitostech. Provinil jsi se asi něčím zvláštním. Pověz mi to sám!

Ale obžalovaný vymyká se vladaři, který jest tak starostliv o vlastní čest a slávu; zapomínaje, že zde stojí svázán jako zločinec, zapomínaje na všechny žaloby a obvinění svých úhlavních nepřátel, posílá tomuto pohanskému soudci čistý, jasný sluneční paprsek lepšího světa. Ježíš odpověděl: „Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji zajisté bránili by, abych nebyl vydán židům: ale nyní, království mé není odsud!“ —

Ubohý Pilát! Proč ziráš tak ztrnule a tázavě v obličej odpovídajícího? Hle, všecka tvá světská chytrost tě opouští. Co víš ty, vladař pozemského království, zkušený dvořan, hladký Říman, co víš o jiném světě? — Nic! — Slyšíš-li, co tento zde pravil? Nezapírá, že má království, ale upokojuje tebe i tvé pozemské druhy zprávou: Nebojte se, vládcové pozemští a čekatelé trůnů! Nikdy nevztáhnu ruky po vašich třpytných diademech, nikdy nedám si holdovati ve vašich palácích, nikdy nevstoupím na pozemský trůn. „Království mé není z tohoto světa!“

*

S největším zájmem, neodvraceje oči svých od zajatce vyslechl Pilát poslední slova Ježíšova: „Království mé není z tohoto světa.“ Nadpozemské myšlenky, o nichž se mu po celý život nezdálo, dotýkají se jeho mysli; nikdy neslyšel nic podobného. Jak jest duch jeho zaujat velebným projevem Ježíšovým, prozrazuje jeho otázka, jež v zamyšlení, zpola nevědomky uklouzla jeho rtům: „Tedy král jsi ty?“ — Nedovede zakrytí hlubokého dojmu, jímž působila naň velebná řeč zajatcova.

A hle, zdá se, jako by postava Kristova rostla; Pán patře zrakem milosti na pozemského svého soudce, praví skromně a klidně, ale s nevýslovnou jistotou a velebností veliká slova: „Ano, já jsem král!“ Toť překrásný okamžik, plný dramatické síly: ten, který nemá nic než chudičkový oděv a provazy kol beder, ten, kterého všichni přátelé a učenci opustili a který ani kousíček pole nemůže nazvati svým, ten praví taková slova! Prodli na chvíli při této myšlence, milá duše, vtiskni si tento neslýchaný, nevidaný výjev v soukromé

komnatě Pilátově hluboko v mysl, naslouchej vždy znova poutavým slovům Mistrovým: „Ano, já jsem král!“ Tato slova budtež ti vůdcem po celý život, nezapomeň. jich nikdy; možná že budeš mnohdy čerpati královské smýšlení z těchto slov.

Ale hned poté připojuje Kristus ještě jiné vysvětlení: „Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych svědectví vydal pravdě. A každý, kdo jest z pravdy — slyší hlas můj.“ Vložil Kristus při těchto posledních slovech zvláštní vřelost do svého hlasu,

Luyken (Weigel).

Pontský Pilát předvádí Krista Pána shromážděnému lidu.

věděl Pilát v tomto okamžiku: Piláte, tebe samého se týkají tato slova, i ty máš slyšeti můj hlas? Poznal, že nadešel mu právě největší okamžik v životě, že milost Boží nebude mu nikdy již tak blízká jako v této hodině? Podepřel snad hlavu v zamyšlení o ruce a bylo snad náhlé jeho mlčení svědectvím vnitřního boje, jenž právě zuřil v jeho srdci?

V komnatě jest hrobové ticho; v duši Pilátově bojuje milost a pýcha rozhodný boj o věčnou spásu nebo věčné zahynutí. — Teď zase zdvihá hlavu; pohlížeje plaše na spoutaného Krista praví nejistým hlasem, skoro jako by mluvil jen k sobě a zaplašoval svůj neklid: „Co jest pravda?“ — Pýcha tedy zvítězila, namluví sám sobě: Není pravdy — a odstrčil milost jako nevěda. — Ubohý Pilát! —

„A když to řekl, vyšel opět k židům.“ Ve veliké síni dává pokyn služebníkovi: Přiveďte za mnou obžalovaného! Pilát vychází na soudní síň (lithostroton č. gabatha). Ach, jak se vše tlačí blíže! Za ním kráčí Ježíš Nazaretský, veden jsa na provaze. Vrchol napětí. Hrobové ticho. Pilát, oděný v bílou, dlouhou togu se širokým purpurovým lemem přistupuje až k zábradlí, ukazuje na Krista a hlasitě oznamuje své mínění: „Já žádné viny na něm nenalézám.“ — Slova ta působí jako blesk zčista jasna. Nejprvé okamžité ztrnutí u židů dychtivě naslouchajících; hned poté ozývá se odpor; „ale oni tím více křičeli.“ Zlostně se tlačí vpřed a mocným hlasem začínají své žaloby: „Bouříť lid uče po všem Judsku, počav od Galilee až sem.“ — Jest buřič, svůdce, štváč. Jest nejnebezpečnějším člověkem ve vší Palestině! Pryč s ním! Hoden jest smrti! Musí umřít! Tak a podobně volají zmatené, stále hlučnější hlasy pomstychtivých žalobníků. Několik minut trvá řev. Pilát hledí se založenýma rukama na divokou vřavu; ani stopy bázně při něm. Potom obrací se k obžalovanému; jak tiše zde stojí! Ani se nehýbe, jako by se ho to netýkalo. Podivný muž! — Vždy znova ohlíží se Pilát na spoutaného. A když pustý řev poněkud ustal, poroučí, aby bylo ticho. Přistupuje až k samému Kristu, ukazuje rukou dolů na žalobníky a praví skoro povzbuzujícím hlasem: „Neslyšíš-li, jak veliké věci proti tobě svědčí? Nic neodpovídáš?“ Mluv přece! Haj se! Řekni zde veřejně, co jsi mi pravil v soukromí! — Ale všechny jeho domluvy byly marny; Ježíš stál s hlavou skloněnou a neodpověděl ani slova. „Ale Ježíš nic více neodpověděl, takže se Pilát podivil.“

Vladař odvrací se skoro s nevolí od Krista, který svým neoblomným mlčením škodí si sám nejvíce. Nechce-li se sám zachrániti, proč by se ho Pilát tak vřele zastával? Ach, kdyby měl již tuto nemilou věc s krku! V tom přichází spasná myšlenka: Obrací se k žalobcům. „Tedy Pilát uslyšev o Galilei, otázal se, byl-li by člověk galilejský.“

Ano, ano, jest z Nazareta! „A když zvěděl, že by byl z moci Herodesovy, poslal jej k Herodesovi, kterýž byl také v Jerusalémě v ty dni.“

Naučení:

1) „**Brání daně dávati císaři.**“ — Pozorujme dobře: nepřátelé zatahují Krista násilím do politických otázek a z nich mu stáčejí provaz na hrdlo. Schválně přehlížejí, že jedinou politikou tohoto vznešeného, božského učitele bylo: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého,“ — a za druhé: „Hleďte nejprve království Božího a všecko ostatní bude vám přidáno.“ Otažme se jen církevních dějin a dovíme se z nich o velmi četných neštěstích a nehodách, zaviněných tím, že učení Kristovi, místo aby se starali o nebeskou politiku, pletli se často v politiku světskou. — Kdekoliv se objeví náruživá touha po pozemských statcích, tam umírá péče o věci nebeské. Kdekoli první a nejhorlivější péče točí se kolem moci a slávy pozemských říší, kolem cti národů, kdekoli Francouz křičí: Nejprvé Francie! — a Němec: Nejprvé Německo! — tam trpí království nebeské. Kristus praví tak jasně a zřetelně: „Hleďte nejprve království Božího!“ Těch pak, kteří tak skutečně činili (kteří totiž hledali vždycky nejprve království nebeského), ať již byli Slované nebo Němci nebo Francouzové, nemůže katolická církev zapomenouti ani po staletích; s vděčností pohlíží na tyto vznešené sloupy nebeské říše, neboť jest jim povinna nesmírně většími díky za slávu a čest a sílu a milost nežli nejneúnavnějším politikům, kteří chtějí království nebeské vytáhnouti úplně z paláců královských jako na šňůře.

2) „**Převrací národ.**“ — Drzí lidé, kteří tak mluví, jako by jim záleželo na blahu lidu! Jen když se jim dobře vede, což jest jim do národu! — Drzí lidé, kteří tak mluví, jako by byli ještě nikdy v životě nikoho nepřevraceli a nesváděli, jako by byli sami andělé nejmladšího pokolení! Že se nezardí studem, když tak mluví! — Jak vysoko stojí naproti tomu Kristus! Nikoho nesváděl ke zlému, ale „převracel mnohé — od zlého k dobrému, od nespravedlnosti ke spravedlnosti, od nízkých věcí k vyšším, od věcí pozemských k nebeským, od věcí tělesných k duchovním, od nepravosti ke ctnosti, od nejistoty k pravdě, od temnoty ke světlu, od neštěstí k blahu. Pojímáme-li jeho působení tímto způsobem, převrátil

nás všechny, jak jsme tu v domě, a my mu nemůžeme za to být ani dosti vděční. Kéž nás i nadále takovýmto šťastným, vznešeným způsobem převrací!

3) „Praví se býti Kristem, králem?“ — Přejděme zde s jakousi mravní hrůzou bezednou faleš židů, kteří by byli pozdravili židovského krále, jenž by je byl vytrhl z moci Římanů, pozdravili s tisícovou radostí a bouřlivým jásáním a kteří zde tak nestydatě se přetvařují a lichotí, a všimněme si pouze toho, že udávají za důvod: „Praví se býti Králem,“ proto ať zemře ukrutnou smrtí, neboť mi nepotřebujeme krále! — My křesťané musíme se při umučení Kristově snažiti býti živými protivami nepřátel Kristových. Proto musí býti dnes naším heslem: Nesmí zemřítí král! Ať žije král! Sláva našemu králi! A že on, Bůh, chce se nazývati naším králem, králem lidí, pozdravme s radostí a vděčností! Ať žije král, ať žije a panuje věčně Ježíš Kristus, král našich srdcí!

4) „Království mé není z tohoto světa.“ — Tímto oznámením neudává Kristus vlastně ani jediného znaku svého království, nýbrž tvrdí jen, že bychom je nadarmo hledali zde na světě, měřili pozemskou mírou, že nemá pozemských plánů, že nemá a také nepotřebuje pozemských prostředků. Pozorujme rozmanité věci tohoto světa, na př. zemské hranice; nikdy nemůžeš ohraničiti království Kristova nějakými hranicemi, a proto poznáš, že duchu Kristovu odpovídá nejlépe bratrství všech národů. Nebo pozorujme vojenskou moc; království Kristovo jí nepotřebuje, netouží po ní, není na ni odkázáno; není z tohoto světa. Nebo pozemské statky; království Kristovo nepomýšlí nikterak na to, aby je získalo svým poddaným, neslibuje jim jich, nýbrž považuje je za vedlejší věc; sem náleží i čest, bohatství, požitky. Nebo rozšiřování a přestavování lidských věd, rozmanité vynálezy, objevy; království Kristovo jest svou přirozeností vůči nim neutrální; nebojí se jich, ale netouží po nich; není z tohoto světa. — Kdo se upřímně snaží, aby náležel do říše Kristovy, musí si osvojití nezbytně stejnomyslnost, lhostejnost ke všem pozemským věcem, jinak by se dožil toho, že by mu taková náklonnost překážela v pokroku podobně, jako brání bláto na střevících v pohodlné chůzi.

5) **Křesťanství a duch světa.** — Obraz, který nám dnešní rozjímání ukazuje, objevuje se vždy znova a znova i ve skutečném životě a jest vždy pravdivý. Kdo jest tento Pilát?

Nejsou to lidé, kteří právě venku před jeho palácem tropí hluk, kteří pukají zlostí a nenávistí proti Kristu, kteří chtějí Krista za každou cenu zničit, — ó nikoli! Pilát jest přesycený světský muž, světák, který vidí v křesťanství nejvýše výplod náboženského blouznění, věc, nad níž se cítí tak povznesen, že ji prostě bez náruživosti ignoruje, jedná tak, jako by jí vůbec na světě nebylo. Musí-li se přece někdy křesťanstvím zabývat, jest mu to obtížné, a dojde-li k výkladu o něm, nerozumí ničemu. Jeho pojmy, jež o křesťanství zdědil nebo jimž se naučil a zvykl, jsou tak rozdílné od zásad křesťanství, že jest mu křesťanství vlastně úplně cizí, nechopitelnou věcí. Každá z nás setká se často s tímto chladným duchem světa. Tu musíme býti vždy jako Kristus. —

Přirovnej zde trochu svoji bázlivost a nesmělost a malomyslnost k nebojácnosti, odhodlanosti a statečnosti Kristově; na každý způsob máš se ještě mnohemu přiučiti.

6) „**Moji služebníci by mne bránili.**“ — Jak zní a zvučí z této věty Páně velepíseň o věrnosti poddaných a o šlechtném konání služebních povinností! A napiatě poslouchající ucho vyčte si snadno i obměnu této věty: Protože mé království jest nadpozemské, budou moji služebníci bojovati za nadpozemské cíle, budou mi pomáhati a mne podporovati v mém úsilí. Kdo jsou služebníci Kristovi? Každý, kdo chce! A my všichni chceme býti služebníky(icemi) Kristovými. Nuže, vyčtěme si z hořejší věty své povinnosti! Naši povinnosti jest usilovně pracovati po boku Kristově, s pomocí Ježíše Krista, prostředky Ježíše Krista, aby nadpozemské tužby nabyly převahy nad pozemskými, a to především v nás samých — vytrvalým konáním svatých skutků, — potom však i v našem bližším i vzdálenějším okolí. Všude jakožto služebníci(e) Kristovy hájiti zájmů Kristových a bojovati za ně!

7) **Velikost Krista Pána.** — Co činí dnes Pána tak velikým, tak podivuhodným? A to velikým a podivuhodným se stanoviska prostě lidského? Že i v nejvážnější době pevně se drží myšlenky svého životního plánu a jest pevně přesvědčen o zdaru konečném tohoto plánu. Nezná kolísání ani nedůvěry; v tom jeho velikost. Zvláště jsou to slova: „Já jsem se k tomu narodil!“ jež nám mimoděk vynucují úctu k mluvícímu. Nedává se zastrašiti okamžitým nezdarem, když se zdá, že se vše již řítí, vznáší se mu vznešený jeho životní plán v neoslabeném světle před očima. — Ó, kéž jsme i my takoví! Byli bychom krály(ovnami)

svou mravní velikostí! — Nemůžeme liž i my říci o sobě slova, jež Krista tolik povznášejí: „Já jsem se k tomu narodil(a) a proto jsem na svět přišel(la) . . .?“ Kolikrát jsme již slyšeli při svatých exercíciích a kolikrát jsme již uvažovali, že každý(á) z nás, i nejnižší, může říci: Když mě Pán povolal k životu, měl se mnou veliký, přesně určený plán. A který jest ten plán? Známe jej všichni: „Všichni jsme se k tomu narodili a proto jsme přišli na svět,“ abychom Boha poznávali, jej ctili, milovali, jemu sloužili a tak věčného spasení došli. Tedy velký, vznešený, obšírný plán nám nechybí, jen aby u nás nebyl nedostatek pevnosti při provádění plánu!

8) Kde není viry, tam není stálosti. — V příkrém odporu k pevnosti Pána Ježíše jest nedostatek zásad a pevnosti u Piláta. „Co jest pravda?“ Tato pochybovačnost, tato skoro zoufalá otázka jest význačnou známkou jeho vlastního srdce i srdcí nesčetných milionů lidí jiných. Kdo ví, zda Pilát za svého mládí netoužil po pravdě a nesl o ní, — ale ztratil své ideály — a s nimi ztratil i štěstí. A co bylo příčinou jeho neštěstí? Špatný příklad jiných a nedostatek spolehlivé opory ve vlastním srdci. Tisícové se přiznávají: I já jsem mlád byl kdys a věřil v ideály a věřil v lidstvo, v dobro. Nadšení však mládí až příliš brzy přehlo, chladné větry vály a odhalily sbnilé jádro věci. Hadi a červů hnusná změt, hle, všechno rozežrali! A z činu každého tvář sobectví se dívá — a láska, přátelství a věrnost v sobě skrývá jen klam a lež. — Tu jako oni jsme se stali! — S lítostí a bolestí odvracíme se od takové zkázy a takových duševních zřícenin; co jest nám činiti? Modliti se, modliti za takové nešťastníky, ale modliti se i za sebe, neboť nevíme, jak sami skončíme.

Kristus učí bažit po nebeské říši.
Povznesme se tedy v nadehvězdnu výši,
pohrdněme vším, co z toho světa jest!
Pozdvihněme oči z pozemského prachu,
zaleťme až k Bohu volně, beze strachu,
obětujme vše, pro jeho slávu, čest!

Zoufalství Jidášovo.

(Mat. 27, 3—10.)

Příšerný čin staví se nám dnes před oči. — Kde byl Jidáš v oné neblahé noci? Viděli jsme jej naposledy ve společnosti zlé roty židovské, jež zajala Krista v zahradě Getsemanské. Tam dostal asi mzdu za svůj čin v lesklých stříbrňácích. Lačně sahal po penězích a v záři pochodní nebo někde v koutku skalním přepočítával znova krvavou mzdu, jsou-li všechny stříbrňáky pravé. Byly. Dosáhl, po čem toužil. —

Odešel-li také hned se zástupem ze zahrady Getsemanské? Sotva asi! Neměť zvláštní lásky k těmto lidem, šlo mu jen o peníze. Proto zvolil nyní jinou cestu. Ale neukojitelná zvědavost a náhlá strašlivá úzkost poháněla jej mimoděk, aby šel po stopách Spasitelových. A tak blížil se hoře Sion, domu Kaifášovu, brzy šíleně pobíhaje, brzy v úzkostech se zastavuje. Jako hladový vlk plíží se kolem stáda ovec, tak plíží se nepokojně, trápen jsa již nyní výčitkami svědomí, Jidáš kolem domu Kaifášova. Strašlivá otázka vtírá se mu neustále na mysl: A což když nyní Mistra skutečně zabijí? A budeš-li ty sám tím vinen? — Ale ne, ne! Mistr jest mocný, ten si pomůže, toho nedostanou! —

Uplynulo několik hodin. Noční schůze jest u konce; z domu proudí lidé. Vidíte plachého tazatele, který schovávaje co možno obličej opatrně pátrá, co se stalo a co se právě děje s Ježíšem Nazaretským. Jest v žaláři! Zítra bude usmrcen! — Strašlivá, překvapující odpověď pro zrádce. Jidáši! Jidáši! Vidíš tamto černé strašidlo? Ale ne, není to strašidlo, jest to Pán, který jest pro tebe strašlivější nežli všechna strašidla světa! Slyšíš jej volati s nářkem: Jidáši! co jsi mi učinil! I chvěje se nevěrný zrádce, chvěje se jak osika; ale nemůže odtud, ač mu hoří půda pod nohama. Jest jako připoután k tomuto nešťastnému domu. Musí se dověděti, musí, co se s ním stane! Klesá na kámen — jako mrtvý. Potom povstává a zakrývá si obličej rukama. Tak míjejí mučivé hodiny, první, druhá, třetí! Nastává jitra. Kolkolem živo. Jidáši! Vidíš ty muže? Jsou to vrahové tvého Pána! A ty! Ty jsi ho vydal! A teď — strašlivý pohled! — otvírá se brána a z ní vychází uprostřed pochopů, k neuvěření zmučen, sám Mistr! Ustrnule, plaše zírá naň Jidáš z povzdálí. Ó, kdyby se Mistr aspoň jednou ohlédl! Než nikoli! Pro Petra měl pohled, pro Jidáše nikoli!

Příliš pozdě, příliš pozdě!

Z úst dere se muteskná otázka: Kam? K vladaři pro ortel smrti! Půda mizí pod nohama zrádcovými. Co jsem učinil! A skoro bezděky jako bez sebe kráčí, jako by byl poután mocným kouzlem, za smutným průvodem. Musí vše viděti; nechápe, nevěří, až konečně slyší ohlušující řev: „Ukřižuj ho! Ukřižuj ho!“ — až konečně vidí uprostřed vojáků vysoký, hrubý kříž — pro

Mistra! — Teď jest o něm rozhodnuto! „Tehdy vida Jidáš, že by opravdu odsouzen byl,“ naplněn jest zuřivou lítostí a „navrátil zase třiceti stříbrných knížatům kněžským a starším.“ Jako posedlý spěchá do chrámu, do síně kněžské; někteří kněží jsou tu. Divoký výkřik dere se mu z prsou: „Zhřešil jsem! Zradil jsem krev spravedlivou!“ —

Kaulbach.

Zoufající Jidáš. „Propuštěn bude satanáš z žaláře svého.“ (Zjev. sv. J. 20, 7).

Kněží však, plni podivu nad neočekávaným vetřelcem, měří jej pohledem plným opovržení a chladného posměchu. „Co nám do toho? Ty viz!“ Zrádci stydne krev v žilách nad lhostejností a chladností těch, kteří mu prve lichotili. Pln zoufalství odchází vrávoravým krokem. A jda chrámem uchopil měšec a se strašlivou kletbou hodil jej, mrštil jím na zem. Poté odchází nevěda sám, kam. Běda mně! Zděšen prchá z místa svého zločinu.

Kam za bílého dne? Uzří-li mne některý z jeho přátel, uškrtní mne, roztrhá, rozdupe! Tam, tam přichází již jeden, pryč, pryč odtud! — Toť tedy sen mého života! Ó, že jsem se kdy narodil! Ó, že jsem nezůstal dítětem, nevinným, nevědomým, netoužícím po ničem! Jak to bývalo krásné! A když jsem se s ním po prvé setkal, jak letělo mu mé srdce vstříc!

Vždy znova vzpomíná na Mistra. Na zahradu Getsemanskou. „Příiteli!“ — řekl mu. A — nebyl to pohled lásky? Nezavolal ho jménem? Ó, to zvolání, jak palčivě zní mu posud v srdci: Jidáš! Jidáš! Začíná chápati velikost svého provinění; začíná nahlížeti, že bude veškerému světu vzorem hanby, že jméno Jidáš bude přibito na pranýř po celou věčnost. Hrozí se, děs jej pojímá. Jako zuřivec řítí se mimo krámy prodavačů na nádvoří chrámovém. Tam u jedné bedny leží na zemi provaz, jež kupec ztratil. Jako sup na kořist vrhá se Jidáš na provaz a schovává jej plaše pod plášť; strašlivá myšlenka projela mu hlavou.

„Příiteli! Příiteli!“ — Kdo pronesl teď nešťastné to zvolání? Zděšen rozhlíží se kolem. Chytá se za hlavu. Lež! Lež! Nejsem jeho přítelem! Jsem zrádce! — Po úbočí chrámové hory řítí se osamělý člověk; má jistě naspěch. Kdo ví, co jej pohání. Jest to Jidáš Iškariotský na poslední své cestě. Vrhá se, řítí se neodolatelně do propasti. Na světě nemá pokoje, v útěku jediná jeho spása. Strašidla jej pronásledují, honí jej s místa na místo, divocí dáblové bičují jej bičíky z hadů a ještěřů. Oheň plápolá kol jeho nohou, blesk mu hrozí, že jej zabije, proto pryč, pryč! Spěchá mimo zahradu Getsemanskou. Náhle se otrásá, zastavuje se. Poděšen nahlíží dovnitř; tam stál, tam jej políbil. Běda mi! Běda mi! Pryč, pryč! „Příiteli! Příiteli!“ — Hlučný smích pomatence odpovídá zanikajícímu volání. Konečně se prchající udýchán zastavuje u stromu. Ví-li, co činí? Jedná tak rychle, tak čerstva! „A odšed osidlem se oběsil.“

Děsná smrt! — Přicházejí lidé a nalézají jej. Spadl se stromu a jeho tělo puklo. Lid stojí zděšen. Dotazují se; spočátku nevědí, kdo to. Konečně vychází najevo: Učeník proroka Nazaretského, jenž byl dnes ukřižován. V noci jej zradil. Ó, děsná to událost! —

Zvěst dostala se až ke kněžím. Stavějí se lhostejní, ale děsné události dnešního dne je polekaly. Aspoň zevnějším dobrým skutkem chtějí zakrýti černé své provinění; užívají třiceti stříbrných na skutek lásky k bližnímu, kupují za

ně pole za pohřebiště pro cizí poutníky. Nechtějí poskvrnit chrám penězi krve; sami ovšem konati budou i nadále posvátné služby ve chrámě s rukama krví zbrocenýma. — I zradu i koupí pole předpověděl několik století dříve prorok Zachariáš.

Naučení:

1) Propast. — Otrásající a strašlivý jest pustý, děsný obraz, jenž se dnes objevuje našim zrakům. Nejrady bychom hrůzou uprchli. Ale neprchej, počkej, zastav se a přemýšlej! Změř hloubku tohoto neštěstí, tohoto nenadálého, neuvěřitelného pádu! Neodsuzuj, ježto Bůh sám již rozsoudil, ale třes se! Od stromu neštěstí ohlédni se zpět, nahlédni v zamotané hádanky svého vlastního života! Není v něm snad všecko černé, ale trápí tě snad a mučí přece mnohá černá čára, mnohá černá chvíle. Rozpomeň se na své hříchy, zvláště na to, za jakých okolností povstaly, jak rostly, jak se rozbujněly. Pro mnohý nenalezneš vysvětlení. Jen jedno ti bude jasno: Jsou tu, dopustil(a) jsem se jich, spáchal(a) jsem je! A dospěješ snad k truchlivému poznání, že tvé jednání tu a tam upomíná na provinění Jidášovo. Pokorné, zkroušené „Miserere,“ nebo ještě výmluvnější horká slza tvého oka budiž výsledkem tohoto uvažování!

2) Obrácení. — A kdyby bylo sebe hůře s tebou a s tvou duší, uč se z tohoto výstražného obrazu! Hle, Jidáš zahodil hanebné stříbrňáky, — to bylo správné, ale zahodil i sám sebe, — a to bylo jeho neštěstím. Nahlédl a vyznal: „Zhřešil jsem, zradil jsem krev spravedlivou,“ — to bylo správné; ale nehledal opět cesty ke Kristu, — a tím chybil. A ty? Užijme výmluvného obrazu! Kdybys byl(a) již na cestě, aby ses oběsil(a), kdybys měl(a) již i provaz v ruce, kdybys byl(a) již blízko stromu, musíš se zastaviti, obrátiti a musíš jíti k Ježíšovi! Není daleko! — Toť právě nejtruchlivější: tam v městě jest Ježíš a zde dole, sotva čtvrt hodiny od něho, Jidáš se oběsil! — Ó ty, který(á) jsi obklopen(a) milostmi, nemáš přece příčiny zoufati! Jen trochu pokory, jen upřímné vyznání a s důvěrou jíti ke Kristu cestou pokání; je to snad těžké, nevýslovně trapné, ale není to nemožné. Proto, i když jsi již snad kus cesty kráčel(a) s Jidášem, odluč se od něho, pokud jest ještě čas. —

Máš-li hříchů litovati, — plač, plač, — ale nezoutej!
K Pánu pospěš, — chce tě znáti, — naděje se nevzdávej!
Není hříchu, není viny, — byl i černé jako noc,
by jich nesmazala skvrny — slitovnosti Boží moc.

Kristus před Herodesem.

(Luk. 23, 7–12.)

Pilát právě slyšel, že Kristus jest z Galilee. Ach, to jej pošleme k Herodesovi! — Ať přijde setník nad strážemi! — Setník přišel. — Dovedte nyní obžalovaného ke králi Herodesovi! Vyříd' králi pozdrav ve jménu mém a řekni: Vladař Pontský Pilát posílá ti tohoto obžalovaného se zdvořilou žádostí, abys jej vyslechl a sdělil mu laskavě své mínění o něm. — Tak praví Pilát a odchází dovnitř svého paláce.

Venku však nastává ruch v zástupech: K Herodesovi! k Herodesovi! volají na sebe lidé! S povýšené soudní síně sestupuje po schodech Ježíš Nazaretský; jeho ruce jsou svázaný v zadu, provaz drží pevně jeden ze žoldněrů. Průvod dává se na pochod. Napřed Ježíš Nazaretský a hned za ním tlačí se hlasitě hovořící členové Vysoké rady. Cesta není příliš daleká; jen asi padesát kroků. Brzy docházejí cíle. Průvod se zastavil venku, musí čekati dalšího řízení. „Herodes pak uzřev Ježíše zaradoval se velmi.“ Ihned vydává rozkazy: Ať přivedou obžalovaného i členy Vysoké rady do veliké síně v paláci, on sám že přijde hned.

Král (— ve skutečnosti byl spíše jen zdánlivým králem nežli pravým —) jest pln velikého, radostného nadšení. Vzkazuje ihned po svém komorníku všem svým dvořanům, aby se dostavili okamžitě do korunního sálu, že se jedná o velmi zajímavý soudní výslech. Král sám pospíchá ke své manželce: Pomysli si, co se stalo! Vladař posílá ke mně slavného proroka Ježíše Nazaretského jakožto obžalovaného, abych jej soudil. „Od mnohého času žádal jsem si jej viděti, neboť jsem mnoho o něm slyšel, ano doufám, že uzřím dnes nějaký div od něho.“

Po delší době přichází Herodes s veškerým dvořanstvem po schodech dolů. Přepychová komnata, východní nádhera. Zlatem premovaní služebníci rozhrnují záclony a uklánějí se hluboce před vládcem. Jaký obraz naskytuje se Herodesovi! Uprostřed sálu spoutaný muž — prorok! To jest on! šeptá své manželce, ukazuje naň rukou. Za spoutaným tísni se husté řady členů Vysoké rady, jimiž jest zadní polovice sálu naplněna.

Příchod krále! Ruce všech přítomných se zdvíhají, všechny rty volají: Sláva Herodesovi! Sláva Herodesovi! Ať žije král! Ticho. Slavnostní vystupování na trůn. Přiveďte

sem zajatce! Stalo se, členové Vysoké rady přistupují rovněž. Rozvažte jej! Kněží pohlížejí na to s hněvem. Ty jsi Ježíš Nazaretský, slavný prorok! Žádná odpověď. Se skloněnou hlavou, beze slova stojí oslovený. Písmo svaté praví: „Herodes tázal se ho mnohými řečmi, ale on jemu ničeho neodpovídal.“ Výslech byl tedy dlouhý. Možno si skoro domyslit, jakého byl způsobu. Mluví se všude o tobě, že činíš mnohé divy a zázraky, jest to pravda? Klam, čarodějství, podvod! volají v to hned žalobníci. — Evangelium

Le Suenr.

„Herodes pak se svým vojskem pohrdl jím a oblékl jej v roucho bílé.“ (Luk. 23, 11).

praví zřejmě: „Knížata pak kněžská a zákoníci stáli, ustavičně žalující na něho.“

Ale král jich spočátku příliš neposlouchal; zajímal jej tolik proslavený prorok. Poslouchej, jest pravda, že jsi vzkřísil mrtvého? — Žádná odpověď. — Že máš moc nade všemi nemocmi i nad zlými duchy? — Je to pravda? — Pověz mi, jak to vše děláš? Odkud máš moc k tomu? — Žádná odpověď. — Nechci se ti posmívati, ale abych

vyzkoumal pravdu, rád bych viděl něco na zkoušku. V mém domě jest člověk od narození slepý; dovedl bys jej uzdravit? — Žádná odpověď. — Tak trvalo to chvíli. Herodes jest velmi trpělivý, ale zato kněží tím netrpělivější; reptají, protestují, snějí se a rouhají. Mluví s takovou horlivostí, s takovou vážností, že Herodes konečně jim naslouchá. Co máte vlastně proti němu? A žalobci, pravý opak mlčelivého Krista, mluví mnoho a rozhořčeně, až se jim podařilo roztrpčiti mysl Herodesovu, který se cítil beztoho uražen vytrvalým mlčením Kristovým. Když jim delší chvíli naslouchal, praví zamračen: Ach, tak se mají věci? Chce býti králem? Touží po trůně? Nuže, toť abychom vzdali poctu králi na slova skoupému. „Herodes pak se svým vojskem pohrdl jím a oblek jej v roucho bílé posmíval se jemu.“ Král musí býti oděn bíle, nuže, přineste bílé roucho pro mého soudruha! — Tak, a nyní „jej dovedte opět k Pilátovi!“

Král pak zavolal si setníka: Vyříd' vladaři pozdrav ode mne a řekni ve jménu mém, že jsem záležitost tu vyšetřoval; zvláštní nějaké viny na něm nenalézám, zdá se mi jen, že muž ten jest náboženský přepiatec zatvrzelý; politicky jest úplně neškodný. — „I učinění jsou Herodes s Pilátem přátelé v ten den; neb předtím byli vespolek nepřátelé.“

Naučení:

1) Zneužívání náboženství. — Mezi nevěrci bývá často slyšeti: Náboženství jest jen k tomu dobré, aby se při vznešených slavnostech rozvinula vnější nádhera a lesk. Za toto ponižující, potupné jednání chce Kristus dnes dáti náhradu. Dovoluje Herodesovi, aby s ním jednal jako s předmětem posměchu a zvědavosti, aby byl předmětem veřejné potupy. A toto jednání Herodesovo dochází nápodobením, když katoličtí kněží ve slavnostním rouchu považováni jsou za pouhé programové číslo nějaké slavnosti; zářící církevní korouhve, vypadají jako posměšné roucho. Ale Kristus Pán — mlčel. A mlčí i při takovémto jednání. Zdá se, a jako by zde vůbec nebyl; Chceme takové nádherné projevy pozorovati poněkud chladněji a nebudeme se domnívati, že vnější obřady samy jsou již moc Boží. Dále také, budeme-li se sami museti zúčastniti veřejných průvodů, budeme vždy o to pečovati, abychom pod skvělým zevnějškem měli také skvělé nitro, plné zbožnosti a chvály Boží.

2) „On jemu ničeho neodpovídal“ — Poněkud obrácené naučení z tohoto důležitého činu Kristova bude nám zajisté

ku prospěchu. Jest pravda, že netoužíme tak dychtivě po divích a zázracích jako hrubý, smyslný Herodes. Vímeť zajisté, k čemu jest křesťanství a známe i svůj cíl. Ale přece mnohdy vplíží se jako hádek zvědavost a touha, jež se příliš dere v popředí. Dychtíme s přílišnou horlivostí po nápadném vyslyšení svých modliteb. Jako děti tohoto světa polykají romány, tak my polykáme zprávy o takových zázračných událostech, ochotně je rozlašujeme dále a dovolujeme si mnohdy při dalším vypravování ještě věc okrášlit a zveličiti. Přehlédneme své devítidenní pobožnosti a jiné delší modlitby ve svém životě; snad mnohé jsme vykonali, abychom uzřeli nějaký zázrak, a jen málo snad jich mělo za účel pravý pokrok ve ctivosti. Tím způsobem zabloudili jsme mimoděk do síně Herodesovy a stali jsme se jeho přisvědčujícími přísedícími. Když potom Pán skutečně mlčí, když naše touha zůstává nesplněna, když ve svém nitru slýcháme řeč milosti stály řidčeji a slaběji, nedivme se tomu, zasloužiliť jsme toho! A z toho velmi vážné naučení: Nečíhati na mimořádné divy a zázraky, nýbrž napnouti všecky síly, abychom zjednali hrdinským způsobem platnost pravému duchu křesťanství.

Herodese, vidíš milost před sebou?
Co máš pro ni? Potupné jen roucho, hanu zlou?
Odchází, hle smutna, plačíc nad tebou,
k němuž milosrdně vztáhla ruku svou,
Zmlkne navždy milost, již ti nabízel
Spasitel tvůj, nezbaje tvých těžkých vin,
pošetilý jsi, neb cesta, kterouš šel,
nevedla tě nikdy v lásky Boží klín.

Kristus po druhé před Pilátem.

(Mat. 27, 15—26, Mar. 15, 6—15, Luk. 23, 13—25, Jan 18, 39—40).

Zase tedy zpět k Pilátovi! Opět strašlivý pochod uprostřed hlučících nepřátel! Ó Spasiteli, jak jsi byl již znaven, jak ztrápen a sláb! — Tam na schodišti u domu Pilátova jest opět živo. Veden vojáky stoupá jakýsi ubožák po nich vzhůru. Dole jako živá zeď stojí zákoníci a starší a množství lidu. — Ve dveřích soudní síně objevuje se Pilát, jemuž ohlušující šumot bližícího se zástupu oznámil již příchod nejvznešenějšího ze všech zločinců. Jeho oko hledí temně, nespokojeně. Kéž by již neměl co činiti s touto nepříjemnou záležitostí! Naslouchá poselství Herodesovu, zprávě, co ten o věci myslí.

W. Hole.

„Nenalézám žádné viny na tomto člověku.“ (Luk. 23. 4.)

Krče rameny slyší ji. Ovšem! Jest jasno, že ani Herodes nemohl zjistiti nic závažného! Zkušený Říman prohlíží dobře celé to předivo závisti a nenávisti. Hnusí se mu, že jej nutí, aby odsoudil nevinného.

Zkouší to tedy ještě jednou s rozumnými důvody a klidným rozkladem. Přistupuje k zábradlí. Velitelským pohybem poroučí, aby bylo ticho. Zvědavěji nežli před tím tlačí se zástupy vpřed: vladař chce mluvit! Vážným hlasem, jasně a zřetelně počíná Pilát hovořiti: „Dali jste mi tohoto člověka, jako by bouřil lid. A hle, já před vámi vyptává se ho, žádné viny jsem na něm nenalezl z toho, co na něj žalujete. Avšak ani Herodes; neb jsem vás k němu poslal, a hle, nic hodného smrti nestalo se jemu. Protož potrestám ho a propustím.“

To byl první tajemný krok Pilátův na šikmé ploše nespravedlnosti. Až posud nezadal si v ničem: náhle však připadá na nešťastný záchranný pokus; muže, jehož nevinnost uznává a vyznává, dává bez příčiny bičovati. Jakmile tato slova veřejně pronesl, byl již v nevýhodě, neboť stál před lidem jakožto člověk, který se dává ovládati i pro t i p r á v u.

Tohoto prvního jeho kroku s pevné půdy práva využitkují pečlivě jeho nepřátelé, aby na něm vynutili konečně to, na čem se předem ustanovili. Pilát zavolal tedy: „Potrestám ho a pustím.“ Nová myšlenka! Ale tvrdošíjní, zarputilí odpůrci slyšeli jen poslední slova: „A propustím jej,“ a zamítají rozhořčeně a hlučně tento návrh. Ne, ne, „hoden jest smrti!“ Nesmí býti propuštěn! A znova opakoval se pustý řev a křik jako při dřívějším výslechu. I odvrací se Pilát uražen a pronášeje několik šfavnatých slov mezi zuby, odchází téměř vzdorně do soudní budovy. Nechce se již lidu ukázati. —

Ale brzy se rozmyslil. Bývalo zvykem vladařovým o každých svátcích „propouštění lidu jednoho z vězňů, za kteréhožkoli prosili.“ Rozumí se samo sebou, že část lidu, zvláště příbuzní těch, kteří byli právě ve vězení, myslili již po celé týdny na tento každoroční obyčej a že pro ně tyto rodinné a kmenové záležitosti byly důležitější nežli soudní řízení s galilejským prorokem. Ale dnes, o slavnosti velikonoční, uplynula již obvyklá hodina oznamování, a jak se zdálo, všecken lid na to zapomněl pro neobyčejný rozruch s prorokem galilejským. Když tedy Pilát rozmrzen odešel, užili nenadálé přestávky ti, jimž na propuštění příbuzných záleželo a kteří již beztoho dlouho marně byli čekali. „I přistoupil zástup a počal prositi, aby jim propustil jednoho, jakž jim vždycky činíval.“

Pilát naslouchal vzrušen. Toť světlo s nebe! Na to zcela zapomněl! Ach, výborně, toť nejlepší prostředek k uspořádání neblahé záležitosti. Rychle povstává a prohlašuje: Ano, jsem hotov! „I byl jeden, kterýž slul Barabáš, jenž byl ve vězení s buřiči, a byl v rozbroji vraždu spáchal, znamenitý vězeň.“ Na toho vzpomněl si nyní vladař. Ihned povolal k sobě jednoho ze žoldněřů: Jdi hned ke správci věznice a vyřid' mu, aby přivedl ke mně Barabáše! — Za několik okamžiků přišel zavolaný. A teď oba na soudní síň: Ježíš a Barabáš!

I otevírají se opět dveře soudní síně a vladař předstupuje před lid. Však hle, za ním Ježíš Nazaretský a — jaké překvapení — ještě jakýsi divoce vzhlízející zločinec v poutech. Všechno množství pohlízí zvědavě, všichni se tlačí blíže, všichni naslouchají, když vladař počíná opět mluvit: Jest dávný obyčej, abych vám o velikonocích propustil jednoho z vězňů. „Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše-li, čili Ježíše, jenž slove Kristus, krále

židovského.“ — Na okamžik utichli všichni dole, neboť vyzvání přišlo náhle, neočekávaně. Nikdo nepomyslel na to, že by Pilát dal tentokrát na vybranou jen mezi dvěma, tím méně pak, že by jedním z nich mohl být Kristus. V témž okamžiku přistupuje k Pilátovi nahoře služebník; Pilát se otočil a odchází na jeho pokyn dovnitř. — Co se stalo? Poselství od Prokly, manželky tvé. Mám ti říci ve jménu jejím: „Nic neměj se spravedlivým tímto; neboť jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho.“ Pilát stojí zaražen; což jej bohové tak milují, že mu posílají výstrahu? Či jest to pouhý prelud přílišného ženského strachu? Byl to okamžik milosti pro nerozhodného soudce.

* * *

Pontský Pilát právě odešel; nahoře na terase stojí, střežení jsou vojiny, Ježíš Nazaretský a Barabáš. Jedná se teď o tyto dva. Dole pod schody tísni se množství lidu se členy Vysoké rady židovské. V rukou tohoto lidu jest nyní osud Kristův; zvolá-li lid při návratu vladařově: Propusť nám Ježíše, jest Kristus zachráněn. Jest to velerozhodný okamžik pro nepřátele Kristovy; celá ta záležitost, zosnovaná s takovým důmyslem, kolísá nyní opět jako na vodě. Rychlé, rozhodné jednání musí nyní zachrániti situaci. „Ale knížata kněžská a starší lidu navedli lid, aby prosil za Barabáše. Ježíše pak aby zahubili.“

Kdo tvořil v tomto okamžiku rozhodující většinu lidu? Veliká část z nich byli cizinci, kteří dílem ze zvědavosti, dílem i proto přišli sem na nádvoří chrámové, aby se zúčastnily bohoslužby, a kteří nyní náhodou stali se svědky tohoto výjevu. Část byli měšťané jerusalémské, kteří se o záležitost tu již značně zajímali. Část pak byli přátelé Kristovi, kteří vidali jeho zázraky a požívali od něho dobrodiní. A nyní jedná se o to, aby tito zástupové lidu byli co možno nejdříve přemluveni! Dejme tomu, že přítomno bylo asi šedesát až sto zapřísáhlých nepřátel Kristových (z Vysoké rady i z ostatních kněží); můžeme si snadno domysleti, s jakým důrazem, a jakou horlivostí a nenávisť tito lidé se vmísili mezi zástupy a neúnavným mluvením hleděli dokázati a vysvětliti lidu, že musí žádati propuštění Barabáše a nikoli Ježíše. A jejich důvody? Důvodů dosti! Vždyť jest to největší vyvolavatel nepokojů v celé zemi! Ohrožuje náboženství našich otců! Jest nepřítelem Mojžíšovým! Přeje si, aby chrám byl zničen. Jest veřejný rouhač! Jest

Rubens (Laeuwens).

„Pryč s tímto! Propuště nám Barabáš!“ (Luk. 23, 18).

člověkem politicky nejvýš nebezpečným, který svou podvratnou činností může připravit židovský národ i o poslední zbytky svobody. A jeho zázraky? Dokázalo se mu již, že bylo vše jen podvod a klam a že vymítá dábelství pomocí Belzebuba. I nejdůvěrnější jeho přátelé ho již opustili. Kde jest aspoň jediný z nich? Všichni poznali, že s ním nic není. A nyní právě nastala rozhodná doba. Od vašeho Ano nebo Ne závisí nyní blaho neb záhuba veškerého národa. Veliký to okamžik! Snad dopustil to Pán všechno na slavný den velikonoční, aby všechen lid jednomyslně zřekl se tohoto podvodníka. A lid? Naslouchá plynoucím řečem a vyznává: Tito muži mají pravdu. Hle, jací jsou to řečníci! Vždyť jsou to sami naši velekněží a zákoníci! Vždyť jest to výkvět a pýcha i chlouba naší vědy! A hle, jak jsou svorní, horliví a jednotní! Ti se jistě nemýlí! Ti mají jistě pravdu! A hleďte na toho tam nahoře, o něhož se jedná. Ach, kdyby byl opravdu Božím prorokem, nestál by přece tak beze studu zde v poutech. Pomáhal-li svou divotvornou mocí jiným, proč selhala jeho moc nyní před soudem? Opravdu, již dohrál svou úlohu. Nemáme již vůbec příčiny, abychom se pro něho zvláště rozohňovali. Bude lépe, když jej odstraníme, bude pak aspoň pokoj!

Stále víc a více proniká toto přesvědčení; stále hlasitější a rozhodnější jest přizvukování kněžím, stále řidší a ojedinělejší jest odpor proti jejich řečem. Zástupy lidu jsou od kněží zfanatisovány a poštvány. — V tom vystupuje opět Pilát; všichni hledí na něho. Pilát předstupuje a začíná pokračovati v přerušném vyjednávání. „Odpověď pak vladař řekl jim: „Kterého chcete ze dvou, aby vám byl propuštěn?“ A vůdcové začali křičeti: „Barabáše!“ A tisíce paží pozvedá se hrozivě proti Ježíši na soudní síni. Slova ta byla jiskrou hozenou do sudu prachu; v okamžiku souhlasí všecken lid a s pozdviženými pažemi volají jednomyslně: Barabáše, Barabáše! „Pryč s Ježíšem! Jen pryč s ním!“

Pilát ustrnul na okamžik podivením. Čemu by byl nikdy neuvěřil, stalo se: tento lid dal přednost zločinci před vážným, tichým, zajisté nevinným divotvorem a učitelem lidu Ježíšem Nazaretským. — I pokusil se ještě jednou rozumovými otázkami zkrotiti rozpoutané vášně, pokus to, jež dlužno již předem prohlásiti za pochybený. Poznovu, praví Písmo, „tedy Pilát opět mluvil k nim, chtěje propustiti Ježíše: Což tedy učiním s Ježíšem?“ Jaká neobratnost ve slovech soudcových! Postupuje své rozhodčí právo rozvášněnému lidu. Lid má rozhodnouti, on sám neví kudy kam. — Takovýmto způsobem chce se zalichotiti židům, chce si získati jejich náklonnost, ale přitom vydává v záhubu nevinného. Ihned se také dovídá, kam jeho nemístná shovívavost vede; nebo hle, „všichni řkou: Ukřižován buď!“

Ach, nyní konečně vyšlo na světlo veliké tajemství! Nenávist židů jest tak veliká, že jí nepostačují obvyklé starodávné tresty židovské: pro tohoto domnělého Messiáše vyžadují ukrutného, potupného trestu ukřižování jako pro největšího zločince, trestu, k němuž odsuzovati a jež prováděti smějí jen Římané. Krutý los vrahů, lupičů a velezrádců stihniž i Ježíše Nazaretského: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“

Naučení:

„Pryč s Ježíšem! Propuště nám Barabáše!“ — Doba, kdy Pilát dlel uvnitř svých komnat a tam snad rozmlouval se svou manželkou, byla pro Ježíše, stojícího na soudní síni, zajisté zvláště bolestná. Bylť tu svědkem, jak kněží a lid o něj smlouvali a jednali, jako by byl pouhým neživým předmětem; všechno množství lidu hovořilo jen o něm, a jakým způsobem! Stal se divadlem bezohledným zástupům, nesmí se vzdáliti, nesmí odejíti, nýbrž musí zde vyčkávati

jako člověk rovný Barabášovi. — K čemu taková potupa, tak kruté muky duševní? I zde jest klíčem k objasnění smírná oběť. — Co se totiž děje v tomto okamžiku, bude se bohužel dít stále až do skonání světa. Kristus jest zástupcem nadpřirozených zájmů, Barabáš zástupcem zájmů přirozených. A také v pozdějších dobách budou se mnozí nestydatě hádati o los Kristův a velmi často odstrčí Krista, aby jen jejich Barabáš dostal se na svobodu, aby divoké, pokažené výhonky přirozenosti jejich nabyly práva, aby nenalézali nikde překážek. Takoví lidé vědí velmi dobře, že Kristus zastupuje pravdu, dobro, ušlechtilost, ale ne! Potom bychom musili svého Barabáše opět zavřítí, proto „pryč s Ježíšem, propust' nám Barabáše!“ — Kdybys snad byl(a) někdy tak jednal(a), (vzpomínej!) uznej hanebnost takového jednání, uznej hruhou nespravedlivost takového volání a naprav, čím jsi se prohřešil(a), dvojnásobnou věrností!

Bičování Páně.

(Mat. 27, 26, Mar. 15, 15, Jan 19, 1).

Pilát jest opětně zklamán; jeho naděje, že lid při podivné volbě mezi Kristem a Barabášem bude žádati propuštění Kristovo, zřítíla se jako domek z karet; vášeň nabyla u lidu převahy, nikdo neposlouchal hlasu rozumu: a tu i Pilát zavřel uši, aby neslyšel hlasu vlastního rozumu a spravedlnosti, a „posadiv se na stolicí“ poručil, aby bylo ticho, a „propustil jim Barabáše, který pro vraždu a pro vzburčení vsazen byl do žaláře, za něhož prosili.“

Potom pak pokynul Pilát vojínům: Setníku! Ten přistoupil. Ježíš Nazaretský budiž zbičován! — praví Pilát krátce a ostře; poté se zdvíhá a nepohlednuv již ani jednou na shromážděné obrací se k nim zády a mizí v soudním domě; cítí se poražen, proto se zlobí.

Vojáci přistupují ke spoutanému Spasiteli a odvádějí jej do otevřeného dvora, kdež se vykonávají podobné tresty. Bude bičován! Tato zpráva šíří se jako bleskem mezi lidem a budí nejrůznější, sobě odporující city. Zdaž zazněl úpěnlivý, bolestný výkřik z místa, kde sešli se přátelé Kristovi a mezi nimi zajisté i Matka jeho! Zdaž uprchlo několik útlocitných lidí, kteří již při pouhém jmenování strašlivého toho mučení cítili děsné muky a horečné chvění v údech? Vše to jest možno, ano podobno pravdě.

A zástup vlastních nepřátel? Nejvyšší kněží a zákoníci? Všeobecné uspokojení! Výborně! Vladař povolil! Víte dobře, že u Římanů bývá každý, kdo jest odsouzen na smrt, napřed bičován; jest tedy bičování již poloviční odsouzení na smrt! A kdyby se ještě zdráhal, však ho již máme! Neboť byl-li Ježíš nevinný, pak jej neměl dáti vůbec bičovati! Dal-li jej však zbičovati, prohlásil tím již jeho provinění. — A nezkrotně tlačí se za vojáky. Nestačí jim věděti pouze, že jest bičován, chtějí bičování také viděti. Možná, že měli též jiné důvody; vtisknouti každému

z vojáků do ruky zlaťák se snadno pochopitelným pohybem ruky jest zajisté dobrý prostředek k roznícení jejich horlivosti při bičování. —

Pochopové sami jsou otrlí mužové; bičování není jim novou věcí. Chystají se k tomu jako k obyčejnému zaměstnání.

Ježíše Nazaretského neznají; nestarají se, zda se něčím provinil nebo ne; jest jim uloženo bičovati jej, to také vykonají.

F. Trevisani.

„On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše; kázeň pokoje našeho leží na něm a zsinalosti jeho uzdraveni jsme.“ (Is. 53, 5).

A Kristus Pán? Kdo dovede čísti v hlubinách jeho Božského Srdce? Kdo dovede procítiti jeho božské city, jež naplňovaly jeho duši na krátké té cestě, jež jej vedla ke strašlivým mukám, k hrozným bolestem tělesným, které převyšovaly vše, co dosud byl vytrpěl? Proč si neušetřil tuto krvavou předehtu?

Hle, již došel zástup biřiců i lidí za nimi se tlačících na místo, kde bičování obyčejně se konávalo. — Jakási sloupová veranda, uprostřed nevysoký, v zemi upevněný sloup se železným kruhem; k němu bývali zločinci uvazováni a záda jim do krve zbičována. Ale u Krista tomu tak nebylo. Již od nejstarších dob znám jest přesně vyšší sloup, u něhož Kristus byl bičován a na němž znáti jest po staletí stopy krve. Dnes ovšem zbyl z něho jen ulomený kus, ježto Turci, žádostiví peněz, rozprodali nejen částí tohoto sloupu, nýbrž i mnoho jiných. — Kristus byl tedy bičován druhým způsobem, nikoliv skloněn, nýbrž rovně stojící, uvázán jsa za ruce i za nohy ke sloupu, takže se nemohl ani hnouti. Snad si toho žádali přítomní jeho nepřátelé, aby byl přivázán k vysokému sloupu, ježto bylo přítomno mnoho lidí, kteří chtěli také dobře viděti. — Ubohý Spasitel!

Ach, jak hrubě, jak bez citu počínali si katané! — Snad si některý z nich hvízdal písničku, když přinášel odněkud z kouta bednu s bičíky a ji s hlukem pouštěl na zemi. Jiní chopili se zatím Pána a strhali s něho necitelně roucha, nedbajíce ničeho; tento muž jest zločinec a jejich povinností jest zbičovati jej nyní až do krve. V okamžiku jest pevně uvázán a každý z katanů přináší si dutky. V dřevěné rukověti po třech řemenech s olověnými kuličkami na konci. — A poté začali ze všech sil trýzniti obnažené tělo. Jak dlouho? Bezpochyby tak dlouho, až zbičovaný Spasitel svěsil hlavu, jsa blízek smrti. Jisto jest, že mnozí z těch, kteří bývali bičováni, při strašném tom trestu zmírali; mnozí jiní po krvavém bičování byli upoutáni dlouhou dobu na lože. Křesťanská obec ve Smyrně podává o takovém bičování tuto zprávu: Diváci stojící kolem byli jati hrůzou, když mučeníci byli ranami bičů rozedrání až na kosti, takže bylo téměř zříti jejich vnitřnosti.

Konečně dozněla poslední rána. Dosti, sice nám zemře! Rozvázali provazy: Kristus padl slabostí jako bez sebe na zemi do kaluže vlastní krve. — Zdaž mu někdo přinesl šaty, pomohl vstáti? Či se sám v nevýslovných

bolestech doplazil k hromádce svého oděvu, aby se trochu oděl? Kdož to může vědět, kdo může vystihnouti tajemství této strašlivé hodiny?

Naučení:

Co nám zjevuje bičování Kristovo. — Celý strašlivý ten výkon i se všemi přípravami netrval asi déle nežli čtvrt hodiny; ale na kratičkou tu dobu nemůže lidstvo zapomenouti. A vždy znova táže se uvažující duch lidský: K čemu toto bičování, k čemu krvavá ta ozdoba při smrti Kristově, když přece jsme poučeni, že by byla dostačila jediná krůpěj krve jeho, aby vykoupeno bylo veškeré lidstvo ode všech vin? Snad lze si to vysvětliti takto: Prvním účelem utrpení Kristova bylo vykoupení lidstva. Ale Kristus chtěl nám způsobem svého utrpení dáti spolu i napomenutí a poučení o tajemstvích, jež jsou nám jinak nepřístupna: o hříchu a o významu utrpení. Kdo z nás pojímá podstatu hříchu jinak nežli způsobem lidsky povrchním? Kdo z nás chápe dokonale, že jest hřích tak veliké a strašné zlo, jak tomu učí církev svatá? I dává nám Kristus ve své slitovnosti a ve svém milosrdenství měřítko na hříchy: rány bičků, jež dopadaly na jeho svaté tělo. Člověče, který vždycky tak lehkovážně posuzuješ hřích, poznej zde na strašlivých těch ranách, jak Bůh hřích nenávidí a jak jej trestá a trestati bude, i na tobě! Svého jednorozeného Syna neušetřil, — myslíš tedy, že tebe ušetří?

Kristus trním korunován.

(Mat. 27, 27–30, Mar. 15, 16–19, Jan 19, 2–3).

Kaluž krve okolo sloupu a v ní ležící člověk, který v nesmírných bolestech se pokouší povstati, — toť konec bičování. Vojáci uložili olovem opatřené bičíky opět do schránek, dokončili své dílo. Teď stojí kolem zbičovaného Pána: Vstát! Zkouší to; surově, hrubě mu snad pomáhají obléci roucho.

Co s ním učiníme? Jdu oznámit vladaři, že jsme hotovi, zaveďte jej zatím do dvora. „Vojáci pak jej vedli do síně radního domu.“ Jak se potácí ubohý Spasitel, trýzněm nevyčísitelnými mukami! Piláta nelze v té chvíli nalézt v rozsáhlém domě; nastává přestávka. Co počneme? Počkejte, vím něco: udělejme si zábavu, zahrajme si s ním na

De Vos (J. Collaert.)

„Vlastní má země volá proti mně; bodláčí roste mi místo pšenice a místo ječmene trní, abych na rameni svém nosil to a otočil jako korunu sobě.“ (Srovn. Job 31, 36–40).

krále; byl by býval tak rád králem. Ano, ano, učiňme tak! Ale počkejte, zavolejme také ostatní! A hned běží několik vojnů do vedlejších dvorů, do strážnic: Haló! rychle! pojdte sem! Uvidíte něco pěkného! „A svolali celou rotu.“ Se všech stran sbíhají se vojáci plni zvědavosti. Co jest? Jest zde zbankrotělý král židovský, má býti usmrcen, protože touží po trůnu, i chceme jej slavnostně učiniti králem. Pustý smích, všeobecná ochota.

Kam jej posadíme? kde jest trůn? Ale, hned tady! Hle, tady jest kámen, nemožno si mysliti nic lepšího (kámen ten uctívá se od křesťanů jakožto vzácná, svatá památka až dodnes)! Pane králi, pojd', sedni sem! Teď jsi král židovský. A hrubě a mocně přitiskli jej na kámen. — A teď královský plášť! Kde jest nějaký? Ale, královských plášťů dosti! Počkejte, hned přinesu jeden! Po několika okamžicích vrací se se starým vojenským pláštěm; tak, zde má královské roucho! — Svlechte mu napřed jeho oděv! „A svlekše ho přiodili jej pláštěm šarlatovým.“ A Spasitel? — Ani slovíčka nářku, ani slovíčka stesku! Snad jen hluboce vzdychl. — Ale surovci nemají na tom dosti. Teď ještě korunu

královskou! Jsou opravdu na rozpacích. Slámu? Starý plechový obrouček? Nic takového, koruna ať jej trochu tlačí a působí mu bolesti! Vezměte několik prutů s trny, a máte hned i pěkné ozdoby na koruně! Ano, ano! Ale kde vzít trny? Venku před strážnicí roste jich s dostatek; zaběhnu tam. Po několika okamžicích se vrací, nesa v ruce opatrně několik dlouhých prutů s dlouhými, tenkými trny. „A spleťte korunu z trní, . . .“ Spasitel vidí vše, ó, jak se děsí jeho lidská přirozenost takové zloby! Teď ji dokončili; s posměchem podávají mu ji: Podívej se, králi, na královský svůj odznak! „Vstavili trnovou korunu na hlavu jeho.“ Jen pevně, hodně pevně, aby mu nespada. Se všech stran prýští se rudé krůpěje, krvavé potůčky řinou se po čele i po bledých lících. — Jak hlodá mnohonásobná bolest ve svaté hlavě! —

Tak, a tady nesu ještě vhodné žezlo, králi náleží. Přijmi je, králi! A otevírá mu prsty pravé ruky, vkládá do nich třtinu a pevně je opět zavírá. „A dali třtinu v pravou ruku jeho.“ Spasitel se nikterak nevzpírá. — Král jest hotov! — Pozor! Máme teď krále! Všichni mu vzdáte náležitou čest! Pustý smích jest odpovědí na toto vyzvání. „A klekajíce před ním posmívali se mu řkouce: Zdráv buď, králi židovský!“ Jak hluboce se uklánějí, jak smekají před ním přílby, jak naň vyplazují jazyk! — On však nemluví ani slova; s nevýslovnou bolestí v obličeji sedí bez pohnutí na svém místě. To popuzuje nejsurovější z vojinů. Jak tu sedí! Mně se zdá, že ani ničeho nepozoruje! Hle, jak námi pohrdá! Počkej, králi, vzkřísím tě! „A plivali na něho.“ Ale Spasitel jest i tu bez pohnutí, bez odpovědi. — „A dávali mu políčky.“ Snesl i to. — „A brali třtinu a bili hlavu jeho.“ Tu otrásl se zajisté v strašlivé bolesti a při každém úderu řinuly se potůčky krve mocněji a rychleji po lících.

Naučení:

Tajemství trnové koruny. — Trnovou korunu vymyslel Bůh. V této prohlubni prazvláštní, jedinečné bolesti skryto jest tolik poesie, tolik bohatých myšlenek, tolik vzácné moudrosti, že musíme, podivujíce se takovému božímu řízení, jen s pokorou volati: To učinil Bůh! Proč? Pane, proč jsi tolik trpěl? Čím jsme se provinili my, tvoji pozemští bratři, že jsi volil tak strašný prostředek spásy? A Pán odpovídá: Hle, trny jsou mými posly, které jsem poslal tam, kde začíná většinou hřích člověka, totiž do hlavy. Trny mají probodati lidskou pýchu, mají

varovati před zdáním marné vědy lidské, mají usmrtiti ctižádostivost. Protože se lidé rádi v duchu povyšují, dal jsem se posaditi na nízký kámen, protože se pyšní nádherným oděvem, vzal jsem na ramena starý plášť, protože touží jen po chvále a uznání, vzal jsem trnovou korunu, protože chtějí panovati, přijal jsem třtinu, protože si přejí býti slaveni, dal jsem se tupiti, protože nechtějí přijímati napomínání a pokárání, nechal jsem se bítí. — Proto, jestliže jsi i ty v tom všem zhřešila, pojd' jen, ubohá duše, pojd' ke mně, svému králi! Věděl jsem, že mne budeš potřebovati, byl jsem dosti trestán za tvé hříchy, mám pro tebe lék, i kdyby srdce tvé bylo sebe pyšnější a sebe více v sebe důvěřovalo, — ale „jdi a nehřeš více!“

Ecce homo!

(Jan 19, 4—16).

Jeden z důvěrníků Pilátových zavolal vladaře, aby se podíval, jakou strašlivou kratochvíli provozují nelidští jeho vojíni s Ježíšem: Hleď, pane, co tvoji lidé provádějí. Dovolil jsi jim to? — Pilát pohlíží na pusté jejich řádění oknem. V prvním okamžiku již chce vybuchnouti, ale rozmyslíl se; napadlo ho pojednou něco lepšího. Přiveďte ihned zbičovaného Ježíše ke mně! Ale právě tak, jak jest, nic ať se nemění!

Za několik okamžiků vystupuje zbědovaný Ježíš obtížně po schodech, provázen jsa vojíny. Nahoře očekává ho vladař. Když spatřil rozedraný obraz lidské postavy tak blízko sebe, zhrozil se na okamžik tohoto strašně zohaveného člověka. Ta v nevýslovných bolestech týčící se hlava, plná krve a ran, ty krví prosáklé a spečené proudy vlasů, ty oči a uši, plné slin, špíny a zaschlé krve, červené potůčky pomalu splývající, stále vyrážející krve, bídné pokrytí těla krátkým, starým pláštěm vojenským, pod ním zkrvavělé, rozedrané, bosé nohy, provazy spoutané ruce a v nich třtina! A konečně bolestná koruna, výplod dábelského posměchu a ukrutnosti! —

Marně namáhá se zakrýti železnou úřední tváří propukající nepokoj vlastního srdce; nemůže přehlušiti hlasu svědomí, který k němu volá: Ty sám, vladaři, jsi takto znetvořil tohoto nevinného člověka! Ale již se Pilát vzchopil: Na pravím, čím jsem mu ublížil. A pevnými kroky kráčí ke dveřím a otvírá: Pojd' za mnou! A spěchá tam, kde podnes přetíná ulici oblouk Ecce homo; tu dole stojí hustě natlačené zástupy netrpělivých žalobců.

Vladař! Toto volání působí v okamžiku napiaté ticho. Všichni naslouchají. Vladař přistoupil k samému zábradlí, jeho hlas se chvěje, zvuk jeho hlasu jest vroucí, jemné ucho slyší skoro zapřísáhání a prosbu, neboť Pilát nemluví již jen za samého Krista, nýbrž i za sebe, aby ho nenutili k tomu, čeho jim nemůže a nechce dovoliti. „Hle, vedu vám jej ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.“

Vzrušení tlačí se krvežízniví žalobci po tak nemilém úvodě vpřed; připravují se již na obrněný odpor. Pilát zatím pokynul vojínům: Sem ke mně! Kolísavým krokem

Pietro Monaco.

„Tedy vyšel Ježíš nesa trnovou korunu a roucho šarlatové. I dí jim Pilát: Ecce homo! Ejhle člověk!“ (Jan 19, 5),

přistupuje zbičovaný Kristus, korunovaný trnám: „Tedy vyšel Ježíš nesa trnovou korunu a roucho šarlatové.“ Až k samému zábradlí musil přistoupiti, aby jej všichni viděli. Obličje jeho nelze rozeznati, jest samá krev a slina. Pilát přistupuje k němu. Jako ku přísaze pozvedá ruku svou proti lidu, poté druhou rukou uchopil cíp vojenského pláště a pozdvihl jej, sám se děse; objevilo se nahé, rozedrané tělo lidské: Krev! Krev!

Dole jest na okamžik ticho. Co chce as vladař? — Však již zaznívá jeho mocný hlas, chvějící se vnitřním rozčilením; jen dvě hlasitá slova pronáší nad hlavami přítomných: „Ecce! — homo!“ — „Ejhle! — člověk!“ —

Na okamžik hrobové ticho; poté začínají se ozývati hlasy. Ti, kteří stojí v první řadě, začínají protestovati, pozdvihují odmítavě ruce, zakrývají si uši, odvracejí se úplně a bručí ostrým, silným hlasem strašlivý výrok smrti: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ — „A jakž jej uzřeli nejvyšší kněží a služebníci,“ praví Písmo svaté, „zvolali řkouce: Ukřižuj, ukřižuj ho!“ — Tedy jen nejvyšší kněží a služebníci jejich, lid nikoliv. Dojemný výjev, jasně vyslovená vůle nejvyššího soudce Piláta uvedla vůli lidu v kolísání; byli tiši, nechtěli již s nejvyššími kněžími jíti. Byl to okamžik nejvyšší důležitý: „Ecce homo“ začalo působiti, naklonilo lid k příznivějšímu smýšlení. Ale tu říčelo a hučelo tím zuřivěji volání na smrt z úst zapřísáhlých nepřátel Kristových, nejvyšších kněží a jejich služebníků: „Na kříž s ním, na kříž!“

Pilát zbledl; poté zmocnil se ho hněv a zuřivost nad bezcitnými vražedníky. „Vezměte vy jej a ukřižujte, — neboť já — nenalézám — na něm viny!“ Mysleme si jen, jakým mocným, zlostí se chvějícím hlasem pronáší Pilát slova ta k dábelky zuřivým zástupům, a vytušíme aspoň poněkud velikost tohoto okamžiku. Tato slova jsou nezkroceným výrazem nejvyšší nelibosti nad odpornou nelidskostí třídy lidu, která hází kolem sebe slovy zákon, ctnost a náboženství, není však ničím jiným, nežli smečkou divokých zvířat. Pilát nemohl si nikterak vysvětliti tuto tvrdošíjnost, tuto nestydatost; my chápeme: neboť on nevěděl, že z těchto nezkrotitelných krvežíznivců mluví mocný, nadzemský duch: satan, největší, odvěký nepřítel Krista trním korunovaného.

Naučení:

Ecce — Christus! — Vystupme od přirozeného soucitu v říši nadpřirozenou! Říman musí veřejně probouzeti svědomí veškerého náruživostí zaslepeného lidu a ukázati jim na ovoce jejich provinění: Podívejte se, co počínáte! Jak jste tohoto člověka znetvořili! Ó, kéž nikdy nemůže činiti každý pohan, který umí čísti a mysliti, týchž palčivých výčitek lidu křesťanskému **Ecce — Christus!** Jaký zedraný obraz učinili jste z Krista! Jak žijete, po čem toužíte, — to má býti Kristus? A vy se nerdíte, nazývajíce se učeníky onoho Mistra, který pronesl kázání na hoře? Jest váš život obrazem toho, co se hlásá v evangeliu? Není-liž veškerým vašim snažením země, země a opět země?

A vy se odvažujete ještě nazývati se křesťany? Toto trpké naučení týká se zajisté částečně i každé(ho) z nás. Kdyby nás dnes postavili tak, jak ve skutečnosti jsme, aby na nás pozorovali zásady křesťanské, — a kdyby zjistili: láska rozbita, pokora probodena, naděje spoutána, víra na smrt slabá, — opravdu, mnohý prst pozvedl by se právem proti nám, mnohý jazyk mohl by s potupou zvolati: Ecce! — ecce! — Christus! —

„Ecce homo!“ — Volání slyš hlasné, — duše milá, pohleď na Pána! Přinášíť všem učení své spasné, — všem nám kyne, mír nám podává. Nikdy dosud k němu nepovznesl — nikdo marně důvěřivý zrak, jenž by spásu jemu nepřinesl: — „Ecce homo!“ — Ježíš, spásy znak!

Poslední výslech Kristův.

(Jan 19, 7–12.)

Konečně dochází k poslední, nejrozhořčenější slovní půtce mezi Pilátem a kněžími a jejich přívrženci. — Příkře zavolal k nim vladař pravě: Tento muž neprovinil se ničím proti našim římským zákonům! Mají-li vaše židovské zákony snad jiné pojmy o právu a spravedlnosti, dobře tedy, vezměte jej a naložte s ním podle svých předpisů!

Ihned zdvíhají se opět všechny ruce k protestu. — Slyšte, slyšte, tupí naše zákony! Vždyť jim vůbec nerozumí! Co zná tento pohan? Nic neví, nic nezná! — Konečně zjednává si mezi zmatenými, rozčilenými hlasy pozornost hlas zvláště mocný, přicházející z řad vznešených židů, snad hlas samého velekněze. Tlače se vpřed volá s rozvahou a vyzývavě: „My zákon máme, a podle zákona má umřítí, — nebo Synem Božím se činil!“ Ihned přizvukují těmto slovům vůdce svého přemnohé hlasy: Ano, ano! „Synem Božím se činil!“ Rouhal se Bohu. „A kdo by se rouhal jménu Hospodinovu, ať smrtí umře: kamením uhází ho všecko množství, buď že by on byl domácí, buď cizí host!“ (III. Mojž. 24, 16).

Pilát naslouchá. Synem Božím že se činil? Ano, ano, Synem Božím! To jest rouhání! Musí zemřítí! — Nuže, vyšetřím to! — Přiveďte mi spoutaného dovnitř! Krista odvádějí; za ním v patách kráčí vladař; v okamžiku jest soudní síň prázdná, lid a kněží dole osaměli. Syn Boží! Vladaři nemizejí slova ta z mysli. „Tedy když uslyšel Pilát tuto řeč, velmi se obával.“ Což neslychal ve starých bájích

o různých synech božích, o Heráklovi, Theseovi a jiných? Či by mohla býti podobná vyprávění přece pravdou? A tento zde se svými divy a zázraky, se svým podivuhodným chováním! — —

V nejbližším okamžiku sedí Pilát opět v soukromé své komnatě, kde již prve Krista vyslychal. Před ním stojí opět Kristus, ale tentokrát jakožto Ecce homo s trnovou korunou na hlavě. Skoro s pověrečnou úzkostí spočívá plachý zrak soudcův na spoutaném. Není zde ani jediného svědka, jest to tajné vyjednávání mezi čtyřma očima. Pilát vidí se před tajemnou záležitostí, v jejíž tajemství chce proniknouti. „Odkud jsi ty?“ Dej mi zprávu o svém původu! Řekni mi, jsi-li pozemská nebo nadpozemská bytost. S napětím a pln očekávání upírá soudce zrak svůj na Krista.

Ten však ani se nehýbaje setrvává se skloněnou hlavou v naprostém mlčení. „Ale Ježíš mu nedal odpovědi.“ I zachmuřila se tvář soudcova.

Když chvíli marně čekal, pravil k němu: „Se mnou ne-mluvíš?“ Mně neodpovídáš? „Nevíš-li, že mám moc tebe ukřižovati a mám moc tebe propustiti?“

Tak mluví uražená dobro-srdečnost, snad i neukojená zvědavost, každým však způsobem vý-

Rubens (Laeuwens).

„Ukřižuj, ukřižuj ho!“ (Luk. 23, 21).

hrůžná pozemská moc. Jí odpovídá božská všemohoucnost, věčná spravedlnost a neklamná vševědoucnost, — a to ústy trním korunovaného Spasitele, který se nyní neomezenou velebností mění v soudce svého soudce a praví: „Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti nebyla dána s hůry.“ Nejvyšší vůle řídí mé osudy a ty, Piláte, jsi jen nástrojem! „Protož kdo mne tobě vydal, (Kaifáš), větší hřích má.“

Jest Pilát zaražen tímto klidem a pevností Kristovou? Diví se, že tento tajemný muž mluví o věčných zákonech a nedotknutelných rádech, jež, povzneseny jsouce nad lidskou nepatrnost, řídí osudy životní? Každým způsobem má v hlavě zmatek; co však chtěl věděti a proč vlastně tento výslech zavedl, zůstalo mu opět nejasné. Jeho strach jen vzrostl, jeho poznání jest ještě zmatenější.

„A od té chvíle hleděl ho Pilát propustiti.“ Opět tedy vychází, tentokrát sám, k židům ven. Ihned volají naň zlostně: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův! Nebo každý, kdo se činí králem, protíví se císaři!“ Pilát se zhrozil. Nenalézá slova odmluvy; se založenýma rukama hledí jako bez života na hlučící zástupy dole. Ty hned poznaly výhodu; zdvojenými silami opakují mu výhrůžná slova: Půjdeme do Říma! K císaři! Obžalujeme tě: Jsi ve spolku s buřiči! — V hlavě vladařově zuří strašlivý boj. Již se vidí před soudnou stolicí Tiberiovou. Již slyší chladnou výčitku císařovu: Takové věci slyším o tobě? Dovoluješ buřiči vjezd do města za bílého dne, mlčíš k tomu, ano, propouštíš jej na svobodu a prohlašuješ za nevinna, když jej přivedli před tvou soudnou stolicí? Pryč ode mne! Jsi svržen a vyobcován do vyhnanství! —

Jako strašidla tancují takové obrazy před jeho očima duševními. Dole neochabuje hluk: K císaři, k císaři! Stále více zachmuřuje se tvář vladařova. Nemá již, co by pronesl, neporoučí, aby se lid utišil. Konečně se zvolna obrací a mizí ve své komnatě. Jest přemožen, jde pro Ježíše, aby jej odsoudil. —

Naučení:

Moc shůry. — „Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby nebyla tobě dána shůry.“ Obraťme tu pozornost svou k dvojí věci. Předně: Nic neděje se náhodou. I když nás potkají nejodpornější příhody, dopustila je Boží prozřetelnost a ve jménu Božím musíme je přijmouti. Žádný tyran a zlý člověk nemůže nám více a hůře a déle škoditi,

nežli jak uzná Boží vůle za dobré. Žádná moc na světě nemůže nás vytlačit z okruhu Božské prozřetelnosti. — Za druhé: Vše, co mi sami jsme a máme a můžeme i umíme, naše úřady a důstojenství a schopnosti, vše to jest nám dáno shůry. Pýcha a hrdost nemají pražádného práva. Či jest naší zásluhou, že něčemu lépe rozumíme, že jsme schopnější, způsobilejší nežli jiní? Jak slepý a bláhový jest, kdo by tomu věřil jen na okamžik! Je-li nám však všecko „dáno shůry,“ následuje z toho, že bude od nás shůry žádán také počet, jak jsme všeho užívali. Bůh nepropůjčil nám sil a vloh pro zábavu a pouhou kratochvíli, nýbrž proto, abychom jich náležitě využítkovali k vážné práci pro čest a slávu Boží a pro spásu vlastní duše.

Kristus odsouzen na smrt.

(Jan 19, 13—16, Mat. 27, 34—36, Mar. 15, 15, Luk. 23, 22).

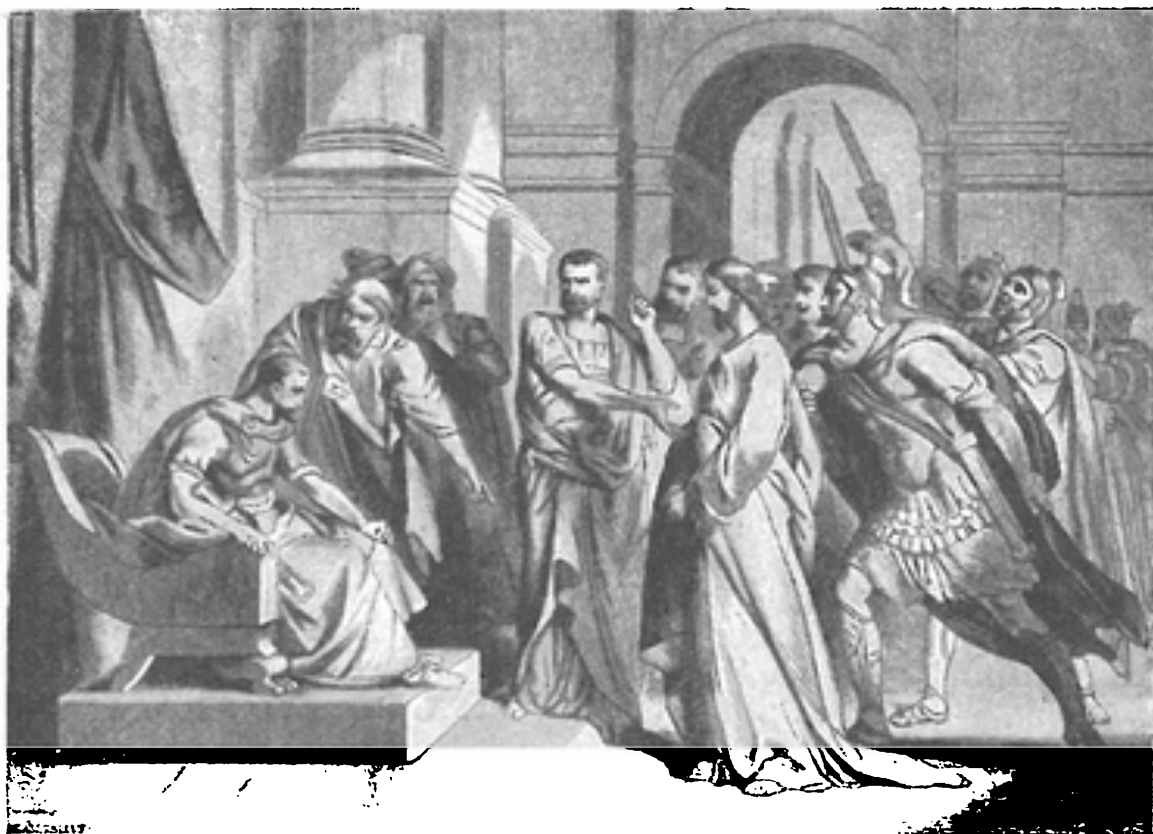
iděli jsme Piláta, an zmizel ve dveřích své komnaty. Venku dábelská radost, vzrušené šeptání. — Vladař vchází do velikého sálu; tam stojí bez pohnutí jako socha Spasitel, „Ecce homo.“ Tajemná hrůza probíhá všemi údy soudcovými. Odvedte jej! Rozkaz vykonán! Vyslal trním korunovaný Spasitel ještě poslední pohled milosti ke svému soudci, pohled, který proniká kostmi a ledvím jeho? Možno jest zajisté! Neboť nerozhodný Pilát učiní ještě jeden, poslední pokus, aby jej zachránil.

„Tedy Pilát vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudné stoličce, na místě, kteréž slove Lithostrotos (kamením dlážděné místo) a židovsky Gabatha. Byl pak pátek před velikonocí, okolo hodiny šesté (poledne).“ — Jakmile se objevil vladař, ztichli všichni plni očekávání; obřad usednutí byl cosi slavnostního, napínavého; blíží se rozhodnutí. Na němý pokyn soudcův přivádějí vojáci trním korunovaného Pána až k samé soudné stoličce.

Všichni naslouchají, všichni pohlížejí vzhůru, všichni tají v sobě dech. Nyní bude vynesena rozsudek! — Pilát jest velmi rozrušen; chce pronést rozsudek, ale nemůže promluvit. Nastává překvapení. Ukazuje vztaženou pravici na spoutaného Ježíše, volá Pilát pronikavým hlasem: „Ejhle, král váš!“ Podívejte se na zbědovanou tu postavu a uznejte, že tento člověk nemůže býti buřičem! Jeho království jest pouhý vzdušný přelud, jeho moc — pouhá třinta, jeho velebnost jako bolestné sténání člověka spícího!

Neočekávaná slova popudila židy strašlivě. Zase začíná! Zase jej chce propustiti! Zbabělý Říman! „Ale oni křičeli: „Vezmi, vezmi, ukřižuj ho!“ — Divoký křik se ztišil a Pilát opět vytasil se s otázkou; „Krále vašeho mám ukřižovati?“ Slova, jež Pilát pronesl skoro nevěda jakožto poslední obranu, znějí skoro jako tušení pravé velikosti Kristovy; má-li se kdy splnití opravdu sen židů o vznešeném království, tento muž s trnovou korunou byl by vhodným, jediným králem! A vy žádáte jeho smrti?

Ale vůdcové židovští mají hned po ruce odpověď, na níž si jistě zakládají: „Odpověděli nejvyšší kněží:

Delitsch (Biblia)

„Vezměte ho vy a ukřižujte“. (Jan 19. 6.)

„Nemámeť krále, než (římského) císaře!“ Než císaře! Zase tedy výhrůžné slovo pro vladaře; „Císař!“ Možná že nejvyšší kněží volali tato slova s hrozivě pozdviženou pěstí, s planoucím okem, snad vystoupili až na schody, jako by chtěli přepadnouti soudce: Počkej, ty zrádce císaře svého!

Chvíli sedí vladař nerozhodně, potom praví mrzut a rozhněván: „Vezměte jej tedy a ukřižujte!“ Stohlasé vítězné výkřiky, ohlušující radostný řev, dlouho trvajícím jásání. — Písaři! — Zavolaný poslouchá. — Piš: Ježíš

Nazaretský, král židovský, byl pro pobuřování lidu odsouzen na smrt kříže. — Písař připravuje se ku psaní. Zatím chystá se něco nezvyklého, nového. Vladař obrací se k jednomu z vojínů: Přines vodu a ručník! volá naň zlostně. Vojín spěchá, aby vyplnil co nejrychleji daný rozkaz. Pln nedočkavosti pohlíží Pilát ke dveřím; již se vrací voják. Sem! Káže mu přistoupiti až k samému soudcovskému sedadlu. Neočekávaný obřad ten budí všeobecnou pozornost; všechn hluk umlká. Všichni hledí zvědavě nahoru. Pilát sedí tak vysoko, (28 schodů), že jej všichni tisícové shromáždění na nádvoří chrámovém dobře vidí. Káže vojínu, aby pozdvihl vysoko nádobu s vodou; sám myje si obřadně, pomalu a důkladně ruce, poté bere utěrku a drže ji hodně vysoko, aby jej všichni viděli, utírá si slavnostně ruce. Potom kyne rukou; chce mluvit. A mocným, jasným hlasem volá k naslouchajícím davům: „Neviněť jsem já krví spravedlivého tohoto. Vy vizte!“

A hned ozývá se strašlivá odpověď. Neb hle, zdola volá mocný hlas: „Krev jeho na nás i na naše syny!“ A děsná ta slova líbí se davu a ohlušující řev bouří nádvořím chrámovým, odráží se ozvěnou ode zdí chrámových a vznáší se mocným plamenem k nebesům: „Krev jeho na nás a na naše syny!“

Ještě trvá hluk. — Zatím povstává písař; podává pánu svému popsaný pergamen. Pilát podpisuje těžkou rukou. Ještě pečeť! — Rozsudek jest hotov; Ježíš Nazaretský odsouzen jest řádnou vrchností na smrt.

* * *

Strašlivé přání, aby krev Spasitelova přišla na židy a na syny jejich, naplnilo se s děsnou přesností. Ještě byli na živu mnozí z těch, kteří tak volali když přišel trest na Jerusalema, a byly to zvláště děti, synové a dcery volajících, kteří vedli zoufalý boj proti Římanům a kteří pocítili na sobě tíži Božího hněvu. O velikonocích začalo utrpení Páně, o velikonocích začal i Titus, římský vojevůdce, poslední obléhání města. Na hoře Olivetské bylo první veliké zastavení při utrpení Páně; a právě na hoře Olivetské měla své místo hlavní moc římského vojska, odtud podnikány hlavní útoky na město. Jidáš prodal Mistra svého za třicet stříbrných; a po třiceti židech prodáváno potom za šestinu stříbrného peníze. Židé jásali, že byl Kristus nah p ř i v á z á n ke sloupu a bičován za nesmírných bolestí; a tíž římských

vojíni trhali potom s posměchem a potupou prchajícím židům s těla oděv, vázali je ke stromům, otvírali jim těla, aby tam hledali ukryté peníze, jež židé polykali. — Židé potupili Ježíše Krista, oblekše jej v roucho bílé; Titus předvedl v římském amfiteátru Římanům 2000 židů, oděných v roucho bláznů. Ukřižuj ho! Ukřižuj ho! volali židé v divoké vášni k Pilátovi, až jej pohnuli, aby vyhověl jejich přání a přivedli tak Pána před tvář veškerého Jerusaléma na kříž. Ukřižuj! Ukřižuj! volali pak Římané ke svým vojenským vůdcům, kdykoliv padl zástup zděšených uprchlíků jerusalémských v jejich ruce; všechno jejich tvrdošíjně vzpírání nepomohlo, denně bylo na pět set židů přibíjeno na kříže, jež vztyčovány kolkolem města, takže se konečně ani dřeva na ně nedostávalo. Krev jeho na nás! volali židé rouhajíce se. A hle, při dobytí Jerusaléma bylo prolito nesmírné množství krve, takže tekla v proudech po ulicích, příkopy byly plny krve, ano i na stupních oltáře ve chrámě tekla krev dětí israelských v potocích. A od té doby spočívá kletba Boží na národě židovském, který jest již skoro dva tisíce let bez vlasti, bez krále, bez kněží a oltářů, nenáviděn a pohrdán, rozptýlen po všem světě. Přejeme si vroucně, aby se naplnila konečně prorocká slova Oseášova, kterýž praví: „Mnoho dní seděti budou synové israelští bez krále a bez knížete a bez oběti a bez oltáře a bez chrámu a bez roucha kněžského. A potom navrátí se synové israelští a hledati budou Hospodina Boha svého a báti se budou Hospodina a jeho dobrého v posledních dnech.“ (Os. 3, 4—5).

Naučení:

„Krev jeho na nás!“ — Nemůžeme slyšeti tohoto strašlivého výroku, abychom se aspoň nepokusili obrátiti jej v požehnání a zdroj milosrdenství. Hle, dobrotivý Pán otevřel nám zázračný pramen, svůj svatý bok, z něhož prýští se spasná krev. Velebme tento pramen, pozdravujme přesvatou krev! Až dnes při nejsvětější oběti při pozdvihování, klečíte na kolenou, pozdvihující oči na oltář, budeme se bítí v prsa, modleme se plni vroucnosti: „Pane, krev tvá přijď na mne — a na naše děti!“ A když nám Pán žehná z monstrance, zazní mu opět vstříc pozdrav: „Pane, tvá krev přijď na nás!“ A až budeme klečeti u mřížků před svatým přijímáním, volej naše srdce tiše, ale vroucně: Pane, dej, aby krev tvá proudila nyní do hlubin mého srdce!

Kristus běže kříž na ramena.

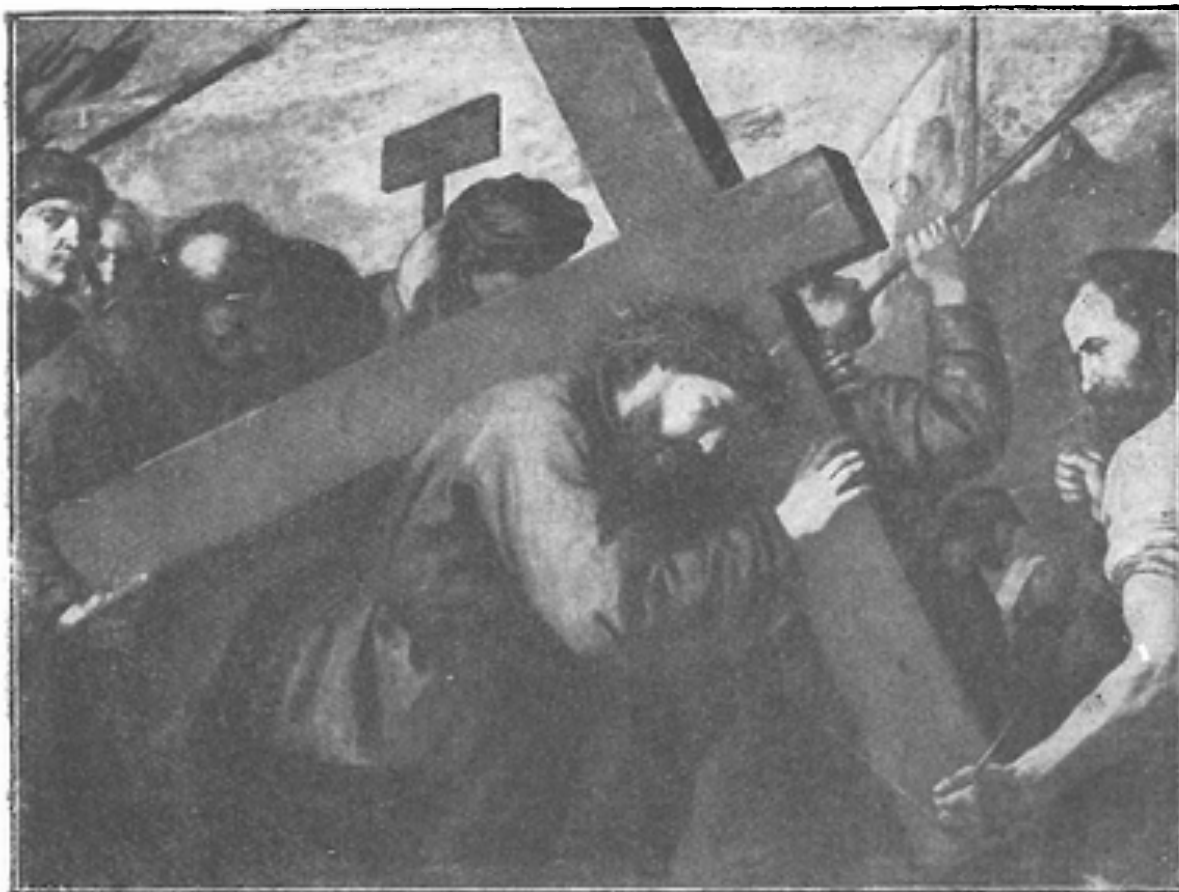
(Jan 19, 17).

Vítězství! Vítězství! Toť jásavé myšlenky několika set lidí, kteří s žádostivou lačností naslouchali předčítanému ortelu smrti. Jsou to kněží velevsatyně a jejich přívrženci. Jak vítězně, radostně na sebe pohlížejí, jak pevný jest jejich krok, jak živě rozmlouvají: Byl to tuhý boj! Skoro bychom byli prohráli! Ten Pilát! Ta jeho tvrdošijnost; A Herodes teprve, pověřčivý člověk, hledající jen zázraků! A ten kolísavý, nerozhodný lid! Jen o vlásek, a byl by nám uklouzl! — Ale dobře jsme se drželi! Celé půldne stáli jsme pevně jako skály a nehnuli jsme se s místa. A přece se nám podařilo! Toť nejradostnější den mého života! — A jejich svědomí se nebouří? A nejsou ruce jejich zbarveny krví? Nikoliv, nikoliv! Všechno přehlušuje okamžitá ďábelská radost: Slyšte, slyšte! Pilát předčítá ortel smrti! A poté ohlušující souhlas. A lidu zmocňuje se neklid. Přineste kříž! Přineste kříž! křičí jakýsi hlas a dvacet hlasů řve divoce po něm! Kříž! Kříž! — Pilát pohlédl zachmuřen na hlučící davy; jest přemožen; učinil, co chtěli, nyní se od nich odvrací a mizí beze slova v paláci. A Ježíš jest sám na schodišti, vydán nelidským katanům. Pod ním lid jása, řve a radostí třeští. Blízko něho řinčí a lesknou se zbraně; odměřeným krokem přichází tlupa vojáků. Jejich povinností jest odvésti nyní odsouzence.

„A svlékli s něho plášť (starý purpurový oděv) a oblékli jej v roucho jeho.“ Před očima všeho lidu připravují jej na popravu. Plášť přilepil se k zaschlé krvi na těle; vojáci s něho trhají vše, obnovují jeho rány, takže se krev znova řine po těle; poté navlékají mu mocí nesešité roucho přes hlavu, trny se ulamují, vnikají do spánků. O, bolestné muky! Provaz kolem beder a provaz kolem těla, teď může jíti! Posledně sestupuje Kristus po dvaceti osmi stupních svatých schodů (Scala sancta) a kropí černý mramor svou krví.

Již stojí dole. Pronikavěji nežli dříve zní mnohohlasé volání: Kříž sem! Kde jest kříž! Tam jej již přinášejí. Vysoko do vzduchu zdvíná se hrozné břevno. Odkud byl kříž? Kdo jej udělal? Kdo jej zaplatil? —

Ponořme se v duchu v dojemné rozjímání! Venku na svahu hory, asi hodinu cesty od Jerusaléma, kde dnes

G. Ribera-Spagnoletto.

„Viděli jsme ho, a nebylo vzezření, a nežádali jsme ho. Vpravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel.“ (Is. 53, 2, 4.)

stojí klášter svatého Kříže, vyrostl několik desetiletí před tím uprostřed sta jiných stromů nepatrný stromek, slaboučký a jen na prst dlouhý, s jasně zeleným listím. Oko lidské ho neznalo, nikdo nemyslí na slabý, tenký strůmek, jen Bůh věděl, že z něho vzroste strom, z něhož bude zhotoven kříž Kristův. Uplynula léta: a jako Kristus sám vyrůstal skrytě v Nazaretě, tak vyrůstal skrytě i jeho kříž v tichém údolí. — A skoro v tutéž dobu, kdy nejvyšší kněží pojalí úmysl zabítí Krista Pána, pojal i majitel lesa úmysl porazití neznámý strom. Stalo se a strom odvezen do skladiště dříví. Až onoho jitra přišel k tesaři důvěrný, rychlý posel: Potřebujeme ještě dnes kříž, připrav rychle jeden, ale ať jest hezky velký a těžký! Tesař šel a prohlížel kmeny, až se zastavil u onoho stromu: Ten se mi hodí, ten vezmu! K něčemu jinému lze ho sotva upotřebiti. —

Rychle byl rozřezán a proměněn v kříž. Tak stal se nepatrný strom nejslavnějším stromem, jež země zná; míti třístičku z něho pokládá se za milost a štěstí.

Právě jej přinášejí, odznak vítězství nad smrtí, peklem a hříchem. Neděje se tak bez hluku a ryku. Nikdo netuší budoucí velikost a slávu tohoto kříže. Došli až ke Kristu; hodili kříž na zemi. Mnozí děsí se při pouhém pohledu naň, neboť kříž jest znamením největší potupy a nástrojem nejpotupnější, nejhroznější mučnické smrti. Zbožné, snivé duše rády si představují, že Kristus v tom okamžiku poklekl, pozdravil kříž svůj vroucím políbením a že duše jeho rozplývala se u vroucích citech díky při spatření vytouženého toho dřeva. — Nikdo toho neviděl, nikdo nám o tom ničeho nesdělil. Možná, že bylo také jinak. Snad přeběhl mráz hrůzy jeho údy, snad odvrátil znavenou, trním korunovanou hlavu pln zděšení, aby neviděl, co mu připravila lidská zuřivost. Zatím vojáci zdvihli kříž a vložili jej na krvácející rameno a přivázali jej pevnými provazy ke kříži, aby ho nemohl shoditi. — Vpřed! zaznělo děsně zvolání a líné zástupy začaly se znenáhla pohybovati. První kroky na křížové cestě!

Naučení:

Ne kříž, nýbrž Kristus přináší milost. — Pozorujme v ojáky, katany, kteří přinášejí odsouzenému Spasiteli kříž. Opravdu, nesou kříž Kristův! Jsou proto svatí, spasení, milostí naplnění? Nikoliv! Neboť kříž sám neposvěcuje, ani kdyby to byl kříž Kristův, nýbrž Kristus posvěcuje kříž, i kdyby to byl kříž katanův. Přečti si tuto větu ještě jednou a uvažuj o ní dobře! Nespasí nás kříž, nýbrž ukřížovaný Bůh! — Pravíš: Musím vléci životem pozemským těžký kříž, trnovou korunu, krvavý plášť. Věříme ti, — ale jsi proto již svatý(á)? — Ne, milá duše, nýbrž svatou staneš se teprve, poneseš-li svůj kříž tak, jak Kristus jej na sebe vzal a nesl.

Tolik křížů těžkých stojí
na trnité cestě žitím,
řine z nich však světlo v boji,
k nebi šlehá vlnobitím!
Svatý kříž! — Hůl pevná, jistá,
již sám Otec dítěti dává,
aby šlo ve stopách Krista
v zem, kde každý kříž přestává.

Kristus klesá pod křížem.

Přežalostný průvod začíná se pohybovati. Zločincova cesta na smrt uprostřed vojenské stráže. Jerusalém vídal takový průvod častěji. Vpředu jede soudní hlasatel. Polnicí dává daleko se rozléhající znamení, aby se v úzkých ulicích udělalo místo. Hrůza nás pojímá, představíme-li si jednotvárný zvuk polnice, jenž zaznívá ulicemi jerusalémskými a odráží se ode zdi chrámových i od pevných hradeb hradu Antonia: ve jménu římského císaře a jeho vladaře Pontského Piláta jest veden dnes na smrt kříže: Ježíš Nazaretský; provinil se a byl odsouzen pro pobuřování lidu a urážku císaře! . Za hlasatelem kráčí řada vojáků, aby zabránili možnému shluku lidu, za nimi odsouzenici: Ježíš Kristus, obtížený břemenem kříže, klopýtaje těžce vpřed, hluboce skloněn, zkrvácen; vpravo a vlevo při něm čtyři vlastní vykonavatelé ortele, čtyři vojáci. Nesou, čeho třeba k popravě, žebříky, kladiva, hřeby a podobné věci. — Za touto hlavní skupinou nesou ještě dva jiní kříž, dva již dříve odsouzení zločinci, které vladař v posledním okamžiku určil, aby byli rovněž ukřižováni. Tak byl Kristus skutečně „počten mezi přestupníky.“ (Is. 53, 12).

Tak začala vlastní křížová cesta Páně, *Via dolorosa*. První, kratší část vede dolů do údolí, v mírném sklonu úzkými uličkami, z nichž část sluje dnes *Sitti Miriam*, česky ulice Panny Marie. Ode dna údolí, nejnižší to části města, vede ostatní část cesty tak zvanou ulicí *Utrpení* vzhůru, někdy dosti příkře.

Dole, kde obě ty cesty se spojují, (dnes stojí tu hned vedle rakouský dům poutnický) jest místo tak zvaného třetího zastavení, prvního pádu Kristova. U zdi vlevo ležící ve dvě části přelomený sloup z červeného mramoru označuje místo bolestného pádu Kristova. Ve sloupu samém viděti jest malou prohlubinku, podle pověsti povstalou dotekem ruky Kristovy, který se opřel o sloup.

A nyní vpřed, zlenivělý duchu! Považuj za svou povinnost trochu se namáhati, abys se celou silou ponořil v rozjímání o této části cesty od druhého ke třetímu zastavení. Na celé křížové cestě jest nejdělsí část právě tato část mezi druhým a třetím zastavením, totiž cesta 233 metrů. Tuto část cesty tedy Kristus statečně prošel a dovlekl skutečně těžký kříž až sem. Snad vyžadovalo

Audran (Colombel).

„Ustal jsem na cestě nepravosti a zahynutí a chodil jsem po cestách neschůdných.“
(Srov. Kn. Moudr. 5, 7) „A půjde zemí, padne a lačněti bude; a vzhledne vzhůru a k
zemi patřiti bude, a aj, všudy soužení a tma, a nebude moci ujiti úzkosti své.“ (Is. 8, 21—22).

to veškerého napětí jeho posledních sil. Byla to krvavá cesta, cesta bolesti, jíž se nevyrovná žádná jiná. Co vytrpěl již v posledních dvaceti čtyřech hodinách tento ubožák a jeho lidské tělo, jež bylo již prací předešlého týdne a vysilujícím duševním bojem tak zeslabeno! Po probdělé noci po celých dvanácte hodin bylo vláčeno sem tam, svázáno provazy, častováno ranami pěstí, strkáno, potom rozčilující výslechy, přirozený hlad a tím nastalá slabost, k tomu strašné zbičování, trním korunování, při jichž pouhém líčení děsí se jemná mysl, děsná ztráta krve, nesčetné, nesmírně bolestné, veliké rány; — a k tomu ještě tvrdý, těžký kříž na ramenou, jež má nésti po tvrdém, neschůdném dláždění města, po němž se vleče konec kříže, působě neustálým drnčením nejbolestnější muka. Že při tom všem Kristus konečně podlehl a klesl, není nic divného. Každíčkový krok, doslovně vzato, byl mu novou, bodavou, nesnesitelnou trýzní, při každém pálo a bodalo a řezalo ve sterých ranách. Klesá tedy konečně pod křížem, obraz utrpení a politování. Jest to proň cesta, jež převyšuje všechny dosavadní cesty drsností a bezútěšností. Neboť jest

již vše ztraceno! Nezastane se ho již žádný soudce! Ti, kteří měli moc, již domluvili a odešli; a ti, kteří tu jsou, mají vykonati jen ortel smrti netážíce se, zda jest spravedlivý.

Dobrý Spasiteli lidstva, buď jen silný, nes svůj kříž s božskou velebností, ukaž lidem, že silou obra, silou Boha snímáš hříchy světa. Dej svým nepřátelům důkaz hrdinského nesení kříže, zahanbi je svou nadlidskou, podivuhodnou velikostí! Tak smýšlí člověk; ale Bůh dává jinou odpověď. Tam v dolině, kde se začíná opět vystupovati, klesá k zemi, chvění probíhá jeho údy, křečovitě škubnutí, zakolísání, — již padá, kříž na něj. — Neočekávaná příhoda pro ty, kdož to vidí: Klesá! V lehký soucit mísí se posměch, škodolibá radost, opovržení. A chladná rozvaha počítá: Co učiníme, abychom jej dostali dále? — Krátká přestávka. — Poté nové, nemilosrdné vybídnutí: Popožeňte jej, ať jen jde, však to ještě chvílku vydrží! S velikým namáháním zdvihá se Pán, podařilo se mu povstati, stojí chvěje se na všech údech. — Vpřed! A nejistým krokem klopýtá Pán dále po cestě na Kalvarii. —

Naučení:

Pád člověka pod tíží kříže. — Máme považovati toto třetí zastavení křížové cesty za trpkou výčitku hříšnému, slabému pokolení lidskému, již nám Kristus volá varovným hlasem: Plač, hříšníče, nad svými hříšnými pády, — či spíše za útěchu, odkud zaznívá nejubožejším, nejstísněnějším z lidských synů povzbuzující slovo: Nezoufej! Povstaň! Já, tvůj Bůh, zjednal jsem ti svým prvním pádem nové milosti a síly? — Milá duše, vezmi si z toho, co se ti více líbí, — zde v rozjímání přidržíme se druhé myšlénky; — neboť netíží většiny z nás zloba, nýbrž velikost a množství nastávajícího utrpení duševního. Vzali jsme na sebe kříž Kristův, nesli jsme jej po dlouhou dobu s trpělivostí a vytrvalostí. Ale jest příliš těžký! příliš těžký! — Přidružily se k němu zklamání, zneuznání, nezdar! Jest stále temněji kolem nás; není přítelíčka, není porozumění, jsme sami, sil ubývá, utrpení přibývá, i nastává pád, — úplné ochabnutí. Nechce se nám již snášeti tolik, jsme odhodláni odhoditi vše a bez namáhání pustiti vše mimo sebe, jak co přichází. — Hle, toť první mravní pád. Aby ti pomohl, klesá Pán na zemi, sahá svou rukou ve tvé zkamenělé srdce a — div, hned viděti účinek. Povstaň zase! šeptá klesající Spasitel tobě rovněž

klesající(mu). Vzehop se a následuj ho; slibuje ti, že na konec čeká tě převelebná sláva. Jeho cesty jsou krvavé, ale vždycky cesty vítězství. Otevři mu své srdce a mluv tímto způsobem dlouho a mnoho se svým Spasitelem!

Křížem obtížen, jsa, klesáš, Pane, — a z mých očí vřelá slza kane, so u cítu daň nad mukami tvými. — Však když vidím, jak se zdvíháš znova, jak se cestou kříže dál tvá běře noha, — svatá naděj rozlévá se city mými!

Maria spatřuje Syna svého s křížem.

Maria, nejpožehnanější mezi ženami, putovala jako každoročně na slavnost velikonoční do Jerusaléma. Ale spěchajíc na slavnost netušila, že dočká se tam strašlivého mučeníctví. Ovšem bilo srdce její již předem v teskných starostech, ale že by vše přišlo tak náhle, tak hrozně, byla by se nikdy nenadála. V truchlivé noci na Zelený čtvrtek vyděsilo ji bušení na dveře z neklidného spánku. Jene, ty? A tak vzrušen? Co se stalo! Co jest s mým Synem? — Byli jsme s ním ve večeradle dlouho do noci. — A potom? — Potom modlil se na hoře Olivetské. — A potom? — Matko, nelekej se příliš, zajali jej a odvedli! — Běda! běda! kdo jej odvedl? — Vojáci a stráž chrámová. — Kde jest teď? — V domě nejvyššího kněze. — A vy, apoštolové? — Ach, my všichni jsme uprchli! —

A Maria? Klesá k zemi? Zakrývá si obličej rukama? Či volá v nevýslovném vzrušení duševním svá vznešená slova: „Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle jeho vůle?“ — Nevíme ničeho o tomto přebolestném okamžiku, ale zajisté propuká vši mocí přirozená její láska! Synu můj! Synu můj! Pusťte mne k němu! Musím jej viděti! Musím býti u něho! — Mocí musí ji držeti, aby se jim nevytrhla a nespěchala v noci k Synu svému.

A poté jí nastávají truchlivé hodiny, naslouchání každé nové zprávě, každé nové strašné zvěsti. Co se událo v domě Kaifášově, Pilátově, u Herodesa, vše budí nejbolestnější ozvěnu v srdci a v hlasitém nářku osamělé Matky. Konečně slyší děsné zprávy: Bičován! Trnám korunován! Odsouzen na smrt kříže! — Tu jí nelze již udržeti: K němu! k němu! Pusťte mne! pusťte mne! Musím k němu!

V těchto bolestných hodinách odhalují se jí tajemství vykoupění, poznává po prvé cenu, již Bůh požaduje za

vykoupení lidstva. Děsná světla dějin vykoupení: bičování, trním korunování, ukřižování, zapalují se tu po prvé a Maria stojí při tom a musí jejich povstávání i trvání viděti a prožívat i platiti za ně nevýslovnými bolestmi.

Majíc srdce přeplněno bolestmi spěchá ven, jsouc téměř bez sebe, provázena a vedena Janem a několika ženami; její jediná touha jest: K Synu! k Synu! — Co chce u něho! Podivná otázka! A kdyby nemohla nic jiného, nežli říci mu jediným, vroucním pohledem: Synu můj, jsem zde! jsem u tebe! neopustím tě! — postačí i toto nepatrné

Lebrun.

„Matkám svým říkají: Kde jest pšenice a víno? Když hynou jako ranění po ulicích města, když vypouštějí duše své v lůno matek svých.“ (Pláč Jer. 2, 12).

ulehčení, jehož mu poskytne, aby nahradilo jí všecka namáhání.

Již stojí na cestě na místě, kudy jistě půjde; neboť, ó té strašné jistoty! — vedou jej na místo popravné, na horu Golgotu! Ó, kéž aspoň jedno jest jí dopřáno, aby ho ještě jednou spatřila! A tak čekají tedy na onom místě, kde dnes ústí úzká ulička na cestu či vlastně do ulice Utrpení; po několik století stávala zde ve středověku svatyně

„Mdloby Panny Marie,“ jejíž jméno praví více než snad pouhé podání, že zde Matka Páně čekala. Tam tedy stála Maria. Hluk blížil se víc a více. Truchlivé zvuky polnice zařezávaly se jí v uši, strašlivě zněl hlas soudního hlasatele, vyvolávajícího jejího Syna za sprostého zločince.

Staré, ctihodné podání nám vypravuje, že Ježíš byl tak znetvořen a zmučen, že ho mateřské oko Panny Marie ani nepoznalo, takže se tázala svatého Jana: A kde jest Syn můj? — Ten s křížem, který má trnovou korunu na hlavě, jehož ruce jsou svázány. — I upřela naň oči chvějíc se po všem těle, bleďa jak mrtvola; šli mimo ni vojáci a potom i její Syn. A když se přiblížil, obrátil k ní hlavu a jeho zrak setkal se s pohledem Matčiny. A pohled ten byl pro ubohou Matku tak bolestný, že klesla na zemi a zůstala ležeti bez sebe: Mdloby Panny Marie. Ale brzy se zase vzchopila a hlasitě bědujíc spěchala za průvodem na místo popravné, na Golgotu.

Naučení:

1) Maria, útěcha zarmoucených. — Tento čestný název připomíná nám zvláštní, vznešenou úlohu Mariinu, že má totiž těšiti všechny své trpící pozemské bratry. Maria stojí a mimo ni přechází nekonečný průvod trpících a miliony očí obracejí se k ní s prosbou a nevýslovným smutkem, jako tehdy oči Ježíšovy; snad již i tvé oko k ní se pozdvihlo. A tu bylo třeba, aby se sama již napřed vyznala ve všelikém utrpení, aby mohla býti spravedlivou a laskavou pomocnicí a vůdkyní. A proto musila na křížové cestě projíti školou bolesti, aby seznala hlubiny utrpení, neboť měly se k ní v budoucnosti utíkati i nejsevrěnější srdce a všem měla rozuměti a muky jejich chápati. — Při těchto úvahách naplní nás, zvláště jsme-li navštíveny velikou bolestí, jakási vnitřní radost: Maria mi rozumí! A důvěrný pohled k ní bude vroucnější, úpěnlivější, nadějnější. Toť sladké ovoce tohoto rozjímání.

2) Maria, královna bolesti. — Mariino účastenství na křížové cestě jejího Syna bylo vysokou školou království její bolesti; byl to korunovační průvod Královny bolesti. Že my lidé vykoupeni jsme byli bolestí, a jen tak že jsme mohli býti vykoupeni, toto tajemství mají křesťané vyčísti i z bolestí Mariiných, — proto šla Maria za Synem svým cestou kříže. Byla to pro ni nesmírná bolest, ale touto nesmírnou bolestí dostalo se jí také,

čeho žádné lidské oko nemůže spatřiti, nesmírné cti a nesmírného vyznamenání. Ano z každé slzy, již tehdy vyplakala, vytvoří Bůh překrásnou perlu pro korunu Královny bolesti a každý její vzdech bude se ozývati věčnou ozvěnou ve chvalozpěvech nebeských duchů. Toť tajemství, jak se dobývá nebeské cti a slávy; dosti poučné pro nás, jež jsme často tak starostliví, abychom podobné příležitosti ve svém životě co možno nejrychleji a nejdůkladněji odstranili.

Zřelas Syna svého, v hořkém pláči
zřelas, jak pod křížem těžce kráčí,
z trní korunu jsi zřela na hlavě,
zástup krutých nepřátel kol něho. —
Dej mi, Matko, pro bolesti své i jeho,
abych kříž svůj nesla k jeho oslavě!

Veronika podává Kristu potní roucho.

Právy o podání potního roucha nenalezneme v Písmě svatém; jest to jen zbožná legenda, která se v jednotlivých rysech teprve znenáhla vytvořila. Ale přesto právě tato událost udržela se pevně v mysli lidu, takže šesté zastavení křížové cesty považuje se za pevný, nedotknutelný základ křesťanského podání. Hledme tudíž pozornost svou obrátiti na základech tohoto zbožného vypravování k překrásnému, dojmavému obsahu!

V ulici Utrpení v Jerusalémě, na místě, kde cesta stoupá příkře vzhůru, nalezne bedlivý pozorovatel červenavý mramorový sloup, zakopaný do dláždění ulice, takže sahá od domu nalevo až do prostřed ulice; dům ten sluje dům sv. Veroniky. V podzemní kapli v něm ukazuje se podnes hrob sv. Veroniky, jakož i v kameni tesané poprsí její. Zde tedy přebývala neb aspoň prodlévala v době utrpení Kristova žena, s níž jsme se již jednou setkali, kdysi nemocná žena, již Pán po dvanáctileté nemoci náhle uzdravil. Byla bohata a příbuzná Herodesa krále. Jméno její bylo Berenika, z čehož se později utvořilo naše jméno Veronika.

Od šťastného dne svého uzdravení obrátila se celou duší a přidržela se zázračného učení Proroka galilejského a zůstala jeho věrnou, nadšenou přívrženkou. A když uslyšela o strašlivých událostech minulé noci, když se dovéděla, že svatý Prorok jest potupně vydán na soud Pilátovi, odhodlala se neohrožená ta duše, že předstoupí sama před

Le Sueur.

„Ustupte, volali na ně! Ustupte, odejděte, nedotýkejte se!“ (Pláč Jer. 4, 5). „A neodstoupíme přece od tebe, ukaž nám tvář svou, a spasení budeme.“ (Žalm 79, 19–20).

Piláta a bude hájiti obžalovaného. Skutečně se objevila jakožto svědkyně nevinny obžalovaného a vypravovala zvláště o svém zázračném uzdravení, jak trpěla dvanácte let krvotokem a jak byla uzdravena pouhým dotknutím se roucha Ježíšova. Ale židé volali rozhořčeně: Svědectví ženy zákon nepřipouští!

Smutna, že nepořídila, vrátila se odvážná žena domů přemýšlejíc a uvažujíc, nemohla-li by přece milovanému Mistru nějak pomoci. Když však se blížilo poledne, dověděla se od poslů zdrcující zvěst, že Ježíš skutečně byl již odsouzen a že jest již na cestě, aby byl ukřižován. A již zaslechla i hlas trubačů, již valily se stále hustší a četnější zástupy lidu ulicí. Veronika však stála a hleděla s nesmírným zármutkem na přicházející průvod. Konečně spatřila toho, jemuž vděčila své tělesné uzdravení i duševní štěstí. Ale krev jí stydla v žilách, když pozorovala nevyšlovné utrpení Kristovo. Jak jej znetvořily surovost a zloba lidská! Jak uplván a znečištěn jest jeho svatý obličej! Její srdce jest mocně dojata. Soucit, jenž dřímá v každém šlechetném srdci ženském, soucit s ubohými, opuštěnými, se všemi, kteří potřebují pomoci, naplňuje celé její nitro.

Ovšem, nemohla vlastně učiniti nic nebo jen velmi málo, ale co jest v moci její, to učiní. A nemůže-li ho zbaviti kříže, utře mu aspoň pot, krev a slíny s obličeje.

Rychle odhodlána chápe se potního roucha zapomínajíc nebezpečí, nedbajíc, že bude snad uvítána ranami a strkáním, stojí pojednou uprostřed vojáků, u samého Krista, nesoucího kříž. A již klečí před ním a podává mu roucho: Mistře, očišť si obličej! Stalo se vše tak náhle, tak neočekávaně, že vojáci se nemohou ani vzpamatovati, když již klečí před Kristem. Snad je zarazila i neobvyklá odvaha této ženy. Veronika však zatím, ježto ruce Kristovy byly přivázány ke kříži, uchopila sama roucho a utřela jím trochu obličej Kristův, pokud tak v rychlosti mohla učiniti. — Kdo by zde nevzpomněl zvláštního vztahu: kdysi klečela před Kristem, aby se mohla dotknouti roucha jeho, dnes přináší sama roucho, aby Kristus dotkl se ho svým obličejem.

Sotva svůj čin dokonala, již zazněly zlostné výkřiky a spílání vojáků: S cesty! s cesty! Pryč! — A Veronika ubíhá pryč, do svého domu, vykonala šťastně, co si umínila. Doma spráskla ruce; hleďte, hleďte, jak vypadá roucho, volá k služkám a přítelkyním svým. A rozestírá roucho. A div! Na rouchu ani stopy po krvi, potu, slinách a blátě, nýbrž hledí s něho na ni nevýslovně vážný, trním korunovaný obličej. Udiveny, zmateny vrhají se ženy s pláčem na kolena, chvějícíma se rukama dotýkají se roucha a líbají je s nevýslovným dojetím, s vroucí zbožností a úctou. Až podnes chová se lněné roucho svaté Veroniky jakožto jeden ze čtyř nejvzácnějších svatých ostatků v Římě.

Naučení:

Kristus jde mimo! — Poznej zde velikou, energickou, odvážnou, rychle odhodlanou duši! Jak rychle událo se vše! Úzkou ulicí bere se podél jejího domu průvod, ovšem pomalu; ale Kristus byl jistě již hodně blízko, když tato svatá žena zatoužila: Ó, kéž mu mohu aspoň utřít obličej! Od vzniku této myšlenky až k jejímu provedení neměla, možno říci, skoro ani minuty času, neboť průvod ubírá se bez zastávky dále. Ale sotva pojala úmysl ten, již chopila roucho, již jest venku, již provádí svůj úmysl, již jest hotova; na věky zaznívati bude její chvála a čest: největší skutek jejího života jest vykonán. —

Z toho plyne důležité naučení: Vezmi vše, chop se všeho, co ti den přinese. Neuvažuj příliš dlouho, netaž se dlouho, nýbrž pracuj, kolik a kde a co můžeš, konej věci veliké i malé, nepatrné i slibující úspěch. Abys se stal(a) Veronikou, nepotřebuješ roucha, ale jest ti třeba osvědčené, vroucí lásky ke Kristu. S touto láskou v ruce (nebo lépe v srdci), musíš státi bdíc na cestě života, vyhlížeje, nepřichází-li Kristus. — Potom buď jist(a), že náhle se přiblíží hodina, kdy Kristus znenadání bude státi před tebou a kdy snad nepatrným pohybem budeš moci vykonal nejhrdinnější skutek svého života.

Kristus klesá po druhé pod křížem.

namáháním a s velikými bolestmi povstal milý, trpící Spasitel, když byl po prvé klesl pod křížem. Jeho oko pozoruje nastávající cestu: tudy nahoru! Chvěje se při tom pomyšlení. Napříč přes ulici plno širokých struh a stupňů; ó, jak bude kříž drkotati a narážeti! Ale přece jde; — nebo spíše se potácí; jak namáhavě se pohybuje, že to i katané pozorují. Dýchá těžce; pot řine se mu hojněji po čele.

Vojáci a nejbližší jeho průvodci dívají se stále na něho, tázavě, netrpělivě, mrzutě: Co jest? Nemůžeš dále? A projevují nepokrytě své mínění: Nedojde! Je to na něm viděti! A již také nastala katastrofa. Mocné chvění probíhá jeho tělem, vrávoravý krok, a klesá na kolena; tíže kříže tlačí jej k zemi. Těžké dřevo nemá očí, nemá rozumu, nemá citu; těžce dopadá na hlavu a na trnovou korunu, na rozedraná záda, provazy zařezávají se bolestně v údy.

Ale již chápe se nejbližší voják kříže. Jest třeba pomoci opětně odsouzenému na nohy. Vzhůru, vzhůru, musíš kříž dále nésti! Silná rána kopím dodává slovům většího důrazu. Přesvatý trpitel jest však stále ještě pevně přivázan na kříž, nemůže si tedy pomoci; vojáci to nahlížejí, musí mu pomáhati, zdvívají jej, trhají; a hle, jde to! Spasitel zdvívá se opět se země. Již stojí, stěží lapaje dech. Vpřed, vpřed! volají netrpělivě, ne tak vojáci, jako spíše kněží.

Ano, jde opět, ale jak! Jak pomaloučku se vleče! Ozývají se nespokojené hlasy, poté zlostná odpověď: Nelze jíti rychleji, nemůže již! A cesta stále stoupá, a jak dlouhá, jak dlouhá pro člověka na smrt znaveného!

Bylo to snad zde, kde se odehrála dojemná legenda o Ahasverovi? Božský Spasitel, jemuž každý krok byl již pravou mukou, klopýtá znaven k nejbližší zdi úzké ulice. Bylo to právě u dveří obuvnického krámu. Tam opřel se na smrt znavený Pán, zavřel slabostí oči a odpočíval na chvíli. Ale v tom vyběhl z krámu muž, obuvník, jménem Ahasver. Jedovatým pohledem změřil odsouzeného. Nebylo mu vhod, že tento k smrti kříže odsouzený opřel se o jeho dvěře; pro takové lidi není místa v jeho počestné dílně. I uchopil Krista Pána za

Papperitz.

„Jako ovce k zabítí, veden bude; Hospodin chtěl ho potříti v nemoci.“ (Is. 53, 7. 10).

roucho a odtáhl jej ode zdi křiče naň: Pryč odtud! Jdi tam, kam patříš! — I pozdvihl Spasitel poněkud znavenou hlavu a upřel oko své vážně na nemilosrdného muže řka k němu: Chci si zde odpočinouti a oddychnouti, — ty však budeš bez ustání putovati! — A od té chvíle, vypráví legenda, nemá Ahasver pokoje. Bez klidu a bez přestání musí putovati ve dne v noci, v zimě v létě s místa na místo, ze země do země, hledaje klidu a nikde ho nenalézaje, bez ustání, bez útěchy, stále s lítostí vzpomínaje na krutý svůj čin. A teprve soudný den přinese mu vykoupení.

Než dále ubíral se truchlivý průvod. Nebylo již daleko k městské bráně. A hned za branou byl popravní pahorek, hora Golgota. U brány se opět zastavili. Podle obyčeje zastavil se vůdce průvodu a předčítal hlasitě soudní ortel všech tří odsouzenců, načež upevnil pergamen se soudním výrokem na sloup k tomu určený; nechť zví všechnen svět, že vrchnost jednala spravedlivě.

Ale ani tento dvojí krátký odpočinek u obuvnického krámu a zde u brány nemohl nahraditi vyčerpaných sil Páně; jeho zesláblé tělo nebylo již s to, aby uneslo tíži kříže. A tak dostavil se nezbytně, neodvolatelně poslední, nejtěžší, úplný pád Kristův pod křížem. Co vytrpěl v tomto okamžiku, nevypíše nikdy lidské péro. Jako mrtev ležel chvíli bez sebe, až konečně se znavená hlava jeho opět trochu pozvedla, Kristus Pán pokoušel se vstáti; ale nebylo mu možno. Tíha kříže byla pro jeho síly nezdolná. Vojáci stáli bez rady. Co učiníme? Jest s ním konec! Vždyť již nemůže! — Rozvažte provazy, aby mohl aspoň vstáti! Ano, rozvažte provazy! I odvázali tvrdé provazy, jimiž bylo tělo jeho přivázáno ke kříži, a zprostili jej těžkého břemene. Provazy povolily. Vzhůru, vzhůru, znělo hned zase velitelsky! Kristus uposlechl. Vojáci pozdvihli kříž, Kristus povstal. — Co teď? — Sám kříže nésti nemůže; někdo jiný jej musí nésti. Snad tedy vojáci sami? — Ale vojákům taková myšlenka nepřišla ani na mysl; kdo by se domníval, že tak učiní, toho byli by ztloukli. Svobodní římsští vojínové neponesou nikdy potupného kříže zločinců; musí si pomoci jinak. Jak si pomohli, uslyšíme v příštím rozjímání.

Naučení:

Opětný pád, hřích ze zvyku a nekonečné milosrdenství Boží. — Častěji se již daly pokusy, jmenovati něco určitějšího nežli předcházející příčinu takových bolestných pádů u kajníků. I udává se za nejbližší důvod opětný pád ve hřích a z toho se vyvíjející hříšný zvyk. Shoduje se to zajisté a jest to hodno náležitého uvážení; jen aby však trojí pád nebyl zde více než tisíckrát zmenšen! Jsouť někteří lidé tak slabí a nestálí, že, kdyby Kristus Pán jejich přčetné opětné pády měl pokaždé napravovati vlastním klesnutím, byl by musil po celý svůj život nésti kříž a stále pod ním klesati. Ale takové úvahy dotýkají se nás bolně a činí nás malomyslnými; ale

křížová cesta našeho Spasitele, tato diamantová koruna smírných skutků Božích, nesmí nás přece uváděti v zoufalství, nýbrž pozdvihovati nás. Proto spatřujeme v těžkém pádu a v pozdějším povstání Páně možnost mravního povstání a vzhopení se i po nejhlubším, nejtěžším, nejdelším pádu. „Kdyby hříchové tvoji byli červení jako červec, jako vlna zbilení budou. (Is. 1, 18). A potřebuješ-li snad sama, milá duše, takového povzbuzení, jsi-li z těch, kteří leží na zemi, nezapomínej, že Spasitel nemohl vstáti bez pomoci jiných; vzpomeň si tu na hojnou pomocnou milost svátosti pokání.

Simon Cyrenský.

(Mat. 27, 32, Mar. 15, 21, Luk. 23, 26).

Truchlivý průvod dostal se pomalu k tehdejší tak zvané druhé městské zdi. Stále pomaleji se šlo, neboť Ježíš Nazaretský nemohl dále. Nepomáhaly ani rány ani strkání, zdálo se, že již podlehne. „Vyšedše pak (z města) uchopili nějakého tudy jdoucího člověka, jménem Šimona Cyrenského, přicházejícího ze vsi; toho přinutili, aby nesl kříž za Ježíšem.

Byl to tedy muž, narozený v dalekém přímořském městě Cyreně, ale usedlý v Jerusalemě, který měl venku za městem hospodářství. Dnes šel se tam podívat a spěchá nyní domů, aby se naobědval. Jeho myšlenky jsou spíše všude jinde než u Ježíše Nazaretského. V tom hle! Jak přichází ku bráně města, jest všude živo, slyší troubení, křik. Z města běře se veliký průvod lidí. Co se stalo? Přicházejí zločinci, kteří mají býti ukřížováni. Zvědavě tlačí se muž vpřed; rád by všecko dobře viděl. Vtom cítí, jak ho někdo chopil za rameno a hrubý hlas naň volá: Pojď sem! Nes za ním kříž! Nemůže dále! Římští vojáci měli právo přinutiti k tomu někoho, když bylo někdy třeba. Napadenému žene se krev do tváří; neslýchaná domněnka! Ale věc jest velmi vážná; nikdo se netáže, kdo jest, chce-li, má-li kdy, nikdo mu nenabízí odměny, nikdo ho nežádá, nýbrž poroučí se mu: Rychle, vezmi kříž a nes jej! Plachý pohled na krátké meče legionářů a jejich rozhněvané tváře dusí v něm jakýkoliv odpor; skřípaje potají zuby a vnitř pln vzteku běře cizinec kříž. Kříž zločincův! Teď budou i jeho samého pokládati za zločince! K tomu v takovém vedru, nahoru na pahorek! Až zle se mu dělá, neboť kříž

jest pln krve, — ale co může proti tomu, — musí jej nésti! Slyší hrubý, rozpustilý smích vojáků, slyší jejich štiplavé vtipy, jež jsou určeny jemu, a pln zlosti, zamračen, ale beze slova kráčí dále.

Před ním klopýtá Kristus. Ó, jak mu přejeme z hloubi srdce toho ulehčení! Ale přesto jest jeho pohled nevýslovně smutný. To pozoruje i Šimon Cyrenský, který jej, domnělého zločince, pozoruje zprvu zlostně a mrzutě, ale znenáhla se soucitem; i začíná sám k sobě mluvit: Ubohého člověka tak zmučiti! To krví prosáklé roucho, ta strašlivá koruna trnová, tento matný krok, a k tomu divoká surovost vojáků! A čím déle pozoruje Šimon tohoto muže, tím více se mu zdá, že není jako jiný obyčejný zločinec. Žádné

vzdory,
žádná zlost
žádné zlo-
řečení! Zato
mírnost bez
příkladu,
podivu-
hodný klid,
velebnost
při vší sla-
bosti, nevý-
slovná dů-
stojnost přes
všechny
potupy! —
Již se mu
zdá lehčí
nésti právě
takovému
člověku kříž.

Tu ut-
kvěl zrak
jeho na ná-
pisu na ta-
bulce již
nesli vpředu
na vysoké
tyči: Ježíš
Nazaretský,
král židov-

Piombo.

Šimon Cyrenský pomáhá Kristu nésti kříž. — „Odplatiž tobě Hospodin za skutek tvůj a plnou mzdu vezmi od Hospodina Boha israelského, k němuž jsi přišla a pod jehož křídla jsi se utekla.“ (Ruth 2, 12).

šký! Jak podivný titul! Stále ochotněji a horlivěji nese Šimon kříž. Ano, skoro se mu zdá konec cesty příliš blízko. Jsou již nahoře. Tak, polož jej sem! velí mu vojáci. Nikdo mu neděkuje: jen Ježíš otáčí hlavu k Šimonovi a pohlíží naň s díkem (jak si snadno můžeme domyslit). Tento pohled oka Kristova byl Šimonovi začátkem všech milostí. Nikdy ještě nespatriil takového oka, nikdy ještě nebyl tak dojat jako nyní, kdy mu mírný ten pohled zdánlivě praví: Díky ti, Šimone, za službu lásky, stonásobně budeš odměněn. Jako beze smyslů stojí omilostněný Šimon, vidí přibíjení Krista na kříž i pozdvižení kříže a s nejvážnějšími myšlenkami vrací se konečně domů, jsa jiným, zcela jiným člověkem.

A co stalo se později s tímto mužem? Zajisté stal se křesťanem a jeho rodina byla velmi vážena mezi křesťanskou obcí. Později prý, ovšem podle nezaručených zpráv, stal se biskupem v Bosře, v Arabii a tam i zemřel smrtí mučnickou.

Jak šťastná byla asi hodinka smrti tohoto Šimona! Šimon pociťoval zajisté, nesa kříž, jen tíži, hořkost, nespravedlivost, jež v něm byla. Ale jak jinak soudil asi o kříži, když se stal křesťanem a biskupem. A jaké myšlenky jej asi teprve naplňovaly, když ležel na smrtelném lůžku! Umírá ten, který pomáhal nésti kříž Kristu! Nevýslovná útěcha naplnila jeho srdce. S jistotou očekává příští blaženosti a těší se na blízké shledání s Kristem. Ó, několik těch minut, co nesl kříž, zdá se mu ozářeno nebeským světlem. Plesání zmocňuje se jeho srdce, kdykoliv si na to vzpomene. Tisíckrát žehná dni, kdy tak učinil, žehná vojákům, kteří jej k tomu přinutili, žehná každému slovu potupy, jež tehdy zaslechl; poslušnost, již tehdy projevil, zdá se mu cennější nežli celý život plný nevázané volnosti, obtíže s nesením kříže nevyměnil by za všechny radosti a požitky světa, potupná slova znějí mu jako znění zvonů, skutek, který tehdy prokázal odsouzenému, zdá se mu skvostem, před jehož září bledne samo slunce.

Plačící ženy jerusalémské.

(Luk 23, 27–31.)

Bylo zajisté v Jerusalémě několik domů, kde přebývali důvěrní přátelé Kristovi a kde sešli se všichni, kteří milovali Krista, aby si tam pohovořili o nejtajnějších záležitostech svých srdcí. Zaleťme v duchu v takový dům! Co se tam as dalo onoho strašlivého dopoledne? Zřítí tam uplakané tváře, výbuchy bolesti, naslouchání novým, stále strašnějším zprávám, vášnivé naříkání a vypravování. Jeden hledá útěchy u druhého a nikdo se snad neodvažuje vysloviti vše, čeho se obává, co cítí.

Vše ztraceno! — Tytam mé naděje! Byl to jen krásný, ale krátký sen! Nebe bylo na zemi, nyní jest tu peklo! Vše jsem obětovala! S radostí jsem všecko opustila! — a nyní takový konec! Ach, kéž bych se toho byla nedočkala! — Tak myslí jedna z žen. Druhá děsí se osudu, který stihl vznešeného, šlechtného Mistra, zapřísahá se, že jest nevinný a její hluboká duše cítí a trpí vše, co dělají nej-
světějšímu, milovanému Pánu; jest spolu s ním bičována, trnám korunována, opravdu, dnes jest den i jejího ukřižování. — Třetí ukazuje se odvážná. Doufá a doufá stále: Kdo ví, jak vše dopadne! Obloha jejich nadějí zachmuřuje se sice stále víc a více, ale nepřemožitelná víra v Boha nabádá ji volati: Vše musí dobře dopadnouti, jest ještě spravedlnost a Bůh neopustí svého Svatého.

Mnohé z nich však neměly vůbec pokoje; spěchají na nádvoří chrámové, naslouchají, potom se znova vracejí domů, aby vyprávěly, ale brzy zase opouštějí dům. A zvláště když se k poledni rozesla zpráva, že byl vynesena rozsudek, zmocňuje se všech srdcí nevýslovné zděšení. Vedou jej na Golgotu, na Golgotu! Bude ukřižován! Hned teď! Tak volá jedna z žen a spěchá zase ven; a na děsnou tu zprávu spěchají přátelé Kristovi se všech stran k pahorku popravnému. Domy stojí prázdný a opuštěny, všichni lidé jsou venku. „Šel pak za ním veliký zástup lidu a žen, kteréžto plakaly a kvílely ho.“ Ven tedy, ven, na cestu ke Golgotě! Zde v městě nemůžeme se k němu dostat; není zde místa, ulice jsou příliš úzké. Za městskou branou, kde na blízku vypíná se již pahorek bolesti, tam se postavíme, tamtudy musí jíti, tam naň počkáme. — Stojí tedy za branou městskou. Ó, bolestné, truchlivé čekání! — Tu slyší blížící se hluk. Již přichází, již přichází! — Všechny se tlačí

mimovolně
vpřed. Již
se ukázali
ve bráně,
vůdce na
koni, vojáci,
katané a tři
odsouzenci
s kříží. A
sotva ženy
spatřily
Ježíše, za-
znělo žal-
ostné
kvílení,
hlasitý pláč,
bolestné na-
říkání. Spí-
nají ruce,
poklekají,
šoupají se
po kolenou
blíže, a v
to zaznívá
drsné volání
vojáků: S
cesty! S
cesty! Ale

žen jest
mnoho a jsou
neodbytné,

v převeliké bolesti jsou odvážné a obklopují průvod
a donutily je skutečně, aby se zastavili.

Snad viděly právě Krista klesati, snad viděly, jak mu
uvolnili provaz a jak nemůže již dále, takže nyní cizí člověk
nese kříž místo něho. To vše jest příčinou, že průvod se
zastavil. Celá spousta lidu se srotila, a tak Kristu jest
možno promluvit k ženám několik vážných, důrazných slov.
„A obrátiv se k nim, Ježíš řekl:“ Ach, jak naslouchají,
jak na okamžik ustávají v projevech soucitu! Pán mluví
k nám! Ano, čest, veliká čest spočívá v této jediné řeči
Kristově na křížové cestě. Zdá se skoro, jako by se Kristus
cítil na okamžik mezi přáteli; jest nutkán, aby promluvil

Du Flos (Le Sueur).

„Jako pták utíkající, jako mláďata z hnízda vylétající, tak budou
dcery (jerusalémské). Vstoupí na výšiny, aby kvílily; na rozcestí
a na ulicích všeliké naříkání mění se v pláč.“ (Is. 16, 2 a 15, 2—3).

dobré slovo, ovšem neočekávaně, překvapujícím způsobem, jako byla všechna slova jeho za jeho pozemského života. Neboť kdo by byl očekával v tomto okamžiku, na tomto místě slova: „Dcery Jerusalemské, neplačtež nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svými syny! Neb aj, přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslavené neplodné a životy, kteréž nerodily, a prsy, kteréž nekojily. Tehdy počnou říkati horám: Padněte na nás! a pahorkům: Přikryjte nás! Neb poněvadž na zeleném dřevě toto činí, což bude na suchém?“

Jak podivuhodnou volnost projevuje duch Páně! Kdežto všichni ostatní myslí jen na jeho nevýslovně bolestné utrpení, zachoval si on sám i v nejpálčivějších bolestech tělesných schopnost zaměstnávat se vážně tím utrpením, které nepostihne jeho, nýbrž budoucí pokolení! Starejte se, praví, o svůj Jerusaleme, neboť to, co vás samy brzy stihne, jest horší nežli utrpení, jehož se mi dnes dostává. Tak dává i v okamžiku největších muk a bolestí důkaz svého božství prorockým pohledem, jímž vidí budoucnost Jerusalema.

Naučení:

Jasně pohledy na cestách kříže. — Jasným, světlým pohledem jest toto zastavení na truchlivé cestě kříže. Ať si na něm spočívá sebe více bolu, přece prozaňuje je také paprsek věrnosti a lásky, a co ještě krásnější, také ze Srdce Kristova proniká paprsek uznání. Tyto ženy nevykonaly mnoho, ale učinily, co tehdy učiniti mohly; jsme zde, Pane, abys nás viděl, nemáme ničeho, než svou lásku, a i ta nemůže se projevití ničím jiným než slzami a bezmocným naříkáním. Přišly jsme však, abychom ti přinesly jedinou možnou obět svých slzí a svého soucitného kvílení. — Možno-li vůbec na této trapné cestě užítí slova *radost*, bylo toto objevení se žen radostí pro Krista nebo aspoň zmírnění bolu. Tohoto nejnižšího stupně následování Krista na jeho křížové cestě musíme se snažiti dosáhnouti i my. Když ve svatopostní době, v pašijovém týdnu, takorča oživuje utrpení Páně, — my jsme zde, Pane! My ženy víme, že máme své vlastní zastavení, osmé zastavení, dostavíme se s duší i srdcem. Co nám církev svatá předvádí před oči v těchto svatých dnech, to chceme živě spolu prožívatí; duch náš nesmí prchnouti, nýbrž pohroužiti se ochotně ve tvé utrpení. A také nyní, když nás toto rozjímání přivedlo až na samou patu Kalvarie, —

my jsme zde, Pane, s porozuměním a s upřímným soucitem čekaly jsme na tebe, Pane, a budeme považovati za čest a milost, pohlédneš-li na nás a promluvíš-li svatým vnuknutím k našemu srdci.

Příchod na Golgotu.

(Mat. 27, 33–34, Mar. 15, 22–23, Jan 19, 17).

Dřišli na místo, kteréž slove Golgota, to jest: místo popravné.“ Holé, pevné skaliny tohoto pahorku přetrvaly všechny bouře a zpuštění. A dnes ještě může poutník líbatí ony skály, které byly prvním přirozeným podstavcem živé skupiny při ukřižování Páně. Lidská zbožnost zastavěla však mnohé z těchto skalin, mnohé také obložila mramorem, zřídila oltáře, proměnila celý prostor až k svatému hrobu Božímu v nádherný, veliký chrám, takže poutník jerusalemský potřebuje živé obrazotvornosti, aby si aspoň zpola představil, jak to zde asi při ukřižování Páně vypadalo. Dnes jest zde ovšem všecko úplně jiné.

Vzijme se podle možnosti v duchu do všech tehdejších událostí! Prošli jsme městskou branou; šedé, vysoké zdi městské táhnou se daleko po obou stranách; my však jsme v polích, takořka v šterkových lomech. Jen porůznu vystavěl si zde někdo domeček v pusté té krajině. Zrovna před námi pusté skalisko, asi jako zploštělá čepice; jmenuje se Lebka, protože vypadá jako hořejší část lidské lebky. Se strany města znenáhla vystupuje; s druhé strany však svažuje se příkře do hloubky čtyř nebo pěti metrů. Tato prohlubenina dělí Lebku od jiné, od města vzdálenější skaliny, v níž měl Josef z Arimathie hrob. Vystupujeme-li od města na horu Lebčí, přijdeme k veliké, hluboké propasti na pravé straně, nejméně dvanácte metrů hluboké; tam vhozeny byly po ukřižování kříže.

Krajina tato hodí se povahou svou výborně pro zvědavé, zevlující zástupy. Lebka sama jest jako vyvýšená tribuna, kde se vykonává strašlivý ortel. Se všech stran jest k ní volný pohled. — V těchto slavnostních dnech jest na statisíce lidí v městě, proto proudí sem četné zvědavé zástupy. Kdekoliv jest nějaká povýšenina nebo střecha domu, všude se tísní plno zvědavců. Ano i na cimbuřích městských hradeb stojí na sto metrů daleko plno lidí, hlava na hlavě.

Sotva průvod prošel branou, jsou již na místě. Jen

ještě vystoupiti na pahorek. Úzkostlivá tlačence; zvláště ženy tlačí se plačícce a nařikajícce nahoru, nechtějícce se spustiti Krista. Vojáci ještě lecos připravují. Co zatím uděláme s těmi třemi, abychom měli pokoj? — Tu jest skalní jeskyňka, zavřete je tam! — Výborný nápad! Vpřed! A vojáci odvádějí trním korunovaného Spasitele i oba zločince do jeskyňky, která až podnes má jméno Vězení Kristovo. Tam tedy! Venku stojí vojín, nikdo nesmí dovnitř.

Kristus jest sám s oběma zločinci. Oba jsou ovšem strachem před smrtí skoro bez sebe, ale mimoděk jeví zájem

Le Brun.

„Jako Mojžiš povýšil hařa na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (Slova Kristova k Nikodem. Jan 3, 14—15).

o druha, dosud jim úplně neznámého; zde jej teprve vlastně poznávají. Zde jest začátek rozmluvy, jejíž pokračování uslyšíme na kříži. Vzdorné, zoufalé výkřiky, plné výsměchu a potupy: Pomoz nám, králi, Spasiteli, proroku! Jeho zvláštní, vznešený klid jest snad prvním klíčkem pokorné prosby kajícího lotra na kříži.

Zatím venku pilně se řeže, vrtá a tluče; poslední děsné přípravy k ukřižování. Jest třeba zdvihnouti kříže, vyhloubiti tedy otvory ve skálu nebo dřívější již otvory vyčistiti, vybrati z nich kamení a hlínu, kříže zasaditi

a upevniti, vyvrtati otvory pro hřeby, upevniti nápisy na křížích. Samé to práce, jež jsou pro Kristovy přátele nevýslovně mučivé. Konečně dokončeny jsou všechny ty rozčilující přípravy; setník volá: Přiveďte zločince! Pohnutí projelo zástupy. Tam u vchodu do jeskyně objevují se teď tři spoutaní, pomalu stoupají na pahorek. Ježíš Nazaretský, první lotr, druhý, — strašlivá cesta: cesta na smrt kříže! — Došli nahoru. Stát! Tři odsouzenci a jejich průvodčí se zastavují.

Před nimi čnějí tři prázdné kříže nevýslovně truchlivě do vzduchu. Za několik okamžiků bude Ježíš Nazaretský jako zločinec přibit na kříž. Vtom tlačí se sem ženy; jedna z nich má v ruce nádobu, kterou podává vojínovi. Byloť dávným právem vznešených žen, že směly k smrti odsouzenému připravit a podati opojný nápoj, aby necítil tolik smrtelných muk. „A dali mu píti vína smíšeného s myrhou.“ Ale zdá se, že působila zde zloba, neboť svatý Matouš praví: „Dali mu píti vína smíšeného se žlučí;“ toho zajisté ženy neučinily. Kdož ví — někteří se domnívají, — že snad rozpustilí vojáci přimísili do vína s myrhou úmyslně ještě žluči nebo jiné hořké tekutiny a podali odporný ten nápoj Spasiteli. „A když okusil, nechtěl píti.“ Okusil zajisté proto, aby projevil vděčnost pozorným ženám, ale napil se jen maloučko, aby ukázal, že si nepřeje, aby jeho smrtelné muky byly zmírněny.

Naučení:

1) „Počten jest mezi zločince.“ — Právě příhodami, o nichž dnes uvažujeme, vyplnilo se do slova proroctví Isaiáše proroka (53, 12). Kristus zavřen byl do téže jeskyně se dvěma lotry. Naučení, která z toho plynou, jsou tak ostrá a sžíravá, že logickými jejich důsledky vzbudí se namnoze odpor. Co znamená tato potupa, již Kristus dobrovolně zvolil? Proč se nedá zavříti raději s několika koruními princí? Čím prohřešili se lidé, že Kristus vidí potřebu voliti takovou oběť smírnou? — Kristus chce dáti náhradu za velikášství jednotlivých synů svých; naplnění ctižádostí touží jen po světských vyznamenáních, derou se, kde možno, až k samým pozemským králům a jejich nenasytné volání zní: Výše, jen výše! I sestupuje Kristus hlouběji, stále hlouběji, až k samým vrahům; hlouběji nelze. Potom zvolá k šplhavcům těm: Kde jsem já, a kde jste vy? — Ale nejen zadostučinění, nýbrž i naučení jest v činu

Kristově: Abys něco vykonal(a) a něčím byl(a) v království Božím, nemusíš právě na světě něčím se zdáti. Kristus zůstává Bohem a nejsvětějším člověkem, i když jest vyvržen mezi zločince. A vedle zadostučinění a naučení jest v tom i útěcha. Hle, cesta z vězení vede na kříž a z kříže (aspoň pro jednoho z lotrů) do ráje. Ano, tak nesmírně veliká jest slitovnost Boží: Kristus dal se zavříti se zločinci, aby lotra dobré vůle přivedl do ráje!

2) Opojný nápoj. — Svět podává ho tak rád každému, kdo chce jíti s Kristem. Ne, ne, jen ať nepohlédnou příliš hluboko a příliš důkladně v božské, nebeské, věčné pravdy! Ať raději pijí z opojného kalicha světských radostí a rozkoší! Ať trochu zapomenou na věčné pravdy, ať na ně stále nemyslí, ať o nich tak často a mnoho nemluví! Neboť takové myšlenky trápí veselého ducha lidského; ať se těší z pozemského slunce a nechají nebe nebem! — Proti všem těm snahám stojí Kristus, který nepřijal podávaného opojného nápoje. Každý šlechetný člověk cítí mimoděk, že každé opojení jest cosi ponižujícího, pokořujícího; opojený člověk oloupil se nebo dal se oloupiti aspoň na chvílku o největší svou přednost, o rozum a paměť. Litujeme také všeobecně a opravdově všech těch nešťastných, kteří žijí trvale v duchovním opojení v temnotách nevěry, necitelnosti a otupělosti duchovní. — Nuže, čerpejme z toho i v duševním vztahu vážné důsledky: Čím bystřeji, svobodněji, jasněji, nepředpojatěji upřeme zraky své na věci věčné, tím lépe, jistěji, čestněji bude s námi. — Každou jasnou, čistou myšlenku máme pozdraviti jako nebeskou milost, ano prositi za ni, — každý zmatek, všeliké kolísání a nejisté tápání máme nenáviděti, báti se ho, varovati a vystříhati.

3) Tři kříže. — Tu stojí před námi tři stejně velké kříže. Na jeden z nich bude přibit Spasitel světa, a tento kříž bude tím oslaven a posvěcen. Vznesené naučení: Kříž neposvěcuje člověka, nýbrž člověk posvěcuje kříž, na němž visí, — nebo si činí kříž peklem. — Jiná myšlenka: Zde stojí Spasitel světa, pohlédni na jeho ruce, na jeho nohy, jež jsou naposledy bez ran. Jsou ještě zdravé, nejsou ještě probodeny. Podává ti je, abys si je prohlédl(a) a je zlíbal(a) s horoucí láskou, a ty líbáš je bez přestání: Pane, nenechám tě ukřižovati, nepustím tvých rukou! A Spasitel? Milá duše, co mi pomůže vroucnost tvých polibků, co mi pomůže olej tvých slov, jsou-li tvé skutky ostrými hřebíky, jež probodávají mé ruce? Nikdy,

Pane, toho neučiním! — Dobře tedy, tvé předsevzetí jest hodno chvály. Dej tedy pozor: raději nekrvavý hřeb sebezapření ve vlastní ruku, nežli nový, krvavý hřeb v mé božské ruce!

Je temná noc na Golgotě — a temné mraky dál se valí,
vše mlčí, duná v temnotě — a nebe se čím dál víc kalí.
Tam stojí ztrýzněn Boží Syn — a s láskou, touhou k kříži vzhlíží,
ježž vyvolil sám Hospodin; — jím nebe se zemí se sblíží!

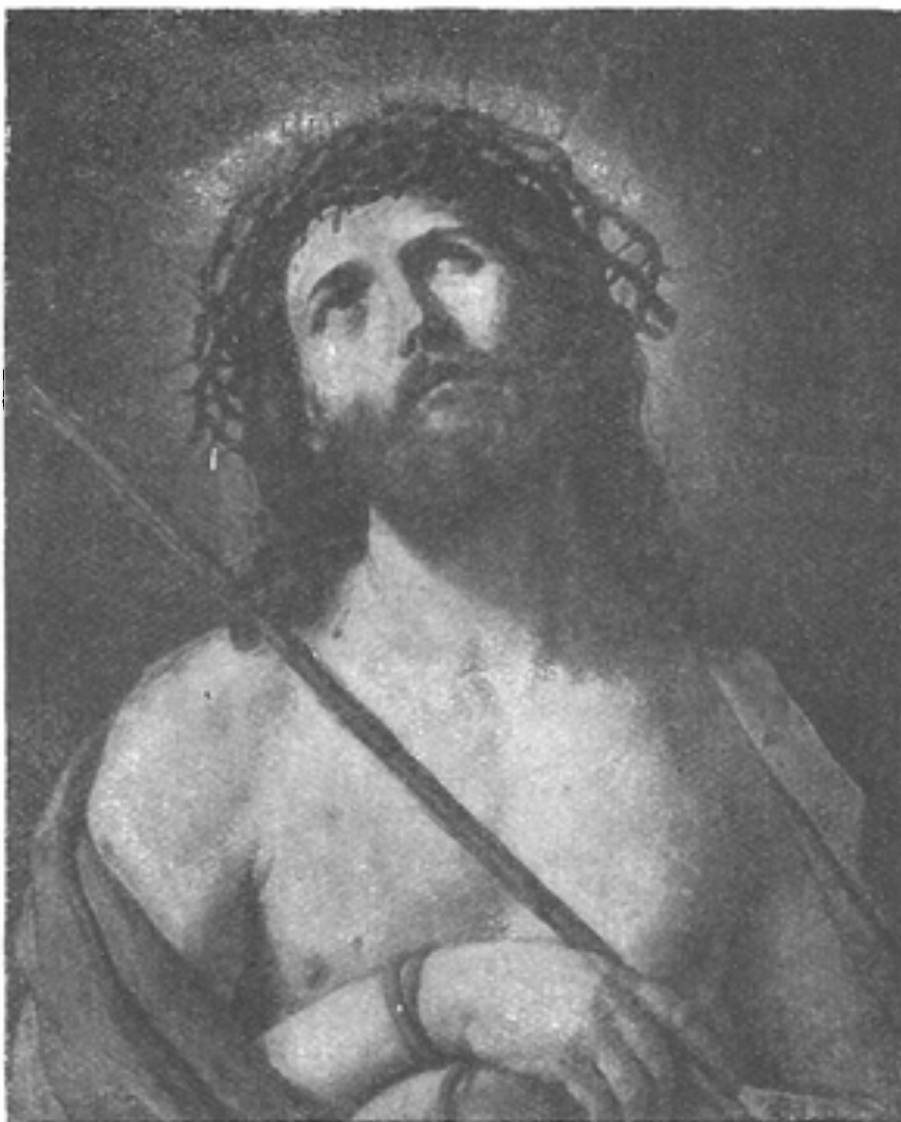
Kristus oloupen o šat.

Desáté zastavení křížové cesty: Kristus oloupen o šat, utvořila si církev svatá, nebo lépe řečeno, sama duše lidu; o obnažení Páně není nic napsáno v Písmě svatém. Ale později vzpomněli zvláště tohoto okamžiku: Běda, jaký pohled, jaký okamžik nejstrašnějších duševních bolestí! Okamžik hodný, aby se stále naň pamatovalo, aby si každý učinil tento okamžik vlastním zastavením na bolestné cestě kříže.

Tažme se však: Co činí toto stržení roucha zvláště strašlivým? Při hlubším uvažování vystupují zvláště tři okolnosti hořké a trapné! Byla to veliká bolest tělesná, když zaschlé rány na sto místech byly násilně znova otevřeny. Byla to hořká bolest duševní, když na posměch všem zákonům mravnosti a počestnosti jeho svaté tělo bylo obnaženo a vystaveno pohledům zevlujících zástupů. A byl to konečně strašlivý okamžik, když toto obnažení bylo začátkem nastávajícího ukřížování; v několika okamžicích nastaly smrtelné muky

Dávno před Kristem bylo již sáno o tomto potupném obnažení; zní totiž jako hrozivé proroctví, slyšíme-li kletbu Noemovu, již vyřkl nad svým synem, který, aspoň přibližně, dopustil se podobného provinění, jako katané Kristovi, a který za to zaslechl slova zlořečení: „Zlořečený budiž Chanaán (syn Chámův), služebník služebníků bude bratřím svým!“ (I. Mojž. 9, 25).

A přece, ač tolik potupy a bolesti jest v tomto činu, není přece bez tajného vítězství. Spasitel chystá se právě dokončiti veliké dílo vykoupení. Tu dovoluje, ano, můžeme říci, dopouští, chce, aby mu bylo vzato poslední roucho, jež mu země propůjčila; proč? Aby svět i v tomto činu poznal pravdu, že s veškerým svým uměním a silou nemohl přispěti ani nitkou k velikému dílu vykoupení. — Bůh stojí obnažen před očim všech. Přestal proto

Guido Reni.

„Nemá podobu ani krásy; viděli jsme ho, polrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti, znajícího nemoc.“ (Is. 53, 2-3).

b ý t i B o h e m ? Rozplynula se proto jeho nadpřirozená moc, byla oslabena, zničena? Nikterak! On jest a zůstane Bohem, ať mu lidé uloupí a vezmou třeba vše, co se zdá jejich. —

Blízko kříže stojí Maria, matka jeho! Před třiatřiceti lety držela tohoto syna svého jako nahé děťátko ve svých svatých rukou. Jen Bůh byl toho tehdy svědkem a holé stěny stáje betlemské. A první její starostí bylo zahaliti nahé údy a první její mateřský čin velebí Písmo svaté: „A plenkami jej obvinula.“ Ale dnes? Roucho, které mu její ruce utkaly, bylo mu strženo, co s takovou láskou zahalovala, jest nyní obnaženo. Co její mateřské srdce při tom trpělo, tomu porozumí jen něžné srdce ženské, jež bude také rychle ochotno této těžce zkoušené Matce projevití upřímnými slovy soustrast.

Kristus přibit na kříž.

(Mat. 27, 35—36, Mar. 15, 24—25, Luk. 23, 33, Jan 19, 18).

Dejme si takořka vypravovati průběh ukřižování Janem, očitým svědkem všeho, jak jej líčil asi později často těm, kteří ho neviděli. Ovšem nemáme jistoty, zdali se vše stalo právě tak, ale jest právě právem rozjímání, vytvořiti si pomocí všech možných prostředků obraz, odpovídající co nejlépe skutečnosti.

Stál jsem s Marií, Matkou Páně, a s vlastní svou matkou a s Marií Magdalenou na Golgotě blízko kříže; ostatní ženy se od nás vzdálily, nevím, kde právě byly. Jeho matka tlačila se stále vpřed, s rozpráženými rukama razila si cestu: Pusťte mne, pusťte mne nahoru, pusťte mne k němu! Ale vojáci nesměli nás pustiti; zdálo se mi, jako by mnohý z nich byl soustrastně pohleděl na Matku Páně. — Potom přišel nezapomenutelný okamžik, kdy byl Kristus vyveden ze svého vězení. Šel mimo nás na dosah ruky, — ale my jsme k němu nesměli. — Vojáci se namáhali zadržeti nás; srdce nám usedalo, když Matka jeho volala naň jak šel mimo: Ježíši! Ježíši! — když toužebně rozpráhovala paže, když slzy v proudech stékaly po lících. Obrátil se a pohleděl na ni; potom bral se dále. —

Došel nahoru; byli jsme sotva patnácte kroků od něho; viděli a slyšeli jsme všecko dobře, ach příliš dobře. Viděli jsme, jak mu strhali roucho; tu vypukla matka jeho v křečovitý pláč a zakryla si obličej rukama. Musil jsem ji těšiti a držeti. — Drsná velitelská slova vyděsila nás znova a přiměla nás pohlédnouti na kříž. Jeden z vojínů přistavil zatím žebřík k prostřednímu kříži, jiný přišoupl právě kratší dvojitý žebřík k břevnu kříže. Jeden z vojínů vystoupil poté na delší žebřík ze zadu, maje v ruce dlouhý provaz, jež spustil dolů. Jiný uchopil obnaženého Mistra za rameno a strčil jej ke kratšímu žebříku: Sem nahoru! A Pán vystoupil nahoru, vojín uchopil dolů visící provaz a provlekl mu jej pod paždí.

Potom výkřiky tu a tam, jež slyšeti bylo děsně zřetelně, neboť lid kolkolem ztichl jako pění; nebe začalo se kaliti, jevilo se popelavě šedé; ač nebylo viděti mraku, nastávala znenáhla tma. — Vojín nahoře vytahoval provaz vzhůru, vojáci dole stojící zdvihali a pomáhali, až Mistra dostali na oporu na kříži. Hotovo, sedí! I viděl jsem

lítati provazy, paže vojínů pohybovaly se rychle, prsa a dolní část těla byly přivázány na kříž, poté nohy i ruce.

Vtom spatřil jsem hřeb v ruce hořejšího vojína a v levici jeho kladivo; děsný pohled! Musil jsem se odvrátiti. Vtom zazněl těžký úder a spolu pronikavý výkřik, jehož nikdy nezapomenu; na okamžik jsem vzhlédl. Viděl jsem Marii Magdalenu, jak zacpávajíc si uši utíká odtud; neměl jsem však kdy pozorovati ji, neboť v ruce klesla mi těžce smrtelně bledá jeho Matka. Na několik vteřin byl jsem jako bez sebe; ó, ty rány kladivem.

Bida.

„Rota zlostníků obklíčila mne. Zbodli ruce mé i nohy mé.“ (Žalm 21, 17).

hroznější nade vše, co jsem kdy slyšel! A potom dlouhé, chvějící se sténání a vzdychání; byl to žalostný výkřik Mistrův! Musil jsem se tam upřeně dívat, ač mi každý pohled byl ranou v srdce; viděl jsem již hlavu hřebu v jedné ruce, a krev, krev proudila valem a jeho prsty se křečovitě svíraly a svíjely, jako by se chtěly sevřítí v pěst. Můj pohled nesl se po zástupech lidu; viděl jsem mnohé, kteří se s hrůzou odvraceli, i samy vojáky. A zatím tloukli nahoře dále, potom dole; jak jsem vše vydržel, nevím. Kdosi přinesl ocet, kdo a odkud, nevím; někdo

poklekl u Matky Páně a třel ji octem. I otevřela oči; Bohu díky, nejhoršího neslyšela; Mistr byl již přibit, rány kladiv přestaly. I Magdalena se zatím vrátila, vrhla se plačíc na zemi a objala křečovitě Matku Páně. Ach, okamžiků na Golgotě nezapomenu nikdy!

A poté první pohled na Ukřižovaného. Myslil jsem, že se tam nebudu moci podívat; musil jsem dříve zvyknouti nepopsatelnému tomu pohledu. A jak spočátku tekla krev! S novým úsilím hleděla ubohá Matka dostat se ke kříži; ale byla ještě zadržena. Neboť teprve potom byli oba lotři ukřižováni. Ó, den hrůzy a bolesti!

Naučení:

„**Pro nobis?**“ — Tato slova „pro nobis,“ „pro nás!“ pronesli jsme již na tisíckráte, při každém růženci splývají nám bez konce se rtů: „Který pro nás ukřižován byl!“ — a kdo ví, zdali jsme je aspoň jednou náležitě uvážili a je pochopili. — Tato slova, umístěná při skupině při ukřižování, dodávají celému výjevu překvapujícího rázu. Přístup ke kříži, naslouchej bušení kladiva, upři zrak na proudy krve a uvaž dobře: „pro nobis!“ — Ty sám(a) měl(as) býti přibit(a) na kříž, — on však nastoupil místo tebe. — Toť jedna ze základních pravd křesťanství, kolem níž se tvůj osud točí jako dveře ve stěžejích. — A kdyby se bylo jinak stalo a kdyby on byl nepřišel dobrovolně, a kdyby on byl neřekl: Chci trpěti za něho(ni), kdybys tedy byl(a) měl(a) sám(a) vytrpěti, co on pro tebe učinil, kdybys sám(a) byl(a) musil(a) podat svázanou ruku katanům, — ale nemusíš, neboť on — učinil to za tebe! — Co jest ti činiti pod tíhou těchto myšlenek! Pokleknouti tiše a mysliti si, že klečíš pod křížem, a modliti se hodně vroucně a pokorně, abys milostí Ukřižovaného dobře poznal(a), co pro tebe vykonal, abys prohlédl(a) ze slepoty a mohl(a) říci: Ach, nyní počínám nahlížeti, čeho jsem dosud nikdy nechápal(a)! —

I. N. R. I.

(Mat. 27, 37, Mar. 15, 26. Jan 19, 19—22.)

Napsal Pilát také nápis a vstavil jej na kříž. A bylo napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský; a bylo napsáno židovsky, řecky a v latině.“ Pilát pojal asi hned při odsouzení Kristově myšlenku: Tomuto neobyčejnému člověku musím dáti aspoň

nápis na kříž. Není to sice vždy zvykem, ale tentokrát tak učiním. Ale co napíšeš? — Vím již: Ježíš Nazaretský, král židovský! — Vždyť mě proto přinutili, abych jej odsoudil, že se dělá králem židovským. Dobře, co si ti pleticháři vymyslili, bude veřejně na tabulce! Ovšem, že se budou zlobiti. Ale ať se jen zlobí, zaslouží toho! Ať sem přijde písař!

Zavolaný přišel. Napíšeš ihned na čistou tabulku nápis, a to: *Jesus Nazarenus, rex Judaeorum*; napíšeš to židovsky, latinsky a řecky. Pospěš si; až to napíšeš, ukážeš mi to! — Práce jest brzy vykonána; Pilát jest spokojen. —

Venku mezi vojáky jde již jeden, který nese tabulku pod paždí; nebo ji některý nese napřed vysoko, sedě na koni. Ihned obrací se pozornost přítomných kněží na nápis. Bude míti tabulku na kříži! Co jest na ní? A blíží se k tomu, který nese tabulku: Ukaž, co tam napsáno! Čtou. Zlostí uchvácení dívají se na sebe: Ale, něco takového! Toť zlomyslnost od vladaře! Toť pro nás veřejná potupa, upevní-li se to na kříž; a k tomu ještě trojím jazykem! To musí změnit; jdeme hned k němu! A nejvyšší kněží sami přicházejí k Pilátovi: „Tedy řekli nejvyšší kněží židovští Pilátovi: „Nepiš Král židovský, ale že on pravil: Král jsem židovský!“ Pilát podíval se na ně zachmuřen, pánovitě a pravil krátce: „Co jsem psal, psal jsem!“ — Vojíne, vezmi jen tabulku, přijde na kříž beze změny, jak jest!“

Představme si, že mezi tolika tisíci lidmi byli také takoví, kteří o Ježíši dosud nikdy neslyšeli, aniž o něm věděli, že má býti dnes ukřižován. A teď přicházejí náhodou ke kříži a čtou nápis. Jaké překvapení, král visí zde ukřižován! Co jest s ním? Kdo jest to! Proč jej ukřižovali?

Také přívrženci a přátelé Kristovi vidí tabulku. Jest pro ně jakýmsi zadostučiněním a útěchou. Tabulka, ať již sebe posměšněji myšlená, nepostrádá jakési vznešenosti a přátelům Kristovým se zdá, že Bůh sám to zařídil, aby tento zvláštní nápis byl zavěšen. Každým způsobem má tato tabulka svá tajemství. Před pěti dny provolávali židé Ježíše králem, dnes činí tak pohan. Kristus byl prohlášen za krále ve třech jazycích, aby všem národům dostalo se vědomosti o zvláštním tom činu. Co Pilát tímto důkazem učinil, netušil ani sám; byl jen živým nástrojem vedoucí prozřetelnosti Boží. Nápis na kříži byl vymyšlen v nebi, ne v domě Pilátově, a připevnění tabulky na kříž byli by mohli vykonati místo katanů právě tak dobře nejvznešenější andělé nebeští.

Zbytky nápisu na kříži, jak se zachovaly v chrámě svatého Kříže v Jerusalémě. Na tabulce jest toliko slovo Nazarenus, a to latinskými a chatrnými řeckými písmeny, jž se čtou od pravé strany k levé. Kromě toho jest tam i začátek slova rex a nahore nepatrné stopy konců starohebrejského písma. Možná že židé hned na místě odtrhli nenáviděné jim jméno Ježíš a hodili do jámy jen potupné jméno Nazaretský.

Pohlédněme se konečně po dějinách této tabulky! Byla nalezena r. 325. v oné hluboké jámě sv. Helenou. Později se o ní několik století nevědělo, byla zazděna do zdi chrámové a teprve v 15. století byla opět nalezena, a to označená a dobře pečeti opatřená, takže o její pravosti nemohlo býti pochybnosti.

Naučení:

Pohled na nápis. — Jest zvláštní, skoro žalostí naplňující myšlenka, že mezi tisíci poutníky, kteří tehdy dleli v Jerusalémě, byli přemnozí, kteří ani dříve ani později neslyšeli ničeho nebo jen málo o Kristu Pánu; jen jediný pohled na kříž a několik slov nad ním upevněných bylo jediné, co věděli o Kristu. Tedy jen z tabulky určené pro potupu dověděli se o svém Spasiteli! — Však běda! běda! i dnes ještě jest mnoho takových ubohých, politování hodných lidí! Otec nemluvil k nim o Kristu, i matka o něm mlčela! vyučování kněze bylo tak chladné, tak prázdné, tak vlažné! Ani kniha nemluvila k jejich srdci! Žádná zpráva o milosti se jim nedonesla! — Jediné to, co v jedovatých sloupcích časopisů špinavého a potupného bylo sneseno, co posměšného a hanebného mluvilo se o božském Mistru na

divokých, buřičských schůzích, — jedině to utkvělo jim v mysli o Kristu! To byla tabulka, jejíž nápis hltali, ach, až příliš dychtivě! Postací takové nepatrné, prchavé, znetvořené vědění, aby je přivedlo k Srdci Páně? Dejž to Bůh ve svém milosrdenství a své milosti!

Rozdělení roucha Kristova.

(Mat. 27, 35, Mar. 15, 24, Luk. 23, 34, Jan 19, 23–24).

brafme pozornost svou na výjev, jehož žádný z evangelistů nepomíjí mlčením; všichni jej považují za hodný zmínky: „Když pak jej ukřižovali, rozdělili roucha jeho.“ — Poslední údery kladiv dozněly, práce jest dokonána, tři provinilci visí přibiti na křížích, katané utírají si ruce a nyní — všichni shodují se dokonale v téže myšlence: Šaty! Jest jim nyní úplně lhostejno, zda ukřižovaní sténají a naříkají, zda někteří z útlocitnějších přítomných osob snad se děsí odporného jejich jednání a polohlasitě odsuzuje jejich nelidskost; mají právo na oděv a kdo jim smí co zapovídati, kdo se opováží jim překážeti? Roucha leží v nepořádku kolem, jak je odhodili před popravou; nyní zdvíhají jednotlivé části, prohlížejí je a snášejí na hromadu. Rozdělme vše na čtyři části! Zde plášť, který náležel Dismasovi, není na něm mnoho; zde sandály; ty jsou prorokovy; tam s nimi! Zde jest jeho vrchní roucho; ujde, rozdělíme je ve čtyři části (bylo to asi totéž, čemu říkáme dnes plaid); zde jest ještě kožený pás prorokův a jeho burnus (pokrývka na hlavu), potom ještě několik menších kousků obou zločinců. Tak, jen hezky spravedlivě rozděliti, aby žádný nepřišel zkrátka!

Ale tu, hleďte jen, to jest kus! Toť nesešívaná sukňě! I roztáhli ji a prohlíželi ji zvědavě. Lidičky, to jest vzácný kus, co s ním učiníme? Hleďte jen, „jest od vrchu všeska veskrze setkaná. Protož řekli vojáci mezi sebou: Neroztrhujme jí, ale losujme o ni, čím bude.“ — Nedaleko skupiny vojáků stojí žena, která jednání to pozoruje s nevýslovnou bolestí. Sama utkala tuto sukni svému Synu, v každou nitku vetkala svou mateřskou lásku, a nyní vidí, jak toto roucho stalo se kořistí vojáků. Netuší ani, kolik měsíců o díle tom pracovala; vojáci nevědí, že k tomu potřebí zvláštního stavu tkalcovského a zvláštní zručnosti. Ale co jim po zručnosti, co jim po namáhání?

Jest to roucho, poslední roucho jediného jejího Syna!
— S kříže sám Kristus pohlíží na to dolů; běda! běda!
O jeho milost se nestarali, ale o jeho roucho budou
horlivě metati los! —

Vojáci dokončili dělení. Teď losujme! „A rozdělili
roucha jeho, mecíce o ně los.“ Nejprve o čtyři díly

Rozčilující
věc pro ně.

Zapomněli
pro ni na
kříže i ukři-
žované;

jedná se teď
o zisk! —

Čtyři části
jsou rozdě-
leny, zbývá
ještě neseší-
vaná sukně.
Jen jediný
může ji míti.

„Losovali
o ni, čím bude.“

Rozčilení
stoupá,
kostky lítají,
s vítěznou
tváří běře
vítěz sukni
a obléká ji;
bude jí moci
dobře užítí.

„A se-
díce ostří-
hali ho.“
Jejich touha
po oděvu
jest ukojena,
myslí tedy
opět na svou
povinnost a

jsou spokojeni. A mnohý z nich již uvažuje a přemýšlí,
jak by roucho zpeněžil. Nikdo by sice nepomyslíl, jak

J. Kirchmann (Kilian).

„I svleknou tě z roucha tvého a budou s tebou nakládati v
nenávisti a poberou všechny práce tvé a nechají tě nahého
a hanby plného.“ (Ezechiel 23, 26. 29.)

takové bídné, nechutné dědictví, krví prosáklé hadry zločincovy, mohou býti tak vzácným majetkem; ale katané vědí to lépe. Každý kousek jest již předem objednan, a to od jemných, vznešených lidí; takové roucho, praví mudrci, přináší štěstí, jest tedy hledaným talismanem a dobře placeno. Tyto zakrvácené hadry jsou nejlepším zdrojem příjmů katových. Vzpomeňme si jen na provaz oběšenců i za dnešní doby!

A onen šťastný vojín, jemuž nadto připadla nesešitá sukně? Ten má zajisté zvláštní své plány. Neví sice, zda příbuzní prorokovi jsou bohatí lidé, zda mohou platiti, ale vyptá se tajně, kdo ví, snad dá se tu něco získati, několik kusů zlata vymačkati. Jest každým způsobem dnes spokojen. My však vzpomínáme při tomto skoro odpuzujícím výjevu, že před tisíci lety Bohem osvícený muž překvapujícím způsobem všechno to předpověděl: „Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.“ (Žalm 21, 19).

Naučení:

1) **Oltář Páně — svaté místo.** Podivno, že všichni čtyři evangelisté zmiňují se zvláště o této zdánlivě nepatrné okolnosti, že o roucho Páně metali los. Hodina smrti jejich Mistra, nejvznešenější věc, již možno mysliti, a k tomu kostky, hrající vojáci, kteří Golgotu činí h o s p o d o u! Evangelisté jsou hluboce pobouřeni, vznešený kříž Páně zdá se jim zneuctěn, potupen! Jako protest možno vyčísti z jejich zprávy: Smrt Páně jest svatá! Svatý jest kříž! Svatá jest Golgota! — A jako ozvěnou šíří a pozměňuje se toto volání: Svatý jest dům Boží! Svatý jest oltář! Svatý jest svátostánek! Svaté jest tělo Páně! Ó duše, která jsi dnes přišla na toto místo, — kde jsou tvé myšlenky? Zde není skutečně čas ani místo příhodné, mysliti na marnosti a hry a zábavy, zde roní se krev Páně, zde obnovuje se smrt Spasitele, zde mysliti se má na kříž a vykoupení! A máš-li tajně v záhybech srdce svého myšlenky na hru a kostky, buď silná, milá duše, zahod' marnosti a stůj volna před svým umírajícím Spasitelem! Vlož kostky svého života v jeho ruku! Hodí ti je nade vše pomyšlení dobře a šťastně! Pohled' jen, oč tak často v dětském nerozumu se staráš a losuješ! Jest to vše hodno, abys proto odvrátila třeba jen na vteřinu zrak svůj od svého Spasitele? Proto vzhůru srdce, vzhůru oko k němu! Přišly jsme, abychom zde dlely v jeho

přítomnosti, má se potěšiti, že nejsme lenivé a roztržité, nýbrž že stojíme před trůnem jeho se srdcem celým, nerozděleným!

2) Smírná oběť! — Zdaž Spasitele bolelo toto drsné metání losu o jeho roucho? Na to se ještě tážeš, milá duše? Kdyby v den vlastní tvé smrti, až budeš tak nevýslovně vážná a plna starosti, kdyby v ten den před tvým lůžkem, před tvýma očima dvě nebo tři osoby začaly se hádati, komu připadnou tvé knihy, tvůj oděv, kdyby tebe vůbec nedbaly, — vyhnaly by ostatní takové hrubé osoby ze světnice. A přec to vše jest jen slabým obrazem toho, co Spasitel trpěl na Golgotě. Proč to vše trpěl? Na zadostučinění! Nebo hle, budou také takoví lidé, (rozuměj tomu dobře!) kteří po celý život budou státi až u samého kříže Kristova, kteří budou po celá desetiletí zastávati čestné úřady, pro něž jim tisíce jiných závidí; a někdo zeptá se jednoho z nich: Jaké bohatství načerpal jsi ze Srdce Kristova? A tázaný, maje v ruce bídne hadry, otáže se udiven: Což není tohle snad dosti, co jsem na svém význačném místě šťastně zahospodařil? — Potom umře. Veselým dědicům zanechá padesát tisíc, sto tisíc korun; vyhrál to pod křížem Kristovým! — Nezavrhujeme ho, ale jest nám jasno: Kristus Pán musil zažiti i strašlivý výjev metání losů na Golgotě, aby i takovýmto pobloudilcům dostalo se milosti vykoupení, na níž mají přece jakési právo.

Otče, odpusť jim!

(První slovo Kristovo na kříži.)

(Mat. 27, 39—44, Mar. 15, 29—32, Luk. 23, 34—37).

Vzpomeňme si ještě jednou na den, který Kristus ztrávil v Kafarnaum: divotvorce, dobrodinec lidstva, těšitel zarmoucených! Až tento muž jednou umře, celá země bude plakati a nedá se utišiti! A nyní takové překvapení! Dnes umírá nejpotupnější smrtí zločince a všechny vrstvy obyvatelstva přišly, aby se mu posmívaly a rouhaly. Možno tomu věřiti?

„I stál tu lid dívaje se.“ Ano, když se v Jerusalémě rozhlásilo, že proroka Nazaretského vedou na Golgotu, zaznělo v mnohém domě v Jerusalémě rozčilené volání: Pojdte! rychle! tři zločinci budou ukřižováni! To bude podíváná! Rychle, rychle, abychom přišli ještě včas! Jak pospíchají! Opravdu, vyhledali si dobré místo! Bohu díky, že jsme nepřišli pozdě! Právě začínají. A „dívali se!“ Ovšem

J. Parocel (Tardien).

„Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co čini.“ (Luk. 23, 34).

proniká jim to nervy, ale vždyť toužili po vzrušení nervů! A když se nabažili dívání, jdou zase domů spokojeni; dnes jsme něco viděli! To se nám podařilo! — Tento lid jerusalémský žije dosud; dnes dělá se to právě tak, i když místo ukřižování jest slavná mše svatá, eucharistický sjezd, nastolení biskupa nebo svěcení kněžstva; „stál tu lid dívaje se.“ Bez myšlenek a s dětinskou zvědavostí dívá se člověk na nejsvětější, nejvelebnější, božské věci. — Jak ostří meče proniká duši vševědoucího ukřižovaného Spasitele taková bezmyšlenkovitá zvědavost.

Ale byli tam ještě jiní. „Ale kteří mimo chodili, rouhali se jemu.“ Hle, mezi nespočetným množstvím, jež v době slavnosti velikonoční proudilo všemi branami do města i z města, blíží se právě zástup lidí. Stojí udiveni:

Tři ukřižovaní! Kdo jsou? — Ten uprostřed jest slavný prorok Ježíš Nazaretský. — Tedy přece podvodník? Vždycky jsem to říkal! — A jako by sám k sobě hovořil a byl důmyslným myslitelem, „potřásaje hlavou“ mluví posměšně: „Ha, kterýž rušíš chrám Boží a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomозиž sobě samému!“ — Tato štiplavá, posměšná slova slyší snad Matka Ukřižovaného a nevýslovná bolest svírá její srdce. —

Ale ještě horší věci dějí se pod křížem Kristovým. Kolkolem kříže pokud jim vojáci dovolí, tlačí se zástup zákoníků a nejvyšších kněží. Co je přivedlo v pravé poledne na toto zlořečené místo? Chtějí snad jako věrní učení plni soustrasti pokleknouti u nohou Ukřižovaného! Nikoliv, podobají se spíše dravým supům, kteří obletují umírající zvíře, přiletují stále blíž a blíže, a když ještě dýchá, trhají je již ostrými zobáky. „Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže!“ Tato pohrdavá slova pronesl mluvčí zajisté hodně hlasitě, jen aby jej slyšeli, ten nahoře na kříži i jeho nejbližší dole. A ihned odpovídá mu soused neméně hlasitě a posměšně: „Douřal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, zalíbil-li se mu!“ „Ať ho nyní vysvobodí!“ Od čeho? Od muk kříže, od dřeva kříže! Vidí veliké, tupé hřeby, které proraženy jsou křížem a na druhé straně ještě ohnuty; i volají vítězně: Ty drží pevně! Nemůže dolů! — Ale i nejvyšší kněz sám, Kaifáš, jmenuje se mezi posměvači a rouhači. Představme si, jak žádostiv jsa všecky předčiti, tlačí se vpřed: Pusťte mne! Vojáci propouštějí nejvyššího kněze, který přistupuje až k samému kříži! Jako předešlé noci stál až u samého Krista, tak stojí i nyní. A ještě na kříži má Kristus slyšeti otázku smrti. S hrozivě pozdviženou pěstí a divadelně drzým hlasem volá Kaifáš ke svému bezbrannému protivníku: „Jsi-li Syn Boží, jsi-li král israelský, sestup s kříže, — a uvěříme tobě.“ Volal tak nejvyšší kněz, volal tak veřejně, — nebylo-li vše podvod a klam, musí nyní nebe vydati svědectví.

Všichni hledí mimovolně na kříž. A snad projela někomu hlavou podivná myšlenka: Kdyby tak nyní opravdu sestoupil! Ale nikoliv! Tichý, sotva znatelný pohyb hlavou jest odpovědí. Zdá se, že oko Spasitelovo hledá nebe, jeho rty se pohybují: „Otče, — odpusť jim, — neboť nevědí, co činí!“

Klesla pozdvižená pravice velekněze? Odvážil se ještě pronésti slovo potupy a rouhání? Či odešel co nejrychleji s Golgoty, kde byl tak podivným způsobem přemožen a na

hlavu poražen? Nevíme, vímè jen jedinè, že Spasitel náš pronesl právè nebeská slova, jichž nikdy nezapomeneme. Spasitel, modlící se v hodinu smrti za své nepřátele, kteří se mu rouhali, bude po všechny věky lidstvu příkladem, vzorem, o němž dosud nemèlo nejmenšího tušení, jenž náleží k nejdražším klenotům hrdinské lásky. Byla to vpravdè nebeská hvězda, jež zazářila nevýslovnou krásou v nastávající smrtelné noci Spasitelově.

Naučení:

Vznešenost lásky k nepřátelům. — Zastavme se při poslední veliké myšlence dnešního rozjímání! Toť vrchol lásky k bližnímu, jaké lidstvo dosud neznalo. Ba skoro bychom blahopřáli své lidské přirozenosti, že jest vůbec schopna dostupiti takové výše. Kaifáš žádal toho, co se mu zdálo největší: Sestup s kříže, vyprosti se ze svírajících tě hřebů, ze smrtelných muk! — Kristus učinil větší věc: odpustil takovým nepřátelům v takové hodině takový zločin; ano, ještě více: poroučel je dobrotivosti svého Otce! Hle, křesťanská duše, vstoupila jsi dobrovolně do školy božského Mistra. Řci, čemu se chceš u něho naučiti? Činiti zázraky? Nikoliv! Nýbrž mluvit taková slova s takovým srdcem, — tomu se učíme jen u Ukřižovaného.

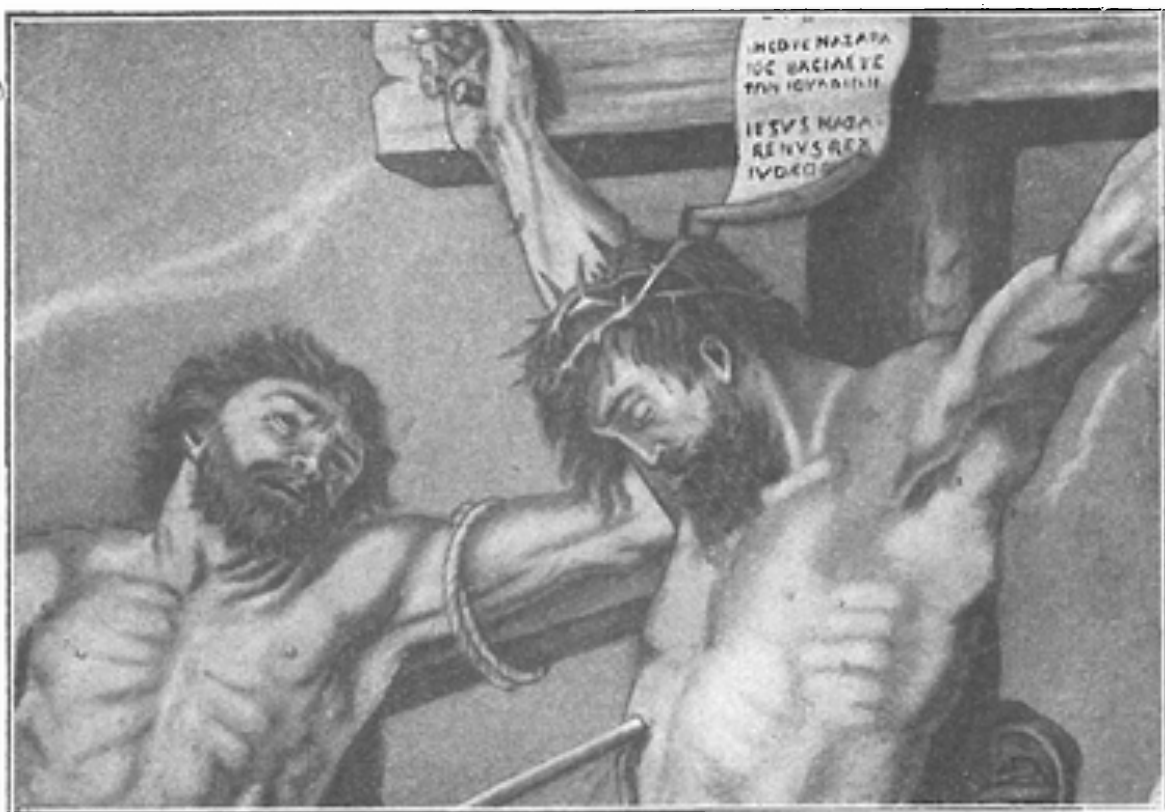
Ale pronáseti slova svého Mistra, toť jsou tvé klenoty, tvé diamanty, tvé perly! Nuže, byla-li jsi pošlapána velikou, přetěžkou, nejodpornější urážkou, a to nespravedlivě, neslýchaně, pozdvihni hlavy své, ne abys protestovala, odmlouvala, nýbrž, abys jako Ježíš pohlédla k nebesům a modlila se: „Otče, odpusť jim!“

Dnes ještě budeš se mnou v ráji!

(Druhé slovo Kristovo na kříži.) (Luk. 23, 33–43).

Nenaplňuje nás zdánlivě tak podivem náhlé obrácení lotra na pravici, jako spíše odpověď, kterou mu dal umírající Spasitel. Obrácení lotrovo nebylo snad náhlou změnou v jeho smýšlení, nýbrž spíše snad výsledkem dlouholetého boje duševního. Jak rozdílní byli asi oba zločinci v duševním životě, ač v posledních okamžicích života byli si tolik podobní! Jeden z nich, na levici, jest uzavřené povahy, zvyklý zašlápnouti v sobě každé lepší hnutí, výsměšný, proklínající svůj bídný osud, ale jako chycený dravec plný zuřivosti kousající řetěz,

jehož nemůže přelomiti, — a takový jest až do konce. Blížkost proroka, jenž platí za svatého, jehož se bojí a děsí, ponouká jej, aby ještě mocněji ukázal tvrdost svého srdce; po celý svůj život učil se a cvičil v rouhání, nyní se domnívá, že stane se slavným a velikým tím, když až do posledního okamžiku nezanechá své zlomyslnosti; proto volá s kříže divoce, drsně, vzdorně: „Jsi-li ty Kristus, pomozíš sobě i nám!“ Tak volá, svíjeje a krouťe se bolestí, házeje v mukách hlavou sem i tam, proklínaje sebe, proklínaje svého soudce, proklínaje i svého druha na kříži.

Rubens (Bolswert).

„Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!“ (Luk. 23, 42).

A druhý lotr, na pravici; jeho povaha jest mnohem jemnější a přístupnější dobrým hnutím. Ale dobré vždy v něm nevítězilo, bylo potlačeno a udušeno a pošlapáno. Zoufaje sám nad sebou vrhl se v náruč životu zločinnému; a protože se potom děsil sám sebe, chtěl zapomenouti na sebe i na své zločiny a přehlušiti svědomí. Stále zuřivěji si počíнал, často jen předstíral divokost a bezuzdnost, a přece byl uvnitř mučen a trápen neutuchajícími výčitkami a strachem. Byl polapen při loupeži, nyní má zemřítí strašnou, děsnou smrtí. Nevýslovná hrůza před smrtí mučí jej od té doby, co byl polapen. Vedou jej na popravu, přivazují kříž na ramena; pohled jeho spočívá nakrátko

na novém druhu: ten jest trním korunován, zedrán, pln krve a ran a přece, jaká velebnost a jaká vážnost při něm! Kdo jest to? Tato otázka zaujímá všecku jeho pozornost; brzy dovídá se ze zmatených výkřiků, že to proslavený prorok z Galilee. — Otrásá se při této zprávě. Jak mnoho již o něm slyšel, jak byl zvědav na něho, jak toužil poznati podivného toho muže, a nyní plní se jeho přání tak zvláštním způsobem!

Věří tento lotr? Jest spíše pověrčivý nežli věřící! V jeho duši počíná mocně vríti a pracovati. Když byl před ukřižováním zavřen s oběma soudruhy v jeskyni, třese se a chvěje hrůzou. Klid Kristův jest mu nepochopitelný, nevysvětlitelný, má dojem, že tento muž jest mnohem mocnější, větší, vznešenější a silnější než on sám; ani nevěda blíží se duši svou k vznešené duši Kristově, hledaje u ní pomoci. Ale ještě ani slova nepronesl. — Potom jsou vedeni na smrt, brzy visí na kříži vedle sebe. Svíjeje se v bolestech, musí vždy znova a znova pohlížeti na druhá svého uprostřed. — Vychází mu snad vstříc milost, neviditelná sic oku, ale zřejmá srdci, snad náhlá vzpomínka na dávno minulý čin, kdy jsa ještě mladým lupičem ušetřil v egyptské poušti mladé ženy s dítětem a prokázal jí ještě dobrodiní? Čím to, že mu pozhnání oné ženy tane náhle tak živě na mysli? Mocná útěcha jímá jeho srdce. Jeho neklidné, kolem těkající oko se sklání; tu utkvívá s udivením na skupině žen, které tam stojí: Pro Boha, není to žena, která mi tehdy žehnala? —

Kolem něho ozývají se kletby. Stojí tu Kaifáš, rouhá se s pozdviženou pravicí, stojí u samých křížů. Lotr nevěří svému sluchu, slyše podivuhodnou, klidnou odpověď Ukřižovaného. Takové duševní velikosti dosud nepoznal. Víra vítězí, vchází do jeho srdce a zapouští hluboké kořeny v srdci umírajícího vraha. S druhého kříže zaznívá drsný hlas: „Jsi-li ty Kristus, pomozíš sobě — i nám!“ — Nevýslovně odporně a protivně zní lotru na pravici toto rouhání, takže se neudrží a volá na druhá: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témž odsouzení (trestu) jsi? My zajisté spravedlivě, co náleží na skutky naše, béřeme; ale tento nic zlého neučinil!“ — Kdybychom měli oči anděla, viděli bychom snad, jak v témž okamžiku ze Srdce Ježíšova vychází zářící paprsek milosti do srdce ukřižovaného lotra: Že jsi to řekl, obdržíš milost, pomodlíš se pokornou, spasnou modlitbu. A modlitba ta již se řine s jeho rtů.

Veřejné obhájení, vyznání vlastních hříchů dodalo mu pojednou síly, aby se obrátil k tomu, k jehož chvále právě mluvil, a puzen jsa mocně milostí, která jej povznáší, osvěcuje a sílí, pronáší vznešenou modlitbu, v níž se pojí víra a úcta s dojemnou prosbou: „I řekl k Ježíšovi: Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!“ Ubohý lupiči, kdo ti vyprávěl o království Páně? Kdo ti vložil po tak dlouhém životě v nepravostech do kající duše takovou touhu? Ó blahoslavený, který jsi vykonal jediný dobrý skutek v životě, hle, jak ti jest odplacen v době bídy!

Spasitel slyšel úpěnlivou prosbu; zvolna obrací svou znavenou, zkrvavenou hlavu vpravo. Teď ji poněkud zdvihá, matný, ale vroucí pohled na toho, který k němu volal, potom slavné přislíbení: „Zajisté, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji!“ — Jak velebně zaznívá tento hlas temnotou! K jedinému zmírajícímu srdci jest pronesen výrok ten, — miliony srdcí ještě potěší a spasí.

Naučení:

1) Poklady milosti. — Spočívá snad v tom nejdokladnější věc, že se tato ztracená duše po dlouhém životě lupičském tak opravdově, tak dokonale k Bohu obrátila? Kdo stál již častěji u lůžka umírajícího, řekne si, že takové obrácení není věc neslýchaná. Jest mnoho umírajících, kteří v poslední hodině s neuvěřitelnou silou a touhou obrátili se k Stvořiteli, jehož často uráželi, jímž pohrdali a jemuž se rouhali. — Ale velikost milosti, přetéající bohatství milosrdenství, jež Kristus tak snadno, tak ochotně a tak rychle nabízí ubohému člověku, toť převeliká věc při této události! Včera jsme se opravdu povzbudili, že Bůh tak zkaženým, zlotřilým rouhačům vůbec jest ještě milostiv; dnes stojíme v udivení před poklady milostí, jež za tak krátkou modlitbu nabízejí se ubohému lotru. „Dnes ještě!“ Bez dlouhého očištění, bez bolestného pokání, dnes ještě! Hle, den se již chýlí k večeru, a nežli nastane noc, shledáme se již v ráji. — Ubohá duše, nabuď mysl, jak rychle a důkladně může slitovnost Boží i tobě pomoci! — A co mu slibuje? „Ráj!“ Vše, co jest krásné a dobré, jest v ráji věčně. A nyní, lupiči, přes život plný nepravostí, přes tvé vraždy, přes tvé zločiny, — na věky udělím ti rajskou rozkoš, — protože jsi mne prosil! Takovou kouzelnou, zázračnou moc má pokorná, zkroušená modlitba! Taková jest odměna Boží! Kdo by nesloužil takovému Bohu z celého srdce?

2) **Vítězství víry.** — Kdybys po celý rok naslouchal(a) nejučenějšímu profesoru bohosloví, kdybys prostudoval(a) nejtlustší knihy plné věroučných důkazů, rci, mohlo by to vše posílit tvou víru tak jako naslouchání takovému výroku Kristovu na takovém místě, v takovou dobu, před takovými svědky? Hle, nezbývá mu nyní nežli umřítí, umřítí! V potůčcích krve přechá jeho život, veliké hřeby bodají palčivě, a přece na pahorku smrti, obnažen, tupen a posmíván, myslí a mluví jako vítěz, nepřemožen, vítězně: Za hodinu vejde do svého království, bude tam králem, bude rozdávatí koruny! Tato smrt Kristova, tato velebnost při posledních slovech poví a zjeví tvému srdci mnohem více než všechno lidstvo a všechna lidská moudrost. Pokleknouc před křížem, neříkej nic jiného, nežli co řekl kající lotr prose Pána, ale tuto prosbu ať pronikne všecka síla tvé víry a lásky jako plápolající plamen, který doráží na Srdce Ježišovo: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!“

Ženo, hle syn tvůj!

(Třetí slovo Kristovo na kříži.) (Jan 19, 25—27).

yn jest ukřižován! Jediný syn popraven jakožto zločinec! Ten převelebný člověk, plný ideálů a nejvznešenějších ctností! A vše přišlo tak náhle, tak nenadále! Přes noc nastala strašlivá ta doba! Nemožno vylíčiti bolest Matky! Tedy na Golgotu, skutečně na Golgotu jest jí spěchati, aby ho ještě jednou spatřila živého. —

Jen několik nejdůvěrnějších přítelkyň dlí u těžce zkoušené Matky. Chtějí se dostatí vpřed. Hrubá slova, drsné strkání jim zabraňuje. Nikdo sem nesmí! — Ale, — jest to jeho Matka! Matka proroka, který jest tamhle ukřižován! — Jeho Matka! Rozezvučelo toto slovo v srdci velícího setníka něžnější strunu? Poněkud jemněji zní jeho hlas, poněkud přívětivěji zbraňuje: Nyní jest to nemožno, nemohu! Počkejte ještě chvílku! — Kristus pronesl své první, brzy poté druhé slovo; Kaifáš odchází, cítí se trochu zahanben. Několik jeho druhů jde s ním. Na vrcholku hory se uvolnilo. Ženy tlačí se tam znovu; vojáci je odhánějí. Přichází setník; jeho hlas zní skoro měkce: Pusťte je sem, jest to jeho Matka! — Slova ta, setníku, odplatí ti Bůh, a to brzy! —

Ach, jak se tlačí nyní ke kříži! Jak lomí rukama, jak si jedna svírá hlavu rukama, jak pohlízejí vzhůru, jak pláčí! Jak matka chvějícíma se rukama přibližuje se blizoučko,

hodně blizoučko k tělu svého Syna, ale nedotýká se ho, neboť nejjemnější dotek způsobil by zmučenému tělu nové bolesti. „Stály pak blízko kříže Ježíšova,“ vypravuje evangelista Jan, „matka jeho a sestra matky jeho, Maria Kleofášova, a Maria Magdalena.“

Ježíš je zpozoroval, jeho oko je hledá, již shlíží na ně. Vidí matku svou státi vedle kříže. A nyní hovoří spolu Matka a Syn. Ó, jak toužebně rozpíná ruce, jak je natahuje vzhůru, vzhůru k němu; On nemůže jí kynouti na pozdrav, jeho ruka jest pevně přibita hřebem; zbývá mu jen mluva očí a snad mluva vytrysknuvší slzy a mluva lehkého, ale bolestného sklonění hlavy.

(Zde na chvílku přerušme rozjímání! Vesvětové válce r. 1915 byly jedné z ošetřovatelek uraženy obě ruce; čtly jsme o tom v novinách. Ubohá sestro, pojd' sem ke kříži, viz svůj vzor! Spasitel ani ty nemůžete již nikdy hýbati rukama až do smrti. Ó sestro, poneš-li tento

Guido Reni.

„Podle kříže plná žele stála Matka Spasitele, když Syn její na něm pněl!“

svůj kříž až do konce svého života ve jménu svého Spasitele, jak radostně pozdraví tě jeho láska jednou před miliony lidí jakožto sobě rovnou! —)

„Tedy uzřev Ježíš matku a učeníka tu stojícího, kteréhož miloval,“ jal se mluvit. Očekával své matky, přál si ji zde viděti, zavolal ji sem svým vnitřním vnuknutím, neboť jí má zanechat veliké poslání, chce jí zde za svědectví všeho lidu oznámiti svou poslední vůli. Hle, již sbírá poslední své síly, jeho rty se pohybují, chce mluvit.

Marianaslouchá s nevýslovným napětím, co jí chce ještě Syn její říci: „Ženo!“ — zní tiše, sotva slyšitelně s kříže, a zatím co se oko a hlava sotva zřetelně obrací k učeníku Janovi a jeho oko s neskonalou láskou, jaká jen v tomto bolestí zmučeném obličejí jevití se může, upírá se na Jana, šeptá Ježíš tiše, zvolna, jen jim srozumitelná slova: „Hle syn tvůj!“

Matka i učeník pod křížem rozuměli. Vroucněji objímá učeník svou novou matku, ale již zase naslouchá, neboť po kratičké pomlčce mluví Ukřižovaný znova: „Synu!“ — ó, jak toto označení, slyšené po prvé, proniká duši věrného učeníka! — „hle — matka tvá!“ — Odmlčela se božská ústa, neboť již kratičká ta slova působí mu bolestné namáhání, oko se zavírá; prsa těžce oddychují, a jako by již ani o sobě nevěděl, sténá a chroptí ve smrtelném zápase.

Ale Maria a Jan budou od této chvíle spojeni nerozlučitelnou láskou. „A od té hodiny přijal ji učeník k sobě.“

Jan prozradil nám těmito slovy, jež sám napsal, mimoděk tajemství svého srdce. Prozradil nám, jak nesmazatelný byl dojem tohoto výjevu, neboť „od té hodiny,“ ne od toho dne, ne od té doby, nikoliv od té hodiny, kdy stál na Golgotě, bylo a zůstalo mu svato a nezrušitelné: O tuto ženu chci pečovati nyní jako o svou vlastní matku. A zachoval to věrně až do smrti její.

„Bože můj, proč jsi mne opustil!“

(Čtvrté slovo Kristovo na kříži). (Mat. 27, 46, Mar. 15, 34.)

Přicházíme k vyvrcholení utrpení Kristova. Když pozemské slunce, jehož zářícímu světlu děkuje země za všechny život a teplo, se tehdy zatmělo, když strašlivé temnoty poděsily všechny tvory až k smrti, — kdo ví, zdaž tyto temnoty v přírodě nebyly pouhým symbolem, obrazem duševní temnoty, jež právě mučivě obklopovala duši Kristovu, když odňata mu byla božská útěcha a citelná přítomnost Boží a těžce trpící Spasitel tonul v duševních mrákotách, jež vynutily mu úpěnlivý vzdech: „Bože můj! Bože — můj! — proč jsi mne opustil!“ — Blížil se již konec. Bylo odpoledne okolo hodiny třetí. Kolkolem tajemné, hrobové ticho. Vojáci na stráži úplně umlkli, stáli tiše, bez pohnutí. Neurčité stíny míhaly se tu a tam vzduchem; byli to přicházející a odcházející diváci. Vše bylo v největším napětí, zděšeno, přestrašeno; bylo to něco neslýchaného. Časem jen zazněl pláč a nářek truchlících žen temnotou.

Bolesti a muky trpitele na kříži vzrůstaly každým okamžikem. Jítření ran zvětšovalo bolesti. Svírání a šhubání, řezání a pálení, píchání a vrtání bylo stále nesnesitelnější. A k tomu po tři hodiny plné bolesti viseti nepohnutě na kříži v nesčetných ranách!

A Spasitel trpěl — trpěl — trpěl — tak ořka věčnost. Lesk jeho oka zhasl, znavené oko se zavřelo. Tak mýjely truchlivé hodiny. Od posledního slova úplně zmlkl. Bylo to strašlivé, děsné mlčení.

Jedno musíme mítí při smrti Kristově v paměti: Smrtný boj Kristův nebyl ani tak děsný a strašný, jako spíše krásný, povzbuzující, zázračný. Zázračné bylo jeho narození, zázračné jeho žití, zázračná jeho poslední slova, — tak i jeho smrtný zápas byl jistě zázračný; setník, který zíral v jeho hasnoucí oko a při smrti takové ihned se obrátil, jest výmluvným svědkem pro tuto domněnku. — Pozorujme tedy plni úcty a svaté bázně umírajícího Spasitele!

Bylo okolo hodiny třetí odpoledne, když zdálo se, že se život vrací opět v jeho ztuhlé tělo. Lehké zachvění údů, tiché otočení hlavou. Teď pokouší se pozdvihnouti hlavu, otevírá oči, rty se pohybují a nevylicitelný, srdcervoucí výkřik bolesti, výkřik, v němž chvěje se nekonečná bolest,

zaznívá s kříže: „Bože můj!“ A znova splývá s jeho rtů vyšším, skoro pronikavým hlasem trhaný výkřik: „Bože můj! — Bože můj! — proč jsi mne opustil!“

To bylo projevení bolesti, převyšující všechna myslitelná muka, pocitu tajemné, duševní opuštěnosti od Boha; to byl vrchol utrpení, to byla spolu nejhlubší propast jeho bídy. V jeho duši nastala noc, zhasl poslední paprsek radosti a naděje, jeho duše jest ponořena v moře nevýslovné smrtelné úzkosti. —

K této chvíli druží se něžná, dojemná legenda. Když Syn Boží visel na kříži zcela opuštěn, když temná noc duševní opuštěnosti byla jeho údělem, — přiletěl malý ptáček, usadil se na rameni kříže a jal se vytahovati slabým zobáčkem železné hřeby z ran Spasitelových; chtěl vyprostiti svého Tvůrce z muk kříže. Marně! — Slabý zobáček nestačil na těžkou práci. Ale v upomínku na to má ptáček podnes zkřivený zobák: křivonoska. Tak vypráví zbožná, milá legenda.

Hlasité volání s kříže poděsilo všechny přítomné; vojáci znova naslouchají, plačící ženy propukají v usedavé lkání; výkřik bolesti milého Syna pronikl zvláště mateřské srdce Mariino jak ostrý meč. Ale ještě jiné

L. Cranach d. A.

„Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!“
(Mat. 27, 46).

následky měl tento výkřik bolesti v temnostech. Oba svatí evangelisté, kteří nám o tom vypravují, uvádějí tentokrát volání Kristovo v původním jazyce, týmiž slovy, jak vyšla z úst Ukřižovaného: „Eli! Eli! Lamma sabakthani!“ — „A někteří tu stojíce a slyšíce to, pravili: Eliáše volá tento!“ Připomeňme si jen, že o slavnosti velikonoční přítomni byli poutníci ze všech krajin Judska, ano i z jiných zemí, kteří doma mluvili jiným nářečím, takže záměna slov, jež pocházela vlastně jen od některých přítomných, jest snadno pochopitelná.

Naučení:

Slyš, duše, nejubožejší z ubohých, nejopuštěnější z opuštěných, slyš volání v temnotách na Golgotě; tebe se týká! Hle, zde zápasí duše, která má s tebou cosi příbuzného. Poznáš, že pocit takové bezměrné opuštěnosti nemusí býti vždy hříšný, z volání Kristova čerpati máš naději i ty. Tvůj nárek není tak temný a děsný, aby ho volání Kristovo neozářilo slunečním paprskem a zlatým leskem hvězdným, aby ti nevlilo nové důvěry: Potěš se, duše, přivedu tě opět na pravou cestu!

„Proč — jsi mne opustil?“ — Spasitel může tato slova volati před celým světem, neboť kdo nalezne na něm hřích? Ani nejmenší přestupek, o němž by se mohlo říci: Podívej se, pro tento přestupek tě Bůh opustil! — Ale jak jinak u nás, ubohých, křehkých, hříchy obtížených! Tu to „proč“ brzy zmlkne! Ó, když převrací Bůh listy v knize našeho života, když nám na každé stránce může několikrát říci: Podívej se, to jsi učinil(a), ano! A vždy znova jsi to činil(a), zahrával(a) jsi si se mnou a kupčil(a), — a ty se ještě tážeš: „Bože můj! proč jsi mne opustil?“ Chceš protestovati proti mé spravedlnosti? Ty se máš za neviného(ou), za nespravedlivě trestaného(ou)? — Milá duše, mnohem lépe by ti slušelo, mnohem spravedlivější by bylo, kdybys plna lítosti a pokory ve spravedlivém úžasu říkala: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne ještě neopustil? — Proč jdeš za mnou ještě se svou milostí, ana jsem tě tak často již oklamala a urazila? — Obejmi v duchu svatý kříž a učiň pevné předsevzetí: Bože můj, Bože můj, ani já tě již nikdy neopustím! — To bude nejlepším závěrem tohoto rozjímání.

Žízním !

(Páté slovo Kristovo na kříži.) (Mat. 27, 48—49, Mar. 15, 36. Jan 19, 28—29.)

Hlasité zvolání Kristovo po hodinovém mlčení přineslo jakési vzrušení v nevýslovně pustou noc smrti. Lidé pohlížejí na kříž, povídají si, šeptají: „Eliáše volá tento.“ S novým napětím pozorují každé hnutí a každý pohyb Ukřižovaného. Pojednou slyší neočekávaná slova: „Potom vida Ježíš, že všecky věci dokonány jsou, aby se naplnilo Písmo, řekl: Žízním!“ — Nebyl to hlasitý výkřik, nýbrž spíše děsně úpěnlivé vzdechnutí, matné, umírající volání skonávajícího po pomoci. Ale v hlubokém, hrůzu vzbuzujícím hrobovém tichu na Golgotě zaslechli přece mnozí toto krátké, tiché zaúpění. A toto zaúpění přináší v ochromující jednotvárnost myšlenek náhle nové, neočekávané vzpružení, nová myšlenka zachvacuje všecky přítomné: Žízním! Na to nikdo nepomyslí. Smrtný zápas, obrovské rány na ruku i nohu, pozvolné, nade všecko pomyšlení bolestné umírání a smrtný boj jevíly se asi všem tak strašlivé, že všichni byli proniknuti přesvědčením: Nic horšího již nemůže býti. — A tu ozývá se, nehledě na muky zapálených ran, na mučivé bodání trnů, na bolesti v rozepiatých, několik hodin křečovitě roztažených údů — zpráva o jiné bolesti, větší, citelnější nežli toto vše: „Žízním!“ Ó, ten oheň, který pálí v mém nitru, který mne mučí hrozněji nežli trny a hřeby!

Ó, hlubino ponížení. Zdánlivě opuštěn od Boha, sklání svůj zrak na zemi, hledaje pomoci: koho jiného týká se jeho volání v žízni nežli vojáků, kteří ostríhají jeho kříže? K nim, ke svým nepřátelům, kteří jej bili a tupili, běře nyní útočiště, jim přiznává se ke své hrozné muce, jim zjevuje děsnou palčivost své žízně. — Nebo snad, — byl-li tento prosebný výkřik obrácen především k ženám, musel Spasitel býti si vědom: vojáci pod křížem zaslechnou toto volání a budou škodolibě naslouchati a posmívati se: Ach, tak daleko s ním došlo? Tak daleko, že již veřejně sténá a naříká?

A na ženy byli bychom skoro zapomněli. I ony slyší volání, i Maria, matka jeho. Ó kdyby mohla hynoucího Syna občerstviti a kdyby to bylo i vlastní krví! Že na to jen nepomyslíla a nevzala s sebou vody! Ale zde v kamenité pustině není vody daleko široko. Truchlivý obraz! Žíznící Syn, který snad prosebně shlíží na matku, a ubohá matka, která mu nemůže pomoci! Její slzy nemohou přec uhasiti žízně jejího dítěte.

Však pohleď tam na onoho vojína! „A hned jeden z nich běžel a vzal houbu.“ Požehnán budiž za svou ochotu a za svou rychlost! Tento čin vykládá se vždycky za skutek nenávisti a posměchu. Jest tomu tak opravdu? Vložme si to jednou právě naopak a uvidíme s úžasem, jak překvapující, krásné jest každé slovo, jež nám v té příčině Písmo svaté vypráví, a jak se nám dobřehodí.

Mladistvý, svižný vojín

— neboť staří lidé již neběhají! Vznešenost a velebnost, se kterou Kristus trpěl, temnota, velebná slova neminula se účinkem; vojín jest hluboce dojat, ač toho zevně nesmí ukázati. A tu ozve se úpěnlivá prosba Ukřižovaného: *Žízním!* Mladík vyskočí: *Toto přání mu splním!* A již běží. Kam? Někam do skalního koutku postavili si vojáci kyselé víno z matolin (ocet), které dostávali a pili vojáci a chudí lidé! Kyselé to víno nazývá se všeobecně octem. To tedy přináší. Jakže, ocet? Jest to občerstvující nápoj žíznivému? Ale co má činiti? nemá nic jiného a myslí si: Lepší ocet než vůbec nic! Ale jak mu jej má podati? Kříž jest příliš vysoký. Již ví, co činiti. Mají zde houbu, — při každé popravě bývá po ruce, — a tam v rozsedlině

J. Jordaens (Bolswert).

„Vyprahlá jako střepina síla má a jazyk můj přilnul k
dásním mým.“ (Žalm 21, 16).

skalní roste nevysoký ysop, býlí, kterého jest všude dosti; dřevnatý loňský prut právě se mu hodí. Není sice dlouhý, ani ne dvě pídě, ale v nouzi postačí. „A vzav houbu naplnil ji octem a vložil ji na tresť yzopovou.“ I přistoupili k němu ostatní a zdržovali ho: „Počkej, nechť uzříme, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil.“ Ale oslovený odvětil jim rychle: „Jen mne nechte! I já chci viděti, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil, ale tu musíme mu život na chvíli prodloužiti.“ „A vloživ houbu na tresť dával mu píti.“

A svatý Jan vypravuje: „A když přijal Ježíš ocet“ . . . Přijal tedy dar ten, napil se. Byl by tak snad učinil, kdyby mu byla podala nápoj nepřátelská ruka? Není-li spíše toto napití se octa skoro jako uznáním utajované, dobře myšlené služby lásky? A jaký dojímavý obraz k pozorování a rozjímání! Na temném vrcholku hory nahé tělo lidské na kříži a u samého kříže mladý vojín, který se natahuje a drží v natažené pravici krátký prut s houbou na konci; a Ukřižovaný sklání krvavou, trním korunovanou hlavu, otvírá rty a ssaje trpký nápoj. — Mladý vojíne, — byl-li tento tvůj čin, — nevíme to, — dobře myšlen, neodejdeš bez požehnání s tohoto vážného místa. Před několika hodinami snad sám jsi jej bičoval, snad jsi splétal trnovou korunu; — ale slyšel jsi, jak se modlil: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Ty, mladíku, jsi také nevěděl, co činíš. Ale potěš se, tvé milosrdné napojení žíznícího Spasitele napravilo opět mnohé.

Naučení:

1) **Žízeň duše.** — Není nikde psáno, není to žádným článkem víry, a přece mnozí šlechtí, důmyslní lidé často opakovali, že toto slovo Kristovo na kříži bylo tak proneseno, jako by vycházelo z nejtajnějších hlubin milující, toužící duše Spasitelovy, vyjádřující nevýslovně velikou touhu Kristovu po oslavení Božím a po spáse lidských duší. A vždy znova a všude budou se vyskytovat a žítí a působiti lidé, kteří cítí tuto touhu se Spasitelem, jejichž duše lační a žízní po Bohu a jeho oslavení. I mi sami pocítovali jsme za lepších dob tuto horečnou žízeň, kdy nám vroucí touha po cti Boží vháněla krev do tváře a na čelo, když všecko naše myšlení a snažení vyjádřeno bylo voláním: „Otče, posvět se jméno Tvé!“

2) „A hned jeden z nich běžel a dával mu píti.“ — Přidáme-li se k těm, kteří pojímají tento čin vojínův jako

skutek lásky a útrpnosti, stane se nám výborným vzorem v laskavé ochotnosti v konání malých, všedních skutků milosrdenství. — Vojín ten nemohl vykonati nic velikého. Neměl ani sklenice vody, jejíž podání Kristus kdysidojemně doporučil, měl jen ocet, hořký nápoj vojenský; ten mu dal; ale dal mu jej rychle, běžel, a ježto jeho ruka nestačila, utrl na cestě zcela obyčejný proutek ysopu, jehož užil; učinil nejmenšími a nejnepatrnějšími věcmi, co učiniti mohl; a celý svět zneužívá jeho skutek a spílá mu jakožto člověku surovému, — a on to myslel snad tak dobře! Co tehdy mohl učiniti, učinil!

Dokonáno jest!

(Šesté slovo Kristovo na kříži. — Jan 19, 30).

První část.

Dokonáno jest — žití a utrpení.

Hlasité zvolání, jež zaznívá do temnoty Velkého pátku s výšiny Golgotské, jest zvolání vítězství: „Dokonáno jest!“ Není to bolestný poslední vzdech těžce zmučeného, nýbrž velebný závěrečný akkord, slavné poslední doznívání nejvznešenější písně chvály, jež byla kdy zpívána ke cti Boží, jest to vztýčení korouhve, praporu vítězova na dobytých hradbách nepřátelského hradu. Svatá smrt Kristova nebylo klesnutí v bezvědomí a mdlobu, nýbrž svobodný, dokonalý čin jeho božské vůle.

Nit života se přetrhla, nikdy již nebude navázána. Čas minul a pozbyl na něho práva. Jesličky a chlív, chudoba a ponížení, dílna a únavná práce, — vše přešlo, nikdy se již nevrátí, nemůže a nesmí se vrátiti; již unikl tomu všemu, jest již vítězem. — Také bičování a trny, kříž a hřeby, posměch a rouhání přestaly, vše minulo, všecko dokonáno, — nic se již nevrátí. S velikou radostí slyší naše srdce tuto radostnou zprávu. Pro nás, které Spasitele opravdu milujeme, jest to potěšitelná, osvobozující zpráva; konečně, konečně překročil jsi, božský Trpiteli, moře utrpení!

V této veliké hodině smíme pro srovnání pomyslit i na sebe sami. Každému člověku, i tobě, nastane s neomylnou jistotou konec, smrt. Pozoruj rozmanité osudy lidské, jak je znáš a jak jsi o nich slyšel(a): co musili lidé často vytrpěti, sněsti, prožiti! A na konec platilo i o nich: „Dokonáno jest!“ Jsou osudy lidské, jež byly mnohem trpčí,

smutnější, tvrdší nežli osudy tvé; a hle, všecko dokonáno! I ty jednou dokonáš, rád(a) nebo nerád(a), s povzdechem neb s úsměvem, — dokonáš!

I tobě i mně zastaví se jednou hodinová ručička již snad na určitém místě, kdy se řekne: „Dokonáno jest!“ Čas nemá pak nad tebou moci, uklouzl(a) jsi mu jako hladká ryba z hrsti, nikdo na světě nemůže tě již lapiti, zadržeti, překážeti tobě; všechna pouta světa jsou zpřetrhána, jsi v o l n ý (á) n a v ě k y. Ó, pečuj, aby poslední tvé slovo, jež má býti slovem vítězství, nebylo ti slovem lítosti: „Dokonáno jest!“ tak mnohé černé,

Velasquez.

„Dokonáno jest!“ (Jan 19, 30).

temné dílo! Nikoliv! Dokonáno jest jasné, láskou vyplněné, požehnané lidské žití!

Druhá část.

Dokonáno jest, — co proroci předpověděli.

Pro Krista, Vykupitele, mělo toto krátké slovo vítězství ještě zcela zvláštní význam. Dokonáno jest totiž veliké, jedinečné, dlouho připravované a předpověděné dílo lidského vykoupení. Na ztemnělou Golgotu k umírajícímu

Spasiteli přicházejí v dlouhém, ctihodném průvodu zástupcové starého Zákona. Předstupují jeden po druhém, vzhlížejí k Ukřižovanému, poklekají, šeptají slova a všechna ta slova jsou jako ozvěna slova Spasitelova: „Dokonáno jest!“

V hluboké rozsedlině skalní přímo pod křížem, obživuje tam odpočívající lebka Adama, prvního člověka, vystupuje ze svého hrobu; po jeho boku stojí žena: Eva. Dávná vzpomínka předvádí jim v duši výrok Boží: „Nepřítelství položím mezi tebou (hadem) a ženou; onať potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.“ Oba pohlížejí na kříž; tu visí vyplnění. Co Bůh zaslíbil v ráji, — „dokonáno jest!“

Přichází D a v i d, žalmista Páně, s harfou v ruce. Usedá pod křížem; jeho vycvičené prsty probírají se ve strunách, z nichž zaznívá truchlivá melodie, již pěl již před tisíci lety: „Rota zlostníků obklíčila mne. Zbodli ruce mé i nohy mé, zčetli všecky kosti mé, pozorovali mne a hleděli na mne škodolibě; rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.“ — Píseň pěvcova doznívá v dušené bolesti. Poté pohlíží na Ukřižovaného; a ten volá: „Dokonáno jest!“ — Ano, vpravdě: „Dokonáno jest!“ (Žalm Dav. 21, 17—19).

Přistupuje Daniel. Sedmdesát ročních téhodnů uplynulo; anděl zvěstoval mu o Kristu tolik vznešeného. Nyní stojí prorok hluboce dojat před křížem. Co řekl tehdy archanděl Gabriel: „Po téhodnech šedesáti a dvou zabit bude Kristus: a nebude lid jeho, kterýž ho zapře.“ (Dan. 9, 26) — Proctví se naplnilo, co jsem předpověděl, — „dokonáno jest!“

Pozorujme ještě jednoho z velikého zástupu žasnoucích, klanějících se proroků, Z a c h a r i á š e, syna Barachiášova, který řekl, čeho nikdo tehdy nechápal: „A patřiti budou na mne, kterého zbodli; a kvíliti budou nad ním jako nad jednorozeným a žalostiti budou nad ním, jakž obyčej jest žalostiti nad smrtí prvorozeného.“ (Zach. 12, 10). „I bude mu řečeno: Co jsou rány tyto uprostřed rukou tvých? I dí: Těmi raněn jsem v domě těch, kteří milovali mne.“ (Zach. 13, 6). — Dnes objímá prorok, jenž to předpověděl, na Golgotě s láskou nohy Páně a líbaje jeho rány šeptá dojat: Ano, „dokonáno jest,“ co jsem kdysi řekl o těchto ranách!

Třetí část.

Dokonána jest — vůle Boží.

„Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!“ Prožíváme dnes nedostižně velkolepé modlení se této třetí prosby Otčenáše: Kristus na kříži, modlí se: „D o k o n á n o j e s t!“ Otče, umíraje přináším ti s posledním svým dechem: úplné,

dokonalé vyplnění tvé vůle! Tak stává se zvolání Kristovo oslavením a korunou této prosby Otčenáše: Ne a by se stala teprve vůle Boží, — stalať se již, odevzdávám ti, věčný Otče, ovoce své poslušnosti, své oběti, svého sebezapření!“ —

Jsi-li srdce šlechetného, — — zmocní se tě již při těchto úvodních myšlenkách nevýslovná touha: Ó Bože, kéž i já plním tvou vůli co nejdokonaleji! Ale nyní mučivá otázka: Co jest vůle Boží? Jak ji poznám? Kde jest jistota, že ji konám opravdu? Kdo se tak táže, náleží k velikým a šlechetným duším, ale k největším a nejšlechetnějším ne! Vůle Boží leží před námi jasná a zřejmá jako slunce na nebi. Abychom viděli a poznali slunce na nebi a jeho světlo, nepotřebujeme očí mudrcových, nýbrž prostého, jasného oka dítěte. Hle, činíš, co můžeš, modlíš se a rozjímáš, pracuješ a staráš se, nepomíjíš ničeho, co ti předpisuje tvé svědomí a rozum; ale potom můžeš býti také klidný(á), pevný(á) a neochvějný(a) jako skála. Potom ať přijde, co přijde, jakýkoli kříž, pohrdání, přehlížení, potom ať zkrříží tvé cesty neštěstí, voda i oheň, nemoc i smrt, krvavý boj, — ty máš čarovný klíč ke všemu tomu: vůli Boží! Naučil(a) jsi se již nerozčilovati se ničím, ničeho zvláštního si nepřátí, již kráčíš ve stopách velikého umění přijímati každý okamžik dne a vše, co s sebou přináší, se stejnomyslností, ano s nadšením: Přichází to od Boha! Nic ti již nemůže uškoditi, všecko musí, ano musí ti býti k užítku; draka, který tisíce jiných zranil a roztrhal svými strašnými zuby, vedeš s úsměvem na provázku. Pojď jen, nestvůro, pojď jen, mrzutosti! Jen sem, odříkání a sebezapírání! Pojď jen, bolesti a utrpení! Ó, uvítám vás, že se podívíte. Přijdete, abyste zpustošili mou zahrádku, ale naleznete pohostinství, že se nebudete moci ani vzpamatovati, a já s radostnou, vítěznou tváří podám vám ruce na uvítanou: Pojďte jen, nebeští hosté, pojďte jen ke mně, posílá vás Otec! Vítám vás!

Jen ještě chvílku vytrvej tímto způsobem; hle, léta ubíhají jako mraky na nebi; jen chvílku ještě zůstaň věrný(á), abys na konec mohl(a) říci: Dokonáno jest, co Bůh chtěl! — Nepřál(a) jsem si nikdy nic jiného, nežli co Bůh chtěl; nikdy jsem nedbal(a) vlastního přání a vlastních tužeb. Budeš-li moci na konci svého života takto mluvit, budeš moci s nevýslovnou radostí obejmouti na smrtelném lůžku kříž Kristův. Jak dobře, jak dokonale jsi mu porozuměl(a)!

Otče! v ruce tvé poroučím ducha svého!

(Poslední slovo Kristovo na kříži.) (Mat. 27, 50, Mar. 15, 37, Luk. 23, 46, Jan 19, 30)

Holý vrchol hory, — temnota, — tři kříže, které čnějí do výše jako tři strašidla, — na nich přibiti tři živí mužové, — vedle sebe, — sotva je viděti, — ale jest slyšeti jejich sténání a vzdechy. — Jen prostřední jest tich. Déle nežli dvě hodiny již nepromluvil.

Teď bíží se konec jeho života. Jeho děsně teskné volání: „Bože můj, proč jsi mne opustil!“ — probudilo veškeré jeho okolí; všichni se tlačí ke kříži, přátelé i nepřátelé. Potom přichází výjev s octem, načež jest chvíli opět ticho. Ale již se objevují poslové blízkého skonání: smrtelná bledost, škubání kolem úst, křečovitě chvění celého těla, studený pot na čele. — Všichni pohlízejí vzhůru a šeptají si: Umírá! Jeho srdce bije prudce, nepravidelně. Očekávají posledního slabého vzdechnutí. — Ale stalo se něco neočekávaného: náhle, zajisté s nadlidským namáháním pozdvihuje svou hlavu k nebesům; s očima k nebi obrácenýma, bledý ve tváři, s krvavým jazykem v ústech nabírá z nejhlubších útrob dechu k poslednímu dvojímu smrtelnému zvolání: „Dokonáno jest!“ — A hned poté: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“

Byla to poslední slova Vykupitele světa. Hned poté klesá jeho hlava na prsa; ještě vzdechnutí — a svatý Mistr Nazaretský jest mrtev. Svatý evangelista líčí tak dojemně tento okamžik: „A zvolav Ježíš hlasem velikým řekl: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého! A to pověděv, naklonil hlavu a vypustil duši.“ —

Tak visí bez hnutí na kříži. Bolest přestala; Kristus již netrpí ničeho. Ruce jsou ztuhlé; nemohou již žehnati. Jazyk umlkl navždy; nepronese již ani jediného slova. Nejkrásnější doba květu na zemi, když Bůh dlel mezi lidmi, minula. Božské oko se zavřelo a zhaslo; nemá již pro nikoho pohledu milosti. Jak zázračně, jak nezvykle zemřel náš Pán! Tak velebně a vznešeně, že možno říci: Nikdy nezemře žádný člověk tak, jako umřel Kristus.

Naučení:

1) **V otcovské ruce Boží.** — První slovo úst Spasitelových, jež nám svatí evangelisté zaznamenali, bylo: „Zdaliž jste nevěděli, že já v tom musím býti, což mého Otce jest.“ A poslední slova zní napodiv podobně:

„Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ Celý jeho život byla služba Otci. A v tomto vznešeném duchu mají žít i jeho učení. Když přistupují v modlitbě k Bohu, první jejich slova mají být „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ Kolik víry, kolik lásky to předpokládá, má-li člověk upřímně takto mluvit!

Kristus chtěl nám hodně živě a nezapomenutelně vtisknouti v paměť, že jsme všichni v ruce všemohoucího, dobrotivého Otce. Ale my? Ano, Bůh jest v našich učebnicích a modlitebních knihách, jest na našich rtech, na našich obrazech, v našich rozmluvách, — ale jest také v našich srdcích? Když přijde na to odevzdati se úplně a zcela a bez výhrady v otcovské ruce Boží, kolik lidí z tisíce se tu o svědčí? Abychom si odnesli pravé naučení, přistupme ke kříži! Tam uslyšíme, jak Kristus v největším okamžiku největší svůj poklad vkládá do rukou Otce svého. Toť vítězná velikost Ježíše Krista. Nenaučíš-li se tomu pod křížem, jsou znamení kříže, jež děláš, „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ (Luk. 23, 46).

Van Dyck.

„Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ (Luk. 23, 46).

jen vzdušnými preludy a tvá slova při děláni kříže jen praskajícími mýdlovými bublinami. —

2) Krásná smrt. — Toť tajným přáním nás všech, jež již často zaměstnávalo uvažující naši mysl, snad již za mladých let, ale zajisté vždy častěji s blížícím se stářím: rádi bychom krásně zemřeli! Přání toto jest oprávněno a hodno chvály. Krásně umřít! Nemyslíme tím snad pouze, abychom z Boží milosti na věčnosti byli uchráněny největšího zla, pekla, a abychom připuštěni byli k blaženému patření na Boha, nikoliv, naše skromné přání má zvláštní, pozemské zabarvení. Přejeme si, aby konec našeho vezdejšího života, naše poslední dny a hodiny byly svaté a vzorné. Toužíme po tom, aby nás Bůh zachoval při jasném vědomí až do poslední hodiny, aby poslední slova naše prodechnuta byla nebeskou náladou, aby poslední projev naší vůle měl na sobě pečeť zralého křesťanství, aby naše hasnoucí zraky byly zvěstovateli vítězné radosti.

Toto přání krásné, nebeským jasem ozářené smrti jest nám tak blízké, tak lidské, tak všeobecné, že i přeletavý duch lidský básní o takové smrti u těch, které slaví; či jsme toho nečtly již stokrát na černých úmrtních oznámeních: Zesnul blaženě v Pánu? Jaká překrásná slova, jen kdyby byla vždycky pravdivá!

Tato všeobecná touha lidstva po krásné, blažené smrti nemůže téměř býti kratčeji, lépe, jasněji vyjádřena nežli zvoláním našeho Vykupitele při smrti: „Otče, v ruce tvé poručím ducha svého!“ Ano, umřít tak jako Ukřižovaný, to bylo by vítězství, to byla by — krásná smrt!

Ale jest zvolání Kristovo opravdu tak velebné, tak neobyčejné? Řekni mi, co asi myslíš? Až sám(a) spočívati budeš na smrtelném lůžku, ke komu se obrátíš? Vnitřní přirozený hlas požene tě přímo živelní silou k Otci Otče! Otče! Toť přirozené volání umírajícího. A toť právě jeden z divů Kristových, jimž se tolik divíme, že jeho myšlenky a ideje jsou vlastně tak neuvěřitelně blízké a právě pro svou blízkost jeví se tak obrovsky veliké.

3) U mrtvého Spasitele. — Není na zemi dojemnějších okamžiků nad okamžiky, kdy prodléváme u člověka právě zemřelého, jehož jsme dobře znali. Žádný dojem duševní nepůsobí tak mocně a hluboce. Poklekáme u něho, slzy řinou nám po lících, ústa šeptají modlitbu, srdce nevědouc téměř, co činí, leží takořka zdrceno na zemi, a vědomí

úplné bezmocnosti a slabosti ochromuje všecku sílu naší vůle. — S těmito přirozenými pocity přistupme dnes ke kříži Kristovu! Jak dlouho jsme s ním v duchu chodili, jak dobře jsme ho poznali, jak velice jsme si jej zamilovali! Teď visí mrtev před námi! — Ježíši, Mistře! Slyšíš mne? Přijmi ještě jednou mé ujištění, že tě miluji! Nehýbeš se? Mistře! Ještě jednou otevři oči, jen jednou, abych tam četl(a), že mě miluješ! Mistře, jednou ještě otevři ústa svá, promluv, čím jsem se proti tobě prohřešil(a).

Výkupná smrt Páně na kříži.

est skoro přirozené, abychom se zastavili u rozjímání před křížem Kristovým, abychom se při tomto vrcholu vykupitelského díla snivě porozhlédli, jako se zastaví cestovatel, který dostoupil vrcholu hory, aby se pokochal širým rozhledem. Pod tíhou rychlého postupu krvavého utrpení Páně upírali jsme snad příliš pozornost na tento bolestný povrch jeho; jest tedy na čase, abychom sestoupili do hloubky a objasnili si, co se tam děje.

Od svého dětství víme: Druhá božská osoba se vtělila, aby nás smrtí svou na kříži vykoupila a spasila. Hle, dnes visí před duchovním naším okem; rozjímání naše dovedla nás až ke kříži. Spasitel visí před námi. Říkáme ještě totéž, co jsme říkali jsouce dětmi; ale zralejší rozum touží po hlubším vysvětlení. Aby nás tedy vykoupil, musil Spasitel umířiti. — Ale, což to bylo nutné? Nemohl nám Bůh jinak odpustiti a milost svou dáti? A byla-li již nutná smrt, proč volil Bůh právě tuto, jež ho stála tolik krve a utrpení? Tyto a podobné otázky krouží naší myslí; pokusíme se při dnešním rozjímání objasniti si poněkud tyto základní otázky křesťanství.

První část.

Smrt na zadostučinění.

Vybeřme si všední věc! Na květinovém záhoně v zahradě našli jsme rozežrané listy; pátrali jsme a našli jsme škůdce, housenku. Ihned jsme pronesli rozsudek a hned jej i provedli: Musí zemřít! Neuvažovali jsme nikdy dlouho o tom, že housenka způsobila nám vlastně velmi málo zlého, že však my jsme ji za to nechali pykati se vším, co jest a co má. Naše převaha nad housenkou dala nám k tomu právo.

Od koho má člověk takové zásady o právu?
Od koho jiného, nežli od Boha! A obraťme

prostě, řek-
něme si:
Jako nám
Bůh dal
právo, aby-
chom vy-
stupovali
proti nižším
tvorům, tak
má i On
právo a
moc vy-
stupovati
proti nám.
Považoval za
dobré vložit
v ruce prv-
ního člověka
osud všech
ostatních;
obstojí-li
Adam, budou
všichni spa-
seni, ne-
obstojí-li,
budou vši-
chni ztra-
ceni. Jest to
jakási hra
v loterii, kde
se všecko

Le Brun.
„Den tento posvěcen jest Hospodinu Bohu našemu. Nekvěltež
a neplaťte!“ (II. Esdr. 8, 9).

vsadí na jedno číslo. — A číslo nevyjde; Adam se v neposlušnosti vzepřel. Moucha bodla svého pána. Ten ji prostě zabije: Smrt tobě, — a má právo! Ciníme podobně všichni.

Vše jest ztraceno! Všechna příští pokolení světa budou zavržena, odsouzena k věčné smrti a k věčnému trápení. Tu objevuje se myšlenka vykoupení: Kdyby někdo tuto zaslouženou smrt skutečně vytrpěl, ale jen bytost, která zastupuje lidstvo, bytost, jež pro svou nekonečnost jest s to, aby zadostučinila za všechny takorůzka nesčetné

lidi, — mohli by lidé dojíti opět pozbylé milosti? S touto otázkou předstupuje Vykupitel před božskou, věčnou spravedlnost. A věčná spravedlnost odpovídá: Ano, dostane-li se mi takového dokonalého dostiučinění, pak mohou žít, Adam i jeho potomci.

Víme všechny, že druhá božská osoba, nekonečná svou přirozeností a bytostí, nabídla se skutečně, že zemře na zadostučinění. — Ale nemohla se božská spravedlnost spokojiti s menší náhradou? Což nemohla během let zapomenouti a potom mírněji souditi? — Toť velmi obtížná otázka, k jejímuž proniknutí nedostává se nám nadpřirozeného, věčného měřítká. Srovnání, ovšem nedostatečné, nechť nám objasní tuto věc. Mohutný stroj jest spuštěn; bez trestu nesmí nikdo odstraniti ani kolečka ani řemenu ani páky, sice zastaví se celý stroj. — Nuže, jako jest stroj nucen podržeti všecky své části, tak jest, ovšem nekonečně vznešenějším způsobem, Bůh takořka nucen podržeti trvale všecky své vlastnosti. Svým lidským rozumem neporozumíme nikdy, proč; ale vzpomeňme si, že jsme se již jsouce dětmi učili mezi vlastnostmi Božími o jedné: o nezměnitelnosti.

Druhá část.

Smrt kříže a utrpení ji provázející.

První část dovedla nás k rozhodnutí druhé božské osoby: Ano, Otče, aby zadostučiněno bylo za lidské viny, stanu se člověkem a zemru. Pověz, Otče, které smrti si přeješ? — Synu, ponechávám ti volbu. — Otče, kdybych byl zabit bleskem, kdyby srdce mé probodeno bylo dýkou vraha, — bylo by dosti. — Ano, mé spravedlnosti bylo by zadostučiněno. — Ale, Otče, mé lásce ne! Víš, že jen láska nutká mě na smrt. A ti ubozí lidé nemají potřebí pouze zadostučinění, nýbrž potřebují také poučení, příkladu a útěchy; ježto jejich hříchy přesahují všecku míru, potřebují také vykoupení přesahujícího všecku míru.

(1.) Má to býti smrt, aby lidé vzpomínajíce na ni, děsili se svých hříchů. Jejich pýše chci umíraje vtisknouti nesmazatelné znamení; proto volím nejvíce pokořující, nejpotupnější smrt otroka. Chci dáti napomenutí jejich lakomství, jež shromažďuje stále jen pozemské poklady; proto zemru úplně chud a nah. Chci jim před oči postaviti jejich nečistotu v děsně bolestném, strašlivém tělesném utrpení. Chci zahanbiti jejich nestřídmost v jídle a pití, proto má smrt bude smrt žízni. Jejich zlosti má se

dostati nezapomenutelného naučení, proto zemru tak, že jim ukáži dokonalou lásku, mírnost, smířlivost. Chci přemoci jejich lenost, proto nechť vidí, jak nesu svůj kříž na ramenou až do posledního, úplného vyčerpání sil.

(2.) Zvolím si takovou smrt, aby všichni moji pozdější učeníci našli v mé smrti nedostižný a nejdokonalejší vzor a útěchu v každém pozemském utrpení. Budou na světě lidé prachudí, oloupení o vše, postrádající všeho, — má smrt musí být taková, abych každému z nich mohl říci: Já jsem byl chudší než ty! — Lidstvo jest odsouzeno k tělesnému utrpení. Proto musím si zvoliti smrt, abych každému zraněnému, každému, kdo se v nemocnici svíjí v bolestech, mohl říci pro útěchu: Pohleď, milé dítě, trpěl jsem více než ty!

(3.) A toužím také po tom, abych ukázal i slabým, bojácným lidem, že mé požadavky ve ctnostech nejsou úplně nedostižné. V mé smrti vzejde jim slunce ctností, v jehož záři čerpati mají všechna budoucí pokolení život a světlo. V mé smrti spatří, jak se koná mnohá věc, jež se jim zdá nevýslovně těžká, takže se domnívají, že jí člověk nemůže vykonati; pohleďte, moji učeníci, na můj kříž, jak se má člověk pokorovati, mlčeti, dáti po sobě šlapati. — Milovati nepřátele, ne, toho nedovedu! — Nuže, naslouchej mým slovům na kříži a nauč se tomu ode mne! — Sebezapírání, umrtvování zdá se jim tak těžké. Dobře, na mně uvidí příklad dokonalého sebezapírání, jež jejich srdce nadchne k neochvějnému následování. — A také naděje a spoléhání na tebe, Otče, jest lidem tak těžké! Nechť tedy vidí v obraze mé smrti, s jakou důvěrou mají se k tobě modliti v bídě a nouzi, v utrpení a smrti.

Tak mluví Syn k Otci. A objevuje se obraz budoucnosti: kříž, zbrocený krví, na něm zmučené lidské tělo a vše ostatní, co jest určeno pro utrpení Kristovo: trnová koruna, bičíky, kopí, hřeby. Hle, Otče, takovou smrt volím. Ukáže lidem velikost mé lásky. —

Veden(a) jsouc takovými myšlenkami, začni uvažovati o lásce Kristově! Kříž a všeliké utrpení, jež k němu náleží, hovoří zvláštní řečí; musíme se naučiti rozuměti jí.

Svatý kříži, slávou tobě není žádný světa kmen
roven, žádný v květů zdobě, v listí, plodech podoben.
Ó, jak v každé žití době sladkost, blaho v tobě jen!
Rajský strom kdys lidstvo zkrátil, přines žal a moře běd,
každý jeho plod se zlatil, vábný, krásný na pohled;
ale kříže strom nám vrátil blaho, štěstí zase zpět.

Roztržení opony chrámové.

(Mat. 27, 51, Mar. 15, 38, Luk. 23, 45, Jan 19, 31).

Kněží vracejí se domů s temné Golgoty; jsou stísněni; návrat jejich domů podobá se skoro útěku. Po prvním slovu Nazaretského nemohli vydržeti na Golgotě. Mnozí z nich odcházejí do chrámu; dnes o slavnosti velikonoční jest tam mnoho práce; ve tři hodiny jest podle obyčeje večerní oběť.

Nejvyšší kněz sám ubírá se s několika průvodčími k paláci vladařovu. „Tedy židé, poněvadž byl den přípravný, prosili Piláta, aby zlámání byli hnátové ukřižovaných a aby snata byla jejich těla, aby nezůstala v sobotu na kříži; byl zajisté veliký ten den sobotní.“ Vladař jim to dovolil, jeden z vojáků odnáší rychle jeho rozkaz na Golgotu, nejvyšší kněz vrací se spokojen k vykonávání svého úřadu. Vtom zachvívá se půda, země se třese, tajemné, temným duněním provázené nárazy otrásají po několik minut mohutným stavivem chrámu. Kněží stojí zděšení: Co to? Zemětřesení! — Jako blesk proniká jim hlavou myšlenka: To souvisí s Nazaretským! Ale jejich rty dodávají si navzájem lživé útěchy: Ano, ano, to souvisí se zatměním slunce; takové zjevy přiházejí se často.

Několik minut teskného, nejistého hovoru, vtom přichází nová strašlivá zvěst. Z chrámu vybíhá rychle, nanejvýš vzrušen, kněz v obřadním rouchu: Neštěstí, strašlivá věc! — Co jest? — Právě „se roztrhla opona chrámová na dvě půly, od vrchu až dolů.“ — Kdo to učinil? — Nikdo, samo se to stalo! Teď, právě při zemětřesení se roztrhla!

Okamžitě spěchají Kaifáš a všichni, kteří jsou s ním, úprkem do chrámu. Zapomínají veškeré úcty před svatostí místa toho; jako smyslů zbaveni tlačí se dovnitř. Již stojí ve svatyni, kde jest oltář zápalu a stůl chlebů přesných, a zírají ztrnule, plni zděšení na nevídanou věc: „Aj, opona chrámová roztrhla se na dvě půly, od vrchu až dolů.“ — Ohromen stojí zástupce Starého zákona. Tu jej upozorňuje jeden z kněží na něco, co v prvém okamžiku při panující temnotě bylo těžko viděti: mohutné příčné břevno nad vchodem do velesvatyně bylo puklé a viselo volně ve vzduchu. — Strašné! — Ale velekněz nalézá v tom vítanou výmluvu: Ano, to způsobilo zemětřesení! Břevno prasklo a s ním roztrhla se i silná opona. Namlouvá sám

sobě tuto lež, nikdo mu nevěří, že by zemětřesení roztrhlo oponu chrámovou ve dvě, ale jen když má něco, byť to bylo i sebe bláhovější, — aby mu netanula na mysli ustavičně strašlivá myšlenka na ukřižovaného Galilejce.

Kněží nevzdalují se hned s jeviště neslýchaného toho neštěstí. Stojí a hledí a mluví a všichni jsou nesmírně sklíčení a malomyslní. A přece nevědí ještě nejdůležitější

Anděl smrti.

Piglheim.

věci: že roztržení opony chrámové shoduje se přesně s okamžikem smrti Ježíše Nazaretského.

Zatím se znenáhla vyjasňuje, dlouhé zatmění sluneční přestává; oddychuje z hloubi pozdravuje každý světlo. Vtom vchází posel. Přistupuje k nejvyššímu knězi; přichází s Golgoty a přináší mu zajímavou novinku, že Galilejský na kříži jest již mrtev. — Kaifáši, nevypukneš v jásot?

Podivno, nejásá, jest všecek zmaten. — Již mrtev? Kdy zemřel? táže se zhurta. — A slyší obávanou zprávu: Právě teď, asi před deseti minutami, když povstalo země-třesení! — I vjíždí si Kaifáš rukama do vlasů: Tedy přece! Tedy přece! Když povstalo zemětřesení! Když se roztrhla opona chrámová! Tento zloduch ví v tomto okamžiku, že to vše jest v příčinné souvislosti. —

Pohlédl snad náhodou na své roucho, jež dnes v noci roztrhl? Poznává souvislost? Slyší božskou, strašlivou ozvěnu svého vlastního rouhání: Slyš Kaifáši! Ty jsi hoděn smrti! — Bůh sám zde ve chrámě roztrhl své roucho!

Naučení:

1) **Ortel smrti pro svatyni.** — Nelze popírat, že v tomto roztržení opony chrámové a v prasknutí břevna lze poznati prohlášení zavržení od Boha, a to ne tak pro mrtvé kameny chrámu, jako spíše ducha, jenž v těchto prostorách žil, zavržení židovských kněží a židovského lidu. Ukřižovali Krista; duněním zemětřesení pronesen ortel, zlomena hůl, čestný štít rozbit, prapor roztrhán a kněžstvo i lid a též chrám, s nimi i v utrpení nerozlučně spojený, nemají, leč čekati na vykonání ortele, jež od západu, z Říma se na ně přizene jako bouřný mrak. — Přenesme tuto představu v říši duchovní; zajisté dovolené a vhodné přemístění, neboť slovo Páně samo nás k tomu vybízí: „Nevíte-liž, že chrám Boží jste?“ (I. Kor. 3, 16). My jsme chrámy Boží ve vyšším ještě smyslu. A když nastal i v naší duši Velký pátek, když nám Kristus umírá, když naše zaslepenost jej vyhnala a usmrtila, pocítíme i v srdci trhnutí a v tomto roztržení jest obsažen pronesený ortel a budoucí osud. Chráme Boží, pohleď ne sebe! Jaký(á) zde stojíš? Modleme se, aby se nám nic takového nestalo. Ale připojme k modlitbám také skutky jim odpovídající, aby naše modlitba nebyla opovázlivostí, naše důvěra mrzkou lehkomyšlností.

2) **Milosti Kaifášovy.** — Bylo roztržení opony chrámové jenom skutkem božské všemohoucnosti, jen hlasem trouby, jež zvěstovala novou dobu? — Pro Kaifáše bylo roztržení to ještě více: osobní milost zvláštního druhu, napomenutí Páně jeho zlému srdci. Vlastníma očima musí viděti zničení toho, co bylo nedotknutelné, co platilo každému Israelitovi za nejsvětější. Nuže, Kaifáši, jenž stojíš bled a dojat před roztrženou oponou, rci, kdo to učinil? Čí pěst

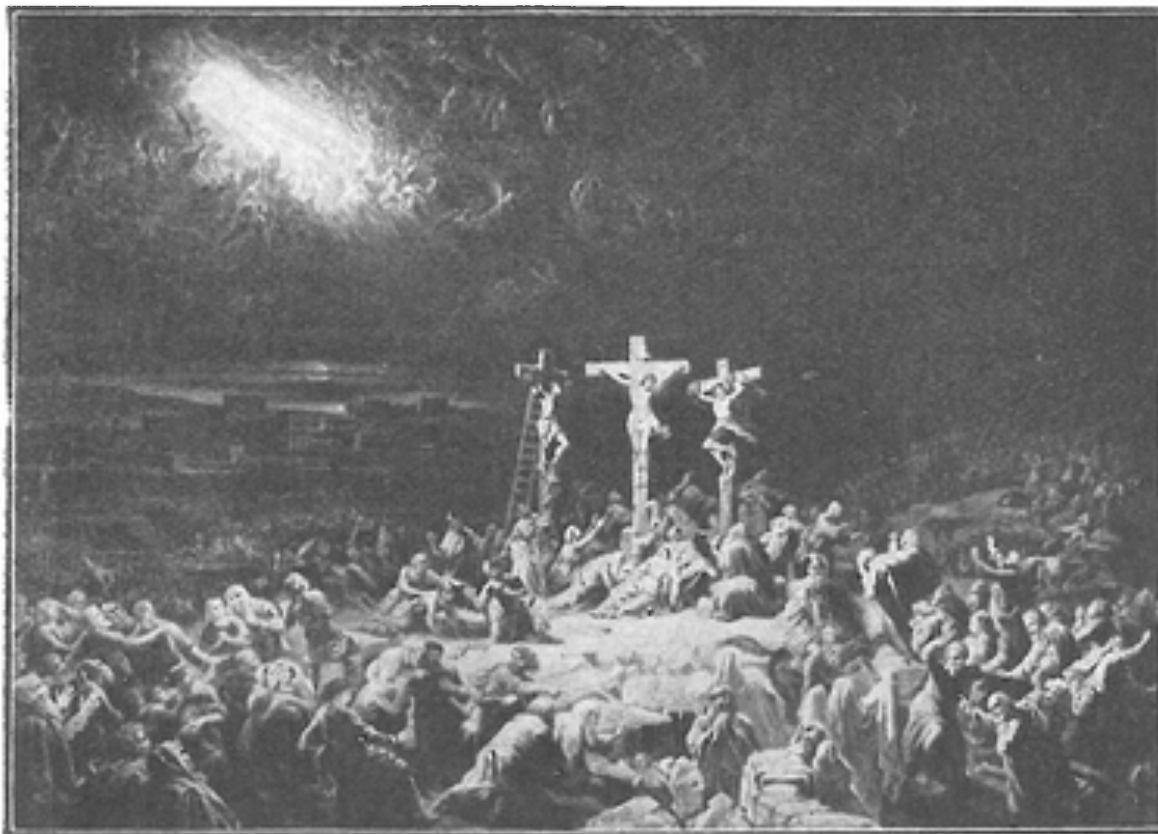
rozdrtila obrovské břevno, čím ruka roztrhla těžkou, silnou oponu? Kaifáši, vzpomínáš na muže, ježž tvá zloba přivedla dnes na kříž, jehož ruce přibity jsou železnými hřeby na dřevo kříže? Hle, ta ruka to učinila! Marně jsi ji přibil na kříž! Kaifáši, poznej ruku Páně! — A oznam to těm, kteří budou žít za tisíce let po tobě, ale budou ti podobní; oznamíš to tvrdému, pyšnému pokolení: Když před jejich očima trhá se vše, nač přísahali, když všechny jejich plány se rozplývají, jejich štěstí prchá; když ruka živlá, chladná, drsná ruka smrti jediným trhnutím rozděluje a trhá: život od života, lásku od lásky, bratra od bratra, — kdo to učinil? Ano, uznej a vyznej; Když božská ruka ti roztrhla a vzala to, co ti bylo nejmilejší, co se ti zdálo nejkrásnější, nejlepší, jest toto násilné roztržení snad jedna z největších milostí ve tvém životě, neboť tě volá mocně k uctivé víře v Boha.

Zázračné výjevy v přírodě.

(Mat. 27, 51—53, Mar. 15, 38, Luk. 23, 45.)

Jerusalém, slavnost velikonoční, poledne, nesmírné davy lidu ve všech ulicích. Dva chodci. Ty, mně se zdá, že se stmívá. Ano, ano, také jsem to chtěl již říci. Ubíhají minuty. Ty, jest stále větší tma, podívej se jen, jak všichni pohlízejí k nebesům. To jest jistě zatmění slunce. Kterýsi učenec zaslechl tato slova; u vědomí své duševní převahy praví: Cože, zatmění slunce? To není možné! Dnes jest úplněk; jest to asi něco jiného!

Nebe jest jako olověné. Podivení lidu mění se ve strach. Co jest to? Zvířata jsou nepokojná, psi vždy tak divocí tlačí se k lidem, vysoko ve vzduchu křičí úzkostně sup. — Temnot přibývá minutu od minuty. Tu vynořuje se jiná myšlenka; spočátku šeptal ji tiše druh druhu, ale brzy rozšířila se po všech ulicích a náměstích: Dejte pozor! Ukřížovali dnes proroka! S tím to souvisí! — Přemnozí blednou. Mnohému, který před hodinou volal: „Ukřížuj ho!“ jest velmi úzko! — Tma jest stále hlubší, stále hustší, stále děsivější. „Od šesté pak hodiny tma se stala po vší zemi, až do hodiny deváté.“ V ulicích, domech hoří pochodně a dračky, jest jako půlnoc. Již začínají se bojácní a úzkostlivější lidé modliti. Děti, modlete se, modlete! Hustě stlačeni stojí lidé na náměstích, hledajíce ochrany

Gué.

„Obláčím nebesa tmou a smuteční roucho dávám na přikrytí jejich.“ (Is. 50, 3).

u sebe navzájem; jest jim tak úzko, tak nevolno! Všechna doprava vázne, vše stojí, smrtelná úzkost zmocnila se lidu. Čtvrthodiny vlekou se jako věčnost!

Vtom, právě jsou tři hodiny, cítí lehké chvění, otřesení země, teď ještě jednou! Zemětřesení, křičí chvějící se hlas; zemětřesení, zemětřesení! volají, vyjí po něm tisíce. A zase náraz, silnější, mocnější; a přitom dunění jako vzdáleného hromu. I padají si mnozí strachem do naručí, jiní klesají na kolena, bojácní sténají a naříkají: Jehova! Jehova! Smiluj se nad námi! Ušetři lidu svého! Přisaháme, že se polepšíme! —

Brzy přešlo nejhorší. S úzkostí a chvěním čekají nového záchvěvu země, připravují se na zřícení domů, na smrt a rozmačkání. — Ale — nepřichází již nic. Začínají volněji dýchat. Bohu díky! Zase se vyjasňuje! Ó, jak radostně pozdravují denní světlo!

A zase míjejí čtvrthodiny, již začínají mnozí pozorovati děsné ty výjevy klidněji, tu probíhají nové, děsné zprávy po městě. Právě v tu hodinu, kdy nastalo zemětřesení, zemřel na Golgotě prorok Nazaretský. — Náhoda, pouhá náhoda! hledí kněží zeslabiti tajemnou událost; ale jejich

ústa, bledá strachem, jejich chvějící se hlas prozrazují, že nevěří sami svým slovům. A zase vzrušující zpráva: Dole v údolí Josafat odhozeny byly kameny s hrobů, hrobky stojí otevřeny a mrtví vycházejí ven! „Hrobové se otvírali,“ praví evangelista, „a mnohá těla svatých, kteříž byli zesnuli, vstala. A vyšedše z hrobů po vzkříšení jeho, přišli do svatého města a ukázali se mnohým.“ Opravdu, takové slavnosti velikonoční Jerusalém dosud nezažil. Budou na ni vzpomínati po celý život, ano po celou věčnost!

Obraťme však pozornost svou také na jeviště smrti Kristovy, na horu Golgotu! Když byly tři hodiny, co to bylo? Ve skále Golgotské objevila se po levici Ukřižovaného černá propast, trhlinka, již ovšem v temnotě těžko bylo lze rozeznati, již okolostojící zpozorovali snad teprve, když nastalo opět světlo. Ale objevila se skutečně a jest ji viděti až do dnešního dne. A vypadá právě, jako by chtěla kříž Kristův oddělit od kříže lotra na levici. V černou tu trhlinku kane krev Spasitelova; vsakuje se dovnitř, šest metrů hluboko, potom se dostala do jeskyně, která podnes bývá hojně navštěvována. Prastará legenda tvrdí směle, že v této jeskyni skalní pochována byla práchnivějící lebka prvního člověka Adama; a krev Kristova kanula na ni. Jak dojemná jest tato myšlenka, jak krásně září z ní veliká, vznešená idea vykoupení! Až podnes zachovalo se toto podání a my sami již jsme velmi často viděly pod obrazem kříže vyobrazenu umrlčí lebku — poukázání na tuto krásnou, důmyslnou pověst.

Naučení:

1) Hlas temnoty. — Jak máme nazvati to, co se děje ve chvíli smrti Páně? Nejlépe snad jest říci: Jest to hlas svědomí pro veškeren lid. Celý národ nemá vnitřního varovného hlasu srdce, jako jediný člověk, Bůh musí mluvit k národu jinak než k jedinému člověku; mluví k němu živly. Co se tehdy v Jerusalémě stalo, bylo jen zesílené opakování toho, o čem čteme v bibli při Kainovi: Lide israelský a město Jerusaléme! „Co jsi učinil? Hlas krve Syna mého volá ke mně do nebe o pomstu! Tulákem a poběhlým budeš na zemi!“ — Jakožto první znamení začínající kletby posílám ti tmou. Svě vlastní světlo jsi usmrtil, bude tedy temnota tvým údělem.

Zde jest místo, kde naučení, odvracejíc se od národa israelského a města Jerusaléma, mluví k vlastnímu našemu srdci. Milá duše, pozoruješ-li, že nad přirozené světlo v tobě začíná uhasínati, světlo víry, světlo radosti, světlo naděje a lásky, potom se ohlédni kolem sebe, nemáš-li nějaké Golgoty, kde svou vinou ukřížuješ Syna Božího. Snad jsi jej vypudila z města svého srdce, i přišel první trest: Začínající temnoty; člověk nemůže býti v temnotách šťasten; potřebuje světla, i ty!

Ó Spasiteli, Pane a Mistře můj, uděl mi světlých a jasných dnů, uděl mi slunečního světla a záře! Přebývej v domě mém a mluv, čeho si žádáš. A nauč mne žítí, jak se líbí Bohu a tobě! O světlo tvoje prosím, vzhlížejíc v nebes výš. Kéž víru v srdci nosím, kéž naděj jest má skryš, kéž v štěstí i v žalosti vždy sloužím ti s radostí!

2) Hlas země. — „Země se třásla a skály se pukaly.“ Zase jest to pronikavě varovný hlas Hospodina, Všemohoucího, k srdci lidu: Lide můj! Poznej následky svého neblahého činu!

Ty však, duše, jsi Krista neusmrtila, tobě budiž tento hlas milosrdným klepáním tvého Spasitele! Když země kolem tebe se chvěje, když jasněji a živěji nežli jindy poznáváš, že svět není nic, nebo když tě všechno zklame, več jsi doufala, když se vše jeví slabé a nejisté, potom, milá duše, má ti toto chvění a zklamání světa býti jako klepáním Kristovým: Jdi ke Kristu! Nenalezneš ho ve chvějícím se městě, nikoliv, nýbrž venku na Golgotě. Snad musíš i zemřítí s ním, ale jeho smrt vede k oslavení a k věčné blaženosti, kde se již nic nechvěje a nic netřítí, kde vše trvá a drží až na věky!

Chvěje se země — Kristovo tělo
v mukách se svíjí, v bolestech smrti,
puká i skála, — krajem se ztmělo —
příroda mluví — srdce strach drtí!
Neslyšíš hlasu přírody v hrudi!
K pokání volá, vybízí tebe. — —
Ježíšův hlas však k lásce tě budí:
Pohleď, co krásy chová mé nebe!

Obrácený setník a jeho vojáci.

(Mat. 27, 54, Mar. 15, 39. Luk. 23, 47-48.)

Dne 15. března slaví církev katolická svátek vojína, který stoje pod křížem proklál bok Kristův kopím; jeho jméno jest Longin. Podle prastarého podání jest tento vojnín týž setník, jehož podivné, milostmi bohaté dějiny duše budou nás dnes zaměstnávati.

Evangelista Marek vypravuje nám o něm: „Vida pak setník, kterýž naproti stál, že tak volaje vypustil duši, řekl: Jistě byl tento člověk Syn Boží!“ Tak stál tedy na pusté, smutné výšině hory, obklopen hlubokou tmou; k jeho uchu zaléhalo jen sténání a naříkání mučených, pláč a štkání přítomných žen. Pomalu vlekly se hodiny. Co dělo se zatím v jeho srdci? To ví jen Bůh a on sám; každým způsobem musil se však přemáhati, aby nepoddal se citům, nýbrž aby věrně konal svou povinnost. Víme, že Maria stála blízko kříže; dovoliti jí přístup ke kříži neb jí ho odepřítí bylo úplně a zcela v rukou setníkových. Kdyby byl řekl ne, byla by musila státi opodál; ale setník dovolil jí přistoupiti ke kříži; snad dovolení vymohla jí milost, jež mocně se valila v jeho srdce.

Když bylo ke třetí hodině, když umírající Spasitel zvolal krátce po sobě hlasitě poslední svá slova, „stál setník,“ jak asi sám evangelistovi vyprávěl, „naproti kříži.“ Neměl očí pro nic nežli pro tohoto umírajícího. Představme si jej, jak opíraje se oběma rukama o kopí, upírá zrak svůj v obličej Ukřižovaného. Stojí jako socha, bez hnutí. Takového divadla dosud nikdy v životě neviděl! A když zaslechl poslední dvojí zvolání Umučeného, když viděl, jak jeho hlava klesá a on umírá, zmocnilo se jeho duše nevýslovné dojetí; stává se z něho hlasatel moci kříže. Neboť hlasitým voláním vzdává čest Bohu a mluví, aby všichni slyšeli, slova: „Jistě člověk tento byl spravedlivý! Jistě byl tento člověk Syn Boží!“

Zatím chvěje se země, skály praskají a pukají, v hlubinách slyšeti hřmění a dunění. Zděšení vyskakují ostatní vojáci; zapomněli na posměch a bledé rty vyznávají mocný záchvěv srdce a se setníkem volají: „Jistě Syn Boží byl tento!“ — Jak stojí, jak koukají, jak se chvějí! Nepřehlížejme zvláště jedné věci: O setníku se výslovně udává, že jej tak dojalo zvolání Kristovo při smrti;

to prozrazuje, jaký tajemný, hluboký přerod udál se v jeho duši. O vojácích se praví, že zemětřesení je tolik polekalo; byla to tedy spíše vnější hrůza, kdežto při setníkovi rozhodoval vnitřní dojem.

Co stalo se dále? Ústní podání vypravuje dojemné věci. Setník v téže hodině za-

čal sbírat krev Ježíše ukřižovaného, aby si ji schoval jakožto vzácný poklad. Zde na Golgotě byl neobmezeným pánem, nikdo nesměl mu v tom brániti. Činili tak opravdu, byl již tehdy v srdci svém křesťanem; později stal se jím zajisté a s ním, jak praví ústní podání, i jeho dva vojáci, kteří rukama svýma Krista bičovali, jemu vtiskli trnovou korunu na hlavu, ano i v obličej mu plvali! Jak podivné jsou přece cesty Páně!

Co legenda ještě vypravuje, jest líbezná a potěšitelná. Longin přijal prý brzy poté křest svatý a hlásal pak ve mnohých krajinách s velikou horlivostí svaté evangelium. Ale všude nosil s sebou drahocenný poklad, uschlou krev

Pasinelli.

„Opravdu Syn Boží byl tento.“ (Mat. 27. 54.)

Kristovu! Později byl prý v Cesarei stát s oběma vojáky, kteří s ním byli pod křížem Páně, a vytrpěli tak mučnickou smrt za toho, který na něm uskutečnil vlastní svá slova: „Až budu povýšen od země, všecky potáhnu k sobě!“ (Jan 12, 32).

Naučení:

1) Moc vykupitelské smrti Kristovy. — Představíme-li si setníka, jak tiše a zadumán stojí před křížem, poznáváme převelikou moc smrti Kristovy na kříži. Hle, tento setník neviděl bezpochyby nikdy před tím Ježíše Nazaretského a sotva kdy o něm slyšel, neviděl žádného ze zázraků Kristových, neslyšel žádné z jeho řečí, — ale viděl jej umíratí — a uvěřil. Jeho skonání zdálo se tak velebné, krásné, nadzemské! A to jest skutečně až podnes ještě nejmocnějším vnadidlem pro lidská srdce: že Kristus pro nás zemřel! Znamé verše praví: Hle, ve přírodě ve dne v noci zříš všude stopy Boží moci; však chceš-li nejlépe zříť Boha, ke kříži přistup tvoje noha! — A v tom právě mají se šlechetní, rozvášní duchové vyznamenávatí nad lidi prosté, nepatrné! Ano, když všemohoucnost Boží projevuje se zemětřesením a zatměním slunce a otvíráním hrobů, to jest, když dějí se zřejmé, myslí otrásající zázraky, bijí se jistě přemnozí v prsa, bojí se a velebí třesením Pána. My křesťané máme však státi s Longinem. My nepotřebujeme teprve zemětřesení, ustavičných zázraků. Upírajíce duševní své zraky pevně a neodvratně na Krista, pozorujíce jej stále ve svatých rozjímáních, čtouce v hlubinách jeho všemohoucnosti, napájejíce se jeho nebeským učením, doděláváme se pevné, neochvějné víry; věříme ne proto, že jsme viděli divy a zázraky, nýbrž proto, že jsme poznali samého Ježíše Krista! Toť naučení, jež nám dává setník. Naše místo bude tedy budoucně, pokud na nás záleží, právě naproti umírajícímu Spasiteli. Tam jest naše škola, a naše zdokonalení; kéž tam jest i naše lůžko smrtelné!

2) Vzácnost přesvaté krve. — Nezmocňuje-li se nás skoro závist, vzpomeneme-li na převzácný poklad, jež Longin nosil po celý svůj život na srdci a který dosud spolu s jeho kostmi odpočívá v Mantově v severní Itálii? Ale vzpomeňme si, že toto nošení krve bylo pro Longina

spojeno i s žalostí. Když on sám a jeho oba soudruzi pozorovali uctivě tuto krev, zda nevzpomínali si s bolestí: My sami prolévali jsme tuto krev svými bičíky, svými trny a svými hřeby?

Mnohé dojemné, nežné myšlenky probouzejí se tu v našem srdci. Pohlížíme dumavě ke svatostánku, z něhož denně roní se krev svatá v naše srdce; a každodenní svaté přijímání zdá se nám jako neúnavné sbírání krve Spasitelovy, aby již nebyla zneuctívána; a co jsme sebraly, nosíme ve svém srdci po celý život a doufáme, že nám bude ke spáse; mnohdy, když naše mysl jest vnímavější a měkčí než jindy, vzpomeneme si s bolestí, že jsme sami přispěli k tomuto prolévání krve Spasitelovy. — Ano, ano, jest pravda, že jiní lidé hřeší mnoho a často; ale — my sami také! Nebylo by se mělo státi mnohé, mnohému byli bychom mohli zabrániti, — a nyní hledí to na nás jako uschlá kapka krve Kristovy. Objevte se, slzy v očích, objevte se, odpovídejte kapkám krve mého Spasitele! A nedovedete-li ničeho říci, ať září z vás aspoň lítostné vyznání: Můj Bože a Pane, srdečně jest mi líto, že i já jsem tě tolik urážel(a) a zarmucoval(a)!

3) Krásná hodinka smrti. — Hodina smrti Kristovy byla tak vznešená, tak překrásná, působila tolik divů a zázraků milosti! Jeho smrt byla nejvznešenějším dílem jeho vykupitelského života. Ó, jakou ozvěnou zvučí tato pravda v našem srdci! Krásně umříti, křesťansky zemříti, vzorně zemříti, — jak vroucně si toho přejeme, jak často jsme o to tajně prosili, kolik obětí jsme již pro to přinesli!

Neustávejme, nepodléhejme únavě v dlouhé přípravě na nejkrásnější tu hodinu! Tam má se zaskvíti naše ctnost v nejjasnějším, nejkrásnějším lesku. Tam má se projevit trpělivost a bezvýhradná odevzdanost, pevná víra, dětinná důvěra, planoucí láska, smířlivost v takové míře, aby všichni, kdo budou snad státi kolem našeho lůžka, bezděky volali: Zajisté, tato duše byla dítkem Božím!

Otevření boku Kristova.

(Jan 19, 31—37.)

páté knize Mojžíšově nalézáme podnes předpis: „Kdyby někdo, odsouzen jsa na smrt, na dřevě byl pověšen, nezůstane tělo jeho na dřevě přes noc, ale v týž den pochován bude; nebo zlořečený jest od Boha, kdo visí na dřevě!“ (V. Mojž. 21, 23).

— Opírajíce se o tento předpis obdrželi židé od Piláta dovolení, aby ukřižovanému Ježíši a jeho druhům zlámány byly hnáty a aby byli pochováni téhož dne. Pilát pověřil bezpochyby některého z poddůstojníků svého vojska úkolem, aby to úředně oznámil setníkovi, který měl stráž na Golgotě u kříže. Provázen jsa několika židy vydává se posel na cestu.

Přichází k setníkovi. Oznamuji ti ve jménu vladařově, aby všichni tři zločinci byli usmrceni, hnáty jim zlámány, aby mohli býti ještě před západem slunce dnes pochováni. Rozkaz nejvyššího velitele nestrpí odkladu, proto chystá se setník s vojáky i s poslem ihned jej vykonati. „Přišli vojáci a zlámali hnáty prvnímu i druhému, kterýž byl s ním ukřižován.“ Mocnými údery železných pažeb rozdrtili ukrutně nohy zločinců; jak děsný řev vyráželi asi ubozí mučení! Domníváme se, že jim nakonec zasazeno bylo několik ran do prsou; Pilát vzkázal, aby byli usmrceni.

„Když pak přišli k Ježíšovi, jakž uzřeli jej již mrtvého, nezlámali kosti jeho, ale jeden z vojáků otevřel bok jeho kopím.“ Zde zasáhla zřejmě Boží prozřetelnost. Bůh řídil a pořádal vše tak, aby toto podivné, významné otevření srdce stalo se teprve po smrti. Posel Pilátův naléhal asi, aby zlámány byly i jeho kosti. Setník však, hroze se takového činu na těle toho, jehož krev již začal sbírat, namítal mu: Vždyť jest již mrtev! — Kdo ví, snad se jen tak staví! — Dobře tedy, probodnu tedy jeho srdce! A již zdvívá setník kopí, široké, špičaté, na obě strany ostré železo, upevněné na pevné rukojeti, a drže je oběma rukama šikmo vzhůru, vráží je vší silou do boku Kristova. Bůh tomu chtěl, setník byl jen bezvolný nástroj, — a myslil-li si přitom něco, byla to mocná touha: Nedovolím, aby mu zlámány byly kosti! Nevěděl, že od tisíce let velikonočnímu beránku se nesmějí zlámati kosti podle přísného předpisu; nevěděl, že nyní sám, Bohem jsa veden, jest ochráncem tohoto předpisu při nebeském Beránku, který snímá hříchy světa. Probodení boku kopím vyhlašováno bylo častěji za skutek surový! ale tážeme se: Jak bylo by možno,

Le Brun (Poilly).

„Kalich truchlosti píti budeš a prsy své dráti budeš.“ (Ezech. 23, 34),

aby Longin, který byl tak mocně dojat smrtí Páně, za čtvrt hodiny úmyslně potupil téhož Krista? Neučinil nic jiného, nežli co činí lékař, když pytvá mrtvolu.

Pokud na něm záleželo, měl všem budoucím pokolením potvrditi nevýslovně důležitou pravdu: Ukáži vám a dokáži, že jest Kristus mrtev! Mocná rána v srdce jest s přirozeného stanoviska neomylným svědectvím smrti Páně. Jan píše o tom: „A hned vyšla krev a voda,“ událost, na niž evangelista ani po mnohých desetiletích nezapomněl. On, jehož oči později tak často viděly z mrtvých vstalého Vykupitele, jehož rukou se dotýkal, s kterýmž často jedl, chodil, mluvil, vzpomíná vždy znova na tuto krev a vodu. A třikrát po sobě dotvrzuje tuto pravdu důraznými slovy: „A ten, kterýž to viděl, svědectví

vydal, a pravé jest svědectví jeho; a on ví, že pravé věci praví, — abyste i vy věřili.“

Při tomto strašlivém výjevu, při němž zajisté všichni přítomní se poděsili, upustil posel Pilátův zajisté od své žádosti. Nedotčeno zůstalo viseti tělo Páně na kříži, označeno tak, jak Bůh chtěl. — Obraz kříže byl hotov! —

Naučení:

1) Otevřená cesta k Srdci Ježíšovu. — Kopí, určené tomu, abys vraždilo a usmrcovalo, kdo tě poučil, abys vniklo tam, kde jest zdroj všech milostí, kde dřímá plnost veškeré lásky? Kdo dal tobě, prostému železu, cíl, jenž obsahuje celé nebe? Ó, kéž bys měl, ubohý, neživý nástroj, rozum a poznání, abys viděl, co jsi vykonal, co jsi otevřel, kam jsi vznikl! Ale ty toho nevíš, ty toho nevidíš; ty necítíš, že jsi uschován v nejpřednějším chrámě křesťanstva, v kostele sv. Petra v Římě, jakožto převzácný poklad, že nesčetní lidé považují se za šťastny, mohou-li tě spatřiti, za šťastnější, mohou-li tě políbiti vroucími rty! Ty dotklo jsi se toho, čeho se nedotkla nikdy ruka lidská, Srdce Páně! A tímto dotekem stalo jsi se nám všem po věčné časy nevýslovně drahým! Otevřelo jsi nám cestu, která vede od lidské bídy k trůnu milosti. Kolik milionů bralo se od té doby touž cestou jako ty! Do Srdce Ježíšova spěchám, do Srdce Ježíšova chci vniknouti! — Zdaž jsi způsobilo bolest nejvyššímu Pánu? Potěš se! Byl již mrtev, nepocítil bolestně tvého vniknutí! Ale nám, kopí, jsi tolik prospělo; ty vtisklo jsi nejkrásnější pečeť lásky mrtvému tělu Spasitelovu. Ty poskytlo jsi, když vše již bylo dokonáno, obrazu trpícího Spasitele posledního, nejkrásnějšího šperku, ty smělo jsi mu takořka vtisknouti korunu lásky. Svaté kopí, pozdravujeme tě! A abychom dokázali, že poznáváme svatou cestu, kterou jsi nám otevřelo, chceme po ní s úctou putovati. Ano, veškerým svým myšlením a toužením, s láskou a úctou, s upřímnou vírou a plamennou radostí putovati chci po cestě, již mi učinilo kopí, do Srdce svého Spasitele! Tam chci dnes v úctě prodlévati, tam chci pokleknouti a mluvit: Pane, nezapuzuj mne již nikdy od sebe, neboť zde jest můj ráj, zde místo mého největšího štěstí!

2) Bez výhrady Pánu zasvěceno! — Zač chce zadostučiniti Spasitel světa probodením svého Srdce? — Abychom odpověděli na tuto otázku, slyšme, co Kristus takořka mluví k spravedlnosti Otcově: Ať vyroní se poslední

krůpěj mé krve, protože ve mnohých lidských srdcích jest ještě tak mnohé utajeno a skryto, čeho mi nechtějí dáti! Ano i dobrá a šlechetná srdce chtějí mne často oklamati. Část jejich srdce náleží zemi, větší část náleží jim samým, a jen nepatrná část jich jest si jasně vědoma, co znamenají slova často zneužívaná: Všecko pro Boha, všecko pro Ježíše! Proto, věčný Otče, na smíření za jejich zbabělost přijmi mé vlastní srdce! Hle, poslední krůpěj krve vycedím ve tvé službě, ku tvé cti a slávě. Snad bude přece mnohý tím pohnut, snad začne poznávati, půjde do sebe a řekne: Ano, chci jednati také jako můj Spasitel. A teprve od toho okamžiku otevře se před ním poslední, nejkrásnější, nejvyšší cesta k pravé službě Boží a k vlastní větší oslavě. — A ty? —

3) Rána v srdce. — Zdaž jest tento nesmírně truchlivý zjev probodení Srdce Páně také pro nás obrazem? — Nestojí-liž tu Spasitel příliš vysoko, nedostižně vysoko nad námi? A přece budou lidé, kteří budou zakoušeti tak smutné, tak trpké chvíle, že rozhlížejíce se kolkolem po pomoci, nenaleznou útěchy; leč v probodeném Srdci Páně. Když naše srdce jest probodeno, když všechny naše práce, jež jsme dlouhá léta svědomitě konali, náhle jsou zmařeny, když některé vznešené přání, jež vyplňovalo všecky naše tužby a snahy a modlitby, ukáže se nakonec nesplnitelné, — potom snad můžeme si pomysli, srovnávajíce se s Kristem: Nyní se Všemohoucímu zalíbilo probodnouti mé srdce. A kdo chce tuto strašlivou ránu do srdce snésti nehýbaje se, nenaříkaje, — ten musí býti jistě mrtev, jako byl mrtev Spasitel na kříži, mrtev světu, povýšen nad zemi; potom bude dokonalým, vznešeným obrazem Krista. A naučení pro tebe? U tebe nejde bezpochyby o srdce a život, nýbrž jen o slabé bodnutí, o nepatrnou ránu, ovšem bolestnou a citelnou. Hleď pak podobati se Spasiteli: buď klidný(á), netrhej sebou, přijímej rány, — aj, jak krásným obrazem Krista byl(a) bys!

Jak kopí, pevnou rukou namířeno,
ti vniklo v srdce ostře, přehlucoce!
V to svaté srdce, které otevřeno,
nám krev i vodu dalo z vůle Otce!
Ó, božské Srdce, jež jsi v žití době
své lásky poklady nám všecky dalo,
ni v smrti chvíli nebilos jen sobě:
vše, co jsi mělo, nám jsi zanechalo!

Kristus Pán v předpekli.

Předpekli! — Slovo to nás skoro děsí. Vskutku není tento český překlad správně volen, srovnáme-li totiž, co si tím máme představit. Předpekli jest (podle římského katechismu) „místo, kde duše spravedlivých, před Kristem zemřelých, bez bolesti a v naději očekávaly příští Vykupitele.“ Skoro by bylo tedy slovo „přednebí“ vhodnější nežli slovo předpekli.

Do tohoto místa tichého očekávání sestupuje tedy duše Kristova hned po nastalé smrti, aby tam zvěstovala radostnou zprávu o dokonaném díle vykupitelském a brzkém odchodu do nebe. To jen všeobecně; o bližším udání místa a času jsou nerůznější mínění; jest to ostatně pochopitelné, ježto našemu pozemskému poznání jsou takové věci zcela skryty. Naše tiché rozjímání musí se tedy spokojiti tím, o čem možno říci: tak tomu jistě bylo; na př. víme zcela určitě, že tam čekalo obrovské množství duší, že jejich touha a radost byla nevýslovná atd. Byloť sestoupení Kristovo do předpekli slavností příchodu největšího a nejvznešenějšího osvoboditele, na něhož čekaly a po němž toužily nescíslné duše lidské, jež od nejstarších dob až dosud zde se shromažďovaly, které tohoto Spasitele po dlouhé věky očekávaly s nevroucnější touhou, bylo to sestoupení ve shromáždění spravedlivých, vyzkoušených, čistých duší a uvedení jich v nebeskou, všeliké pomyšlení a očekávání převyšující blaženost. Jest to den největší radosti, který kdy lidstvo vidělo, den radosti, jenž bude předstižen jen mořem radosti v poslední den soudný. —

Jak často asi při pohledu na neprodyšně uzavřenou nebeskou bránu (— rozuměj tomu ne smyslně, nýbrž duchovně, bránu, která duši zabraňuje vstoupiti, —) probudily se v milionech čekajících duší podobné city, jež zmocňují se nás v době adventní, vroucí touha po příchodu Vykupitele! Byl to veliký advent lidstva! Tisíckráté a statisíckráté volaly a modlily se a zpívaly čekající duše slova žalmisty Davida, prodlévajícího mezi nimi: „Pozdvihněte se, brány, otevřete se, brány věčné, a vejdeť král slávy!“

Ó, že nedostávalo se toužebným slovům těm kouzelné moci, že zanikala jako prázdné, tisíc let nevyslyšené volání prosby! — Pověz nám, proroku Davide, kdo jest ten, o němž

De Vos (Ad. Collaert).

„Hospodin řekne: Aj, tu jsem!“ (Is. 58, 9).

jsi mluvil, kdo má pozdvihnouti brány, kdo má přijíti, „kdo jest ten král slávy?“ A prorok dává jim tajemné, zakryté odpovědi, v nichž vše lze tušiti, a které přesto ničeho nepraví: „Hospodin, silný a mocný, vládce, mocný v boji! Hospodin mocností, onť jest ten král slávy!“ (Žalm 23, 7—10).

Popsati aspoň zdaleka, čím byl příchod Vykupitelův takovému obrovskému množství lidských duší po dlouhém, tisíciletém nejtoužebnějším čekání, přesahuje lidskou obrazotvornost. Nebeské plesání nepopíše žádné lidské pero. Pokus se jen, dumavá, rozjímavá duše, pokus se představit si oceán radosti! V nepatrný důlek nepřeleješ nekonečného moře. Co jsou nejnadšenější výbuchy radosti v lidské řeči, jaké nalézáme na příklad u proroka Isaiáše: „Aj, tento jest Bůh náš! Očekávali jsme ho, vysvobodil nás; plesati a veseliti se budeme ve spasení jeho. Svrhne smrt na věky; a setře Pán Bůh slzu s všeliké tváře!“ (Is. 25, 8—9). Cítíme, že tato slova jsou zcela nedostatečná. Nedostatečné jest i plamenné volání žalmistovo: „Klanějte se Hospodinu v síni svaté jeho; pohniž se před tváří jeho všecka země! Veselte se nebesa a plesej země, pohni se moře a plnost jeho; radujte se pole a všecko, cožkoli na

nich jest, veselte se všechno stromoví lesa! Řeky jako rukama tleskati budou, spolu hory veselí se budou před obličejem Hospodinovým, neboť se běře, aby soudil zemi!“ (Žalm 95 a 97).

Jeden jediný naznačil nám jediným slovem, jaké radosti tehdáž naplňovaly předpeklí, a tento jediný jest sám umírající Spasitel, který řekl k lotru: „Dnes ještě budeš se mnou v ráji!“ Ano, předpeklí proměnilo se příchodem Spasitelovým v ráj! Čtyřicet dní, které ještě uplynuly do nanebevstoupení Páně, byly dny díků, nejvroucnější radosti, nejblaženější rozkoše.

Ještě otázku: Přišel Kristus tehdy také do očištěnce? Nevíme o tom ničeho, ale jest dovoleno a krásno představit si, že Spasitel světa v onen slavný den učinil, co činívají pozemská knížata v den nastoupení na trůn: vyhlásil všeobecnou amnestii, všeobecné odpuštění všech trestů, jež měly duše v očištěnci ještě trpěti; lotru na kříži zajistil právě téhož dne tuto všeobecnou amnestii. Podle této domněnky byly by tedy tehdáž všechny duše byly vysvobozeny z očištěnce. Tato myšlenka jest jen domněnka soukromá, není článkem víry.

Kristus sňat s kříže.

(Mat. 27, 57–58, Mar. 15, 42–46, Luk. 23, 50–53, Jan 19, 38–40).

Kristus byl popraven jako veřejný zločinec; jeho přátelé byli příliš slabí a bylo jich na počet příliš málo, aby jej osvobodili od tohoto potupného odsouzení; bude s ním tedy i po smrti naloženo a ko se zločincem, to jest, jeho tělo bude vhozeno do blízké, hluboké jámy pro zločince. Každý počestný člověk vyhýbá se této jámě, a musí-li někdo přece kolem, nanejvýš na ni plivne na znamení největšího opovržení. Zdá se, že tento osud očekává také Ježíše Nazaretského.

Ale nikoliv! Náhle vynořuje se, jako veden neviditelnou mocí, v dějinách utrpení muž, o němž jsme nikdy předtím neslyšeli: Josef z Arimathie. Jest to muž Boží prozřetelnosti, jemu určeno provésti tajné plány Boží v dějinách utrpení Páně. Podivno! Od té chvíle, kdy umírající Spasitel zvolal v temnotách slova: „Dokonáno jest!“ — obrátil se pojednou list, potupa přestala, nastoupila čest a oslava. Již v nejbližších okamžicích poté velebila neživá příroda svého Pána a Stvořitele, pohané i lid začali vyznávatí jej a mrtvé tělo mělo býti pohřbeno

neobyčejným, vznešeným, ano podle tehdejších názorů skvělým způsobem.

Kdo byl tento muž, který má náhle tak důležitou, krásnou úlohu? „Bohatý člověk z Arimathie, jménem Josef,“ praví sv. Matouš. A sv. Marek dodává: „Znameníť desátník (t. j. jeden z deseti údů malé rady), který také očekával království Božího.“ A sv. Lukáš připojuje ještě: „Muž dobrý a spravedlivý; ten nebyl přivolil k radě a skutkům Vysoké rady.“ Konečně sv. Jan vyjevuje věc nejdůležitější: „Byl učeníť Ježíšův, ale tajný, pro strach před židy. Tento Josef z Arimathie měl blízko místa, kde

De Vos (J. Collaert).

„Bělejší byli Nazarejští její nežli sníh, skvělejší nad mléko, červenější nad korále, pěknější nad safír . Nyní přilnula kůže jejich ke kostem; uschla a učiněna jest jako dřevo.“ (Pláč Jer. 4, 7–8).

Kristus byl ukřižován, zahradu a v zahradě hrob nový, vytesaný ve skále, v němžto ještě nikdo nebyl pochován.“

Tento muž byl, snad spolu s přítelem svým Nikodemem, očitým svědkem ukřižování Páně, jež se událo takorča přede dveřmi jeho zahrady. I napadla ho, — bylo to vnuknutí Boží, — překvapující myšlenka: Josefe, věnuj nový hrob ve skále, jež jsi sobě připravil, věnuj jej proroku Ježíši Nazaretskému! Myšlenka ta mocí se mu vtírala; nemohl se jí ubrániti. A tento vnitřní hlas vyžadoval

na něm ještě větší, těžší věci: Ty sám musíš jít k Pilátovi a vykoupiti si od něho mrtvolu Ježíšovu, neboť jsi mocný radní, kdežto jeho matka a jeho apoštolové jsou jen chudí lidé. Josef z Arimathie jest zcela zaujat touto myšlenkou; promlouvá o tom s Nikodemem, co o tom soudí. Tomu připadá to jako světlo s nebe: Ano, ano, učiň tak! Toť šlechetný čin! A já sám ti pomohu, nakoupím mastí a připravím vše k pohřbu; vystrojíme mu krásný, nádherný pohřeb.

Již byli oba mužové plni ohně a nadšení. Sotva pronesl božský trpitel poslední svá slova, sotva klesla jeho hlava, předstupuje Josef z Arimathie k setníkovi: Ať se nikdo nedotýká mrtvoly, až přinesu zprávu; neboť odcházím hned k vladaři, abych si vyžádal těla Ježíše Nazaretského k pohřbu. A již se vydal na cestu. Zpráva o jeho rozhodnutí šíří se rychle mezi přítomnými přáteli Kristovými. Ó jak jej všichni velebí, jak i Marii, Matce Ježíšově, jest tato zpráva sladkou, milou kapkou útěchy v moři bolestí. Šlechetný muž který jsi mne tolik potěšil, přijmi mé díky a požehnání,

Následujme prosebníka! Evangelista vypravuje: „Josef z Arimathie, znamenitý desátník, všel směle k Pilátovi.“ Směle! Neboť vejíti k nejvyššímu správci země v nezvyklou hodinu, jest vždycky odvážná věc. Byl připuštěn. Představil se jakožto člen Vysoké rady. A čeho žádá? Podle prastarého obyčeje mají příbuzní a přátelé vždycky naději, že jim z dobrotivosti vladařovy vydána bude mrtvola příbuzného ku pohřbu. Ach, jsi snad příbuzný některého z popravených? Snad pokryla se přitom tvář prosícího nachelem studu. Nejsem příbuzný, nýbrž přítel. A prosím tě o mrtvolu Ježíše Nazaretského! Jsem ochoten zaplatiti za ni jakoukoli cenu. A kam jej pochováš? Do svého vlastního hrobu! — Překrásné vyznání tohoto člověka!

„Pilát pak se divil, že by již byl umřel; a povolav setníka otázal se ho, již-li umřel. A zvěděv to od setníka, dal tělo Josefovi;“ nevzal tedy obvyklého výkupného. Přivolání setníka, který bezpochyby musil přijíti s Golgoty, vyžadovalo delší doby; ale děkujeme Bohu, že vše dalo se tak důkladně a přesně, neboť úřední to jednání nejvyššího správce země jest opět svědectví, že Kristus opravdu, bez všech pochybností, byl již mrtev.

Venku zatím na Golgotě udály se hrozné věci; oba umučení lotři byli snati s kříže, odvečeni několik kroků dále a tam hozeni do hluboké skalní jámy. Jen Kristus visel ještě na kříži. Před ním v nevýslovném hoři jeho

přesvatá Matka a těšící ji Jan i několik jiných přátel. Jako hyeny obcházeli asi zlomyslní židé kolem, popouzejíce vojáky a tážíce se, proč tento nebyl sňat s kříže a vhozen do jámy. Nesmíme; dostali jsme rozkaz ani se ho nedotýkati. Jeden z radních pánů jest u vladaře vyjednávatí o pohřeb.

*
*

V tlačeni lidu hledí se dva mužové dostatí vpřed v úzkých uličkách jerusalémských. Viděli jsme je vycházeti z paláce vladařova a mířiti na západ. U jednoho z krámů se zastavují: „Josef z Arimathie pak koupiv kmentu,“ celý kus. Poté spěchal s průvodčím svým, římským setníkem, dále. Spěchá; častěji pohlíží k nebesům, kde slunce již se chýlí k západu; u vladaře zdržel se příliš dlouho. „Nastává již sobota!“ Musí si pospíšiti. Jeho mysl jest velmi smutna a přitom velmi vzrušena! Cítí, že jest pojednou hlavní osobou; rád by vykonal vše, co na něm záleží, jak může nejlépe.

Již procházejí městskou branou. Blízko ní jest pahorek. Na něm tři kříže. Dva jsou prázdné, na prostředním visí ještě mrtvola. Vojáci ji střežou. Vedle hlouček lidí, kteří se zdají plni bolesti. Kolkolem plno zvědavců. Když přicházejí oba mužové, pozorovati jest mezi přítomnými pohnutí. Již jich toužebně očekávali. Pozdravují muže, který nese plátno. Opravdu smutný pozdrav! I Matka Ukřižovaného povstává, aby jej pozdravila. Ó, co vytrpěla tato žena v posledních hodinách, kdy vždy znova pohlížela na nehybnou mrtvolu visícího zde Syna, jehož jí nikdo nepodával do náručí, jehož sama nesměla a nemohla s kříže sejmouti!

Setník ujímá se svého úřadu. Pilát mu rozkázal, a by „vydal mrtvolu.“ To činí. Vojáci odcházejí, Josef z Arimathie má volný přístup ke kříži. Jak tlačí se přátele Ježíšovi, i Matka jeho, ke kříži, jak obklopují tento nástroj největší lidské hanby!

Josef z Arimathie pospíchá; musí se dítí vše rychle. Čas kvapí. Setník, který jistě dobrovolně tu zůstává, dává mu též své vojíny a nástroje k volnému užívání. Josef z Arimathie pokládá si za čest, že může sám pomáhati při tomto výkonu, při snímání s kříže. „Sňal sám tělo Ježíšovo.“ Vidíme jej stojícího na žebříku. Nebyl ještě stár; jeho vlastní matka dívala se naň z blízké zahrady.

Van Dyck.

Synu můj! Synu můj!

Ozývá se zase bušení kladiwa; silné, zahnuté hřeby musí býti násilím vytaženy. Kříž zachvívá se pod ranami; kousky zaschlé krve padají dolů, z velikých ran vytéká znova zpola ztuhlá krev. Konečně jsou hřeby vytaženy. Silné paže chápají se bezduchého těla, ruce pomáhajících odstraňují provazy poutající tělo, již je spouštějí; něžně, jak možno nejněžněji kladou je na zemi a první, jež k němu pokleká, jest Maria, jeho Matka. Neslyší odpovědi na své nářky, Syn nemá pohledu pro její slzy, nemá stisknutí ruky na její objímání, — studené a mrtvé a tuhé a bez hnutí leží tu jeho tělo na plátně.

Zatím přichází, provázen služkou, Nikodem, „nesa smíšeninu myrhy a aloe, okolo sta liber,“ to jest podle naší váhy asi 23 kg. Tedy ani zde není pozorovati šetrnosti, nýbrž dobročinnou štědrost. Radí se, co počítí. Ježto se již blíží večer, nejsou s to, aby vykonali vše, čeho žádají židovské zvyky při slavném pohřbu. Odhodlali se tedy, že jej dnes pochovají jen prozatímně, vlastní pomazání těla mělo pak se vykonati teprve po sobotě, a to od zbožných žen.

Šlo tedy o to, dopravití tělo Páně do hrobu. Skoro uprostřed mezi Golgotou a hrobem našli plochý, asi na píd' nad zemi vyčnívající kámen, jenž až podnes uctívá se pode jménem kámen pomazání. Tam se zastavili, neboť kámen ten byl jako schválně dělán pro pomazání. Tam položili tělo Kristovo. Josef z Arimathie poslal již předem služebníky, aby přinesli vody ze zahrady. Jak plna soucitu dotýkala se Maria, Matka jeho, hrozných ran, jejichž velikost teprve nyní poznávala, jak je líbala! Jak svíralo se jí srdce při pomyšlení, co vše trpěl její božský Syn! Jak se chvěla, když brala do ruky jednotlivé hřeby, když brala trnovou korunu! Jak se namáhala, aby vytáhla poslední zbytky trnů z hlavy Syna svého. Byla to nevýslovně smutná práce, a přece, jak blaze jí, že vidí milovaného Syna zase uprostřed osob jej milujících! Jak blaze jí, že trnová koruna a hřeby leží u jeho nohou!

Poté začali jej zavínovati. Plátno posypáno bylo kořením na prášek rozetřeným. Nejvzácnějšího koření, myrhy, pryskyřice, která se v Arabii prýští ze stromů, a libovonného aloe, jež zabraňuje hnití, užito k tomu. Každý pruh plátna byl touto směsí posypán. Poté obvinuli tělo plátnem tak pevně a neprodyšně, aby vzduchu zabráněn byl přístup co nejvíce. Ovšem byl tentokrát všechn ten náklad nadarmo, neboť tělo Kristovo nemělo potřebí umělého zachování. Ale všichni to mysli dobře a dali si záležeti. Když bylo tělo obvinuto, byla zahalena i hlava, na níž oči a ústa byla zavřena, do silného potního roucha; před zahalováním prstů na rukou byl palec obrácen dovnitř, aby nabyl tvaru písmene J, němé volání k Jehovovi, Hospodinu.

Naučení:

1) Mužové prozřetelnosti Boží. — Josef z Arimathie jest božský nástroj, posel Boží, jemuž dostává se čestné úlohy provéstí plán Nejvyššího. Stále a stále vystupují v církevních dějinách takoví lidé božské prozřetelnosti, na př. Jan Křtitel, Ignác z Loyoly, Kateřina Sienská a jiní mnozí. Vždycky se při nich podívujeme velikosti plánu, lehkosti, s níž byl proveden, vznešeným výsledkům takových poslů Božích. Nevítězí tu lidské dílo, nýbrž Bůh pracuje tu rukou lidskou. — A v malých věcech jest tomu podobně; kdo má otevřené oko, pozorné ucho pro vývoj lidského

života, musí uznati přečasto; zde neb tam zasáhl sám Bůh! Toužíme po takovém zasažení Božím, říkáme si, že nám přináší bez výhrady štěstí, prosíme za to; ale kdybychom jen sami nemařili nejlepších, nejlépe míněných plánů Božích svou vlastní slepotou, nebratností a svévolí! Chceme-li sami býti lidmi prozřetelnosti Boží, musí býti zrak náš upřen neodvratně vzhůru, abychom poznali ihned i nejnepatrnější pokyn Boží. Dále musíme býti ochotni dáti se unášeti jako chmýří i nejmenším vánkem milosti. Jak krásná jest tato představa! Když však naopak zrak upře se k zemi, když se někdo připoutá jako řetězem k pozemské hroudě, potom přestává působení prozřetelnosti.

2) Přiložiti ruce k dílu! — Vedle poznání a ochoty přistoupiti musí k tomu vlastní účinná, rychle odhodlaná, obětovná činnost. Josef z Arimathie jest nám v tom zářným příkladem. Před několika hodinami ani neměl tušení o smrti na kříži; a náhle stál kříž takořka před jeho dveřmi, čtyřicet kroků od jeho zahrady. I přiložil ruku k dílu a připravil vyvrženci domov. — V životě stává se často podobně. Aníž kdo nač pomyslí, náhle máš Ukřižovaného přede dveřmi a oběť, na niž jsi nepomyslí(a), na niž jsi úplně nepřipraven(a), vyžaduje se od tebe. Šťastné duše, jimž takový kříž přinesen jest přede dveře, šťastnější, když rychle po veliké té oběti sáhnou! Golgotský den neopakoval se Josefu z Arimathie již nikdy více; i nám se naskýtají milosti, jež jsou nám jen jednou blízko, že je možno chopiti, potom již nikdy více! Kdo propásl takovou příležitost, dělá si pak sám trpké výčitky: Ach, proč jsem to v čas nenahlédl, proč jsem se nechopil vzácné té příležitosti? Ano, proč, proč? —

3) Laskavá péče lidská o mrtvého Pána. — Okamžikem smrti odevzdáno jest tělo Páně na několik chvil lidem. Nastává jakási pomlka ve vykupitelském díle. Tu máte, lidé, mrtvého Spasitele na několik hodin! Ukažte na něm, čeho jest schopna vaše láska! Všechna vaše plátna a koření a drahé masti nejsou ničím, ale přesto vaší dobré vůli jest ponechána volnost. A skutečně objevuje se spojená láska přátel Kristových a slaví vítězství. — Peněžité oběti, věnovaný čas, smělost, vybraná péče při pohřbu, jak je to vše nepatrné, jak nelze Spasitele i nejkrásněji pochovaného, ale mrtvého, přirovnati ke Spasiteli z mrtvých vstalému! Ale přec jest to dosti, protože jest to vše, co mohou

lidé vykonati. Toť veliké naučení z dnešního rozjímání. — Snad možno pomyslití vhodným srovnáním na svátostného Spasitele, který jest podobně bez pohnutí, zahalen v bílé plátno způsobu chleba. Ale pamatujme si: Nepozná se ani tak z bělouckého kostelního prádla jak upřímně jest naše srdce oddáno Pánu, jako spíše z horoucnosti našeho srdce. Maria nepřinesla ani plátna ani drahých mastí, a přece byla její láska největší a nejvroucnější.

4) **Smutné časy.** — Josef z Arimathie jest nám opravdu překrásným a často velmi potřebným vzorem. Jaký smutek panoval tehdy v jeho srdci, jak truchlivá a bez vyhlídky byla jeho práce, jak skličující bylo zaražení a zmatení všech přátel Kristových, jak viděl kolem sebe jen samé uplakané obličejy a slyšel samé vzdechy a naříkání! Ale on se nevzdával naděje, zachoval klid a potlačuje vlastní bolest pracoval s podivuhodnou obezřelostí, rychlostí a silou a nerozmýšleje se přinášel ochotně oběti času, peněz i námahy. A dobře udělal! Jeho skutku a jeho jména vzpomínají všichni čtyři evangelisté s pochvalou a dnes ještě, po tisíci letech, platí Josef z Arimathie za čestného muže.

Mrtvé tělo Syna, Spasitele,
plné ran a krve, nahé, tuhé,
sňali s kříže! — Ó, jak tiskla vřele
k svému srdci jsi jej, Panno svatá!
Vzpomeň na mne i na bratry (sestry) druhé,
až i naše duše bude s kříže sňata!

Kristus uložen v hrob.

(Mat. 27, 60—61, Mar. 15, 46—47, Luk. 23, 53—56, Jan 19, 40—42.)

Byla pak na místě, kde ukřižován byl, zahrada, a v zahradě hrob nový, v němžto ještě nikdo nebyl pochován. Tu tedy položili Ježíše.“ — Poslední krátká cesta od kamene pomazání ke svatému hrobu byla asi velmi smutná. Lid zatím se rozešel, přátelé Kristovi nebyli tedy rušeni. Dokončeno připravování a obvinování těla. Mužové, kteří tu byli, vzali tělo v plátno zavinité a nesli je uctivě ke hrobu. „Šly pak za ním ženy, kteréž s ním byly přišly z Galilee.“ A mezi ženami byla jedna, kteráž více trpěla nežli všechny ostatní, Maria, Matka Ukřižovaného.

Mnozí poukazují leckdy na to, že Maria, plná milosti, nade všechny lidi osvícená a plná víry, zajisté věděla o brzkém z mrtvých vstání svého Syna. A toto vědomí že zajisté mírnilo její bolest a zármutek. — Ale nutno míti za to, že tato požehnaná mezi ženami zbavena byla všeliké útěchy jako její božský Syn na kříži, když volal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ — Nemyslila nyní na z mrtvých vstání ani na shledání, její srdce bylo plno bolesti z rozloučení, plno soucitu s nevýslovným utrpením Synovým.

Führich.

„Učiněna jest jako vdovou paní národů. Plačíc pláče bez ustání a slzy tekou po lících jejích.“ (Pláč Jerem. 1, 1–2).

Plakala, naříkala hlasitě, vypočítávala takořka všechny své bolesti? Nalézáme takové domněnky v mnohých nábožných knihách; ale takové hlasité naříkání a vypočítávání znesvěcuje bolest. Nejhlubší bol mlčí, prozrazuje se sice ve tváři a v pohledu, ale ne hlasitým nářkem. Pokusme se představit si dokonalý projev bolesti!

Opřena jsouc o rámě Janovo, potácí se Maria několik kroků za těmi, kteří jej nesou. Došli ke dveřím hrobovým. Bezděky zvolňují nosiči kroky, aby mohli projíti do přední části hrobu. A Maria ví, že její milý Syn za okamžik zmizí v hrobě, v děsné té bráně smrti. I užívá poslední příležitosti, kdy jej ještě vidí. Poklekši rozpráhá ruce, objímá nohy svého Syna a tiskne mlčky svou hlavu na ně, stále mocněji, stále vroucněji, jemně, a přece neodvratně; poslední, nevýslovně vroucí, tichá pocta. Mužové stojí dojati a dopřávají jí chvíle k rozloučení. Za nejhlubšího, nejdojemnějšího mlčení jsou všechny osoby kolem svědky posledního mateřského objetí. Chvíli leží tak mlčky, bez pohnutí. Až Jan, dorozuměv se pohledem s ostatními, klade jí s největší něhou ruce na ramena a hledí ji jemně odtáhnouti. Poslouchá; pouští mrtvé tělo, klečí. Tělo Páně prochází úzkým otvorem; i rozpráhá ještě jednou toužebně ruce, šoupá se po kolenou za ním, až k samé skále, v níž zmizel její Syn; Jan jí brání: není tu míst a pro ni! —

Mužové uvnitř záhy obstarali smutnou práci; druhým uzounkým a nizounkým otvorem, jímž může člověk projíti, jen hodně sehnut, vtáhli tělo Páně do vnitřní maličké komůrky, a položili je do výklenku ve stěně, jenž se podobal ve skále vytesané lavici. Potom vycházejí. — „A Josef z Arimateie přivalil kámen veliký ke dveřím hrobovým a — odešel.“ Proč odešel, tak nápadně odešel, že odchod jeho evangelista zvláště zdůrazňuje? Snad — kdož ví — nemohl se již opanovati vnitřním rozčilením, snad byl bolestí hluboce dojat a tato palčivá bolest byla snad Boží milost za to, že dal Spasiteli vlastní svůj hrob; a spěchal odtud, aby neviděn ostatními, vyplakal se, a oddal se dojmům milosti ve své duši.

Maria byla pak zajisté věrným svým průvodčím Janem dovedena na některou lavičku nebo na trávník, aby se tam posadila a mohla se chvíli zdržeti u hrobu Syna svého. Kolem ní jako kolem královny usadily se ostatní ženy, hledající u ní útěchy a pomoci. A zdá se, že tato skupina žen byla tak bolestná a dojemná, že tři evangelisté se o ní zmiňují: „Ženy pak, kteréž s ním byly přišly z Galilee, shlédly hrob, i kterak položeno bylo tělo jeho, a byly tu sedíce proti hrobu.“

Naučení:

1) Spasitel v hrobě. — Tělo Páně uloženo v hrobě, pozůstalé koření jest nasypáno kolem, kroky mužů zanikají, veliký kámen zavírá hrob, jest ticho a temno jako v hrobě. Do uzavřeného skalního hrobu nevniká ani jediný zvuk nářku, ale také ani jediné rouhání, ani jediné Hosanna! Nedějí se zde již zázraky; zavřená ústa již nemluví, tuhá ruka se nepozdvihuje, aby žehnala, noha nekráčí již vesnicemi a poli. Ale ani rány již nebolí a nepálí; ať jsou sebe větší a hlubší, bolest nemá již moci. Spočívá již oslava a proměna nad mrtvolou Spasitelovou? Nikoliv, jen absolutní klid, ticho a nemožnost trpěti, nemožnost pracovati. — Tvá duše však smí a může, jsouc duchem bez těla, vykonati v úzkém hrobě návštěvu; žádná stěna skalní nemůže jí v tom brániti. Jdi tam tedy! Co tam máš dělati? — Milujícím srdci se nepředpisuje. A nedovedeš-li nic jiného, zůstaň tam chvíli tiše a dívej se jen na svého mrtvého Spasitele a na jeho svaté rány: kdož ví, nedostane-li se tam tvému duchu dobrých, spasitelných naučení. Ó, jaká svatá, úzká klausura! Jak dokonalé odloučení od světa! Klaněj se, uctívej svaté rány, pros za svatá, veliká předsevzetí! — Konečně rozpomeň se v hlubokém pohnutí a nejrůcnějším díkůčinění, že toto zázračné ticho hrobové trvá vlastně stále, a to v našich svatostáncích; úzký, temný prostor, dokonalá uzavřenost, a uvnitř Spasitel, zdánlivě bez pohybu a bez života a zcela zahalen v sněhobílé roucho. Tak bude ti svaté přijímání návštěvou svatého hrobu milovaného Spasitele a zajisté k velikému užítku.

2) Bolestná Matka Páně. — Děsné odpoledne se všemi svými hrůzami a dojmý jest křesťanskému světu nezapomenutelně vtištěno a jakožto ovoce všech bolestí objevuje se nádherný obraz bolestné Matky Páně, obklopený uctívou láskou tisíců a milionů, křesťanskému světu zdroj útěchy a klidu. V nevýslovném utrpení přijala tehdy korunu bolesti jakožto královský diadem, aby od té doby mohla býti právem královnou mučeničků, královnou bolesti. Ó, tato královna bude míti mnoho, přemnoho poddaných. Ale stavši se královnou obdržela také skoro nevyčerpatelné poklady milostí. Jest od Boha tak obdařena, že může pomoci v každém utrpení, potěšiti v každé bídě

duševní. A proto jest její hrad dnem i nocí obléhán nekonečnými zástupy prosebníků a těch, kteří nesou kříž; a všichni dožadují se od ní pomoci a úlevy. Dosti často stáli jsme již také my u jejích dveří jako žebráci, dosti často přesvědčili jsme se již sami o požehnané její útěše. Není podivné, že ona chudá žena z lidu, která tehdy seděla opuštěna s mrtvým, za zločince vyhlášeným Synem na klíně, stala se toužebným středem všeho trpícího lidstva? Uznejme v tom opět zázračné cesty Páně, jenž zcela jinak soudí nežli lidé, jehož cesty a cíle jsou zcela rozdílné od cest a cílů tvorstva. My sami však vtiskněme si tento obraz hluboko v srdce a obračejme se v těžkých ztrátách, při bolestných urážkách, v bezesných nocích duchem svým ke Královně bolesti a zaklepejme tiše na její dvěře: Matko, trpím! Víš o tom? — Ano, vím o tom a žehnám ti!

3) Kristovi přátelé. — Pro všechny přívržence Kristovy byl tento den dnem nejhlubšího poklesnutí myslí, dnem nejtěžší zkoušky víry. Nikdy, ani dříve ani později, nebylo tak temno, tak chmurno, tak nevýslovně mrazivo v jejich duši. Ztratili všechno! Apoštolové rozprchlí, ženy prohlašované za blázný! Jedna hledala útěchy u druhé, ale když se jejich zraky potkaly, poznaly dobře, že i všechny ostatní jsou zbaveny veškeré útěchy a že jsou nejvšš sklíčeny. Byla to přetěžká zkouška. — Nám samým budiž vše to k poučení, neboť zdá se skoro, jako bychom i my měly podobná utrpení zakusiti. Mnohonásobně zabíjí a pochovává nynější svět Krista; a Kristus se nehýbe, zdá se mrtev. Jest třeba jakéhosi hrdinství, neztratiti v těchto těžkých dobách důvěry; a přece musíme si ji bez výjimky zachovati. Doba života, jež jest nám dopřána, jest několik chvil mezi pohřbením a z mrtvých vstáním našeho Spasitele. Jen neztrácti myslí; ve všem zármutku pohlížeti s důvěrou vzhůru a říkati Pánu: Víím, že přijdeš!

Matko těžce zarmoucená,
růže, jižto vichr listí srval,
Panno žalem utrápená,
jíž hrob nejvzácnější poklad vzal:
až i nám noc smrti nastane,
kéž se nás tvá láska zastane!

Hrob Kristův zapečetěn a opatřen stráží.

(Mat. 27, 62—66).

Druhého pak dne, kterýž jest po Velikém pátku, sešla se knížata kněžská a fariseové k Pilátovi.“
” Ani mrtvý Kristus jim nedopřává klidu. Domnívali se, že kdyby se jim podařilo přivésti jej na kříž, bude vše dobře; ale stalo se jinak. Uplynulá noc byla pro mnohého plna starostí a přemýšlení. A nyní, kdekoliv se sejdou dva nebo tři, nemají jiné látky k hovoru nežli ukřižovaného proroka.

Slyšíme skoro jejich zlostné, hořké řeči: Slyšel jsi již, jakou hanbu nám udělal Nikodem? Balsamoval toho podvodníka jako nějakého knížete a bohatý Josef z Arimathie pochoval jej do svého vlastního nového hrobu. Jsme zahanbeni! Prokletý Nikodem, zrádce; musíme jej vyloučiti z Vysoké rady, nezaslouží býti mezi námi!

Nasloucháme dvěma jiným. Ty, mně se zdá, že jsme neprovedli nic moudrého, ukřižovavše Galilejského. Jak to? Což jsi nikdy neslyšel, že dovedl za svého života opatřiti se tajemnou svatozáří, takže se šeptalo, že za tři dni po smrti vstane z mrtvých? Nuže, kdybychom ho byli nechali na živu, nebylo by se zmrtvýchvstáním nic, — teď jsme ho však zahubili, — to jest právě vhod jeho učení, aby nám provedli šibalský kousek; uvidíte, že ukradnou jeho tělo a řeknou: Vstal z mrtvých!

Jiné opět pronásleduje vážná myšlenka: Tento Ježíš Nazaretský byl vlastně podivný, neobyčejný člověk; ano i jeho smrt včera byla prazvláštní. Kdo ví, co se ještě stane! Zdali jest s ním skutečně konec? — A mnohý vzpomíná i na Lazara z Bethanie, který byl již skutečně mrtev a nyní skutečně žije z moci a na zavolání mrtvého proroka. — Výsledek všech těchto mučivých myšlenek jest, že v sobotu nejvyšší kněží se svými přívrženci přicházejí k Pilátovi: „A řekli jemu: Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce ještě živ jsa řekl: Po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do dne třetího, aby snad učení jeho nepřišli, neukradli ho a neřekli lidu: Vstal jest z mrtvých! I budeť poslední blud horší nežli první.“

Zdá se, že Pilát nebyl nikterak potěšen novou deputací. V posledních čtyřadvaceti hodinách trpěl již zajisté mnoho

duševních muk, i bylo mu nemilo, ano trapno, zasáhnouti znova v tuto nepříjemnou záležitost. Proto odpovídá jim skoro nemilostivě a krátce: „Máte stráž, jděte, ostříhejte hrob, jakž víte“ a — domyslíme si bezděky sami — dejte mi již jednou pokoj se svým židovským králem!

„A oni odšedše osadili hrob strážnými, zapečetivše kámen.“ Sami tedy nejvyšší kněží a fari-seové jdou ke hrobu, tak důležitá zdá se jim ta věc. Chtějí dokonati důkladně chytře promyšlené

dílo, nedůvěřují nikomu. Stráž, bezpochyby čtyři římské vojáci chrámové strážce, jde napřed, nejvyšší kněží jich následují. Přicházejí do zahrady Josefa z Arimathie. Tu jest hrob. Nejvyšší kněží vlastní rukou jej zapečetili: velekněžská pečeť zavírá nyní hrob. Mohou býti dokonale spokojeni; ni žádný žid se neodváží porušiti pečeť. Spolu jsou tímto zapečetěním zajištěni před možným podvodem strážce; jeť vyloučeno jakékoli vniknutí do vnitřních prostor hrobu. — Spokojeni vracejí se domů: Nyní jsi, Galilejský, opatřen! Ať teď tvoji učení zkoušejí svou chytrost!

Overbeck.

„Kamž odešel milý tvůj, ó nejkrásnější z žen? — Milý můj sstoupil do zahrady své.“ (Pis. Šal. 5. 17 a 6, 1).

Ženy galilejské nařikají u hrobu Páně.

(Mat. 27, 61, Mar. 15, 47, Luk. 23, 55).

Podle všech čtyř evangelistů mají v dějinách zmrtevýchvstání Ježíše Krista důležitou úlohu „ženy, které s ním byly přišly z Galilee.“ Chceme-li dobře rozuměti různým, navzájem zdánlivě si odporujícím zprávám evangelistů o onom vzrušujícím nedělním jitru, jest nezbytně nutno, abychom si hleděly vytvořiti hodně živý, pravdivý, přirozený obraz o tom, co se vlastně dalo s těmito ženami v ony předůležité dni. Vidíme tyto ženy jakožto poslední svědkyně při pohřbu Páně.

Když většina apoštolů Krista opustila, jsou tyto učenice i v největším utrpení Páně blízko něho. Jdou v pohřebním průvodě, „pozorují hrob i kterak položeno bylo tělo jeho;“ a když již všichni odešli, „seděly mnohé ženy proti hrobu truchlice.“

Kolik asi bylo žen, jež můžeme považovati za vlastní učenice Kristovy a jeho věrné průvodkyně? Čtyři známe jménem: Marie Magdalena, jmenována vždy na prvním místě, Maria, matka Jakobova, Salome a Johanna. Pátá, Susana, byla zajisté také přítomna. Ty byly nejznamenitější. Potom ještě ostatní. Kolik těch bylo? Nikde ani zmínky; ale řekneme-li deset nebo dvanácte, není to jistě mnoho.

Uvažme jen, že to bylo o hlavních svátcích velikonočních, že tedy beztoho bylo velmi mnoho lidí v Jerusalemě na svátcích a mezi nimi zajisté mnohá tichá obdivovatelka Krista. I v samém Jerusalemě měl Kristus Pán přívržence. Vzpomeňme na Veroniku, na plačící ženy jerusalemské, jež spojeny toužou úctou, vešly zajisté s oněmi ženami galilejskými v upřímné přátelství.

Vidíme, jak nastává této první družině vybraných, obětavých, zbožných duší první těžká, hrozná zkouška, první bolestné navštívení, totiž smrt toho, v něhož úplně, neobmezeně důvěřovaly.

Nejhlubší zklamání! „My jsme doufaly v něho!“ — A jest mrtev! Hrubý výsměch jest jim trpěti od nepřátel; Vidíte bláhové! Obětovaly mu své jmění! Vydržovaly jeho

i žebráčkou jeho družinu! A nyní stojí jakožto pomocnice zločince potupeny a označeny před celým světem. V daleké Galilei byly by žily klidně, zde jim toto dobrodružství pomátlo hlavy, takže zapomněly na dům i děti, na práci a starost a šly za ním, slepě za ním! Nyní u hrobu se jim oči strašně otevřely! Jeho pád jest i jejich zkázou, jeho smrt jejich odsouzením, jeho hrob důkazem jejich strašného poblouzení.

Tak soudí svět tvrdě a nemilosrdně a má zdánlivě pravdu. Těžce, velmi těžce doléhá toto vědomí na šlechetná

Th. Veit.

„Sedí na zemi, umlkly dcery sionské; posypaly popelem hlavy své, přepásány jsou žíněmi, povrhly na zem hlavy své panny jerusalémské.“ (Pláč Jer. 2, 10).

srdce. Ale tíže strašlivého neštěstí neudusila v ušlechtilé jejich mysli víru docela, — přese vše doutná v něm jiskérka naděje, — a zvláště láska, planoucí, truchlící láska nedá se usmrtiti; v jejich srdci volá hlas: A kdybychom se byly i zklamaly, dobře, zůstaneme mu věrny až do smrti, až do jeho smrti, ano až do své vlastní smrti!

Zahynul-li on, nejvelebnější, dobře, můžeme i my zahynouti s ním. Ale abychom jej přestaly milovati, k tomu

nás nedonutí nikdy žádná pozemská moc, a kdyby třeba všechnen svět se chopil zbraní! — Jejich vzájemné tisknutí ruky, jejich pohledy, jejich tiché šeptání dává svědectví o této jejich vnitřní odhodlanosti, o tomto jejich smýšlení a smrt a hrob Kristův je spoutal vroucnějšími pouty přátelství nežli všechny jasné dni za jeho putování, kdy slýchaly jeho učení.

A když vrávorajíce s těžkým srdcem a se zakaleným okem opouštějí konečně místo žalu, rozhodly se v srdci bez výjimky. Ženy, teď budeme hodně k sobě lnouti, budeme sebe navzájem milovati, a to věrně, věrně milovati svého ubohého Mistra, věrně až do posledního dechu, věrně až na věky! S tímto svatým rozhodnutím odcházejí v pátek večer domů.

Naučení:

Doby utrpení. Hle, právě při dnešním rozjímání můžeš uvažovati důkladněji než jindy o veliké otázce: Odkud jest utrpení? Odkud přišlo na ony ženy? Odkud přichází na nás? — Ony ženy přejaly utrpení své od Krista; z něho vyzařovalo takořka jako nevýslovně bolestná, zářící koruna; na cestě křížové zazářila do srdcí žen jej následujících, paprsky její vyzařovaly z kříže a pronikaly a rozdíraly právě nejlepší srdce, která byla tak věrně u něho na stráž; ano i z hrobu vyzařovaly jako poslední paprsky zapadajícího slunce bolestné ty paprsky do srdcí žen. A hrdinné ty ženy neprchaly. Šly ve stopách utrpení po křížové cestě, očekávaly utrpení stojíce pod křížem, zde u hrobu se i posadily, podávajíce takořka bolesti příležitost a čas, aby se zavrtila do jejich srdce. Toť vzory, toť zářné příklady pro tvůj život! Tak musíš i ty přijímati bodavé šípy ve své srdce: Ach, zasáhl mne paprsek svatozáře utrpení mého Spasitele!

Jen láska může snášet utrpení,
a bližním býti v žalu potěchou,
jen láska může v těžkém okamžení
i smrti v oko hledět s důvěrou.
Ó Spasiteli, dej, ať pochopíme
tvé svaté, božské lásky podstatu,
ať vroucí láskou k Tobě zasloužíme
si v smrti chvíli věčnou odplatu!

Ženy po prvé u hrobu Kristova.

(Mat. 28, 2, Mar. 16, 1-3, Luk. 24, 1, Jan 20, 1-2.)

Kristus položen do hrobu. Maria Magdalena odchází konečně domů, do Bethanie, hodinu cesty vzdálené. S ní jdou zajisté její hosté, Maria Kleofášova a Salome. Doma pozdravuje je Lazar, Kristem vzkříšený; jaké bolestné myšlenky zmocňují se jich při jeho spatření! — Nastává noc. Potom sobota. Ó, toho tajemného klidu, té nucené nečinnosti! Stokráte pohlíží oko Magdalenino přes horu Olivetskou k Jerusalému. Jak touží po jeho hrobu, jak touží, aby mohla mrtvému tělu jeho prokázati poslední poctu!

A přichází opět noc. Neklidně, jako v horečce leží Magdalena na lůžku. Děsivé sny mučí ji, když na chvíli usne. Před ní týčí se kříž, obrovský, krvavý kříž. A na kříži umírající Spasitel; slyší jeho poslední slova, — tu se probouzí z děsného snu. Pohlíží na přesýpací hodiny. Jest ještě příliš brzy, ale Maria nemá stání. Konečně probouzí přítelkyně. Vstávají. Jest ještě čirá tma. Mlčky vybírají vonné masti a koření. Potom se vydávají na noční pout. Mdlý svit měsíce ozařuje cestu. Ticho jako v hrobě. Jen zvuk kročejů prozrazuje rychlou chůzi poutnic.

Přicházejí na výšinu u Betfage. Tu napadá jednu z žen, že hrob jest zakryt těžkým kamenem. „Ach, kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?“ Že stojí dokonce stráž u hrobu, který jest úředně zapečetěn, o tom nemají ženy z Bethanie, jak snadno pochopíme, ani nejmenšího zdání. — Zděšeny nenadálou myšlenkou na kámen dovedou se brzy potěšiti: Pán se postará, jen vpřed ve jménu Páně! Sestupují po svazích hory Olivetské, přicházejí do města. Tiše berou se úzkými a tichými uličkami jerusalémskými. Ale nežli přijdou ke hrobu, musí ještě něco obstarati. Podle úmluvy chtějí vzíti s sebou ještě některé z žen. Tu odděluje se od nich Maria Magdalena: Jděte a přiveďte tu a tu, já půjdu zatím napřed ke hrobu. Přijďte za mnou! A spěchá sama napřed; přidává stále do kroku, horoucí láska dává jí křídla.

Vychází z města. Jen asi sto kroků do vršku dělí ji od cíle cesty. Tu cítí záchvěv země pod nohama; snad ještě i druhý; byly to mocné záchvěvy: „A aj, země třesení stalo se veliké.“ Magdalena se zastavuje poděšena. Zemětřesení, šeptá si, ale hned zase spěchá dále.

Vtom přibíhají proti ní ozbrojení vojáci. Rychle se přitiskla ke zdi. Ale vojáci si jí nevšímají. Zdá se, že mají velmi naspěch. Ubíhají ku branám městským. Okamžik pohlíží Magdalena za nimi vrtíc hlavou. Potom spěchá zase ke hrobu.

Konečně jest u cíle. Jest ještě šero. Za svitu měsíčního sestupuje po schodech ke hrobu. Tu vidí těžký kámen odvalený, hrob Kristův otevřený; nevěří ani svému zraku. Okamžik stojí jako ohromena. Palčivá otázka: Jest Kristus ještě uvnitř nebo ne? žádá rychlé odpovědi. Chce přesně věděti, na čem jest. Ale jaké postavení! Sama při

Peschel.

„Jako pták utikající a jako mláďata z hnízda vylétající, tak budou dcery moabské . . . Hospodine, smiluj se nad námi, neboť tebe očekáváme; budiž rámě naše v jitře a spasení naše v čas soužení!“ (Is. 16, 2, a 33, 2).

osamělém hrobě, kolkolem šero! Láska ke Kristu dodává jí hrdinské síly. Shýbá se a hmatajíc rukama, pokud může, zkouší vnitřek hrobu. Hrob jest prázdný! — Strašlivé poznání! Strašný objev! Kde jest Pán? tato jediná otázka volá, křičí, hlučí v jejím nitru. Kde jest Pán? Ach, vzpomíná na prchající muže. Jak, kdyby ti jej byli ukradli! Tedy zloději, lupiči, darebáci! Co si počne? Čelo jí hoří, tepna jen skáče. — Tu přichází jí spasná myšlenka: Poběhnu k

mužům, k učeníkům, k Janovi, k Petrovi! V okamžiku dává se na cestu do města. Temné postavy blíží se proti ní: ženy. Jako smyslů zbavena spěchá k nim: Kde jest Pán? Hrob jest prázdný! Není tam! Nastává vyptávání, šeptání, volání; nikdo neví nic. Spěchám k Petrovi! Jděte samy ke hrobu, přesvědčte se! A již ubíhá k městu.

Zastavuje se udýchána u domu Janova a klepá. Tam přebýval poslední dni i Petr. Otevírají jí. Bez pozdravu zvěstuje podivnou zvěst: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kde ho položili.“ Neočekávaná zpráva uvádí oba učeníky v úžas. Opravdu? Jest to možno? Odvážní lupiči jej ukradli! Přijdeme hned! A vzavše na sebe nejpotřebnější oděv spěchají, co mohou nejrychleji, ke hrobu.

Naučení:

1) **Nenahraditelný!** — V bolesti Marie Magdaleny a ostatních žen musíme, nehledíce k obyčejným, přirozeným důvodům, přihlížeti k podnětům nadpřirozeným a zdůrazniti, že tyto ženy byly si aspoň zpola vědomy velikosti a nevystihlého významu mrtvého Mistra. Takový muž, takový divotvorce, takový učitel a těšitel se již nikdy neobjeví, ten jest opravdu nezapomenutelný, nenahraditelný! — Slovo nezapomenutelný, nenahraditelný zneužívá se při smrti příliš často. Zemře-li král neb jiný pozemský vládce, objevují se hned přemnozí, kteří jsou ochotni přijmouti po něm korunu, trůn a žezlo jakožto vítané dědictví. Ale zemře-li někdo, kdo se stále jen obětoval a na sebe zapomínal, jest zajisté těžko nalézti za něho hned pravou náhradu. Jak bude asi s námi samými? Kdyby nás smrt dnes odvolala, vyplní se brzy mezera, která tím povstala, nebo budeme mluvit! Taková duše, jako byla tato, již se nenarodí. Taková řeč byla by zajisté ctí; a aby se jí dosáhlo, není třeba mimořádných vloh neb úradů, nýbrž bez výhradného následování Krista a to v každou hodinu, ať jsem na tom neb onom místě. Pamatuj si ostatně: Budeš tím nenahraditelnější, čím více nadpřirozeného jest v tobě a ve tvých skutcích; neboť přirozenost nahrazuje se stále a bezděčně, sama sebou, brzy trochu lépe, brzy poněkud hůře; ale nadpřirozené musí si každý jednotlivý člověk od Boha vyprositi a ve svůj pozemský život vnést. Rozumí-li tomuto umění, pak jest jeho život pro všechno okolí velikým požehnáním a jeho smrt jest cenná a ztráta jeho nenahraditelná.

2) Velikonoční radost, vážná radost. — Hledme si objasnit, že první a největší velikonoční Hod Boží, jež kdy země viděla, vlastní den zmrtvýchvstání Páně, byl úplně rozdílný od našich nynějších radostných Božích Hodů velikonočních. Jeho začátku nezvěstovalo slavné Alleluja, radostné chvalozpěvy, zvučný hlahol zvonů, — nýbrž zemětřesení, — a to silné zemětřesení, — a dodejme si hned: chvění srdcí! Byl to den hrůzy, den pochybností, zmatku, nejistoty, mučivé úzkosti. Na několika vyvolených duších spočívala takořka všechna tíže událostí, jež hýbaly světem, jež vedly od potupné, krvavé smrti na kříži k vítěznému zmrtvýchvstání, jímž přemoženo peklo. V těchto dnech převrátily se takořka věčné kotvy světového pořádku a jejich drtivou tíží musilo nésti několik vyvolených duší. Přejít ze zoufalství k vítězství byl přímo strašný, jedinečný, nebývalý. Uvažující o tom hledme ke své velikonoční radosti přimísiti několik kapek prvního zděšení velikonočního, aby i náš jásot, naše Alleluja nabylo vznešenějšího, vážnějšího, nadpozemského zvuku. Slavíme svátky, jež vlastně převyšují všechny naše pojmy. Nikdo nerozumí dokonale pravé velikonoční radosti.

3) Slepá oddanost v božskou prozřetelnost. — Politu přece ubohé Marie Magdaleny, která měla tak dobrý úmysl. Srovnej s onou nocí velikonoční noc pozemského života vůbec, s hledáním Magdaleniným své vlastní hledání, s její horlivostí horlivost svou! A potom se zastav soucitně dumajíc a učíc se u prevelikého bludu této světice: nalézá hrob prázdný a pláče proto a trápí se a jest k neutíšení, a přece jest prázdný hrob největší a nejvelebnější skutek Boží, přece jásá celé nebe a od 2000 let i celá země nad prázdným hrobem! Neboť když jest hrob prázdný, vstal Kristus z mrtvých! — Kdy se konečně naučíš vždycky a bez výhrady a bez nároku se odevzdávati v ruce nevyzpytatelné prozřetelnosti Boží! Kdy konečně zahodíš nesprávné měřítko svých pozemských citů a tužeb a uznáš za jediné správné měřítko a váhy Boží? Kdy dosáhneš onoho naprostého klidu duše, který jest s to, aby i v prázdném hrobě svých nadějí poznával slávu Páně? O to se musíš snažiti, toť velikonoční myšlenky! — Mé srdce zoufá často v dobách žalu — a zapomíná, jak vše moudře řídíš, a „Ztraceno vše!“ volá bez obalu, — když tma kol mne, již jediný Ty vidíš! Ó, sešli paprsk víry s nebes říše — v mé temné srdce, paprsk světla sám, bych jasně zřela a uznala tíše: — Co Pán Bůh pošle, — jest vždy k spáse nám!

Strážcové u hrobu Páně.

(Mat. 28, 2—4, 11—15.)

Abychom se vžily co nejživěji v události onoho jitra, představme si, jak jeden ze strážců v pozdějších letech svým důvěrným přátelům vypravuje o všem podle pravdy; my sami pak naslouchejme pozorně jeho zprávě!

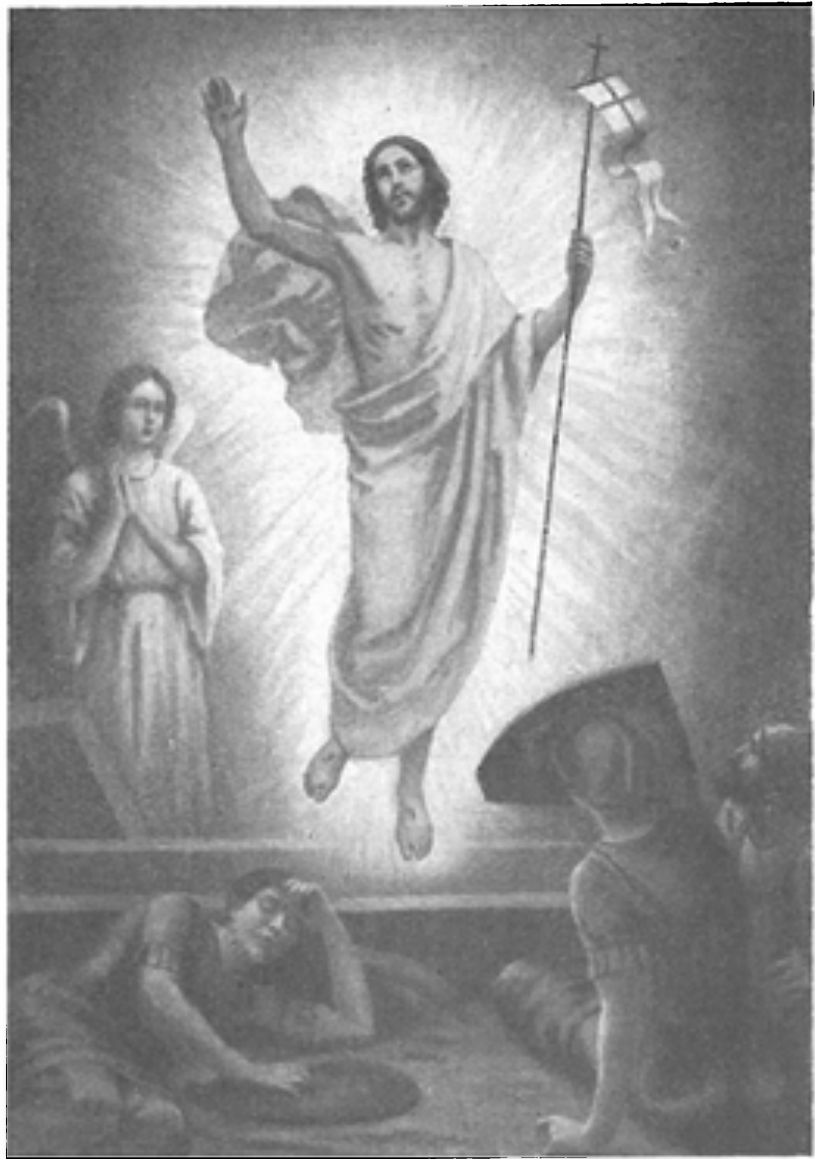
Bylo, tak vypravuje, po velkých svátcích židovských. Čtyři z nás dostali jsme rozkaz, od čtvrtého bdění nočního býti na stráži u zapečetěného hrobu na Golgotě. Byl tam pochován proslulý prorok Nazaretský, kterého židé přede dvěma dny ukřižovali; my čtyři byli jsme také při ukřižování, slyšeli jsme, jak se mu v soudním domě posmívali a jej tupili, jak jej zbičovali a trním korunovali. Přišli jsme tedy ke hrobu a vystřídali předešlou stráž; náš vůdce prohlédl pečeti na hrobě, byly neporušeny, kámen byl hodně veliký a těžký. Byla jasná noc, byloť dva dni po úplňku; bylo nám chladno, proto jsme pilně přikládali na oheň, takže hořel plamenem.

Bylo nám smutno. Nedaleko nás tři prázdné, holé kříže, jež v záři měsíční vypadaly přímo strašidelně. Hovořili jsme o pochovaném prorokovi a smáli jsme se, že chtěl vstáti z mrtvých; konečně jsme se posadili, zahalili se těsně v pláště a dívali se před sebe. Nespal ani jediný z nás. Na východě počalo se šeriti, ale ještě zcela nepatrně.

Pojednou zaslechli jsme strašlivý otřes, země se chvěla, vše se tráslo; všichni jsme vyskočili jako beze smyslu. Zemětřesení! V témž okamžiku jako by sjel blesk s nebe. A před námi stojí někdo, živá postava, ale „obličej jeho byl jako blesk a roucho jeho jako sníh.“ Vytřeštili jsme oči; nebeský zjev přistoupil k zapečetěnému kameni, dotkl se ho a kámen válel se na zemi, jako by byl pírkem; a v okamžiku seděl zářící zjev na kameni. To bylo poslední, co jsem viděl; potom jsem strachem padl na zemi a myslím, že „jsem ležel jako mrtev.“ Jak dlouho jsem tak ležel, nevím. Ale jak jsem přišel k sobě, vyskočil jsem a utekl. Ani jsem se neohlédl za sebe, jen pryč, pryč! Ale kam? K nejvyššímu knězi, který nás objednal. Bez dechu vrazím na nádvoří chrámové, tu spatřím jednoho ze svých čtyř soudruhů; on mne rovněž; běželi jsme k sobě. Kde jest nejvyšší kněz? Také ho hledám. Do síní kněžských! Na prvního z kněží, jehož jsme potkali, jsme se rozkřikli:

Kde jest nejvyšší kněz? Ten se nás chtěl vyptávati. My jsme se však rozkřikli: Hledáme nejvyššího kněze! Ihned!

Za několik okamžiků byl žádaný u nás; sám Kaifáš. Jsem nejvyšší kněz; co chcete? Pane, stalo se něco strašlivého! Venku u hrobu Ježíše Nazaretského! Jak to nejvyšší kněz zaslechl, chytil nás za šaty a vtáhl do nejbližších dveří; s dychtivostí jal se vyptávati: Co se stalo? Pane, nastalo strašné zemetřesení

Azambré.

a potom sjelo hrůzou Hospodinovou a před slávou velebnosti jeho, když cosi živého s

„I vejdou do rozsedlin skal a do jeskyň kamenných před slávou velebnosti jeho, když povstane.“ (Is. 2, 21).

nebe, jako světlo a oheň, sněhobílý muž, ten odhodil kámen hrobový lehkým pohybem na stranu a sedl si naň jako král; více jsem neviděl. Jsem hrůzou jako bez sebe. Všichni čtyři jsme to viděli; přísahám při všech bozích!

A Kaifáš stál bled jako vosk a zaklínal nás důraznými slovy: Prosím vás, neříkejte zatím nic, já svolám celou Vysokou radu; nebudete litovati, uposlechnete-li mne. Počkejte tady! Musili jsme čekati asi hodinu, potom nás uvedli do shromáždění Vysoké rady židovské. Dvěře za námi zavřeli. Byli jsme již všichni čtyři. Musili jsme vypravovati. Bylo ticho jako v hrobě. A když jsme dopověděli, tázal se jeden: A jak to vypadá uvnitř v hrobě? I odpověděl mu Kaifáš: Poslal jsem se ihned

podívati: „hrob jest prázdný!“ Ani stopy po mrtvém těle! — Nastalo hluboké, dlouhé ticho v síni, takže by bývalo slyšeti jehlu padnouti.

Co učiníme? tázal se konečně jakýsi hlas. I vystoupil jiný a pravil: Každým způsobem musíme hleděti, aby se věc ta nerozšířila, aby zůstala utajena. Ano, utajena! a prázdný hrob? — Snadná pomoc! Kdo viděl co? Jen tito čtyři, kteří zde stojí! A potom obrátil se mluvčí k nám: Dobří vojáci, budete řádnými lidmi, učiníte-li, co chceme. „A počali se raditi“ a konečně přinesli „mnoho peněz.“ A jak laskavě nejvyšší kněz s námi jednal, jak nám poklepával na ramena a jak důrazně nám dával naučení: „Rekněte, že učeníci jeho přišli v noci a ukradli tělo, když jsme spali.“ — Co jsme měli dělati? Byli jsme všichni čtyři ubožáci a tolik peněz najednou jsme nikdy ještě ani neviděli; a kněží nám je téměř vnutili.

Ale jeden z nás měl dobrý nápad: Řekneme-li, že jsme na stráži usnuli, dostaneme přísný trest od velitele. Ale nejvyšší kněz nás upokojil řka: „Kdyby skutečně vladař o tom uslyšel, přemluvíme ho a učiníme vás bezpečny.“ Vzali jsme tedy peníze a slíbili jim, že budeme mluvit, jak chtějí, a také jsme tak činili, aspoň veřejně. Evangelista Matouš, který nám to vypravuje, připojuje nakonec: „I rozhlášeno jest slovo to (že mrtvola Kristova byla ukradena,) u židů, až do dnešního dne,“ to jest, do dne, kdy sv. Matouš psal své evangelium, tedy asi třicet let později.

Naučení:

1) Předzvěsti duchovního zmrtvýchvstání. — Nikdo ze smrtelníků neviděl Krista v okamžiku, kdy vycházel z hrobu, ale známky a předzvěsti tohoto důležitého činu bylo zajisté dobře pozorovati. Z toho můžeš si vzíti naučení pro sebe a pro své duchovní zmrtvýchvstání. — S n e b e musí přijíti moc jak onen anděl, moc milosti Boží, — musí zářiti jako blesk, to jest, musíš míti v duši živé poznání a pochopení pro nadpřirozené pravdy; roucho tvé duše musí býti bílé jako sníh, tedy očištěno od každého hříchu; — kámen musí býti odvalen, kámen hlavní tvé chyby, jež tě tíží; — dej Bůh, abys jej dobře poznal(a), neboť právě toto poznání chybí mnohým; — musí býti zlámány pečeti, jež ti vložil svět a jimiž tě k sobě poutá; — přehnouti před tebou musí stráž světa, to jest zlé vlivy ve tvém okolí, jež tě jenom dráždí, kazí; — z e m ě s e musí třásti, to jest, panství nižších pudů musí býti otřesen; — a jako

král(ovna) máš se posaditi na odvalený kámen, jako vítěz a vládce, nevracejíc se již nikdy v potupné poddanství. — Jest-li tomu tak ve všem, může Kristus slavně vyjít z hrobu. Potom i o tobě se bude moci říci: Kristus žije, Kristus vítězí, Kristus panuje!

2) **Prodané milosti.** — Pro vojny bylo zjevení andělské zajisté velikou milostí. Byli by měli na ně vzpomínati po celý svůj život s vděčností. Jaké cenné svědectví o Kristově zmrtvýchvstání mohli vydávati po celý svůj život; mohli se státi obhájci Kristovými; zažiliť, čeho neviděl žádný z apoštolů Kristových! — Kdyby byli chápali, co mají, kdyby byli tehdy řekli: Ne, milí páni, nebudeme mlčeti! — jaké slávy byli by požívali pro své zmužilé chování! Ale zlato je zaslepilo a oloupilo o jejich poklad! Oslepeni leskem zlata, omámeni cinkáním peněz, dali si zavřítí ústa. Jak mnoho ztratili, jak málo získali! — Jaká bolestná srovnání vynořují se nám na mysl! Kolik dobrého se opomíjí, jen aby člověk nepozbyl peněz! — Konečně klesá v hrob. Zanechá peníze zde, mnoho peněz, ale nemá dobrých skutků!

Kristus zjevuje se Matce své Marii.

Regina coeli, laetare!“ „Vesel se, nebes Královno!“
” Nemůžeme si představit slavnost vzkříšení, velikonoční svátky bez tohoto hlasitého chvalozpěvu ke cti nejblahoslavenější Matky Páně; zdá se, jako by všechen katolický svět chtěl znova okoušeti, znova prožívat s Matkou Boží vznešený den vzkříšení Páně. A přece není ve svatých evangeliích ani slova o zjevení Krista milé Matce. Jen nepatrné zlomky starého ústního podání podávají nám o něm zprávu. Sledujmež toto podání a pokusme se o pohled v minulost!

Ve chrámu Božího hrobu jest také postranní kaple, asi 25 m vzdálená od svatého hrobu, která má až podnes název „kostel zjevení Panny Marie;“ v ní jest oltář „zjevení Krista Pána;“ ke kapli přiléhají prastaré sloupy a pilíře, zvané „arkády nejblahoslavenější Panny.“ Toť tedy dle podání místo, kde Kristus se zjevil své svaté Matce. Je-li udání správné, (a podobná stará podání mívají obyčejně dějinné jádro), vyplývají z toto samy sebou některé důsledky. Toto místo nebylo tehdy domem, nýbrž byla zde volná zahrada, v níž snad nanejvýš byla nějaká chatka. Jak možno si mysliti, že nejblahoslavenější Panna prodlávala

v noci nebo aspoň za nejhranějšího šera venku zcela sama (neboť Kristus zjevil se své Matce zajisté beze svědků)?

Snad bychom sem mohli položit na vysvětlení a za odpověď začátek třetí kapitoly z Písně Šalamounovy: „Na lůžku svém přes celé noci hledala jsem toho, jehož miluje duše má; hledala jsem ho, ale nenalezla. Vstanu a zchodím město, po náměstích a ulicích hledati budu toho, jež miluje duše má; hledala jsem ho, ale nenalezla. Nalezli mne ponocní, kteříž ostríhají města. Zdali jste viděli toho, jež miluje duše má? Jakž jsem jich maličko pominula, nalezla jsem toho, jehož miluje duše má. Uchopila jsem ho, aniž ho pustím.“ — Tak bylo by možno vysvětliti si věc tu. Maria, vzpomínajíc stále na svého Syna, očekávajíc v srdci jeho zmrtvýchvstání, neměla v noci po sobotě stání,

opustila
tajně lůžko
své: Musím
ke hrobu
svého Syna!

Přišedši
blízko k cíli,
pozoruje
strážce a
neodvažuje
se tedy ke
hrobu. Ne-
rozhodně
prochází se
sem a tam
(snadmožno
si tak vy-
světliti, jak
povstaly
„arkády
nejblahosl.
Panny“.)

Tam leží
můj Syn; mé
ubohé dítě!
Jak mnoho
trpěl! —
Jeho cesta
křížová,

R. Strange (podle Barbieri).

„Hlas milého mého: hle, on se béře, skáče po horách, přeskakuje pahrbky! — Již zima pominula, kvítí ukázalo se v zemi naší!“
(Píseň Šalam. 2, 8, 11 a 12).

jeho smrtelně bledý obličej, jeho zmučený pohled; a což ukřižování! — Dobrý Synu, v moři svých bolestí myslíš jsi na mne, měl jsi pro mne slovo útěchy! — Božské dítě betlémské! — — O, Simeone, jak pravdivá byla tvá slova! — A on věděl, že zemře, — o mučivé vědění! Ale „třetího dne vstanu z mrtvých;“ nemohu zapomenouti na tato slova; zachovala jsem je hluboko ve svém srdci. — A dnes nastává třetí den! — Synu můj, který jsi mrtvé volal z hrobů, uskutečni, splň své slovo, povstaň z hrobu a učiň mne, svou Matku, hodnu, abych tebe spatřila! — Takové myšlenky víří nejbližší Panně v hlavě, bez pořádku, bez souvislosti. Pohřížena v myšlenky hledí neodvratně ke hrobu.

Vtom o třásá se země! Maria vyskočila. Jaké světlo u hrobu, jak skáceli se strážcové! Ale již jest pozornost její upoutána jiným předmětem: Od hrobu přichází lidská postava přímo k ní. Zmatena stojí chvíli nerozhodně, má-li přehnouti či zůstat; tu slyší hlas: „Zdrávas Maria, Matko!“ Zachvěla se; není to hlas jejího Syna? Jak jí buší srdce, jak hledí na příchozího, již jej poznala, rozprahuje rámě, — Ježíši! zní její hlas a v okamžiku objala Maria svého Syna. Neklesá mu k nohám, jako později ostatní ženy; má právo mateřské; objímá svého Syna a on jí to dovoluje. Líbá ránu jeho Srdce. Běře jeho hlavu do svých rukou, sklání ji a líbá rány po trnové koruně. Potom chápe se s vášnivou láskou jeho rukou a líbá vroucně jejich svaté rány; poté konečně klesá mu k nohám s nejhlubší úctou, neboť i tam ví o přehrozných ranách; uctivě chce i ty zlíbat. Ó, svaté rány! Před dvěma dny ještě prameny nejsi: rašnějšího utrpení, dnes jsou jí nevýslovnou útěchou, radostí, blahem! — Ano, zde stojí opravdu, živ, ne v lesku nebeském, jako zjev nadzemský není obklopen anděly, nýbrž tak, jak jej vždycky vídala, jak k ní vždycky přicházel. Toť Ježíš, její Syn, jak chodil ještě před několika dny po ulicích. Ruce její nedrží vzdušného obrazu, nikoliv, jest to její živý, skutečný Syn!

O čem obě tyto nejšlechetnější duše mluvily v onom nevýslovně blaženém okamžiku, zůstane nám na světě vždycky hádankou. Kdybychom řekly, že jí těšil, že jí dával rozkazy nebo ji pčučoval, tápeme jen ve tmách a nevíme, bylo-li tomu tak opravdu. Kdo ví, nebylo-li to jen dlouhé, němé objetí, po němž Kris'us zmizel; — Maria však ví

nyní: Syn můj vstal z mrtvých, Syn můj žije, — co znamená každý jiný pozdrav, každá jiná útěcha proti této obrovské myšlence! Není již Matkou bolestnou, jest radostí naplněnou Matkou vzkříšeného Spasitele!

Naučení:

1) **Pravé zmrtvýchvstání.** — Jaký podivuhodný život vedl vzkříšený Spasitel ostatních čtyřicet dní na zemi! I když jeho zjevení, o nichž se nám vypravuje, nebyla příliš četná, přece se zdálo, že vynakládá přitom vše, aby přesvědčil všechny, kteří jej viděli: Jsem opravdu tyž, který jsem byl dříve! Proto nedočítáme se nikde, že by byl se objevil v nebeském lesku. Jeho andělé, které posílá, září jako blesk, jejich roucho skví se jako čerstvě napadlý sníh; on sám však přichází jako bratr lidí, aby mu nemohli říci: Ó, toť zcela jiná bytost nežli byl dříve náš Mistr!

Kéž jest nám tento zvláštní způsob zjevování, jenž se tolik liší od zjevování rozmanitých světců a světic Božích, posilou víry! Ano, přebýval mezi námi, ještě i po svém zmrtvýchvstání. Objevení jeho v lesku a slávě nebylo by mělo daleko té moci dokázati pravdu jeho zmrtvýchvstání jako toto skoro přirozené, skromné jeho objevování.

2) **Regina coeli, laetare!** — Tak rychle tedy mění se osudy lidské! Na Velký pátek byla ještě Královnou bolestí, jejíž duše probodena byla sedmerým mečem, za čtyřicet hodin poté jsou nevýslovně rozkošné chvalozpěvy jejím blaživým údělem. Ó, duše pohřžená v žalosti, řci, co tě nejvíce trápí? Temný pohled do budoucnosti, beznadějnost! A nevíš, jak brzy, jak brzy se vše změní! Často již zde na zemi! Či jsi opravdu tak ubohá, že bys nemohla vyprávěti o neočekávané, veliké, náhlé radosti? Ale budiž, snad jsi toho ještě nezakusila; ale potom jest ti Bůh takový náhlý obrat dlužen a velmi brzy ustoupí i tvůj Velký pátek svítání velikonočního jitra! —

Čtyřicet hodin! — Kdož ví, co se za tu dobu s tebou ještě stane! Za čtyřicet hodin ležel mnohý zdravý člověk na marách, za čtyřicet hodin uzdravil se mnohý nezhojitelně nemocný zázračně mocí Boží. Ve čtyřiceti hodinách změnila se přemnohým pozemská radost ve věčnou žalost, pozemský žal ve věčnou radost! Čtyřicet hodin! Smrt klusá rychleji, Boží soud nepotřebuje tak dlouhé doby, nebeské brány nejsou tak daleko ale také ne brány pekelné. Prosme nejblahoslavenější Pannu, aby byla strážkyní našich osudů; poručme se v její

mateřské ruce, aby změny, které na nás čekají, ať již přijdou rychle nebo zvolna, vedly nás konečně ke šťastnému výsledku, aby závěrečný akkord našich prací a námah bylo radostné velikonoční Alleluja! v nebeské slávě!

3) Pokora Mariina. — Měli bychom snad přece zprávu o zjevení Krista Panně Marii, kdyby Matka Boží nebyla tolik mlčela. Před 34 lety zamlčela nejvzácnější nebeské zjevení před samým svatým Josefem, zamlčela i nyní velikou milost, které se jí dostalo, přede všemi, i před samými apoštoly. A teprve později objevuje se nezaručená zpráva o zjevení tom. — Uč se mlčeti o milostech! Nepůsobí dobrým dojmem, když omilostněné osoby mluví bez potřeby o milostech jim udělených. — Nech jen své milé Já trochu stranou; Pán Bůh a jeho čest a sláva buďtež v popředí! Nedej se klamati zdánlivými důvody, jako bys takovým zjevením mohl(a) jiným prospívati; Pán nepotřebuje tvého prostřednictví!

Jakou radost pocítilas, Matko, jaké plesání,
když jsi po přestálé strasti Syna k srdci tiskla v slasti,
jehož pod srdcem nosilas, jenž teď tvůj jest bez přestání!

Ženy po druhé u hrobu Kristova.

(Mat. 28, 7, Mar. 16, 2—8).

pěšně, jen v letu zvěstovala Maria Magdalena ženám, jež potkala, zprávu, že hrob jest otevřen. Potom běžela k městu. Ženy zvěstí tou mocně vzrušeny zrychlily ještě spěšné kroky, aby co nejdříve byly u hrobu a na vlastní oči se přesvědčily, co se stalo. Za chvíli byly u hrobu; popatřily, hle, „uzřely kámen skutečně odvalený a hrob otevřený.“ Udiveny vešly s váháním dovnitř. Tam čekalo je veliké překvapení. „Všedše do hrobu uzřely mládence, o děného rouchem bílým.“ Seděl na pravici a zdálo se, že tu čeká, aby dal zprávu těm, které přišly. Nebyl to zajisté Ježíš; byl jim úplně neznám. „Ženy se ulekly a ustoupily.“ Dech se jim zatajil, ale anděl jal se hned přívětivě mluvit. A mluvil jako člověk řka: „Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného! Vstalť jest, není ho tuto! — Aj místo, kdež jej byli položili.“ Při slovech těch ukázal tajemný muž na prázdný hrob; ženy úzkostlivě tam pohlížely a poznaly, že tam opravdu nikdo neleží. Ale již znova naslouchaly, neboť mládenec mluvil opět: „Ale jděte, povězte učeníkům jeho i Petrovi, že vás předejde do

Galilee; tam jej uzříte, jakž pověděl vám.“ Vše to stalo se tak rychle, vše bylo ženám tak nevysvětlitelné, že byly všechny jako bez sebe. Řeč andělova, neboť anděl to byl zřejmě, netrvala snad ani minutu. Potom však z vypravování svatého evangelia se zdá, že jim zmizel před očima. Nepraví se tak sice výslovně, ale stojí tam: A ony vyšedše utekly od hrobu; nebo přišel na ně strach a hrůza.“ A k tomu se dodává: „A žádnému ničehož nepravily, neboť se bály.“

Představme si v duchu, co asi tyto ženy dělaly. — Bylo ještě hezky šero, všude ještě ranní mlhy. Ženy utíkají od hrobu. Kam asi? Kamkoliv, ale zajisté hezký kus cesty odtud, až se domnívají, že jsou v bezpečí. Potom se zajisté zastavily a radily se; co to bylo? Vidělas to také? A začínají uvažovati o slovech, která slyšely v hrobě, jedna ví to, druhá ono a konečně vědí všechny přesně každé slovo, které anděl pronesl.

Ale co jest nám činiti? Máme to říci učeníkům! — Ale jedna z nich dává dobrou radu: Neříkejme raději nic; počkejme, aby se nám snad nevysmáli a netupili nás. Tato rada zdá

Picart.

„Na horu vysokou vystup, povyš v síle hlasu svého, kterýž dobré věci zvěstuješ Jerusalému; povyš, neboj se, rci dcerám sionským: Aj, Bůh váš.“ (Šrov. Is. 40, 9).

se ostatním moudrá, proto si umiňují: Neřekneme nic! Jdou tedy domů plny vzrušení. Vše, co jim anděl řekl, jest marné; řekl jim, aby se nebály, ale ony bojí se náramně. Poručil jim, aby to zvěstovaly učeníkům, ony však neříkají ničeho. Pověděl jim, že Kristus vstal z mrtvých, ony však tomu nerozumějí, nebo tomu aspoň nevěří. Možno tedy snad tvrditi, že se o celou tu záležitost dále nestaraly? Ó ne! Naopak jsou všechny plny napětí a plny zvědavosti: Co se asi ještě stane? Tajemná moc táhne je znova ke hrobu. Ale teď hned ne, dokud jest tma, neboť temnota zastrašuje, ale později, „až slunce vyjde.“ A tak se zatím rozcházejí do různých domů v městě. Jejich vzrušení jest nápadné. Leckdos se jich důtklivě vyptává. Ale nemají se k řeči; jest však na nich viděti, že zažily něco zvláštního.

Konečně jsou rády, že mohou odejít; a tak vidíme při slunce východu znova zástup žen blížiti se ke hrobu K istovu.

Naučení:

1) Pohlaví ženské od Boha poctěno. — Osvědčujeme: Nejprvnější zprávu: „Vstal z mrtvých!“ neobdrželi apoštolové neb učeníci nebo vůbec muži, nýbrž ženy! Spatřujeme v tom jemný pokyn pro theology (bohoslovce), aby nedopřávali příliš mnoho místa lidskému ostrovtipu a učenosti, neboť cesta k Bohu jest cesta dětinské víry. Spatřujeme v tom za druhé vyrovnávající spravedlnost Boží: ženy provázely trpícího a umírajícího Spasitele věrněji na jeho poslední cestě nežli mužové a byly i po smrti jeho věrnými strážkyněmi, pečujícíce i o mrtvé tělo v hrobě. Jim tedy náležela první zpráva o jeho oslavení. — Vidíme, že Bůh často užívá této své metody v rozmanitých stoletích: nejvznešenějších zjevení (o slavnosti Božího Těla, o pobožnosti k nejsv. Srdci Páně, o neposkvrněném početí Panny Marie v Lourdech atd) dostává se ženám. Ale žena nemůže si tohoto čestného místa zasloužiti svou učeností nebo pod. v., nýbrž jen láskou. Čím jest láska v srdci ženy něžnější, vroucnější, hlubší, ohnivější, tím způsobilejší jest její srdce k projevování zvláštních milostí. Uznej tu vlastní obor své činnosti: „Miluj Boha z celého srdce svého, ze vsí duše své, ze vsí síly své,“ to nejlepší přípravná škola pro všechny milosti. Mluv se svým Pánem o veliké, největší a nejčistší lásce!

2) **Moc nadpřirozených pravd.** — Pozoruj s útrpností, jak tyto ženy jsou téměř zdrceny tíží zvěstovaných jim nadpřirozených pravd, jak plny zděšení utíkají. A co slyšely? Totéž, nad čím ty plesáš: „Vstalt jest!“ Tobě jest myšlenka na vzkříšení vybledlou všedností; hled' však zvážiti nekonečnou vznešenost a velebnost této veliké myšlenky podle nejprvnějšího dojmu, jímž působila v lidský sluch a v lidské srdce. — „Kristus vstal,“ toť pravda, již by měl člověk jen s bázní a třesením a s úctou vyslovovati. Oplakávej svou lehkomyšlnost a povrchnost, že tak málo vnikáš do hloubky pravd svaté víry a spokojuješ se jen zevnějškem. Vypros si dnes od Boha poznání a dar umění, abys aspoň o jeden neb o dva stupně hlouběji pronikla do obrovské hloubky převelebné pravdy: Kristus vstal!“ A měj stále před očima, že velikonoce jsou lidské přirozenosti skoro nejtajemnější, ano skoro neproniknutelnou slavností. A nezapomeň nikdy: první výsledek velikonoční myšlenky bylo silné zemětřesení a silnější chvění srdcí! Chvěj se i ty!

Petr a Jan u hrobu.

(Jan 20, 3 -10, Luk. 24, 12,)

Představme si, jak bylo asi apoštolům Petrovi a Janovi v těchto dnech. Byli zajisté zcela sklíčeni zármutkem. V neděli pak ráno ještě za šera klepá někdo prudce na dveře; stojí tu Maria Magdalena: Hrob Mistrův jest prázdný! Tělo jest ukradeno! Vzrušující zpráva! Překvapeným učeníkům buší srdce. Rychle ke hrobu! Co se as děje? „Tedy vyšel Petr i ten druhý učeník a šli k hrobu. I běželi oba dva spolu; a ten druhý učeník předběhl spíše Petra a přišel první k hrobu.“ Zpráva, kterou obdrželi, jest tak zajímavá a nová, tak důležitá a tajuplná, že by neuvěřili žádnému poslu světa ani andělu; vlastními očima chtějí se přesvědčiti, a to co nejrychleji. Co si asi myslí běžíce ke hrobu? Nemají ani kdy na klidné přemýšlení; neodvažují se ani mysliti na něco určitého; co slyšeli, jest tak dobrodružné, tak nezvyklé, že chtějí především viděti, zda to pravda.

„A nachýliv se uzřel (Jan) prostěradla položená, ale nevešel.“ První rychlý pohled nízkými dveřmi dovnitř přesvědčil jej o nejdůležitější věci: Ano, Magdalena mluvila pravdu, tělo Mistrovo již zde není. — První zvědavost

jest ukojena, důkladnější prohlídku vykoná spolu s Petrem. Čeká tedy na něho, ježto jej předběhl, jsa mladší. Bezpochyby dává mu již zdálky znamení: Opravdu, hrob jest prázdný!

„Tedy přišel i Šimon Petr, jda za ním; a schýliv se uzřel také prostěradla, ana sama leží.“ I pohlédli oba tázavě na sebe, potom však odhodlal se Petr: Půjdu dovnitř! A přemáhaje hrůzu z hrobu Mistrova, shýbl se a vkročil nízkým otvorem. „A všel do hrobu a uzřel prostěradla položená a roušku, kteráž byla na hlavě jeho, ne s prostěradly položenou, ale obzvláštně v jednom místě svinutou.“ O loupeži nemůže býti tedy řeči, neboť odnesli by buď také plátna, nebo by jich aspoň tak pečlivě neskládali. Ale kdo asi složil plátna? Zajímavá, ještě nikým nerozřešená otázka, která zůstane navždy otázkou nerozluštěnou.

Petr vychází opět z hrobu. Jan pohlíží naň tázavě. Petr krčí rameny: Jen prostěradla jsou tam, nic jiného! — podívej se tam! „Potom tedy vešel tam i ten učeník, který byl první u hrobu; i uzřel a uvěřil.“ Tato poslední poznámka jest opět velmi zajímavá. Jan sám ji napsal. Vzpomíná tedy ještě ve svém stáří, když psal evangelium, onoho dojemného okamžiku, když schýlen stál uvnitř hrobu a v polotmě pohlížel na složená

L. Maillard (J. Gerstner).

„Šimon Petr všel do hrobu a uzřel prostěradla položená a roušku, kteráž byla na hlavě jeho.“ (Jan 20, 6–7).

prázdná prostěradla. Tehdy událo se v jeho duši něco, čeho nemohl zapomenouti: „I uzřel — a uvěřil.“ V temnotách hrobu pojala jeho duše velikou myšlenku a pochopila po prvé, co znamená: Kristus vstal!

I vyšel opět ven ke svému druhu. Hluboce dojatai stáli asi oba apoštolové u hrobu. Jako tiché tušení vanula duši jejich veliká myšlenka, kterou Syn člověka častokrát tak zřetelně opakoval: „T ř e t í h o d n e v s t a n u z a s e.“ Až dosud nikdy „nerozuměli těmto slovům“. — Nyní začíná jim svítati, a to v čisté duši Janově dříve a mocněji nežli v duši staršího, vážnějšího Petra. Kdyby tomu tak bylo! — Anděl začíná odvalovati kámen ode dveří jejich srdce, těžký kámen pochybnosti. A anděl ten jest anděl světla.

„I odešli učeníci zase, kdež prvé byli.“ Mlčky, beze slova vracejí se domů, nedbajíce plačící Magdaleny, kteráž jich byla následovala. Tak rychle sem spěchali, tak rozvážně a zadumáni kráčejí domů! Nad horami na východě ukazují se červánky, ranní světlo se chystá pozdraviti nádherný, slavný den velikonoční. A také v srdcích apoštolů začíná se rozednívati: podivuhodné, vznešené světlo: N a s t á v á velikonoční jitro v duši Janově a také — v duši Petrově.

Naučení:

1) „A uzřel i uvěřil.“ — Tato slova Janova nechť nám zase jednou uvedou na mysl, jak začíná a povstává víra v lidské duši. Proč uvěřili tito mužové galilejští Pánu, proč opustili vše, co měli, proč šli později ochotně na smrt? Protože vše, o čem věděli, viděli na vlastní oči. Ano, viděli vše! Viděli utišení bouře na moři, viděli, jak slepci od narození nabývají zraku, jak mrtví vstávají z mrtvých. Měli před očima celý zázračný život svého Mistra; odtud jejich víra, která byla potom také neochvějná a pevná jako skála. — I v pozdějších dějinách církve svaté můžeme dokázati tento vznik víry. Či jest myslitelné, že by miliony lidí jenom mluvily po jiných, že by po jiných jen bez myšlenek opisovaly? To by se bylo křesťanství již dávno rozplynulo a vypařilo. Naopak každý z nich měl své zkušenosti, vnější nebo vnitřní, které mu jasně a mocně předváděly před oči pravdy víry; a proto se každý takový získati víře: „uzřel a uvěřil!“

Připomeňme si také některé události z nejnovejší doby! Když žid R a t i s b o n e roku 1842 byl nalezen před

oltářem Matky Boží, an prolévá hojně slzí, a tento okamžik stal se mu začátkem svatého života, — odkud ta náhlá změna? „Uzřel a uvěřil.“ — Viděl nebeskou Královnu v lesku a slávě. — Nebo když doktor Dozous, očitý svědek zázraků lourdských, napsal svou proslulou knihu, dal ji vedlejší název: Uvěřil jsem, protože jsem viděl. A Bernadetta, omilostněná zjeveními v Lourdech, ujišťovala ještě na smrtelném loži, když stála již takořka na prahu věčnosti, jako slavnou přísahou: Viděla jsem ji, ano, viděla jsem ji! — Jen nestoudná lehkomyšlnost nevšímá si takových dojemných svědectví a prohlašuje všechny takové hrdinské duše za hlupce nebo podvodníky. Poctivý člověk však přemýšlí o tom a praví si: Nikdy by byli tito lidé nepřijali víry, kdyby se byli nepřesvědčili na vlastní oči. — Kéž jest to i pro nás radostným posílením víry!

2) „I odešli učeníci zase domů.“ — Zvláštní, skoro zbytečná poznámka. A přece nám i tato poznámka něco praví: že oba dva přes svoji počáteční horlivost, jež je nutila k běhu, konečně se musili vrátiti domů s nepořízenou; dály se tu věci, proti nimž byli úplně bezmocni a bez rady. Největší čin dějin vykoupení udál se úplně bez nich, ač tak horlivě běželi. Toť velmi spasitelné naučení pro nás. Jsou příhody v lidském životě, a bývají to právě nejkrásnější a nejpodivnější, kdy Pán Bůh sám bere vše do ruky a vše sám řídí a nám krátkozrakým lidem nezbyvá, než nečinně k tomu přihlížeti. Horkokrevně přibíháme domnívajíce se, že by to bez nás nikterak nešlo, zdá se nám, že jsme hlavními osobami, a hle, náhle vidíme se odstrčeni a přitlačeni ke zdi, uznáváme, že nás není nikterak potřebí, a jsouce odsouzeni k pouhému přihlížení, musíme přece vyznati: Opravdu, vše jde zázračně dobře, i bez nás!

Ani prázdných prostěradel nesmíme sbaliti, i to obstaral někdo jiný; nám nezbyvá, nežli jíti s hanbou domů. A v našem nitru ozývá se hlas: Hle, pyšný, domýšlivý člověče, uznej, že tvé přemýšlení a tvé snahy, tvé běhání a shánění před Pánem Bohem neznamenají vlastně nic!

Kristus zjevuje se Marii Magdaleně.

(Jan 20, 1i—18, Mar. 16, 9—11.)

První zjevení se zmrtvých vstalého Spasitele, o němž nám vypravuje evangelium; spolu nejskvělejší zjev v dějinách zmrtvýchvstání. Krátká a přiléhavá zpráva, provanutá však líbezným dechem poesie! Oddíl evangelia, při němž se všichni vykladatelé Písma, všechny rozjímavé knihy radostně a s láskou zastavují.

Tu stojí u otevřeného hrobu ta, která sama kdysi ležela v hrobě, v hrobě hříchu, z něhož ji vyvedla mocná ruka křisitele mrtvých. Tu stojí u hrobu ta, která opustila otcovský dům i své statky, aby šla za tím, jenž jí přinesl pravé štěstí. Tu stojí, která předčí všecky ostatní láskou a oddaností, ano i slzami! Šla za oběma apoštoly, hleděla na ně, když se dívali do hrobu. Apoštolové odešli, ona však tu ještě stojí. — Co zde vlastně ještě chce? Proč také neodchází? —

Zvláštní, ženskému pohlaví často vrozený cit nutí ji zde zůstat. Až na toto místo následovala ho krok za krokem, každou kapku krve božského Spasitele splatila hořkou slzou lítosti. Zde viděla jej naposledy! Zde směla vtisknouti poslední políbení na jeho strašné rány. Zde byl jí odňat a zakryt nemilosrdným kamenem. Kolik hodin seděla zde na stráži — zde nebo nikde jinde ho nenalezne. Ne, nemůže odtud! Temné tušení jí praví, že právě na tomto místě čekati může spásu a radost.

Ještě jednou se podívá do hrobu; shýbá se v nízkém otvoru a hledí dovnitř. Tu vidí v úzkém hrobě „dva anděly v bílém rouše sedící.“ Jeden sedí u hlav, druhý u nohou kdež bylo položeno tělo Ježíšovo. Oba spatřivše ji pozdravují ji otázkou: „Ženo, co pláčeš?“ Neslyší v otázce té skrytého napomenutí, aby zanechala pláče a zapěla radostné velikonoční Alleluja, nýbrž pojímá otázku doslovně a odpovídá: „Vzali Pána mého a nevím, kde ho položili.“

A obrací se a odchází. Nemá ani očí pro anděla, neboť hledá Pána; nemá citu pro neobyčejnou milost tohoto zjevení, protože jest zbavena největší milosti: přítomnosti Pána svého, byť to byla jen přítomnost jeho mrtvého těla. Mrtvý Pán jest jí dražší nežli živí andělé! Všecka zoufalá opouští hrob. Pomalu se obrací, aby odešla. Tu slyš, kroky! Obrací se: Ach, zahradník! — „Ženo, co pláčeš? Koho hledáš?“ slyší otázku z úst cizího muže. „Pane, vzal-lis

Lé Sueur (Edelinck).

„Dí ji Ježíš: Maria! Obrátivši se ona řekla jemu: Rabboni! (Mistřo)“ (Jan 20, 16).

ty jej, pověz mi, kdes ho položil, a já jej vezmu!“ Tak mluví jako beze smyslů; nemá zraku pro nic jiného nežli pro tělo mrtvého Mistra. Nepraví, koho hledá; celý svět přece musí věděti, koho míní! — A chce jej vzíti! Ona, slabá Magdalena, mrtvé, těžké tělo! Vzíti? A kam je ponese? Sem? Co by z toho měla? Ach, chce jej vlastně jen viděti, chce jen věděti, že se mu nic nestalo! Láska její působí, že mluví jako pomatená. A táž láska jako by ji zbavila smyslů, takže nečeká ani odpovědi. Hned zase otáčí se neklidně na všechny strany. Nepřeháníme, pravíme-li: Magdalena byla nedaleko výbuchu šílenství.

Vtom slyší slovo, jehož zvukem tuhne jí krev v žilách. Zaslechla své jméno: „Maria!“ a bylo to, jako by ji volal Ježíš Nazaretský. Ó, jak dobře zná ten zvuk, ten hlas! Rychle obrací hlavu, aby se podívala, kdo ji volá. Zahradník ji volal. S očima široce rozevřenýma hledí naň vteřinu. Jeho postava se změnila, ví již, kdo stojí před ní: Ježíš Nazaretský! Výkřik, klesá na kolena a radostné, láskou se chvějící slovo „Rabboni!“ — „Mistře!“ proniká vzduchem a její ruce chápají se jeho nohou, jeho šatu

a políbení za políbením tiskne na jeho roucho. — Alleluja!
Jest velikonoční jitro! Alleluja! Alleluja! — —

Nepřišli oba andělé, strážcové hrobu, aby se podívali na ten výjev? Neobjevila se koule sluneční, zrychlivší svůj běh, honem na obloze, aby prvními svými čarovnými paprsky pozlatila a zjasnila nebeský ten obraz? Chvilku asi dovolil Spasitel němě, aby projevovala svou úctu a lásku, žehnaje zatím asi jedné z nejlepších svých dcer; když však se nemohla nasytiti líbání a objímání nohou, zabránil jí: „Nedotýkej se mne, neb jsem ještě nevstoupil k Otci svému,“ (kde bude blaženost bez konce,) „ale jdi k bratřím svým a pověz jim: Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu!“ — Tak pravil a zmizel zrakům radostí naplněné, jásáním nadšené učence své Marie Magdaleny.

Naučení:

1) „**Doufej v Hospodina!**“ Magdalenin nářek obrází se v četných vydáních stále znova: ve vlastních dějinách duše jednotlivých lidí, ve dvoutisíciletých skoro dějinách církve; zdá se, že Pán zmizel, není možno naléztí ho. Vnitřní bezútěšnost bez konce, — potlačování, olupování, pronásledování ve velkém. Mnohdy dáváme si plny pochybností otázku: Žije Bůh ještě? Ví o tom? Může to trpěti? — Takové doby jsou doby slz, nářků, marného ohlížení se po pomoci, ano mnohdy skoro doby zoufalství a šílenství. — A přece: „**Doufej v Hospodina!**“ V katolické víře viděla jsi stopy Páně a šla jsi po nich a jen tam a nikde jinde nalezněš Pána opět. Naděje ve slunce jest útěchou noci. Tvou nocí jest země, tvým sluncem Kristus; kromě něho není pro tebe slunce! **Doufej v Hospodina!**

2) **Vyznamenání Magdalenino, tvá radost!** — Pozoruj podivuhodné počínání Páně: Oba apoštolové běží, jak mohou, ale konečně spatřují jen prázdná prostěradla; Magdalena klopýtá plačíc za nimi ke hrobu a Pán posílá k vůli ní dva anděly! Před několika okamžiky tam ještě nebyli! Toť opět vyznamenáním pro Magdalenu, radostí pro veškeré pohlaví ženské, nadějí pro hříšníky, (neboť Magdalena byla kdysi hříšnice), oslavou pro všechny duše Boha milující. Neboť co bylo dnes korunováno takovou zvláštní ctí? Snad hříchy Magdaleniny? Nikoliv! Snad její ženské pohlaví? Nikoliv! Snad její slzy?

Nikoliv! Korunována byla její láska! „Neboť milovala mnoho!“ Proto k vůli ní přicházejí andělé, kteří nepřišli k vůli úřadu apoštolskému! A ty, duše, nemůžeš milovati! Láska jest přece nejlehčí věc na světě! Co činily všechny veliké světice? Uposlechly prvního a největšího přikázání: Milovati budeš Pána Boha svého! Duše, zkus jen: Ne pohodlnost, ne vlastní vůle, ne sobectví, ne rozvaha, ne prospěch, — nýbrž láska Boží říd' tě ve všem a všude, každou minutu! Potom kráčíš v tajemných, slavných stopách Magdaleniných! Potom přijdou andělé, aby ti sloužili. Potom obdaří tě Pán hojným požehnáním a milostí.

„Alleluja! — Vstává svaté jitro
jitro velkonoční po dnech žalu,
kdy se po bolestné, těžké chvíli
smutek Magdalenin k konci chýlí,
vidí Pána, vzdává jemu chválu!
Napln' důvěrou i moje nitro,
ať i mně zasvitne slavné jitro!

Kristus zjevuje se svatým ženám.

(Luk. 24, 2-8, Mat. 28, 6-10).

Zatím co Magdalena spěchá k Petrovi, a to po cestě, kudy právě přišla, blíží se z druhé strany města znova ženy, a to provázeny i těmi, které zde byly již dříve. Když přišly ke hrobu, „slunce právě vyšlo.“ Byl tedy jasný den.

Ženy blíží se plny starosti ke hrobu. Aj, kámen jest odvalen! Zděšení, úžas, otázky: Byl již dříve pryč? Tyto otázky týkají se těch, které zde byly již dříve. Ty začínají se pomalu přiznávati. Zatím některé chystají se prohlédnouti hrob, což jest nyní za jasného svitu slunečního lehko, a může se díti rychle a důkladně. Tělo jest pryč! „I stalo se, když byly pro to na mysli zkormouceny, aj, dva muži stáli vedle nich v rouše skvoucím. Když pak se bály a tváři k zemi schýlily, řekli k nim: Co hledáte živého mezi mrtvými? Neníť ho tu, ale vstal jest! Rozpomeňte se, kterak mluvil vám, když byl ještě v Galilei, řka: Syn člověka musí býti vydán v ruce hříšných lidí a býti ukřižován, a třetího dne vstáti z mrtvých.“

Bázeň žen znenáhla zmizela a, jak praví sv. Lukáš, „rozpomenuly se na slova jeho:“ zdá se tedy, že ještě u hrobu, snad před oběma muži, mluvily o tom. Poté

zmizeli oba mužové nebo se vzdálili; i začíná živý rozhovor. Ty, které zde byly dříve, vytasily se nyní se svým vyznáním. Společná příhoda má za následek, že strach, který všechny zřejmě pro neslýchané ty věci pocífuji, mění se znenáhla v radost; „i vyšly rychle z hrobu s bázni a s radostí velikou, běžíce, aby to zvěstovaly učeníkům jeho.“

Greg. Huret.

„A hle, Ježíš potkal se s nimi a řekl: Zdrávy buďte! A ony přistoupivše, chopily se noh jeho a klaněly se jemu.“ (Mat. 28, 9).

A jak tak běží, znenadání jako blesk s nebe, stojí Ježíš před nimi: „Zdrávy buďte!“ zní jim na pozdrav! Poznávají jej ihned; můžeme si představit, s jakým jásáním jej obklopují. Některé padají mu k nohám, líbají jeho roucho, jeho nohy, ruce, rány, jásají, pláčí, volají. Jest to přeradostný výjev, první nadšené, radostně strhující velikonoční Alleluja!

Některé z nich však jsou velikostí a novostí myšlenky poděšeny; poznávají Spasitele, ale chvějíce se skoro ustupují do pozadí, třesou se na všech údech, kdežto oko jejich spočívá tázavě, prosebně, úpěnlivě na vzkříšeném Spasiteli. Spasitel obrací se k nim a promlouvá přátelsky: „Nebojtež se!“ Zajisté podal jim i ruku na uvítanou. Poté obrací se ke všem: „Jděte, zvěstujte bratřím svým, ať jdou do Galilee; tamť mne uzří!“

Tak praví a mizí před jejich očima. To není sice psáno v Písmě svatém, ale vskutku, kdyby se byl neodloučil nadpřirozeným způsobem, moci od těchto žen, byly by jej pustily? Nebyly by ho následovaly krok za krokem, do každého koutku, do každého úkrytu? Zmizel tedy před očima jejich.

Naučení:

1) Božská spravedlnost. Byly bychom snad očekávaly, že vzkříšený Spasitel zjeví se nejprve vyvoleným základním kamenům své budoucí církve, apoštolům; nebo že jsa zvyklý obcovati jakožto učitel lidu s obrovskými zástupy, předstoupí někde před shromážděný lid a ukáže se jim. Ale ne! Ženy jsou opět a opět první, jimž se dostává zvláštního vyznamenání, a z jejich úst mají teprve apoštolové, úřední zástupci církve Kristovy, uslyšeti zvěst o vzkříšení Pána Ježíše.

Kterak si vysvětliti tyto plány Boží? Možno říci především: Kdo jest zde nejdříve, obdrží milosti napřed. Kdo byl nejdříve u hrobu? Ženy! Viděly tedy Pána nejdříve. — Ale Petr a Jan byli zde také, ano běželi! Ale nemusí se přičísti jejich spěch spíše horoucí zvědavosti, nepřiběhli teprve tehdy, když byly zavoláni, a nepřišli bez všeho, takorůzka jen pro sebe? Ženy však přišly s vonnými věcmi podle dávno promyšleného plánu, obětovaly i noční spánek a jejich cílem bylo: uctíti mrtvého Spasitele; nemyslíly na sebe, myslily jen na Ježíše; proto také Ježíš myslil na ně.

Ale co jsme připomenuly, jest skoro maličkost. Hlavním důvodem zjevení Páně ženám jest spíše: neděle velikonoční má býti po právu protějškem Velkého pátku. Kdežto mužové na Velký pátek se skrývali, ženy chovaly se při utrpení Páně hrdinsky; jitra ve ikonoční neděle jest jim dnem odplaty. Kristus zapomíná tu na poslání

a posvěcení svých vyvolených apoštolů a jeho oko hledá jen lásku, a kde nalézá lásku, tam dává hned odměnu. Jest ještě spravedlnost; a to po vzkříšení! — Toť dojemná zpráva, která nám zní z prvních událostí velikonočního jitra. Ani úřad ani důstojnost, ani posvěcení ani zázraky a povolání, nýbrž jediná láska k Bohu bude měřítkem, podle něhož nám bude jednou přidělena sláva a čest, rozkoš a věčně trvajících blaženost.

2) „Nebojtež se!“ — Toť druhé slovo Páně k věrným ženám. A také vy jste věrná družina panen; platí tedy i vám; „Nebojtež se!“ A co se týče tebe samé, jsi přece rádným údem této družiny žen, i ty jsi bděla, plakala, mazala, kupovala, obětovala, přišla jsi dobrovolně, připojila jsi se k družině dobrých duší, zvolila sis jméno a roucho Kristovo za svůj podíl, — tedy: „Neboj se!“ — Ale tvé hříchy! Jaké hříchy myslíš? Hříchy smyslnosti? Přístup k Magdaleně! I jí platil zajisté tento pozdrav. Hříchy pýchy? Stoupni si za Salome, neboť ta zcela vážně žádala z domýšlivosti pro své syny prvních míst v nebesích! Nebo hříchy neposlušnosti? Tu nechť tě potěší některé z žen; ještě před hodinou neuposlechly rozkazu andělova, nýbrž dělaly, co samy chtěly. — Jak vidíš, byly i ve sboru těchto žen mnohé, které měly leckteré chybičky na sobě. Nuže, „neboj se ani ty!“ Spasitel jest k tobě dobrotiv!

Kdyby Hospodin hleděl na hříchy, kdo by před ním obstál? Čiň dnes upřímně, co činily ony ženy: Hledej Krista! Jdi k jeho hrobu, to jest ke svato-stánku! Přines koření a drahé masti, to jest své nepatrné oběti! A potom: „Neboj se!“ Služ Pánu s veselostí, s plesáním, s jásáním! Nebuď ježek, budiž skřivánkem!

Jak kdysi, prochází Pán ještě dnes
jak duší zahradník, sám tiše světem
a k srdci lidskému, v něž smutek kles,
se chýlí s láskou, jako otec k dětem.
O, nezavírej v radosti ni v žalu
mu dvéří srdce svého, duše má,
jdi, hledej ho, — a lásky ve přívalu,
až najdeš jej, nechť zazní píseň tvá

Pochybující apoštolé.

(Mar. 16, 10—11, Luk. 24, 9—11, Jan 20, 18).

Maria šla a zvěstovala to těm, kteříž s ním bývali, jižto lkali a plakali.“ Těchto několik slov dává nám poznati, že apoštolové („jedenácte,“ jak praví sv. Lukáš,) měli v Jerusalémě kdesi společnou místnost, kde oplakávali hořce smrt svého Mistra. — Petr a Jan vrátili se právě od hrobu. Co jest? Co jste viděli? — Hrob jest prázdný, někdo odnesl tělo! — Ještě i to! Ještě po smrti jej chtějí potupiti, bezpochyby uvrhli jeho tělo do jámy pro zločince.

Ale, tážeme se, což nenabyl Jan již v hrobě víry ve zmrtvýchvstání Pána? Zajisté ano, ale lidská bázeň zavřela mu ústa. Tato víra byla dosud sladkým tajemstvím jeho vlastního srdce; nechtěl vydati tohoto něžného květu na pospas chladnému dechu pochybnosti nebo divoké bouři posměchu. Apoštolové upadají tedy znova v zasmušilost. Je-li již strašlivá smrt Mistra a nejistota o jejich vlastní budoucnost pro ně nejvyš truchlivá, tíží je jako olovo vědomí, že se sami při té příležitosti nechovali nikterak pěkně. Že jim to vše šlo velmi k srdci, že někteří proto prolévali i hořké slzy, praví nám výslovně svaté evangelium. Beze slova a ztrápení sedí ve hloučcích pospolu a hledí do prázdna.

Tu se otevírají dvěře, — spěšně vchází ženská postava, Maria Magdalena. Bez pozdravu, a již na prahu volá: „Viděla jsem Pána!“ Všichni vyskočili, v okamžiku jest obklopena. Slyšeti zmatené otázky; ona však tvrdí hlasitě: Ano, žije, vstal z mrtvých, mluvil se mnou, posílá mne sem! — „Ale oni nevěřili.“ Soucitné pohledy, uklidňující pohyby rukou, šeptem pronášená slova: Ubohá! Bolestí se pomátla, mluví zmateně! Co jsou platna její přesvědčivá slova, její zářící zraky, její důkladná zpráva? Lidé v horečce mluví právě tak. A zvláště když vyřizuje domnělé poselství: „Mám jíti k vám, jeho bratřím, a říci vám: vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu,“ — měli mnozí z nich jen útrpné pokrčení ramen pro poselkyni. Co jí konečně zbývá, nežli odejít, ač užila veškeré své výmluvnosti, ovšem marně? Odchází, aby i jiným známým zvěstovala radostné to poselství. — A radost, jež rozlévá se její duší, dává jí zapomenouti v okamžiku nezdaru při apoštolech; tím radostněji jása

v jejím srdci vítězná myšlenka: Však uvidí! Však se přesvědčí!

Ale ani v apoštolích nezůstala slova její bez mocného účinku. Brání se sice myšlence na zmrtvýchvstání, ne, nechtějí, nemohou tomu uvěřiti, ale přesto stále na to myslí. Jejich myšlenky mají náhle zcela jiný směr, zvláštní, překvapující obsah.

Hle, tu otvírají se dvěře poznovu a dovnitř vrazí ženy, hned několik najednou! Mají naspěch, jejich tváře jsou vzrušeny.

„Byla pak to Maria Magdalena,

(která se k nim připojila,) a Johanna, a Maria, matka Jakobova, a jiné, jež s nimi byly, kteréž to apoštolům vypravovaly.“ Jaké vzrušení! Ó, ty ženy, jak vypravují, jak nadšením hoří, jak zdají se nevýslovně šťastné a blažené! A mnohá z nich jest skoro bez dechu, neboť běží sem přímo od hrobu. Apoštolové nemohou ani zabrániti takovému přívalu slov; jen mlčí a naslouchají. Jsou takořka jako na jiném světě, neslyšené dosud tužby, tuchy a představy probíhají jejich dušemi. „I zdála se slova ta před nimi jako bláznovství; a nevěřili jim.“ Jako bláznovství! Jako pohádka! Ano, toť pravý výraz! Jak naslouchá dítko pohádkám jako začarováno. Ó, jak krásné, jak krásné! Ano, ale bohužel, není to pravda, je to jen sen! Mocně

Schuler.

„Jdi k bratřím svým a pověz jim: Vstupuji k Otci svému i k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.“ (Jan 20, 17).

buší pravda na srdce mnohého z apoštolů; ale bylo by to příliš krásné! To nejde! Kdyby bylo skutečně pravda, že Pán vyšel živ z hrobu, ach, tato pravda proměnila by zemi v ráj. Ne, jest to příliš krásné!

Dlouho trvá, než se ženy vypovídaly, potom odcházejí. Apoštolové jsou sami. Přicházejí na jiné myšlenky: Proč jenom ženám? Proč nikomu z nás? To by bylo divné, aby Pán při takové věci přehlédl nás apoštoly! — „A nevěřili jim!“

Naučení:

1) „Jejich slova zdála se před nimi jako bláznovství; a nevěřili jim.“ — Máme dáti těmto pochybovačům za pravdu? Oni sami byli zajisté toho názoru, že by se v takové důležité věci slušelo, aby uvěřili teprve po důkladné předchozí prohlídce. Podivno, Kristus soudí jinak, neboť později přímo kárá apoštoly a „vytýká jim nevěru jejich a tvrdost srdce, že těm, kteříž jej viděli vzkříšeného, nevěřili.“ (Mar. 16, 14). Co jest nám tedy činiti? Jest ovšem dokázáno, že při takových vyprávěních o nadpřirozených věcech udály se již veliké podvody a bludy. Naopak jsou zase lidé, kteří věří divům a zázrakům v evangeliích, ale jinak zamítají každé zjevení Boží, zvláště stalo-li se v novější době; nezkoumají jich vůbec, nýbrž zavírají oči a smějí se vypravujícímu do očí. Mají vše za báchvy, ale proto neujdou pro své jednání opětovnému tvrdému pokárání Kristovu pro tvrdost srdce. Kde jest tedy zlatá střední cesta pro nás? Nuže, nám jest lehké uvěřiti, a to na základě tak zvaných církevních nebo kanonických zkoumání. Ta jsou, jak známo, velmi přísná a přesná. Učiňme si tedy pravidlem: Vzhledem k událostem, jež církevně nejsou ještě prozkoumány, budme zdržlivé a spíše odmítavé nežli přisvědčující; kde však jest věc kanonicky (od biskupa) dokázána a potvrzena, tam věřme s dětskou věrou a vděčně a děkujme Bohu za jeho moc a dobrotu! Tak projevíme současně poslušnost i úctu k církvi. Neboť co se má říci a jak se má nazvati, když křesťan a zvláště duchovní osoba, znajíc veřejný úsudek církve, pronesený po přesném zkoumání a vyšetřování, přece s povzneseným pohybem ruky a s rozvážným úsměvem domněnku víry od sebe odmítá? Není to pohrdání a ponižování, ano mravní políček církvi? Čistá dětská láska, která má pro vážné rozhodnutí rodičů jen potupný

smích! Vyjmenujme si konečně několik takových rozhodnutí! Při každém blahořečení nebo svatořečení (a to bývá dosti často,) musí býti aspoň dva církevně dokázané, přirozeným způsobem nevysvětlitelné zázraky. Při každém uznání soukromého zjevení, na př. o Božském Srdci Páně, o zázračné medailce atd. koná se církevní zkoumání a vyšetřování. Při každém prohlašovaném zjevení se Matky Boží, zvláště jedná-li se o poutní kostel nebo jeho zřízení, konají se rovněž církevní vyšetřování, na př. u nás jsou církevně prozkoumány a pravost zázraků potvrzena na poutních místech: na sv. Hoře, v Klatovech, ve Filipisdorfu, v Dubu, u sv. Dobrotivé, v Králíkách atd. V Lourdech byly již za 4 léta po zjeveních církevně zkoumány nejen dějiny povstání, nýbrž i 33 zázračných uzdravení a zjištěna pravost jejich a při 50. jubileu nových 22 uzdravení prohlášeno za zázračná. — Opravdu, můžeme se upřímně těšiti z takového bohatství milostí, jež máme. Jsouce daleci lehkověrnosti, můžeme se na základě prozkoumaných zázraků chlubití královským bohatstvím; a ctíme samého Boha, uznáváme-li s vděčností jeho díla.

2) Poklad víry. — Pozbyly snad blažené ony ženy proto, že slovům jejich nepřikládáno víry, vlastního svého štěstí? Nikoliv! Nosily své štěstí, svou víru ve zmrtvýchvstání Krista hluboko ve svém srdci a byly tím nevýslovně šťastny, třeba jim nikdo nevěřil. Předčily v tom onoho dne daleko samy apoštoly. — A ty sama? — Není to také pro tebe? Pohleď kolem sebe! Svatý oheň víry, jenž ve tvém srdci hoří, nalézá snad porozumění všude ve tvém okolí?

A chápou-li i duchovní osoby vždy tvé štěstí? Nejsi-li skoro osamělá s planoucím nebeským plamenem horoucí své víry? Možná, ale může-liž ti duchovní vlažnost tvého okolí odníti tvé nejvyšší dobro? Nikdy! Vzpomeň na ženy ve slavné jitro velikonoční! A ty máš býti jako jedna z nich! Máš míti v srdci štěstí, radost, nebeskou blaženost. Neopovrhovati ostatními, nýbrž vroucně se za ně modlití. Pane, ať i těmto chladným, temným srdcím vzejde jitřní slunce! Toť velikonoční nálada, velikonoční ples, velikonoční štěstí.

Kristus zjevuje se Šimonu Petrovi.

(Luk. 24, 34.)

Když přišli dva učeníci z Emaus (jak později bude vypravováno), do Jerusaléma, „nalezli shromážděných jedenácte apoštolů i ty, kteříž s nimi byli, ani praví: Vstalť Pán právě a ukázal se Šimonovi.“ Tato krátká věta jest jediná zpráva, již máme o zjevení se Krista Šimonu Petrovi. A přece, — uvážíme-li vše, co předcházelo, uvažujeme-li rozumně všechny okolnosti, osoby, místo, čas, objeví se nám poměrně značná zásoba myšlenek, jež stačí zaměstnati nás na celou dobu rozjímání.

Jak vděčný jsme Bohu, že nám zanechána jistá, písemná zpráva o tomto tajuplném zjevení, tím vděčnější, že tímto zjevením dostává se krásného vysvětlení nerozřešitelné jinak psychologické hádance. Kristus nezjevil se tehdy Petrovi jakožto hlavě církve, neboť to stalo se, jak uslyšíme, teprve později na jezeře Genezaretském; za tímto prvním zjevením skrývá se něco jiného. Mezi Kristem Pánem a Petrem vznášela se ještě nesmířená vina trojího zapření Petrova. To musí býti vyrovnáno, neboť Kristus chce se zjeviti ještě téhož večera všem apoštolům a tam nechce Petrovi přede všemi připomínati jeho provinění. Proto zjevuje se sám kajícímu hříšníkovi Petrovi. Dobrý Pastýř jde za ztracenou ovečkou, aby jí řekl: Zde jsem, odnesu tě domů. Jak nutkáno jest Srdce Páně, aby tuto spasnou cestu vykonal co nejdříve, jak vede jej shovívavé milosrdenství k tomu, aby vina, při níž žádný z apoštolů nebyl přítomen, také beze svědků ponořena byla do moře zapomnění. Byla to zpověď svatého Petra. Tam slyšel slova rozhřešení, tam nabyl odvahy, od té doby zase jakožto smířený a omilostněný muž s jasným čelem a s ohnivou láskou blížit se může jako dříve k Mistrovi. Proto bude pro jemnou, citlivou duši lehkou představiti si toto dojemné shledání. Zajisté, když Pán se loučil, když apoštol povstával, zmizela všechna temnota ze srdce jeho a usmívalo se naň opět slunce milosti a radosti v nejkrásnějším lesku. Pán mu odpustil a zapomněl a prominul a přišel sám, aby to apoštolu svému oznámil.

Kdy a kde stalo se toto milostiplné zjevení? Ani zmínky nikde! Ale vysvětlitelno jest, že Šimon Petr, stále jsa znepokojován výčitkami svědomí a nadto zaražen zvláštním poselstvím, jež mu ženy vyřizovaly: „Povězte

učeníkům i Petrovi,“ odešel ze společnosti ostatních učeníků a oddával se v samotě bolesti duše. A v této odloučenosti od světa objevil se asi Kristus svému nepokojem zmítanému, truchlícímu apoštolovi.

Zdaž Petr zamlčel tuto velikou milost, již se mu dostalo? Nikoliv, jeho duch hořel svatou žádostí, oznámiti tuto radostnou zprávu truchlícím svým druhům. Evangelium nám prozrazuje, že ostatní apoštolové věděli o tom již večer. Toť vděčná látka pro rozjímavou duši, aby si představila okamžik,

kdy Šimon Petr přináší tu zprávu apoštolům.

Jest to táž místnost, již jsme si představily při včerejším rozjímání, tíž lidé, týž smutek. Tu otvírají se dvěře. Šimon Petr vchází. Ti, kteří zpozorovali náhodou jeho příchod, pozdvihují mimoděk hlavy: Co se děje? Jak vzrušen a bled jest Petr! Ale Šimon nedopřává jim času na otázky. Zavřel rychle dvěře za sebou; stojí, pozdvihuje ruce, chce mluvit. V síni ticho; všichni naslouchají. Petr začíná hlasem, jenž se chvěje rozčilením: Bratři! — viděl jsem Pána! Potom umlká na několik vteřin. Stojí jako mramorová socha, rozčilení brání mu mluvit dále. Ó, jak buší srdce apoštolů! Potřebují několika okamžiků, aby se vzpamatovali; potom vstávají někteří,

Benz.

„Milost vám a pokoj od Ježíše Krista, kterýž jest prvo-rozený z mrtvých a kníže králů země.“ (Zjev. sv. J.1, 4 - 5).

pristupují k Petrovi plaše a skoro bázlivě. Šimone! — opravdu? — Bratři! přísahám před Bohem! Mistr žije! Pán vstal z mrtvých! Byl u mne a mluvil se mnou!

Nezvolal Šimon Petr, propukaje v nadšený jásot: Bratři, velebme Hospodina? A nezapěli apoštolové z celé duše chvalozpěv žalmu: „Chvalte Hospodina všichni národové, chvalte Hospodina všichni lidé! Neboť utvrzeno jest nad námi milosrdenství jeho a pravda Hospodinova trvá na věky?“ (Žalm 116). Ano, možno tomu s jistotou věriti; a tak zazněl po prvé jásavý chvalozpěv velikonoční z úst vykoupených. Většina apoštolů uvěřila. Jsou dojati, očekávají zajisté brzké zjevení se Krista. A tato naděje je blaží. Ovšem, všichni neuvěřili; Tomáš zajisté byl mezi nevěřícími: velikonoční Alleluja musí si dobývatí takorůžka srdce po srdci.

Naučení:

1) **Ježíš, dobrý Pastýř.** — První naučení musíš čerpati z vlastního srdce. Přečti si ještě jednou, proč se Kristus tehdy Petrovi zjevil. Toť vše tak, jako by se to nebylo stalo před dvěma tisíci lety, v dalekém Jerusalémě, nikoliv, toť část dějin duše, vystřižená z tvého vlastního srdce. Jak výborně rozumíš zázračnému tomu milosrdenství Božímu, jak lehko chápeš nevýslovné dojetí a radost omilostněného srdce apoštolova! Kdyby snad i mezi Srdcem Páně a tebou byla nějaká tajná vina, dnes nabud' myslí! Více nežli ty sama touží Srdce Páně, aby ses očistila a k němu navrátila. Každým způsobem jest světlo, jež září nám z dnešního rozjímání, nevýslovně milé, lahodné, potěšitelné. Žádná necht' neodejde smutnější než přišla, každé necht' září oko radostněji, důvěrněji, protože jest Spasitel tak nekonečně dobrý a milostivý!

2) **Důstojnost povolání.** — Šimona Petra, jenž byl zvolen za šířitele milostí, nezavrhuje Pán ihned pro jeho hřích, nýbrž snaží se přivésti jej k polepšení a na pravou cestu. Nepůsobí naň o dnětím propůjčených milostí, nýbrž pozdvižením kleslého k dřívější výši milostí. Bylo by zle a na pováženou s úřady, jež Bůh svěruje, kdyby právo s nimi spojené stálo a klesalo s hodností těch, kdo je zastávají. Tato moc a důstojnost jest něco, co daleko převyšuje lidské síly a nezávisí na lidské hříšnosti nebo na lidské ctnosti, zůstává a trvá jimi nedotčeno a neporušeno. „Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám církev svou,“ — a při tom zůstane!

Učenici jdoucí do Emaus.

(Luk. 24, 13–35, Mar. 16, 12.)

Uplynuly velikonoční svátky židovské. Přemnozí z cizích poutníků hleděli se co možno nejdříve dostat zase domů. Učinili zadost své náboženské povinnosti, ztrávili-li celou sobotu ve městě. Směli tedy ráno po sobotě odejít; právo a povinnost jich v městě již nezdržovaly.

Mezi poutníky byli také dva muži z Emaus městečka vzdáleného od Jerusaléma asi 60 honů (stadií) to jest dobré dvě hodiny cesty. Byli učeníky Ježíše Krista. Právě když se připravovali na cestu k domovu, dověděli se vzrušující zvěsti: Hrob Mistrův jest prázdný, tělo jest pryč! Kdo to řekl? Ženy byly u hrobu! Ano, říkaly dokonce, že měly i zjevení anděl-ké; a andělé prý jim řekli, že Mistr vstal z mrtvých! — Ženy? Ženy? Ach, kdo ví, co viděly!

Ale zvědavost jednou vzbuzená nedopřává jim pokoje. Zeptají se Petra, až půjdou mimo, ten požívá největší vážnosti mezi učeníky. Jdou tedy k němu. Co se děje? Co jest slyšeti o hrobu Mistrově? Petr a Jan právě přišli odtamtud a podávají ostatním zprávu. Ano, byli jsme právě venku, hrob jest prázdný! Co pravíš! A kde jest tělo? Nevíme! Prostěradla leží složená pěkně v hrobě, ale o těle ani památky.

Povážlivě dívají se oba učeníci na sebe. Potom odcházejí a opouštějí město.

Bezpochyby se zastavili v některém dvoře blízko města; tam pracovali po celý den a k večeru zase odcházejí; ubírají se dále do Emaus. Příval myšlenek zaplavuje jejich hlavu a jeví se i v řeči jejich. Vzrušení v posledních dnech bylo příliš veliké a hluboké a mocné, aby je mohli snadno setřásti. Stále se v myšlenkách k němu vracejí. Děsný kříž, hrůzu vzbuzující výjevy přírodní při smrti Mistrově, lstivost a ukrutnost soudců i lidu a k tomu ještě dřívější zázraky, které viděli na vlastní oči, vznešenost mocného Mistra, konečně jeho tichý hrob a nyní tak nenadálé zprávy, které zaslechli dnes ráno, — vše to doléhá těžce na jejich mysl a mučí je a oni nenalézají východu z těchto zamotaných, hustých vláken příze osudu.

Tu vynořuje se před nimi na cestě postava osamělého muže; jistě jest to poutník, který přichází z města. Jde volněji než oni; proto ho snadno dohonili, ale nedbali ho a nedali se jím vyrušovati.

Ale zdá se, že cizinec, když se k němu přiblížili, naslouchá jejich řeči zvědavě a konečně, když snad ho již o několik kroků předešl, dohonil je zase a táže se udiven: „Které jsou to řeči, jež rozmlouváte vespolek jdouce? O kom vlastně mluvíte?“ „I zastavili se

A. Ziegler.

smutni“ a „Vůdce cesty byl jsi před obličejem našim; neodstoupíme více od tebe, obživíš nás“. (Žalm 79, 10 a 19).
starší z nich, Kleofáš, pohlédl pln udivení na cizince a táže se pak s tichou výčitkou: Vždyť i ty jsi podle oděvu cizí poutník a byl jsi jistě několik dní v Jerusalémě; a „neslyšel jsi, které věci staly se v něm těchto dnů? To jsi jistě jediný! Všecko město mluví o tom!“

Cizinec odpoví lá skoro udiven a vyzývá je k odpovědi: „Které věci?“ I začínají oba, zvolnivše krok, podávati mu zprávu a strašné smrti Kristově.

Jest velezajímavé, jakým způsobem se vyvíjela rozmluva na cestě do Emaus; jak spočátku učení domnívajíce se, že mají před sebou nevědomého cizince, s velikou horlivostí si hrají na učitele, jak nevědouce konají úřad apoštolský, jak sami ještě plní pochybností, nemohou se ani nabažiti vychvalování a doporučování svého mrtvého Mistra. A když se byli dosti vypovídali, jak začíná konečně mluvit cizinec, jak řeč mu plyne proudem a jak oba učení při řeči jeho jako oněměli; jen jejich srdce hoří a planou tichým ohněm nadšení. A řeči není konce, až konečně doma nalézá velebného ukončení.

Co vyprávějí tedy tito dva nedokonalí, kolísaví učení o svém Mistru? Poslyš, cizinče! Jedná se o smrt neobyčejného, vynikajícího muže; byl z Nazareta a slul Ježíš. Byl osvíceným prorokem, byl Bohem omilostněný, nedostihlý muž. „Mocný v skutku i v řeči.“ Na vlastní oči viděli jsme jeho zázraky, uzdravoval nemocné, křísil mrtvé, poroučel větrům i moři. A když učil, bývali tisícové kolem něho, chodili za ním na poušť a do samot, jezdili za ním na loďkách; a co mluvil, o tom neučil žádný učitel před ním; takového učení ještě vůbec nikdo na světě neslyšel. Všechn lid jej zbožňoval. A tohoto muže, tohoto vyslance Božího, vydali právě před třemi dny naši vlastní nejvyšší kněží a starší lidu na smrt. Byl přibit na kříž jako zločinec. A o strašné jeho smrti mluví se nyní všude v Jerusalémě. O svatém tom muži hovoříme právě i my.

A že jsme smutni? Ovšem že jsme smutni! Vždyť jsme náleželi k jeho přívržencům a všechny naděje naše jsou zmařeny. Neboť jsme pevně věřili, že on jest slíbený Messiáš, který obnoví naše staré království Boží a všechn lid israelský přivede k slávě a lesku. Teď jest však mrtev! Toť přece smutné! Ovšem, mluvilo se již dříve, že po třech dnech vstane z mrtvých; ale to jest asi jen zmrtvýchvstání na věčnosti. Dnes jest tomu již třetí den, ale nepozorovali jsme nic podobného. Ovšem ráno stalo se něco neobyčejného. Několik našich žen bylo u hrobu a našly hrob prázdný a kámen odvalený; i přiběhly domů a volaly, že u hrobu byli andělé a ti jim řekli, že veliký Mistr žije! — Ale zdá se, že vše bylo jen domněnka. Kdyby také muži byli něco podobného zažili! Ale někteří z našich byli také venku, ano i hlava naše, Petr,

ale neviděli andělů. Hrob byl ovšem prázdný; ale kdo ví, jaký zločin se tady snad stal nebo jestli si někdo nedovolil špatný žert, a neodnesl-li tělo jinam.

Tak mluvili učeníci a rozhovořili se za jisté s horlivostí, zvláště když cizinec naslouchal pozorně. Konečně umkli a jali se opět dumati. Náhle se vyrušili z myšlenek. Cizinec jal se mluvit. A jak neočekávaným způsobem; ulevuje na okamžik v chůzi začal s přesvědčením a velmi jistým hlasem: „Ó

blázní a zpozdilí srdcem!“ — jak se asi podivili takovému úvodu oba horliví učitelé! — „k věření všemu, co mluvili proroci! Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti a tak vjíti do slávy své? A počav od Mojžíše, a všech proroků, vykládal jim všechna písmena, kteráž o něm byla.“

A jejich srdce hořela! Ani slovem neodvažovali se přerušiti poutavé řeči tajemného cizince. Světlo pravdy vnikalo mocně v jejich duše a kdežto pozemské slunce chýlilo se k západu, vycházelo v jejich srdcích zázračné, nebeské světlo moudrosti a poznání Messiaše.

Picart.

„Pokoj s tebou buď, já dám ti všechno, čehož potřebi jest; toliko prosím, abys nezůstával na ulici! I uvedl ho do domu svého.“ (Kn. soudců 19, 20—21).

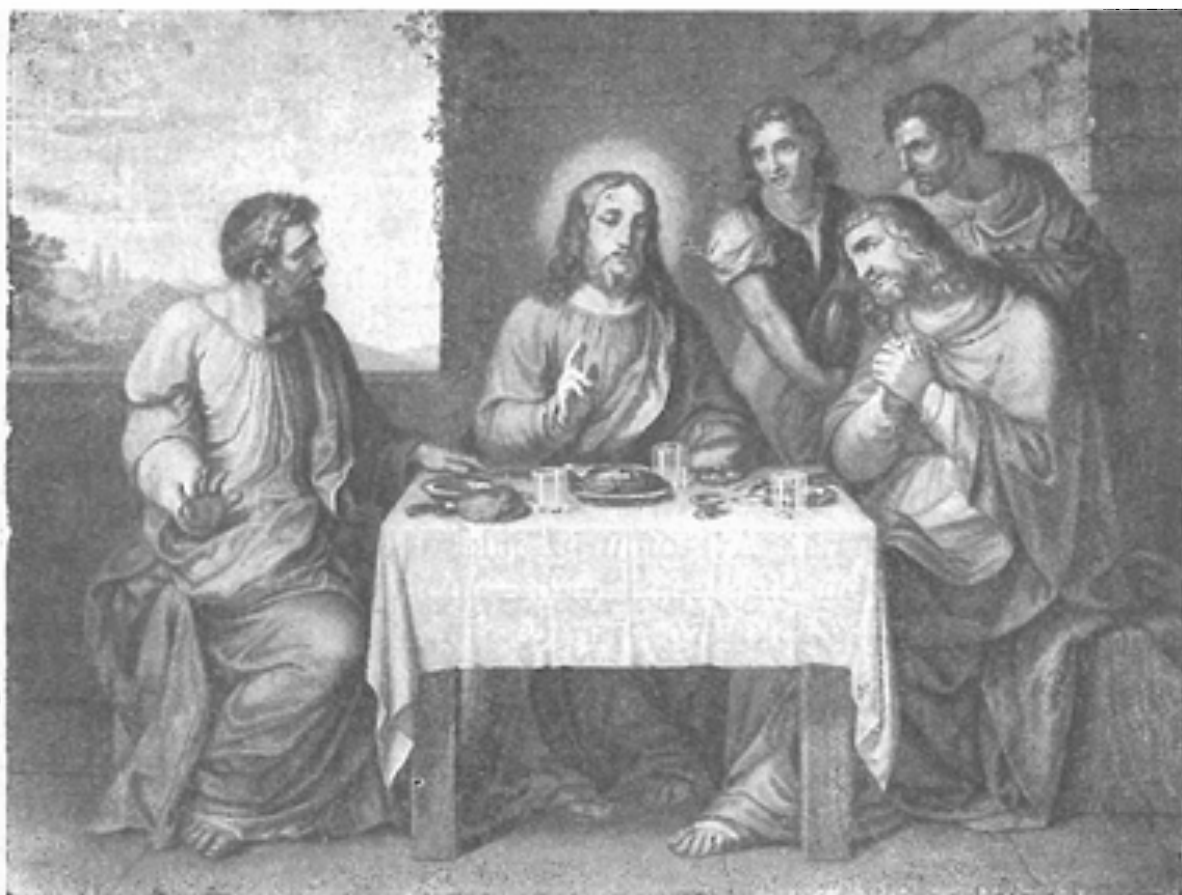
Pán učí, — učenici naslouchají, — srdce jejich hoří, hodiny ubíhají, — cesta se končí, — městečko jest již blízko, — již stojí před svým domem. Uctivě přerušují řeč cizincovu: Pane, jsme doma; zde jest naše obydlí, náš dům. — „A on dělal se, jako by chtěl dále jíti. I přinutíli ho řkouce: Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již nachýlil.“ Zdá se, že zde má slovo nejlaskavější pohostinství, ale za ním skrývá se cit vyšší, vznešenější: Horoucí láska a nadšení pro Krista. „Již se připozdívá,“ cizí poutníče, co by sis počal v noci? Jest lépe pro tebe, zůstaneš-li u nás hostem. Tak mluví ústa; srdce však pronáší tajně jiná slova: I pro nás bude lépe, zůstaneš-li s námi; takových řečí, takových naučení a vysvětlení neslyší člověk každého dne! Bude nám rozkoší naslouchati ještě déle tvým slovům, neboť jak překrásně dovedeš hovořiti o našem milém Mistru, jak výtečně se ti podařilo přivésti srdce naše u vroucí nadšení! Upřímně a rádi nabízíme ti za tvé duchovní dary pohostinství: Nocleh a občerstvení.

„I všel s nimi.“ Nedotkla se snad jako v předtuše rozradovaných srdcí učeníků myšlenka: Vskutku, tento neobyčejný muž upomíná nás na našeho vznešeného mrtvého Mistra? Ať tomu již jakkoli, každým způsobem jest jim vítaným hostem. jehož společnost je blaží. — Jednoduchá, prostinká večeře jest brzy připravena. Jsmeť u prostých venkovanů. Nutí neznámého Mistra, aby usedl na čestné místo. Uposlechl; usedá za stůl. Kleofáš podal mu chléb: Pane, praví, modli se sám modlitbu před stolem a požehnej pokrmy! Tímto postoupením práva hospodáře prokazuje hostu svému největší úctu. Cizinec přijímá nabízenou poctu beze slova. Běře chléb do ruky, jako každý hospodář, jako by jej vzal do ruky každý, kdo zná zákon. Pohlíží k nebesům, začíná obvyklé žehnání: Benedicamus! Dobrořečme Hospodinu, který nám poskytuje chleba země! A oba učenici odpovídají obvyklým: Amen.

Ale zatím oči jejich sledují jako připoutány všechny pohyby jeho rukou, jeho úst, jeho hlavy. Před jejich oči vystupují mocně obrazy minulosti, kdy po celé týdny a měsíce dleli šťastni ve společnosti svého vznešeného, nyní mrtvého Mistra; — když po denním namáhání sedali kolem něho, — ach, nebylo to totéž překrásné, vznešené lámání chleba, jaké nyní vidí? A nebyla i postava Mistrova podobna postavě cizincově? Nebyl jeho hlas týž

jako hlas hostův? — Ó, jak jest jim pojednou! Zmocňuje se jich nesmírné vzrušení. Již jim podává tajemný cizinec část požehnaného chleba; mechanicky sahají po něm, ale oči jejich tkví jen na jeho tváři. Před zrakem vystupuje jim obraz poušti: Tisíce hladových na širé pláni a uprostřed Mistr, který nabízí pokrm všem: nebyl právě jako tento host?

Cizinec nese sousto k ústům; i oni tak činí; okoušejí chleba; požitím tohoto pokrmu zdá se, že se v duši jejich úplně vyjasnilo. Vtom pohlédl cizí Mistr na ně a oni na

A. Appiani.

„Pojďte, jezte chléb můj a pijte víno, kteréž jsem nalil vám!“ (Přisl. 9,5).

něho! a v jeho očích čtou jasně pravdu: Jest to Ježíš Nazaretský! Sousto uvázlo jim v ústech; pouštějí chléb, který drží v rukou, rozpráhují paže, chtějí vyskočiti, vyrážejí polohlasitý, radostný výkřik Rabbi! — Ježíši! Ale on zmizel a místo, kde ještě před okamžikem seděl, jest prázdné! — —

Učenici pohlížejí ztrnule na sebe. Viděl jsi jej? Vždyť to byl Mistr! V návalu úžasu zakrývá si jeden na okamžik obličej rukama. Jaká milost! Jaká milost! šeptá si. Znenáhla teprve přicházejí k sobě. Jejich zrak téká mimoděk tázavě kolem, zdali snad vznešený host přece zde někde není, ač

jim srdce praví zřetelně, že všeliké hledání jest marné. A teď teprve chápají, proč řeči cizincovy je tak dojímaly: ano, ano. „srdce naše hořelo v nás nadšením, když nám vykládal Písma!“ Ach, vždyť to byl Mistr!

„A vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusaléma;“ to musíme zvěstovati ostatním učeníkům! Ještě dnes! Ach, ti budou poslouchati! A rychle povstávají a opojeni blažeností krácejí za tmavé noci cestou k Jerusalému.

Naučení:

1) **Slabost víry.** — Kde skrývá se vznešená myšlenka této pouti do Emaus? Jest to neustálá pout slabých u víře, stále pochybujících, stále kolísajících lidí a přitom klidná, silná, nebeská útěcha našeho Pána. Jen dva učeníci jdou do Emaus, ale celé zástupy lidí činí právě jako oni. Tito učeníci dosti zažili, viděli, zkusili; dospěli k přesvědčení o prorocké důstojnosti svého Mistra; zatím nastává jeho smrt a jejich nadšené názory kolísají, jejich přesvědčení uvedeno náhle ve zmatek. Měli veliké naděje, ano tajně doufali i v jeho zmrtvýchvstání třetího dne, ježto však první hodiny ranní toho dne nepřinesly rozhodnutí, mizí náhle radostná naděje jejich. A skoro se zdá, jako by se byli vzájemnou rozmluvou nepovzbuzovali, nýbrž jeden druhého utvrzoval ještě v pochybnosti a v zármutku. Ó, jak pravdivě líčena jest zde bídná víra mnohých lidí! Co si člověk za léta v duchovním životě nasbíral a nastrádal, — jediné slovo, jediná kniha, jediný výrok a náhle se vše sřítí, přesvědčení kolísá, dostavují se pochybnosti o víře. Ano, my si ani neděláme mnoho z toho, že duševní svou nemoc rozšiřujeme dále bédováním a že nákaze podléhají i jiná srdce a jsou uváděna v neklid.

2) **Síla víry.** — Přichází Kristus, těšitel. A o čem mluví? Přináší pochybovačům nové, neslýchané důvody a útěchu s nebe? Nikoliv! Způsob, jakým on jedná, jest právě nejvelebnější, — překvapující. Sahá v utrpení Kristovo, jež právě oběma učeníkům nejvíce dodalo; přisvědčuje, že Kristus trpěl a že musil trpěti; a potom nečiní nic jiného, nežli že jim vykládá „Mojžíše a proroky.“ Mojžíše a proroky? Staré knihy, které všechny známe, jejichž výklad možno slyšeti každou sobotu v každé synagoze? To má býti útěchou a světlem pro obrovskou bolest naší duše, to nám má opět dodati síly, když všecko v nás kolísá? Ovšem, to a nic jiného! Vysvětlení všeho vašeho trápení leží otevřeno před vámi; vy však zavíráte

oči. Staré učitele jim tedy vykládá, nic jiného. Sahá jim takořka do jejich vlastních kapes a vytahuje jejich peníze a ukazuje jim je: Pohledte přece, jak jste bohatí, a vy jste o tom ani nevěděli! A toto staré učení nabývá v ústech takového Mistra podivného důrazu; jejich srdce se rozplývá rozkoší: „Zdaliž srdce naše nehořelo v nás?“ Ano, jako uhlí na ohništi, když jest zaníceno a stále více a více se rozžhavuje, — takže brzy vyrazí jasné plameny do výše. Ó, jaká životní moudrost pro nás! Nepotřebujeme nového učení! Máme celou sbírku diamantů ve svých člancích víry! Ale způsob, jakým se jich chápeme, jak na ně pohlížíme, jak jim rozumíme, klid a jistota, se kterou je zasazujeme jakožto drahokamy do koruny vlastního ducha, to jest tajemstvím úspěchu, síly víry a to jediné působí a strhuje i ostatní. Ať prostuduje člověk stokrátě všechny bohoslovné knihy, ať se naučí katechismu nazpaměť od A až do Z, — srdce při tom může strádati. Ale dovedete-li, chopte se silně a pevně jediného velikého článku, jediné věty a svírejte je pevně v ruce a nahlédnete v propast moudrosti a nekonečnosti, jež odtud září a stanete se jako prostý poutník do Emaus těšiteli svých bližních a mnohé dosud chladné srdce se rozhoří plamenem. — Článků víry se nám nenedostává, ale čeho se nám nedostává, jest síla víry.

3) „Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti?“ — Jaká otázka! Jaký všeobecný, universální klíč pro mnohý těžký zámek, jehož otevřením se namáháme! Jakmile jsme jednou s živým, náležitým porozuměním pochopili, že Kristus trpěl a že musil trpěti, skloníme se ochotněji, radostněji přijímajíce utrpení, jichž se nám dostává za podíl. Jsme údy Kristovými. Nemusí-liž tedy přijíti utrpení na nás i na náš dům a na naši družinu? Ano, musí přijíti! Neboť „jestliže mne pronásledovali, budou i vás pronásledovati;“ ale hned za nemilosrdným „musí“ jest věta plná útěchy: „A tak vejíti do slávy své!“ Kristus do své slávy, my do své slávy, ty do své! Jaká sláva to bude? Ta sláva, jež jest ti určena od Boha, odečteme-li však, čeho svou nedbalostí nebo lehkomyšlností pozbudeš, a připočteme-li co svou zvláštní věrností a horlivostí takořka utrheš z pokladů milostí Božích; neboť „království nebeské trpí násilí,“ jak dobře víš; užij ho tedy!

4) **Podivné cesty milosti.** — Uvažuj na tomto příkladě, jak Bůh své milosti uděluje takořka po stupních a čeká

vždycky s novou milostí, zda člověk milost dříve nabízenou ochotně přijme a moudře jí užije. Kristus blíž se (první předcházející milost) — učeníci přijímají jej za společníka na cestě (první spolupůsobení); Kristus se táže, učeníci ochotně a důkladně odpovídají, — chválí svého Messiáše; — i odpovídá ještě obšírnější řečí o témž Messiáši, takže jejich srdce hoří; — učeníci nabízejí mu pohostinství, — i jest jejich hostem, ač bez pozvání by byl u nich nezůstal; — podávají mu chléb pohostinství, on jim zato dává chléb života; — učeníci přinášejí obět, spěchajíce se zprávou tou do Jerusalema ještě v noci, — a dostávají zato spolu s ostatními apoštoly druhou milostnou návštěvu Páně. (Luk. 24, 36). — A ty? Obrať dnes všecku svou pozornost na to, abys milosti, jež ti Pán dnes nabídne, dobře poznal(a), jich se chopil(a) a jich užil(a), — aby ti Pán zítra nové, lepší milosti nabídnouti mohl. Také dnešní rozjímání jest taková nabídnutá milost; chop se jí, užij jí!

5) „On zmizel s očí jejich.“ — Podivné hádanky! Pokud jim dlel nablízku, nevěděli, kdo jest; a jakmile jej poznali, zmizel jim; a ačkoliv jim zmizel, přece se radovali; a ačkoliv se tolik zmýlili, byla jim vzpomínka ta vždycky největší radostí v životě. Jakou milost vlastně obdrželi, tážeme se. Že viděli Pána? Toho znali přece dávno a velmi dobře. Ale toto zírání na Pána přineslo jim neklamnou jistotu: Pán vstal z hrobu a učinil nás svědky této skutečnosti. Nezvratné upevnění víry bylo výsledkem jejich patření na Pána. Žádná moc světa nebude moci nyní jim vyrvat víru ve vzkříšeného Pána ze srdcí. Jejich srdci dostalo se daru, jenž bez nadsázky, převyšuje všecky poklady světa. Kdyby Pán potom celý rok bez přetržení s nimi obcoval nebo kdyby jim byl dovolil jen jediný ten okamžik na sebe pohlednouti, jest jim celkem lhostejno; nabylo jistoty a pravdivosti jeho zmrtvýchvstání a tato pravda je v jejich srdcích pevná jako žulová skála! A proto ty sám(a), — chceš-li obdržeti podobné milosti jak oni učeníci, nesmíš se modliti: Pane, zjev se mi! — nýbrž: Pane, posilni víru mou, aby byla pevná jako skála; — toť největší milost udělená učeníkům z Emaus.

Pane, zůstaň se mnou, neb se připozdívá, — okamžik — a den můj ke konci se schýlí. —

Tesknou mi, neb marně zrak se k hvězdám dívá, — zůstaň se mnou, zůstaň, Spasiteli milý!

Tolik roků věrně chodíval jsi se mnou, — pečoval jsi o mne, sílil jsi mne v boji, temnotami žití vedl rukou pevnou, — abych věčně šťasten(á) byl(a) láskou tvojí!

Kristus zjevuje se apoštolům.

(Jan 20, 19–20, Luk. 24, 33–40).

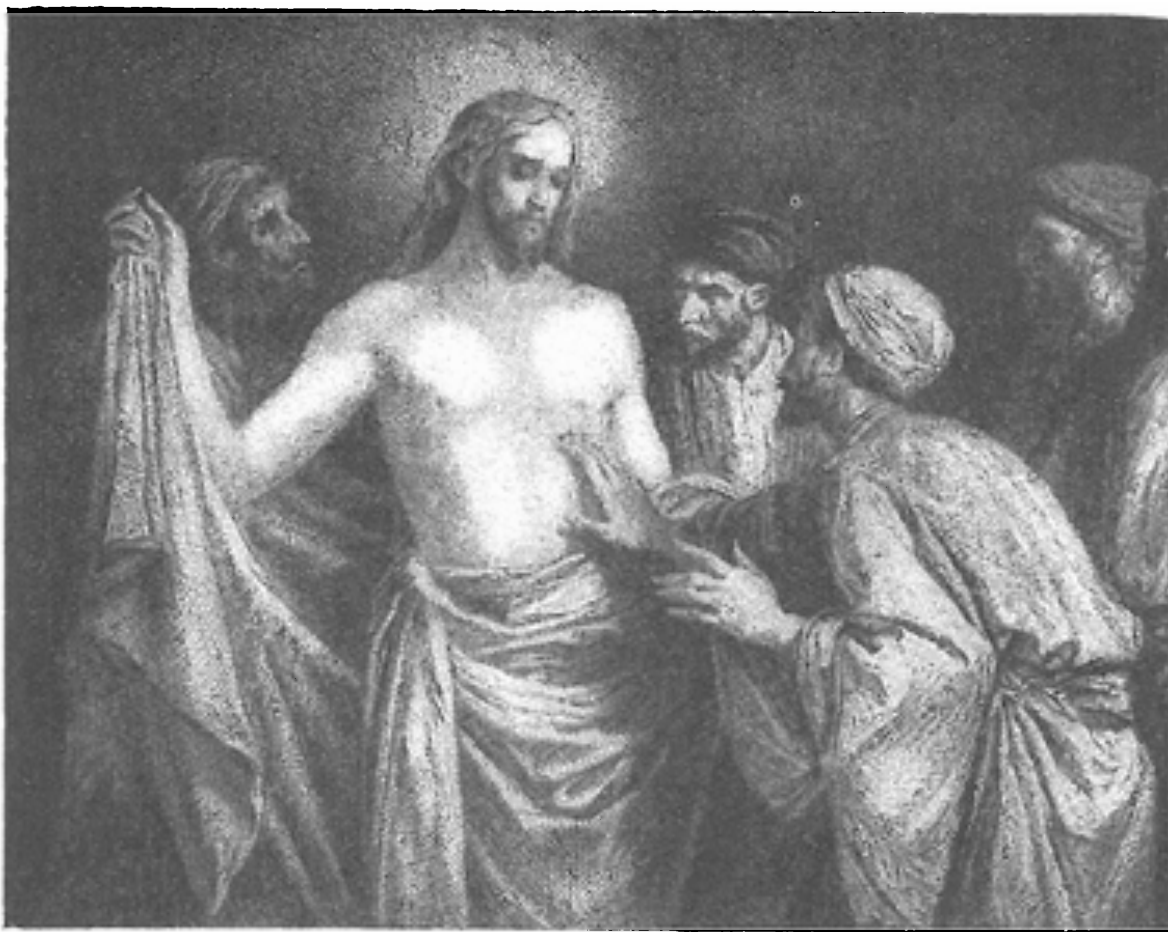
K roky okřídlenými, s radostí v srdci spěchají oba noční poutníci z Emaus do Jerusaléma. Bylo asi devět hodin, když přišli do města. Rychle pospíchají do večeřadla, kde doufají nalézt apoštoly. Nalézají dvěře zamčené. Prudce, jak bývá zvykem u všech, kteří přinášejí radostnou zprávu, klepají na zamčené dvěře. Váhavě jim otvírají.

S hlavou vzpřímenou, odstrkující skoro toho, kdo jim otvíral, vnikají do sálu. Vcházejí; ale nežli ještě mohou promluvit, volají jim shromáždění vstříc: „Pán vstal z mrtvých a ukázal se Šimonovi!“ Okamžik stojí zaraženi; potom však volá Kleofáš: Ano, nám se také zjevil! Právě proto přicházíme. — Zpráva jeho působí nepopsatelný rozruch; všichni vyskočili, spěchají k příchozím, obklopují je: Povídejte! Mluvte! Není možno! Kde? Kdy? Takové otázky sypou se na ně se všech stran.

Šimon zatím ujal oba za ruce. On, jemuž se dostalo podobného vyznamenání jako těmto dvěma, rozumí jim nejlépe; vede je doprostřed. Velitelským hlasem poručí: Ticho! Bratři, učiňte místo! Zachovejte klid! Buďte tiši! Ať mohou vyprávěti!

Všichni ztichli a napiatě poslouchající apoštolové slyší totéž, co od dvou tisíc let předčítá se v každém kostele v pondělí velikonoční: O cestě dvou učeníků Páně do Emaus. Zpráva ta, nová, neslychaná, překrásná, dojmavá, zaujímá všecku jejich mysl. Mnohý zbledl jako stěna; mnohému se zaráží dech; mnohému řine se slza z oka. Ale nevěří všichni. Většina vrtí povážlivě hlavou. Mocí zašlapávají vzcházející víru. Cítí, že v takové do nebe volající záležitosti nelze býti dosti opatrným. Všude neobyčejné vzrušení. Jako na rozbouřeném moři, tak víří a hučí v jejich srdcích.

Pojednou zaznívá zpola potlačený výkřik zděšení. — Uprostřed nich stojí, jako s nebe spadlý, Ježíš Nazaretský, jejich Mistr, který před třemi dny dokonal na kříži. A již je překvapuje jemným, něžným pozdravem: „Pokoj vám!“ Mile pohlíží na sbor svých věrných. Ti však stojí jako přikovaní, němí. „Duch!“ šeptá konečně jeden z nich. V síni ticho jako v hrobě. Nikdo se nehýbe. Až teprve zase jemný, milý hlas dobrého Mistra přerušuje

Bida.

„Plesejte a chválu vzdávejte, kteří přebýváte na Sioně (ve večěradle), nebo veliký jest uprostřed vás Svatý israelský!“ (Is. 12, 6).

mlčení: „Proč se lekáte? A proč myslíte takové věci o mně? Jáť jsem, nebojte se!“ Jsem váš Mistr! „Vizte ruce mé!“ A ukazuje jim obě ruce, na nichž se zřetelně objevují veliké rány. „Vizte nohy mé!“ A při těch slovech zdvíhá okraj roucha, takže lze viděti jeho bosé nohy a na nich veliké jizvy zacelených ran. „Dotýkejte se mne a vizte! Nebo duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.“ A ježto se ze strachu a z úcty neodvažují ještě přistoupiti, jde sám k nim, přistupuje k nejbližě stojícím, ukazuje jim zblízka své rány a nutí je jemně, aby se jich dotýkali. Znenáhla mizí počáteční jejich strach a děs, jeden po druhém přistupují a zakrátko není ani jediného, který by byl se nedotekl vlastními prsty ran Mistrových aneb jich nepolíbil a jako včely okolo královny, tak stojí oni kolem svého Mistra a nevýslovná, nebeská radost naplňuje jejich srdce i mysl. „I zradovali se učeníci vidouce Pána.“

Naučení:

1) **Víra ve zmrtvýchvstání Páně.** — Objevení se vzkříšeného Spasitele uprostřed apoštolů má několikery,

veledůležitý význam. Především vidíme jasně: Kristus musil, chtěl-li, aby jeho zmrtvýchvstání bylo uznáno, zjeviti se apoštolům; a musil jim pravdu svého zmrtvýchvstání dokázati nepopíratelným způsobem. Proč to? Protože veškeré človecenstvo musilo se dovědēti ze svēdectví apoštolů o této základní pravdě svatē víry. — Kdyby apoštolové, ověření a jedinē oprávnění vyslancové Boží, nebyli bývali s to, aby zcela určitē, neodvolatelnē a s nejhlubším přesvědčením vydali svēdectví o této pravdě, tážeme se, odkud měli jsme se o tom dovědēti? Kdyby bylo tisíce, ano statisíce svēdků zmrtvýchvstání Páně zde, nebylo by svēdectví jejich tak důležitē jako svēdectví těchto jedenácti apoštolů.

Pán postaral se však také co nejlépe o provedení této důležitē úlohy. Objevil se, jak víme, svým apoštolům několikrátē. Dnes pozorujme především jen jeho první zjevení! Hned prvního dne svého zmrtvýchvstání, a to na místě, kde jim před třemi dny udělil kněžskou důstojnost, — (aspoň část její), skoro v tutēž hodinu, v níž ustanovil nejsvětější Svátost, objevuje se jim. Tu jsem! Máte právo, ano vyzývám vás, abyste zkoumali co nejdůkladněji, vlastníma očima, že jsem vstal z mrtvých. Zde jsou mé ruce, zde mé rány, zde celé mé tělo; mluvím s vámi, jím s vámi, držím vaše ruce v svých, můžete zkoumati mou tepnu, cítíte můj dech, jsem živý váš Mistr! Přesvědčte se dobře, neboť vaše přesvědčení musí býti takořka duchovní posilou pro tisíciletí. Na základě vašeho svēdectví mají přijmouti celí národové, učení mužové a mužové nejvyšších důstojenství zprávu o mém zmrtvýchvstání jakožto pravou a jistou. Lidé pozdějších dob mne již neuvidí; jen vy; vy máte a musíte vidēti takořka za tisíce. Poskytnu vám příležitost, abyste za tuto pravdu, o níž se na vlastní oči přesvědčíte, dali nejbolestnější pečet své krve; za tuto pravdu o mém zmrtvýchvstání budete jeden po druhém umíratí krvavou mučnickou smrtí. Veškeren povrch země, který touží po pravdě, bude pohlížeti na vás: oni jej viděli, oni to napsali, oni za pravdu tu zemřeli; jest tedy jistē pravá! Proto ještě jednou: Tu jsem, tu stojím; přesvědčte se o pravdě, přesvědčte se dobře a důkladně! — Nám samým pak bude toto uvažování zajisté posilou a prohloubením živé víry ve zmrtvýchvstání Páně.

Kterýmž odpustíte hříchy .

(Jan 20, 20—23, Luk. 24, 41—48, Mar. 16 14).

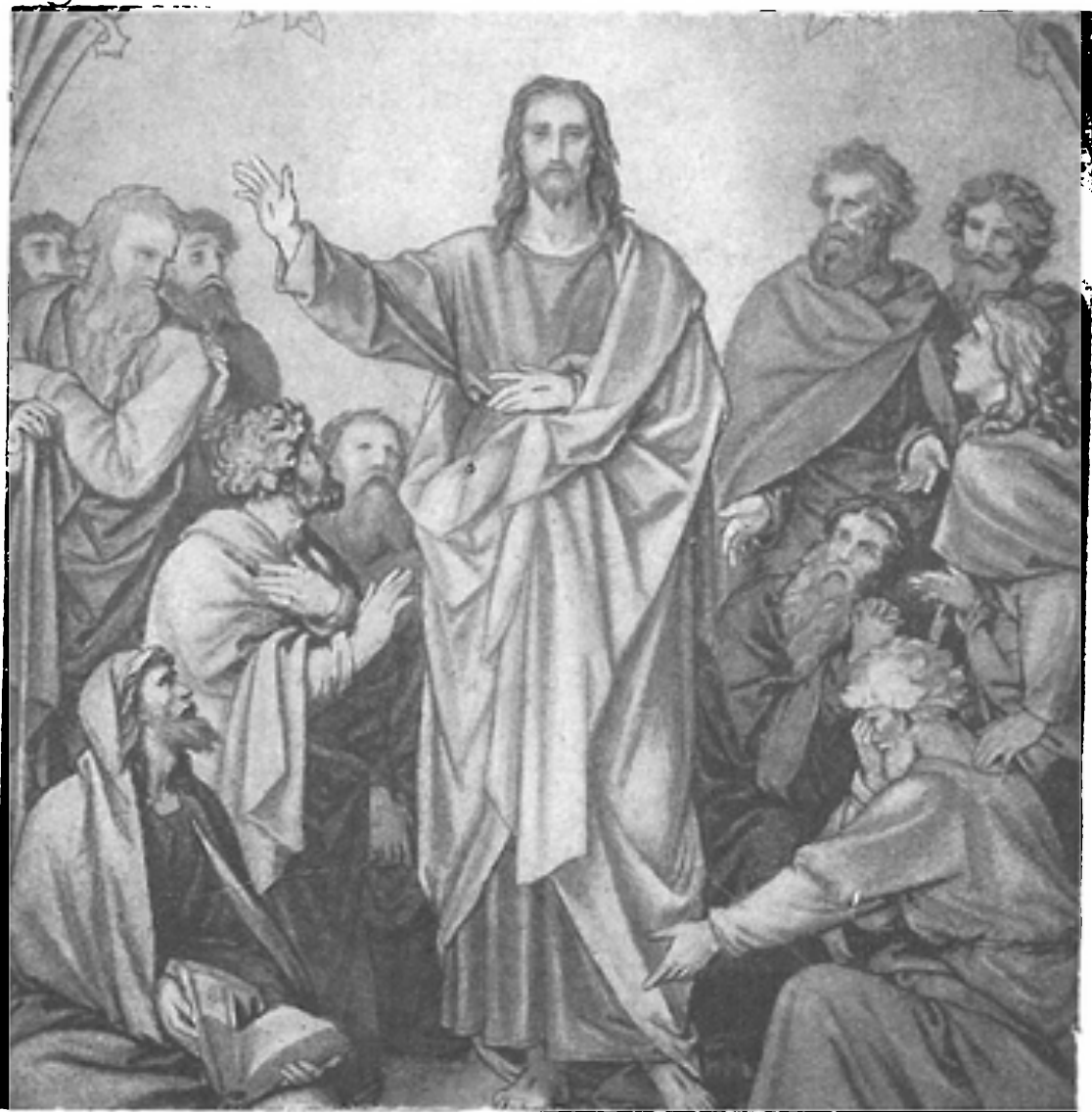
Tak stál zmrtvýchvstalý Spasitel, obklopen svými apoštoly a učeníky, kteří se naň s úctou dívali. Chápeme poznámku evangelistovu: „I zradovali se učeníci vidouce Pána.“ Ano, jaký proud útechy a radosti naplnil asi srdce ubohých, tak těžce sklíčených učeníků; jak si as oddechli po těžkých, trudných dnech utrpení a temnoty! Mají tedy opět svého Mistra! A nezmizel jim s očí! Zůstal, zůstal u nich dlouho! Po několika kratičkých záblescích, jež spatřily ženy a Petr, byl to takořka vlastní návrat Mistrův mezi učeníky.

„Vida pak Pán, že pro radost ještě nevěří“ (Luk. 24, 41) a nemohou se vzpamatovati, táže se jich pojednou: „Máte-li tu co jísti?“ Jako elektrická jiskra dotýká se tato otázka učeníků. Mistr chce jísti! volá jeden přes druhého, běhají, vrážejí do sebe, připravují stůl. Hned něco přinesu! volá jeden. Jiní vzali Mistra za ruku a zvou jej, aby se posadil; jejich srdce chvěje se a buší nevýslovnou radostí.

Mistr usedá. Na totéž místo, na němž seděl před třemi dny při poslední večeři, kde pronášel k nim překrásnou řeč na rozloučenou, jež dojala tolik srdce všech. Ó, jak změnily se okolnosti! Apoštolové snášejí, co právě mají: „kus pečené ryby a plást medu.“ Tyto pokrmy požívali židé rádi v době velikonoční místo málo chutného nekvašeného chleba. Nebyla to ovšem skvělá hostina, již v rychlosti připravili, byť to jen zbytky pokrmů, jež apoštolové požívali; ale Pán spokojil se v pokoře zbytky těmi, — ježto apoštolové neměli nic jiného. A jak si pospíšili! Chtěliť viděti Krista jísti, — viděti z mrtvých vstalého člověka jísti! —

A Spasitel žehná pokrmy a jí skutečně! Ó, představme si, jak pronikavě hledí naň všichni učeníci, jak natahují krky, jak stoupají na špičky! Dech se v nich tají, oči hledí jako ztrnulé, — Spasitel jí! Smrtná bledost s horečnou červení střídají se na lících učeníků, mnohému vstupují slzy do očí; dojemný okamžik. — Spasitel dojedl. Co teď? Spasitel sedí uprostřed svých učeníků. Nastává nevýslovně slavná, veledůležitá chvíle. Kristus vstává. Všichni upadají

znova v rozčilení: Co se stane? — Tvář Spasitelova, beztoho již vážná a plná laskavosti, nabývá velebného, vznešeného výrazu. Z jeho očí září vznešený odlesk božství. Dojímavě slavným zrakem pohlíží k nebesům, potom na sbor svých apoštolů; s velikým důrazem začíná: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás!“ Apoštolové skoro se děsí nekonečné velebnosti toho

Pfannschmidt.

„Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim.“ (Jan 20, 23).

okamžiku. Kristus však obrací se zvolna, velebně k oběma a nejbližším apoštolům, a aby všichni zřetelně viděli, blíží se tváří svou k jejich a „dýchá na ně,“ nejprvé na Petra, poté na druhého. Sotva to učinil, praví: „Přijměte Ducha svatého! Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterýmž zadržíte, za-

držány jsou.“ A v témž okamžiku zmizel mocný vítěz nad smrtí očím učeníků. Oni však hleděli ztrnule na sebe, jako by se byli probudili ze zázračného snu.

Naučení:

1) „Kterýmž odpustíte hříchy.“ — V této veleslavné hodině přináší Kristus vykoupeným lidem poselství o nabytém pokoji srdce. Přinesl božskou všemohoucnost, božské milosrdenství a vkládá tyto nebeské draho-kamy v slabé lidské ruce: Tady máte! co bylo dosud jediným a výhradním právem Božím, dávám i vám, abyste mohli odpouštět hříchy; toť jeden z nejlepších plodů mého vykupitelského díla.

Síla k přenášení hor, o níž dříve několikrát mluvil, uskutečňuje se zde vznešeným, duchovním způsobem. — Když člověk si zatarasil lehkomyšlně a zlovolně všechny vchody do nebe, když jeho nepravosti, páchané po celý dlouhý život, vzrostly v hory, dávám vám moc, abyste i takovému zoufalci mohli pomoci. „Řeknete-li k nejvyšší hoře hříchů: Pozdvihni se a vrz se do moře, učiní tak na vaše slovo,“ celé brímě hříchů zmizí v moři mého milosrdenství a brána do nebeského království bude zase otevřena. A tato moc má vám býti tak přivlastněna, že já sám ustupuji takorča do pozadí a zříkám se dalšího zasahování, ano že již předem přijímám a potvrzuji vaše rozhodnutí: rozhřešíte-li a odpustíte, — bude a zůstane odpuštěno. Já sám, Bůh, podrobuji se vašemu úsudku a zavazuji se, že nebudu souditi toho, komu vy sami jste odpustili. Toť převznešený nejprvnější dar Spasitelův po dokonáném vykoupení, — nekonečné hloubky, nesmírné ceny, bezmezný v užívání, nepřestávající v trvání, nepochopitelný milostmi. Jen božská moudrost mohla vymysleti takový dar, jen božská všemohoucnost mohla jej uskutečniti, jen božské milosrdenství mohlo jej dáti, jen božská vševědoucnost pak dovede posouditi, kolika sklíčeným srdcím lidským přinesl tento božský dar nevýslovné štěstí. Ano, Bůh věděl, čeho potřebujeme nejn utněji, proto učinil odpouštění hříchů tak lehounké a snadné, proto je vložil v ruce lidských zástupců. Když Kristus tehdy zmizel ze síně, bylo dokonáno jedno z nejpožehnanějších zařízení v církvi: svátost svatého pokání.

2) Požehnání svaté zpovědi. — Nejvyšší důležitý okamžik: ustanovení svátosti pokání; vidíme mizeti nesmírné

moře hříchů a mravní bídy a zato valiti se na svět moře nekonečné milosti, štěstí, pokoje. Jest možno, že i ty sám(a) pro častější přijímání této svátosti mnohdy, nevzpomínajíc původního požehnání a milosti, považuješ zpověď za obtížnou a vidíš ve svátosti pokání spíše „pokání“ nežli „svátost“ a že zpověď jest ti spolu nemalým „zadostučiněním.“ Ale rozpomeň se, kolik štěstí a blaha přinesla ti svatá zpověď od mladosti, jak nevýslovně lehkou bylo ti u srdce po takovém vyznání, jak šťastným(ou) jsi se cítil(a)! Poté pohleď v budoucnost: snad přijdou ještě častěji doby, kdy pozdravíš možnost zpovídati se jakožto pravou milost nebeskou. Proto raději zpovídati se o stokrát častěji než o jednu méně! Pohovoř si s Pánem o svých minulých zpovědích, o zpovědích budoucích a zvláště o své poslední zpovědi před smrtí! V těchto hovorech srdce budiž zvláště obsažen upřímný dík za takový prostředek milostí! I o tom uvažuj, jak velikým právem Pán právě před ustanovením této svátosti pronesl slova: „Pokoj vám!“ — a zdali by se na mnohou zpovědnici nemohl dáti nadpis: Cesta ku pokoji.

3) „I zradovali se učeníci, vidouce Pána.“ — Jak snadno a dobře chápeš jejich velikou radost! Raduj se i ty, kdykoliv vidíš Pána, — a vidíš jej často, přichází ti často do cesty. Jak mnohá příhoda tvého vlastního života jest tak podivná, tak zázračná, že v ní vidíš zcela zřetelně Pána. Raduj se tedy! — Vidíš Pána a jeho stopy v mnohém dobrém jednání, jež ti jest o jiných známo, v mnohém dítku, v mnohé světské příhodě, o níž se dovídáš. Vidíš Pána v událostech, o nichž se dočítáš v knihách, vidíš Pána i v této knize rozjímací. Raduj se tedy! Vidíš Pána, když se otevírá svatostánek. Raduj se tedy! — Uvidíš Pána, až tvé oko při smrti zhasne. Řekni potom Pánu, co jsi mu tak často říkal(a): že se upřímně raduješ, ať jej vidíš kdekoli, ať jsi naň upomenutý(á) kdekoli. —

Pojď, holubičko, s míru ratolestí,
již nadějně nám neseš po potopě,
pojď, kníže pokoje, pojď s svatou zvěstí,
že hrůza hříchů mizí v krve stopě.
Když hříchů tíž s nás pokáním jest sňata,
klid vrací se nám v prsa uvolněná
a duše začne, ohněm lásky vznata,
žít novým žitím, v Tobě uzavřena!

Kristus zjevuje se nevěřícímu Tomáši.

(Jan 20, 24—29,)

Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, kterýž slove Blíženeček, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy řekli jemu ostatní učeníci: „Viděli jsme Pána!“ Horoucí horlivost vypravovatelů naráží na nepřekonatelný odpor. Nejprve se jim Tomáš vysmál do očí, později se až zlobí. Marně opakují mu každé slovo Páně, marně mu ukazují místo, kde napřed stál, potom místo, kde seděl, talíř, s něhož bral rybu, marně mu vykládají o jeho ranách, jichž se všichni rukama dotýkali. Tomáš stojí na svém. Jeho strážlivý duch mu praví, že zmrtvýchvstání jest nemožná věc, hýbající světem; tuší dosah tohoto převelikého zázraku pro dějiny světa. Spolu však má na jeho tvrdošijnosti trochu podílu i uražená pýcha, že si Pán zvolil právě den, kdy on, Tomáš, nebyl přítomen.

Proto praví odhodlaně a vzdorně: „Dokud neuzřím v ruku jeho bodení hřebů a nevpustím prst svůj v místo hřebů a ruku svou nevloším v bok jeho, — neuvěřím!“ A při tom setrvává. Nemluvný, uzavřený, nespokojený vyhýbá se schválně společnosti ostatních apoštolů a ve všeobecném, vítězném jásání zůstává sám zamračen, smuten, mučen neustálým pochybováním.

Po osmi dnech jsou všichni opět shromážděni v témž sále. Jest neděle. Tentokrát jest i Tomáš s ostatními. Dvěře jsou zamčeny, dobře zamčeny. Mnohý tajně doufá: Možná, že přijde Pán dnes opět: Hodiny ubíhají. Najednou stojí Pán uprostřed nich. Jásavé výkřiky jej pozdravují. Nevýslovná blaženost zmocňuje se srdcí, všichni se tlačí k němu: Mistře! Poroučí, aby bylo ticho. Klidně, milostně pozdravuje všechny: „Pokoj vám!“ Radostně zářící oči všech učeníků jsou mu výmluvnou odpovědí. Jen jeden stojí zaražen a zmaten. Když oči jeho spatřily Pána, bylo mu, jako by jej zasáhl blesk; ohromen, zděšen, zahanben stojí zde. Mimoděk ustoupil stranou, ale ukrýváje se za ostatními učeníky nemůže přece odvrátiti zraku svého ani na okamžik od Mistra. Jeho dosavadní pochybování pálí a řeže ve svědomí, hlodá v jeho srdci. Ale vše to trvá jen několik vteřin. Jakmile Pán pronesl pozdrav, ohlíží se po Tomášovi a pevným krokem blíží se přímo k milému pochybovači. Učeníci uctivě ustupují, Tomáš však chvěje se v nejtajnějších hlubinách duše. Všichni napiatě sledují

Mistra a na-
slouchají. Již
stojí Pán
před To-
mášem. Ten
klopí styd-
livě zrak k
zemi. Něž-
ným, pří-
větivým hla-
sem začíná
Pán: „To-
máši!“ —
Zvolna po-
zvedá oslo-
vený zraky.
Pán podává
mu ruce:
„Tu! — Vlož
prst svůj
sem do
rány! Viz
ruce mé!“

A poté,
když Tomáš
mlčí a jen
se chvěje,
odhrnuje

Luyken (Weigel.)

„Pojďte, klanějte se a padejte před ním a plačte před Hospodinem, kterýž učinil nás. Neb on jest Hospodin Bůh náš!“ (Žalm 94, 6 - 7).

Kristus roucho na prsou a ukazuje mu ránu v boku: „Vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž nevěřící, ale věřící!“ Zajisté uchopil při těch slovech ruku apoštolovu a něžně ji přitáhl k sobě a — přitlačil na svá prsa. Tím přichází Tomáš k vědomí ze svého ztrnutí. Mocně jest puzen, aby klesl na kolena, a jeho zrak prosí úpěnlivě, ústa šeptají vroucně: „Pán můj a Bůh můj!“

Tichá hrůza zm čnuje se všech přítomných. Nikdo se neodvažuje přerušit velebný projev úcty. Hezkou chvíli klečí Tomáš na kolenou. Poté přerušuje Pán mlčení: „Že jsi mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi.“ A povýšeným hlasem a zdůrazňuje každé slovo dodává: „Blahoslavení, kteří neviděli — a uvěřili!“ A v okamžiku zmizel.

Naučení:

1) „**Dokud neuzřím, neuvěřím!**“ — Tomáš viděl přece na vlastní oči tak mnohé veliké divy a zázraky, slyší nyní od tolika svědků tutéž zprávu, vidí dokonalou změnu na nich, vidí jejich radost, nadšení, zná také dobře předpovědění svého Mistra o jeho zmrtvýchvstání, — a přece nevěří! Zde možno pozorovati velezajímavý duševní zjev. Jsou pochybovači tak zatvrzelí, že tím jsou trýzniteli sebe i svého okolí. V uplynulém životě mohli skutečně ohmatati Pána a jeho podivuhodné řízení vlastníma rukama, ale na to již dávno zapomněli, to již dávno minulo, nemyslí již na to; mají-li věřiti, potřebují každého dne nového zázraku. Čtou a slyší co nejdůkladněji zprávy o různých zázračných příhodách, doložených hodnověrnými svědky, slyší o přísahách a církevním zkoumání, nemohou ani v nejmenším pochybovati o spolehlivosti a pravdomluvnosti vyslychaných svědků, — ale nevěří nebo jejich víra jest jen okamžitým vzplanutím, po němž následuje právě tak náhlé uhasnutí. Vědí velmi dobře, že náboženství, jež vyznávají, k němuž se hlásí, zakládá se na pravdách nadsmyslných, ale když slyší, že se tu a tam objevila věc nadpřirozená, nadsmyslná, ustupují jako spálení a říkají: Nevěřím tomu. Toť hřích Tomášův! — Může snad Tomášův hřích omlouvati naše vlastní pochybnosti? Nikoliv! Nýbrž máme si jasně uvědomiti a uznati: Tomáš měl a mohl uvěřiti; a já mohu věřiti právě tak snadno jako Tomáš; učiním tedy rozumně, uvěřím-li. V Písmě svatém čteme, že Kristus přišel k vůli Tomášovi; kdo ví, nemůžeme-li vyčísti mezi řádky něco jiného; přišel — k vůli mně — pro mé pochybování!

2) „**Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili!**“ — Ty chceš tedy jednati jako Tomáš? „Dokud neuzřím, neuvěřím?“ To jsi již prohrál(a), na věky prohrál(a), neboť Pán nepřijde! Proč však se zjevil Tomášovi? Aby tobě i mně a všem křesťanům řekl důrazně jedinou, velikou větu, ilustrovanou živě klečícím Tomášem: „Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili!“ My všichni jsme odkázáni na pokornou víru. Víra, první z božských ctností, nebyla by ničím, kdybychom všecko viděli! Toť právě zásluha, neviděti, a přece věřiti! Ano, Pán nazývá takovou k víře ochotnou duši přímo: **blahoslavenou!** Blahoslavenou? Proč blahoslavenou? Ne proto, že nevíš ničeho o Pánu, nýbrž proto, že přesto, žes ho neviděl(a), přece v něho veříš.

A což jest víra něco velikého, znamenitého? táže se udivena pokorná, dětinsky prostá duše; vždyť jest tak snadno věriti! Ovšem tobě, když tak mluvíš! Zachovej si jen svou víru! — Ano, zachovám! — Ale musíš věriti hodně pevně, věrně, vroucně, bez kolísání. — Ano, chci věriti hodně pevně, věrně, vroucně, bez kolísání! — A bylo tomu tak dosud vždycky? — Ano, vždycky! — Ó šťastná, blahoslavená duše! A bude tak i v budoucnosti? — Ano, s pomocí a milostí Boží má tak býti a bude tak i budoucně vždycky, — až do smrti! — Boží požehnání s tebou, zlaté srdce, skoro bys byla tohoto rozjímání neměla potřeby. — Ó, přece, jest mi nevýslovně milé. — A proč? — Nevím. — Řeknu ti tedy: Protože cítíš, že slovo: Blahoslavení, které pronesl Pán, jest pro tebe! —

3) „Pán můj a Bůh můj!“ — Jsou tak kratičká tato slova — a vyjadřují tak mnoho! Vyznání, zahanbení, lítost, odprošení, víra, uznání a pokorná úcta zaznívá z nich. Tak rychle, tak náhle jsou pronesena tato slova, protože jsou ovocem dlouhého, trapného boje duševního. Ano, vzpíral jsem se, Pane, pokornému uznání toho, co mi vyřizovali moji bratři, věděl jsem, že nejednám správně, že činím křivdu tobě a křivdu jim, ale pýcha mě zdržovala: Ne, nepovolím! Oni byli tak šťastni a veseli, já jsem se musil na to dívatí závistivým okem, sám jsa nespokojen, trýzněn a mučen. Provinil jsem se, Pane, proti tobě: proč, tak jsem si říkal, proč nezjevil se také mně? Ó, jak jsem toužil po tvém příchodu; ne, abys mi přinesl víru, neboť té jsem se sotva ubránil, — nýbrž abys mi pomohl z bahna, do něhož jsem zabředl pro svou vzdorovitost, abys mi podal ruku a umožnil mi návrat, po němž jsem tolik, tolik toužil, abys mě zase uvedl ve sbor bratří, jimž jsem se stal svou vlastní vinou skoro cizincem. A nyní jsi zde! Že jsi přišel, jest jen slitování! Že jsi přišel, jest ujištění, žes mi odpustil! A mé padnutí ke tvým nohám nehlásá nic jiného nežli: Pane, zhřešil jsem proti tobě vzdorem a pýchou, zašlapáváním každého lepšího hnutí ve svém srdci! Nevylučuj mne ze sboru svých apoštolů; vím, že jsem pozbyl práva náležitosti k nim; dovolíš-li mi zůstatí, jest to milost! — Ale víry v tebe a ve tvé milosrdenství nepozbudu již nikdy více, na věky ne!

Vyznávám, Pane, s upřímností, — bez klamu, když se ptají mne: Nazvatí lze jen slitovností, — že jsi mne vytrh' z bídy mé!

„Pán můj a Bůh můj!“ tato slova — zničila navždy pýchu mou:
„Pán můj a Bůh můj!“ volám znova — plníť mi srdce důvěrou!

Kristus zjevuje se na jezeře Genezaretském.

(Jan 21, 1—14.)

Krátce po zjevení se Kristově ve večeradle o němž jsme posledně rozjímaly, vidíme apoštoly putovati do Galilee. Tato pout jest pro mnohé velmi radostná: vracejí se do m ů. Radostně pozdravují tiché, širé jezero Genezaretské a věnec zelených hor kolem. Zmocňuje se jich nepřekonatelná touha po starém, milém zaměstnání. Půvab rozčeřených mořských vln je láká; loďky jim kynou tak přívětivě; vynořují se jim v mysli obrazy z minulosti, překrásné, radostné obrazy. Petr, ohnivý, rozhodný, učinil začátek: „Jdu lovit,“ praví. A ostatní ihned přizvukují; zdá se skoro, že jen čekali, až jeden z nich učiní počátek. Ano, ano, „půjdeme s tebou lovit!“ volají všichni plni radosti. Lov ryb jest jim občerstvením, jest jim každý čas milým zaměstnáním.

Horlivě připravují se na noční práci. Jest jich sedm; pět z nich náleží k nejpřednějším apoštolům; „Šimon Petr, Tomáš, jenž slove Blíženec, Nathanael z Káně Galilejské,“ (zvaný obyčejně Bartoloměj) „a synové Zebedeovi, totiž Jakub a Jan.“

Jest tichá noc; vyjíždějí na širé moře; obratnou rukou rozestírají sítě hned tu, hned tam, jednou, dvakrát, několikrát; marně. Ani jediné rybičky nemohou dnes lapiti! Hodiny míjejí, přichází půlnoc. Stále ještě pracují a stále marně; již se šerí. Sedm zkušených rybářů — a ani rybičky! Snad vzpomíná Petr na bohatý lov před třemi roky, snad přeje si, aby Pán byl přítomen!

Tu vidí v ranním šeru na břehu, asi sto kroků od nich, lidskou postavu; a slyší h'as: „Dítky,“ (to jest podle řeckého užívání asi: dobří lidé!) „máte-liž co k jídlu?“ Rybáři prohlízejí si muže. Co asi chce? Chce snad koupiti ryb? Či snad žebrá? — Ať tomu již jakkoliv, nemáme opravdu nic. I odpovídají mu: „Ne, nemáme nic!“

Muž na břehu však pozvedá ještě jednou hlasu: „Vrztež síť na pravou stranu lodi, a naleznete!“ Podivné volání, divná rada! Slyšel jsi, co povídá? Máme pustiti sítě na pravou stranu lodí? Petr praví: Zkusme to, snad budeme míti štěstí! Méně uloviti již nemůžeme, nežli jsme chytili posud!

A veliké sítě ponořují se zvolna do chladných vln. Vtom již pozorují škubání a trhání. Pozor, chytíme něco!

Wierx.

„Žiznila duše má po Bohu silném, živém; když přijdu a ukáži se před tváří Boží?“ (Žalm 41, 3).

volají. — Hned jsou zabráni do práce. — Ale co to? Sítě se trhají, jako by se dole rybami hemžilo. Ha! Ryby! — Sítě se naplňují. „A již nemohli utáhnouti sítě pro množství ryb.“

Jan vyskočil rychle; skočil k Petrovi a volá naň polohlasitě: „Pán jest to!“ Šimon zírá ztrnule okamžik na Jana, potom pochopil i on. Ano, Pán! A bez váhání chápe se co nejrychleji svrchního roucha, neboť měl na sobě jen rybářskou košili, přehodil je přes ramena, vzal pás, — skok, šplouchání vody, — Petr jest ve vodě a plove ku břehu. Ostatní pak namáhají se ze všech sil, aby utáhli těžkou síť.

„Ostatní pak učeníci připravili se na lodi, neboť byli nedaleko od země, jen as dvě stě loket, táhnouce síť s rybami. A jakž vystoupili na zem uźřeli řeřavé uhlí položené a rybu svrchn položenou a chléb.“ Ale kdo rozdělal oheň? Kdo přinesl pokrmý? Řeřavé uhlí a pečená ryba dokazují, že oheň hořel již asi delší dobu a oni přes noční šero nepozorovali ničeho! Podivno! Než, ať tomu jakkoliv, blíží se k Pánu, aby jej pozdravili. Ale svatá hrůza a jakýsi strach zmocnily se jejich srdcí. Neodvažují se mluvit; uctivě se drží stranou a rozpacitě mlčí. Ó, kéž Pán brzy promluví a laskavým slovem odstraní úzkost spočívající na jejich srdcích! Však hle, již promluvil: „Přinestež z ryb, kteréž jste ulovili nyní.“ Tato slova přinášejí život v zamlklou družinu. Dopřáno jim volného pohybu; vidí se náhle ve svém živilu: při práci rybářské. „Vskočil Petr první,“ totiž do loďky; jest všude vůdcem. A nyní nastává nádherný výjev, kdy rybáři s bušícím srdcem vytahují těžkou síť na břeh. Jsou zase pouhými rybáři; nutno jim odpustiti, když pro takový královský lov zapomínají na okamžik svého Mistra. Rozumí se samo sebou, že hned počítají ryby; ležíť to v lidské přirozenosti. Ha, jak se jim směje srdce: Jsou tu vesměs nádherné kusy! Dosud nikdy v životě neměli tak šťastného lovu. Ta horlivost! Ta obětavost! Ta píle! Na lodi mají veliké kádě s vodou, aby uchovali ryby živé. Ryby jdou z ruky do ruky a jest slyšeti jen počítati; tu a tam zazní polohlasitý výkřik údivu nad rybou zvláště velikou. Po delší době skončili: 153 veliké ryby! Nikdy ještě toho neviděli! — A nyní prohlížejí síť. Ani jediné oko roztrhané! Ó, tito rybáři vědí, co to znamená; mohou přísahati, že se to nestalo bez velikého zázraku.

Aby splnili rozkaz Páně, rychle zabíjejí jednu nebo dvě ryby a dávají na oheň. Když jest bohatý lov uložen, obrací se všeobecná pozornost opět k Pánu. Ten však, přihlížeje dosud trpělivě k jejich pracím a zaměstnání jejich ani slovem nepřerušuje, zve je nyní: „Pojďte, jezte!“ I usadili se do trávy, a to všech sedm znavených rybářů; ale žádný neodvažuje se začíti jísti, dosud jsou ještě v rozpacích pod dojmem vznešené události. „I přišel Ježíš sám a vzal chléb a dával jim, též i rybu,“ a nutí je laskavými slovy, aby přece jedli, že jsou unaveni a hladovi; a zajisté je předchází dobrým příkladem a požívá sám před

jejich očima chléb a rybu. „Ale žádný z těch, kteříž obědvali, neosmělil se ho otázati: Ty kdo jsi? věduce, že Pán jest to.“

Naučení:

1) Požehnání a cena práce. — Každý z nás pocituje charakteristickou a překvapující známku právě tohoto zjevení Kristova; Pán nevolí tentokrát místo a čas, kdy jej někdo horlivě hledá (jako Magdalena a ženy), nebo se zájmem o něm mluví (jako učeníci jdoucí do Emaus), nebo v uzavřeném shromáždění očekává příštích věcí

Schraudolf.

„Všecko jsi položil pod nohy jeho, ptactvo nebeské i ryby mořské, jež procházejí stezky mořské: Hospodine, Pane náš, jak předivně jest jméno tvé!“ (Žalm 8, 8–10).

(jako apoštolové ve večeradle), nýbrž přichází, když učeníci, zaměstnaní nejobyčejnější pozemskou prací, po dlouhém nočním namáhání, unaveni, zmořeni, mrzuti, myslí spíše na vše jiné nežli na nějaké nebeské zjevení. To důležité naučení vzkříšeného Spasitele a máme mnoho příčin, abychom si je hluboce vštípily. — Kristus svým zmrtvýchvstáním nestal se příliš vznešeným a takorška nedostupným pro lidskou bídu a křesťané nemají si podle toho představovati, že smějící z mrtvých vstalého ctíti za svého vůdce, mají snad zvláštní výsadu, že jsou zproštěni všech pozemských starostí a že smějí svůj čas

věnovati jen zbožnému zpívání žalmů a sladké modlitbě. Nikoliv! Tohoto krásného povolání dostává se jen nemnohým vyvoleným (řádům s přísnou klausurou); u většiny ostatních lidí musí se jeviti oslavování vzkříšeného Spasitele prací a starostmi v pozemském životě, v bídě a v nouzi.

Často sotva na Krista vzpomeneme, a přece chce a je nám na blízku. Vidí naši práci, uznává naše namáhání, v příhodném okamžiku dá nám rozkaz a poučení, aby se naše bída obrátila v zázračné, neočekávané požehnání. Toť naučení z onoho památného zjevení na jezeře. Vzdávejme za to Pánu Bohu díky! A tyto díky projevujtež se neomrzelo denní prací! Nebud' dětinská a nepředstavuj si, že by snad právě rybářství bylo zvláště požehnaným a Bohu milým zaměstnáním, Každé zaměstnání jest tak dobré jako rybářství. A jako se Pán přiblížil k rybářům, tak se může přiblížiti i k nám. Snad dnes zavolá i na tebe; slyš jeho hlas! — Snad se tě otáže; odpověz mu! — Snad ti něco poručí; uposlechni ho! — Toť předsevzetí, jež si máš odnésti s břehu jezera. — Napiatou síť plnou nejlepších úmyslů a odhodlání a nejroucnejších tužeb vytáhni z tohoto rozjímání; potom budeš moci říci s radostí: Dnes jsem byl(a) i já na jezeře. —

2) „Dítky, máte-liž co k jídlu?“ — Proč tak mluvíš, drahý Spasiteli? Máš snad hlad? — Ó, ne, Spasitel nepotřebuje od tebe ničeho; chce od tebe jen slyšeti pokorné uznání a přiznání, že sám(a) nemáš mu co dáti. „Nemáme nic!“ musí vyznati apoštolové, tak musíš vyznati i ty, přiznati se upřímným srdcem, nežli Pán svou všemohoucností počne u tebe působiti. — Ale sotva proneseno pokorné přiznání, obrací jediné kratičké slovo Boží vše a tytéž síť, jež posud prázdné visely, plní se rybami; a to na témž místě, kde i prve zabíraly. Ó duše, kdy naučíš se pravé pokoře? Nejsi nic a nemáš nic a neumíš nic a každá rybička ve tvé síti jest tvor Boží a chytila se do tvé sítě jen z moci a vůle Boží. Rybáři, bud' pokorný! Pozoruj s úžasem zázrak, který se udál tehdy v hlubinách mořských. Klaněj se nekonečné velebnosti a všemohoucnosti Boží, která rozkázala rybám, aby přišly, kdežto ty veškerou svou moudrostí nedovedeš přivábiti ani jediné rybičky k sobě za celý svůj život. Pamatuj si; Je-li Pán vzdálen rybáře, zůstanou rybáře vzdáleny i ryby! Pokoru! Pokoru! A kdybys byla sebe

větší, sebe světlejší a učenější, — ó, milá duše, jen bez pychy! Pokora chrání pyšné domýšlivosti!

3) „Pán jest to!“ — Takových zkušeností jsme již také nabyli. Když po dlouhém, bezvýsledném našem namáhání, kdy všechna naděje v příznivý výsledek již zmizela, se náhle celá záležitost obrátila a vše se objevilo dobré a růžové a jasné a nadějně, zvolal v našem srdci hlas: Hle, „Pán to jest!“ Naše oko ho nevidělo, ale jeho díla mluvila hlasitě; a kdykoliv jsme tento hlas zaslechli, byli jsme nevýslovně šťastni a blaženi. — A pro budoucnost? Považovali bychom za veliké štěstí, kdybychom ještě hodně často a hodně přesvědčivě mohli říkati: „Pán jest to!“ Kéž by dobrotivá ruka Páně hodně často, ano denně zasahovala v naši bídu, v naši slabost a napravovala, co jsme pokazili a špatně začali! Proto doporučuje se i dnes, kdy svítá nám nový den, dokonalé zasvěcení všeho, co jsme a máme, co činíme a konáme, — bezvýhradné odevzdání našich sil a schopností, všeho myšlení a chtění nejsvětější moudrosti a milosrdenství Božímu, abychom až se i tento počínající den schýlí ke konci, pohlížejíce zpět mohli říci s vděčností: Mé ruce sice vykonali to dílo, ale ten, jenž je řídil a žehnal, — „Pán jest!“ A nyní vím, že stál na břehu a díval se na mne.

4) **Prorocky obrazné vysvětlení.** — Událost na jezeře, o níž slyšeti jest nám dnes dopřáno, odvádí nás z všedního ruchu v nerušenou ranní samotu na břehu tichého jezera a ukazuje nám obraz, jež náleží spola již věčnosti: Vzkříšeného Spasitele. Jak asi vypadal onoho jitra, když apoštolové, dříve tak přítulní, neodvažují se dnes promluviti ani slovíčko, ač v srdcích jejich zní udivená otázka: „Kdo jsi?“ Bylo to proměnění Pána, že otázka jim mřela na rtech? Byla to snad nebeská záře, jež jej právě dnes obklopovala? Co to bylo, nepraví se, ale z jeho slov, pohybů a tváře zářila asi velebnost a důstojnost, která bezděky poutala jazyky apoštolů a nutila je k uctivému mlčení. Jeho zázračný čin, jeho hlas, jeho postava pravily jim ovšem bez veškeré pochybnosti: Ano, Pán jest to! Ale měl dnes ještě něco zvláštního mimořádného, neobyčejného při sobě. Bojí se ho skoro, Pán je musí volati, zváti k sobě, musí jim sám podávati pokrm, zdá se, že v jeho přítomnosti pozbyli řeči. Proč to Pán vše tak zařídil? Protože se tohoto mimořádného jitra

(domníváme se skoro s jistotou, že to byla asi třetí neděle po jeho zmrtvýchvstání), jedná o to, aby odevzdal budoucímu nejvyššímu pastýři církve vznesený úřad a protože bohatý onen lov a pohoštění apoštolů mělo býtí obrazné, symbolické; proto nesměl tentokrát lidský hovor rušiti přeslavný ten obřad. Jen Bůh a jeho díla mají dnes slovo.

Máme tedy dnes jakési právo, pohlížeti na všechny události na břehu jezera obrazným, symbolickým způsobem. Lodička tvá, Petře, svatá církev, popluje od nynějška na vlnách života. Budeš, podporován svými druhy, rybářem lidí. Největší a nejmocnější národové budou ve tvé síti. Ale ne z tvé moci, nýbrž z moci mé. Kdykoliv by ses spoléhal na vlastní moc, na lidskou sílu, zůstane tvá síť prázdná, jen budeš-li spoléhati na mou pomoc, naplní se tvá síť. V pokrocích, jež tvé dílo na zemi bude činiti, poznáš: „Pán jest to!“ Nezapomeň toho nikdy! A blahoslavený budeš, Šimone, synu Jonášův, v budoucích dobách, až první vytáhneš svou síť na břeh věčnosti a budeš počítati kořist. Sedě na věky na břehu věčné blaženosti, budeš se nesmírně těšiti z toho, co jsi sám vykonal i co vykonalí tvoji druhové a nástupci v mé službě pro blaho duší.

Nyní obrať zrak svůj k něčemu jinému, k řeřavému uhlí, k rybě a chlebu! — připraveným tobě i tvým soudruhům, aniž jste potřebovali hnouti prstem. Petře, vzpomeň si na ryby a chléb, které jsem dal pěti tisícům na poušti! Tato ryba a tento chléb zde budtež ti novou pečetí, novou zárukou mé úmluvy: Kdokoliv jako ty namáhá se v mé službě, o toho budu pečovati, aby se mu dobře vedlo již zde na zemi. Zanechtež, Šimone i všichni, kteří tě následují, zanechtež teskné starosti, co budete jísti a od čeho budete žíti: hled' na tuto rybu, na tento chléb, připravené zde mou všemohoucností, a přislib mi, aspoň ty, můj Šimone, že budeš vždycky pečovati především o království Boží, a já ti slibuji znova: „Vše ostatní bude ti přidáno.“ —

Pozoruj znova, co jsem ti připravil: řeřavé uhlí, rybu, chléb. Poznej v tomto řeřavém uhlí svatou, pevnou víru, kterou jsem vám přinesl s nebe. Pokud tento oheň bude pláti, bude dobře; když oheň víry začíná chladnouti, hrozí zkáza a záhuba. A dále rybu; ryba bude považována za

můj znak; nezapomeň nikdy, že jsem se vám sám daroval: dal jsem vám své učení, svůj příklad, svou smrt na kříži. A konečně chléb; budiž ti upomínkou, že jsem vám při poslední večeři dal nebeský chléb, který v příštích stoletích bude posilou Boha hledajících, k nebi putujících duší.

A také na to nezapomeň, že jsem ti dnes poručil, abys přinesl z ryb, které jsi chytil. Ano, spoléhám na tvou pomoc; ty i tvoji nástupci máte pracovat, pokud budete moci, máte přinést do království Božího, co bude ve vaší moci: rád vám dovolím pracovat podle vašich slabých sil a vděčně přijmu vaši práci, ano časem vložím i osudy svého království ve vaše ruce. —

5) Pro praktický život. — Není těžko z toho, co bylo řečeno, vyčísti mnoho potěšitelného a povzbuzujícího pro vlastní život. Zde připojujeme jen některé poznámky.

Jsou-li všichni národové dohromady jen 153 ryby, co jsi potom ty? Ó, jaká ubohá, nepatrná rybička; o níž snad Pán již často uvažoval, nemáš-li ji přece raději zahoditi. Neučinil tak dosud. Podržel tě a strpěl. Co mu za to řekneš?

Vidíš-li řeřavé uhlí, rybu a chléb připraveny pro sebe, nemáš-li říci důvěrně a odevzdaně: Pane, v ruce tvé poroučím tělo i duši?

Toť jen několik slov; ale někdo potřebuje celého života, nežli se jim naučí; a konečně jich přece nedovede říci. Pronášej je tedy s radostnou, dětskou důvěrou!

Kdo, Pane jsi? — že vidím v udivení,
jak obličej tvůj září velebností?
A cítím v bázni svaté, v duše chvění,
žeš přítomen, — že dlíš zde ve Svátosti.
A kdo jsem já? — se táži s hrůzou v duši
a horký dech mi v bázni se rtů sálá;
Jen jedině vím, co mne ve prach kruší:
že tys můj Bůh, — a já tak bídná, malá!

Pasiž beránky mé!

(Jan 21, 15—17).

 a tohoto slavného jitra chtěl Kristus svému apoštolu Šimonu Petrovi svěriti úřad nejvyššího pastýře. Vše, co dosud předcházelo, bylo jen přípravou k tomuto velikému skutku, a to obraznou, symbolickou přípravou. Právě vykonal Petr, ani sám toho nechápaje, své mistrovské dílo. Víme, že kdo se chce státi mistrem, musí udělati mistrovské dílo, Bohaté zalovení ryb bylo symbolické mistrovské dílo Petrovo. Předě dvěma nebo třemi roky jel Kristus ještě sám s apoštolý na moře a řídil zázračné zalovení ryb. Dnes jest jinak: Petře, ty sám to vykonej, já budu jen přihlížeti s nebe. A Petr to vykonal a neprotrhl ani sítě. Zkouška se podařila.

A nyní nastává vznešený výjev. Před zrakem Krista, dobrého Pastýře, táhnou v tomto okamžiku nekonečné zástupy budoucích pokolení a národů jako nesmírná stáda, přicházejí jako maličké, bělounké obláčky na obloze miliony a nové miliony; na východě vychází slunce a zaplavuje je světlem; tímto sluncem jest nový pastýř, který bude dnes ustanoven: Šimon Petr.

Hostina na břehu — mohla by se nazvati také hostinou ku počtě nového pastýře — jest u konce. Apoštolové trvají v uctivém mlčení, očekávající věci, které nastanou. Kristus přistupuje náhle k Šimonu Petrovi. Zkoumavě, ale nevýslovně dobrotivě pohlíží oko jeho na vyvoleného, milostmi zahrnutého apoštola. Petr cítí jeho pohled, uctivě i tázavě vzhlíží k Mistru, jako by se tázal: Mistře, přeješ si něčeho? Kristus však již začíná: „Šimone, synu Jonášův!“ Jak slavnostně, jak obřadně! Tak mluví Mistr jenom, chce-li říci něco zvláštního. „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne více nežli tito?“ Ať tato podivná otázka přijde sebe neočekávaněji, odpověď jest v každém okamžiku hotova a připravena; z hloubi srdce prýští a tryská upřímná, pravdivá odpověď: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji!“ — Jemný cit nabádá odpovídajícího apoštola v tomto okamžiku pomlčeti o přítomných družích, kteří byli také v otázku pojatai; nechce se srovnávati a povyšovati; ale osvědčiti vlastní svou horoucí lásku, to může směle. A hned slyší odpověď, zpola prosbu, zpola rozkaz: „Pasiž beránky mé!“ — Co to znamená? Ticho jest mezi apoštolý. Všichni uvažují.

Zní snad z dálky v jejich uši trouba pastýřova, slyší snad praskání bičů, štěkot věrných psů, vidí bílá stáda pasoucích se beráneků?

Napínavé ticho netrvá dlouho. Neboť slyš, znova zaznívá s týchž rtů, týmž laskavým zvukem táž otázka v ucho apoštolovo: „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“ Jako bolestné bodnutí pocífuje asi apoštol tuto

Rafael.

„Vysvobodím stádo své a vzbudím nad nim pastýře jednoho, kterýž by je pásal.
Já pak Hospodin budu jejich Bohem.“ (Ezech. 34, 22 - 24).

druhou otázku; neboť: Proč se táže? Není snad Mistr spokojen mou láskou? Skromněji, ale skoro důrazněji nežli po prvé, jako by chtěl Mistra přesvědčiti, dává tutéž odpověď: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji!“ A slyší totéž laskavé povzbuzení: „Pasiž beránky mé!“

A zase jest ticho. Nikdo se nehýbe, nikdo nemluví ani slova. Jezero se leskne jako stříbrné, slunce zaplavuje

prvními paprsky svými pole a louky, tam pokojně berou se stáda beránků a ovec po nivách. Šimon začíná v duchu tušiti velikost a důležitost nařízení právě obdřženého. Ale Pán nedopřává mu příliš mnoho času na uvažování a po třetí zní tázavě s jeho rtů: „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“ Šimon jest překvapením okamžik něm; poté vyskočil, poklekl před Pánem a se vši vroucností a hlasem chvějícím se rozčilením volá: „Páne, ty víš také, že tě miluji!“ Na tento planoucí trojí výjev lásky odpovídá Pán klidnými, vážnými, ale přelaskavými slovy: „Pasiž ovce mé!“ Zvláštnost tohoto výjevu, důrazné opakování týchž slov působilo hlubokým dojmem na všechny přítomné; zadumáni a s úctou pohlížejí na vznešeného Mistra i na toho, jemuž platila jeho slova, na Šimona, syna Jonášova, příštího pastýře církve Kristovy!

Naučení:

1) Primát (přednost) římského papeže. — Slovo primát znamená: první důstojnost, nejpřednější místo mezi biskupy svaté církve. O tom věříme toto: Šimon Petr obdržel tehdy od Krista Pána úřad vrchního pastýře a měl tedy pásti veškeré stádo Kristovo bez výjimky, to jest učiti je a spravovati. Tento primát, toto vyznamenání Petra, jež bylo již dříve, po jeho prvním povolání, častěji jasně a neodvolatelně naznačeno a přislíbeno, jest Šimonu Petrovi nyní skutečně odevzdáno, když totiž obdržel na břehu jezera Genezaretského rozkaz, aby pásal a řídil stádce Kristovo. Tento primát Petrův, potřebný vždycky, pokud lidé na zemi budou žíti, přešel s prvního apoštola na jeho nástupce; a ježto apoštol Petr byl po 25 let biskupem římským a tam také zemřel, zdědili biskupové římské také primát Petrův; jsou tudíž biskupové římské nejvyššími řediteli a správci stádce Kristova. Toť článek víry naší svaté, katolické církve.

2) „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“ — Šimon má obdržeti nejvyšší úřad v pozemském království Kristově; dnes vyžaduje Mistr jeho vysvědčení z působlosti pro tento úřad. Požaduje ho v přítomnosti několika svědků, ne aby zkoušejícího zahanbil, nýbrž aby také tito ostatní slyšeli, čeho jest potřebí k dosažení úřadu v království Kristově, neboť i jich se to bude týkati. Kristus se netáže: Máš potřebné předběžné studie? Máš maturitní vysvědčení? Studoval jsi bohoslovecké kursy?

Ano, ani se netáže: Petře, máš pravou víru? Jsi pevný ve ctivosti? (To vše se tiše předpokládá.) Ale dává mu třikrát opakovanou korunu všech otázek: „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne?“

Co jest láska? Tožik se již napsalo a namluvilo o lásce, se všech kazatelen zaznívá velepíseň Boží lásky, ze všech knih vyhlíží otázka ta vážně a tázavě, ale možná že o lásce se tolik mluví a píše, že jí člověk nejvíce postrádá. Co jest láska? Je-li Bůh cílem veškerých myšlenek a tužeb mých, velebí-li jej mé rty ochotně a upřímně, směřují-li všechny mé činy, mé práce, mé vlohy, má horlivost v každou dobu jen k Bohu; začínám-li zapomínati, že žiji, začíná-li Bůh a jeho zájmy pro mne jedině a výhradně platiti, — potom jest to láska. Ale lze-li takovou lásku často nalézti? — Nevypověděly-liž samoláska, láska ke světu, láska k penězům, láska ke cti, lásce Boží boj až na nůž? A přece, chci-li vykonati něco velikého, potřebuji lásky Boží, co možno nejčistší, nejdokonalejší lásky Boží; jen tak dostane se mi ke schopnostem milosti, ku práci požehnání.

3) „Pasiž beránky mé!“ — Tento rozkaz, pronesený třikráte ve slavném, vážném okamžiku, musí i tobě otevřítí oči a povědět ti, že beránkové Kristovi potřebují nezbytně věrné péče. A naučení z toho nese se hlavně dvojím směrem. Počítáš-li se sám(a) k beránkům, buď přesvědčen(a), že se neobejdeš bez vážné péče o svou duši a bez práce pro ni. Nesmíš se oddati bezuzdně své vůli a choutkám svého srdce; tak bys brzy zdivočel(a). Tvé myšlení a snažení musí směřovati k tomu, abys svou vlastní duši věrně pásal(a); musíš něco obětovati pro svou duši, zasluhuješ toho, neboť máš jen jedinou. Druhé jest péče o lidi, kteří tě obklopují. Jako ovce bloudí často kolem. Jejich nevědomost a bezmocnost v duchovních věcech jest často neuvěřitelně veliká. Proč je asi poslal Bůh do tvé blízkosti? Protože doufal, že tvé šlechetné, k pomoci ochotné srdce bude podle sil svých dobrým(ou) pastýřkem(kou) těmto beránkům.

Kristus předpovídá Petrovi smrt kříže.

(Jan 21, 18–25).

Kým nepředpojatěji a důkladněji uvažujeme o zjevení Páně u jezera Genezaretského, tím jasněji vidíme jeho význam: bylo určeno téměř výhradně Šimonu Petrovi, který měl býti uveden v úřad nejvyššího pastýře, a to za svědectví dostatečného počtu svých soudruhů. Co nám zbývá dnes ještě povědět o tomto zjevení, jest pro tohoto apoštola dvojí čest: Kristus předpovídá mu způsob smrti (žádnému jinému z apoštolů tak neučinil), a sděluje mu (největší ze všech ctí!), že pro něho zvolil takovou smrt, kterou on sám vytrpěl: smrt kříže.

„Zajisté, zajisté pravím tobě,“ oslovuje apoštola slavnostně, když jsi byl mladší, opasoval jsi se a chodívalš, kam jsi chtěl; ale když se zestaráš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a povede, kam ty nechceš.“ — Porozuměl Petr? — Milý Petře, pravím-li ti: Pasiž ovce mé, nepředstavuj si, že si budeš nyní hráti na velikého pána, nedej se zaslepiti ctí, jež jest spojena s tímto úřadem, neboť vázán jsa svatými povinnostmi, budeš musiti snášeti obtíže a namáhání, ano čest svého úřadu budeš musiti zaplatiti svobodou a svým životem. Provazy svázán, s roztaženými rukama, přibit na kříž nastoupíš cestu smrti, jíž se tvá přirozenost děsí.

Šimon Petr, stále ještě asi kleče, zíral neodvratně na mluvícího Mistra a s milostí Boží pochopil zajisté aspoň z části velikost tohoto předpovědění. Spasitel sám pak mlčí chvíli, poté praví, jako by pojal novou myšlenku, klidně a velitelským tonem: „Pojď za mnou!“ a hned se obrací a zvolna odchází. Šimon Petr povstává hned a nepřemýšleje déle plní rozkaz svého Mistra: jde za ním. Kam? Neví!

Tak kráčejí oba — stále více se vzdalují od apoštolů, kteří za nimi hledí beze slova, plni podivu. Než hle, jeden z nich se rychle rozhodl a jde za oběma povzdálí; jest to Jan. Ale že se odvažuje jíti za nimi bez volání! Zkouší jen; láska mu dodává odvahy; slovo o následování mu udělalo. A ještě jednoho se bojí: Pán snad zmizí očím jejich; a on by tak rád byl až do posledního okamžiku při něm! Šimon Petr zaslechl kroky za sebou; ohlédl se. A uzřev Jana,

řekl Ježíšovi: „Pane, co pak tento?“ Nevkládá mu otázky té v ústa závist nebo žárlivost, nikoliv, naopak: upřímná bratrská láska, jako by řekl: Pane, tu jde také jeden, který tě miluje! Řekni mu také dobré slovíčko!

„Ježíš však dí jemu: Chci, aby on tak zůstal, dokudž nepřijdu. Co tobě po tom? Ty pojď za mnou!“ Evangelium nevypravuje ničeho dále o Kristu.

Huret.

„A nyní následujeme tebe celým srdcem a bojíme se tebe a hledáme tváři tvé.“
(Dan. 3, 41.)

Bezpochyby zmizel oběma učeníkům po těch slovech. Tím nabývají tato slova tím většího významu. Vidíme oba apoštoly, jak zadumáni vracejí se ke svým druhům. Slova Páně nejdou jim z hlavy. Co to vše asi znamená? A domýšlejí se zajisté konečně pravdy: tato cesta za Pánem

byla zajisté jen o b r a z n á: že máme totiž Pána následovati a zachovávatí jeho přikázání. —

Vzhledem na slova, jež Spasitel pronesl o Janovi, měla příhoda ta ještě zvláštní dohru. Neboť pro tento výrok Mistrův „šla mezi bratřími řeč, že učeník ten nezemře.“ Tomuto náhledu odpírá však sám Jan, neboť hned připojuje: „Ježíš však neřekl jemu: Neumře; ale: Chci, aby on tak zůstal, dokudž nepřijdu; co tobě potom?“ Skutečně zemřel Jan u vysokém věku, skoro ve stáří sto let, přirozenou smrtí, kdežto ostatní apoštolové vytrpěli smrt mučnickou. Přesto udržela se u některých křesťanů pověst, že Jan nezemřel, nýbrž že žije a dýchá ještě v hrobě a objeví se s Enochem a Eliášem před soudným dnem.

Naučení:

Tajemná vznešenost kříže. — V onen čestný den pro svatého Petra nedovede mu Pán říci nic lepšího, nežli že umře na kříži. A svatý evangelista Jan připomíná k tomu: „To pak pověděl Ježíš znamená, kterou by smrtí měl Šimon Petr oslaviti Boha.“ Pozorujme tato poslední slova! Kříž jest tedy: 1) se strany Boha milost, 2) se strany člověka kříž nesoucího oslavení Boha. Ó závrtné, stále nové, stále nechápané výroky křesťanství! Kdo se může shodovati s takovým učením? I nás se týká! Nemá kříž vždycky dvě dřevěná břevna, ale tlačí vždycky, někdy hodně tlačí. Ano, že nám vynucuje slzy, když přijde, zdá se nám pochopitelné; ale že bychom jej měli pozdravovati a vítati jakožto milost od Boha, nésti jej k slávě Boží, kdo nás pozdvihne k takové výši nadpřirozeného pojímání a smýšlení?

Oslavování Boha! Ukřížováním stává se tedy Petr učeníkem, na nějž může Bůh býti pyšný, který dělá jeho škole čest! Ó, jak cizí a nezvyklé jsou tyto představy změkčilé povaze lidské!

Kristus zjevuje se na hoře.

(Mat. 26, 32, 28, 7. 16 - 20, I. Kor. 15, 6.)

Již po poslední večeři, když Kristus mluvil o násilném rozeznání svého stáda, zvěstoval učeníkům, že se opět shromáždí: „Ale když z mrtvých vstanu, předejdu vás do Galilee.“ — Sotva tedy vstal z mrtvých, vzkazuje učeníkům po andělech a po ženách: „Jděte, zvěstujte bratřím svým, že je předejdu do Galilee, tam mne uzří.“ — Dnes pak jest nám rozjímati o vyplnění těchto slov: „Jedenácte pak učeníků odešli do Galilee na horu, kdež jim byl uložil Ježíš.“ Ale jak nám svatý apoštol Pavel sděluje, bylo s nimi „více než pět set bratří spolu, jimž se zjevil, z nichžto mnozí až dosavad“ (— když svatý Pavel to psal —) „živi jsou, někteří pak zesnuli.“

Veliký počet účastníků, dávno určené místo, skutečné zjevení Páně, neobyčejně důležitá slova Mistra, — vše to poskytuje rozjímavému duchu neobyčejně bohaté, povzbuzující látky k rozjímání. Kdo tam byl v duchu přítomen, kdo vystoupil s učeníky na horu onoho nedělního jitra, kdo se tam s nimi modlil, naslouchal, díval se, kdo poté s jásavými díky v srdci, s nebeskými city v prsou sestoupil zase do vsi, ku své práci, tomu zůstane v duši hluboký, trvalý, nezapomenutelný dojem.

Do Galilee je pozval, kde jest domov učeníků, kde sám dal největší důkazy své lásky a moci lidem; tuto zemi chce takorůž ještě jednou zlíbatí políbením své vznešenosti, chce této zemi ukázat, že jeho učení nebylo pouhým sněním, nýbrž že jest zpečetěno pečeti slávy. A vyzývá je, aby přišli na vrchol hory, on, který vrcholy hor tak miloval, jako by chtěl, pokud ovšem lze znázorniti, sestoupiti ke svým milým s nebeských výšin, jako by je chtěl s nebeských výšin rozeslati do zemských nížin. Byla-li to hora Tábor nebo hora Blahoslavenství, — nelze dnes již říci. Dejme tomu, že to byla tato druhá, kde vidíme u svých nohou usměvavé jezero Genezaretské, nejmilejší místo Pána, kde nás pozdravují Kafarnaum a Betsaida, kde každá hora a údolí a stráň zná všemohoucnost a dobrotu svatého proroka.

Ó, byla to radostná pout pro apoštoly, kteří přicházeli z Jerusalema, majíce v srdci nevýslovně blaživou

jistotu: Mistr vstal z mrtvých; viděli jsme jej a jdeme jej znova pozdravit a slyšet jeho vůli. Do všech domů, kde bydlí přátelé Kristovi, proniká radostná zvěst: Prorok vstal z mrtvých; chcete-li jej viděti a s ním mluvit, přijďte prvního dne po sobotě při východu slunce na štít Kurn Hittim; tam přijde i on. Tato zpráva vzbuzuje bouřlivou radost, ale také tvrdé, nepřekonatelné, vzdorné pochybování. Ne, ne, odmlouvá a protestuje odhodlaně drsný odpor, to nevěřím nikomu na světě, jen vlastním očím svým bych uvěřil.

Na zelených výšinách Kurn Hittimu shromažďuje se za ranního šera valný počet přátel Kristových. Nejpevnější jistota naplňuje srdce apoštolů, neboť ti

ho již dříve viděli. Kdo vylíčí náladu duší, posvátnou a slavnostní, kdo zná horoucnost srdcí, z nichž vystupují jako oblaky kadidla tichých, vroucích modliteb k nebesům? Co se dnes stane, co dnes zažijeme?

A hle, na vrcholu hory stojí náhle lidská postava. Jak tam přišel? Kdo jest to? Jest ještě vzdálen od zástupů, ale apoštolové jej již jistě poznali: „Pán jest to! A uzřevše ho klaněli se jemu.“ Toť nadšený, hlasitý projev víry, jsou to modlitby úcty, radostné, uctivé

Schuler.

„Pojďte a vstupme na horu Hospodinovu, a učiti bude nás cestám svým a budeme choditi po stezkách jeho.“
(Is. 2, 3).

pozdravy. Apoštolové padají na kolena, s nimi lid, někteří líbají půdu, jiní rozpřáhli ruce, ranním tichem zaznívá nadšené prozpěvování: „Laudate Dominum omnes gentes! Chvalte Hospodina všichni národové!“ — Ale nevěří všichni, nejsou všichni přesvědčeni. Pán stojí ještě příliš daleko, nemají ještě plné jistoty, odtud jejich pochybnosti, jejich váhání, jejich zdrželivost. „Ale někteří pochybovali.“ Jejich počínání v tak důležité věci jen chválíme.

Tu začíná Pán, který dosud stál tiše a vše takořka jen pozoroval, pohybovati se a přibližovati učeníkům. „A přistoupil Ježíš.“ S jakousi úzkostí hledí všichni na něho. Všichni cítí blízkost nadpřirozené bytosti. Pochybnosti umlkají, víra razí si volnou cestu. — Již stojí uprostřed nich. Se všech stran dobře viditelný, začíná k nim mluvit. Krátkými větami oznamuje nebeské, veliké věci. Nebeský lesk ozařuje jeho postavu. K převelebným slovům druží se nebeská velebnost jednání. „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.“ Těmito převelebnými slovy začíná svoji řeč; srdce naslouchajících se chvějí a cítí, že ten, který před nimi stojí, plným právem užívá těchto nikdy neslýchaných slov. „Proto jdouce učte všechny národy!“ Kdo tak mluví? Ten, jehož židé ukřižovali, jenž zemřel nejpotupnější smrtí zločince. Ke komu tak mluví? K rybářům a nádeníkům sebraným se všech končin země. Jmenuji vás učiteli všech národů, — všech národů! „Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíte je zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám.“ Má slova mají býti všem národům, pokolením, kmenům vodítkem, příkazem a svatou povinností. „A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. To praví ten, jenž byl ukřižován a jenž se chystá i tělesně opustiti zemi navždy!

Naučení:

1) „Dána jest mi všeliká moc.“ — Která moc? Všeliká, bez výjimky. Moc tvůrčí: nesčetné množství hvězd jest mu poddáno; řídí jejich dráhy, může si stvořiti, chce-li, miliony nových světů! Moc nad anděly, moc nad zlými duchy. Moc nad světlem i vzduchem; moc nad štěstím, blažeností, slávou, neštěstím, bídou. Vše to jest v rukou Páně! Ale také nejvyšší moc královská a soudcovská na zemi. Před ním jest veškerá moc pozemských velikánů jako pleva ve větru. Divotvorná

moc: uzdravuje nemocné, křísí mrtvé, rozkazuje moři, proměňuje chléb ve své nejsvětější tělo, dává i lidem moc divůčinění. Moc i nad závorami hříchu, i kdyby byly sebe zrezavější; moc nad srdci lidskými. — Klaněj se tomuto Velemocnému, jako se mu klaněli učeníci na hoře. Uznej, že máš vše od něho, že jsi jeho majetkem s tělem i duší, se všemi silami a schopnostmi. — Odevzdej jeho moci zvláště svou svobodnou vůli, neboť ta jest jediná, nad níž ti dal moc, — aby potom plným právem a v plném slova smyslu mohl říci: „Dána jest mi všeliká moc!“

2) „Učte všechny národy!“ — Hle, vyslanci Všemocného přišli i do tvé vlasti, do tvého rodného města, do tvé rodné, snad zastrčené vsi. Učení Nazaretského dostalo se i k tobě. I ty jsi poznal(a) radostné poselství, evangelium! S vrcholu slavné hory, kde stál Učitel všeho světa již v záři nedaleké slávy nebeské, táhnou se jemné, zlaté nitky až k tobě; mezi vzdáleným Srdcem učitele lidstva a tvým vlastním srdcem jest úzké spojení. V dálku hledící oko vzkříšeného Spasitele patřilo tehdy i na tebe v nesmírné dáli; a zkoumalo pečlivě vnitro tvého srdce, zda i ty a jakou měrou přijmeš, pochopíš a uposlechněš jeho učení. Přeje si toužebně od tebe, abys „zachovával(a) všechno, cokoli přikázal.“

3) „Aj, já s vámi jsem po všechny dny.“ — Když jsi se narodil(a), byl s tebou onoho dne. Byl s tebou v den, když jsi se po prvé modlil(a), když jsi byl(a) po prvé u svatě zpovědi, v den prvního svatého přijímání. I v den tvého prvního hříchu byl s tebou, aby ti vložil do srdce lítost. Byl s tebou v den bojů a pochybování, v den klesání a povstávání. Byl s tebou po všechny dny, v den nejjasnější a nejradostnější, ale i v den nejtemnější a nejsmutnější. A jest s tebou i dnes! Stojí teď u tebe zkoumaje, pomáhaje, žehnaje. A bude s tebou i zítra a pozítří i později. Bude s tebou ve dny utrpení. Ve dnech nemoci bude státi u tvého lože. Ve dny nejobtížnějších povinností bude u tebe a bude ti přispívati. Bude s tebou až do konce světa, až do tvého skonání, když se budeš se světem loučiti. Blahoslavený, u koho stojí Pán při skonání! Bude s tebou na věky a stále jakožto odplatitel, průvodce, oblažovatel.

Království Boží na zemi.

(Luk., Skutk. ap. 1, 3.)

Ježíš zjevoval svým apoštolům sebe samého, živého po svém umučení ve mnohých důvodech, ukazuje se jim po čtyřicet dní a mluvě o království Božím.“ Toto království Boží budiž předmětem dnešního našeho rozjímání!

První část.

Jak duše získává tělo Bohu.

Byla-li zvěst o království Božím ochotně přijata, ukazuje se to záhy v duši podivnými změnami.

Květina, která se dosud klonila k zemi, upřela rozevřené oko vzhůru a pohlíží nyní jen nahoru; plna úžasu praví k sobě: Ach, jaké to světy jsou tam nahoře, jaký lesk, jaké prostory! A já jsem o tom dosud nevěděla! Zrodivši se ze země, tkvíc kořeny svými v zemi, domnívala jsem se, že země jest vším. Jest plna mocných dojmů; slunce jest jí den ze dne milejší a zdá se jí tak krásné, že nemůže již ani pohlédnouti k zemi.

To jsme pravily o květině; ale lidská duše jest mnohem

Picart.

„Přicházím, abych shromáždil všechny národy a jazyky; i uzi slávu mou národové na moři, v Africe a Lydíi, kteří napínají luk, v Itálii a Řecku i na ostrovech daleko.“
(Is. 66, 18–19.)

ušlechtilější nežli květina a Bůh mnohem krásnější a vznešenější nežli slunce. Mezi velikým duchem Božím a nepatrným duchem lidským začíná tichý vzájemný vztah; láska září shůry, láska pohlíží vděčně vzhůru. Netrvá dlouho, a něžná květinka jest zcela okouzlena velebným sluncem a daruje a zasvěcuje se mu úplně a zcela. Nechce již nic jiného nežli Boha, vše ostatní zdá se jí nyní málo krásné; zmocnila se jí přímo vašeň sloužití této božské bytosti a jí poslouchati, jak a kde jen může; proniká ji vroucí touha: Svatý Bože, nedopusť, abych se kdy od Tebe odloučila! Toto něžné spojení s Bohem učinilo ji nesmírně šťastnou.

Ale duše nemůže úplně zapřítí a odložití své lidské přirozenosti; kromě toho jest připoutána ke společníku, který se vždy táže, co jest vlastně s ním, duše jest připoutána k pozemskému tělu. Proto musí hledati cesty a prostředky, aby i tomuto pozemskému, těžkopádnému bratru, svému tělu, sdělila něco o svých vznešených objevech o Bohu, pokud ovšem tělo chápe, a aby je naučila spolu s ní Boha chváliti a jemu sloužití. Ovšem, líný ten společník se odtahuje a nechce rozuměti a duše má mnoho práce, nežli jej poučí a obrátí; jestiž tak křehký a nepoddajný a křičí hned, když jej něco zabolí. Proto musí býti duše stále na stráži se vší svou výmluvností, aby jí neuklouzl. Ostatně není toho mnoho, čeho od něho požaduje: aby v určitou dobu šel s ní do domu Božího a tam se tiše a uctivě choval, aby zvykl skromnému, zbožnému klečení, aby si tu a tam učinil ujmu v jídle a ve spaní, aby si zvykl při bolesti hned nenaříkati. Dovede-li svým moudrým vychovatelským uměním uvésti vše to ve skutek, má již mnohem lehčí práci s královstvím Božím; tělo jest pěkně poslušné a tiché a neruší jí, když se povznáší k Bohu. Království Boží má v ní volnou cestu. Jak krásné bylo by, kdyby tak bylo i u tebe.

Druhá část.

Mnoho společníků, — mnoho radosti.

Člověk jest slabý tvor a společenský tvor. Jeho slabost působí, že se vždy váhavě táže? Jednám správně? Jeho touha po společnosti působí, že se stále ohlíží po druhých a že se cítí spokojenější, vidí-li, že i ostatní jednají jak on. — A právě tak daří se i duši v příčině

království Božího. A tu nalézá svatou katolickou církev, viditelnou společnost lidí s viditelnou nejvyšší hlavou. Jak těší se z tohoto objevu! Jak velebí dobrotivého Spasitele za tento vpravdě božský čin, za založení svaté církve! S jakou důvěrou a s jakou bezpečností může se odevzdati jejímu vedení, jež tak odpovídá jejím potřebám. A, co jest ještě potěšitelnější, s jakou radostí pozoruje, že její touha po společnosti a družích stejného smýšlení jest ukojena. Ano, ano, jásá plna blaženosti, toť jest, čeho potřebuji, toť společnost duší, jež touží právě jako já po nebi. Jak těší se srdce se srdcem, ano více ještě, jak zahřívá a rozněcuje se srdce od srdce! Jak radostně pospíchá se v takové veliké, svaté společnosti k nebeské vlasti!

A duše prohlíží si i duchovní zařízení v církvi, a to tak uctivě a žádostivě, jako prohlížíme po prvé nový, krásný chrám. Ach, jak dobře zařídil všecko zakladatel této svaté církve, božský Spasitel! Nádherný duchovní hlavní oltář, kde nám kyne vstříc mše svatá a svaté přijímání, jest mistrovské dílo božské moudrosti a božského milosrdenství. Krásnější, vznešenější, milostmi bohatší věci nad tento oltář nenajdeme nikdy a nikde na světě. — Ano, zde může duše dojít štěstí, zde může dojít spokojenosti. A nádherné, mohutné sloupy, základní články víry naší svaté církve; nejraději bychom je objali a nikdy jich nepustili, volajíce k božskému dárci vděčně: Nejdobrotivější Pane, věřím, ano věřím pevně všemu, cos nám zjevil. A tam duchovní kazatelna, učitelský úřad Kristův, jenž trvá stále v tisícerych poučováním, jenž učí vlastně jedinému, jednomu potřebnému, jež slyšeti jest nám stále potřebno. Ano, Pane, i křehká duše má potřebuje stále poučení, neboť má zapomětlivost ztratila tak mnohé slovo! A jest mi potřebí i dalšího poučování jako ve zdejšího chleba; proto se postavím ke tvé kazatelně, Ježíši, a pohlížejíc vzhůru budu naslouchati, a co jsem slyšel(a), toho chci následovati.

A stojí zde i zpovědnice; totiž v duchovním pojetí moc odpouštěti hříchy. Ó, jak dobře znám toto milostné místo, jakých milostí jsem tam již nabyla! Tam jest jistě tajné spojení s nebem, odkud stále vytékají oblažující vody milosti právě na srdce těch, kteří tu klečí. — Toť požehnání viditelného kralovství Božího na zemi, svaté církve. Tisíceré díky za ni božskému zakladateli!

Poslední návštěva Spasitelova.

(Mar. 16, 15–18, Luk. 24, 44–49, Skutk. ap. 1, 4–8).

Nastal čtyřicátý den po zmrtvýchvstání Páně. Apoštolové neměli tušení, co se stane právě tohoto dne. Podle rozkazu Mistra odebrali se z Galilee opět do Jerusalema. Vidíme z toho, že vlastně již se odloučili od svého domova. Byli volni, věnovali se svému Mistru a jeho svaté věci. Kde je chtěl míti, tam byli.

Čtyřicátého dne, byl právě čtvrtek, zjevil se jim Spasitel opět, když byli shromážděni jak obyčejně ve večeradle. Opět zařídil to Pán tak, že je překvapil při jídle. I posadil se k nim. Učeníci těšili se zajisté velice z jeho přítomnosti. Ale snad již začali znenáhla přivykati jeho častějším návštěvám. Nevěděliť, že tato návštěva jest poslední, již jim Pán na zemi dopřává; jen Spasitel to věděl. Můžeme si domysleti, jak vřelými slovy promlouval v poslední té hodině ke svým miláčkům.

Poukazuje na slova Písma svatého prohlašuje se jim znova za Messiáše předpovídaného proroky. Zdá se, že zvláště tato věc ležela božskému Spasiteli zvláště na srdci, aby totiž jeho učeníci, budoucí učitelé národů, sami jasně poznali a se přesvědčili, že jest pravý, jediný Messiáš, Vykupitel a Spasitel národa israelského i všech ostatních národů. Ó, jak naslouchali jeho výmluvným slovům! Mezi jiným pravil: „Tak jest psáno a tak musil Kristus trpěti a třetího dne z mrtvých vstáti, aby ve jménu jeho kázáno bylo pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy, počnouc od Jerusalema. Vy pak,“ připojil významně, „jste svědkové těch věcí!“

Téhož dne dal jim ještě jiné důležité naučení: „Zůstaňte v Jerusalemě, neodcházejte odtud, ale očekávejte zaslíbení Otcova, kteréž jste slyšeli skrze ústa má. Nebo Jan zajisté křtil vodou, ale vy pokřtění budete Duchem svatým po nemnohých dnech.“

Tak rozmlouval Kristus zajisté ještě dlouho se svými apoštolý. Konečně vyzval je k odchodu: Pojdte se mnou nyní do Bethanie a na horu Olivetskou! Snad se apoštolové divili tomuto nenadálému rozkazu; ale šli za svým Mistrem ochotně, netážíce se dlouho po důvodech. „Vyvedl pak je ven do Bethanie.“ Podle těchto jasných slov zdá se, že skutečně s nimi vyšel z večeradla, jsa takoruka jejich vůdcem, ale tak, že ho cizí lidé, kteří je potkávali

nepoznali.
Tak ubíral se podle chrámu, kde se udály tak důležité příhody, prošel městskou branou, kterou před nedávnem ve slavném průvodě vjel do Jerusalema, podle zahrady Getsemanské na hoře Olivetské, kde zažil tak trpké hodiny, nahoru na Olivetskou horu, kde naučil své apoštoly překrásné modlitbě Otčenáš.

Van Dyck.

„Vizte ruce mé i nohy mé, žeť já jsem. Dotýkejte se a vizte, nebo duch nemá těla a kostí, jako mne mítí vidíte.“ (Luk. 24, 39).

A jak tak kráčeli, nemůže jeden z jeho společníků potlačiti zvědavé otázky: „Pane, v tomto-li čase navrátíš království israelské?“ Tento učeníček očekával tedy stále ještě, že jeho Mistr přitáhne jakožto vojevůdce a vítězný král židovský do Jerusalema, že tam nastoupí na trůn a vypudí Římany. Spasitel, zajisté málo potěšen takovou tvrdošíjnou slepotou duchovní, praví vyhýbavě: „Není vaše věc znáti časy nebo chvíle, kteréž Otec položil v moci své; ale přijmete moc Ducha svatého přicházejícího na vás, a budete mi svědkové v Jerusalemě a ve všem Judsku i Samařsku a až do posledních končin země.“ Touto odpovědí, již zvědavý učeníček zajisté málo rozuměl, vyhnul se Spasitel dalším zvědavým otázkám.

Na nebe vstoupení Páně.

(Mar. 16, 19, Skutk. ap. 1, 9–12, Luk. 24, 50–52).

Poslední cesta Spasitele světa na zemi! Hle, ubírá se uprostřed učeníků do Bethanie! Ale proč napřed do Bethanie? — Protože i tam má dobré přátele, kteří mají býti svědky jeho slavného odchodu k Otci. V Bethanii žil Lazar a Marta a Maria Magdalena. Ano, ze mnohých důvodů se domníváme, že i nejblahoslavenější Panna Maria, matka Kristova, byla v těch dnech hostem rodiny v Bethanii, ježto vlastní, od Boha jí určený ochránce a syn Jan prodléval v Galilei.

Ježíš přichází tedy do Bethanie, kdež jej radostně vítají srdce jej milující. Zve je s sebou na poslední cestu, na radostnou cestu k nebeskému domovu. Již se tím ani netají, již praví otevřeně: „Jdu k Otci!“ I vydávají se na cestu: Spasitel světa, jeho Matka, jeho apoštolové a mnozí jiní z důvěrných, vybraných jeho přátel. Jdou půl hodiny cesty, načež se všichni zastavili na plochem vrcholku hory Olivetské. U jejich nohou rozkládal se Jerusálém, město Jerusálém, jež zavrhlo, zapudilo, ukřižovalo Spasitele.

Ještě jednou rozhlíží se božský Mistr kolem, dáváje svým milým poslední pozdrav. Ještě jednou zaznívají významně jeho vážná, svatá slova: „Jdouce po všem světě kaďte evangelium všemu stvoření! Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo pak neuvěří, bude zatracen. Tato pak znamení následovati budou ty, kteříž uvěří: Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvit, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a ti se dobře míti budou.“ Tak mluvil Spasitel k povzbuzení, k útěše, tak přísliboval.

A poté nastal zázračný výjev, jenž jest tak zřetelně popsán v evangeliu. „A pozdvih rukou svých dal jim požehnání.“ Jak horoucí láskou plálo jeho vykupitelské srdce, jak něžně zářilo jeho oko, jak hořela tvář jeho svatým, nebeským leskem! A jeho rty pronášely s chvěním poslední požehnání nad zástupem věrných jeho. Apoštolové i učeníci klečeli kolem něho. Kristus svolává požehnání, zdar, vzrůst a štěstí na své stádce.

A hle! Ozářen nebeským jasem začíná se pojednou zvolna vznášeti vzhůru, jeho nohy nedotýkají se již země, již vznáší se jak orel do výše. Jeho rty pronášejí stále ještě požehnání. Ještě jednou s výše přehlíží zářící jeho zrak zástup učeníků; ještě jednou pohlíží na Petra,

jako by se tázal: „Petře, miluješ mne?“ — a konečně spočívá posledním pohledem na Matce své Marii. A v témž okamžiku zahaluje jej světlý oblak. Kristus mizí zrakům apoštolů.

Ti však hledí stále a stále vzhůru. — Jejich oči hledají zmi- zelého Mistra. Jejich srdce jest naplněno ne- výslovnou blažeností. Jsou ještě jako bez sebe, tu slyší hlas:

„Muži Galilejští, co tu stojíte hledíce

do nebe?“ Naslouchají a uprostřed nich stojí „dva muži v rouše bílém,“ dva andělé. „Muži Galilejští, co tu stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste ho viděli jdoucího do nebe.“

Teď teprve se vzpamatovali. Hledí ztrnule na sebe, dotazují se vzájemně. A když se kolkolem ohlíželi, hle, tu spatřili na místě, kde noha Kristova naposledy spočívala, hlubokou šlápěji drahého Mistra ve skále. A později si uvědomili, že Mistr při loučení pohlížel k severozápadu, tedy směrem k Římu, k Evropě! A vrátili se s plesáním do Jerusalema a chválili a velebili božského Pána, svého Mistra a Vykupitele.

Picart.

„Aj, jako orlice vstoupí a vzletí a roztáhne křídla svá.“
(Jer. 49, 22).

Tak pozbyla země navždy svého nejlepšího občana, jehož kdy nosila. Navždy? — Nikoliv! Hle, jeho příchodem do nebe vešly v činnost tajemné síly; a jejich vzájemné působení (mohly bychom je skoro přirovnati k uzavřenému elektrickému proudu) začíná nepřetržitou svou činností, Kristus nahoře v nebesích nezapomene nikdy na zemi — a my na zemi, kteří jsme měli kdysi mezi sebou nebeskou bytost, pohlížíme s dvojnásobnou touhou vždy znova k nebesům. Země není nám již dosti krásná, když jsme poznali Krista. On sestoupil k nám, otevřel nám nebe a ukázal nám je, — vystoupil vzhůru, a země touží po něm a všechna ušlechtilá srdce chtějí následovati jen jeho světlých stop. Toť vznešený význam nanebevstoupení Páně, jež jest klíčem celého světa radostných myšlenek, nejhlubší úcty k Bohu a nejsvětějších předsevzetí.

Naučení:

1) Slavnost minulosti. — Nanebevstoupení našeho božského Spasitele jest historická událost, jež se stala na zcela určitém místě, před zcela určitými svědky, v době, již možno zcela přesně určit, a to jen jednou. Nanebevstoupení Páně má v životě Kristově zcela zvláštní postavení: Jest korunou vykupitelského jeho díla. Možná, že narození Páně, svátky vánoční, jsou pro nás lidi potřebnější a radostnější; možná, že svátky velikonoční, památka zmrtvýchvstání Páně, jsou nejzáračnější a nejslavnější; ale nanebevstoupení Páně jest nejčestnějším svátkem pro nás lidi, protože tehdy lidské tělo stalo se nepopíratelně vládcem nebes i země a za vládce bylo též uznáno. Ano, Pán Bůh nemohl při své všemohoucnosti dopřáti lidské přirozenosti vůbec větší cti, nežli jí dopřál v den nanebevstoupení Páně: lidské tělo stává se králem nebes a jest povýšeno, povzneseno, zušlechtěno a naplněno slávou a září božství jako zrnko prášku slunečním paprskem. Proto jest tak veliká a upřímná naše vroucí radost z tohoto velikého skutku Božího v den nanebevstoupení Páně.

2) Slavnost přítomnosti. — Vznešená velebnost, již se tehdy dostalo tělu Kristovu, trvá bez újmy až podnes. I dnes má oslavené tělo Kristovo, jako tehdy v den nanebevstoupení, svou neporušitelnost, svůj lesk, neobmezenou pohyblivost, tutéž jemnost, takže může pronikati všemi tělesy a nezabírá vlastně žádného prostoru. Ale vedle těchto vlastností, jest dopřáno lidskému tělu Ježíše Krista

ode dne jeho nanebevstoupení až podnes a po všechnu věčnost „seděti na pravici Boha Otce“, to jest jinými slovy: Kristus má bez přestání nejvyšší slávu a moc nade vším na nebi i na zemi. Rozjímejme s podivem o nezměrnosti tohoto království Kristova! Náleží mu všecken viditelný, hmotný svět; jeho jsou nesčetné hvězdy, jeho nekonečný prostor, jeho jest slunce, jeho jest země s mořskými hlubinami a s obrovskými horskými velikány, není ani prášku, jenž by nenáležel tomuto oslavenému lidskému vládci Ježíši Kristu. A při tom má i vrchní a nejvyšší právo nade všemi živými tvory, jest pánem kůrů andělských i pánem všech lidí. Jest nejvyšším králem všech králů. Jemu zpívají ve věčném světovém koncertě všichni tvorové neustávající Alleluja, bez konce znějící: „Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů!“ — Jeho království jest bez mezí, a to bez mezí vzhledem k prostoru, bez mezí vzhledem k času, bez mezí vzhledem k moci. Úplně a zcela plní se slova archanděla Gabriele: „Království jeho nebude míti konce.“ — Nuže, klaněj se tomuto mocnému Králi, a jsouc takorča nepatrným práškem, nejposlednějším lístkem stromu, nejmenší kapičkou v moři, pozdvihni slabého hlasu svého a pokus se milovati tohoto velikého Krále a Pána z celého svého srdce!

3) Slavnost budoucnosti. — Jest svatou naší vírou, blaženou naší nadějí, že i my, až uplynou dnové pozemského našeho života, až pomine doba klidu a odpočívání v hrobě, s Kristem a jeho mocí vstaneme slavně z mrtvých a věčně s ním budeme žíti. Potom teprve nastane pravý život, neboť dnes jsme ještě mrtvi! Potom pozbude země a vše, co jest na ní, úplně svého významu. Ó radostný pohled na takovou blaženou budoucnost! Hle, tento pohled ve slavnou budoucnost dodává ti, slabé(mu) a bídné(mu), odvahy v každém nebezpečí, — dodává ti, chudé(mu) a nuzné(mu), síly v utrpení, trpělivosti v bolesti, obměkčuje tvrdé, nesmiřitelné srdce, takže dovede milovati bližního, ano i nepřítel svatou láskou Kristovou. Tento pohled v budoucnost dodává nám vytrvalosti v dobrém, dává nám sílu a křídla orlice ke svatému vzletu k nebesům. Země jest pranepatrná, jen požehnání Páně dodává jí jakési důležitosti, jen nebe jest hodno namáhání a práce.

Pohledy v otčinu.

(Jan 13, 33—35, a 14, 1—6).

Vkládáme sem několik rozjímání o rozmanitých slovech Kristových při loučení, která pronesl vlastně při poslední večeři, tedy ještě před svým utrpením a smrtí. Ale mnohá z těch slov hodí se právě tak dobře za slova loučení Spasitele na nebe vstupujícího. Ano, snad mnohá slova, jež zaznamenal svatý Jan v řeči při poslední večeři, pronesl Kristus Pán teprve po svém zmrtvýchvstání.

Nejněžnějším způsobem dotýká se Pán, prodlévaje mezi svými učeníky, blízkého nastávajícího loučení: „Synáčekové, ještě maličko jsem s vámi. Budete mne hledati; a jakož jsem řekl židům: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti, — tak i vám nyní pravím.“ V těchto slovech Páně skrývá se beze sporu nádech žalu. Kdyby možno bylo, rád by ještě zůstal mezi svými milovanými učeníky. A láska jeho vtiskuje mu na božské rty ještě jiné napomenutí: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás. Po tom poznají všichni, že jste moji učeníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.“

Přikázání lásky není vlastně nové. Ale způsob, jak je chce míti Kristus, rozsah, ve kterém se ho má šetřiti, a čisté a nejčistší pohnutky, jež k takové lásce k bližnímu vedou, — jsou neslýchané a přikázání lásky vzhledem k nim nové, jakého zde ještě nebylo. Odznak, heslo těch, kteří chtějí slouiti učeníky Kristovými, má býti příště: láska k bližnímu, čistá, obsáhlá, účinná, neúnavná láska k bližnímu.

Ale jeden z posluchačů nemá v této chvíli sluchu pro vznešené, něžné přikázání lásky k bližnímu; zajímá jej pouze horoucí láska k Mistru samému; nemůže pochopiti, že nemůže jíti s Mistrem. Proto vskočil mu do řeči; a představme si toto přerušeni hodně živě: „Pane, kam jdeš?“ — Chlácholivě znějí slova odpovědi Kristovy: „Kam já jdu, nemůžeš nyní za mnou jíti, ale půjdeš potom.“ —

Zpráva o blízkém rozloučení s milovaným Mistrem zarmoutila učeníky. Pohlížejí k němu důvěrně; na jejich rtech, na jejich očích čísti lze toužebnou prosbu: Mistře, neodcházej od nás! Zůstaň s námi! Máme tě rádi! — Než on, sám dojat a pln lásky, upokojuje truchlící apoštoly něžnými slovy útěchy: „Nermutiž se srdce vaše!“

Ach, kdyby zármutek srdce dal se zaplašiti a odstraniti několika slovy! „Věříte v Boha, i ve mne věřte! V domě Otce mého jsou mnozí příbytkové.“ — Jak tajemně zní toto zjevení! — a jak skromných výrazů při něm užito! V domě — tímto domem jest nekonečný prostor světový; boháči tohoto světa nazývají svá obydlí pyšně: palácem. Kristus nazývá celé nebe jen — domem. V domě Otce mého — to jest v domě věčného, nekonečného, neobmezeného, všemocného Vládce nebes i země — jsou mnozí příbytkové; — mnozí — tento pozemský výraz „mnozí“ jest až příliš skromný. Kdo spočítá nesmírné množství hvězd? Kdo spočítá myriády a miliony příbytků, jež Bůh připravil těm, kteří jej milují? — Příbytkové! Jací příbytkové? Ne jako domy v Jerusalemě, tmavé, úzké komůrky, ani ne jako mramorové paláce v městech a nádherné komnaty římských císařů; neboť Otec dovede připraviti nekonečně lepší a krásnější příbytky. „Jdu, abych vám připravil místo.“ Pečlivá

Rembrandt.

„Pane, nevíme, kam jdeš.“ — „Jdu, abych vám připravil místo; potom zase přijdu a vezmu vás k sobě.“ (Jan 14, 5 a 2—3).

láska! Věrná starostlivost! Podivné zaměstnání na nebe vstupujícího Spasitele! Jeho božské oko vyhledá mezi nesčetnými nádhernými příbytky právě ty, které odpovídají potřebám srdce jeho věrných učeníků, „potom zase přijdu a vezmu vás k sobě, abyste, kde jsem já, i vy byli.“ Zázračná slova, jež nám otvírají vyhlídku do hlubin božské lásky! S jakou svatou hrdostí, se srdcem chvějícím se radostí ukáže potom svým učeníkům, co jim ve své lásce zatím připravil! Hledte, proto musil jsem přijít sem před vámi! Toť ovoce mé péče, mé lásky! „A nyní vás vezmu k sobě, abyste byli stále tam, kde jsem i já!“ Nejvyšší, nejvznešenější odměna! Není nic většího, nic lepšího ani na nebi ani na zemi, nežli — býti u Krista!

Tak otevřel vznešený Mistr učeníkům svým utěšený výhled ve vábnou, byť vzdálenou budoucnost. Nyní pak může, spoléhaje na lepší porozumění u svých učeníků, opakovati znova, co jim již dříve řekl: „Kam já jdu, víte, i cestu víte.“ Marné namáhání Mistrovo! Nic ještě nevědí! Ničemu nerozumějí! Nebe a cesta do nebe jsou pro ně ještě zavřenými knihami. A Tomáš, pochybovač, přemítač, žádá hned poučení od Mistra; nechce se spokojiti takovým všeobecným naznačením: „Pane, nevíme, kam jdeš, a kterak můžeme cestu věděti?“

A Pán mluví; ale ne již o skutečném nebi, ne o příbytcích, jež jim jde připravit a o nichž Tomáš byl by se jistě rád něčeho dověděl, nýbrž jen o cestě tam. A ani tato cesta není hmotná, materiální cesta, jako snad silnice do určité země, opatřená ukazovateli atd., nýbrž o duchovní cestě, která vede ovšem k oněm příbytkům. A jak sluje ta cesta? Tomáši dostává se vysvětlení: „Já jsem cesta, pravda a život! Nikdo nepřichází k Otci, než skrzemne.“

Tak vyhnul se Spasitel otázce, a přece označil jasně cestu k nebesům: Kristus sám, jeho učení, jeho předpisy, — toť ukazovatelé cesty. Kdo poslouchá jeho učení a věrně ho následuje v pozemském životě, ten kráčí, nejsa si toho snad ani vědom, po cestě k nebeským příbytkům, po cestách k oblažujícímu spojení s božským Mistrem.

Naučení:

„Já jsem cesta, pravda i život.“ — Půjdu tedy po této cestě, budu věřiti této pravdě, těšiti se z tohoto života! A jest jen jediná cesta, jediná pravda, jediný život: bez tebe jest zcestí, klam a smrt! Chci plesati, jásati,

děkovati, že jsem to vše nalezl(a) v tobě! Chci se tě věrně držeti, ty a tvůj duch, ó Pane, nechť změní, proniknou a naplní všechn můj život; chci býti křesťanem(kou) do poslední žilky svého srdce. Ani vláskem nechci zapíratí tebe a tvého učení a tvého ducha.

Kníže tohoto světa na mně nemá ničeho.

(Jan 14, 30-31).

iž nebudu s vámi mnoho mluvit; — nebo přichází kníže tohoto světa, — a na mně nemá ničeho. — Ale aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázání dal Otec, tak činím. — Vstaňte, pojďme odtud!“

Vítězství Kristovo nad světem.

Kristus chystá se opustiti tuto zemi. Myslí na to s jakýmsi zármutkem a praví také, že „již nebude mnoho mluvit“ se svými učeníky; určená doba již uplynula, a byť i slabost jeho učeníků vyžadovala jeho přítomnosti, a jejich touha jej chtěla zadržeti, nemůže a nesmí u nich zůstatí.

Ale ve vážný cit zármutku nad rozloučením mísí se cit vítězné radosti z dobře vykonaného díla životního, takže může pln útěchy a uspokojení opustiti jeviště své vykupitelské činnosti. „Kníže tohoto světa nemá na mně ničeho.“ Kdo jest ten kníže tohoto světa? Pochopíme nejlépe jeho podstatu, pozorujeme-li jej jakožto protějšek Ducha svatého, jehož příchod Kristus právě v těchto dnech tak jistě zaslubuje. Kníže tohoto světa možno si mysliti jakožto osobu, a to prvního a nejhoršího protivníka Boha; jest nám lidem každým způsobem spolu i obrazem všeho, co nás zde na zemi od Boha a věčnosti odvádí a neustále nás svádí k tomu, abychom pohrdajíce všemi věcmi nadpřirozenými, věčnými, raději toužili a bažili po věcech přirozených, pozemských, smyslných; jest tedy pravým opakem nebeských zásad Kristových.

„Kníže tohoto světa,“ praví Kristus, „na mně nemá ničeho!“ — Pozoruj, rozjímající duše, vlastní svědectví svého Spasitele o jeho pozemském životě! Život jeho leží před ním dokončen a Spasitel pohlíží naň s vnitřním uspokojením a radostí. Od okamžiku, kdy ležel jako dítě v jeslích, — po celých třiatřicet let až na horu Kalvarii

ano až sem do hodiny jeho nanebevstoupení — „kníže tohoto světa neměl na něm ničeho.“ Nikdy nebylo ani v nejmenší věci smlouvy mezi ním a knížetem tohoto světa; ani největší z nesčetných statků, jimiž kníže temnosti svádí duše, neměl nejmenší moci nad duší Kristovou: ani peníze, ani bohatství, ani čest, ani rozkoše, ani moc, ani jakákoli pozemská marnost nelákaly nejsvětějšího Srdce Kristova. „Kníže tohoto světa na mně nemá ničeho.“ Ničeho, co by mi mohl dáti, ničeho, co by mi mohl vzíti.

K této myšlence pojí se v nejskvělejší záři slavná věta: „Ale aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázání dal Otec, tak činím.“ Podivno! Největší duch lidský, jenž kdy žil, a spolu božský duch Kristův neudává zde za cíl dobytého vítězství nic jiného nežli lásku k Otci a poslušnost k Otci. Skromná slova, o nichž na první pohled se domníváme, že by je mohla každá z nás pronésti právě tak opravdově a lehce. Miloval jsem Otce, činil jsem, co Otec chtěl, to jest, mluvíme-li duchovním způsobem, svatozáře, gloriola, již Kristus uděluje vlastní své osobě. Nezná ani nehledá větší cti. Ó, čemu se tu může učiti lidská pýcha, jež tak ráda zapomíná na vůli Otcovu, jež hledá vlastních cest a jde po nich, ale ovšem nakonec vidí, jak její dílo rozplývá se jako mýdlová bublina.

Závěr.

„Již nebudu s vámi mnoho mluvit.“ Neopakuje ti tato slova Kristova i tato kniha rozjímání? Jak mnoho k tobě mluvila, — teď chýlí se šestý díl ke konci; „již nebudu s vámi mnoho mluvit. Ale kníže tohoto světa na mně nemá ničeho!“ Nikoli! Nikdy nesloužila naše kniha tomuto temnému knížeti světa, ani jedinou řádkou, ani jediným písmenem! Vševědoucí Pán dovol, aby tato kniha řekla sama o sobě: „Chtěla jsem jen milovati Otce a plniti to, co Otec přikázal.“

Proto nekončíme dnes jinak, nežli jak učinil Kristus řka: „Vstaňte, pojdme odtud!“ To budiž i naším horoucím předsevzetím! Odkrylo-li tvé pátrající oko v tobě něco, co jest knížete tohoto světa, — „vstaň, pojdme odtud!“ — Vstaň, pozdvihni se, buď veliká! — Běží o tvé štěstí! Jedná se o věčnost! — Jdi, milá duše, jdi s Kristem v boj, — na smrt, — k slavnému nanebevstoupení! Toť tvá cesta, každá jiná jest bludná! Nechceme již líně ležeti ani seděti, — povstaňme, pojdme, běžme, útočme, vítězme a žijme! — Žijme s Kristem!

Ne vy jste mne vyvolili!

(Jan 15, 16).

Jest to jen několik kratičkých vět, o nichž dnes chceme uvažovati, ale jsou obsahem přebohaté; „Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás a postavil jsem vás, abyste šli a užitek přinesli a užitek váš aby zůstal.“

Galle.

„Ne ty jsi mne vyvolil, ale já jsem vyvolil tebe.“ (Srovn. Jan 15, 16).
(Sv. Josef s Ježíškem).

„Abyste šli a užitek přinesli.“

Jak samozřejmé zdá se nám, že Kristus rozeslal své apoštoly po všem světě: „Postavil jsem vás, abyste šli! . . .“ A přece, kde byl kdy jaký učitel a prorok, který by jednal tímto způsobem? Kristus pomýšlí přímo na dobytí světa; nástroje jsou nejnepatrnější, jež možno mysliti,

cíl však nejnuzněnější. Kdyby byl vyvolil a rozeslal dvanácte nejmocnějších králů tehdejšího světa, snad, pomyslí bychom si, mohl by něco poříditi; ale nikoliv, dvanácte venkovanů, dvanácte rybářů! — Moji milí apoštolové, vytrhl jsem vás z klidu domácího krbu, váš život bude od nynějška neklidné putování v mé službě a pro mé zájmy. A mám-li přirovnati činnost vaši k něčemu, budete musiti shledávati ovoce, kdekoli je naleznete. Mnohý plod bude lze snadno a s radostí utrhnouti, ale jinde bude to nesmírně těžko, ovoce na poušti, ovoce na poloztrouchnivém stromě! A co jste nasbírali, nebude pro vás, nikoli; sem s tím, k mým nohám, sneste ovoce svého přičinění! Jako včely snášejí vše do úlu, tak vy snášejte vše ke mně, jen ke mně! Proto pozor, abyste se nezpronevěřili svému povolání; nejste ani velikými pány ani vznešenými osobami, jste jenom posly nebeské bytosti, ustanovení k tomu, abyste všude a vždy pracovali, byli činni, přinášeli oběti pro její čest a v jejím zájmu. Moje církev bude polem práce.

Maličko, a neuzříte mne.

(Jan 16, 16—22).

Maličko, a již neuzříte mne; a opět maličko, a uzříte mne: neb jdu k Otci.“
„Tedy řekli někteří z učeníků jeho sobě vespolek: Co jest to, že nám praví: Maličko, a neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mne a: Jdu k Otci? Proto pravili: Co jest to, že dí: Maličko? — I poznal Ježíš, že se ho chtěli tázati, a řekl jim: „Zajisté pravím vám, že budete kvíliti.“ — Budete kvíliti a plakati! Vy, dorostlí mužové, rybáři. Mužové neradi pláčejí, hledí projeviti tolik mravní síly, že potlačují bolest duševní. Ale to, co na vás přijde, vynutí vám tvrdým, drsným mužům slzy z očí. A budete naříkati: snad ne veřejně, snad jen skrytě, vylévající si navzájem bolesti krvácející srdce. A odkud ta bolest, proč ty slzy a nářky? Pro to, co zažijete v době mé nepřítomnosti. Tak špatný bude se zdáti stav mých záležitostí, tak beznadějný zápas mých přívrženců! A k tomu protiva: „Svět se bude radovati!“ Jeho škodolibost při vašem strašném zármutku bude pro vás jako krvavý výsměch. Ano, zdánlivě zvítězí duch světa; všude bude bujati; nezastaví se ani před

duchovními domy a duchovním rouchem, všude se bude zpupně roztahovati. Můj duch, mé zásady budou musiti ustoupiti v pozadí. To bude ono „maličko,“ o němž jsem mluvil. Jak dlouho bude trvati? „Tisíc let před obličejem Hospodinovým jest jako den včerejší!“ Když však pomine toto „maličko,“ — nastane věčnost: „Opět vás uzřím a radosti vaší nikdo neodejme od vás.“

A. Ziegler.

„Maličko, a již neuzříte mne; neb jdu k Otci.“ (Jan 16, 16).

Naučení:

1) **Na shledanou!** — „Maličko, a již neuzříte mne!“
Veškerá příroda praví k tomuto slovu své temné Ano a Amen! Vše, co vzniká, roste, kvete, dýchá, — zaniká opět v krátké době. Ale myslíme na vyšší věci: umírajícího člověka. Byť byla poslední slova Mojžíšova nebo patriarchy Jakoba sebe krásnější a slavnější, jeví se přece jen jako

poslední vzplanutí dohořívající svíce. — Tu přichází největší z lidí, jenž jest více než člověk, protože s člověčenstvím spojil božství; jde na smrt, loučí se. Jako všichni ostatní lidé praví na rozloučenou: „Maličko, a již neuzříte mne!“ Ale ihned přidává u vědomí své všemohoucnosti novou myšlenku, z níž září nadpřirozená jeho moc a jež od té chvíle bude vůdčí myšlenkou všech křesťanů: „A opět maličko, a uzříte mne opět!“ Od té památné hodiny troufalo si křesťanství psáti na chladné, tvrdé náhrobní kameny, nad trouchnivinou a temnotou hrobů zlatými písmeny vítězná slova: Na shledanou! Ano, kdykoli kráčejíce po hřbitově čteme nad hrobem tato slova, vzpomeneme si: To jest myšlenka Kristova, dar Kristův, kořist Kristova, Kristovo vítězství! — Chladný, hladký balvane žulový, máš míti přednost přede mnou, máš mne přežítí? Ty jsi hlasatelem tak vznešeného učení a já bych se měl(a) trásti a zoufati? Nikoli! Chci býti živým pomníkem Božím, v mém srdci má pravda ta býti vryta, a cokoli činím a mluvím, má vydávati svědectví, že věřím a doufám: Na shledanou, Kriste, na shledanou!

Co Kristus ještě připojuje: „Neboť jdu k Otci, dodává vážné té věci nekonečně milého, smířlivého, radostného zabarvení. Sestoupení ve hrob není sestoupení v temnotu a zapomenutí, jak praví příroda, nýbrž brána k milému domovu, kde nás očekávají láska a světlo.

2) Bez lásky není nebe. — Jest vlastně tak samozřejmo, že poslední slova Kristova předpokládají vroucí vzájemnou lásku, že jest skoro s podivením, že se to musí zvláště říkati. „Maličko, a neuzříte mne již;“ tato slova pronáší Bůh, který jest spolu člověkem. A jeho lidský cit proniká mocně slovy těmi; zdá se skoro, jako by Spasitel se rmoutil, že musí odejítí od svých učeníků: zamiloval si je tolik za ta tři léta! Ale nebyl by tak mluvil, kdyby byl nevěděl, že i v jejich srdcích plane vroucí láska k němu.

Jak jest s tvou láskou? Přiletí snad k tobě náhle při smrti? Vlije ti lásku strašný soudce, když dobrotivý, shovívavý, milosti přislubující Pán na zemi tak málo lásky tvé získal? „Kam strom padne, tam zůstane ležeti“ i vzhledem k jeho lásce. A kdybys snad, čehož tě Bůh ochraň, bez lásky přestoupil(a) práh věčnosti, byl(a) bys vůbec neschopen(na) pochopiti nebeskou blaženost; neboť čeho bys nalezl(a) u Boha, jemuž jest tvé srdce cizí? Byl

ti nudný za života, čeho u něho hledáš na věčnosti? Srdce bez lásky v nebesích jest zbloudilý poutník; nepatří tam.

Proto vezmi nyní na svou lásku zkušební měřítko, zkoušej, jak na tebe působí slova: „Maličko, a opět uzříte mne,“ Krista; — zdaž při této vzpomínce chvěje se tvé srdce radostí: Kdy, Pane, kdy již? — Ale tážeš se: Odkud láska, nemám-li jí? Víš dobře, že láska budí se viděním, slyšením, návštěvou. Dobře, dobře; u brambor a lahviček s léky, u piana nebo vyšívacího rámu vzrůstá láska Boží jen slabě; tu musí býti člověk rád, neztratí-li jí vůbec. Ale kde roste a se daří, kde pučí a se zelená, kde zkvétá a přináší ovoce, to jsou hodiny tiché modlitby, rozjímání, duchovního čtení, kdy srdce navštěvuje svého Boha, kdy oko na něj patří, kdy ucho naslouchá jeho slovům. Kdo k němu přicházel a u něho sedal a klekal stokráte, tisíckrát na zemi, kdo se s úctou, radostí a vroucností takorčka ponořil v božské Srdce Páně, tomu budou znít slova: „Maličko, a opět uzříte mne,“ jako sladká hudba a v srdci jeho zazní bouřlivá ozvěna: Ano, přijď, Pane Ježíši, přijď!

3) Příchod milosti. — Užijme slov o shledání také o vnitřním životě duše! Bývají chvíle, kdy jsme veseli a šťastni; jest nám blízko milost Páně, naše duchovní oko vidí Pána; a jsou zase chvíle, kdy jsme zarmoucení a smutni; Pán jest vzdálen, nevidíme ho, ztratili jsme ho s očí. Ale jak dlouho trvá jedno i druhé? Vždycky jen chvíličku. Byl-li vzdálen, zase se vrátí, byl-li blízko, odejde opět; jest nám počítati s touto neustálou změnou.

I v životě milosti jest tomu tak. Snad rozpomeneme se na to ve svém vlastním životě. Před dávnou dobou vykonaly jsme kdysi dobrý, velmi dobrý skutek; byl pro nás tehdy velikou obětí a věnovali jsme jej tehdy v nejčistším úmyslu Pánu. Uplynula léta; na skutek jsme skoro zapomněli, jen málokdy naň pomyslíme. Než hle! po deseti nebo více letech přihodí se něco, nač patříme s podivením a blažeností: To souvisí s mou obětí před deseti lety; dnes jest den výplaty! Prošlo deset let a my jsme neviděli Pána, ale náhle přišel opět. Takové příhody náleží k nejblaživějším zkušenostem duše; těšíme se z toho tak upřímně, tak vroucně a nemůžeme zapomenouti na otcovskou prozřetelnost Páně. — Podobně jest také, když ani vlastně příliš neuvažujete, po dlouhou dobu přinášíme stále určitou, byť nepatrnou oběť; nemáme při tom zvláštní radosti, nespolehnáme také na zvláštní pozemskou odměnu,

nýbrž konáme tak pouze, protože jsme si to umínily konati, a to věrně. Myslíme si, že odměna nás v nebi nemine. A náhle se něco přihodí, potká nás něco, že hned s určitostí řekneme: Ach, toť odměna za mou dlouhou, věrnou oběť. Pán byl vzdálen, po celou dlouhou dobu se neukázal a nyní — „maličko, a opět uzříte mne!“ Zde jsem! — Jak nevýslovně šťastny jsme v takové chvíli!

Seslání Ducha svatého.

(Skutk. ap. 2, 1-4).

Slovy neobyčejně obsažnými, významnými líčí se nám vznešená událost, na niž Kristus vždy neúnavně poukazoval. Písmo svaté nám o tom vypravuje:

„Když se naplnilo dní padesáte (totiž po velikonoci), byli všichni spolu na jednom místě.“ S důrazem praví Písmo: Když se naplnilo. Naplněno bylo nyní vše; přišla zaslíbená doba; přiblížil se čas dokonání. — V nebesích chystala se nejsvětější Trojice vstaviti korunu pozemskému dílu vykoupení, seslati jednu ze tří božských osob, božskou holubici, „věčnou lásku.“

Dole pak v údolí pozemském „byli všichni spolu na jednom místě.“ Byli spolu — všichni — na jednom místě. Tak zřetelně vyjádřeno jest tiché, napiaté očekávání shromážděných na smilování a milosti Boží. Srdce byla připravená. Věděli dobře, že se stane něco velikého, ale jak a kdy? nevěděli. Nevěděli, že dokonali právě první novenu, první devítidenní pobožnost, nevěděli, že pobožnost ta bude trvati devět dní. Čekali den ze dne na to, co jim Pán zaslíbil; uplynulo již pět dní, šest dní, ještě nic! Známkou jejich modlitby byla vroucnost v nejkrásnějším slova smyslu. Osmého dne jejich pobožnosti byl veliký židovský svátek, slavnost letnic; snad stane se něco toho dne? — Ne, nic se nepříhodilo. Potom přišel den po sobotě, tedy všední den jako jiné.

Teď teprve přiblížil se v radě Boží určený čas, teď chtěl se Bůh zjevití. „Et factus est repente de coelo sonus,“ „i stal se rychle zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru, a naplnil všečen dům, kdež byli sedíce.“ Zda se zděsili, zda snad hrůzou vykřikli? Zajisté ne! — V okamžiku bylo jim jasno: Teď přichází vyplnění zaslíbení Páně! Vznešená, nevýslovná radost naplnila všechny:

„Povstaňte a pozdvihněte hlav svých!“ — povznete hlav svých s jásavou radostí!

Jak zvláštní bylo asi, co se nám tu líčí. Slyšeli, že zvuk přichází s nebe; tedy ti, kteří byli v domě sedíce, věděli, že se blíží zvenčí, s hůry; a jak podivné, že mocný ten zvuk naplnil všecken dům! Zní a zpívá to, hučí a šumí po všem domě tak zázračně, tak neslychaně. Pán přichází! — A hle! „Ukázali se jim rozdělení jazykové jako oheň, a posadili se na každém z nich; a naplnění jsou všichni Duchem svatým.“

Představme si tento výjev co možno nejvznešeněji, nejvelebněji! Jest to sestoupení Boha k lidem, neméně nežli bylo v noci narození Krista Pána.

Duch svatý, věčné světlo, věčná moudrost, poznání a láska, propůjčil zajisté v témž okamžiku omilostněným těm srdcím plné poznání toho, co se děje; nevýslovná radost

zmocnila se srdcí všech; na několik minut panuje na hoře Sionu nejčistší blaženost nebeská. Tak slavnostně klidně, tak nevýslovně radostně hledí mužové vzhůru, odkud zvolna se snášejí ohniví jazykové nad jejich hlavy. Ale ty jsou jen znamením a symbolem: neboť svatý oheň sestupuje až dovnitř jejich srdcí.

Walker (Schleichen.)

„Aj, Hospodin v ohni přijde a jako víchr vozové jeho.“
(Is. 66, 15).

Vznešené divadlo mizí . . Příroda hlásí se znova ke svému právu a ti, kteří přihlíželi jako upoutáni a beze slov působení Božímu, zase ožívují a s jejich rtů splývá po prvé chvalozpěv ke cti Ducha svatého; chválili ve svatých chorálech moc Páně a velebili jeho zá- zračné dílo.

„A naplnění jsou všichni Duchem svatým.“
Věčný Duch Boží sestoupil právě na místo shromáždění a zaujal srdce přítomných a naplnil je svou mocí. A sestoupení Ducha svatého provázeli k službám ochotní živlové, jež jeví se nehmotní jako žádný jiný: vítr a oheň. A vítr hučel, neboť od té doby měl býti svět naplněn zvukem věčných pravd, a oheň plápolal, neboť od té doby plápolati má na zemi svatá láska; oheň objevil se v podobě jazyků, neboť jazyk byl první z nástrojů, jichž užil Duch síly a moudrosti ve své službě; neboť Písmo svaté vypravuje: „A počali mluvíti rozličnými jazyky, jakž Duch svatý dával jim vymlouvati.“

Naučení:

1) „Cum complerentur dies. — Když se naplnili dnové.“ — Kdo určil míru dní? Kdo jiný nežli Bůh! Jsou totiž věci a příhody, jež ani nejhörlivější modlitba lidí nemůže přivoditi, ani největší nedbalost nemůže zabrániti. Platí to i ve tvém vlastním životě. Jak často byl(a) bys rád(a) zadržel(a) letící čas, jak často jej popohnal(a): Ó, kéž by to a to bylo již brzy! A jindy zase byl(a) bys rád(a) vše zdržel(a) a všemu zabránil(a): O, kdyby to a to raději se ani nestalo! Co pomohla ti taková přání? Nic? Železnými kroky přiblížil se určený čas a s ním též, co ti Bůh určil. — „Když se naplnili dnové.“ Nepřehlédni jemného rozdílu: Ne když se naplnily jejich modlitby, nýbrž když se naplnil čas určený od Pána. Tak bude i u tebe: Ne až sám(a) všecko naplníš, co jest tvou povinností, nýbrž až naplní se doba určená ti, k životu. Co pomůže, že potom budeš lomiti rukama: Můj Bože, mám ještě tolik naplniti, vykonati! Proto buď moudrý(a), pracuj, přičiňuj se, neztrácejíc ani minuty svého času: naplňuj svůj život, dokud se plní čas tvého života! — Než nyní též něco potěšitelného: „Když se naplnili dnové.“ Toužíš po nebi, po odměně? Dobře! I tato touha tvá dojde vyplnění. Blíží se neomylně; naplní se v době určené od Boha a potrvá na věky.

2) Prudký vítr. — Volí-li Bůh obrazy, symboly, mají zvolené obrazy hluboký význam; tak i zde silný zvuk s nebe, síla a moc prudkého větru, naplnění veškerého domu. To vše nám praví, jak se bude jeviti působení Ducha svatého. Ano, musíš projevovati energii, sílu; — ale co chceš a činíš, musí pocházeti s nebe. A jen tehdy budeš veliký(á), když tyto nebeské zásady tě naplňují až do posledního koutečka srdce, když vše, co jsi a co máš a umíš, mění se ve zvučný chvalozpěv Boha. — Uvažujeme-li dobře, vidíme, že tehdejší letnice opakují se stále; kdekoliv se silné, činné povahy dávají proniknouti učením Ježíše Krista až do posledního záhybu srdce, tam daří se vše dobře! A kdekoli vidíme nezdar, tam poznáme většinou záhy i příčiny jeho: polovičaté srdce, které má ještě daleko k tomu, aby smělo říci: Hle, jsou letnice ve mém srdci!

3) Oheň. — Chceš-li rozuměti dobře významu tohoto obrazu, musíš si představit hodně názorně oheň, nebo ještě lépe, máš-li kdy a příležitost, posaditi se k otevřeným kamnům a pozorovati oheň, jak byl těžce zanícen, jak roste až k plápolavému žáru a zachvacuje vše, co jest vůbec hořlavé, jak potom zaniká, až zbývá jen hromádka popela, — a taž se přitom, proč asi Duch svatý zvolil tento tak divoký, a přec nádherný, tak neklidný, ale k nebi plápolající, tak mučivý, a přec tak užitečný živel, aby ti připomenul, čeho očekává a žádá od vzniku a vzrůstu, od tužeb a cílů, od působení a podnikání tvých duševních i tělesných sil. Ó líný plameni, kolem něhož ruka Páně nahromadila hojnost dřeva a hořlavin, — ty nechceš hořeti! Jsi určen, abys hořel nejen sám, nýbrž i jiné zahřival, ale tys chladný a nemáš nižádné moci nad tuhým ledem svého okolí. — Až se uskuteční na tobě vážná slova: „Cum compleretur dies . . .“ Život jest dokonán: oheň nehořel; odstraňte jej, vyhoďte! —

Ale ne, ne! tak nemáš skončiti ty! Jsouc určen(a) k hoření, hled' hořeti zde, abys nehořel(a) na věčnosti! Vždyť chceš býti pravým dítkem Ducha svatého! Nuže, dítko Ducha svatého, pečuj o ducha! Dítko nebes, upírej zrak k nebesům! A volej s vroucností: Veni sancte Spiritus! Přijď, ano, přijď, Duše svatý!

První kázání o Ježiši Kristu.

(Skutk. ap. 2, 5–41).

Den vzrušení nastal v Jerusalémě. Slyšme jen, kterými slovy podává nám Písmo svaté o tom zprávu: „Když se stal ten hlas (hučení větru), sešlo se množství lidu“ — a jaké množství: „Partští a Medští a Elamitští a kteříž přebývají v Mesopotamii, v Judsku a v Kapadocii, v Pontu a v Asii, ve Frygii, v Pamfylii, v Egyptě a v krajinách Lybie, příchozí Římané a židé Krétští a Arabští.“ V celém Jerusalémě bylo tedy asi slyšeti hukot větru, snad i viděti záři ohně. A dojem? „Děsili se všichni a divili se a žasli rkouce: I co to má býti?“ A podivení trvá od devíti hodin do večera a Jerusalém vidí neobyčejné divadlo: pokřtění tři tisíc osob. — Kolik tisíc svědků a diváků bylo asi na hoře Sion!

Cím živěji si dovedeme představití tyto dojemné události, tím větší bude dojem a duchovní užitek. Musíme takorča čísti v novinách, co se přihodilo. Musíme si dáti události ty vyprávěti od někoho, kdo byl odpoledne pokřtěn. Vypravuje: Bylo v den po sobotě; po svátku letnic. V Jerusalémě hemžilo se to cizinci, ale vlastně byl obyčejný všední den a nikdo neměl tušení, co toho dne zažijeme. V devět hodin dopoledne ozvalo se pojednou hučení silného větru. Všichni se dívali a divili. Přichází to se Siona! Co se tam děje? Ti, kteří byli na střechách a měli volný rozhled, křičeli: Oheň, oheň! A v okamžiku hrnuly se zástupy lidu k Sionu. — Zapomněli na chrám, na trh, hořící, hučící Sion jest jedinou myšlenkou, jež zaměstnává všechny.

A když jsme přišli blíže zastavil se průvod, nemohli jsme dále; lid všude jako pevná zeď. Zmatený hluk, strkání a mačkání všude: Co se děje? Kde hoří! Co tak děsně hučí a zvučí? Nepřebývají zde učeníci ukřižovaného proroka Ježíše Galilejského? Naslouchali jsme. Slyšíte? Zpívají hlasitě! Slyšíte? Žalmy a chorály! Slyšíte? „Velebí hlasitě Bøha a chválí jeho skutky!“ Tu zazní pronikavý, radostný hlas; jakýsi Peršan volá na svého soudruha: Slyšíš, slyšíš, modlí se persky! V naší mateřské řeči! — Všichni na okamžik se zarazili a divili; potom ozve se rychle rozhodný odpor: Co? Persky? Vždyť jest to medsky, toť naše řeč, náš mateřský jazyk! — A za krátko slyšeli všichni ostatní národové zvuky své mateřské řeči.

Poussin.

„Duch Hospodinův nade mnou! Poslal mne, abych kázal léto milostivé, abych dal kvílícím Sionským korunu za popel, dej radosti za smutek ducha.“ (Is. 61, 1–3).

S přesností hodnou díky líčí nám Písmo svaté dvě strany, dobré a zlé. „Byli pak tu muži nábožní.“ Zděšení a strach zmocnily se jejich stísněných srdcí, jako se děje vždy, kdykoli zasáhne nadpřirozený svět v ubohou naši lidskou přirozenost. „I co to má býti?“ Nejsou si vědomi celého dosahu této události, ale jiskry onoho svatého ohně padly již do jejich srdce a zapálily tam, takže v jejich nitru ozývá se již praskot ohně. Ó, jak žádostivě čekají na nějaké vysvětlení, jak toužebně si přejí, aby některý z mužů vystoupil, aby mluvil, aby jim podal vysvětlení! Jak ochotně naslouchali by jeho slovům!

Ale uprostřed bohabojných stojí také úhlavní nepřátelé Nazaretského a jeho učeníků. I ti se děsí, ale ihned bouří se jejich srdce plno nejtrpčí nenávisti proti všemohoucnosti

Boží. Planouce vztekem hledají vysvětlení; po směch musí pomoci, potupa jiných jest jim vítanou zbraní: Jsou opilí, „sladkého vína plní jsou tito!“ Tak hledí zesměšnití nejvznešenější událost, tahati blátem nadpřirozený zjev. Tak zápasí zde venku spolu moci zlé a dobré a všichni čekají plni zvědavosti na rozřešení neslýchané hádanky.

A když již rozčilení dostoupilo vrcholu, otvírají se náhle zavřené dosud dvěře domu a vystupují z nich mužové, kteří dosud prozpěvovali svaté žalmy, učeníci ukřižovaného galilejského proroka Ježíše Krista. „A stoje Petr s jedenácti,“ objevil se lidu. Hned utichá hluk, všichni zvědavě s napětím naslouchají. Nikdo z nich neví, že tento muž, který nyní dává znamení rukou, jest vrchní hlavou nové církve, zástupcem Božím na zemi. Vychází z domu; s ním jeho čestný průvod, jedenácte jeho spoluapoštolů. Po prvé stojí před lidem jako jednotný sbor. Po prvé zvěstovati budou slavnostním způsobem radostné poselství o Kristu ukřižovaném a z mrtvých povstalém udivenému světu. Šimon Petr, kníže apoštolský, pravil (mezi jiným): „Mužové israelští, slyšte slova má: Ježíše Nazaretského, muže osvědčeného od Boha mezi vámi mocmi, zázraky a znameními, které skrze něho činil Bůh uprostřed vás, jakož i vy víte; toho z uložené rady a předzvědění Božího, vydaného skrze ruce nepravých ukřižovavše, usmrtili jste! — Muži bratři, nechať směle mluvím k vám! Toho Ježíše vzkřísil Bůh, čehož my všichni svědkové jsme. Protož pravicí Boží jsa povýšen a vzav zaslíbení Ducha svatého od Otce, vylil ho, jakž vy nyní vidíte a slyšíte.“

Toť hlavní myšlenky řeči Petrových a jeho spoluapoštolů, kteří po chvílích a snad na rozličných místech mluvili k lidu. — „To pak uslyševše lidé, zkroušení jsou v srdcích svých a řekli k Petrovi a k jiným apoštolům: Což učiníme, muži bratři? Tedy Petr řekl k nim: Čiňte pokání a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých; a přijmete dar Ducha svatého.“ A pokřtěno jest téhož dne tři tisíce lidí.

Naučení:

1) **Letnice v srdci.** — Vítr a ohniví jazykové byli pouze zevnějším znamením, v srdci však působil Duch svatý. Apoštolové viděli se pojednou změnění: Proč bychom se báli lidí? Proč bychom veřejně neřekli, co

jsme zažili a viděli? Proč bychom ještě otáleli vyplniti rozkaz Mistrův, abychom kázali všude jeho evangelium? Jak jsme vůbec mohli až dosud o všem tom mlčeti? — Takové proměny v nitru zažili již přemnozí lidé; snad i mi sami; jak šťastní(é) bychom pak byli! Povězme si příklad: Po celý život svůj slýchali jsme, že lidská chvála jest prázdný dým; a přece jsme po ní toužili jako všichni lidé vůbec od rána do večera, ve velkém i v malém. Až nám snad pojednou vzešlo světlo a my jsme si tu světskou veteš prohlédli také s druhé strany a podivili jsme se sami sobě: Jak jsem jen mohl(a) sloužiti takové pošetlosti! Tímto poznáním překročili jsme mrtvý bod, dostali jsme se na pole nadpřirozeného pohlížení na věci. Šťastná proměna! Modleme se, aby nám vzešly letnice v srdci!

2) Volání Boží ke slovu Božímu. — Všechn Jerusaleml byl tehdy neobyčejným způsobem svolán k prvnímu veřejnému kázání o Ježíši Kristu. A dnes? Vítr ovšem již nehučí, ale jasně a slavně zvučí v nedělní kostelní zvony přes pole a háje, přes města i vsi a co říkají jiného, nežli totéž, co zvěstovalo tehdy hučení větru: Pojdte, slyšte slovo Boží! Zázračné volání o letnicích stalo se voláním stálým, trvalým. Nikdo nebude moci říci, že neslyšel hlasu Božího, ale ovšem snad, že jej zúmýslně přeslechl. A v kostele, kde v upomínku na ony ohnivé jazyky hoří matně věčné světlo, mluví se tvou mateřskou řečí, mluví se česky, současně pak ve stech jiných kostelech a kaplích na celém světě zaznívá totéž učení ve všech jazycích světa. Letnice po všem oboru zemském, Duch svatý chce sestoupiti, na tobě jest, abys mu pospíchal(a) vstříc. Cílem však, jenž i tobě jest určen, jest: „Zkroušení jsou v srdci.“ Ó, vzácný cíl, ale dlouhá cesta, těžké dosažení! Ohnivé plameny Boží mají proniknouti tvé vlastní srdce, neboť víš, že pouhým přiblížením se a dotekem není nic vykonáno.

3) Zázrak daru jazyků. — Mluví jedinou řeč, a přece všichni jim rozumějí; — toť nejnádhernější obraz učení svaté víry, jíž každý, kdo chce, může rozuměti.

Ano, nejlíbeznějším jádrem zázraku rozličných jazyků zdá se, že učení Ježíše Krista mluví tím jazykem, jemuž všechna srdce rozumějí. My křesťané, ať bydlíme kdekoli, ať jsou mezi námi jakékoli rozdíly národnostní a stavovské, rozumíme si v řeči Ježíše Krista; víme přesně, čeho od nás žádá, a naše srdce odpovídá mu nadšeným, radostným. Amen.

První křesťané.

(Skutk. ap. 2, 42–47).

Obraťme dnes své zraky na sbor oněch lidí, které označujeme jakožto první křesťany (v nejužším slova smyslu) a o nichž se domníváme, že v jejich duších projevovala se moc Ducha svatého zvláště krásným a účinným způsobem. Slyšme slova, jež nám v té příčině praví biblická zpráva; nečtíme však jednotlivých vět zběžně, nýbrž hledme již po prvé trochu uvažovati, o čem vlastně mluví. „Trvali pak v učení apoštolském — a v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách

Bernh. Fabritius.

Apoštol Kristův vyučuje po prvé v pohanském domě.

— I přicházela na všelikou duši bázeň; — mnozí také divové a zázrakové dáli se skrze apoštoly v Jerusalémě, a strach veliký byl mezi všemi. — Všichni také, kteří věřili, byli pospolu — a měli všechny věci obecné (společné). Prodávali majetky a statky a dělili je mezi všechny, jakž komu potřebí bylo. — A na každý den trvajíce jednomyslně v chrámě a lámajíce po domích chléb, (t. j. brzy v tom, brzy v onom domě slavili společnou hostinu, tak zvané hody lásky),

přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce, — chválice Boha a majíce milost u všeho lidu. — Pán pak rozmnožoval na každý den ty, kteří měli spasení býti.“

Naučení:

1) **Odvěké, vždy však nové dějiny duší.** — Jest nesporno, že ona prostá zpráva o prvních křesťanech jest neobyčejně poutavá a zajímavá. Můžeme slova ta čísti často a velmi často, a přece se nám zdají, čteme-li je ovšem pozorně, vždy tak líbezná, že si mimoděk myslíme: Ó, jak krásné! hned bych se k nim připojil(a)! Škoda, že jsem tehdy nežil(a)! — Čím to, že se nám slova ta tolik líbí? Slyšme vysvětlení: protože ze slov těch mluví tolik duševní síly a velikosti, tolik rozhodné vůle a jednání. To není jen nějaká zvláště šlechetná povaha, nebylo to jen nějakých deset nebo dvacet lidí, nikoli, to byli tisícové, kteří takorůzka závodili o palmu nejvyšší ušlechtilosti, kteří byli dobří nejen dnes a včera, nýbrž kteří věrně vytrvali. Setkáváme se tu s celou velikou společností nejslechetnějších lidí, několika slovy líčí se nám jejich působení a snahy, my pak stojíme s úžasem, s podivem a se zálibou před takovou velikostí a přejeme si tajně: První křesťané, kéž jsem jedna z vašich řad!

2) **„Jedno srdce a jedna duše!“** (Sk. ap. 4, 32). — Ve zprávě Skutků apoštolských mocně se zdůrazňuje klíčící vědomí pospolitosti v srdcích všech prvních křesťanů: společné lámání chleba, společné modlitby, společné hostiny, společné statky, společné domy pro shromažďování, vše poutalo úzce jejich srdce. Víme hned, že pospolitost tak mocně i vně se projevující byla jen výsledkem pevné, vítězné svornosti a citu pro pospolitý život. Totéž náboženství, táž víra byly poutem, jež se ukázalo mocnější nežli kterékoli pouto jiné.

Ať jsou mezi námi i veliké rozdíly povah, ať jsou i rozmanité rušivé nedostatky veliké, nade vše větší jest, že nás Bůh přivinul na své Srdce; nade vše větší jest jeho svatá milost v naší převeliké bídě, nade vše větší jest jeho láska, stejná ke všem. V této shodě jest tajemství naší svornosti. Svornost jest však naší silou, svornost naší ozdobou, svornost jest zmírněním v utrpení, svornost zvyšuje naše štěstí, svornost jest tedy vzácným, toužebným statkem.

Křesťané jsou svatý lid — z Ducha Páně zrození, od něho vyvolení, jeho lásky plameny nadšeni. — Před očima Páně dlí jesti jejich duše žití — jeho krví zdobení. — Jim palácem prostá chýše, slasti — nésti břímě kříže.

Kristus se zjevuje při muč. smrti sv. Štěpána.

(Skutk. ap. 7, 54—59).

Poznámka: Pojímáme rozjímání o mučnické smrti svatého Štěpána v tuto knihu proto, že Kristus ráčil se zjeviti tomuto svatému, tedy ne tak k vůli sv. mučnickovi, nýbrž především k vůli Kristu Pánu.

Se zářícím obličejem stál mladý jáhen Štěpán před svými soudci. Všem se zdálo, jako by dlel před nimi anděl s planoucí tváří. Odkud ta nadpozemská záře? Byl to odlesk svatého zjevení, jež právě měl; neboť nad ním otevřela se nebesa, ovšem jen tak, že jen on sám to viděl, úhlavním nepřátelům jeho zůstalo to však skryto. Tak stál před veleradou, obviněn, předem určen na smrt. Ale světlé paprsky nebeské, jež vycházely z velebnosti božské a ze světlého zjevu Kristova, obklopily čelo i tvář toho, jenž byl první mezi všemi určen, aby prolil krev za učení Kristovo.

S hrdinnou myslí vytýkal stále horlivěji veleradě veliký jejich hřích — zavraždění Messiáše. Dlouho jej nechali mluvit; jen temné blesky jejich zraků projevovaly vnitřní vztek, až je nazval konečně suše „zrádci Boha a vražedníky proroků.“ Tu se déle neovládli. S divokou záští jali se mu spílati a skřípěti zuby na něho. A Štěpán? Necítil bázně. Byl „pln Ducha svatého.“ A vida blížící se hroznou smrt, pohlíží k nebesům, aby si vyprosil odvahy a síly k poslednímu boji. A hle, jaké radostné překvapení! Před jeho očima otvírá se nebe a úchvatná záře jej oslňuje. „Pohleděv do nebe uzřel slávu Boží . . .“ Vidí věčného, všemohoucího Pána, trůnícího v nebesích v nevýslovné nádheře. A — jeho srdce radostí prudčeji buší: po pravici Páně vidí Krista, Spasitele! Vidí jej stojícího; vidí, jak pln zájmu shlíží na něj, svého bojujícího služebníka. Štěpánovo oko setkává se s okem Páně, i jest mu, jako by slyšel šepot líbezného hlasu: Vytrvej, synu můj, měj odvalu, věrný můj Štěpáne!

To byl tedy zdroj světla, jehož odlesk již dříve, za celé jeho řeči, ozařoval jeho obličej. Kdo vylíčí bouřlivé city radosti k smrti hotového jinocha! Kdo vylíčí odvalu, již čerpal z tohoto pohledu! Šťastný Štěpán! Jakékoli rozvažování a kolísání zmizelo, zaniklo, mučnická smrt jest mu rozkoší!

Ale náhlé spatření nebeské velebnosti mělo ještě jiný mocný účinek. Což jiného znamená milostné objevení Páně nežli: Štěpáne, máš pravdu! Toto objevení božského Mistra

jest nejpád-
nější, nej-
mocnější
důkazem, že
kráčí pravou
cestou. Tímto
vědomím jest
tak naplněn,
že vítězněuka-
zuje svým ne-
přátelům na
toto vznešené
svědectví;
jestli jich ne-
dovedla po-
hnouti jeho
slabá slova
lidská, snad
je pohne zjev
nebeských
mocností!

Proto volá
jako bez sebe
radostí jas-
ným hlasem
jásajícího ví-
těze: „Aj,
vidím ne-
besa otev-

A. Caracci.

„I budeš korunou slávy v ruce Hospodínove, a
království v ruce Boha svého.“ (Is. 62, 3).

řená a Syna člověka stojícího na pravici Boží!“

I nastává strašný řev. Zmatené, pronikavé volání, spílání, proklínání. „Zkřikše tedy hlasem velikým zacpali uši své a obořili se jednomyslně na toho,“ kterému se dostalo takové milosti s nebe! Tak odpovídá pyšný duch světa, jenž vězí v člověku, k božskému napomínání. V divoké směsici za stálého nadávání a spílání valí se průvod branou z města; uprostřed vlečen jest Stěpán. A v zuřivém pokřiku rozvášněného lidu zaznívají vždy znova strašlivá slova: Ukamenujte ho! Ukamenujte ho!

Rychleji, než možno si pomyslit, jsou za branou města. A již chápe se dvacet lidí roztroušeného zde kamení, již fíčí první kameny vzduchem, již zejí první rány na hlavě a na těle omilostněného mučeníka, a krev, první krev

křesťanského mučenika, roní se přes oděv k zemi. A Štěpán? K Ježíši jedinému, jež právě viděl v zázračné slávě, vznášejí se jeho prosby, na Ježíše jediného, jež snad ještě i nyní zří, upřeno jest duchovní oko jeho, jméno Ježíš tkví ještě teď na jeho rtech: „P a n e J e ž í š i, p ř i j m i d u c h a m é h o!“

Potom již se neudrží zpříma; těžce zraněn klesá na kolena; rty jeho otvírají se k poslední prosbě: „P a n e, n e p o k l á d e j j i m t o h o z a h ř í c h!“ Snad již v nejbližším okamžiku zasáhne těžký kámen svatá ústa, jež tak mluví, a Štěpán klesne mrtev na zemi; Pán Ježíš přijal skutečně jeho ducha. U něho nezasáhne ho již žádný kámen pozemský. — S hrůzou odvracejí se lidé od zkrvácené mrtvoly mučnickovy, ale sbor andělů doprovází osvobozenou duši s radostnými písněmi ke Kristu.

Naučení:

1) „**Aj, vidím nebesa otevřená.**“ — Jen oko Štěpánovo vidělo ten div. Marně pohlíželi jeho nepřátelé a snad i jeho přátelé k nebes výšinám; viděli jen zachmuřené nebe, hrozivé mraky nebo snad jasnou oblohu, nic jiného. Jeho zrakům však otvírá se nebeská velebnost. Podle lidského soudu jest postavení mladého jáhna zoufalé; od rozhněvaných soudců, jejich strašné nenávisti, jejich neomezené libovůle jest se obávati krvavého násilí. Mladý jáhne, nechvěješ se? Není ti úzko? Ani trochu! Arci, nehledím na zemi; pohlížím k nebesům! A co tam vidím, zaplašuje bázeň i strach! Netoliko bez bázně, ne, s plesáním jdu na smrt! — Toť vírou zbystřený pohled křesťana. Vidí zcela jinak nežli ostatní lidé; nehledí dolů k zemi, nýbrž vždy vzhůru k nebesům; a to jest jejich přednost. „Vidím nebesa otevřená,“ budiž naším heslem pro dnešek. Z toho, co dnes činíme a podnikáme, vycházejí spojovací nitky přímo do nebeské říše. Nikdo nemůže mi nebe zavířiti, nikdo mi nesmí brániti vstoupiti v jeho blažené síně. Ó Bože a Pane, Ježíši Kriste, který stoje, tedy s největším zájmem, pozoruješ naše nepatrné boje, skloň se dobrotivě s pomocí a útěchou svou k nám, abychom pohlížejíce na tebe, s radostí kráčeli cestou k nebesům!

2) „**Vidím Syna člověka?**“ — Proč ukázal se oslavený Kristus právě Štěpánovi?

Jest ještě pádnější důvod, proč se Kristus právě tehdy zjevil. Možno totiž říci, že Kristus byl tehdy kmotrem při tomto prvním mučnickém křtu krve, jako by tím chtěl veřejně osvědčiti, že mučnická smrt jeho vyznavačů

jest mu milá a že ji schvaluje a dává k ní své zvláštní svolení. Hle, při tomto prvním mučení odhrnuje se takořka záclona z budoucnosti, pohlížíme na jeviště příštího křesťanského života. Hle, křesťané! Zjevení budoucích věcí! Tak bude s vámi! Tak se vám povede! Rekl jsem vám to již sice, ale slova jsou slabá, zde máte první skutek. Pozemským údělem mých učeníků nejsou vysněná pozemská království, nýbrž to, co zde vidíte: krev a smrt a záhuba! Kdokoli mne chceš následovati, neočekávej jiného; nechci dáti a nedám nic jiného! Možno říci, že Kristus zjevil se tomuto mladistvému vyznavači proto, že v jeho pevné, ohnivě povaze bylo mnoho podobností s pevnou povahou samého Krista. Takové nebojácné vystupování a řeč před soudci líbily se Kristu vždycky. Štěpáne, učeníku můj, dobře mi rozumíš! A já jsem s tebou, neboť ty jsi učeník podle mého srdce! — Proto, máme-li něco znamenati u Srdce Páně, nesmí nás skličovati přílišná bázeň a úzkostlivost, nýbrž na našem čele musí zářit jako slunce zlatými písmeny napsané Věřím! a totéž Věřím musí se ozývati čistým, jasným zvukem bez bázně a chvění s našich rtů.

3) O krásné smrti. — Nejpříhodnějším naučením z dnešního rozjímání jest, aby Kristus Pán požehnal i naši smrti a byl jí přítomen ve své milosti. Všichni bychom rádi krásně zemřeli. Čteme-li někdy líčení blažené smrti některé(ho) zvláště zbožné(ho) křesťana(ky), zmocňuje se nás jistě přání: Pane, i mně dopřej takové smrti! Slyšeli jsme nesčíslněkrát hodnověrné zprávy, že umírající usmívali se blaženě nebeským úsměvem, že vztahovali ruce a hleděli upřeně k nebesům, jako by viděli blížící se velebnost. To bylo něco podobného jako při smrti sv. Štěpána. Ale i kdyby se nám nedostalo takové zvláštní milosti, přejeme si a prosíme aspoň, aby naše smrt byla našemu okolí poučením a posilou ve víře; smrt má býti posledním veřejným vyznáním víry, důstojným zakončením života, jenž byl věnován jediné jeho cti a chvále. Nechceme Pánu předpisovati, která utrpení má nám před smrtí dáti a kterých nás ušetřiti, nýbrž prosíme: v každém utrpení také milost křesťanského snášení!

Kdo ví, jak blízko konec můj! — Čas přehá, smrt se kvapem blíží! —
Snad upírá již pohled svůj -- v mou tvář, snad již se ke mně plíží!
O Bože, Bože, pro krev tvého Syna — ať šťastna jest má poslední hodina!

Smrt Panny Marie.

Dne 15. srpna slaví se po veškeré katolické církvi svátek Nanebevzetí Panny Marie, který byl po mnohá století považován za největší svátek marianský; (v prvních stoletích byl za největší považován svátek Zvěstování Panny Marie, později Nanebevzetí Panny Marie, nyní pak svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie). Dvojí pravda jest podkladem této slavnosti: 1) že Panna Maria zemřela, 2) že její tělo bylo předčasně v nebesích oslaveno. V tomto rozjímání nepřihlížejme k této druhé části, nýbrž zabývejme se hlavně první, totiž smrtí Matky Boží!

Pomíjejíce všechny legendy a zbožné pověsti uvádíme pouze skrovné dějinné doklady, jež o její smrti máme. Písmo svaté nezmiňuje se ani slovem o smrti Matky Páně. Ani nejstarší církevní Otcové nezanechali nám o ní zpráv. O místě a čase její smrti máme jen nezaručené a navzájem si odporující pověsti. Teprve z roku 451 (400 let po smrti Mariině, tedy zajisté velmi dlouhá doba) máme určitý dějinný doklad o ní. Tehdejší císař Marcianus tázal se totiž biskupa Jerusalémského Juvenala, který byl tehdy s jinými biskupy na sněmu v Chalcedonu, leží-li ještě tělo Panny Marie v hrobě, do něhož bylo položeno, a mohl-li by je (císař) obdržeti, aby je přenesl do nového chrámu, vystavěného od císařovny Pulcherie. Na otázku tu odpověděl Juvenalis: V Písmě svatém neděje se sice zmínka o smrti Mariině, ale podle prastarého, zcela spolehlivého podání přišli apoštolové, když přiblížila se hodina smrti Matky Páně, z rozmanitých krajin, v nichž působili, do Jerusaléma; i její Syn (Pán Ježíš) přišel a vzal její duši do nebe; její svaté tělo bylo pohřbeno v zahradě Getsemanské za zpěvu andělů i apoštolů; když však třetího dne byl hrob znovu otevřen, nenalezeno tělo, nýbrž jen prostěradla, z nichž vycházela nevýslovně líbezná vůně; apoštolové zapečetili zase hned hrob, žasnouce nad tímto divem a jsouce přesvědčeni, že Pán oslavil neposkvrněné, svaté tělo Mariino ještě před obecným vzkříšením a uděliv mu nesmrtelnost kázal jej andělům odnésti do nebe.

O druhém předmětu dnešního svátku, o vzetí těla Panny Marie do nebe, budiž jen krátce připomenuto, že papež Benedikt XIV. shrnuje mínění v církvi platné v tato slova: Přenesení těla nejblahoslavenější Panny

Marie do nebe není sice článkem víry, ale ovšem zbožnou, hodnověrnou domněnkou, od níž uchylovati se bylo by nejen bezbožné a rouhavé, nýbrž i nerozumné a pošetilé.

Naučení:

1) Skryté působení, tichá smrt.

— Smrt Mariina není taková, jak bychom si jí přáli a ji rádi viděli. Rádi bychom věděli vše do nejmenších podrobností. Tato žena, jež jest nám všem vznešeným, nedostižným příkladem, měla by jim býti i v hodině smrti. Rádi bychom věděli, která

byla její poslední slova, její poslední přání. Ano i nemoc, která ji sklátila do hrobu, vzbuzovala by nejživější náš zájem. A znáti přesně její věk a místo její smrti a její hrob, zdá se nám podle lidských pojmů při osobě tak důležité skoro nezbytné.

Ale cesty Boží jsou vždycky rozdílné od cest lidských. Bůh ví, že lidské srdce nepotřebuje tak vypravování vzbuzující velikou úctu, nýbrž spíše veliké, povznášející útechy. Ona stárnoucí žena z lidu, jež kdesi v neznámém městě asijském žije neznáma po mnoho let, jejíž tiché působení zaniká a jest zapomenuto jako kámen v hlubinách země, ona žena bude milionům lidí větší útehou nežli kněžna, jež obklopena jsouc zástupem úlisných pochlebníků, neučiní ani kroku, aby o něm

„Pojdiž s Líbanu, choti má, pojdiž s Líbanu, pojď: budeš korunována!“ (Pis. Šal. 4, 8).

všechny noviny nepsaly, o jejímž životě píše se až do omrzení, na jejíž hrob není žádný kámen dosti vzácný, dosti veliký a dosti drahý. Nemůžeme býti jako takováto kněžna, ale jako stárnoucí Matka Boží býti můžeme! Není-liž potěšitelné, když největší, nejsvětější ze všech žen může říci konejšivě: Tvůj los jest týž jako můj? Země nemůže nám ničeho dáti; přidrž se proto jedině — nebes!

2) **Touha po nebi.** — V první části uvažovali jsme výhradně o vnějších okolnostech posledních dnů pozemského života Mariina; — ale jak bylo jí v duši, která přání, které touhy naplňovaly tehdy vznešený ten svatostánek milosti? O tomto skrytém, tajemném životě vyjadřují se mnozí spisovatelé a největší část jich líčí duševní stav Mariin tak, že se dá projevit horoucím přáním: „Synu můj, Synu můj, svět se mi již tak zprotivil, že nechci na něm již pobýti ani hodinu; moje touha přijíti k tobě jest tak veliká, že skoro vysychají kosti mé. Takové vzdechy, plné vroucnosti a touhy, vysílala Maria denně k nebesům, takže ji Syn její musil konečně vyslyšeti.“ — Krásně se vypráví také o poslední nemoci Mariině, že necítíc tělesné bolesti mohla mluvit s nevěstou Písně Šalamounovy: „Dcery jerusalémské, povězte milému mému, že jsem nemocná láskou.“ Skutečně prý také zemřela velikou touhou a láskou k Bohu. — Nechceme odpírati těmto úctyhodným domněnkám, ježto bychom nemohli proti nim postaviti leč neodůvodněné osobní mínění. Ale zdá se nám, že zde v ideále nevěsty Boží chybí význačný rys, jehož bychom neradi pohřešovali: trpělivé, tiché, bezpodmínečné odevzdání do vůle Boží. Mocná touha srdce jest udržována v pravých mezích obětováním vlastní vůle a srdce přináší v obět i poslední dni života: Pane, i kdybych měl(a) žít ještě sto let, dobře, budu živ(a) sto let. Věrně a radostně snášeti chci tíživou pustotu pozemského vyhnanství, již tak živě cítím, umrtvující, unavující jednotvárnost tohoto tichého, takorba bezvýznamného života, bez jediného vzdechu, sklánějíc se před tvou vůlí, můj Pane a Bože! Zavoláš-li mě dnes, víš, jak radostně půjdu k tobě, ale musím-li zůstat ještě ve vyhnanství, víš, jak ochotně se podrobím. Tvá vůle staň se vždy a všude! Tato dokonalá odevzdanost, jež náleží jistě k doplnění povahy Mariiny, jest i pro nás sami snad potřebnější než představa nejhoroucnější touhy po smrti.

3) S radostí na smrt. — Horoucí touha po smrti, jak si ji rádi představujeme u Panny Marie, jest zajisté údělem jen nemnohých duší; údělem většiny jest tajné chvění a bázeň před smrtí. I tu má nám býti Maria učitelkou a vzorem. Vzpomeneme-li si, jak nepatrnou osobou byla Maria zde na zemi, ale čím se stala v hodině smrti, uvažujeme-li vznešenost této královny nebes a milostné pomocnice člověčenstva, jeví se nám její hodina smrti zajisté hodinou nejšťastnější. Ano, kdyby si byla Maria bývala vědoma budoucího svého oslavení, skoro bychom chápali, že touhou nemohla již na zemi vydržeti. — Nuže, co jest s námi? Byl(a)-lis věrný(á) ve svých povinnostech, rcí, co ti přinese hodina smrti podle zaslíbení Božích? Bude i pro tebe začátkem nevýslovného štěstí. Kdyby tvá víra byla jen zpola živá, jsme jisti, že bys ani nevydržel(a) na světě touhou po smrti, že by tichá odevzdanost do vůle Boží byla ti nejtěžší ctností.

Tajemné zjevení sv. Jana.

(Zjev. 1, 4—8.)

Blížíme se kvapem ke konci svých rozjímání. Zvolili-li jsme za titul tohoto díla apoštolský výrok: „Kristus — můj život“, jest zajisté spravedливо a slušno, abychom šli po stopách našeho Pána Ježíše Krista tak daleko, pokud vůbec možno. Provázeli jsme jej v rozjímáních po všech cestách jeho pozemského života. Již jest odňat našemu zraku, již dlí v nebesích, neúprosný osud zavírá před námi tajemnou bránu nebeskou.

Než hle! Jan, miláček Páně, odkrývá nám poněkud hustou neproniknutelnou záclonu mezi životem časným a věčným a dává nám nahlížeti do nadzemského světa. Když totiž pronásledovatelé sv. Jana, miláčka Páně, ve své zlobě odsoudili k vyhnanství, když jej na člunu zavezli na pustý, ač krásný ostrov Patmos, tam jej vysadili a ponechali osudu, — přišel k němu v tiché samotě vyhnanství Pán Ježíš a dal mu „Apokalypsu,“ to jest tajemné zjevení: pohledy do nebes, pohledy v budoucnost. Jan spatřil, čeho před ním ani po něm nespatriilo nižádné oko lidské, slyšel hlasy a písně, jichž neslyšelo dosud lidské ucho, a obdržel několikráte rozkaz, aby napsal, co viděl a slyšel.

A Pán blahoslaví toho, kdo ochotně naslouchá tajemným těm zjevením: „Blahoslavený, kdož čte a slyší slova proroctví tohoto a ostříhá, což napsáno jest v něm; nebo čas blízko jest.“ Můžeme tedy začítí rozjímání tato s radostnou myslí, s nadšeným srdcem; neboť je-li blahoslavený již obyčejný čtenář, týká se blahoslavenství zajisté ještě více toho, kdo s nábožností, pozorností a uctivostí uvažovati chce o slovech této svaté

Coytel (Simoneau).

„Uslyšel jsem za sebou hlas veliký, i jako hlas trouby, říkoucí: Co vidíš, piš!“
(Zjev. sv. Jana, 1, 10).

knihy. A to jest naším úmyslem. Leč v této knize ne-probereme všech zjevení sv. Jana, nýbrž jen ta, jež se vztahují na božskou osobu našeho milovaného Mistra. Tímto způsobem budou tato rozjímání důstojným závěrem, vhodným svorníkem začatého díla. „Milost Pána našeho Ježíše Krista zůstaň s námi“ a požehnej našemu namáhání!

„Milost vám a pokoj od toho, kterýž jest a kterýž byl a kterýž přijíti má; a od sedmi duchů, kteříž jsou před obličejem trůnu jeho, a od Ježíše Krista, kterýž jest svědek věrný, prvorozený z mrtvých a kníže králů země; kterýž zamiloval nás a umyl nás svou krví od hříchů našich a učinil nás královstvím a kněžím Bohu a Otcí svému; jemu sláva a panování na věky věkův! Amen!“

Cítíme hned zcela zvláštní, nám nezvyklý způsob řeči. Zdá se, jako by nás ovanul nový dech z krajiny, o níž jsme dosud nevěděli. Hlavní myšlenka tohoto úvodu jest: Ježíš Kristus, nebeský náš Pán, mluví k nám: Hle, jest tomu již skoro třicet let, co jsem od vás odešel, nyní pak posílám vám s nebe nejpříjemnější pozdravy: milost a pokoj! — Ano, stále žiji, vzpomínám na vás, nikdy jsem vás vlastně neopustil; jsem nyní v nebesích, jsem zcela jiný, nežli jak jste mne znali na zemi: nejsem již chudým synem tesařovým, ubohým a potulným prorokem. I vy jste zatím zestárlí; ale co jste tehdy za svého mládí zažili, co uplynulo jako sen, bylo největším činem v dějinách lidstva, bylo to samo vykoupení a význam tohoto činu trvá až na věčnost. Ale zatím trvá mezi mnou a vámi pouto nejvroucnější pospolitosti, já shlížím na vás vy pohlížíte na mne, brzy přijdu v oblacích nebeských, abych i vás uvedl v krajiny věčného světla.

„Kterýž zamiloval nás a umyl nás svou krví od hříchů našich,“ volá k nám nyní; tehdy, když krvavý kříž týčil se na Golgotě, nevěděli lidé, ba ani apoštolové, co tím Kristus učinil. Nyní již vše minulo, nyní nám to důrazně zvěstuje: Byla to láska k vám, bylo to umývání vašich duší od poskvrny hříchů, umývání v mé krvi. Znáte mne ještě? Jsem ten, jenž visel na kříži!

„Jemu sláva a panování na věky věkův! Amen!“ Zeptej sesám(a) sebe: Jsi ochoten(na) postoupiti Ježíši Kristu čest a panování? Čest, jež z každého tvého slova, z každé myšlenky, z každého skutku k němu se vznáší jako obětní plamen? Jsi ochoten(na) postoupiti mu panství nad sebou a nade vším, co jsi a co máš, aby byl pánem tvého času, tvého srdce, tvého těla, tvých vloh, tvých utrpení, tvého namáhání, tvých prací? Pánem nad tvých očí a uší, tvého jazyka, pánem i nejmenší, nejposlednější žilky tvého srdce? — Ne-li, marně budeš trásti sloupy věčnosti. Cti a panování dostane se jemu, prvorozenému z mrtvých, i bez tebe, a to na věky věkův. A nectíš-li

ho svými skutky a myšlenkami zde na světě, budeš jej ctíti svými vzdechy a slzami lítosti od věčnosti do věčnosti; a nechceš-li jej míti pánem nad sebou a nade vším, co máš, bude jiný tvým pánem po věky věkův! Máš kdy na rozmýšlenou, máš rozum k uvažování. Učiň, co ti libo!

Žena oděná sluncem.

(Zjev. 12, 1–18).

Ve svých rozjímáních, jež se nyní chýlí ke konci, všímaly jsme si vedle převelebné postavy Spasitele světa i jiné, ženské postavy, jež vystupující při všech důležitých událostech, jeví se jednou z hlavních osob ve velebném divadle lidského vykoupení. Tato žena jest Matka Spasitelova, nejblahoslavenější Panna Maria.

Viděly jsme tuto ženu v každém velikém okamžiku, kdy jednalo se o vykoupení člověčenstva a o provedení tohoto úradku Božího. Jako hvězdu jitřní pozdravila ji tehdy ústa andělova: „Ave Maria!“ Viděly jsme ji opět, když nebeské sbory sestupovaly s výše, aby pozdravily a uctily novorozeného Spasitele světa; a hle, našly jej v náručí neb aspoň pod ochranou této ženy. A opět byla to tato žena, která stála po boku Spasitelově, když vykonal první zázrak lásky k bližnímu, ano zdá se, že žena ta svou přímluvou pohnula Syna svého k tomuto divu. S ženou tou setkáváme se na krvavé cestě křížové, stojí poté plna bolesti pod křížem umírajícího a mrtvého Spasitele, Syn její poroučí ji s kříže lidstvo. Tato žena jest první, již po z mrtvých vstání Páně dostává se prvního pozdravu od vítězného Spasitele, tato žena jest po odchodu Kristově se světa takořka strážným duchem apoštolů, spolu s nimi vyprošuje seslání Ducha svatého, jakož i založení církve. — Bylo by nám s podivením, kdyby se o této důležité ženě nestala zmínka v 22 kapitolách tajemného Zjevení Janova.

Než hle, i tam se objevuje. Přečtěme si jen překrásnou 12. kapitolu!

„I ukázalo se znamení veliké na nebi.“ Znamení nazývá se veliké, snad pro značnou rozlehlost na obloze, snad pro svou důležitost. A nesmíme přehlédnouti, že tedy ona žena přichází takořka z nebe, kde jest její domov.

„Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma a na hlavě její koruna dvanácti hvězd.“ Přepodivný obraz!

Vznešené znamení velebnosti a slávy, jež převyšuje nade vše veškeré pozemské věci. Co jsou proti ní pozemské královny a dcery milionářů? Kdyby na sebe nevěsily

všechny diamanty světa, nejnádhernější roucha, takže by až klesaly pod jejich tíhou, kdyby měly na těle svém oděv v ceně mnoha milionů, — která z nich může si obléci slunce místo pláště, která může si dáti pod nohy měsíc a ozdobiti hlavu svou korunou nebeských hvězd, obrovských světél na obloze? Proto volejme z hloubi duše oné významované ženě:

„Ave Maria!
Salve Regina!“

„I vidíno jest jiné znamení na nebi.“ Podivno, toto druhé znamení nenazývá se

již velikým znamením: neboť Maria jest větší. „A a j, drak veliký, ryšavý, maje hlav sedm a rohů deset, a na hlavách jeho sedm korun. A ocas jeho táhl třetí díl hvězd nebes a svrhl je na zem.“ Tento drak jest znamením satana. Jeho ryšavá, temnorudá barva znamená jeho touhu po krvi, jeho neobyčejná velikost obrovskou moc, sedm hlav jeho nesmírnou lstivost, deset rohů jest znamením jeho síly, koruny na jeho hlavách značí, že mnohá korunovaná hlava na zemi jest jeho věrným poddaným.

G. Rem.

Disputace svatých Otců církevních o neposkvrněném početí Panny Marie. „Kteráž jest to, jež kráčí jako denice vycházející, krásná jako měsíc, výborná jako slunce?“ (Pis. Šal. 6, 9).

Zena tedy a drak jsou protivníci v boji na nebi. „A drak stál před ženou, kteráž měla poroditi, aby sežral syna jejího, jakž by porodila.“ Satan nebojuje tedy proti samotné ženě, nýbrž proti Vykupiteli, jemuž má dáti pozemský život. „I porodila žena pacholíka, kterýž měl spravovati všecky národy prutem železným. A vzat jest Syn její k Bohu a k trůnu jeho.“ A žena utekla na poušť, kdež měla místo připravené od Boha, aby ji tam krmili za dnů tisíc dvě stě a šedesát.“ —

„Běda,“ praví se v další části obrazu, „běda zemi a moři, nebo k vám sstoupil ďábel maje hněv veliký, věda, že krátký čas má. A dána jsou ženě dvě křídla veliké orlice, aby letěla od tváři hada na poušť na místo své, kdež se krmí do času a časů a do půl času. I vypustil had z úst svých po ženě vodu jako řeku, aby ji řeka zachvátila. A pomohla ženě země a otevřela zem ústa svá a pozřela řeku, kterou vypustil drak z úst svých. I rozhněval se drak na ženu a odešel, aby bojoval s jinými z semene jejího, kteříž ostříhají příkázání božích a mají svědectví Ježíše Krista.“

Naučení:

1) **Nebeská velebnost.** — „Žena oděná sluncem, měsíc pod nohama jejíma, na hlavě její koruna dvanácti hvězd! To viděl Jan asi třicet let po smrti svého Mistra. — Tuto ženu znal jakožto chudou ženu z Galilee! Před třiceti lety byla ženou tesařovou, stávala s ostatními obyvateli města u studně čerpajíc vody. A dnes? „Oděna sluncem!“ — Tak rychle se vše změnilo! Hlava se nám točí z nepochopitelné té změny. Třicet let! Mnché z nás snadno si představí tu dobu. A co zažila Maria v krátké té době!“ A ty? Kde budeš za třicet let ode dneška? Rci, co bude s tebou? — — Než, něco jiného! Pane a Bože můj, jsou-li takové změny možny, pomoz mi, aby se duše má polepšila! Ach, jak daleko jsem lesku slunečního! A přece toužím po slunečním lesku lásky k Tobě! A dvanácte hvězd? Ó, kéž mohu aspoň jednu, jednu jedinou nazývati svou! Pane, pomoz mi, abych se snažila o nebeské statky! A ty, Maria, požehnej svému zápasícímu dítěti!

2) **Boj satanův.** — Kdybys byl(a) čistý(á) jako slunce, kdyby zářily kolem tvé hlavy hvězdy nejlepších ctností, nedá ti satan pokoje, bude tě nenáviděti, pronásledovati, bude bojovati proti tobě, jako bojoval proti oné ženě. A kterak proti ní bojoval? „Vypustil z úst

svých po ženě vodu jako řeku.“ Ó, jak nečestné, jak nízké jednání! Nemoha jí dostihnouti, chrlí na ni jedovaté své sliny. Toť dábelská lest a dábelská klička až podnes, kdekoli se jedná o maření díla Kristova. Nuže, co jest ti činiti? Ubohá, slabá dušičko, jednej jako Maria! Utec!

A vede-li se ti na zemi špatně, máš tím více právo přivinouti se hodně vroucně ke své nebeské matce Marii, jíž se tak spíše podobáš, než kdyby se ti vedlo vždy dobře. Ano, tímto obrazem tajemného Zjevení porozuměli jsme zase lépe tajemstvím Mariiným, naučili jsme se milovati opět vroucněji, něžněji, důvěrněji svou nebeskou Matku.

Poslední soud.

(Zjev. sv. Jana 20, 11–15).

I viděl jsem trůn veliký bílý a sedícího na něm,“ to jest soudce světa Ježíše Krista, přicházejícího v slávě a velebnosti. Kde se objevil bílý trůn? Bezpochyby vznášel se vysoko ve vzduchu, snad zahalen v jasný oblak. Jest veliký — můžeme si jeho velikost představití podle libosti. Jest bílý, má barvu světla, vítězství, čistoty.

Se zvláštním důrazem praví apoštol: „a sedícího na něm.“ Tak přesně označený Soudce světa skvěl se zajisté velebností nikdy nevidanou, neboť dějí se neuvěřitelné věci: „Před jeho obličejem,“ t. j. před obličejem sedícího na trůnu — „utekla země i nebe a místo jich není nalezeno.“ Sotva se tedy objevil, začíná země, dříve viditelná, takořka mizeti, prchá, zaniká, ulétá, až konečně jí není viděti. Rovněž tak nebe, to jest viditelná obloha s hvězdami, mizí takořka z bázně a úcty před Soudcem, nepovažujíc se za hodnu objeviti se před ním.

Co tedy zbývá? Nic jiného než „trůn bílý a sedící na něm.“ Ale rázem se vše mění. Všechn nekonečný prostor naplňuje se rychlostí blesku nesčítným množstvím živých bytostí: „I viděl jsem mrtvé, veliké i malé, stojící před trůnem.“ Mrtví jsou ti, kteří kdysi žili na zemi a zemřeli. Nyní přicházejí, povstavše z mrtvých, před trůn. Velicí i malí, tedy, i nejmenší dítky; i když nemusí býti souzeni, mají býti svědky konce dějin světa.

„A vydalo moře mrtvé, kteříž byli v něm, a smrt i peklo vydali mrtvé své, kteříž v nich byli.“ Přicházejí tedy z mořských hlubin všichni, kteří tam zahynuli, přicházejí i z hrobů a útrob země v nekonečných řadách. A smrt jako vládce je přivádí a odevzdává Soudci věčnému. Přehlédněme v duchu obrovské to množství, moře mrtvých! A nastává klid a ticho: všichni stojí před trůnem očekávající co se stane.

Dore.

„I souzení jsou jedenkaždý podle skutků svých. A kdo není nalezen zapsaný v knize života, uvržen jest do jezera ohnivého. (Zj. 20, 13 a 15).

„A otevřeny jsou knihy.“ Jsou zde tedy pojednou knihy, nesmírné množství, a kdo je otvírá? Zajisté služební duchové Páně, andělé. „A jiná kniha otevřena jest, kniha života.“ Tedy zvláštní, jediná kniha, na rozdíl od dřívějších miliard knih jednotlivých. Ta leží zajisté

u samého Soudce světa a možná, že jeho vlastní prsty rozevírají knihu, jeho vlastní oči v ní čtou a zpytují. „I souzeni jsou mrtví z těch věcí, kteréž byly psány v knihách, jeden každý podle skutků svých.“

Ale soud neběře se hlemýždím krokem jako na zemi: není tu dlouhého vyptávání, není dlouhých obhajovacích řečí. Vše jest rychlé jako střela, vše jest jasné jako blesk. Poznání vlastních činů, jakož i poznání každého jednotlivého skutku všech ostatních přítomných naplní s největší jasností, jistotou a určitostí duši každého jednotlivého člověka.

Velebný výjev ten má strašný, úchvatný konec: „A peklo a smrt uvržení jsou do jezera ohnivého.“ Jsou to takoruka dva tyrani, kteří dosud ovládali lidstvo. Jejich moc jest zlomena ve chvíli soudu, smrt nemá co dělati na zemi. První ze všech řítí se do ohnivého jezera, z něhož není vysvobození. A s ní řítí se do ohnivé peči i říše smrti; budoucně nebude již hrobů. „A toto jezero ohnivé jest druhá smrt,“ praví krátce a určitě evangelista. První smrt, kdy jsme všichni musili umřít, nebyla pravou smrtí, nýbrž teprve pekelná propast jest vlastní, strašlivá, věčná smrt.

„A kdo není nalezen zapsaný v knize života, uvržen jest do jezera ohnivého.“ Strašná věc! Strašlivý obraz, představíme-li si jen napatrnou část nescetných přítomných, jen stotisícinu z nich padati do pekla. S pronikavým křikem řítí se všichni dolů, peklo se zavírá, všeliká naděje na návrat zmařena! Toť jest smrt druhá!

Nančení:

1) Ježíš, soudce světa. — Blížíme se kvapem konci rozjímání svých. Stále ještě vidíme Krista, svého Spasitele, ale jak zcela jiný jest nyní, než byl dříve! Jak veliký, jak vážný, jak velebný, ano jak hrozný jest nyní! Jakou nesmírnou moc má! Uvrhuje do jezera ohnivého, koho chce, uděluje nebeskou blaženost, komu chce. Jemu slouží andělé. Před ním objevují se mrtví — velcí i malí. Musí přijíti! Na nikoho se nezapomene, každý musí se dostaviti před jeho soudnou stolicí. I ty se přiblíž k němu dnes v duchu, ale s týmiž city, které tě budou asi naplňovati, až povstavší z mrtvých, budeš se museti dostaviti spěšně před trůn věčného Soudce. Jak vroucně budeš si tu přát, abys byla vždy náležela k nejlepším a nejdůvěrnějším přátelům Kristovým! Všech milionů mrtvých

kolem sebe ani si nevšímneš; budeš pohlížeti jen na něj jediného a toužebně očekávati, co řekne. Proč tedy, milá duše, staráš se mnohdy příliš o své bližní, kteří beztoho brzy zemrou? Proč nestaráš se jediné a výhradně o Krista a jeho zalíbení? — Vždyť se budeš musiti objeviti před ním! Vrhni se do hlubin mořských, v den soudný vydá tě moře ochotně věčnému Soudci. Sestup do nejhlubšího hrobu; v den soudný přivede tě smrt před věčného Soudce. Přemýšlej tedy o prostředcích, jichž můžeš dnes užítí, abys si získala velikou lásku a přízeň svého budoucího Soudce. Najdeš zajisté brzy něco dobrého a vhodného; a to potom konej dnes!

2) „Kniha života.“ — Životní zkouška blíží se ke konci, nastává rozhodná otázka: Jest jeho (její) jméno zapsáno v druhé, veliké knize, v knize života? Okamžik hledání bude okamžikem hrobového ticha. Vrhají se kostky o život a smrt, o nebe a peklo. A anděl Páně zvolá: Zde jest jeho (její) jméno! Jest spasen(a)! A všichni nebeštané rozevrou takořka náruč volajíce: Pojd'! — A kdy bylo zapsáno tvé jméno v knihu života? V hodinu tvé první, pozemské smrti, ne dříve a ne později. Ať pozbudeš všeho světa i všech jeho statků, jen vpiš své jméno do knihy života!

Závěr tajemného Zjevení.

(Zjev sv. Jana, 22, 6 21).

Vznešené divadlo tajemného Zjevení jest u konce, velebné obrazy znenáhla mizejí a blednou, Jan po nebeském vytržení má se státi zas obyčejným člověkem, má jíti ke svým bratrům a vykládati jim lidskými slovy o nebeských věcech, které viděl.

Ještě jednou před rozchodem ujišťuje ho věrný jeho vůdce, anděl Boží, o pravdě všeho, co mu častěji říkal; „I řekl mi: Tato slova jsou převěrná a pravdivá.“ Jan cítí, že nastává loučení. Jeho srdce jest plno vroucí vděčnosti. Padá k nohám nebeského posla, aby mu prokázal úctu. Ale anděl brání mu v tom řka: „Jsem spolumužebník tvůj a bratří tvých proroků i těch, kteříž ostříhají slov proroctví knihy této. — Bohu se klaněj!“ A znova řekl: „Nezapečetuj slov proroctví knihy této,“ (to jest: nechovej jich v tajnosti!) „neboť čas blízko jest. — Kdo škodí, škodiž ještě, a kdo nečistý jest, znečistiž se ještě; a kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě a svatý posvětiž se ještě!“

G. Reni.

„A jestliže by kdo ujal od slov knihy proroctví tohoto, odejmeť Bůh díl jeho z knihy života a ze svatého města a z těch věcí, které jsou psány v knize této.“ (Zjev. 22, 19). (Sv. Jan, skladatel tajemného Zjevení.)

Tak napomíná jej odcházející anděl. Ale mezi tato slova andělova zaznívají mnohem velebnější závěrečná slova samého Beránka Božího, slova Ježíše Krista. Jak asi naslouchal Jan velebným slovům těm, z nichž mluví něha, slitovnost a nekonečná láska: „Aj, přijdu brzy a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho. Já jsem Alfa (A) i Omega (Z), první i poslední, počátek i konec. Blahoslavení, kteříž umývají roucha svá v krvi Beránkově, aby měli moc (= právo) ke stromu života a aby vešli branami do města nebeského. Venku budou psi a čarodějníci a nestydatí a vražedníci a modloslužebníci i každý, kdož miluje a činí lež. Já, Ježíš, poslal jsem anděla svého, aby vám svědčil o těchto věcech v církvích. Já jsem kořen a rod Davidův, jasná hvězda jitřní.“ —

Tím končí se vlastní slova Kristova na rozloučenou. Poté se praví ještě: „A duch i choti řkou: Přijď!“ (Tedy

nebeské pozvání lidem!) „A kdo slyší, rciž: Přijď! A kdo žízní, přijdiž, a kdo chce, nabeř vody života darmo! — Osvědčujit pak každému, kdo slyší slova proroctví knihy této: Jestliže by kdo přidal k těmto slovům, přidá Bůh na něho ran napsaných v knize této. A jestliže by kdo ujal od slov knihy proroctví tohoto, odejmeť Bůh díl jeho z knihy života a ze svatého města a z těch věcí, kteréž jsou napsány v knize této. Takť praví ten, kterýž svědectví vydává o těch věcech: Jistěť, přijdu brzo! Amen! Přijď, Pane Ježíši!“

Tyto poslední věty jsou přímo úchvatné a nejvyš dojemné. Zdá se nám skoro, jak před očima vytrženého učeníka nebeské postavy ze Zjevení se rozplývají a mizejí. Vznesené obrazy zanikají jako mlha. Poslední, co ještě vidí, jest postava Ježíše Krista. A poslední pozdrav z úst milovaného Mistra jest vážné, velebné zaslíbení: „Jistěť, přijdu brzo! Amen!“ A apoštol asi pln lásky a touhy rozepial náruč po mizejícím obraze svého Mistra a jeho ústa šeptala: „Přijď, Pane Ježíši!“

A Jan jest opět na zemi, přišel k sobě. Ví, co jest mu činiti. Musí napsati, co právě viděl. A tak znějí poslední slova jeho jako ranní pozdrav, jež probouzeje se přináší křesťanům s nebe: „Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi vámi! Amen!“

Naučení:

Doporučujeme každému, aby probíral obsažná slova větu po větě s veškerou sebraností ducha a ssál z nich med poučení a napomínání; jsou obsahem přebohatá a i duch méně cvičený bude čerpati veliký užitek z těchto květů Božích. Podáváme několik příkladů:

1) „Jsem spolumlužebník tvůj a bratří tvých.“ — Tak mluví anděl, který byl vůdcem apoštolovým při Zjevení. Ano, my všichni i s anděly jsme služebníci Boží. Nekonečná bytost, nepřístupná lidským smyslům, panuje nad námi, a tuto bytost nazýváme Bohem. My jsme služebníci Boží a musíme jimi zůstat; všecko máme od Boha, tělo i duši. Sloužiti Bohu jest naším povoláním, sloužiti Bohu jest jediný náš pozemský cíl. I andělé mají týž cíl, ano i neživí tvorové. Nebudme smutni, že jsme jen služebníky, neboť se službou tou spojeno jest nevýslovné štěstí. Právě ti, kteří chtějí se pyšně zbaviti služby Boží, jsou nešťastni a nepokojni ale nejvěrnější, nejoddanější sluhové Boží jsou nejšťastnější, nejblaženější. — Ale vyčti

si ještě jinou myšlenku z této věty! Jsi-li spoluslužebník(icí) andělů, vzpomeň si, jak vznešené, svaté soudruhy máš, a služ Pánu tak, jako mu slouží andělé! Nedopusť, aby zněla jako posměch každodenní tvá modlitba: „Buď vůle tvá jako v nebi,“ (kde ji plní andělé), „tak i na zemi!“

2) „Svatý posvětiž se ještě!“ — Neobyčejná přísnost vane ze slov téměř strašných: „Kdo nečistý jest, znečistiž se ještě, kdo škodí, škodiž ještě! A kdo jest spravedlivý, ospravedniž se ještě a svatý posvětiž se ještě!“ Zdá se, jak by tu Bůh svobodné lidské vůli otevřel všechny cesty, širé, široké: Nuže, svobodný člověče, odklízím každou ohradu v pozemském tvém životě; čiň, co chceš! Zapadni v největší hlubiny hříchu, nečistoty, nenávisti! Dávám ti k tomu právo, čas, volnost! A ty, kterýž kráčíš zmužile po cestě ctnosti, i ty máš otevřenou cestu; dokud žiješ a dýcháš, nikdy nesmíš se zastaviti, nikdy nesmíš říci: Dosáhl jsem již nejvyššího, nejdokonalejšího stupně, jehož lze dosíci. To není pravda; stále ještě bude ti lze dosáhnouti vyššího, vznešenějšího stupně!

3) „Aj, přijdu brzo, Amen!“ — Jistě se ti srdce zachvěje při těchto dojemných slovech loučení, v nichž se spojuje tolik vážnosti a dobroty a lásky s milosrdenstvím. Hle, jsme u konce, mnohonásobně u konce. Slova Kristova doznívají, máme se loučiti s božskou jeho velebnou postavou; i volá k nám ještě pro útěchu: „Přijdu brzo! Amen!“ — Tajemné Zjevení jest u konce! Ó duše, ten, kterého jsi viděla v slávě a velebnosti, přijde brzo, brzo! Amen! — U konce jsou i naše rozjímání, poslední, nejposlednější stránka jest otevřena před tebou. Zamilovala sis svého Spasitele, šla jsi za ním a mnohdy rozhořelo se tvé srdce jasným plamenem. Dnes se s tebou loučí, ale praví ti pro útěchu: Slyš, rozjímající duše, ten, na kterého jsi s takovou horlivostí po celé hodiny pohlížela, „přijde brzo. Amen!“ — Přijdu brzy! Rychle ubíhá tvůj život. A až přejde, nevrátí se nikdy více! Co učiníš? Před svatostánek! Zapěj Te Deum! Te Deum za všechno dobré, jež ti Pán v těchto rozjímáních udělil. Te Deum za každé dobré hnutí srdce, jež jsi pocítila, za každé předsevzetí, jež jsi s jeho milostí uvedla ve skutek. Slyšíš, Spasitel ze svatostánku volá k tobě tiše: Duše, „přijdu brzo!“ Co mu na to odpovíš? Vroucně, úpěnlivě, nadšeně: Ano, přijď, Pane Ježíši Kriste!“ Přijď v mé srdce se svou milostí! Přijď k mému smrtelnému loži se svou pomocí! Přijď v nebi se

svou slávou! „Přijď, Pane Ježíši Kriste!“ — A až dopěješ své Te Deum před svatostánkem, povstaň a rci odhodlaně: Můj krátký chvalozpěv dozněl, ale nedozněla má láska; chci žíti a pracovati jakožto živé Te Deum! Ano, Pane, posvěť se jméno tvé!

Ty, Pane, loučíš se! Ó, dej mi požehnání,
ať k prospěchu mi jest a vede k spáse věčné,
co slyšel(a) jsem od tvé lásky nekonečné, —
a za vše přijmi vroucí, moje dikůvzdání!
Ty, Pane, loučíš se! Ó, dej mi lásky plamen,
bých odvětil(a) vždycky na tvé lásky slova:
„Aj, přijdu brzy!“ celým srdcem denně znova:
„Přijď, Pane, brzy! Přijď, můj Jezu Kriste! Amen!“

^v Život a utrpení Pána našeho Ježíše Krista.

Nábožnému lidu českému pro poučení a vzdělání podává
Monsig. Václav Davídek, papežský komoří a professor státní
vyšší reálky v Praze.

Kniha ta obsahuje:

Díl I. Život Krista Pána.

Tento díl popisuje celý život Ježíše Krista. V četných
rozjímáních vypravuje se čtenáři o jeho narození, slavném
žití a zázračném působení.

Díl II. Slzy soustrasti nad tichým utrpením Pána našeho Ježíše Krista v zahradě Gethsemanské a na hoře Golgotě.

Dojemná pojednání líčí nám božské utrpení a smrt Spa-
sitelovu a dílo vykoupení.

Díl III. Modlitby nábožného křesťana.

Tento díl obsahuje modlitby zvláště pro ty, kteří ne-
mohou kostel naštvěvovati.

Skvostná a výtečná domácí kniha, jež by neměla scházeti
v žádné křesťanské rodině. Právě v době, v níž žijeme, jest
velmi důležité, jaké knihy se čítají. — Tato kniha jest
16×23 cm veliká. S mnoha obrazy.

Evangelia a epištoly na všechny ne- děle a svátky.

Nebeská brána. Modlitební kniha, v níž mimo obvyklé modlitby pro
různé doby života jsou též evangelia a epištoly na všechny neděle
a svátky. — Dle ctihodného kněze Leonarda Goffine pro zbožné kře-
střany napsal Václav Davídek, církev. kněz diecése Litoměřické.

Jak krásně jest v křesťanském domě, v němž posadí se rodina v ne-
děli a ve svátek ke stolu a pročítá dobrou katolickou domácí knihu! —
Jednou z nejnepostrádatelnějších jest tato kniha; zajisté máme v neděli
a ve svátek vždy prázdnou chvíli, abychom si přečetli výklady evangelia
na ten den připadajícího. Kdo to jedenkrát učiní, tomu bude to brzy po-
třebou. O, jak mnoho rodin již bylo připraveno čtením evangelia na pravou
cestu! — Milý čtenáři! Chceš-li dátí příbuznému aneb příteli vánoční,
jmenniný, nebo svatební dárek, vol tuto knihu, zajisté dobře zvolíš a tímto
dárkem mnoho radosti způsobíš. —

 Veškery tyto knihy jsou k dostání u každého knihkupce jakož
i přímo v nakladatelství J. Steinbrenera ve Vimperku na Šumavě.